

शिवपरिणयः ।

ŚIVA-PARINAYAH

A POEM IN THE KASHMIRI LANGUAGE

BY

KRSNA RĀJĀNAKA (RĀZDĀN)

WITH A

CHĀYĀ OR GLOSS IN SANSKRIT

BY

MAHĀMAHOPĀDHYĀYA MUKUNDARĀMA ŚĀSTRĪ

EDITED BY

SIR GEORGE A. GRIERSON, K.C.I.E., PH.D., D.LITT., LL.D.,
F.B.A.,

THE ASIATIC SOCIETY

1, PARK STREET, CALCUTTA-16

1989

शिवपरिणयः ।

ŚIVA-PARINAYAH

A POEM IN THE KASHMIRI LANGUAGE

BY

KRSNA RĀJĀNAKA (RĀZDĀN)

WITH A

CHĀYĀ OR GLOSS IN SANSKRIT

BY

MAHĀMAHOPĀDHYĀYA MUKUNDARĀMA ŚĀSTRĪ

EDITED BY

SIR GEORGE A. GRIERSON, K.C.I.E., PH.D., D.LITT., LL.D.,
F.B.A.,

*Honorary Fellow of the Asiatic Society of Bengal.
Correspondent étranger de l'Institut de France; Honorary Member:
Nāgarī Pracārīnī Sabhā (Benares), American Oriental Society,
Société Finno-Ougrienne, l'Association Phonétique Interna-
tionale, Bihar and Orissa Research Society, Modern
Language Association; Honorary Fellow: Royal
Danish Academy of Sciences, Bombay Branch of
the Royal Asiatic Society; Foreign Associate
Member: Société Asiatique de Paris;
Corresponding Member: Königliche
Gesellschaft der Wissenschaften
zu Göttingen.*

THE ASIATIC SOCIETY

1, PARK STREET, CALCUTTA-16

1989

Work No— 224

© The Asiatic Society

First published in 1914-25

Reprinted in 1989

Published by

Dr. Ashin Das Gupta

Administrator

The Asiatic Society

1, Park Street

Calcutta-700016

Printed by

M/s. Communik Media Service

50, Ashoke Avenue

Calcutta-700047

Price : Rs. 120.00

PREFACE.

WITH much regret, I record the death of that excellent scholar Mahāmahôpādhyāya Mukundarāma Śāstrī, which occurred in the year 1921, while this work was passing through the press. His knowledge of the Kāshmirī language, ancient and modern, was, I believe, unique. I owe much to his teaching and to the help he gave me in the preparation of the *chāyā* printed in the following pages and of the notes which formed the basis of the Kāshmirī dictionary now being published by the Society.

In regard to other points I have nothing to add to the *ad interim* Preliminary Note issued with the first fasciculus of this work, except to express my regret that in the earlier pages, a great many Kāshmirī types have broken off in the course of printing. These, so far as I have noted them, are entered in the List of Errata and explain its length. In the later pages, the printers have overcome this difficulty with some success. The spelling of certain Kāshmirī words is doubtful, and till I had worked several times through the text, I did not always succeed in producing uniformity in this respect. On this account, after the List of Errata, I add a list of preferable spellings of certain words which escaped my eyes when correcting the proofs. None of these are of importance, but, in the interests of uniformity, I give them for the benefit of students of the language.

I must also offer my thanks to Professor Jules Bloch, who was kind enough to read through the proofs of the earlier fasciculi. The outbreak of the War called him forth to the defence of his country, and prohibited me from troubling him further with my doubts or difficulties; but I cannot refrain from putting on record my gratitude for his valuable help.

G. A. GRIERSON.

CAMBERLEY,
23rd June, 1924.

PRELIMINARY NOTE (AD INTERIM).

With the few exceptions noted below, the Kāshmīrī portion of this work follows the system of spelling employed by Īśvara Kaula in his *Kāśmīra-śabdāmṛta*, and by me in my *Essays on Kāc̣mīrī Grammar*.

Attention may be called to the extremely frequent use by the author of the emphatic suffix *y*, often employed pleonastically *metri causa*. In the first four chapters this *y* is regularly represented in the Sanskrit *chāyā* by the word *eva*; but from the 5th Chapter on, I have exercised my discretion as editor, in omitting the *eva*, when the suffix is merely pleonastic. By that time the reader will be accustomed to its appearance in this otiose character, and will not be tempted to confuse it with other forms.

According to the *Kāśmīra-śabdāmṛta* (II, iii, 21; cf. *Essays*, p. 92), when this *y* is added to a word ending in a consonant, *ū-mātrā* is used as a junction vowel. Thus करानूय *karānūy* (*karān* + *y*), doing indeed. In the present work *a* is often used instead of *ū-mātrā*, as in *karāṇay* (करानय). This is hardly more than a variation of spelling. We may also note that the author frequently employs present participles ending in *-an* instead of the *-ān* prescribed by the grammars. Thus in verse 418 we have गालन *gālan* instead of *gālān* गालान्. With emphatic *y*, we have वननय *wananay* instead of वनानूय *wanānūy* in verse 408, and so on. The conjunctive participle of verbs whose roots contain the letter *a*, according to the *Essays*, takes the form करिथ *karith*. Here, however, the author generally writes करिथ *kar'ith*. Thus, he writes करिथ in v. 24. He similarly

Preliminary Note.

writes the accusative-dative of the second declension with *i-mātrā*. Thus न्यथननिस् *nēthanan's*, instead of न्यथननिस् *nēthananis*, in v. 88. He often, *metri causa*, changes a final *i* to *ē*, as in गरक्के *garakē* for गरकि *garaki* (v. 22) and करणे *karanē* for करनि *karani* (v. 126). In other respects the grammar closely follows the system of Īśvara Kaula, as explained in my *Essays*.

The Sanskrit *chāyā* is an extremely literal, word for word, translation, prepared under my supervision by Mahāmahopādhyāya Mukundarāma Śāstrī. In editing it for the press, I have freely relaxed the usual rules of *Sandhi*. In this I have not studied consistency, my sole aim being to assist the reader in disentangling the corresponding Kāshmīrī words from the suffixes with which they are encumbered. As originally prepared, the *chāyā* was inter-linear, each Sanskrit word being written under the corresponding Kāshmīrī word. Practical considerations of typography have led me, against the intention of its author, to print it separately on the page facing the corresponding text. I fully admit that, from the point of view of the Sanskrit scholar, in this condition it strongly resembles *mūrkha-jalpana*. It is, however, printed solely with the object of assisting students of Kāshmīrī, and not as a specimen of elegant Sanskrit.

G. A. G.

शिवपरिणयचरितकाव्यम्

काशीरभाषापञ्चात्मकम् ।

ओं नमः शंकराय शंभवे ॥

भूमिका ॥

ओं नमो विघ्नेश्वरं यस्यानुग्रहावाप्तबुद्धयः ।

प्रौढबुद्धिषु शोभन्ते बालिशा मादृशा अपि ॥ १ ॥

हर्षादम्बोजजन्मप्रभृतिदिविषदां संसदि प्रीतिमत्या

स्रज्वा मौलौ पुरारेर्द्वैतपरिणये साक्षतं चुम्ब्यमाने ।

तद्वक्तं मौलिवक्त्रे मिलितमिति भृशं वीक्ष्य चन्द्रः सहासो

दृष्ट्वा तद्वत्तमाशु क्षितसुभगमुखः पातु नः पञ्चवक्त्रः ॥ २ ॥

नानाविधदेशप्रचलितानां नानाविधभाषाणां नदीनदनागकुल्यादि-
जन्यार्णःस्तोमस्य देशदेशान्तरप्रचारमनु स्वकारणभूतो महार्णव इव शब्द-
ब्रह्मैव गम्यस्थानमन्ततः । तासु च श्रीशारदाक्षेत्रापरपर्याय - काशीर -
(सतीसरो)भाषा विस्तीर्णा गम्भीरात्पाश्चादवती मुख्यापि तत्त्वस्तोम
इवानन्यत्रप्रचारा भूम्नि काले तत्रैव कृतस्थितिरासीत् । अधुना त्वन्ति-
कालाद्वहिःप्रचाराभिमुखा क्रमशः संजायते । यद्विषयाश्च व्याकरणकोशादि-
ग्रन्था बहुभिर्विद्वद्भिः प्राय इङ्गलिशभाषानुवादसंवल्लिता बहवो विरचिता
अप्यसमस्तताऽसामञ्जसादिसत्तया संतोषानावहा* एव संभवन्ति स्म ।

अथ चाशेषदेशभाषाभिज्ञानधुरंधरैस्तत्तद्भाषाविषयव्याकरणकोशादि-
निर्माणेन तदुज्जीवनवद्धपरिकरैः श्रीमच्छ्री जी० र० त्रियर्सन पी० एच्०
डौ० सी० ऐ० ई० इत्यादिसत्यदाभूषितप्रशस्ताभिख्यमहोदयवर्यैः काशी-
रिक्पण्डित - ईश्वरकौल - निर्मितं संस्कृतभाषासंवलितमुद्दिष्ट (काशीर)
भाषाव्याकरणं संस्कारानुवादमुद्रापणाद्यनेकप्रयत्नवृत्तगोष्ठीवितं प्रस्थापितं

* सम्यगभ्यस्यतां चाभीष्टभाषाभिज्ञानात्मफलोद्भवाप्रयोजकाः ।

चास्ति । तदेव समञ्जसं संपूर्णं निर्दोषमुचितरीतिशुक्तिशुक्तं सर्वथा संतोषावहं च समुपलक्ष्यते, आस्तां च प्रसिद्धमहनीयगुणव्रातानां ग्रन्थग्रन्थकृद्ग्रन्थ-प्रकाशकानां गुणानुवादेन ॥

सन्ति हि “हिन्दी” प्रभृतिभाषाशामनेकविधान्यनन्तसंख्यानि ज्ञान-कर्मापासनाभक्तिस्तुतिकीर्त्तिवृत्तादिविषयकाणि पद्यबद्धकाव्यपुस्तकानि प्रसि-
द्धानि ; तादृशान्येव पुस्तकानि काश्मीरभाषायाश्च प्रयत्नेन संग्रहीतव्यानि संस्कृताद्यर्थेन च विवरणीयानीत्येवंविधामुद्दिष्टमहोदय(साहिब)वराज्ञां तत्प्रसादोत्साहं चावलम्ब्य तादृशानि पुस्तकानि संगृह्यता ऽयं शिवपरिणय-चरिताख्यो ग्रन्थः समासादितो मया ॥

आसंज्ञास्याध्यायाः खण्डशः खण्डशो बहुभिर्गीतभक्त्यादिरसिकैर्यथा-
रुचि यथाज्ञानं च शारदाक्षरलिप्या, पारिसेकाक्षरलिप्या, कण्ठेकरणादिना च विभज्य स्थापिता रक्षिताश्च ; येनायं ग्रन्थो व्यस्तप्रायो ऽक्रमो ऽसमस्तो ऽप्यासीत् । ज्ञात्वा चास्य पदलालित्य-वृत्तलालित्यालंकारलालित्य-भक्तिरस-
लालित्याद्यनुसरोत्कृष्टगुणान् यथावन्निष्पत्तौ महोत्सुकौभूय महान्प्रयत्नो यावद्ग्रन्थकर्तृसमागमं मया व्यधायि ; तत्पार्श्वतश्च परिपूर्णा साद्यसंपत्ति-
मधिगत्य यथाकथंचिदस्य ग्रन्थस्य सन्त्यक् संपूर्णता समपादि ॥

अस्ति चास्य ग्रन्थस्य कर्ता राजानकजात्यङ्कितः कृष्णाभिधानः, अनन्त-
नागाख्य - काश्मीरशाखापुरोपकण्ठवर्ति - वनपोष- (वनपुह्) - ग्रामवास्तव्यस्य
(बहुग्रामाग्रहाराधिपति-भूतपूर्वाट्टब्राह्मणसत्तमस्य) राजानक-गणेशाभि-
धानस्य तनूजन्मा, राजकीयकार्यसेवोपयोगिपारिसेकविद्याध्ययनाद्युलप-
चित्ततया पितृतोऽवामरोगावमानो बाल्य एव वैराग्यवृत्तिमाससाद ।
ततश्चानतिदूरप्रदेशवर्तिनन्तिकेश्वराभिष्य-श्रीमहादेवक्षेत्रे समाश्रितशरणस्या-
न्यानभिज्ञं समनुष्ठितानेकदिवसोपवासव्रतचर्यस्य यस्य “मच्चरितं कीर्तय
तेनेष्टमवाप्स्यसि” इति स्वप्ने समधिगतमहादेवप्रसादानुशासनस्य द्वादश-
वत्सरप्रायवयोदेश्यस्य देवतासमावेशेनैवैतादृश्यः सूक्तयो गिरिप्रखवण-
वन्निरर्गला अकस्मात्प्रादुर्बभूवुः ॥

सन्ति चास्मिन्ग्रन्थे बहवः काण्डाः ; येषु प्रथमं मङ्गलाचारमनु संक्षेपेण
खण्डिनिर्णयोत्तरं लौकिकाचारवद्वात्तायणीविवाहादिव्यवहारकीर्तनम् । ततो
दत्तयज्ञध्वंसनं तत्संयोगिवृत्तानुवर्तिवैराग्यतभयानकहास्यवीभत्सकसणादि-
रसव्यञ्जनपूर्वकमनुत्तरैश्वर्यप्रख्यापनम् । ततश्च पार्वतीतपश्चर्याद्युत्तरतत्परिणयो-

पयोगिविभूतिप्रदर्शनपुरःसरं मणिस्रर्णादिवृष्टित्तकौर्तनं, तदनुगुणगीति-
गाथास्तुत्यादिविधानं, कैलासशिखरं प्रति शिवयोः प्रस्थानादिकौर्तनं च ।
अनन्तरं विष्णुशिवयोः स्तुतिप्रस्तावनद्वारा तयोरभेदरूपप्रदर्शनपूर्वकमद्वैत-
ज्ञाननिर्दर्शनम् । ततोऽवशिष्टा बहवः काण्डा भक्त्युपासनायोगधारणाभुक्ति-
फलावाप्त्यादिविषयका वर्तन्ते ॥

सोऽयमेतादृशो ग्रन्थः “लिखितं मया पठिष्यतीश्वरः” इति - न्याय-
प्रसिद्धानुवृत्त्या काश्मीरिकभाषालिपिरिति शुद्धतया अज्ञानानैः सर्वैरेव
खण्डशः खण्डशोऽप्यशुद्धरौत्या लिखितोऽभूत्,* मया तु पूर्वोद्दिष्टव्याकरणानु-
सारिनियमेन शुद्धस्मृष्टपदरौत्या लिखित्वा काश्मीरदेशभाषानभिचरपि
शब्दतोऽर्थतश्च निरर्गलमध्येतुं बोद्धुं च सुशक्यो यथा भवेत् प्रतिपदं संस्कृतानु-
वादात्मकसंक्षिप्तवृत्तियुक्तः समस्कार्यन्ववादि च ॥

अथायं ग्रन्थः पूर्ववर्णितश्रीमच्छ्री जी० र० ग्रियर्सन-महोदय-
वरोत्साहेन मुद्रितः प्रकाशितश्च संभवेत्, अनुग्रहीष्यन्ति च गुणग्राहकाः
सहृदयसज्जना एतस्य सुस्पष्टगुणस्तोमरसास्त्रादनचमत्करणसमीक्षणस्वीकरणा-
दिना, सर्वथा संजातसत्फलो भविष्यत्ययमेतादृङ्मत्परिग्रहः इति ॥

काश्मीरिकः पण्डित-मुकुन्दराम-शास्त्री ।

* यथा लेखकस्यापि खलिखितमध्येतुमनुगममासीत् ।

CONTENTS.

	Page
Preface	
Preliminary Note (ad interim)	
Sanskrit Preface	
PART I.	
1. Invocation to Gaṇeśa	2
2. Invocation to the Guru	6
3. The creation of the universe, and birth of Umā. Her marriage to Śiva.	12
4. Dakṣa, rejoicing over Umā's marriage with Śiva, addresses his relations	16
5. The wedding-journey of Śiva and Umā to Kailāsa ..	20
6. Dakṣa visits Śiva and the gods in Kailāsa, and is not received by Śiva with the respect which he considers to be his due. Dakṣa's wrath. He determines to invite all the gods except Śiva to his sacrifice	24
7. The gods come to Dakṣa's sacrifice. Dēvī goes to it without invitation and asks why Śiva is not invited. Dakṣa gives an insulting reply. She casts herself into the sacrificial fire ..	30
8. Praise of Dēvī under the form of Jwālā	36
9. Praise of Dēvī, as one with Śiva	42
10. Nandin goes to Kailāsa and tells Śiva that Dēvī has become Satī. Creation of Virabhadra	44
11. Virabhadra arrives at Dakṣa's sacrifice. He slays Dakṣa. He routs and slays the gods present. The gods, in order to pacify Śiva, sing his praises	48
12. Kṛṣṇa's hymn in honour of Śiva. <i>The 12th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 133-143)</i>	52
13. Brahmā's hymn in honour of Śiva	52
14. Dharṃarāja's (Yama's) hymn in honour of Śiva	52
15. Indra's hymn in honour of Śiva. <i>The 15th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 172-177)</i>	64
16. Varuṇa's hymn in honour of Śiva	64
17. Citragupta's hymn in honour of Śiva. <i>The 17th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 183-186)</i>	66
18. The Gandharvas' hymn in honour of Śiva	66
19. The Sun-god's hymn in honour of Śiva	68
20. The Moon-god's hymn in honour of Śiva. <i>The 20th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 216-223)</i>	76
21. The joint hymn of Lakṣmī and Sarasvatī in honour of Śiva ..	76
22. Hymn of the planet Mars in honour of Śiva	80
23. Hymn of the planet Mercury in honour of Śiva	82

CONTENTS

	Page
24. Hymn of the planet Jupiter in honour of Śiva	84
25. Hymn of the planet Venus in honour of Śiva	88
26. Hymn of the planet Saturn in honour of Śiva. <i>The 26th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 258-265)</i> ..	90
27. Nārada's hymn in honour of Śiva	90
28. Hymn sung jointly by all the gods in honour of Śiva. <i>The 28th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 288-299)</i> ..	98
29. Śiva acknowledges the preceding hymn. He is pacified, and expresses himself-as pleased with their devotion (<i>Bhakti</i>). He cares not for eating or drinking and has no pleasure in sacrifices. He longs for <i>Bhakti</i> and for nothing else. <i>Chapter 29 is in Hindī, and is here omitted (vv. 300-304)</i> ..	98
30. The author's praise of Śiva. Account of the gods' intercession on behalf of Dakṣa.	98
31. Dakṣa is brought to life. His head having been reduced to ashes, he is given a goat's head	102
32. Dakṣa's hymn describing how he has become freed from worldly desires	106
33. Another hymn of Dakṣa on the same subject	108
34. Dakṣa's self-abasement	114
35. Dakṣa sings a hymn in praise of Śiva, and asks pardon. This is granted	116
36. Another hymn of Dakṣa	118
37. Having finished his praises of Śiva, Dakṣa again commences his sacrifice. Having pacified Śiva the gods obtain permission to depart, and repair to their respective abodes ..	128
38. The sacrifice being completed, Nārada commences a triumph-song in praise of Śiva as the latter departs for Kailāsa ..	132
39. Nārada's triumph-song. <i>The 39th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 397-407)</i>	134
40. Another triumph-song of Nārada. He prophesies the marriage with Pārvatī	134
41. Epilogue of the author in praise of Śiva, as an introduction to the second part	138
 PART II.	
1. Birth of Pārvatī. Her youth and upbringing. Her desire for Śiva as her husband. She wanders in the forest calling for him	142
2. Pārvatī has memories of her former birth as Satī, and utters praises of Śiva	146
3. Remembering Śiva's comely appearance and his lovable disposition, Pārvatī laments her absence from him and addresses him in prayer. <i>The 3rd chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 453-465)</i>	152
4. Continuation of the foregoing. She claims identity with Śiva..	152
5. Description of Pārvatī in the forest. The beauty of the forest blessed by her presence. She enters a lake and, standing in the water, invokes Śiva	160

CONTENTS.

	Page
6. Pārvatī sings a hymn of praise to Śiva, alluding to each day of the lunar fortnight	164
7. Śiva disguises himself as an ascetic, and comes to Pārvatī to test her. He urges her to worship Rāma, not Śiva	170
8. Continuation of the foregoing. Śiva, in his character of an ascetic, advises Pārvatī to devote herself to Rāma, Lakṣmī, and Kṛṣṇa. <i>The 8th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 545-552)</i>	174
9. Pārvatī's reply. She tells the disguised ascetic to go to the Daṇḍaka forest, where he will find that Śiva alone is to be worshipped	174
10. Pārvatī continues her advice to the ascetic to go to the Daṇḍaka forest. He will there find that Śiva is all in all, that he alone exists, that he is Brahmā, Bhagavat, all the gods, and all creation, and that there is no duality. <i>The 10th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 560-570)</i>	176
11. Śiva's reply. He praises Pārvatī's beauty, and argues that so lovely a person as she, should not undertake such ascetic practices	176
12. Continuation of the foregoing. He advises her to go home. Śiva is not a householder. He is not so glorious as the Sun, so gracious as Viṣṇu, or so righteous as Brahmā. She should worship them	178
13. Pārvatī angrily reproaches the disguised Śiva, and assures him that he is attempting an impossible task in appealing to her	182
14. Continuation of Pārvatī's speech. She threatens him and proclaims Śiva as the one object of worship	182
15. Śiva, pleased with Pārvatī's constancy reveals himself in his proper form, and praises the virtues of constancy and devotion	186
16. Description of the glorious appearance of Śiva as he revealed himself to Pārvatī. <i>The 16th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 607-617)</i>	188
17. Pārvatī sees Śiva in his proper form, and begins to sing his praises	188
18. Pārvatī's hymn in praise and awe of Śiva. She entreats him to take her for his spouse. He promises to grant her petition, and tells her to go home and wait for Nārada	188
19. Śiva comforts the awe-stricken Pārvatī. He promises to marry her in her father's house, and return to Kailāsa	192
20. Pārvatī leaves the forest of her austerities, and returns home. Her reception by her people	196
21. Himālaya and Mēnakā praise Pārvatī	198
22. Prayer and praise addressed to Pārvatī by the whole universe	200
23. The legend of the Asura Tāraka. He oppresses the gods. Śiva tells how Brahmā has explained to them that he can only be conquered by Śiva's son, and sends Arundhatī and the seven Rsis and others to Himālaya to ask him and his wife to give their daughter to Śiva in marriage. They consent. Arundhatī, etc., return to Benares and inform Śiva. He is pleased, and directs Nārada to summon Brahmā, Viṣṇu, and the other gods	202

CONTENTS.

	<i>Page</i>
24. Nārada goes to Viṣṇu, and, after praising him, informs him of Śiva's intended marriage	208
25. Viṣṇu, pleased, dispatches Nārada to call Brahmā and the other gods. They all approach Śiva. Śiva dispatches Nārada to warn Himālaya, who notifies the approaching wedding. Nārada informs Śiva of this. The wedding procession is formed and starts. Viṣṇu leads the other gods	214
26. The Gandharvas praise Viṣṇu	218
27. The author explains that he cannot describe the glory of Śiva's wedding, which even the gods are unable to praise	222
28. The author again expresses his inability and unworthiness	222
29. The rejoicing in the home of Himālaya at the approaching arrival of Śiva. Nārada identifies to Mēnakā the members of the procession, as from a high tower she watches the approach. Her lamentations on Śiva, in his ascetic form, being pointed out to her. She refuses to be comforted. Pārvatī, on the other hand, is enraptured, and consoles her mother	230
30. Pārvatī describes Śiva's virtues to her mother	242
31. Mēnakā scolds Pārvatī for thus speaking well of the horrible bridegroom. Pārvatī justifies herself. Nārada reports the state of affairs to Śiva	250
32. Nārada praises Śiva, and asks him to abandon his horrible form	252
33. Śiva takes a beautiful and adorned form. Mēnakā's wonder	258
34. Mēnakā, seeing Śiva in a form of unearthly beauty, praises him	262
35. Mēnakā's satisfaction	268
36. Mēnakā calls upon the bridesmaids to sing in honour of Śiva	268
37. The bridesmaids sing praises of Viṣṇu, who leads the procession	270
38. The women assemble to watch the bridegroom	274
39. They sing the wedding song	274
40. The bridesmaids praise Śiva in a song accompanied by drums	280
41. A song in praise of Viṣṇu	286
42. A prayer of the author, under the form of a song of the bridesmaids	294
43. A prayer of the author, under the form of a song sung by Mēnakā	300
44. A hymn by the author in his own name, under the form of a song sung by the women	304
45. Another hymn of praise by the author, under the form of the women addressing Pārvatī as a Śārikā bird	308
46. Parable of the means of salvation in the form of a hymn in praise of the Rāsa-līla	310
47. Praise by the author under the form of a parable sung by those desirous of salvation	314
48. The assembling and feasting of the wedding party. They then commence the worship of the deity of the house-door	316
49. The song of the women of the wedding party at this worship	318
50. The arrival of Mahādēva himself. The wedding dinner	322

CONTENTS.

	<i>Page</i>
51. A further description of the wedding dinner	322
52. The joyful song of Mēnakā	326
53. The gods and Brāhmaṇs recite vedic hymns	330
54. Song for the Puṣpa-pūjā, describing the various forms under which Pārvatī chose Śiva	332
55. Song in praise of Śiva sung at the Puṣpa-pūjā	338
56. Praise of Śiva at the Puṣpa-pūjā, including a list of holy places	342
57. The procedure at the Puṣpa-pūjā	352
58. A rapturous song of the faithful at the Puṣpa-pūjā in honour of Śiva	352
59. Song on putting on the wedding garland	358
60. The women complain that the bride has no ornaments. Śiva creates gold, and it is showered like snow upon the bride ..	366
61. Song of praise to Śiva, on account of the shower of golden snow	368
62. The guests decide to climb on to the roofs of the houses ..	372
63. The people shovel the golden snow from the roofs, and find that the roads are blocked up with it. They lament the inconvenience of the universal wealth and Indra recommends them to ask Śiva to stop the fall	372
64. The Earth finds the weight of the gold inconvenient ..	374
65. The Earth implores Śiva, to stop the fall of gold ..	374
66. The gods, distracted by the immense mass of the golden snow, praise Śiva, and confess that they have more than they require	378
67. The people pray to Śiva for the cessation of the shower of gold	382
68. Mahādēva asks them why they are frightened. They reply that the earth is covered with gold and will not produce fruit. Moreover, there will be no longer any distinction of rich and poor. He directs the wind-god to collect the gold in a heap. This is done and the world is restored to its former condition	386
69. The author praises Śiva the omnipotent	390
70. Himālaya's joy and gratitude to Viṣṇu for being Śiva's best man	392
71. Himālaya praises Viṣṇu for his mercy and for his incarnations, especially that of Kṛṣṇa	394
72. Viṣṇu is pleased. Led by Nārada, all unite in praising him ..	398
73. Himālaya again praises Nārāyaṇa	400
74. Śiva gives religious instruction to Nārada, recommending inward asceticism while living outwardly a wordly life ..	402
75. The guests prepare to depart. Gratitude of all, including Viṣṇu for this instruction	406
76. Mēnakā's song of gratitude	406
77. The author praises Viṣṇu, who stands as father of the bridegroom	408
78. Another song of Mēnakā in praise of Viṣṇu, detailing the exploits of the youthful Kṛṣṇa	414

CONTENTS.

	<i>Page</i>
79. The author taking as his text the parting embrace between Visnu and Śiva, explains that Viṣṇu and Śiva are one ..	422
80. The author addresses praises to Śiva and Viṣṇu as one ..	422
81. Praise of the Antaryāmin Nārāyaṇa as one with Śiva ..	426
82. Himālaya praises Kṛṣṇa..... ..	432
83. The women-folk dance the Rāsa dance as Gōpīs, and praise Kṛṣṇa ..	438
84. A metaphorical prayer to Kṛṣṇa under the form of a song sung at the Rāsa dance ..	448
85. The salutation of Pārvatī as she mounted the wedding car ..	456
86. Praise of Pārvatī as Śārikā ..	458
87. Praise of Pārvatī as Mahārājñī ..	464
88. A prayer of the author to Śiva ..	470
89. Praise of Viṣṇu as one with Śiva ..	474
90. Hymn in praise of the Śiva-rātri festival ..	476
91. Hymn in honour of Śiva ..	478
92. Praise of Viṣṇu as one with Śiva ..	484
93. Prayer and praise directed to Śiva ..	486
94. Prayer and praise directed to Śiva ..	490
95. Prayer and praise directed to Śiva ..	492
96. Impossibility of describing Śiva ..	496
97. Praise of Śiva on his departure for the forest ..	496
98. The author and Mēnakā proclaim devotion on Śiva's departure ..	500
99. What Mēnakā and the people said to each other when Śiva departed..... ..	502
100. Lamentation of Mēnakā on Śiva's departure ..	506
101. Praise of and prayer to Hari-hara ..	510
102. Praise of and prayer to Hari-hara ..	514
103. Exhortation by the author to attain salvation by means of Yōga practices ..	516
104. The women, as Gōpīs, sing Kṛṣṇa's praises ..	518
105. The author calls upon his hearers to worship Kṛṣṇa ..	522
106. Song of a woman seeking for Śiva ..	530
107. The chorus of Himālaya's relations on the departure of Śiva ..	530
108. Warning given by the author. He praises the Kali-Yuga ..	538
109. The author praises Śiva, using words of Saraswatī ..	544
110. Praise of one who has taken refuge with Śiva ..	546
111. Prayer and praise by the same ..	552
112. Prayer for guidance and praise of the mystic syllable ōm ..	560
113. Praise of the syllable ōm ..	566
114. Praise of the good way ..	568
115. The same, united with praise to Rāma.. ..	570
116. The poet explains the source of his own power ..	578
117. Exhortation as to the unreality of the world ..	592
118. The poet describes his own condition ..	

CONTENTS.

	<i>Page</i>
119. He eloquently praises Śiva for his gift of knowledge of the means of salvation	596
120. The author's devotion	600
121. Prayer for increase in knowledge of God	604
122. Prayer for acceptance, as Abhinavagupta was accepted	608
123. Prayer for the three great blessings	612
124. The Power of Śiva's name	614

1. The first of these is the
2. The second is the
3. The third is the
4. The fourth is the
5. The fifth is the
6. The sixth is the
7. The seventh is the
8. The eighth is the
9. The ninth is the
10. The tenth is the

11. The eleventh is the
12. The twelfth is the
13. The thirteenth is the
14. The fourteenth is the
15. The fifteenth is the
16. The sixteenth is the
17. The seventeenth is the
18. The eighteenth is the
19. The nineteenth is the
20. The twentieth is the

21. The twenty-first is the
22. The twenty-second is the
23. The twenty-third is the
24. The twenty-fourth is the
25. The twenty-fifth is the
26. The twenty-sixth is the
27. The twenty-seventh is the
28. The twenty-eighth is the
29. The twenty-ninth is the
30. The thirtieth is the

31. The thirty-first is the
32. The thirty-second is the
33. The thirty-third is the
34. The thirty-fourth is the
35. The thirty-fifth is the
36. The thirty-sixth is the
37. The thirty-seventh is the
38. The thirty-eighth is the
39. The thirty-ninth is the
40. The fortieth is the

41. The forty-first is the
42. The forty-second is the
43. The forty-third is the
44. The forty-fourth is the
45. The forty-fifth is the
46. The forty-sixth is the
47. The forty-seventh is the
48. The forty-eighth is the
49. The forty-ninth is the
50. The fiftieth is the

॥ ओं ॥

॥ ओं श्रीगणेशाय विघ्नहर्त्रे नमः ॥

॥ ओं नमो ब्रह्मणे विष्णवे महादेवाय नमः ॥

॥ अथ

शिवपरिणयः प्रारभ्यते ॥

PART I.

1. INVOCATION TO GAṆĒṢA.

सिद्धिदाता कुब्ध विग्रहर्तारो

महागणपत द्यान् दारयो ॥ १ ॥

नालि द्यय् लाल-माल नागिन्द्रहारो

विनायकबल प्रारयो ।

रुद्र-गणनय-हन्दि सर्दारो

महागणपत द्यान् दारयो ॥

इन्द्रराजस् व्यलि खतु अन्दकारो

जोरन्-ति गोस् लूरपारयो ।

म्वकलोवृथन् कुब्ध च्छ बख्चन्-हारो

महागणपत द्यान् दारयो ॥

हे लम्बोदर हे सर्वव्यपकारो

म्वकलाव् इमि संसारयो ।

लम्बोदरिथ करुथ आहारो

महागणपत द्यान् दारयो ॥

विष्णन् करुनय् न नमस्कारो

खुद्रस् करुथ वयवारयो ।

गजम्वख व्यथनय् जै-जै-कारो

महागणपत द्यान् दारयो ॥ ५ ॥

पूर्वार्धम् ॥ १ ॥

निष्प्रत्यूहसिद्धये श्रीगणेशं स्तौति ॥ १ ॥

सिद्धिदाता अक्षि हे-विघ्नहर्तः

हे-महागणपते ध्यानं धारयिष्यामि-तव-भोः ॥ १ ॥

गले सन्ति-ते मणि-मालाः हे-नागराजहार

विनायकबलिनाम्नि-भवत्क्षेत्रे प्रतीक्षिष्ये-त्वां-भोः ।

प्रमथाख्यरुद्रगणानां हे-अधिपते

हे-महागणपते ध्यानं धारयिष्यामि-तव-भोः ॥

इन्द्रस्य-राजः यदा आरूढः अन्धकारः

बलानामपि संपन्नस्तस्य विनाशः ।

उन्मोचितस्त्वया-सः, अक्षि त्वं क्षमाशीलः

हे-महागणपते ० ॥

हे लम्बोदर हे विश्वोपकारकर्तः

उन्मोचय-नः अस्मात् संसारात् ।

लम्बोदरीनद्याः कृतस्त्वया आहारः

हे-महागणपते ० ॥

विष्णुना कृतस्तेन-ते न नमस्कारः

समुद्रस्य कृतस्त्वया अवमर्दः ।

हे-गजमुख भूयान्ते जय-जय-कारः

हे-महागणपते ० ॥ ५ ॥

विष्णु-भगवानस् ब्रूयुः ज्ञार-पारो
 कृष्णपिङ्गल ओय् आरथो ।
 वक्रतुण्ड बल् कुय् महाविचारो
 महागणपत द्यान् दारथो ॥
 आद्यमहाशक्ति-हन्दि आद्यकारो
 एकदन्त पत-पत लारथो ।
 शिवजी-सन्दि टाठि विघ्ननिवारो
 महागणपत द्यान् दारथो ॥
 सारथिन्य् ब्रौठ् छय् म्वड अन्वारो
 जप-यज्ञ-स्वाहाकारथो ।
 विकट-रूप कुख् बौद-ओंकारो
 महागणपत द्यान् दारथो ॥
 परमा शिख्च-हन्दि सेवाकारो
 इच्छाघ्न विस्तारथो ।
 बालचन्द्र जगतुकु कुख् व्यवहारो
 महागणपत द्यान् दारथो ॥
 वसुत्र नालि क्रिय् रंगि गुल्नारो
 चतुर्भुज बडि-सरकारथो ।
 च्यानि दर्बारथ् लब दर्बारो
 महागणपत द्यान् दारथो ॥ १० ॥
 मन्त्र-नायक शक्ति -अवतारो
 पूजहार्य् गणपथ्यारथो ।

विष्णु-भगवतः श्रुतस्त्वया सान्त्वप्रणयः

हे-कृष्णपिङ्गल संभूता-ते करुणा ।

हे-वक्रतुण्ड बलं अस्ति-ते महाविज्ञानरूपम्

हे-महागणपते ० ॥

आद्यायाः-महाशक्तेः प्रथमक्रियारूप

हे-एकदन्त अनुधाविष्यामि (सरिष्यामि)-त्वां-भोः ।

शिवस्य वत्सल विघ्नहर्तः

हे-महागणपते ० ॥

सर्वेषामेव प्रथमं अस्ति-ते प्रथमः (पूजा-)क्रमः

जप-यज्ञ-स्वाहाकारैः ।

महारूपेण असि वेदानामोकाररूपः

हे-महागणपते ० ॥

परमायाः शक्तेः उपासक

इष्टपुत्र विस्तारयिष्यामि-तव-भोः (त्वदुपासनाम्) ।

चन्द्रमुकुट जगतः असि व्यवहारः

हे-महागणपते ० ॥

वस्त्राणि आच्छादितानि सन्ति-ते रागेण अतिरक्तानि

हे-चतुर्भुज महा-सम्राट् ।

त्वदीयेन समाश्रयेणैव लप्स्यामि अधिकारिपदम्

हे-महागणपते ० ॥ १० ॥

हे-मन्तुनायक शक्ति-स्वरूप

पूजयेयं-त्वा गणपतियारनाम्नि-तीर्थ ।

कपर्दिन् कर्तं ब्रह्म सोनुय् चारो

महागणपत द्यान् दारयो ॥

वक्त्रभा सृत्य कथं स्वस्वरूपदारो

अथन्-कथं चोर् हृथिहारयो ।

बूतन् त राक्षसन् करान् संहारो

महागणपत द्यान् दारयो ॥

अविद्याय साज्ज दन्द-सृत्य मारो

मक-सृत्य पाप् गाल् वारयो ।

हल त मुसल-सृत्य क्रूद् दख् न्यवारो

महागणपत द्यान् दारयो ॥

सिंहयुगवाहन ज़ोरावारो

धूम्रवर्ण संसार-मारयो ।

इमि बवसर दित बन्धन् तारो

महागणपत द्यान् दारयो ॥

2. INVOCATION OF THE GURU.

शिवनाथ आनन्द-अमृत्य् आवत्तम्

सद्-ग्वर हावत्तम् गटि-मञ्जु गाग् ॥ १५ ॥

इति कुस् कारथ् कथ् ब्वह् मकानस्

गोमत्तु कुस् अज्ञानस्-मञ्जु ।

अनु कुस् ज्ञान-हञ्जु वथ् बुक्कनावत्तम्

सद्-ग्वर हावत्तम् गटि-मञ्जु गाग् ॥

जटाजूटधारिन् कुरु-नाम अतःपरं अस्माकमेव रक्तोपायम्

हे-महागणपते० ॥

वल्लभा (शक्तिः) सहचारिणी अस्ति-ते स्व(भवत्)स्वरूपधारिणी

हस्तेषु चत्वारि आयुधानि ।

भूतानां च राक्षसानां कुर्वन् संहारम्

हे-महागणपते० ॥

अज्ञानानि अस्माकं दन्तेन घातय

परशुना पापानि घातय समाधानेन ।

हलेन च मुसलेन क्रोधं दुःखं निवारय

हे-महागणपते० ॥

हे-सिंहयुग्मवाहन अतिपराक्रम

धूस्रवर्णं संसारसारभूत ।

अस्मात् भवसरसः देहि-नाम भक्तानां पारगतिम्

हे-महागणपते० ॥ १ ॥

स्वाभिमतनिष्पत्तये सद्गुरुं स्तौति ॥ २ ॥

हे-शिवनाथ आनन्दरूपममृतं पायय-नाम-माम्

हे-सद्गुरो (शिवात्मन्) प्रदर्शय-नाम-मे मोहतमो-मध्यात् प्रकाशम् ॥१३॥

इहैव असि अन्वेष्टिष्यामि-त्वां कस्मिन् अहं वेषमनि

गतोऽसि अज्ञानस्य-मध्यम् ।

अन्योऽसि प्रज्ञप्तेः मार्गं प्रज्ञापयस्व-नाम-माम्

हे सद्गुरो० ॥

वल्लनस् संसारच मायाय

स्वकलय् चानिय् वपाय-सूत्य् ।

दयाय-हृज्य नगराह् चावतम्

सद्-ग्वर हावतम् गटि-मञ्ज गाश् ॥

कुय् काम क्रूद लूब मुह अन्दकारय्

ममताय-सूत्य् विस्तारय् म्योन् ।

समताय-सूत्य् इमि-मञ्ज स्वकलावतम्

सद्-ग्वर हावतम् गटि-मञ्ज गाश् ॥

संतोश् विचार सत्सङ्ग दर्मय्

खटनय् आयवम् ककर्मय्-सूत्य् ।

अनिच्छाय परम-गय् प्रावनावतम्

सद्-ग्वर हावतम् गटि-मञ्ज गाश् ॥

सज्जन-धरश् थिम् आसि प्रकृति-पर

चिरकालि प्रोबुख् ईश्वर-स्थान् ।

तिमनय् मञ्ज-बाग् आसन् म्य दावतम्

सद्-ग्वर हावतम् गटि-मञ्ज गाश् ॥ ९० ॥

अन्दरय् युस् कुम् आनन्द-मन्दिरय्

तथि-मञ्ज करयो योग-पूजा ।

उपनिशदन्-हृन्दि सिर् म्यति बावतम्

सद्-ग्वर हावतम् गटि-मञ्ज गाश् ॥

त्वकचार् अन्दि गोम् गरके-लूबय्

ज्वान् कुस् रक्तम् लूबय्-निश् ।

आवृत्तस्तया-अहं संसारस्य साधया

॥ उन्मोच्ये-ते तवैव (अनुग्रह-) उपायेन ।

दयायाः-एव दृष्टिं विसर्जय-नाम-मयि

हे सद्गुरो० ॥

अस्ति-एव कामेन क्रोधेन लोभेन मोहेन अन्धकारेण

॥ समतया विस्तृतिः मम ।

समतया (अद्वैतज्ञानेन) अस्मात् (कामादितः) उन्मोचय-नाम-माम्

हे सद्गुरो० ॥

हे-संतोष, हे-विचार, हे-सत्सङ्ग, हे-धर्म

॥ तिरोहिताः संपन्नाः-यूयं-मे कुकर्मणा-एव ।

आकस्मिकत्वेन परमां गतिं प्रापय-नाम-माम्

हे-सद्गुरो० ॥

सच्चरित्रपुरुषाः ये आसन् प्रकृतिपराः (प्रकृतिपुरुषविवेकासक्ताः)

॥ चिरकालेन प्राप्तं-तैः ईश्वर-पदम् ।

तेषामेव मध्ये स्थितिं मे दापय-नाम-मे

हे सद्गुरो० ॥ २० ॥

अन्तरेव यत् अस्ति-मे आनन्दाख्यं-मन्दिरम्

॥ तस्यैव-मध्ये कुर्यां-ते योगेन-पूजाम् ।

उपनिषदां सारान् ममापि प्रकटय-नाम-मे

हे सद्गुरो० ॥

बाल्यं ब्रह्मिः (निरर्थं) गतं-मे गृहस्थ-त्तोभेन

युवा अस्मि रक्त-नाम-मां लोभात् ।

बुज्यर् कुह् नजिदीख् मत मन्दकावतम्

सद्-ग्वर हावतम् गटि-मङ्ग गाश् ॥

वपदीश-सूतिन् बुक्थिय्य चावतम्

सूत्य मा आस्यम् कुनि कँह लीफ् ।

ब्रह्मानन्दस्य-प्यठ वार थावतम्

सद्-ग्वर हावतम् गटि-मङ्ग गाश् ॥

द्यानचू नदियाह् निर्मल् करिय्य

योग-पाजि-सूतिन् बरिय्य छह् ।

व्वय् तन् नावय् च्य मननावतम्

सद्-ग्वर हावतम् गटि-मङ्ग गाश् ॥

इन्द्रिय् यिम आसि द्रायेम् फटिय्य

ह्यस् ह्यय् रटिय्य खटिय्य-पाठि ।

सारि खम्ब्रावतम् कुनुय् बनावतम्

सद्-ग्वर हावतम् गटि-मङ्ग गाश् ॥ २५ ॥

ज्ञानकि निथ्रय् वार मुचरावतम्

पंपोश् जन् फल्लनावतम् मन् ।

अद्वैत-बाव-सूत्य पानस् हावतम्

सद्-ग्वर हावतम् गटि-मङ्ग गाश् ॥

मूल-तल श्रीसुस् निर्मल् पोत्रुय्

व्यवहार-प्रक्षू कर्नम् यख् ।

निर्नय-गर्मिय-सूत्य व्यगलावतम्

सद्-ग्वर हावतम् गटि-मङ्ग गाश् ॥

वद्वत्त्वम् अस्ति अदूरं मा-नाम लज्जय-नाम-मासु

हे-सद्गुरो० ॥

उपदेशेन उपलब्धैव विसर्जय-नाम-मासु

सह मा-स्वित् स्यात्-मे कुतोऽपि कश्चित् लेपः ।

ब्रह्मानन्दे-एव सुष्ठु स्थापय-नाम-मासु

हे-सद्गुरो० ॥

ध्याननिष्ठारूपां नदीं निर्मलां कृत्वा-एव

योगात्म-जलेन आपूर्णा अस्ति-या ।

(तस्यां) अहमेव तनूं स्थापययम् त्वं सागत्वय-नाम-मासु

हे सद्गुरो० ॥

इन्द्रियाणि यानि आसन् निर्गतानि-मे प्रस्फुट्यैव (विषयेषु)

चेतनं गृहीत्वा प्रगृह्यैव गूढ-प्रकारेण ।

सर्वाणि संगमयस्व-नाम-मे, एकरूपं संपादयस्व-नाम-मासु

हे-सद्गुरो० ॥ २५ ॥

ज्ञानस्य लोचने-एव सुष्ठु उन्मोचय-नाम-मे

पद्मम् इव विकासय-नाम-मे मनः ।

अद्वैत-भावेन स्वात्मनि उपभुङ्क्त्व-नाम-मासु (सायुज्यं देहि)

हे-सद्गुरो० ॥

वस्तुतः आसं निर्मल-जल-रूपः

व्यवहारात्म-प्रकृत्या कृतं-तया-मे शीतश्यानत्वम् ।

विचारात्मना-श्रीलङ्घनेन विगालय-नाम-मासु

हे-सद्गुरो० ॥

नाव् कुम् कृष्णं चाम् च्यात्रय् आशय्

हावत्तम् सय-ज्यय्-आकाशय् ।

संसारस्-मङ्ग पुश मत पावत्तम्

सद्-ग्वर हावत्तम् गटि-मङ्ग गाश ॥ २॥

3. THE CREATION OF THE UNIVERSE, AND BIRTH OF UMĀ.

HER MARRIAGE TO ŚIVA.

ओंकार-रूपस् शरने आय

ओं नमः शिवाय कर् ॥ १९ ॥

परमात्मा युस् कुह परमानन्दय्

तमिसय् कुह खच्छन्दय् नाव् ।

खच्छन्दम् निश माया द्राय

ओं नमः शिवाय कर् ॥ २० ॥

माया ईश्वर-दृक्का जानय्

तमि-मङ्ग विष्णु भगवानय् द्राव् ।

ब्रह्मा व्यपदोव् विष्णु-मायाय

ओं नमः शिवाय कर् ॥

लक्ष्म-वदि खग-सान् नगर-काण्डय्

सोर् संसार ब्रह्माण्डय् ह्यय् ।

पैद-कर्ि ब्रह्मा-सङ्ग दृक्काय

ओं नमः शिवाय कर् ॥

नाम अस्ति-मे कृष्ण-इति, अस्ति-मे तवेव आशा

प्रदर्शय-नाम-मे सच्चिदाकाशस्वरूपम् ।

संसारस्य-मध्ये अपर्याप्ततां (हीनतां) मा-नाम आपातय-नाम-मे

हे सद्गुरो ॥ २ ॥

श्री-उमायाः प्रादुर्भावं विवक्षुस्तावज्जगदुत्पत्तिं

संचेपेण विवृणोति ॥ ३ ॥

ओंकारात्मानं (परमशिवं) शरणम् आगताः-वयम्

ओं नमः शिवायेति कुरु (नित्यमुच्चारयेत्यर्थः) ॥ २९ ॥

परमात्मा यः अस्ति परमानन्दरूपः

तस्यैव अस्ति स्वच्छन्दात्मेति नाम ।

स्वच्छन्दस्य सकाशात् माया निर्गता

ओं नमः ॥ ३० ॥

मायाम् ईश्वरेच्छां जानीहि

तन्-मध्यात् श्रीविष्णुः भगवानेव निर्गतः ।

ब्रह्मा उत्पादितः विष्णु-मायया

ओं नमः ॥

लक्षशः युगैः-सह नगर-(भुवन-)समूहाः (भूरादिचतुर्दशभुवनानि)

सर्वः संसारः ब्रह्माख्यानं गृहीत्वा (तेः सह) ।

उत्पादिताः ब्रह्मणः इच्छया

ओं नमः ॥

दत्त-प्रज्ञापथं गृह्यन् व्यपदोषुन्

जगतुकु होषुन् तस् व्यवहार ।

वारयाह् ज्ञायैय तस् कन्याय

ओं नमः शिवाय कर् ॥

तिमनय मञ्जु अख् कोराह् ज्ञायस्

भगवथ्-माया गर चायस् ।

नाव-किन् जन्म ह्यतु माज्य उमाय

ओं नमः शिवाय कर् ॥

तस् माज्य मालिस् कुह् जय-जय-कारय

तस् हिह न वक्तावारय काह् ।

यमि-सन्दि गरि इक्कू कन्या ज्ञाय

ओं नमः शिवाय कर् ॥ २५ ॥

ब्रह्म-क्षु देवलूकुक् सरदारय

तप-क्षु बडि आदिकारय सान् ।

यस् इक्कू दया कर् दयाय

ओं नमः शिवाय कर् ॥

त्रैलोक्यनाथस् त्रिवुवनसारस्

परमशिवस् गङ्गादरस् ।

सय् कमारौ वागनि आथ

ओं नमः शिवाय कर् ॥

सतोषुह् कोर्य तस् पथ्-कुन् आसस्

विवाह् कर्नख् चन्द्रमस् सृत्य

दक्षप्रजापतिः प्रथमम् उत्पादितस्तेन

जगतः प्रदर्शितस्तेन तस्मै व्यवहारः ।

अनेकाः जाताः तस्य कन्याः

ओं नमः० ॥

तासामेव मध्यात् एका कन्या जाता-तस्य

(या) भगवन्माया गृहं प्रविष्टा-तस्य ।

(अर्थतः) नाम्ना जन्म गृहीतं मान्ना उमया

ओं नमः० ॥

तस्याः मातुः पितुः अस्ति जयजय-कारः

तस्य सदृशः न भाग्यशाली कश्चित् ।

यस्य गृहे ईदृशी कन्या जाता

ओं नमः० ॥ ३५ ॥

ब्रह्मर्षिः देवलोकस्य नायकः

तपर्षिषु महता अधिकारेणैव संयुक्तः ।

यस्य ईदृशी दया कृता महामायया

ओं नमः० ॥

त्रैलोक्यनाथाय त्रिभुवनसाराय

परमशिवाय गङ्गाधराय ।

सैव कन्या विवाहे समागता

ओं नमः० ॥

सप्तविंशतिः (अन्याः) कन्याः तस्य अवशिष्टाः आसन्तस्य

विवाहः कृतस्तेन-तासां चन्द्रमसा सह ।

साथ् नक्षत्रं ह्ययं तिम ताराय

ओं नमः शिवाय कर् ॥

उमा-रुद्रस् कुह् नमस्कारय

शिव-शक्ति-रूप युस् कुह् सर्व-व्यपकार ।

विवाह् कर्हम् लोल त माय

ओं नमः शिवाय कर् ॥

प्रज्ञापय गौव मन सावदानय

य्यलि शिवजी मनिदानय आम्

दपुनस् कन् यव म्याञ्ज लीलाय

ओं नमः शिवाय कर् ॥ ४० ॥

पननिय द्रुख् म्बुख् पनन्यन् बायन्

वननिय सार्यनय लाङ्गिम् द्विय ।

तस्मि तिह् बोझनाविय पननि हमाय

ओं नमः शिवाय कर् ॥

व्वद् म्याञ्ज वातिय योरय योरय

तोरय तोरय सोरय चय ।

इति योर् कृष्णस् स्य कर् व्यपाय

ओं नमः शिवाय कर् ॥

4. DAKSA, REJOICING OVER UMĀ'S MARRIAGE WITH ŚIVA,
ADDRESSES HIS RELATIONS.

सावदान मन कुम् परमानन्द

शिवनाथ सापनुम् बान्दव त वन्द ॥ ४१ ॥

सुहूर्तरूपाः नक्षत्राणि (च) सन्ति-हि ताः ताराः (अश्विन्याद्याः)

ओं नमः० ॥

उमाशक्तगभिन्नसुदाय अस्ति नमस्कारः

शिव-शक्ति-रूपेण यः अस्ति सर्वोपकारकः ।

विवाहः कृतस्तेस्तस्याः भक्त्या च प्रेम्णा

ओं नमः० ॥

दक्ष-प्रजापतिः संपन्नः मनसा आनन्दपूर्णः

यदा श्रीशिवः संनिधिं आगतस्तस्य ।

कथितं-तेन-तस्मै कर्णं निधेहि मदीयां (मत्कृतां) स्तुतिम्

ओं नमः० ॥ ४० ॥

स्वकीयानि दुःखानि सुखानि (च) स्वकीयेभ्यः आतृभ्यः (बन्धुभ्यः)

कथनीयानि सर्वेषामेव आवश्यकाः सन्ति-हि ।

तेन तद्दत्तं संश्राविताः स्वकीयाः सहस्रितयः

ओं नमः० ॥

बुद्धिः मदीया प्राप्स्यति यत्र यत्रैव

तत्र तत्रैव सर्वमेव त्वमेव ।

अतः परं कृष्णस्य मे कुरु रत्नोपायम्

ओं नमः० ॥ ४१ ॥

दक्षस्योक्तिः स्वसंबन्धिनः प्रति ॥ ४ ॥

समाहितेन मनसा अस्ति-मे परमानन्दः

श्रीशिवः संपन्नः-मे बान्धवः च बन्धुः ॥ ४२ ॥

सर जन् फलमत् कुम् पंपोश्
 ज्वकचारम् कुम् आमत् बोश् ।
 तोशान् तोशान् कुम् ब्वह् प्रसन्द
 शिवनाथ् साँपनुम् बान्दव् त बन्द् ॥
 अमि श्रीगङ्गादरन् ग्वसाञ्जि
 खयंवर वरून् कन्या म्याञ्ज् ।
 आपरम् प्रीम-सूत्य् दद-वत-कन्द
 शिवनाथ् साँपनुम् बान्दव् त बन्द् ॥ ४५ ॥
 तमज्य मायाय ब्वद् वातिय् न साञ्ज्
 नय् सय् ब्रह्मा विष्णन् ज्ञाञ्ज् ।
 नय् कुम् ग्वड् तय् नय् कुम् अन्द
 शिवनाथ् साँपनुम् बान्दव् त बन्द् ॥
 अय् कर्पर गौरम तने
 सुशक्चू कीर्तना कुम् सन वने ।
 चिवान् कैचाह् छय् मौगन्द
 शिवनाथ् साँपनुम् बान्दव् त बन्द् ॥
 सुय् ब्रह्मा त विष्ण् मानुन्
 जगतुकु ईश्वर सुय् ज्ञानुन् ।
 सुय् अगूर त सुय् खक्कन्द
 शिवनाथ् साँपनुम् बान्दव् त बन्द् ॥
 अबीद वक्य् छय् तमज्जय् ज्ञान्
 सुय् हुय् मन् त सुय् हुय् प्रान् ।

सरसः इव प्रफुल्लः अस्मि पद्मः

बाल्यस्य (बाल्यावस्थावत्) अस्ति-ने आगतः अत्यादरः ।

संतुष्यन् संतुष्यन् अस्मि अहं प्रसन्नः

श्रीशिवः ० ॥

अनेन श्रीगङ्गाधरेण योगेन्द्रेण

स्वयंवरेण वृता-तेन (यत्) कन्या मम ।

हस्तेन-भोजयिष्यामि-अमुं अतिभक्त्या दधियुक्तान्नं फाणितम्

श्रीशिवः ० ॥ ४५ ॥

तस्य मायायां बुद्धिः प्राप्स्यति न अस्माकम्

नैव सा ब्रह्मणा विष्णुना (च) ज्ञाता ।

नैव अस्ति-तस्याः आदिः च नैव अस्ति-तस्याः अन्तः

श्रीशिवः ० ॥

अस्याः कर्पूरवत् गौररूपायाः तन्वाः

सुगन्धस्य वर्णनां कः नाम कथयिष्याति ।

संपद्यमाना कियती अस्त्यस्याः सुगन्धततिः

श्रीशिवः ० ॥

स-एव ब्रह्मा च विष्णुः मन्त्रव्यः

जगतः ईश्वरः स-एव ज्ञातव्यः ।

स-एव अघोरेश्वरः च स-एव स्वच्छन्दः

श्रीशिवः ० ॥

भेदरहिता भक्तिः अस्ति-हि तस्यैव ज्ञानम्

स-एव अस्ति-हि मनः च स-एव अस्ति-हि प्राणः ।

सुय् नेरि ओशद् शास्त्र् मन्द्

शिवनाथ् साँपनुम् बान्दव् त वन्द् ॥

सुय् कुय् शास्त्र् वीद-सागर्

सुय् कुय् आसवुन् विद्यादर् ।

सुय् कुय् सार् ओं-कारुक् ब्यन्द्

शिवनाथ् साँपनुम् बान्दव् त वन्द् ॥ ५० ॥

लक्ष्म-बदि लोल त प्रियम-सूत्य्

त्रप तप यज्ञ दर्म कर्म-सूत्य् ।

पोश-पूज् करिथ्य जुव् तस् वन्द्

शिवनाथ् साँपनुम् बान्दव् त वन्द् ॥

हृष्ण फिर् म कारुय् कर् म तारुय्

तिथ-पाठि पूजाय दारुय् कर् ।

यिथ प्रशपदन्तन् लागिनस् दन्द्

शिवनाथ् साँपनुम् बान्दव् त वन्द् ॥ ४ ॥

5. THE WEDDING-JOURNEY OF SIVA AND UMĀ TO KAILĀSA.

राज्ञन् खान्दर् यलि म्बकलोवुय्

परम-शख्चू गौव् लक्ष्मनोवुय् ह्यथ् ॥ ५२ ॥

पम्पोशकि-पाठि श्रुत् संसारय्

जगतस् नव् बहारय् आव् जान् ।

अरिज्ञ-पोशस् गौव् ह्यथ् न्योवुय्

परम-शख्चू गौव् लक्ष्मनोवुय् ह्यथ् ॥

स-एव निर्गमिष्यति औषधरूपः शास्त्राणि मथ्यन्तां (सारभूतः)

श्रीशिवः ० ॥

स-एव अस्ति-हि शास्त्रं वेदविद्या-समुद्रः

स-एव अस्ति-हि संभवन् विद्याधरः ।

स-एव अस्ति-हि सारः प्रणवस्य त्रिन्दुरूपः

श्रीशिवः ० ॥ ५० ॥

लक्ष्मिवारं भक्त्या च प्रेम्णा

जपेन तपसा यज्ञेन धर्मेण कर्मणा ।

पुष्पादिपूजां कृत्वा स्वात्मानं तस्मै उपहारी-कुरु

श्रीशिवः ० ॥

(स्वात्मानं प्रत्यालापः) हे-कृष्ण पर्यावर्तय मा ग्रीवाम्, कुरु मा

[विलम्बम्

तथैव पूजायां धैर्यं कुरु ।

यथा पुष्पदन्तेन समर्पिताः (पुष्पार्थं) दन्ताः

श्रीशिवः ० ॥ ४ ॥

य श्रीशिवस्योमया सह कैलासं प्रति प्रस्थितिं विवृणोति ॥ ५ ॥

राज्ञा (दक्षेण) उत्सवः यदा समापितः

परमशक्तिं गतः लक्ष्मि(अनन्त)नामा गृहीत्वा ॥ ५३ ॥

पद्मवत् विकासमागतः संसारः (सर्वलोकः)

जगति नवः वसन्तसमयः (इव) आगतः शोभनः ।

(अरिज) पुष्पविशेषं गतः गृहीत्वा स्थलपद्मः

परम ० ॥

मलावस् तथ् आरवलि म्युलु गौव्

दिल् गौव् मीलिथ् रुदुख् न यन् ।

यम्बुजलि-हन्दु रङ्ग स्वम्बलन् प्रोबुय्

परम-शख्च गौव् लक्ष्मनोबुय् ह्यथ् ॥ ५५ ॥

हृह्वरि गरि सुय् वारय्-कारय्

परमाकन-व्यवहारय् मान् ।

हशि ह्यहरम् ह्यथ् रुख्मय् द्रोबुय्

परम-शख्च गौव् लक्ष्मनोबुय् ह्यथ् ॥

उमा-रुद्र कुख् अस्य न्यथ् वामन्

निश्कल मन कर्त आसनदार ।

हृदयक पम्पोश् अस्य वथरोबुय्

परम-शख्च गौव् लक्ष्मनोबुय् ह्यथ् ॥

तस् निश क्वाह् कुय् वसत्त त जामय्

विरक्थ् कुय् निश्कामय्-सूत्य् ।

निदान्-अवदन्-हन्दु खन-सोबुय्

परम-शख्च गौव् लक्ष्मनोबुय् ह्यथ् ॥

तस् निश क्वाह् गय लक्ष्मी त चारय्

युस् आसि लूब-अन्दकारय्-रस्तु ।

ब्रह्मा विष्णाय् यमि व्यपदोबुय्

परम-शख्च गौव् लक्ष्मनोबुय् ह्यथ् ॥

तस् निश क्वाह् कुय् गण्डुन् त कावुन्

यस्-निश द्राय महामाया ।

पुष्पविशेषस्य च पुष्पविशेषेण संगमः जातः

मनः गतं संमेलनं, अवशिष्टयोः न भेदः ।

पुष्पविशेषस्य रागः पुष्पविशेषेण प्राप्तः

परम० ॥ ५५ ॥

श्वशुरसंवन्धिनि गृहे सः प्रसन्नतया

द्विरागमनव्यवहारेण संयुक्तः ।

श्वत्वाः श्वशुरात् गृहीत्वा गमनाज्ञां निर्गतः

परम० ॥

उमारुद्रः अस्ति अस्माकं नित्यं भासमानः

निर्वासनं मनः कुरु-नाम (नः) आधारयुक्तम् ।

हृदयस्य पद्मं अस्माभिः आस्तृतम्

परम० ॥

तस्य निकटे किं-नाम अस्ति वस्त्रं च चोलः

विरागी अस्ति गतस्पृहत्वेन ।

असंख्याबुद्धपरार्थं संख्यस्वर्णेन-आक्यः

परम० ॥

तस्य समीपे किं-नाम भवन्ति धनानि च द्रव्याणि

यः स्यात् लोभात्प्रकारेण-रहितः ।

ब्रह्मा विष्णुः (च) येन उत्पादितः

परम० ॥

तस्य समीपे किं-नाम अस्ति आभूषणं च तदुपभोगः

यस्मात् निर्गता महाभावा ।

त्रैलोक्यं यस्मि ईश्वरि व्वपुदोबुय
 परम-शखच्च गौव लक्ष्मनोबुय ह्यथ ॥ ६० ॥
 ज्ञान-हृद्य लयं क्यथ सामवज्ञ हेरय
 कृष्णस् म्य फेरय-निश स्वकलाव ।
 ह्यर् खासम् कुम् म्वडङ्गु पोबुय
 परम-शखच्च गौव लक्ष्मनोबुय ह्यथ ॥ ५ ॥

6. DAKṢA VISITS ŚIVA AND THE GODS IN KĀHĪĀSA, AND IS NOT RECEIVED BY ŚIVA WITH THE RESPECT WHICH HE CONSIDERS TO BE HIS DUE. DAKṢA'S WRATH. HE DETERMINES TO INVITE ALL THE GODS EXCEPT ŚIVA TO HIS SACRIFICE.

उमारुद्रस् त्रिबुवनसारम्
 मन-किन्नि दारनाय दारस् द्यान् ॥ ६२ ॥
 कैलासम् प्यठ चमा-करवुनु
 उमा-देविय ह्यथ ग्यलि गौव ।
 वैकुण्ठं मापनु तथ कह-मारम्
 मन-किन्नि दारनाय दारस् द्यान् ॥
 दह अकि असिय च्छवय कारन्
 वौद् व्यस्तारन् दीवता ह्यथ ।
 समेमन्ति आमिय मङ्ग स्वर्गद्वारस्
 मन-किन्नि दारनाय दारस् द्यान् ॥
 दक्ष-प्रज्ञापथ मनकामनाय
 तनु वोतु दर्म-सवाय मङ्ग ।

त्रैलोक्यं येन परमेश्वरेण उत्पादितम्

परम० ॥ ६० ॥

ज्ञानरूपायाः ज्ञालायाः सन्ति सहस्रशः अधिरोहिण्यः

कृष्णं मां विपर्ययात् उन्मोचय ।

ऊर्ध्व-धाम आरोपय-माम्, अस्ति-मे (इदं) प्रथमं सोपानमेव

परम० ॥ ५ ॥

नाकलोके देवानां सभाविधानकथनपुरःसरं दत्तं प्रति

क्रोधाविर्भावं शिवस्य प्रकामति ॥ ६ ॥

उमामहेश्वरस्य त्रिभुवनसारस्य

मनसा (निर्विकल्पेन) धारण्या धारयिष्यामि-तस्य ध्यानम् ॥ ६२ ॥

कैलासपर्वतं प्रति क्षमाशीलः

उमा-देवीं गृहीत्वा यदा गतः ।

(शोभया) तैकुण्ठधाम-इव संपन्नं तस्मिन् पर्वतगजे

मनसा० ॥

दिवसे एकस्मिन् आसन् त्रय-एव कारणात्मानः (ब्रह्मविष्णुमहेश्वराः)

वेदं वितन्वन्तः देवताभिः सह ।

समवेताः आसन् मध्ये स्वर्गलोकस्य

मनसा० ॥

दत्तप्रज्ञापतिः स्वाभीष्टाय

तत्र प्राप्तः धर्मसभायाः सद्यो ।

सारि॒य॒ व्वि॒थि॒ तस् जै-जै-कार॑स्

मन-कि॒नि दार॑नाथ दारस् द्यान् ॥ ६५ ॥

गोम॑तु॒ मञ्जु॒ ओम् मो॒ह-अ॒न्द॒कार॑स्

शिव॑नाथन् तोर क॒रु॒नस् न कथ् ।

बु॒ठ् मु॒च॒रो॒व॒नस् न नम॑स्कारस्

मन-कि॒नि दार॑नाथ दारस् द्यान् ॥

क॒रु॒न् ओम् पान॑य् श्री॒निरा॑कारस्

अ॒द कु॒न॒नो॒वु॒नस् मा॒या॒जा॒ल् ।

व्व॒ड॒नो॒वु॒न् म॒ञ्जु॒ मो॒ह-अ॒न्द॒कार॑स्

मन-कि॒नि दार॑नाथ दारस् द्यान् ॥

व्व॒ज॒लु॒य॒ बु॒यु गो॑स् यि॒थु आ॒मि॒ नार॑स्

जि॒नि-अ॒म्बा॑रस् ह्य॒चू॒नस् र्य॑ह्

कू॒द-म्व॑ख् गो॑स् यि॒थु का॒ल॒सं॒हा॒रस्

मन-कि॒नि दार॑नाथ दारस् द्यान् ॥

व॒न॒नि ल॑गु॒ पान॑स्-सू॒त्य् ओम् शो॒द॒य्

मो॒द॒य् वो॒लु॒नस् दी॒वन् म॒ञ्जु॒ ।

इ॒ति-थो॑र् ल॒ग व्व॒ञ् अ॒मि॒कि॒स् चार॑स्

मन-कि॒नि दार॑नाथ दारस् द्यान् ॥

वा॒र-पा॑ठि॒ य॒ज्ञा॒ह् व्व॒ञ् व्व॒ह् ब॒ना॒व॒य्

इच्छा॑य प्रथ॒म बा॑व॒ना॒य सा॒न् ।

प॒थ्-कु॒न् ना॒वा॒ह् थ॒व सं॑सारस्

मन-कि॒नि दार॑नाथ दारस् द्यान् ॥ ७० ॥

सर्वे-एव उत्थिताः तस्मै जयजय-कारोक्तौ (अभ्युत्थानाय)

मनसा० ॥ ६५ ॥

गतः मध्ये आसीत् मोहान्धकारस्य

श्रीशिवेन (स्वयं) प्रत्युत्तरेण कृतस्तेन-तस्मै न वृत्तादिप्रश्नालापः ।

(प्रथममेव दक्षेण कृतेऽपि नमस्कारे) श्रोष्ठौ उद्घाटितौ-तेन-तस्मै न नमस्काराय

मनसा० ॥

कर्तव्यं आसीत् स्वयमेव निराकारस्य (तस्य)

अतः निपातितं-तेन-तस्मै साधजालम् ।

निगज्जितः-सः मध्ये मोहान्धकारस्य

मनसा० ॥

स्वतः मुखं संपन्नं-तस्य (दत्तस्य) यथा स्यात् अग्नेः

काष्ठकूटस्य (इव) समुद्रता-तेन-तस्य हेतिः ।

क्रोधाविष्टं-मुखं संपन्नं-तस्य यथा कालसहारास्य

मनसा० ॥

अर्थायतुं प्रवृत्तः आत्मना-सह (स्वगतं) आसीत् मोहमत्तः

मानात् अंशितो-ऽनेनाहं देवानां मध्ये ।

इतः-परं प्रवर्तयिष्यामि अतः अस्य प्रत्युपायसु (प्रतिक्रियासु)

मनसा० ॥

शोभनतया यत्नमेकम् अतः अहं संपादयिष्यामि

अभौष्टुन प्रेम्णा भावनया सह ।

पुरस्तात् नामधेयं (कीर्तिं) स्थापयिष्यामि संसारे

मनसा० ॥ ७० ॥

ब्रह्मा विष्णुस् दीवौ मानय्
मनिदानय् कर आवाहन् ।

फकथ् करन गङ्गादारस्
मन-किन्नि दारनाथ दारस् द्यान् ॥

दति-थोर् पथ-कुन् व्वञ् थिम् आसन्
तिम् तस् बासन्न् यज्ञस् मञ्जु ।

अननसन् जप-यज्ञकिस् व्यवहारस्
मन-किन्नि दारनाथ दारस् द्यान् ॥

व्वति मन्दकोवुनस् सुति मन्दकावन्
ठठ-पांठि कथ् पावनावन् थाद् ।

अद् गक् पननिस् कारस् त बारस्
मन-किन्नि दारनाथ दारस् द्यान् ॥

इय् गङ्गरोवुन् ज्यग् सपदोवुन्
सार्यनिय् अननोवुन् सालस् ।

दपुनस् दपिणिन बस्मादारस्
मन-किन्नि दारनाथ दारस् द्यान् ॥

कृष्ण थिथ-तिथ गरि गरि शिव शिव कर्
अनुबव-बाव-किन्नि द्यव तोठिथ् ।

शरन् गकुन् गक्कि चन्द्रकलादारस्
मन-किन्नि दारनाथ दारस् द्यान् ॥ ७५ ॥ ६ ॥

ब्रह्मणो विष्णोश्च देवैः सह

सांनिध्येन करिष्यामि आह्वानम् ।

केवलं करिष्यामि-न गङ्गाधरस्य

मनसा० ॥

इतः-परं पुरःकाले अतः ये भवेयुः

ते तस्य (शिवस्य) दृष्टिगोचरा-न-भवेयुः यज्ञस्य मध्ये (यज्ञकर्तृन् न
[दृष्ट्यति) ।

आनयिष्यन्ति-तं-न अपस्य-यज्ञस्य व्यवहारे

मनसा० ॥

अहमपि ह्वेपितस्तेनाहं, तमपि ह्वेपयिष्यामि-तम्

उपहासपूर्वं वृत्तं स्मारयिष्यामि-तम् ।

ततः गमिष्यामि स्वकीयस्य कार्यस्य च व्यवहारस्य (करणार्थम्)

मनसा० ॥

इदमेव संकलितं-तेन, यज्ञः संपादितस्तेन

सर्व-एव आकारिताः निमन्त्रणाय (निमन्त्रिताः) ।

कथितं-तेन-तेभ्यः (दूतेभ्यः) वक्तव्यं-न (निमन्त्रणं) भक्षधारिणे

मनसा० ॥

(स्व-प्रत्यालापः अन्यकर्तुः) हे-कृष्ण-नामधेय यथा-तथा प्रतिक्षणं शिव-शिवेति
[कुरु

अनुभव-भावेन कदाचित् तोच्यति-त्वाम् ।

अरणं गन्तव्यं चन्द्रकलाधरम्

मनसा० ॥ ७५ ॥ ६ ॥

7. THE GODS COME TO DAKṢA'S SACRIFICE. DEVI GOES TO IT WITHOUT INVITATION AND ASKS WHY ŚIVA IS NOT INVITED. DAKṢA GIVES AN INSULTING REPLY. SHE CASTS HERSELF INTO THE SACRIFICIAL FIRE.

दक्ष-प्रज्ञापतनिस् यज्ञस् तय्

देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥ ७६ ॥

आवाहन् गौव् ब्रह्मलोकस् तय्

ब्रह्मा विष्णुभगवान् ह्यय् आव् ।

सत-च्छि तति आम्नि वीद् परनस् तय्

देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥

अग्नि-अग्नि तिम्यलि वीठि यज्ञस् तय्

दक्ष-प्रज्ञापतनय् दपुनस् ।

आवाहन् किरिज्जिन शिवस् तय्

देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥

शिवजी ओसु यठ् कैलासस् तय्

माज्य-भवाज्ज-कुन् लंगु वनने ।

दपनि कोन आव् अस्य काँह् मालस् तय्

देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥

माज्य-भवाज्ज फौरिथ् दपुनस् तय्

आस्यख् व्यवहारन् गाँगल

पननि छिख् पत निन् आस्यखन् ह्यस् तय्

देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥ ८० ॥

देविय दमि-रङ्ग य्यलि वनुनस् तय्

कृप कर्ह् ईश्वरन् गौव् यच्च काल

दक्षस्य यज्ञं प्रति देवानामावाहनं श्रीशिवस्यानाहृत्या-
त्मानादरवृत्तं विवृणोति ॥ ७ ॥

दक्षप्रजापतेः यज्ञं नाम

देवाः आगताः पुष्पवृन्तानि गृहीत्वा ॥ ७६ ॥

आह्वानं गतं (संभूतं) ब्रह्मलोकस्य नाम

ब्रह्मा विष्णुभगवन्तं सहकृत्वा आगतः ।

सप्तर्षयः तत्र आसन् वेदं अधीयानाः नाम

देवाः ० ॥

परितः ते यदा निविष्टाः यज्ञस्य नाम

दक्ष-प्रजापतिनैव कथितं-तेन-तेभ्यः ।

आह्वानं कुर्यान्न श्रीशिवस्य नाम

देवाः ० ॥

श्रीशिवः आसीत् पृष्ठे कैलासस्य नाम

जगन्मातरं-भवानीं-प्रति प्रवृत्तः वक्तुम् ।

कथयितुं कुतो-न आगतः आवयोः कश्चित् निमन्त्रणं नाम

देवाः ० ॥

जगन्मात्रा-भवान्या प्रत्युत्तरं कथितं-तथा-तस्मै नाम

स्यात्तेषां व्यवहारस्य व्याकुलता ।

स्वङ्गीयाः स्मः-तेषां, पश्चात् नयिष्यन्ति (नः) स्यात्तेषां-न समाधानं नाम

देवाः ० ॥ ८० ॥

देव्या एतादृक्प्रकारेण यदा कथितं-तथा-तस्मै नाम

मौनं कृतं ईश्वरेण, व्यतीतः अतिकालः ।

तोर काँह् दपनि आख्न् आसि तिम् मस् तय्

देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥

अद दपु देविय शिवनाथस् तय्

म्वर-गर माख्युन् दपन रस्तुय् ।

गकनुय् वनुव लह्य मङ्ग वौदस् तय्

देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥

व्वति गक् ऐव् क्वाह् कुम् गकनस् तय्

पनुनुय् गर लोल-माख्युन् कुम् ।

वनिथय् गय रुख्मय् ह्यय् तस् तय्

देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥

मायाय-हन्दिमय् जम्पानस् तय्

खचू खत्य् ओसुस् नन्दिकेश्वर् ।

कहरौ-कनि शक्तिय् आसस् तय्

देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥

खख-सान् वाचू व्यलि तय् थानस् तय्

ब्रौठ काँह् द्रास् नत बोजन-आस् ।

क्वाह्-ताञ् गोस कुख् सोनु व्वन्दस् तय्

देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥ ८५ ॥

खदुय् गय खचू प्पठ् होमस् तय्

वननि लज्ज प्रजापतसय् कुन् ।

च्यानि साल रस्तुय् पान आयस् तय्

देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥

तेभ्यः (संकाशात्) कश्चित् वक्तुं आगतस्तेभ्यः-न, आसन् ते मोहमत्ताः नाम
देवाः ० ॥

ततः कथितं देव्या श्रीशिवाय नाम

गुरुगृहं पितृगृहं आह्वानं विनैव ।

गन्तव्यमेव कथितं (अनुशिष्टं)-युष्माभिः युष्माभिः मध्ये वेदस्य नाम
देवाः ० ॥

अहमपि गमिष्यामि, दोषः किंविधः अस्ति-मे गमने नाम

स्वकीयमेव गृहं प्रेमपात्रभूतं-पितृगृहं अस्ति-मे ।

कथयित्वा गता गमनाज्ञां गृहीत्वा तस्मात् नाम

देवाः ० ॥

मायात्मिकां (अनर्घरत्नभरितां वा) शिविकां नाम

आरूढा सहयाता आसीत् नन्दिकेश्वरः ।

वाहकरूपाः शक्तयः आसन्-तस्याः नाम

देवाः ० ॥

सुखोपेता प्राप्ता यदा तत् स्थानं नाम

पुरः (प्रत्यभ्युत्थानाय कश्चित् निर्गतः नहि, अनुमितं-(च)-तया ।

कश्चिद्नाम व्यलीकः अस्ति-अमीषां अस्माकं, मनसि इति

देवाः ० ॥ ८५ ॥

निरर्गलं गता, आरूढा प्रति होमं (यज्ञसभायां) नाम

वक्तुं प्रवृत्ता दक्षप्रजापतिं प्रति ।

त्वदीयेन निमन्त्रणेन विनैव स्वयं आगताहं नाम

देवाः ० ॥

हे-हे क्याङ्गि गोख् मङ्ग-मोदस् तय्

मेशरोवयन् च जगदीश्वर ।

आवाहन् इति कोन कर्वस् तय्

देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥

प्रज्ञापतनय् तोर दपुनस् तय्

कस् सूरमत्तिसय् मन्थासम् ।

न्यथननिसय् कल-माल नालि ह्यस् तय्

देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥

मालस् अनहान् राज-रङ्गस् तय्

मन्दहाविहेम् म्यति मार्यनय् मङ्ग ।

शरमन्द करिहेम् मङ्ग मारकस् तय्

देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥

सर्पग्वसाङ्गिस् कालकण्ठस् तय्

व्यहन्-ज्याय् ह्यस् शिमशानन् यठ् ।

ठण्डायाह् चय् आमान् कुह् मस् तय्

देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥ ८० ॥

देविय दपुनस् वनान्-कुख् कस् तय्

सुय् कुय् आसवुनु त्रिवुवन-सार ।

अमि कथि नाग् व्वज् पङ्गिय् वननस् तय्

देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥

इह् वृज्जिथ् ताज् गय मङ्ग क्रूदस् तय्

अश्वद पद-स्वत्य् ह्यचुनस् र्यह् ।

महाच्छोकः, कुतः गतस्त्वं मोहमर्थं नाम

(यतः) विस्मारितस्त्वया-सः त्वया जगदीश्वरः-शिवः ।

आवाहनं हृष्ट कुतो-न कृतं-युष्माभिस्तस्य नाम

देवाः ० ॥

प्रजापतिना प्रत्युत्तरं कथितं-तेन-तस्यै नाम

कस्य भक्तमलिनाङ्गस्य संन्यासिनः ? ।

नग्नस्य (यस्य) कपालमालाः कण्ठं सन्ति-तस्य नाम

देवाः ० ॥

निमन्त्रणे आनयिष्यामि-तं (चेत्) राज-मण्डपे नाम

अलज्जयिष्यद्वा मासपि सर्वेषामेव मध्ये ।

लज्जितं अकरिष्यद्वा मध्ये सत्संसदि नाम

देवाः ० ॥

व्यालघ्राहिहृषिणः कालकण्ठस्य नाम

निवास-स्थानं अस्ति-यस्य श्मशानानां पृष्ठे ।

भङ्गारसं पीत्वा वर्तमानः अस्ति प्रसक्तः नाम

देवाः ० ॥ ९० ॥

महादेव्या प्रत्युक्तं-तया-तस्मै, कथयन्-असि कस्य नाम

स-एव अस्ति भवन् त्रिभुवन-सार-रूपः ।

अनेन कथनेन विनाशः अतोऽनन्तरं योग्योऽस्ति-ते भवितुं नाम

देवाः ० ॥

एतत् (पूर्वोक्तं दक्षस्य) श्रुत्वा तावत् गता मध्ये क्रोधस्य नाम

रक्त-पद-वाक्त्रेण उदनेव-तस्याः ज्वाला ।

जै व्ययनम् ज्वालयन्-रूपम् तय्
 देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥
 ज्वालाय-रूपम् पूज् करहम् तय्
 कृष्ण वनि लीला वीज्यम् मय् ।
 खिवि ह्यय् आसवज् रक्तान् जगतम् तय्
 देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥
 शर्वायम् द्वय-शमनायम् तय्
 शक्ति-रूपम् दारिद्र्यं स्रुत्य-स्रुत्य ह्यय् ।
 शरने यिम नम यम पायम् तय्
 देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यय् ॥ ७ ॥

8. PRAISE OF DEVĪ UNDER THE FORM OF JWĀLĀ

खिव् खम पोश-पूज् कर ज्वालाय
 महामायाय जै-जै-कार् ॥ ८५ ॥
 महाविद्याय जगन्माताय
 महालक्ष्मिय शिवप्रियाय ।
 विष्णुमायाय सर्वसिद्धिदाय
 महामायाय जै-जै-कार् ॥
 समयाह् अख् ओम् क्वाडनि द्राय्
 ज्वालाय-रूपम् विष्णु-ब्रह्मा ।

जयकारः भूयात्तस्याः ज्वालामुखी-रूपायाः नाम

देवाः ० ॥

ज्वाला-रूपायाः पूजां कुर्यां तस्याः नाम

कृष्णः* कथयिष्यति वृत्तस्तुतौः श्रोष्यति-ताः सेव ।

खिव्-नाम्नि-क्षेत्रे (यास्ति) वर्तमाना पालयन्ती-सा जगत् नाम

देवाः ० ॥

शर्वाय-इति-नाम-चिन्त्याय दुःखशमनायेति-भक्तकीर्तनीयनाम्ने नाम

(या) शक्ति-रूपं धृत्वा सहस्रिनिमनौ अस्ति (यस्य) ।

शरणं आगमिष्यामि नंस्यामि पतिष्यामि रक्षास्मृतौ नाम

देवाः ० ॥ ७ ॥

अतःपरं श्रीदेव्या ज्वालारूपायाः स्तुतिरियम् ॥ ८ ॥

खिवाख्य-प्रदेशं (गमिष्यामि) आगेच्यामि (तत्पर्वतं) पुष्पपूजां करिष्यामि

(तस्या) महामायात्मिकायाः जयकारो (-स्तु) ॥ ९५ ॥

[ज्वालायाः

महाविद्यात्मिकायाः जगन्मातुः

महालक्ष्म्याः शिवप्रियायाः ।

विष्णुमायायाः सर्वसिद्धिदायाः

महामायायाः ० ॥

समयः एकः (पूर्वकालिकः) आसीत्, अन्वेष्टुं निर्गतौ

ज्वाला-रूपस्य (यस्य) विष्णुर्ब्रह्मा (-च) ।

* स्वात्मनं पति कदाचित्कृत्य यन्त्यकुदुक्तिः ॥

अन्द् कुनि लवुहस् न फोरिथ् आय

महामायाय जै-जै-कार् ॥

स्यर्थ हिहि कननय् किम् कनवालिय्

व्यङ्गलिय् ज्याम किम् नालिय ।

इन्द्राची-रूप श्रीचन्द्रकलाय

महामायाय जै-जै-कार् ॥

वक्तिय बापथ् जगथ् व्यपदोवुन्

सार्यनय् होवुन् ज्वालाम्बख-रूप् ।

चिबुवन् त अकारन् तम् निश द्राय

माज्य ज्वालाय जै-जै-कार् ॥

शिवशक्ति-रूप् अय् चढवुज् दारिथ्

साज् पालना व्यस्तारिथ् ब्रौठ् ।

प्रारब्ध व्यपदोवु तस्य दङ्काय

महामायाय जै-जै-कार् ॥ १०० ॥

पापन् अय् कर् माजि-भगवती

अय् पार्वती सती-रूप् ।

दर्शन-बापथ् लारान् आय

महामायाय जै-जै-कार् ॥

सज्जन-प्रशौ प्रसन् सपदावूख्

तमि सुत्य् प्रावूख् परम-गथ् ।

आनन्द-गन् करि तस्य सेवाय

महामायाय जै-जै-कार् ॥

अन्तः कुत्रापि लब्धस्ताभ्यां-तस्य न प्रत्यावृत्य आगतौ (तौ)

महामायायाः० ॥

सूर्यसदृशे कर्णयोः स्तस्तस्याः कुण्डले

रक्तवर्णानि वसनानि सन्ति-तस्याः वसितानि ।

(तस्याः) इन्द्राक्षीरूपायाः श्रीचन्द्रकलात्मिकायाः

महामायायाः० ॥

स्वभक्तेः करणाय जगत् उत्पादितं-यथा

सर्वभ्य-एव प्रदर्शितं-तथा ज्वालामुखी-रूपम् ।

त्रिभुवनं च त्रिकारणदेवाः तस्याः सकाशात् निर्गताः

मातुः ज्वालामुख्याः जयकारो (-स्तु) ॥

शिवशक्ति-रूपा (या) अस्ति भुजचतुष्टयं धृत्वा

अस्माकं पालनां विस्तार्य पुरा ।

(तस्मादेव) प्रारब्धकर्म उत्पादितं तस्याः इच्छया

महामायायाः० ॥ १०० ॥

पापानां नाशं कुरु हे-मातर्भगवति

असि (त्वं) पार्वती सती-रूपा ।

भवद्दर्शनार्थं धावित्वा आगता-वयम्

महामायायाः० ॥

सज्जन-पुरुषैः प्रसन्ना संपादिता-त्वं-तेः

तेन हेतुना प्राप्ता-तैः परमा-गतिः ।

आनन्द-घनाः कृताः तस्याः सेवया

महामायायाः० ॥

दया-रूप दित वक्तवन् मुक्तिय्
 परम-शक्तिय् सान्न वक्तु बोज्ञ् ।
 नमनि अस्मि आय् प्रथम त माय
 महामायाय जै-जै-कार् ॥
 हृदयस् मङ्गल्य् ज्योती-रूप् आसवन्
 अज्ञपा वासवन् यिवान् न द्रष्ट् ।
 गट काम् वलिमति छिह् लूबच काय
 महामायाय जै-जै-कार् ॥
 चराचर-जगि छय् व्यापख् आसवन्
 सानि खटि कर्म कासवन् सय् ।
 पाप् जालि द्वख् गालि तस्य दयाय
 महामायाय जै-जै-कार् ॥ १०५ ॥
 प्रजापतस्य् यलि खतु क्रूदय्
 चानि स्मरन-निश रुदुय् दूर ।
 वीरभद्रन् मोख् यज्ञच ज्याय
 महामायाय जै-जै-कार् ॥
 द्यन-राय् चान्नुय् कीर्तना करहा
 चानि खर्-दिन-सूत्य् खरहाय् दान् ।
 मोच-बङ्ग चानिय् मन-साज्ञ वाय
 महामायाय जै-जै-कार् ॥

दया-रूपेण देहि-नाम भक्तानां मुक्तिम्

हे-परम-शक्ते अस्माकं भक्तिं शृणु ।

नस्त्रीभावाय वयं आगतास्ते प्रेम्णा च हार्देन

महामायायाः० ॥

हृदयस्य मध्ये अस्ति ज्योती-रूपा भवन्ती

अजपात्मिका भासमाना आगच्छन्ती न दृष्टिम् ।

तामिदं विनाशय, संवलिताः स्मः लोभस्य क्रायया

महामायायाः० ॥

चराचरात्म-जगतः अस्ति व्याप्नुवन्ती वर्तमाना

अस्माकं निन्द्यानि कर्माणि विनाशयन्ती सेव ।

पापानि विनाशितानि, दुःखानि अपाकृतानि, तस्याः दयया

महामायायाः० ॥ १०५ ॥

दक्षप्रजापतेः यदा आरुढः क्रोधः

त्वदीयात् स्मरणात् स्थितः (सः) दूरे ।

(तदा) वीरभद्रेण हतः* (सः) यज्ञस्य भूमौ

महामायायाः० ॥

अहोरात्रं तवेव कीर्तनां कुर्याम्

त्वदीयेन स्मृतिदानेन स्मरेयं-ते ध्यानम् ।

मोक्षद-स्मरभङ्गीः त्वत्कीर्तिविषयाः मनो-रूपेण वाद्येन धमास्यामि

महामायायाः० ॥

* यज्ञकाले चण्डालातताय्यादिपाप्यपि न हन्यते । यत्स दक्षः समस्तदेवानां सांमुख्येऽपि हतः, तस्माच्छ्रीशिवानादरकृदातताय्यादितोऽपि गुप्तरः । सर्वदेवताभ्योऽप्युत्कृष्टतरसामर्थ्यः शिवोऽस्तीत्यपि सूच्यतेऽनेन ॥

शैलाचक्रस् स्वप्रकाश-रूपस्
 आलवस् दृष्ट तय रत्नदीप् ।
 खारस् बूजन् मन-कामनाय
 महामायाय जै-जै-कार् ॥
 पान छख् वानी माजि-भवानी
 परमज्ञानी वेद-सागर् ।
 सद्गवर् छख् वय् हाव् विद्याय
 महामायाय जै-जै-कार् ॥
 दृष्ण-जी वल्लुमतु कुय् ममताय
 स्वकलिय् च्यानिय् व्वपाय-सूत्य् ।
 द्यन् वाति नज्दीख् वन् समताय
 महामायाय जै-जै-कार् ॥ ११० ॥ ८ ॥

9. PRAISE OF DEVI, AS ONE WITH ŚIVA.

शिवनावस् प्यठ् सण्जख् सती
 श्रीपार्वती व्वय्यनय् जय् ॥ १११ ॥
 पूजाय पोश् लागहाय् लवहती
 अकिन्गामि आसवज्ज् छख् शिवा ।
 रक्तबीज् मारिय् छख् पान तती
 श्रीपार्वती व्वय्यनय् जय् ॥

शिलाचक्रात्मनः (प्रद्युम्नपीठस्य) स्वप्रकाश-स्वरूपस्य

ऊर्ध्व-आमयिष्यामि-तस्यै धूपं तथा रत्नदीपम् ।

निवेदयिष्यामि-तस्यै भोजनपदार्थं हार्दाभीप्सितेन

महामायायाः ० ॥

स्वयं अक्षि वाणी-रूपा हे-मातर्भवानि

परमज्ञानिनी वेदाब्धिः ।

सद्गुरुः अक्षि मार्गं प्रदर्शय विद्यायाः

महामायायाः ० ॥

कृष्णनामा (= अहं) आवृतः अस्ति समतया

मोक्ष्यते-नाम तवैव उपायेन-हेतुना ।

दिवसानि प्राप्तानि (तस्य) सामीप्यं आच्चापय समतां (नाम स्वशक्तिम्*)

महामायायाः ॥ ११० ॥ ८ ॥

शिवरूपे लयोक्तिपूर्वकं शिवाभिन्नतां निरूपयति देव्याः ॥ ६ ॥

शिवनामां प्रति संपन्ना-त्वं सती

(हे) श्रीपार्वति भूयास्ते जयः ॥ १११ ॥

पूजायां पुष्पाणि समर्पयेयं-ते हिमजलकणपूर्णाणि

अकिन्गोमु-इत्याख्यग्रामक्षेत्रे वर्तमाना अक्षि शिवाख्यदेवतारूपेण ।

रक्तबीजं हत्वा अक्षि स्वयं तत्रैव

श्रीपार्वति ० ॥

* अग्निशक्तिः समता नाम प्रसिद्धास्ति ॥

† साक्षात्कृत्येवेयं स्तुतिः ॥

पोश् सन्मराविम् व्यङ्गलि नीलि हतिम्

पूजा करहाय् दृष्टदेवी ।

ज्ञार-पार वार बोज् हिय् आर-क्तौ

श्रीपार्वती व्ययनय् जय् ॥

अमरनाथ-कैलासकिय् सुरमतिम्

वह्न्ख त कह्न्ख अर्दशरीर् ।

नय् छख् आसवज् तस् सूत्य् सती

श्रीपार्वती व्ययनय् जय् ॥

अष्टयज् सूत्य् छय् ब्रूठि तय् पतिम्

शिव-शक्ति-रूप छख् सर्वव्यापख् ।

हृषास् तोट् छख् बोजान् इतिम्

श्रीपार्वती व्ययनय् जय् ॥ ११५ ॥

10. NANDIN GOES TO KAILĀSA AND TELLS ŚIVA THAT DEVĪ HAS
BECOME SATĪ. CREATION OF VIRABHADRA.

श्रीशिवजी ओम् यट् कैलासम्

नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥ ११६ ॥

योर-तोर देविय-हन्दु संवाद

दङ्गनुक् यिह् कैलाह् ओम् तस् याद् ।

स्वक्तसर् मोहय् कृस वननम्

नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥

पुष्पाणि संचितानि-मया रक्तानि हरितानि शुक्लानि

पूजां कुर्यां-ते हे-हृष्टदेवि ।

विज्ञप्तिविनयान् समाधानेन शृणु वयं-स्मः आर्ति-क्लान्ताः

श्रीपार्वति० ॥

अमरनाथ-कैलासवास्तव्येन भस्मलिप्तगान्त्रेण

वृता-तेन-त्वं पुनः संपादिता-तेन-त्वं अर्धशरीररूपा ।

नित्यं अस्मि वर्तमाना तेन संयुक्ता सती-रूपा

श्रीपार्वति० ॥

अणिमाद्यष्टादिद्वयः सहचर्यः सन्ति-ते पुरस्तात् च पश्चात्

शिव-शक्ति रूपेण अस्मि विश्वव्यापिनी ।

कृष्णस्य (मे) प्रसन्ना-भव अस्मि शृण्वती इहैव

श्रीपार्वति० ॥ ११५ ॥ ८ ॥

अतः परं नन्दिनः कैलासं प्रति गमनम्, तत्र च सतीदाहादिवृत्तस्य

शिवं प्रति कथनानन्तरं वीरभद्रोत्पादनवृत्तं कथयति ॥ १० ॥

श्रीमहादेवः आसीत् (निवसन्) उपरि कैलासस्य

नन्दिकेश्वरः गतः वक्तुं * तस्मै ॥ ११६ ॥

अन्नत्वं-तत्रत्यां देव्याः (दक्षेण सह) संवादरूपम्

दाहस्य यत् किञ्चित् आसीत् तस्य स्मृतिविषयम् ।

अन्ततः सर्वमेव वृत्तं कथितं-तेन-तस्मै

नन्दिकेश्वरः० ॥

* वक्तुमिति । भूतवृत्तान्तम् सतीदाहादिसंभवमिति शेषः ॥

† अन्नत्वं-तत्रत्यमिति । कैलासाग्निर्गमनमारभ्य सतीशरीरदाहान्तमिति शेषः ॥

क्रूदस् मङ्गु गौव् कालसंहार
 तिथुय् यिथु अन् ववनन् ह्ययि नार् ।
 वीरभद्र् सांपन् तथि क्रूदस्
 नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥
 वननि लग् वीरभद्रस् शिवजी
 व्वति आसय् ह्यथ् च् म्याञ्जय् द्रिय् ।
 तिय् कइख् यिह् करव् कल्पान्तस्
 नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥
 थिम् तति आसन् देव् कारन्
 अन्द् ह्यज्यख् मारन् मारन् च् य् ।
 वथवार् करिज्यख् बडिस् यज्ञस्
 नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥ १२० ॥
 वीरभद्र् ब्रौट् द्राव् पत शिवजी
 करनि लग् यिथ् दथ्योनस् तमि तिय् ।
 हे-चमाकरवनि बस् कर् बस्
 नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥
 क्रूदम्बख-निश रखि कालसंहार
 ह्यतकार-पुछ् करि ह्यत नरक-नार् ।
 व्यह-मङ्गु शहज्यार् दियि कृष्णस्
 नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥ १० ॥

क्रोधस्य मध्यं गतः कालसंहारः (सद्रः)

तथैव यथा त्रयाणां भुवनानां उद्वच्छेत् अग्निः (दाहाय) ।

वीरभद्रः उत्पन्नः तस्मादेव क्रोधात्

नन्दिकेश्वरः ० ॥

वक्तुं प्रवृत्तः वीरभद्राय महादेवं:

अहमपि आगतः अस्ति-ते तव समैव शपथः ।

तदेव कुरु-तेषां यत् करिष्यामः कल्पान्ते

नन्दिकेश्वरः ० ॥

ये तत्र स्युः देवाः कारणानि (च)

अनुक्रमं निशुक्लीयास्तान् हत्वा हत्वा त्वमेव ।

विनाशं कुर्यास्तेषां महतः यत्नस्य

नन्दिकेश्वरः ० ॥ १२० ॥

वीरभद्रः अग्रे निर्गतः पश्चात् महादेवः

कर्तुं प्रवृत्तः यदेव कथितमासीत्तेन-तस्मै तेन तदेव ।

(अकथयंश्च ते दया) हे-तमाशील अलं कुरु अलम्*

नन्दिकेश्वरः ० ॥

क्रोधमुख-सकाशात् पालयिष्यति कालसंहारः

हितकरणाय करिष्यति शान्तं नरकानलम् ।

कालकूटादेर्विघात् शीतलत्वं दास्यति कृष्णाख्यग्रन्यकृतः

नन्दिकेश्वरः ॥ १० ॥

* क्रोधं मंहरति भावः ॥

11. VIRABHADRA ARRIVES AT DAKṢA'S SACRIFICE. HE SLAYS
DAKṢA. HE ROUTS AND SLAYS THE GODS PRESENT.

THE GODS, IN ORDER TO PACIFY ŚIVA,

SING HIS PRAISES.

वीरभद्रन् देव् क्षप दिवनाविन्

सार्धनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥ १२३ ॥

म्वडङ्गय् दक्ष-प्रज्ञापय् रटियेय्

कल चटियेय् कुनुनम् चयस् ।

काङ्गि-लट्येय् कडि कडि देव् मन्दहाविन्

सार्धनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥

कैह् कैह् गालिन् कैह् कैह् ज़ालिन्

कैह् कैह् वालिन् अहङ्कार-निश् ।

कल चटि चटि पृथिविय-प्यठ् चाविन्

सार्धनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥ १२५ ॥

ब्रह्मा रुद्रमन्त्र् परनोवुन्

ज्ञाननोवुन् गृहि-व्वनिसय् मञ्ज ।

हय-देवताहस् दन्द फुटराविन्

सार्धनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥

विष्णुभगवान् लङ्गु शिव-शिव करने

अनुग्रह अनुग्रह लङ्गु परने ।

साङ्गि देवता हर-हर करनाविन्

सार्धनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥

वीरभद्रस्य यज्ञं प्रत्यागमनं देवैः सह दक्षदण्डकरणं
च निरूपयति ॥ ११ ॥

वीरभद्रेण देवाः गूढापक्रम-संचारान् दापिताः(स्वीकारिताः)-तेन
सर्वभ्यः प्रदर्शितानि-तेन स्वानि-एव बलानि ॥ १२३ ॥

प्रथममेव दक्ष-प्रजापतिं गृहीत्वा

शिरः कृत्वा प्रक्षिप्तं-तेन-तस्य अग्नौ ।

शिखा-केशवेणीः उद्धृत्य उद्धृत्य देवाः ह्रीपितास्तेन
सर्वभ्यः ० ॥

केचित् केचित् विनाशितास्तेन केचित् केचित् दग्धास्तेन
केचित् केचित् अवरोपितास्तेन अहंकारात् ।

शिरः भित्त्वा भित्त्वा पृथिव्यां पातितस्तेन
सर्वभ्यः ० ॥ १२५ ॥

ब्रह्मा रुद्रमन्त्राख्यां (वैदिक सूक्तस्तुतिं) अध्यापितस्तेन
प्रवेशितस्तेन गोमयकूटस्य मध्यम् ।

सूर्य-देवस्य दन्ताः विभेदितास्तेन
सर्वभ्यः ० ॥

विष्णुभगवान् प्रवृत्तः शिव-शिवेति कर्तुम्
अनुगृहाण अनुगृहाणेति प्रवृत्तः पठितुम् ।

सर्व देवाः हर-हरेति कारितास्तेन
सर्वभ्यः ० ॥

सफेद्-बुधिस् चन्द्रम-देवस्

कण्ड-मण्डुलु कर्नस् त रुदुस् न दाह् ।

बीम-सूतिन् तस् कल ऋखाविन्

सार्धनूय हाविन् पननिय ज़ोर् ॥

चार केह ज़ोनुख न गय अवारय्

बस्मादारय् यिधिनय् आर् ।

कम् कम् लीलाय तिम् वननाविन्

सार्धनूय हाविन् पननिय ज़ोर् ॥

यिम् तति अस्थि त्रैलोक्य-देवता

डाङ्गौ-सूतिन् ह्यतुनख् ज्यान् ।

चाहि माम् चाहि माम् बारव् दाविन्

सार्धनूय हाविन् पननिय ज़ोर् ॥ १२० ॥

ग्वडङ्गय् विष्णन् वङ्गनस् लीला

तमि-पत ब्रह्मन् अद देवौ ।

शिवनाय्-जी अस्थ व्वज् म्वकलाविन्

सार्धनूय हाविन् पननिय ज़ोर् ॥

बावना-पोश् फ़ालि मनच वार्य

कृष्णजी दारनाय दारे द्यान् ।

यिम् पोश् फ़ालि तिम् ईश्वरन् हाविन्

सार्धनूय हाविन् पननिय ज़ोर् ॥ ११ ॥

शुक्लवर्णमुखस्य चन्द्रदेवस्य,

पङ्ककलङ्कविशेषकं कृतं-तेन-तस्मै, अर्वाख्यतं-तस्य च न धैर्यम् ।

विभौषिकाभिः तस्य कलाशिरांसि शोधितानि-तेन

सर्वभ्यः० ॥

उपायः कश्चित् ज्ञातस्मैः न, संपन्नाः अनिष्टव्यासाः (अकथयंश्च)

हे भस्माङ्गराग उद्भवतु-ते कस्यणा ।

कानि कानि (विविधविचित्राणि) स्तुतिजालानि ते प्रवादितास्तेन

सर्वभ्यः० ॥

ये तत्र अभवन् त्रैलोक्यदेवाः

मुषलादिघातेन निमृहीतं(निष्कासितं)-तेन-तेषां जीवनं (प्राणः) ।

ब्राह्मि मां ब्राह्मि माम् (इति) कस्यणाक्रन्दोच्चारणानि विज्ञापिताः (स्वीकारिताः)

[-तेन

सर्वभ्यः० ॥ १३० ॥

प्रथममेव विष्णुना कथिता-तेन-तस्य स्तुतिः

तत्पश्चात् ब्रह्मणा, ततः देवैः ।

श्रीमहादेवः अस्मान् अतः (क्लेशात्) मोचयतु

सर्वभ्यः० ॥

(अन्यकृतः स्वं समुद्दिश्योक्तिः) भक्तिपुष्पाणि विकसितानि मनोवाटिकायाम्

कृष्णाभ्यः धारणया धारयिष्यति ध्यानम् ।

यानि पुष्पाणि फुल्लानि तानि ईश्वरेण उपभुक्तानि-तेन (तस्मै समर्पितानि)

॥ सर्वभ्यः० ॥ ११ ॥

12. KRṢṢA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

The 12th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 133—143).

13. BRAHMĀ'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

The first eight verses (144—151) of this chapter, which consist merely of a string of Sanskrit titles of Śiva, are here omitted. After these titles, which are all in the Sanskrit vocative case, the text proceeds as follows.

कालसंहार भुजगेन्द्रहार

इमि संसार स्वकलावृतम् ।

महारुद्र कर्नावतार

कर् म्योनु चार कुम् आसर ॥ १५५ ॥

हे-सिद्ध-साद्य कालाग्निरुद्र

जटादार चिनेत्र

हे-विश्वनाथ दिगम्बर

स्वरूप च्योनु कुह आश्वर ॥

सूरमति उमापति

ज्ञान-वति षष्ठ्य अन् ।

कृष्ण यिथु करि शिव-शिव

मन्त्र जपि मन्त्र ॥ १६ ॥

14. DHARMARĀJA'S (YAMA'S) HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

चरनन्-हन्दि दान-स्वरन

इमि बव-सर तर ब्वह् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥ १५५ ॥

सर्व-व्यापक संसार-सार

दारनाथ च्योनु दार दान् ।

श्रीकृष्णस्तुतिः हिन्दी-भाषया शिवं प्रति प्रथममेव ॥ १२ ॥

ब्रह्मस्तुतिः शिवं प्रति ॥ १३ ॥

हे-महाकालनाशक हे-नागेन्द्रहार

अस्मात् संसारात् मोचय-नाम-साम् ।

महारुद्र दयार्थ-धृतावतार

कुरु मम उपायं अस्ति-मे आश्रयः (ते) ॥ १५२ ॥

हे-सिद्धमेव-साध्यं-यस्य-तादृश, हे-कालाग्निरुद्ररूप

जटाधर सूर्यचन्द्राग्न्यात्मनेत्रय ।

हे-जगन्नाथ दिगम्बर

स्वरूपं तव अस्ति आश्चर्यदायि ॥

भस्मोद्धूलितदेह उमापते

ज्ञानमार्गं प्रत्येव प्रापय (अस्मान्) ।

(अन्यकृत्) कृष्णः यथा करिष्यति शिव-शिवेलुच्चारम्

मन्त्रं जपिष्यति षडक्षरम् (श्रीं नमः शिवाय इति) ॥ १३ ॥

धर्मराजकृता स्तुतिः ॥ १४ ॥

(तव) चरणयोः ध्यानस्मरणेन

अस्मात् संसार-सरसः तरिष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप गङ्गाधर, कल्याणरूप, कल्याणकर, कल्याणप्रभव ॥ १५५ ॥

सर्वव्यापिन्, संसारे-सारभूत

धारण्या तव धारयिष्यामि ध्यानम् ।

परमानन्द श्व-चरनन्

चान्यन् वन्दयो पान् ।

नम च्यु कुन् दम-दम ग्रम

रिन्द-पांठि जिन्द मर व्वह् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥

हे अविनाश चित्प्रकाश

मात्र शूरि-बाश वार बोझ् ।

गाश-रख्यन् अज्ञगटि-मञ्ज

ख्य-प्रकाश सुब सोझ् ।

परमेश्वर कर् च्ह पूर्यर्

कथ दूर्यर् जर व्वह् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥

वासनाथ कायाथ

मायाथ मञ्ज व्वह् गोस् ।

देह् गालवुन् ज्ञानवाराह्

काल-कालस् मञ्ज व्वह् प्योस् ।

हे दयावान बडि भगवान्

जगतस् क्याह् कर व्वह् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥

विष्णु-ब्रह्मा कुख् च्ह पानय्

कुख् च्ह दयालु बड् दय् ।

हे-परमानन्दस्वरूप शुभदचरणयोः

तव उपहारीकुर्यां स्वात्मानम् ।

नंस्यामि त्वां प्रत्येव क्षणे-क्षणे शान्तो-भविष्यामि

प्रागल्भ्येन जीवन्नेव मरिष्यामीव अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

हे अविनाश चैतन्यप्रकाश

अस्माकं बालभाषणानि सम्यक् शृणु ।

निष्प्रकाशानां तामिस्र-मध्ये

सूर्यप्रकाशं प्रत्युषं प्रेषय ।

हे-परमेश्वर कुरु त्वं पूर्तिमभीष्टस्य

कथं (नाम) दूरतां सोढास्मि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

दुर्वासनायाः, शरीरस्य

मायायाः मध्यं अहं गतः ।

देहं विनाशयन् पक्षिरूपः

कालात्मजालस्य मध्यं अहं पतितोऽस्मि ।

हे दयालो महामहेश भगवन्

जगत्यां किं करिष्यामि अहम् ।

हे-चराचररूप० ॥

बिष्णुः ब्रह्मा (च) अस्मि त्वं स्वयमेव

अस्मि त्वं दयालुः महान् ईश्वरः ।

अन् बवनन् -हन्दि खामियो
 सोन् व्वयिनय् जै-जै ।
 वार निस्सय् लव त्यलि य्यलि
 शिव-शास्त्र पर व्वह् ।
 हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
 हंसासन गरुडासन
 वृशबासन वन क्याह् ।
 हनि हनि मज्झ कुख् च्छ पानय्
 फेरवनि मनवुन् क्याह् ।
 इय् अर्मान् कुम् राय्-द्यन्
 चय् स्रुतिन् वर व्वह् ।
 हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥ १ ६
 नरक-मज्झय् म्बकलावत्तम्
 गय् पनेज्जय् हावत्तम् ।
 कट-संकट बस्मादर
 हर हर वननावत्तम् ।
 हृदयस् मज्झ हे केवल
 दान् च्योनुय् दर व्वह् ।
 हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
 श्री-नारायण कुख् च्छ पानय्
 सार्यनय् जीवन् मज्झ ।
 परमात्मा अद् निर्मल्
 सार्यनय् देवन् मज्झ ।

(हे) त्रयाणां भुवनानां स्वामिन्

अस्मदीयः भूयात्ते जयजयकारः ।

सम्यक् निश्चयं प्राप्स्यमि तदा यदा

शिव-शास्त्राणि पठिष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

हंसासनब्रह्मन्, गरुडासनविष्णो

वृषभासनशिवं वक्ष्यामि किं-नाम ।

अंशे अंशे मध्यगतः असि त्वं स्वयमेव

हे प्रत्यंशं—संचरणशील (भवतः) सात्त्विकं किं-नाम ।

इदमेव अत्यौत्सुक्यं अस्ति-मे, रात्रिन्दिवम्

त्वयैव सह निर्वाहयेयं अहम् ।

हे चराचररूप० ॥ १६० ॥

नरकमग्धादेव उन्मोचय-नाम-माम्

गतिं स्वकीयां प्रदर्शय-नाम-मे ।

संकट-भेदिन् भस्माङ्गराग

हर हरेति वाचय-नाम-माम् ।

हृदयस्य मध्ये हे कैवल्यस्वरूप

ध्यानं तवेव धारयिष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

नारायणः असि त्वं स्वयमेव

सर्वेषामेव जीवानां मध्यगतः ।

परमात्मस्वरूपः शुद्धः निर्मलश्च

सर्वेषामेव देवानां मध्ये ।

सर कर्मख् जगत्-ईश्वर

च्याञ् सुमरन् फिर ब्वह् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥

प्रथ् प्रवातन् सुलि व्यह्

च्याञ् पूजा करहा ।

कन् दारिथ् मन् लागिथ्

च्याञ् लीला परहा ।

नालि कुनहाय् लाल-माल

बिय म्वक्त-लर ब्वह् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥

तिथ् खरहाय् यिथ् म्य मेल्म

मन् त प्रान् चय् सूत्य् ।

नत क्याह् अथ् बव-सरसय्

आय् कैत्याह् गय् कूत्य् ।

मन् मेलन बेह्यम् गक्

नाफहमन् खर ब्वह् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥

हे महाकाल कालच जाल

च्यानि नाल-सूत्य् चलनम् ।

वासनायन् संकल्पन्-

हन्दि मूल्य् गलनम् ।

उपलक्षणीकृतो-मया-त्वं हे-जगदीश्वर

तव स्मृतिमालां (जपसमाधिं) प्रवर्तयिष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

प्रतिप्रभातं सुवेलमुहूर्तं उद्वच्छेयं (निद्रातः)

तव पूजां कुर्यां-नाम ।

कथौ धृत्वा मनः संगमय्य

तव लीलास्तुतिं पठेयम् ।

कच्छे पातयेयं-ते मणिमालाः

पुनः मुक्तादामानि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

तथा स्मरेयं-त्वां यथा मम संगंश्यते-मे

मनः च प्राणः त्वयैव सह ।

अन्यथा किं-नाम अस्मिन् भवसरसि

आगताः कति (असंख्याः) गताः चासंख्याः ।

मनसः संयोगेन निःसंज्ञः (इव) संभविष्यामि

(यथा) मूर्खाणां द्वेष्यो-भविष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

हे महाकालरूप, अन्तकात् भीतयः (ज्वरा इव)

तव आक्रन्दसमावेशेन अपयास्यन्ति-मे ।

दुर्वासनानां संकल्पानां

संवन्धीनि मूलानि विनश्यन्ति-मे ।

चान्-अय् खर कालि-कालस्य
 थरि पोश् जन् हर ब्वह् ।
 हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥१६५॥
 हत स्तय-खत तीज् कुय्
 गङ्ग-चम् क्यय् नालिय् ।
 चन्द्रम कुय् द्यक-प्यठि-किनि
 गट-पक्क-निश खालिय् ।
 लोल च्याने शोल-दीवन्
 जून् जन् लग दर ब्वह् ।
 हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
 दर्शनके शब्नम-सूत्य्
 फलहा जन् पम्योश् ।
 दर्शन च्यानि अमृतके
 वर्शन थियि अस्य बोश् ।
 फलरस्तिस् अहंकारकिस्
 कुलिसय् वाल अर ब्वह् ।
 हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
 अक्कि-मुचरञ्ज च्योन् दह् तय्
 अक्कि-वटञ्ज च्याञ्ज राय् ।
 आर् थियिनय् काम लोला
 कुस् चय् भोला-नाय् ।
 साफ् तन् नय् च्याञ्ज डेशन्
 हिय् जन् गक्क बर ब्वह् ।

ध्यानं-यदि स्मरिष्यामि कदाचिदेव

लतायाः पुष्पाणि इव (दुर्वासनाभ्यः) क्षीणो-भविष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥ १६५ ॥

शतशः (असंख्येभ्यः) सूर्यभ्योऽधिकं तेजः अस्ति-ते

हस्तिचर्म अस्ति-ते परीधानम् ।

चन्द्रमाः अस्ति-ते ललाटे (अवतंसरूपः)

वृषापक्षेण विनाभूतः (नित्यमविगलत्स्वरूपः) ।

प्रेम्णा तव प्रकाशस्वभावः (देदीप्यमानः)

ज्योत्स्ना इव संगंघे निरोधं अहं (समाधिलीनो भवेयम्) ।

हे चराचररूप० ॥

भयदर्शनरूपेण तुषारकणपुष्पापातेन

विकसेयं पद्म इव ।

दर्शनेन तव अमृतस्य (इव)

वर्षणेन संभविष्यति अस्माकं महार्घता ।

(येन हेतुना) निष्फलस्य अहङ्कारात्मनः

वृत्तस्य अवतारयिष्यामि क्रकचच्छेदनानि अहम्

हे चराचररूप० ॥

अक्षुन्नेषः तव दिवसकालः नाम

अक्षिन्नेषः तव रात्रिकालः ।

दया समुद्रच्छतु-ते अपवारयिष्यामि (दर्शनलाभेन) तदत्युत्काण्डाम्

असि त्वमेव साधुसेवाः-स्वामी ।

निर्मलां मूर्तिं न-चेत् तव द्रक्ष्यामि

मालतीपुष्पं इव संपतिष्यामि जीणः-लुप्तश्च अहम् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥

परमात्मन् नीलकण्ठा

नालि हटि वासुख् कुय् ।

अर्पन् गङ्ग चरनन् दन्

सूत्य-बाजि सूत्य ह्यय् ब्वय् ।

यय् ज्याय पाद् यावख्

खन-कनि अङ्कि जर ब्वह् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥

गङ्कि कहनाय च्याज् सूतिन्

सार्थनूय् पापन् नाश् ।

दर्मरूप सेनाय-सूत्य्

जेन शहरे अविनाश् ।

संतोश-सूत्य् क्रूद् गालिय्

मोह-राजस् फर ब्वह् ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥१७०॥

हे सदाशिव म्य-ति कृष्णस्

चेतनाय कुन् वास्तम् ।

प्राख्-जन्मकि खटि कर्मय्

कास्तम् खग् आस्तम् ।

संसाराह् दख-बहुमतु

नत कथ-पाठि दर ब्वह् ।

हे-चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥१४॥

हे चराचररूप० ॥

हे-परमात्मस्वरूप नौलकल्ल

प्रालम्बभूतः कल्ले वासुकिनागः अस्ति-ते ।

उपायनं भविष्यामि (तव) चरणयोः द्वन्द्वे

सहचरात् सह-कृत्वा अहम् ।

यस्मिन् स्थाने पादौ स्थापयिष्यामि

(तत्र) स्वर्णयोजनकृते स्वनेत्रे उट्टुङ्कयिष्यामि अहम्

हे चराचररूप० ॥

संपत्त्यति कसणया तव चेतुना

सर्वेषामेव पापानां नाशः ।

(भवद्भक्ति-)धर्मरूपया सेनया

जेय्यामि देशं अविनाशात्मानं (मोक्षम्) ।

संतोषेण क्रोधं विनाशय

मोहराजं मोहयिष्यामि अहम्

हे चराचररूप० ॥ १७० ॥

हे नित्यकल्याणरूप ममापि कृष्णस्य (ग्रन्थकर्तुः)

चेतनां प्रति भासमानो-भव-नाम-मे ।

पूर्वजन्मनां निन्द्यानि कर्माणि

अपनय-नाम-मे प्रसन्नः भव-नाम-मे ।

संसारस्तु दुःखपरिपूर्णः

अन्यथा केन-प्रकारेण स्थिरो-भविष्यामि अहम् (तत्र)

हे चराचररूप० ॥ १४ ॥

15. INDRA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

The 15th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 172—177).

16. VARUṆA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

श्रीनिराकारय त्रिवुवनसारय
 प्रारय पनने यारय-बल् ।
 बस्मादारय छम् च्याञ्ज लादन्
 सादन् प्यमयो पादन् तल् ॥१७८॥
 लमयो ज्यामन् रटयो दामन्
 शिवनाथ छम् च्याञ्ज मनि-कामन् ।
 त्रिजगत्-पालय यित म्योन सालय
 चावत्तम् प्यालय अमृत-जल ।
 श्रीनिराकारय त्रिवुवनसारय
 प्रारय पनने यारय-बल् ॥
 त्रिवुवनसारो हनि-हनि-मज्ज कुख्
 माथाय-सूत्य् कुख् न यिवान् द्रैट् ।
 सय-हयय-आनन्द केवल गोविन्द
 ज्याय च्याञ्ज हृदयकु पंपोशडल् ।
 श्रीनिराकारय त्रिवुवनसारय
 प्रारय पनने यारय-बल् ॥१८०॥
 मनकिस् बागस् फुलयाह् द्राय
 रक्वनि लक्वनावि अक्व-पोश् काव् ।
 शोख च्यानि प्रयम बुल्लुल् किह् नालान्
 बोलान् शिव शिव दिदुर्य त जल् ।

इन्द्रकृता स्तुतिः ॥ १५ ॥

अतः परं वरुणः स्तौति ॥ १६ ॥

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीक्षित्ये-ते स्वकीये स्नानतीर्थे (सुवासनारूपे) ।

हे-भस्मपरिमलितदेह अस्ति-मे तव अनुग्रहः (उपकारः)

त्वङ्मक्तानां (साधूनां) नंस्यामि-भोः पादयोः तले ॥ १७ ॥

आकर्षय-ते-भोः वस्त्रं, गृहीयां-ते-भोः वस्त्राधोभागम्

हे-शिव अस्ति-मे तव मनश्चुस्तकता ।

हे-त्रिलोकपालक आगच्छ-नाम मस्तान्निधं निमन्त्रये

पायय-नाम-मां कंसानि अमृतजलस्य ।

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीक्षित्ये ० ॥

हे-त्रिभुवनसार (सर्वभूतानां-)प्रत्यंशं-मध्ये अस्मि

स्वमायया अस्मि न आगच्छन् संदर्शने ।

हे-सच्चिदानन्दस्वरूप कैवल्यात्मन् वेदवाग्लभ्य

स्थानं तव (मे) हृदयस्य पद्मघण्टम् ।

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीक्षित्ये ० ॥ १८ ॥

मनोरूपस्य उद्यानस्य पुष्पविकासः निर्गतः (संपन्नः)

हे-पालक अनन्तनामधेय अह- (नाम पुष्पविशेषः) उपभुङ्क्ष्व ।

रागेण तव प्रेम्णा-च भरद्वाजपत्तिः सन्ति स्वन्तः

स्वन्ति शिव शिवेति दिद्वर्य- (पत्तिविशेषः) च पुनः जल-
(पत्तिविशेषः) ।

श्रीनिराकारय् त्रिवुवनसारय्
 प्रारय् पनने यारय्-बल् ॥
 हे कृष्ण वासना स्यद् यव् श्वद् यव्
 ब्वद् यव् सतमय् सूत्य् सनिदान् ।
 सतमय् मन् यव् सतमय् कन् यव्
 सतकिस् कुलिस् वसि आनन्द-फल् ।
 श्रीनिराकारय् त्रिवुवनसारय्
 प्रारय् पनने यारय्-बल् ॥१६॥

17. CITRAGUPTA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

The 17th Chapter is in Hindī, and is here omitted (Vv. 183—186).

18. THE GANDHARVAS' HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

बिल् तय् मादल् व्यन ग्वलाब् पंपोश-दस्तय् ।
 पूजाय लागय् परमशिवस् शिवनाथस् तय् ॥१८७॥
 जटामुकुट जट-गङ्गा वसान् क्यस् तय् ।
 देविय देवता विष्णु ब्रह्मा हिस् दस्-बस्तय् ।
 बक्तिय बाव जै-जै कार् आश्वन् तस् तय् ।
 बिल् तय् मादल् व्यन ग्वलाब्-पोश् लागस् तय् ॥
 दयासागर लोल-विजयाय कर्हन् मस् तय् ।
 हा पोशमत्यो होश व्वल मनि यव द्यान् ह्यस् तय् ।
 असोर् संसार क्लरावान् सोर् रोजि कस् तय् ।
 पूजाय लागय् परमशिवस् पंपोश-दस्तय् ॥

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीक्ष्ये ० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वं प्रत्यालापः) भोः कृष्ण वासनां शृङ्खलीं समाधेहि शुद्धां
(च) समाधेहि

बुद्धिं समाधेहि सत्येन सह संनिहिताम् ।

सत्यं-प्रत्येव मनः समाधेहि सत्यं-प्रत्येव कर्णौ समाधेहि

सत्यरूपस्य वृत्तस्य उत्पत्त्यति आनन्दात्मफलम् ।

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीक्ष्ये ० ॥ १६ ॥

चित्रगुप्तस्तुतिरियम् ॥ १७ ॥

अतः परं गन्धर्वाः स्तुवन्ति ॥ १८ ॥

बिल्व-पत्राणि च मादली(आरख्यतुलसी)पत्रविशेषं व्यनपत्रविशेषं तरुणी-
पुष्पं पद्मपुष्पवृत्तानि ।

पूजायै निवेदयिष्यामि परमश्रिवाय श्रीमहादेवाय नाम ॥ १८७ ॥

(यस्य) जटामुकुटात् जटागङ्गा प्रवहन्ती अस्ति-तस्य नाम ।

देव्यः देवताः विष्णुः ब्रह्मा (च) सन्ति-तस्मै बद्धाञ्जलयः ।

भक्त्या भावेन (च) जयजयकारः भूयात् तस्मै इति ।

बिल्वपत्राणि च मादलीपत्राणि व्यनपत्राणि तरुणीपुष्पाणि निवेद-
यिष्यामि-तस्मै नाम ॥

हे-दयासमुद्र प्रेमभङ्गया कृतस्तयाहं प्रमत्तः नाम ।

हे पुष्पपूर्णदेह* चेतनया आगच्छ, मनसि निधास्यामि ध्यानं स्मृतिं च ।

असारः संसारः क्लयद्वन्ति, स्थिरः स्थास्यति कस्य नाम ।

पूजायै निवेदयिष्यामि परमश्रिवाय पद्मवृत्तानि ॥

* प्रेमातिशयेन संबोधनम् ॥

पारि-पारि लग्हाय् शिव शङ्कर शिवनावस् तय् ।

दर्शन चान्यकु कुह् म्य यक् लोल् यच्च हावस् तय् ।

तोठतम् शिवजी जगदीश्वर कुस् बेकस् तय् ।

पूजाय लागय् व्यन म्वलाब् पंपोश-दस्तय् ॥१८०॥

पंपोश-पादौ-सूत्य् यितम् अस्तय् अस्तय् ।

चरनन् वन्दय् जुव् त ज्ञान् ह्यथ् वालिंजू वस् तय् ।

यिन चानि-सूतिन् पोञ्ज बुज्यम् नागरादस् तय् ।

पूजाय लागय् बिल् त म्वलाब् पंपोश-दस्तय् ॥

अमरनाथस् नौलकण्ठस् शेरि लागस् तय् ।

दयाय-सूतिन् कृष्णस् प्पठ् आर् यियितन् तस् तय् ।

तवय् कृष्णो अर्पन् गक्कू शिवनावस् तय् ।

पूजाय लागस् व्यन म्वलाब् दस्तय् दस्तय् ॥१८॥

19. THE SUN-GOD'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

वृशवासन निर्म्वन म्वन् च सारिय्

लोल्-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥१८३॥

चैतन्य-लाल-माल अनहा गज्ज गज्ज

प्रौम-सूत्य् कुनहाय् चय् नालिय् ।

श्रीभगवान् कुख् सर्व-व्वपकारिय्

लोल्-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥

कैलास-वासी करान् आसिय्

आनन्द-अमृत-खामिय् च्याव् ।

उपहारभावाय संयोजयेयं-(स्वात्मानं)-ते शिव शङ्कर शिवेति-नामधेयाय नाम ।

दर्शनार्थं तव अस्ति मे इच्छा, हार्दं अतिशयेन कौतूहलं च ।

संतुष्य-नाम-मम, हे-शिव जगदीश्वर अस्ति निःसहायः नाम ।

पूजायै निवेदयिष्यामि व्यनपत्त्राणि तरुणीपुष्पाणि पद्मवृत्तानि च ॥

पद्मकोमलपादाभ्यां आगच्छ-नाम-मे शनैः शनैः ।

चरणयोः निवेदयिष्यामि-ते ग्राह्यं च जीवं सह हृत्कमलेन वपया च ।

आगमनेन त्वदीयेन असृतमिव-जलं आविर्भवेन्मे हृदात्मवाप्यासु ।

पूजायै निवेदयिष्यामि-ते विल्वपत्त्राणि च तरुणीपुष्पाणि पद्मवृत्तानि ॥

अमरनाथस्य नीलकण्ठस्य मूर्ध्नि निवेदयिष्यामि-तस्मै नाम ।

स्वदयासुतया भक्तं-कृष्णाख्यं प्रति कृपार्द्रता उद्भवतु-नाम तस्य हि ।

तत्कारणेनैव कृष्णाख्य-भोः (ग्रन्थकर्तुः स्वालापः) समर्पितस्वकर्मा भव-भोः
शिवनाम्नि नाम ।

पूजायै निवेदयिष्यामि-तस्मै व्यनपत्त्राणि तरुणीपुष्पाणि वृत्तं वृत्तम् ॥ १८ ॥

सूर्यदेवकृता स्तुतिः प्रसूयते ॥ १९ ॥

हे-वृषभवाहन गुणातीत गुणाः ते सर्व-एव

प्रेमपुष्पाणि अहं निवेदयिष्यामि-ते विचित्य विचित्यैव ॥ १९३ ॥

चिह्निसर्गात्मसणिमालाः आनयेयं सान्द्राः सान्द्राः

प्रेम्णा पातयेयं-नाम तवैव कण्ठे ।

श्रीमदैश्वर्यवान् अस्मि सर्वापकारकृत्

प्रेमपुष्पाणि ० ॥

हे-कैलासवासिन् मार्गयन्तः अभूय-वयम्,

आनन्दात्मासुतकंसानि पायय ।

स्मरन् च्यानि पाप् सारिन् हारिन्

लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिन् ॥ १८५ ॥

उमादेवी करवञ्ज पाया

अन् ब्ववनन्-हञ्ज महामाया ।

सूत्य् छय् आसवञ्ज कामि म्य खारिन्

लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिन् ॥

शेर् चोन् आसवुन् स्वर्गापुरी

गौरी-शङ्कर कुलि रग छय् ।

मस्य् चोन् प्रथ-गाम हे जटादारिन्

लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिन् ॥

हय-चन्द्रम द्विन् अकू ज्य् च्याञ्ज

हे-गवसाञ् चोन् दान् दारिन्-कय् ।

तारा-मंडलम् शब्-वेदारिन्

लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिन् ॥

आसू कुय् अगुन्, त तरफ् दह् कन् द्विन्

मन् कुय् सावदान् वक्तवन् पठ् ।

द्वख-निश म्वकलाव् वाल् पाप-वारिन्

लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिन् ॥

आकाश् नाप् तय् पृथिवी खोर् द्विन्

वानी च्याञ्जय् वीद् चोर् द्विन् ।

यड् छय् समुद्र् कुख् निराहारिन्

लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिन् ॥ २०० ॥

स्मरणेन तव पापानि सर्वाणि परित्यक्तानि (अस्माभिः)

प्रेमपुष्पाणि० ॥ १९५ ॥

समादेवी कुर्वन्ती पालनां

त्रयाणां भुवनानां महामाया ।

(सा) सहचरी अस्ति-ते भवन्ती, अपनेष्यति मम दुर्गतिम्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

शिरः तव वर्तमानं (अस्ति) दुलोकम्

हे-गौरीशङ्कर, वृक्षाः सिराः सन्ति-ते ।

केशसमूहः तव सर्ववृणानि हे-जटाधारिन्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

सूर्याचन्द्रमसौ स्तः नेत्रयोः हृयं तव

हे-साधो तव ध्यानं धृत्वा ।

नक्षत्रमण्डलस्य रात्रिजागरणं (नियतम्)

प्रेमपुष्पाणि० ॥

आद्यं अस्ति-ते अग्निः, पुनः दिशः दश कर्णौ स्तस्ते

मनः अस्ति-ते समाहितं भक्तान् प्रति ।

दुःखात् उन्मोचय-नः अवतारय पापभारान्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

आकाशः नाभिः, पुनः पृथिवी पादौ स्तस्ते

वाणी तवैव वेदाः चत्वारः सन्ति ।

कुक्षिः अस्ति-ते समुद्रः, (तथापि) असि-त्वं निराहार-एव

प्रेमपुष्पाणि० ॥ २०० ॥

आसवुन् च्य् कुख् वैकंठ - नायख्

मक् च्याञ्ज इन्द्राञ्ज देवता ह्यथ् ।

पान कुख् त्यागी पान व्यवहारिन्

लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिन् ॥

बन्द् च्यानि आसवनि क्कह् त बालय्

हे बूलबालय् कर् रचपाल् ।

मार्यनिय् जीवन् कर् च्छ् ब्वञ्ज थारिन्

लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिन् ॥

हे महाखख, खख च्यान्यकु वन क्याह्

सास-बदि सूर्ये जन् किय् यख्-ज्याह् ।

चख् छय् प्रलय् हे काल-संहारिन्

लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिन् ॥

अविनाश न्यथ् कुख् आसवुन् बसवुन्

जगतुकु कल्यान् अमनुय् चोन् ।

जय शिव ओंकार हे निराकारिन्

लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिन् ॥

तोठान् कुख् च्य् स्यहन् सादन्

पंपोश्-पादन् वन्दयो पान् ।

गङ्गामाता कल प्पठि च्च जारिन्

लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिन् ॥ २०५ ॥

कारवनि त गारवनि च्य् किय् सारिन्

ज्यङ्गलन् त कहन् काफन् मञ्ज् ।

भवन् त्वमेव असि वैकुण्ठनायकः

भुजो तव इन्द्रराजः देवताभिः सह ।

स्वयं असि विरक्तः स्वयं व्यवहारकृत्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

बन्धवः तव वर्तमानाः पर्वताः च शिखरिणः

हे साधुवत्सल कुरु पालनाम् ।

सर्वेषामेव जीवानां कुरु त्वं अधुना साक्षम्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

हे महासुख मुखस्य तव वक्ष्यामि किम्

सहस्रशः सूर्याः इव सन्ति-ते एकत्रैव ।

अन्युः अस्ति-ते प्रलयकालः, हे कालसंहारकृत्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

हे-विनाशरहित नित्यं असि जीवन् निवसन्

जगतः कल्याणरूपं स्मितं तव ।

जय शिव ओंकाररूप, हे निराकार

प्रेमपुष्पाणि० ॥

तुष्यन् असि त्वमेव सिद्धानां साधूनाम्

पद्मपादयोः उपहारीकुर्यां-त्वयि-भोः स्वात्मानम् ।

श्रीगङ्गा मस्तकोपरि तव प्रवहन्ती

प्रेमपुष्पाणि० ॥ २०५ ॥

अन्विष्यन्तः च विचयन्तः त्वामेव सन्ति सर्वे-एव

अरण्यानां च पर्वतानां अठवीनां मध्ये ।

जोगौ त संन्यासी ब्रह्मचारिन्
 लोल-पोशं ब्वह् लागय् चारि चारिन् ॥
 लोल-सूत्य् क्षीर खण्ड थालाह् बरयो
 अर्पन् करयो मोरुथ् पान् ।
 प्रथमच्यन् बरज्जन् मुचराव् तारिन्
 लोल-पोशं ब्वह् लागय् चारि चारिन् ॥
 महादेव सर्वदेव बूजन् रनयो
 अनयो च्यन् निश कर्त आहार ।
 आर् यिथितनय त कुख् महाविचारिन्
 लोल-पोशं ब्वह् लागय् चारि चारिन् ॥
 पुनिम् त मावसि आर्ती परयो
 पार्थिव-पूजा करयो ब्वह् ।
 स्वक्ती-दिववनि हे गङ्गादारिन्
 लोल-पोशं ब्वह् लागय् चारि चारिन् ॥
 करिथ् गोख् प्रजापतस् प्यठ् क्रूदय्
 श्रीहर-नाथो क्रूद-निश रक् ।
 बुज्ज् च्यन् देवन् सय् बेमारिन्
 लोल-पोशं ब्वह् लागय् चारि चारिन् ॥ २१० ॥
 ब्रह्मा च्योनुय् रूप् लंगु खरने
 कर्पूरगौरम् लंगु परने ।
 लबन् ति देवता गैथ् लारि लारिन्
 लोल-पोशं ब्वह् लागय् चारि चारिन् ॥

योगिनः च संन्यासिनः ब्रह्मचारिणः

प्रेमपुष्पाणि० ॥

प्रेम्णा क्षीरस्य सितामिश्रितस्य पात्रौ समापूरयेयं-ते-भोः

समर्पितं कुर्यां-ते-भोः सर्वमेव देहं (च) ।

प्रेमरूपाणां द्वाराणां चट्वाटय अर्गलानि

प्रेमपुष्पाणि० ॥

हे-महादेव सर्वेषां-देव भोजनं पच्यामि-त्वदर्श-भोः

आनयिष्यामि-भोः तवैव समीपं कुरु-नाम आहारम् ।

दया समागच्छतु-नाम-ते, असि हि महाविचारवान्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

पूर्णमायां तथा अमावस्यायां कुरुणाक्रन्दस्तुतिं पठिष्यामि-ते-भोः

पार्थिवलिङ्गपूजां कुर्यां-ते-भोः अहम् ।

मुक्तिप्रदानशील हे गङ्गाधर

प्रेमपुष्पाणि० ॥

कृतवान् असि दत्तप्रजापतिं प्रति क्रोधम्

हे-श्रीहरस्वामिन् क्रोधात् रक्त (अस्मान्) ।

अधुनापि अस्ति-त्वत्तः देवानां सैव (महाभीत्या) अनारोग्यता

प्रेमपुष्पाणि० ॥ २१० ॥

ब्रह्मा तवैव रूपं लग्नः (प्रवृत्तः)-अस्ति स्मरणाय

कर्पूरगौरमित्यादिध्यानमन्त्रं समासक्तः पठितुम् ।

भित्तिषु देवाः अपि गताः संयुज्य संच्छष्टिम्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

पूरन् सर्वव्यापस् कुब् आसवुन्
 सार्थनिथ् वासवुन् हृदयस् मञ्ज् ।
 राज्ञी आस्त अस्य कास्त लाचारिथ्
 लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिथ् ॥
 गङ्गा त जमुना गङ्गिगाह् व्यह् करान्
 ब्रह्मा त विष्णु स्वरान् किह् दान् ।
 इन्द्राज्ञ दर्मराज्ञ देव् ह्यथ् सारिथ्
 लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिथ् ॥
 नन्दिराज्ञ ब्रौंठ् ब्रौंठ् कीरू ह्यथ् दोरन्
 तसन्धन् जोरन् वाति न काँह् ।
 [तसन्दि नाव-सूत्य् राख्यस् म्य सारिथ्
 लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिथ् ॥
 कृष्ण कुस् राथ्-द्यन् करवुन् जारिथ्
 कास्तम् संकट् त नादारिथ् ।]*
 सदाशिव स्त्रामियो लगय् पारि-पारिथ्
 लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिथ् ॥ २१ ५ ॥ १८ ॥

20. THE MOON-GOD'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.
 The 20th Chapter is in Hindi, and is here omitted (Vv. 216—223).

21. THE JOINT HYMN OF LAKṢMĪ AND SARASVATĪ
 IN HONOUR OF ŚIVA.

श्वब-लवन् सारिथ् च् द्वियो
 शिवजीयो ब्वथ्यनय् जय् ॥ २२ ४ ॥

* The passage enclosed in brackets is wanting in the best MSS.

पूर्णः सर्वव्यापकः अस्मि वर्तमानः

सर्वेषामेव दीप्यमानः हृदयस्य मध्ये ।

प्रसन्नः भूयाः-नाम, स्तः अस्माकं अपनय-नाम दारिद्र्यम्

प्रेमपुष्पाणि ० ॥

गङ्गा अपि यमुना चामरं कुचन्त्यौ (बीजयन्त्यौ)

ब्रह्मा विष्णुः च चिन्तयन् स्तः ध्यानम् ।

इन्द्रराजः धर्मराजः (च) देवैः सह सर्वैः

प्रेमपुष्पाणि ० ॥

नन्दिगणः पुरः पुरस्तात् वेत्रं गृहीत्वा धावन्ति

तस्य वीर्याणि प्राप्स्यति-पारं न कश्चित् (नोपमिमीते) ।

तस्य नामस्मरणमात्रेण पापात्मराक्षसाः मया मारिताः

प्रेमपुष्पाणि ० ॥

कृष्णाख्यः (अन्यकृतः स्वाकृतं) अस्मि रात्रिन्दिवं कुर्वन् दैन्यविचारीः

अपनय-नाम-ते संकटं च (ज्ञानस्य) दारिद्र्यम् ।

हे-नित्यकल्याणरूप स्वामिन् संगंस्यामि-ते उपहारभावाय

प्रेमपुष्पाणि ० ॥ २१५ ॥ १९ ॥

चन्द्रमसः स्तुतिं प्रस्तौति ॥ २० ॥

लक्ष्मीसरस्वत्यौ युगपत्स्तुतः ॥ २१ ॥

शुभलक्षणानि सर्वाण्येव तव सन्ति-भोः

हे-शिवस्वामिन् भूयात्तव जयः ॥ २२४ ॥

निर्मल रूपं कॄरानि ह्रियो
 तनि चान्न-हन्दु वनयो क्याह ।
 मन्दकाववन्न क्षलवन्न ह्रियो
 शिवजीयो व्वय्यनय जय ॥ २२५ ॥
 स्वप्रकाशपरमानन्दय
 वन्दय व्वय जुव तय ज्ञान् ।
 वन्दहाय यिय दपहाम् तियो
 शिवजीयो व्वय्यनय जय ॥
 मायाय वजनम् ब्वह कालय
 अर्पन् कर बालय पान् ।
 स्वकलाविथ नाव च्योन् नियो
 शिवजीयो व्वय्यनय जय ॥
 जन्म जन्मय दारनाय दारय
 शिवचरनन् हन्दु श्रव दान् ।
 दान् दारिथ रतु फल् म्य दियो
 शिवजीयो व्वय्यनय जय ॥
 अरे* हो माधो घेरा बनावो
 सब गावो शिव-लीला ।
 सत्संग-सूत्य शिवनाथ यियो
 शिवजीयो व्वय्यनय जय ॥
 समताय-रस्तु मन बान्दी
 ममता-कौ आंधी-मैं ।

* From here to the end of the chapter, the language is a mixture of Hindi and Kāshmiri.

निर्मलं रूपं विचिन्वन्तः सस्ते-भोः

मूर्तः तव वक्ष्यामि-नाम किम् ।

(या मूर्तिः)-इपयन्ती विकसन्ती मालतीम्

हे-शिव० ॥ २२५ ॥

हे स्वप्रकाशात्मपरमानन्दस्वरूप

उपहारौकुर्यां-ते अहं प्राणं अपि जीवात्मानम् ।

उपहारौकुर्यां-ते यदेव कथयेः-मां तदेव-भोः

हे-शिव० ॥

मोहसायया आवृता-तयाहं अहं जालेन (इव)

समर्पयेयं-त्वयि बाल्ये-एव स्वात्मानम् ।

उन्मोच्य नामस्मरणं त्वदीयं नेष्यति-(नः)-भोः

हे-शिव० ॥

जन्मनि जन्मनि धारणया धारयिष्यामि

शिवचरणयोः शुभदं ध्यानम् ।

ध्यानं धृत्वा शुभं फलं मे दास्यति-भोः

हे-शिव० ॥

अङ्ग भोः साधवः पर्यावृतस्थितिकां-सभां संपादयत

सर्वे गास्यथ शिवचरितस्तुतिम् ।

सत्संगेन (ज्ञानकीर्तिचर्चया) श्रीशिवः आगमिष्यति-भोः

हे-शिव० ॥

समस्तया-रहितं मनः काराबद्धं (इव)

समतात्मनि शान्ततामिखे ।

कोड-कर-के लियो लियो
 शिवजीयो व्वय्यनय् जय् ॥ २२० ॥
 सब भोजन भोगों खावो
 हस-हस-कर आवो जी ।
 ग्रीम-ठंडा पानख् पियो
 शिवजीयो व्वय्यनय् जय् ॥
 हण्-जी है तेरा दास्य्
 संन्यास्य् निश्कल् कर ।
 च्याज् बक्यय् तस् बड् जियो
 शिवजीयो व्वय्यनय् जय् ॥ २२१ ॥

22. HYMN OF THE PLANET MARS IN HONOUR OF ŚIVA.

परंब्रह्म परमशङ्करो
 जगदीश्वरो व्वय्यनय् जय् ।
 हर हर हर हर गङ्गादरो
 जगदीश्वरो व्वय्यनय् जय् ॥ २२२ ॥
 महासुद्र महादेव परमेश्वरो
 दयावान् अनन्तवान् कुख् भगवान् ।
 सदाशिव शिवनाथ दयाकरो
 जगदीश्वरो व्वय्यनय् जय् ॥
 परमात्म नीलकण्ठ जटादरो
 हनि-हनि वन्दयो पनुनुय् पान ।

(तस्मात्)-उन्मोच्य नयतु-भवान् नयतु-भवान्

हे-शिव० ॥ २३० ॥

सर्वं भोजनं यावद्भोगान् भुङ्क्ष्व

हसित्वा हसित्वा आगच्छ-भोः नाथ ।

प्रेमात्मभङ्गादिरसं पानीयं पिव

हे-शिव० ॥

(ग्रन्थकृतः खालापः) कृष्णाख्यो ऽस्ति तव दास-एव

संन्यासिनं-एव निर्वासनं (तं)-कुम्भ ।

तव भक्तिरेव (अस्ति) तस्य महान् लाभो-भोः

हे-शिव० ॥ २१ ॥

भौमग्रहः स्तौति ॥ २२ ॥

हे-परं ब्रह्मन् परमकल्याणकर-भोः

जगदीश्वर-भोः भूयात्तव जयः ।

पापहर दुःखहर अनिष्टहर विघ्नहर गङ्गाधर-भोः

जगदीश्वर-भोः भूयात्तव जयः ॥ २३३ ॥

हे-महारुद्र महादेव परमेश्वर-भोः

हे-दयावन् अन्तरहितः असि-त्वं ऐश्वर्यवान् ।

नित्यकल्याणरूप शिवस्वामिन् दयाकृत्-भोः

जगदीश्वर-भोः० ॥

हे-परमात्मन् नीलकण्ठ जटाधर-भोः

प्रत्यंशं उपहारौकुर्यां-त्वयि-भोः स्वं आत्मानम् ।

हर कास्त सारिय् अस्य अरमरो

जगदीश्वरो व्यनय् जय् ॥ २२५ ॥

विष्णुरूप कृष्णजी वस्मादरो

द्यानि व्यपकार चोनु दारिहे द्यान् ।

सतचू वय् हाव् हे सद्ग्वरो

जगदीश्वरो व्यनय् जय् ॥ २२६ ॥

23. HYMN OF THE PLANET MERCURY IN HONOUR OF ŚIVA.

परमात्म पान् कुख् मन् तय् प्रान्

चिन्ताय होश बोज्ञ् वासनाय सान् ।

त्रय-ग्वन ससू कुख् श्रीभगवान्

सदाशिव स्वामियो वन्दयो पान् ॥ २२७ ॥

स्वख-ग्वख कास्तम् पापचू हान्

श्रव-दर्शनकुय् कुम् अर्मान् ।

पद्मपाद सन्त-साद कुख् दयावान्

सदाशिव कर्तम् पारीज्ञान् ॥

प्रथमचू नदियाह् पकवञ्ज् ज्यान्

श्रद् वासनाय-सूत्य् करस् कलवान् ।

तमि मङ्ग द्यान-पाञ्जि-सूत्य् कर आन्

सदाशिव स्वामियो वन्दयो पान् ॥

खदि-वोञ्ज् पंढियाह् व्यहान् ओसु वान्

बालकव् करूहस् चय्-सूत्य् ज्ञान् ।

हे-हर अपनय-नाम सर्वान् अस्माकं व्याधीन्-भोः

जगदीश्वर-भोः ० ॥ २३५ ॥

(हे) विष्णुरूप कृष्णाख्यः (अन्यकृत्) भस्मानुलिप्तगात्र-भोः

तव उपकारेण (अनुग्रहेण) धारयेत् (ते) ध्यानम् ।

सत्स्वरूपस्य मार्गं प्रदर्शय (तस्मै मे) हे सद्गुरो-भोः

जगदीश्वर-भोः ० ॥ २३६ ॥

बुधः स्तौति ॥ १२ ॥

हे-परमात्मन् स्वयं असि-त्वं मनोरूपः च प्राणरूपः

चिन्ताः चेतनया (समाधानेन) शृणु वासनया सह ।

त्रैगुण्येन सहितः असि-त्वं श्रीभगवान्

हे-सदाशिव नाथ-भोः उपहारीकुर्या-त्वयि-भोः स्वात्मानम् ॥ २३७ ॥

अकस्मात् अपनय-नाम-मे पापोऽस्यां हानिम्

भवच्छुभदर्शनस्य अस्ति-मे अत्योत्सुकाम् ।

(हे) कमलचरण सतां-साधो असि-त्वं दयावान्

हे-सदाशिव कुरु-मे स्वपरिज्ञानम् ॥

भवत्प्रेमरूपा नदी (यास्ति) प्रवहन्ती शोभना

शुद्धया वासनया कुर्या-यस्याः मलापहरणायालोड्य-शोधनाम् ।

तस्याः मध्यात् ध्यानजलेन करिष्यामि स्नानम्

हे-सदाशिव स्वामिन्-भोः उपहारीकुर्या-त्वयि-भोः स्वात्मानम् ॥

सुदर्शनाख्यवर्णितवृत्तिः ब्राह्मणजातिः तिष्ठन् आसीत् आपणे-व्यवहरन्

बालकैः-कैश्चित् कृता-तैस्तस्य त्वया-सह (परिचय-)ज्ञप्तिः ।

तिथय्-पांठि दान-मङ्ग हावत्तम् म्य पान्
 सदाशिव खामियो वन्दयो पान् ॥ २४० ॥
 संसारस्-मङ्ग कुस् नादान्
 मन-तन-किनि छम्-न ईश्वर-ज्ञान् ।
 ज्यवि-किनि कुस् च्याज् गौय् ग्यवान्
 सदाशिव खामियो वन्दयो पान् ॥
 शिवकर्मी कुस् कृष्ण-राज्दान्
 शिवजिय मन दारहाय् चोनु दान् ।
 श्ववल्ख्यन प्रथ्-शाय चोनु दान्
 सदाशिव खामियो वन्दयो पान् ॥ २४१ ॥

24. HYMN OF THE PLANET JUPITER IN HONOUR OF ŚIVA.

कुस् कस् ज्यये कुस् कस् मरे
 छरा कुह् थ्यराह् श्रीहर-नाव् ।
 कुस् कस् देवस् पूजा करे
 छरा कुह् थ्यराह् श्रीहर-नाव् ॥ २४२ ॥
 संसार कुह् कमिस् ऊमिस् त इमिस्
 अमिचू गाँगल् छह् अविद्या ।
 इय् नम-दीशस् मङ्ग कुस् दरे
 छरा कुह् थ्यराह् श्रीहर-नाव् ॥
 कुस् सादसंग्कु संवाद् बूजिय्
 विहिय् सतच शिकार्य-कथ् ।

तत्प्रकारेण ध्यानमध्ये प्रदर्शय-नाम-मे मे स्वं-रूपम्

हे-सदाशिव० ॥ २४० ॥

संसारस्य-मध्ये अस्मि मूर्खः

मनसा-तन्वा (च) अस्ति-मे न ईश्वर-ज्ञानम् ।

जिज्ञया* अस्मि भवतः कौर्त्ति गायन्

हे-सदाशिव० ॥

कुलपरम्परया शिवतन्त्रकर्माख्यकर्मोपासकः अस्मि कृष्णाख्यः (ग्रन्थकृत्)
राजदानकुलोत्पन्नः

हे-शिवनाथ मनसा धारयेयं तव ध्यानम् ।

हे-शुभलक्षण प्रतिस्थानं (स्थाने स्थाने) तव स्थानम्

हे-सदाशिव० ॥ २३ ॥

अथेयं बृहस्पतिस्तुतिः ॥ २४ ॥

कः कस्मात् जनिष्यते, कः कस्य मरिष्यति

केवलं अस्ति स्थिरं श्रीहरनाम(स्मरणम्) ।

कः कस्य देवस्य पूजां करिष्यति

केवलं अस्ति स्थिरं श्रीहरनाम ॥ २४३ ॥

संसारः अस्ति कस्य, अमुष्य, अस्य च,

अस्य (संमतस्य) प्रत्यूहना अस्ति अविद्या

अस्य भ्रान्तिस्थानस्य मध्ये कः स्थिरौभविष्यति

केवलं० ॥

कः सत्समागमस्य संवादालापं श्रुत्वा

उपविश्य सत्यात्मिकायां नावि ।

* केवलं जिज्ञया, न तु मनःसमाहिततयेत्यर्थः ॥

असार-सरम् अपोर् तरे

अरा कुह् थराह् श्रीहर-नाव् ॥ २४५ ॥

आकाशि पातालि प्रब पक्षिणि

दक्षिणि खोवर्णि नजदीख् दूह् ।

परमशिव् ज्ञानुन् सुह् गरि गरे

अरा कुह् थराह् श्रीहर-नाव् ॥

सुय् मुचरावे ज्ञान-दर्वाज

सुय् करनाववुन् कुह् राज-योग् ।

तमन्दि रस्तु कुस् अचि स्वक्त-खरे

अरा कुह् थराह् श्रीहर-नाव् ॥

सुय् शिवशंकर् कुह् सद्गवर् आसवुन्

द्यान-सूत्य् वासवुन् हृदयस् मञ्ज् ।

तमन्दि रस्तु कुस् शिव-शास्त्र परे

अरा कुह् थराह् श्रीहर-नाव् ॥

हे कृष्ण सत्संग् हृषां च्छ् कर्

प्रकाश-रूपकु खरन् द्यान् ।

सय् अय् बोजख् कुस् कस् खरे

अरा कुह् थराह् श्रीहर-नाव् ॥ २४६ ॥

असारसरसः (संसारात्मनः) पारं तरिष्यति

केवलं० ॥ २४५ ॥

आकाशे, पाताले, पूर्वदिशि, पश्चिमदिशि,

दक्षिणे, वामे, समीपे, दूरे ।

परमशिवं जानीहि-तं (समाधानेन) तं प्रतिक्षणम्

केवलं० ॥

स-एव उन्नाटयिष्यति ज्ञानकपाटम्

स-एव कारयन्नास्ति राजयोगम् ।

तेन विना कः प्रवेक्ष्यति मुक्ताभूषितवसतिं (मुक्तिस्थानं च)

केवलं० ॥

स-एव शिवश्चङ्करः अस्ति सद्गुरुरूपः वर्तमानः

ध्यानेन दीप्यमानः हृदयस्य मध्ये ।

तेन (तदनुग्रहेण) विना कः शिवशास्त्राणि अधीष्यते

केवलं० ॥

भोः कृष्णाख्य* सत्सङ्गं अङ्ग त्वं कुरु

प्रकाशात्मनः (शिवस्य) स्मर ध्यानम् ।

सत्यं यदि श्रोष्यसि कः कं स्मरिष्यति

केवलं० ॥ २४ ॥

* ग्रन्थकृतः स्वं प्रत्यालापः ।

25. HYMN OF THE PLANET VENUS IN HONOUR OF ŚIVA.

बन्द् कर्त्तुम् ब्वह् वाग्, जगतच्च वाल-वाग् ।
 म्वकल्य् च्याग्, शिवनाथ अविनाग् ॥ २५० ॥
 बाव-सूत्य् निग् यिमयो, हरम्बख वग्नि दिमयो ।
 मोह-गटि-हन्दि गाग्, शिवनाथ अविनाग् ॥
 कैलास-कह क्कार्य्, दारनाथ दान दार्य् ।
 च्यय्-चित्-आकाग्, शिवनाथ अविनाग् ॥
 तार् दिम् मोह-वावस्, माथाय-दरियावस् ।
 कड् दख-नावि पाग्, शिवनाथ अविनाग् ॥
 संसारकि मर्य् ब्वह्, हर-नाव-सूत्य् तर्य् ब्वह् ।
 काम् संकट् चित्पकाग्, शिवनाथ अविनाग् ॥
 जप-शब्दम-दारे, पपि ब्योल् तप-वार्य् ।
 कांङ् फल् गक्कि न हाग्, शिवनाथ अविनाग् ॥ २५१ ॥
 हे भोलानाथ सादय्, आवाहन-नादय् ।
 साज् बोज् शूरि-वाग्, शिवनाथ अविनाग् ॥
 कृष्णस् आंफ् च्यात्र्य्, ब्वचुष् पाफ् प्रानिय् ।
 ग्रापन् कर्त्त नाग्, शिवनाथ अविनाग् ॥ २५२ ॥

शुक्रस्तुतिः ॥ २५ ॥

बद्धः कृतस्तेनाहं अहं पक्षिविशेषः,* जगतः जालविशेषेण ।

उन्मुक्तो-भवेयं-नाम तव आशया, हे-शिवनाथ विनाशरहित ॥ २५० ॥

भावनया समीपे आगच्छेयं-तव, हरमुखाख्ये-क्षेत्रगिरौ अन्वेषणानि विधा-
स्यामि-ते ।

मोहतामिच्छस्य-मध्ये प्रकाशस्वरूप, हे शिवनाथ० ॥

कैलासगिरौ मृगयेयं-त्वाम्, धारण्या ध्यानेन धारयिष्यामि-त्वाम् ।

हे-सच्चिदाकाशरूप, हे-शिवनाथ० ॥

तारं देहि-मे मोहवात्याव्याप्तायाम्, मायात्मनद्याम् ।

निष्कासय दुःखनौकायाः खण्डानि (खण्डशो विभेदय तां), हे-शिव-
नाथ० ॥

संसारात्मनः सरसः-एव अहम्, हरेतिनामस्मरणेन उत्तीर्णो-भवेयं अहम् ।

अपनय संकटं हे-चित्प्रकाश, हे-शिवनाथ० ॥

भवज्जपात्मतुषारजलधारया, पक्वं-भविष्यति बीजं तपोरूपवाटिकायाः ।

किंचनापि बीजफलं संप्राप्स्यति न तुच्छताम्, हे-शिवनाथ० ॥ २५५ ॥

हे सत्साधुनाथ साधो, विहितावाहननादेन ।

अस्माकं शृणु बालभाषणानि, हे-शिवनाथ० ॥

कृष्णाख्यस्य (मे) आशाबाहुल्यं तवैव, क्षमस्व-तानि पापानि पुरातनानि ।

(भाविनां) श्रापानां (पापानां च) कुरु-नाम नाशम्, हे-शिवनाथ० ॥
२५ ॥

* श्वेनगृध्रादिघाती पक्षिविशेषः 'बाश' इत्युच्यते 'ब'र्ह' इति नामान्तरः ।
तत्समानशैवी ऽप्यहमित्यर्थः ।

26. HYMN OF THE PLANET SATURN IN HONOUR OF ŚIVA.

The 26th Chapter is in Hindi and is here omitted (vv. 258—265).

27. NĀRADA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

नालि अथ कपाल-माल शम्भो

साल वल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥ २६६ ॥

प्रयम-जंगलस् तर्पक्य कुलि

आसन-शबनम नियम-पोष् फलि ।

द्यान-हरनस् दिम काल शम्भो

साल वल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥

अविद्याय मीगस् यलि गच्छि नाश्

दारनाय वाव नेरि ननु आकाश् ।

अथ वुजमलि मुह् जाल शम्भो

साल वल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥

सन्तोश पोशवार्थ करयो क्राव्

शम दम यम नियम सृतिन् क्वाव् ।

काम् क्रुद् लूब् मुह् गाल शम्भो

साल वल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥

सूरमति साद-सन्त सत्र्यासय्

हृदयावासी कैलासय् ।

भोलानाथ बूल-वाल शम्भो

साल वल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥ २७० ॥

परमशिव पान कुख् प्रथ्-शाय

अन्तरद्यान मञ्जु मायाय ।

शनैश्चरकता स्तुतिरियम् ॥ २६ ॥

नारदर्षिः स्तौति ॥ २७ ॥

वैकृत्तरूपेण सन्ति-ते कपालमालाः हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ हे-त्रिजगत्पालक शम्भो ॥ २६६ ॥

प्रेमात्मारण्ये तपोरूपाः वृक्षाः

(तेषु) योगासनतुषारजलकणैः नियमपुष्पाणि प्रफुल्लानि ।

ध्यानरूपस्य मृगस्य दास्यामि (दापयिष्यामि तत्र) पुतानि हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ ० ॥

अविद्यात्मनः मेघजालस्य यदा संपत्स्यति नाशः

धारणात्मना वायुना निर्गमिष्यति प्रकाशं (निर्मलीभविष्यति) आकाशः ।

चैतन्यरूपया विद्युता मोहं दाहयिष्यामि शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ ० ॥

संतोषात्मिकायां पुष्पवाटिकायां कुर्यान्-नाम फलोपभोगम्

शमेन दमेन यमेन नियमेन संयुक्तं उपभुङ्क्ष्व (त्वमपि तत्) ।

कामं क्रोधं लोभं मोहं हनिष्यामि शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ ० ॥

हे-भस्मोद्धूलिताङ्ग साधूनामपि-साधो संन्यासिन्

हृदन्तर्यामिन् कैलासवासिन् ।

सज्जनस्वामिन् सत्स्वभाव कल्याणप्रभव

निमन्त्रयेन आगच्छ ० ॥ २७० ॥

हे-परमकल्याणरूप स्वयं असि प्रतिष्ठानं (स्थितः)

तिरोहितात्मा मध्ये मायायाः ।

चोनु दूर्यर् कथ चाल शम्भो

साल वल चिजगत्पाल शम्भो ॥

शिव दान् दारिथ् करयो त्याग्

अमरनाथ मन-किनि ह्यमयो जाग् ।

बाल क्वाडथ् बाल-बाल शम्भो

साल वल चिजगत्पाल शम्भो ॥

सच्चिदानन्द चोनु दारिथ् दान्

पूजाय-बापथ् मन साविदान् ।

जंगलन्-हन्दि पोश् वाल शम्भो

साल वल चिजगत्पाल शम्भो ॥

परमानन्द पान कुख् सथ्-च्यथ्

चात्रिथ् आसिनम् न्यथ् स्मरथ् ।

नख कुख् त मो दिम् डाल शम्भो

साल वल चिजगत्पाल शम्भो ॥

निर्वन् निश्कल् निश्काम्य

दारनाथ दारहाथ् सुव-शामथ् ।

रटथो लोल-सूत्य् नाल शम्भो

साल वल चिजगत्पाल शम्भो ॥ २७५ ॥

साम-बोद् ग्यवयो प्रयम-साजथ्

रोज्जतम् त बोज्जतम् आवाजथ् ।

मारथो लोलञ्ज ताल शम्भो

साल वल चिजगत्पाल शम्भो ॥

तव वूरस्थितिं कथं खोटास्मि शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ ० ॥

हे-शिव (ते) ध्यानं धृत्वा कुर्यां-ते (सर्वस्य वासनादेः) त्यागम्

हे-अमरनाथ मनसा मृत्नीयां-त्वदर्शं जागराम् ।

हे-बालस्वरूप मार्गयेयं-त्वां प्रतिपर्वतं शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ ० ॥

हे-सच्चिदानन्दरूप तव धृत्वा ध्यानम्

पूजार्थं मनसा समाहितेन ।

अरक्ष्यानां पुष्पाणि विचित्र-अवतारयिष्यामि (संग्रहीष्यामि) हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ ० ॥

हे-परमानन्दरूप स्वयं असि सच्चिद्रूपः

तवेव भूयान्मे नित्यं स्मृतिः ।

समीपे तु असि मा वेहि (विधेहि) उपेक्षणां हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ ० ॥

गुणातीतः निरपेक्षः निष्कामश्च (भूत्वा)

धारयथा धारयेयं-त्वां प्रातः-सायम् ।

मृत्नीयां-त्वां प्रेम्णा आलिङ्गनेन हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ ० ॥ २७५ ॥

सामवेदं गात्र्यामि-ते प्रेमात्मवाद्येन

तिष्ठ-नाम-मत्संनिधौ तथा शृणु-नाम-मे सत्स्वरान् ।

आह्वन्यां-ते प्रेमरूपान् तालान् हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ ० ॥

दख-संसाराह् अपयुक् फन्द्
 जलरि-सन्दि पाठिन् गोसय् बन्द् ।
 म्वकलावत्तम् म्य अमि जाल शम्भो
 साल व्वल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥
 संकलफ् लूरान् कुम् दानम्
 पोशान् कुस्न पननिस् पानम् ।
 कस्-सूत्य् कर जंजाल् शम्भो
 साल व्वल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥
 दान-दारनाय निश गोसय् दूर
 ल्वकचार् स्वरिथ् चलुम् जन् चूर् ।
 कतु-त-कोर् वात इमि हाल शम्भो
 साल व्वल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥
 नर्द-पच्य संसार-बीद् जानुन्
 गर्म्तु चरुंवाह् देह् मानुन् ।
 मार् शिव-शक्ति-दुखाल् शम्भो
 साल व्वल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥ २८० ॥
 समदृष्टि-सूतिन् खख् तथ् दख्
 आसुन् त आसन् जानुन् अख् ।
 बुर्ज-ज्याम ज्ञान् जोरि-शाल् शम्भो
 साल व्वल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥
 मनकिस् ऐनस् कास्तम् खय्
 पान कुख् सैकल् करवुन् दय् ।

दुःखपूर्णः-संसारः (अस्ति) असत्यस्य क्लृप्तः

(यत्र) ऊर्णनाभस्य प्रकारेण गतोऽहं-भो बन्धुम् ।

उन्मोचय-नाम-मां मां अस्मात् जालात् हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ ॥

दुर्वाचना भिन्दन्ती अस्ति-मे समाधिम्

पर्याप्तवन् अस्ति-न स्वस्यात्मनः (स्वदेहेऽपि नालंभविष्णुः) ।

(तत्) केन-सह करिष्यामि कोलाहलं (संख्यं) हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ ॥

ध्यानधारणायाः सकाशात् गतोऽहं दूरम्

(सामर्थ्यसंपन्नं तु) बाल्यं अवसाय चलितं-मे इव चौरः ।

कस्मिन्-च-कुत्र (देशे) प्राप्स्यामि अनेन व्यवहारेण हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ ॥

शारिफले (इव) संसारे-द्वैतात्मज्ञानं ज्ञातव्यम्

(तत्र) घट्टितः अक्षतः (इव) देहाभिमानः मन्तव्यः ।

(तत्) आघातय शिवशक्तिरूपेण (तदेकस्वात्माभिन्नज्ञानदानेन)
[अक्षतद्वयगतदुखालाख्यैकैकाङ्कपातनेन हे शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ ॥ २८० ॥

समदृष्ट्या-हेतुभूतया सुखं दुःखं च

संभूतिश्च स्थितिश्च ज्ञातव्यं-तत् एकरूपमेव ।

भूर्जमयवस्त्राणि जानीयां विशिष्टकौशेयवस्त्रयुग्मकं हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ ॥

मनोरूपस्य दर्पणस्य अपनय-नाम-मे कलङ्कम्

स्वयं अस्मि तन्मार्जनां कुर्वन् ईश्वरः ।

च्यानि रस्तु कति संवाल् शम्भो
 साल वल चिजगत्पाल शम्भो ॥
 च्यतमो ठंडाद यितमो यूरि
 दितमो दर्शन् नितमो ठूरि ।
 ख्यतमो चौर-खंड-थाल् शम्भो
 साल वल चिजगत्पाल शम्भो ॥
 जगतस् सारिस्य् करिथ् संहार्
 रोजस् पान्य् श्री-निराकार् ।
 परमात्म हे श्री-अकाल शम्भो
 साल वल चिजगत्पाल शम्भो ॥
 अन्तःकर्म-किनि कर्तम् ज्ञान्
 ज्ञाहिर् पाठि श्रूच्राव्य पान् ।
 सारिय् ब्रथ् च्यानि पाल शम्भो
 साल वल चिजगत्पाल शम्भो ॥ २८५ ॥
 सद्गुप्तर च्यर् रस्तुय् वन कस्
 म्य ति च्यावत्तम् परमार्थकु रस् ।
 अथस्-कथ् कुम् इकि-प्याल शम्भो
 साल वल चिजगत्पाल शम्भो ॥
 शिवनाथ कृष्णस् म्य पालना कर्
 मरन-विजि फोर्यम् द्यव हर हर ।
 चलनम् कालन्न जाल शम्भो
 साल वल चिजगत्पाल शम्भो ॥ २७ ॥

त्वया विना कुत्र संस्कृतो-भविष्यामि हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

पित्र-नाम-मे (मन्निवेदितं) भङ्गादि-रसम्, आगच्छ-नाम-मे इद्वैव
देहि-नाम-मे दर्शनम्, नय-नाम-मां तत्रैव (स्वसमीपे) ।

सुहृ-नाम-मे सितोपस्कृतपायसपूर्णपात्रौ हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

जगतीं सर्वामेव कृत्वा संहृताम्

स्थास्यसि स्वयमेव श्रीमान्निराकारः ।

हे-परमात्मन् हे श्रीमदनन्त शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

आन्तरेण-कर्मणा (निर्विकल्पसमाधिना) कुरु-नाम-मे स्वज्ञानम्

(यथा) वाङ्मेन प्रकारेण (प्रत्यक्षं) शोधयिष्यामि देहम् ।

(यथा च) सर्वाण्येव व्रतानि तव पालयेयं शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥ २८५ ॥

हे-सद्गुरो त्वामेव विना वक्ष्यामि कम्

मामपि पायस-नाम-मां पारमार्थिकं रसम् ।

हस्ते अस्ति-मे इच्छात्मकसं शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ० ॥

हे-शिवस्वामिन् कृष्णाख्यस्य मम रक्तां कुरु

मरणकाले सुखादुच्चरितो- भवेन्मे क्षिप् ह्र हरेति ।

(येन) अपयास्यन्ति-मे महाकालस्य भीतिशीतज्वराः हे-शम्भो

निमन्त्रणेन आगच्छ ॥ २९ ॥

28. HYMN SUNG JOINTLY BY ALL THE GODS IN HONOUR OF ŚIVA.
The 28th Chapter is in Hindi and is here omitted (vv. 288—299).

29. ŚIVA ACKNOWLEDGES THE PRECEDING HYMNS. HE IS PACIFIED,
 AND EXPRESSES HIMSELF AS PLEASED WITH THEIR DEVOTION
 (BHAKTI). HE CARES NOT FOR EATING OR DRINKING
 AND HAS NO PLEASURE IN SACRIFICES. HE LONGS
 FOR BHAKTI AND FOR NOTHING ELSE.
Chapter 29 is in Hindi and is here omitted (vv. 300—304).

30. THE AUTHOR'S PRAISE OF ŚIVA. ACCOUNT OF THE GODS'
 INTERCESSION ON BEHALF OF DAKṢA.

स्वयम् हृदयं म्योनु तति त्रह् दूज् ज्ञालान
 तेजो-रूपं ज्योति-रूपं ग्वसाज्जो ॥ ३०५ ॥
 वैश्वानरं अग्निं अन्नं कुखं अप्रानं
 प्रानम् समान-सूत्यं बांग्रानो ।
 प्रथ-कुनिं सान्नी परमात्मं कुखं पानं
 तेजो-रूपं ज्योति-रूपं ग्वसाज्जो ॥
 इक्षिं च्याज्जं सज्जन् पतं चयं लारानं
 अकिं शब्द-सूत्यं खरं मिलवानो ।
 ओंकारं दान-दारनाय दानं दारानं
 तेजो-रूपं ज्योति-रूपं ग्वसाज्जो ॥
 लीलायं बूझिथं मनं ग्वयं साविदानं
 आशुतोषं कुखं चयं कुमलानो ।
 युस् थियं मंगियं तस् तिहं कुखं दिवानं
 तेजो-रूपं ज्योति-रूपं ग्वसाज्जो ॥
 देवन् दपुथं कोनं द्विवं कंहं मंगानं
 बक्तिं बावनाय कुस् तोठानो ।

सर्वदेवानां समवेत्य स्तुतिः प्रक्राम्यते ॥ २८ ॥

अथ प्रसन्नोभूतः श्रीशिवः देवान्प्रति प्रतिवदति ॥ २९ ॥

अतः परं यन्त्रकृत् स्वयं स्तौति ॥ ३० ॥

स्वयं-नाम-प्रदेशः^१ हृदयरूपेण (वर्तते) मम, तत्रैव त्वं नित्याग्निं
प्रज्वालयन् (असीति)

हे-तेजोरूप, ज्योतिःस्वरूप, यतिव्रत-भोः ॥ ३०५ ॥

वैश्वानरः अग्निः अन्नं असि-त्वं जरयन्

प्राणवाहिनाडीषु समानवायुना (तत्) विभाजयन्-भोः ।

प्रत्येकस्य (वस्तुनः कर्मणश्च) साक्षी परमात्मा स्वयमेव (असि)

हे-तेजोरूप ॥

इच्छया तव सत्पुरुषाः अन्तु त्वामेव धावन्तः

एकेन शब्देन (प्रणवादि-)स्वरात्मना संयोजयन्तः ।

श्रीकारेण ध्यानधारणया ध्यानं धारयन्तः

हे-तेजोरूप ॥

स्तोत्राणि श्रुत्वा मनः संपन्नं-ते प्रसन्नम्

हे-श्रीघ्नप्रसादशील असि त्वमेव दयाद्रींभवन् ।

यः यदेव प्रार्थयिष्यति-त्वत्तः तस्मै तदेव असि वितरन्

हे-तेजोरूप ॥

देवान् अकथयः कुतो न स्थ किञ्चित् प्रार्थयन्तः

भक्त्या भावनया अस्मि प्रसीदन् ।

^१ यच्च गिरिच्छेदे स्वयंभूरग्निः कालाग्निरुद्ररूपेण भुवो गर्भादुन्निषति । See
note to Stein's translation of the *Rājataranjinī*, i, 34.

कर्त्तुम् प्रसन्नं स्वस्वम् इक्षि पक्षि सान

तेजो-रूप ज्योति-रूप मवसाजो ॥

दपुह्य तोर हे सम्मुख सन्निवास

शिवनाथ इय किय मंगानो ।

प्रज्ञापय जिन्द गकि तफ जफ करि पान

तेजो-रूप ज्योति-रूप मवसाजो ॥ ३१० ॥

न-त इमि-योर-कुन् आसन् इय वनान

यज्ञ-करनम् कुव नाश बनानो ।

पय-कुन् जग् कुं ह ति आसि न करान

तेजो-रूप ज्योति-रूप मवसाजो ॥

अद दपुयख तोर क्याजि किव तमलान

तिय बनि यिय किव वनानो ।

प्रज्ञापय जिन्द गकि दान् चरि मन-प्रान

तेजो-रूप ज्योति-रूप मवसाजो ॥

अमि वानिय यलि कर्त्तुयख बन्दान ।

प्रज्ञापय क्वावलि कल-सानो ।

यज्ञस् प्यठ् गौव हर हर जपान

तेजो-रूप ज्योति-रूप मवसाजो ॥

कृष्णस् ज्वालाय-रूप कुख बासान

हृदयस् मझ् दीफ् प्रकलानो ।

मोह-गटि मझ् कुख ज्ञाज्ञ-गाश् हावान

तेजो-रूप ज्योति-रूप मवसाजो ॥ ३० ॥

कृतो-युष्माभिरहं प्रसन्नः (यतः) स्मृतो-युष्माभिरहं कामनया अद्भया सह
हे-तेजोरूप० ॥

कथितं-तैरेव प्रत्युत्तररूपेण, हे संमुखरूप सतां-निवास
शिवस्वामिन् इदमेव स्तो-त्रं प्रार्थयन्तः ।

(यथा) दत्तप्रजापतिः जीवन् संपत्स्यति तपः जपं करिष्यति स्वयम्
हे-तेजोरूप० ॥ ३१० ॥

अन्यथा अस्मात्कालादनन्तरं सुः (लोकाः) इदमेव कथयन्तः
यज्ञकरणस्य अस्ति-हि नाशः भावी (फलम्) ।

तत्पश्चात् यज्ञं कश्चित् भवेत् न कुर्वन्
हे-तेजोरूप० ॥

ततोऽनन्तरं कथितं-त्वया-तेभ्यः (देवेभ्यः) उत्तररूपेण कृतो-नाम स्य
चञ्चलीभवन्तः
तदेव भविष्यति यदेव स्य कथयन्तः ।

प्रजापतिः सजीवः संपत्स्यति ध्यानं संविधास्यति मनसा-प्राणैः (सह)
हे-तेजोरूप० ॥

अनया वाचा यदा कृतस्त्वया-तेभ्यः अङ्गीकारः

प्रजापतिः अजस्र धृतशिराः ।

यज्ञमखण्डं प्रति गतः हर हरेति जपन्

हे-तेजोरूप० ॥

कृष्णाख्यस्य (मे) ज्वालारूपेण अस्ति भासमानः

हृदयस्य मध्ये दीप-इव प्रदीप्यमानः ।

मोहात्मतामिहमर्थे अस्ति ज्ञानप्रकाशं प्रदर्शयन्

हे-तेजोरूप० ॥ ३० ॥

31. DAKṢA IS BROUGHT TO LIFE. HIS HEAD HAVING BEEN REDUCED TO ASHES, HE IS GIVEN A GOAT'S HEAD.

दम दम शम नम यम पायस् तय्

कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥ २१५ ॥

शरन् गक्का शर्वायम् तय्

सुय् कुय् आसवुन् करुनावतार् ।

वन्दहास् ज्व् ह्यथ् वालिंज् त वस् तय्

कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥

सूर् ओस् गोमत् मज्ज् अग्रस् तय्

दक्ष-प्रज्ञापतनिस् शेरस् ।

करनुय् ओस् तिय् कर्ताहस् तय्

कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥

देवौ दप् तति शिवनाथस् तय्

प्रज्ञापथ् गक्कि ज्जिन्द बुज्ज् 'संपनुन् ।

बत्थन्-हन्दु वाति बोज्जन् तस् तय्

कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥

कावुल्लाह् अस् ओस् तय् समयस् तय्

कल चट्टहस् ओस् तिय् काँकान् ।

नमस्कार् व्वय्यन् तस् बाग्यवानस् तय्

कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥

बड् घज्जवान् ओस् प्राख्-जन्मस् तय्

चिबुवन-नाथन् कल चट्टनस् ।

अथ प्रजापतेः पुनरुज्जीवनम् । तस्य भस्मीभूतशिरसः स्थाने
 ऽजशिरःस्थापनम् । तद्रूपमुखेनैव शिवं प्रति स्तुतिं
 च प्रस्तौति ॥ ३१ ॥

निमेषे निमेषे (प्रतिश्वासकालं) शान्तो-भविष्यामि नंस्यामि पतिष्यामि
 स्मृतो नाम ।

अस्मि निःसहायः च कुरु-मे पालनाम् ॥ ३१५ ॥

शरणं गच्छेयं नमः-शर्वायेति-मन्तुवाच्याय नाम

स-एव अस्मि वर्तमानः करुणावतारः ।

उपहारीकुर्याँ-तस्मै प्राणं धृत्वा (प्राणैः सह) हृदयं च वसां च
 अस्मि निःसहायः ० ॥

भस्म आसीत् संपन्नं मध्ये अग्नेः नाम

इक्षप्रजापतेः शिरसः ।

कर्तव्यं आसीत् तदेव सर्वकर्तुः नाम

अस्मि निःसहायः ० ॥

देवैः कथितं तत्र शिवस्वामिनं-प्रति नाम

प्रजापतिः योग्यः सजीवः अद्युना भवितुम् ।

स्वभक्तानां (विज्ञापनादि) योग्यमस्ति श्रोतव्यं तस्य च

अस्मि निःसहायः ० ॥

कुशलकः एकः आसीत् (तत्र) तस्मिन् समये नाम

शिरः कृत्तं-तेः(श्रीशिवेन)-तस्य (यतः) आसीत् तदेव (सो ऽजः)
 काङ्क्षन् ।

नमस्कारः भूयात् तस्य (कागस्य) भाग्यशालिनः नाम

अस्मि निःसहायः ० ॥

महान् पुण्यकृत् आसीत् प्रागजन्मनि नाम

त्रिभुवनस्वामिना शिरः कृत्तं-तेन-तस्य ।

म्वक्थ् गौव् परम-पदवौ दितुनस् तय्
 कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥ २९० ॥
 सुय् कल दक्ष-प्रजापतस् तय्
 लोगुन् त दितुनस् जौवादान् ।
 थदु व्वथ् पकान् गौव् प्यठ् यज्ञस् तय्
 कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥
 फौरि फौरि अन्दि अन्दि परमशिवस् तय्
 प्रदख्यन् दौ दौ लंगु वनने ।
 वखचुस् गयोस् मझ् मोहस् तय्
 कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥
 है-है मोह-मायाय वल्लुनस् तय्
 है-है क्याह् गोम् करुम् दथ् कार् ।
 राख्यस्-व्वज् शर्मन्द करुन्स् तय्
 कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥
 आकाश दुल्लविथ् व्वन् वोल्लुनस् तय्
 पृथिविथ् प्यठ् दितुनस्-दारिथ् ।
 किबरन् करुन्म् तख्सौर् कुह् कस् तय्
 कुस् बेकस् तय् करुम् रखिपाल् ॥ २९१ ॥

(येन सः) मुक्तः संपन्नः परमा-पदवी (सलोकता) दत्ता-तेन-तस्मै नाम

अस्मि निःसहायः० ॥ ३२० ॥

तदेव शिरः दत्तप्रज्ञापतये नाम

संयोजितस्तेन, दत्तस्तेन-तस्मै च जीवादानाथ्यो (जीवन-
कृन्मन्त्राभिषेकः) ।

(यामवस्थां प्राप्य) समुत्थितः (दत्तः) द्रुतं गतः प्रति यज्ञस्थानं नाम

अस्मि निःसहायः० ॥

प्रक्रम्य प्रक्रम्य परितः परितः परमशिवस्य नाम

प्रदक्षिणानि दत्त्वा दत्त्वा प्रवृत्तः कथयितुम् ।

समस्व-मे गत-आसं मध्यं मोहस्य नाम

अस्मि निःसहायः० ॥

कष्टं, मोहसायया वृत्तस्तयाहं नाम

कष्टं, किं संपन्नं-मम कृतं-मया ईदृक् कर्म ।

राक्षसबुद्ध्या लज्जितः कृतस्तयाहं नाम

अस्मि निःसहायः०

आकाशात् संनिपात्य अधः अवतारितस्तयाहं नाम

पृथिवीं प्रति (पृथ्वीपृष्ठे) पातितस्तयाहम् ।

अहङ्कारेण कृतमेतन्मे, दोषः अस्ति कस्य नाम

अस्मि निःसहायः० ॥ ३१ ॥

32. DAKṢA'S HYMN DESCRIBING HOW HE HAS BECOME FREED
FROM WORLDLY DESIRES.

दमिन् दूढुम् शब्दम् पयान्

दमिन् दूढुम् पयान् सूर ।

दमिन् दूढुम् अजगद् रातम्

दमिन् दूढुम् दहम् नूर ॥ ३२५ ॥

दमिन् ओसुम् लकटय न्यचिवाह

दमिन् सांपनुम् ज्यवान् पूर ।

दमिन् ओसुम् फेरान् थोरान्

दमिन् सांपनुम् दक्षिन् सूर ॥

नय् रोजि वन्दतय नय् रोजि सत-कोशु

नय् बोलि आवन पत कसूर ।

नय् रोजि खशी त नय् रोजि मातम्

नय् वजि दहय साज-खनूर ॥

ओसुम् कुनुय त सांपनुम् स्यठाह

नज्दीख् वातिन् गोसय् दूर ।

काहिर् त वातिन् कुनुय दूढुम्

गयेम् खय् चय् चवज्जाह् चूर ॥

संसारम् मज्जु कैह न शा रोजि

रोजि कुन् परम-शिव श्री-अगूर ।

ल्लय-मज्जु-बागन् व्वय् ललनावन्

जिगरम् मज्जु-बाग् करम् गूर-गूर ॥ ३२ ॥

दत्तस्य वैराग्यकथनम् ॥ ३२ ॥

क्षणेनैव दृष्टं-मया, हिमजलकणाः पतन्तः

क्षणेनैव दृष्टं-मया, पतत् हिमजालम् ।

क्षणेनैव दृष्टं-मया, अन्धतामिह रात्रौ

क्षणेनैव दृष्टं-मया, दिवसे प्रकाशः ॥ ३२५ ॥

क्षणेनैव आसं अल्पवयाः स्तनंधयबालकः

क्षणेनैव संपन्नोऽहं युवा पूर्णः ।

क्षणेनैव आसं संचरन् प्रचरन्

क्षणेनैव संपन्नोऽहं दग्धीभूय भस्मशेषावस्थः ॥

नहि स्याद्यति शीतकालः नहि स्याद्यति ग्रीष्मकालः

नहि विरविष्यति श्रावणमासात् पश्चात् क्लृप्तामपक्षी ।

नहि स्याद्यति प्रसन्नता, पुनः नहि स्याद्यति शोकः

नहि शब्दायिष्यते प्रत्यहं वीणादिवाद्यम् ॥

अभूत्वं एक-एव संपन्नोऽहं च अनेकरूपः

सामीप्यं प्राप्य संपन्नोऽहं-त्वत्तः दूरः ।

प्रत्यक्षं परोक्षं च एक-एव दृष्टो-मया (त्वं विश्वात्मा)

गता-मत्तः जग्ध्वा पीत्वा चतुष्पञ्चाशत् चोराः ॥

संसारस्य मध्ये किञ्चित् नहि भोः स्याद्यति

स्याद्यति एकाकी परमशिवात्मा श्री-अधोरभट्टारकः ।

(तं) अङ्गमध्यभागे अहमेव लालयिष्यामि

हृदयस्य मध्यभागे करिष्यामि-तस्य लालनाम् ॥ ३२ ॥

33. ANOTHER HYMN OF DAKṢA ON THE SAME SUBJECT.

निश्र अन्त-रस्ति आगर लो-लो

निर्मलं जलं गोस् खर लो-लो ।

ननु गोस् मज्जु बव-सर लो-लो

सनु पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥ २२० ॥

पाजिस् मज्जु ओसु ननु आकाश

सद्विचार-नेत्रन् ज्ञाज्ञ-हन्दु गाश ।

मोह-बुनरि खटु म्य जर जर लो-लो

सनु पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

मोह कठकार-सूत्य् बोजन आम्

रातस् दह त सुवहस श्याम् ।

मन्दिज्जन् दह म्य लगु दर लो-लो

सनु पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

क्रोठि-व्वन्दके वन्द-सूत्य् अन्द-वन्द

खख् आम् खटन त गोस् यख् वन्द ।

पम्पोश् जन् गोस् वर लो-लो

सनु पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

चञ्चलं सांपनुम् चित्-चन्द्रम्

ज्वकटिस् प्योम् न ग्राम-शब्नम् ।

बुज्यहकु सूर प्योम् ज्यर लो-लो

सनु पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

दक्षवैराग्यमेवात्रापि वर्ण्यते ॥ ३३ ॥

सकाशात् अन्तरहितात् प्रभवस्थानात् नाम*

निर्मलं जलं (उद्भूय) संपन्नोऽहं मूर्तरूपः नाम ।

प्रत्यक्षीभूतोऽहं मध्ये भवसरसः नाम

गम्भीरः आत्मा विस्मृतो मम, किं-नाम करिष्यामि ॥ ३३० ॥

जलस्य (मदात्मनः) मध्ये अभूत् प्रकाशः आकाशः

सद्बिचारात्मनेत्रयोः ज्ञानस्य प्रकाशः ।

(तत्र) मोहात्मभिहिकया गूढः मम अंशः अंशः नाम

गम्भीरः आत्मा० ॥

मोहान्धकारेण अतिशैत्यात्मना दृष्टौ आगतं-मे

रात्रौ दिनं, तथा प्रभाते सायंकालः ।

मध्याह्ने दिवसः मम गतः निरोधं (अवसानावस्थां) नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

कठोरचित्तात्मना शीतकालेन निरन्तरम्

मुखं आच्छादनेन पिहितमिव मे, यथा संपन्नोऽहं श्यान-
जलमिव बद्धः ।

पद्मं इव गतोऽहं विशरणां नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

चञ्चलः संपन्नो-मे चिच्चन्द्रमाः

बालस्य पतितो-मे न शस्वरूपं-शीतजलकणजालम् ।

(अधुना) वृद्धतायाः अवधायक्षुतिः पतिता-मयि अत्यर्थं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

* लो लो इति वात्सल्यतिशयद्वारात्कं पदं वाक्यान्ते प्रयुज्यते ॥

कुम् शिशिर् गाँठू जन् मन-किनि सक्थ
 जीव-आर-रक्षिस् क्षम-न च्याञ्ज बक्थ ।
 खर-रस्तु व्यसर मा व्वञ्ज व्वह् लो-लो
 सन् पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥ २२५ ॥
 दुयी-हृद्य त्वर्य म्य आत्म-सूर्य खटु
 अन् बन्योस् तन् आसिथ् व गोस् स्वटु ।
 क्रूद-कठ्कशि करुस् खर लो-लो
 सन् पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
 संसार-ज्ञानन् कर्ह् म्य दह् कार्
 दार-कनि लोगुनम् देह-अहंकार् ।
 तुल-कतर्यकु लदुन् गर लो-लो
 सन् पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
 कर्ह्णम् कलिकालकि शिशिरन्
 दार-अथ वार-वुथिचूय नश्रन् ।
 वुर्यनम् पाँ-स्वक्त-लर लो-लो
 सन् पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
 ममताथ चिय कर्ह्णस् खानदार्
 दपुनम् विग्रय-बूगन् लार् ।
 गर अक् लूबकि वर लो-लो
 सन् पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
 इन्द्रिय-शूरि छिथ् तावेदार्
 दायौ-कनि छिथ् वथि नवदार ।

अस्मि श्यानीभूतजलधारा इव मनसा कठिनीभूतः

जीवदयारहितस्य अस्ति-मे-न तव भक्तिः ।

स्मृति(वितना)रहितः अंशमाप्सगमि मा-स्वित् अधुना अहं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥ ३३५ ॥

द्वैतात्मकेन शीतेन मम स्वात्मात्मसूर्यः गूढः

अन्धः भूतोऽहं, तनुः भूत्वा अपि संपन्नोऽहं स्थूलः ।

क्रोधात्मना शीतातिशयेन कृतोऽहं स्थिरः नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

संसारात्मना-तद्वशा कृतं मम दृढं कर्म

दासकृते संयोजितस्तेन-मे देहाहंकारः ।

(यत्र) श्यानीभूतजलमयशिलेष्टिकाभिः आरोप्य-निर्मितं-तेन गृहं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

कृता-तेन-मम कलिकालात्मना शिशिरकालेन

धैर्यरूपगेहपटलास्तरणतृणस्य वैरात्मपटलग्रान्तिनिःस्रव-
ज्जलविपुड्जालकरणिका नश्वरता ।

(तत्र) प्रोम्भितास्तेन-मे जलमयमुक्तावल्यः नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

ममतारूपया स्त्रिया कृतस्तयाहं गृहस्थाश्रमी

कथितं-तया-मे विषयभोगान् अनुसर (आसक्तगोपभुङ्क्ते ।

गृहं प्रविश लोभात्मना द्वारेण नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(अत्र) इन्द्रियात्मापत्यानि सन्ति-ते वशवर्तीनि

पक्षद्वारस्थाने सन्ति-ते उद्घाटितानि नव द्वाराणि ।

बुक् हवाह् कर् हवस् खर लो-लो

सन् पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥ २४० ॥

दन्ना यवमय् खिदमयगार्

कृह् दिथ् राथ्-दह् गर कुन् सार् ।

लूटिथ् पननि त व्यपर् लो-लो

सन् पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

ज्यन् मन्नु मश्राव् खख-सान् व्यह्

शिशिरस्-मञ्जु यस्-त्रेशाह् च्यह् ।

इष्ट् अर कुय् आसुर लो-लो

सन् पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

बूजिथ् इथिसय् गरस् मञ्जु गोस्

यच्-कालि होशस् प्योस् काँप्योस् ।

द्वय-हञ्जु छम थर-थर लो-लो

सन् पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

निर्मल निष्कल निष्कामय्

द्विथ् बसन्त-रङ्ग वलिमति ज्यामय् ।

पद्मनाभ पीताम्बर लो-लो

सन् पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

अमृत-वर्षन-सूत्य् च्याने

यिथि दक्षमच हिय-थर्थ म्यात्र ।

वामुन् श्याम-खन्दर लो-लो

सन् पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥ २४५ ॥

पश्य सुखवातं, कुश कुतुकं स्थिरं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥ ३४० ॥

तृष्णा निहिता-मया-ते दासी

अन्विष्य अन्विष्य रात्रिन्दिवं गृहं प्रति क्रमेश-संगृह्य-संचिनुं ।

अभ्यवसन्त्या स्वान् परान् (च) नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

जननं मरणं विस्मर, सुखयुक्तः तिष्ठ

अतिशीतकालमध्ये अतिशीतलं जलं पिब ।

ईदृक् गृहं अस्ति-ते आश्चर्यरूपं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(इत्थं) श्रुत्वा, ईदृशस्य गृहस्य मध्यं गतोऽहम्

अतिकालेन स्मृतौ पतितोऽहं, कम्पितोऽहम् ।

शैत्यस्य अस्ति-मे अतिकम्पः नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

हे-निर्मल, निष्कल, निष्काम

सन्ति-ते पीतवर्णानि वसितानि वस्त्राणि ।

हे-पद्मनाभ पीताम्बर नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(दयात्मना) अमृतवर्षणेन त्वदीयेन,

उद्धविष्यति दग्धायाः मालतीलतायाः मञ्जीषायाः

अङ्कुरः हे-श्यामसुन्दर नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥ ३४५ ॥

ज्वालारूप ज्योतीस्वरूपं यिम्

स्वयं-हिङ् प्रत्यस् दर्शनं दिम् ।

द्यानि तौज-ताप कति दर लो-लो

सन् पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

नन् नेरि आत्मस्वरूपं प्रकाशं

मुह कठ-कशिस्य सुय करि नाश ।

आकाशं बुद्धिं जर-जर लो-लो

सन् पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

नय रोजि कठ-कशु नय सदी

बिद्य सांपन यिय ओसुस् तिथ् ।

निर्मलं जलं व्यव स्वर लो-लो

सन् पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

दृष्टास् म्य स्वयं-रूपं हावि ग्वसोत्र

शौन-मज्ज बुद्धिहे नेरान् पोत्रु ।

सरि गोस् करि करि सर लो-लो

सन् पान् मठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥ २२ ॥

34. DAKṢA'S SELF-ABASEMENT.

जाज्ञ-गाश् मोहज-राचू गटरोवुम्

स्वयं पर्जनोवुम् न रोवुम् दह् ॥ २५० ॥

प्रत्यस् आसिथ कति पर्जनोवुम्

मन्त्रजन् होवुम् रातकूलि पान् ।

हे-ज्वालारूप, ज्योतिःस्वरूपः आगच्छ-मे

सूर्य-इव प्रत्यक्षं दर्शनं देहि-मे ।

त्वदीयेन तेजोद्योतेन कुत्र स्थिरीभविष्यामि नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(येन) प्रत्यक्षं निर्गमिष्यति आत्मसूर्यस्य प्रकाशः

मोहात्मनः श्यानशीतस्य स-एव करिष्यति नाशम् ।

(येनैव) चिदाकाशं द्रष्टव्यामि संपूर्णं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

नहि स्थास्यति शीतश्यानता, नहि शैत्यम्

पुनः संपत्स्यामि यदेव आसं तदेव ।

निर्मलं जलं भूयासं स्मृत्या नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(ग्रन्थकृतः) कृष्णाख्यस्य मे सूर्यात्मरूपं प्रदर्शयिष्यति यतिनाथः

हिममध्यात् पश्येत् निर्गच्छत् पानीयम् ।

निमग्नः संपन्नो-ऽहं कृत्वा कृत्वा परीक्षां नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥ ३३ ॥

दक्षस्थेयं सत्रौडमिवोक्तिः ॥ ३४ ॥

ज्ञानप्रकाशः मोहात्मरात्र्या गूहितो(तामिस्त्रीकृतः)-मे

सूर्यः उपलक्षितो-मया न, विनष्टो-मे दिवसः ॥ ३५० ॥

प्रत्यक्षीभूतः कुत्र उपलक्षितो-मया

मध्यन्दिने प्रदर्शितो-मे परोष्णिपक्षिणा स्वात्मा (दुर्निमित्तमिव दृष्टम्) ।

सूर-पखि हंसाह् कति बुफनोवुम्
 सूर्य पर्जनोवुम् न रोवुम् दह् ॥
 अतुकुय् बालुख् कति बुजनोवुम्
 सोवुम् आद्य-प्रवातस्-मङ्ग ।
 सुख-ज्वलू मन-मङ्गलिय् अलरोवुम्
 सूर्य पर्जनोवुम् न रोवुम् दह् ॥
 सूर-म्यत्ति मिलविथ् यूझाह् चोवुम्
 यत्ति-कानाह् तथ् थोवुम् सूत्य् ।
 गङ्गारोवुम् त मद् हस्लाह् पोवुम्
 सूर्य पर्जनोवुम् न रोवुम् दह् ॥ २४ ॥

35. DAKṢA SINGS A HYMN IN PRAISE OF ŚIVA AND ASKS PARDON.
 THIS IS GRANTED.

वक्ति-बावनाय-सूत्य् कुस् दस्-बस्तय्
 ज्यव् छम् न परहा च्याङ्ग लीला ।
 क्वावलि-ज्यव् छम् मन्दकान् कुस् तथ्
 कुस् बेकस् तथ् करम् रखिपाल् ॥ २५४ ॥
 क्वावलि-बोल्ह व्यलि दथ् वनूनस् तथ्
 प्रसन् गौव्, असनि लग्गु शिवशंकर् ।

स्मृतिरूपपक्षेण हंसः (स्वात्मरूपः) कुत्र-नाम (न कुत्रापि) उद्घापितो-मया

सूर्यः उपलक्षितो न० ॥

चित्तात्मा बालकः कुत्र-नाम (न कुत्रापि) उद्घोषितो-मया

(प्रयुत) शायितो-मया प्रभातारम्भे (स्मृत्या शम्भुसारूप्यप्रदे) ।

सूर्ज-मुद्गगा मनोरूपे-बालशय्यावाहने* लालितो-मया (येन गाढनिद्रां गतःसः)

सूर्यः उपलक्षितः० ॥

भस्म-सृष्टिकया संयोज्य (घटितः) क्रीडनकगुलिकाविशेषः प्रक्षिप्तो-मया

वृणविशेषात्मबाणः तेन सह स्थापितो-मया ।

गणितं तु, मत्तहस्ती पातितो-मया (इति)

सूर्यः उपलक्षितो० ॥

स्वपूर्वकृतस्य क्षान्तिप्रार्थनपूर्वकं दक्षस्तुतिः ॥ ३५ ॥

(अतः) भक्तिभावनया अस्मि बद्धाञ्जलिः

(तादृशी) जिह्वा अस्ति-मे न (यथा) पठेय तव स्तुतिम् ।

ह्वागस्य जिह्वा अस्ति-मे (तेन) लज्जमानः अस्मि नाम

अस्मि निःसहायः, तत् कुम्भ-मे पालनाम् ॥ ३५४ ॥

ह्वागभाषया यदा इत्यमेव कथितं-तेन-तस्मै नाम

प्रसन्नः संपन्नः, हसितुं प्रवृत्तः शिवशंकरः ।

* बालशय्या तु यदि न चक्षलिता स्यात्तदा बाल उद्गृह्यते । यदि च चक्षाल्यते तदा स्वयमुद्गृहो ऽपि बालो ऽत्यन्तं निद्रालीनो भवति इति प्रसिद्धम् । तद्वन्मयापि मनोरूपशय्यायां संचालितश्चित्तबालो ऽतिशयेनैव निद्रालीनो विहित इति भावः ।

† अष्टत्याचं कतिरेव मनोदूतेति भावः ॥

बूझि बूझि दपनि लग्नु ब्रह्माहम् तय्
 कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥ ३५५ ॥
 हे-ब्रह्माजी खश् गोसम् तय्
 इमिय् बोल्ह पूजाय-प्यठ् कांकाह् ।
 युस् परि, ज्यल्दय् प्रसन् गक् तस् तय्
 कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥
 अमिय् गलमुद्रौ नाव् थवुहम् तय्
 तय् बोल्ह यिथु परि प्रथ् कांकाह् ।
 शिवजी साव्याय् बोझनि यिथि तस् तय्
 कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥
 प्रजापतनय् नौलकंठस् तय्
 कावलि-बोल्ह वजू इहय् लीला ।
 प्रसन् गोस् गङ्कितन् म्य-ति कृष्णस् तय्
 कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥ ३५६ ॥

36. ANOTHER HYMN OF DAKṢA.

कोफुर-रङ्ग, सफेद्-अङ्ग
 लगय् गङ्ग-जटानि ॥ ३५८ ॥
 हुन्सन् कुय् च वासुख् हटि
 रक्किनि मटि चय् सारिय् ।
 आश् छम् गाश् अन् अङ्गगटि
 लगय् गङ्ग-जटानि ॥ ३५९ ॥

श्रुत्वा श्रुत्वा वक्तुं प्रवृत्तः ब्रह्माणं नाम

अस्मि निःसहायः० ॥ ३५५ ॥

हे-ब्रह्मन् प्रसन्नः संपन्नो-ऽहमस्य नाम

अनया वाग्या पूजायां कश्चित् ।

यः पठिष्यति, शीघ्रमेव प्रसन्नः भविष्यामि तस्य नाम

अस्मि निःसहायः० ॥

अनेनेव-हेतुना गलमुद्रेति नाम स्थापितं-तेस्तस्याः (तादृग्वाग्याः) नाम

तां वाणीं यथा पठिष्यति प्रत्येकः पुरुषः ।

श्रीशिवः साक्षात् श्रोतुं आगमिष्यति तस्य नाम

अस्मि निःसहायः० ॥

दक्षप्रजापतिना नीलकण्ठस्य नाम

कागवाग्या प्रोक्ता इयमेव स्तुतिः ।

प्रसन्नः संपन्नो(यथा)-तस्य, संभूयात् (तथा) समापि भक्तस्य (कृष्णाख्यस्य) नाम

अस्मि निःसहायः० ॥ ३५६ ॥

दक्षस्य स्तुतिः क्षान्तिप्रार्थनपूर्वकम् ॥ ३६ ॥

हे-कर्पूररागदेह, शुक्लवर्णाङ्ग

उपहारीभवेयं गङ्गाजटन्-नाम्नि-भवदाश्रितक्षेत्रे (गङ्गायुतजटायां वा)

॥ ३५९ ॥

धृतः अस्ति-त्वया त्वया वासुकिः कण्ठावलम्बी

रक्षणाय समर्पिताः तवैव सर्वे ।

आशा अस्ति-मे, प्रकाशं आनय (उत्पादय) अन्वतामिस्ते

उपहारीभवेयं० ॥ ३६० ॥

परं-ब्रह्म हे केवल

क्वावलि कल म्य लोभ्य ।

चानिय-सूत्य् व्यञ्ज् बिय बल

लगय् गङ्ग-जटानि ॥

हे परम-शिव परमानन्द

व्वह् चय् वन्द पनुय पान् ।

म्य शोनमख्-न कुस् शर्मन्द

लगय् गङ्ग-जटानि ॥

निराकार निरञ्जन

त्रिलोचन कुख् मोरुय् ।

आनन्दगन वृशवासन

लगय् गङ्ग-जटानि ॥

दयावान संकर्षण

सावदान मन दारय् दान् ।

यिथु ओमुस् तिथु बिय-ति वन

लगय् गङ्ग-जटानि ॥

प्रथ् बाल बाल प्रथ् वन वन

सनातन कारय् व्वह्

च्य् कुख् दार च्य् कुख् दन

लगय् गङ्ग-जटानि ॥ ३६५ ॥

चिन्तामन श्री-आत्मदेव

महादेव स्वसाज्ञो ।

हे-परंब्रह्मन्, हे-कैवल्य्यात्मन्

अजस्र शिरः मयि संयोजितं-त्वया ।

तवेव-कारणेन अधुना पुनः उल्लाघीभवेयम्

उपहारीभवेयं० ॥

हे परमकल्याणरूप परमानन्दरूप

अहं त्वय्येव उपहारीकुर्यां स्वकीयं देहम् ।

मया ज्ञातो-मया-त्वं न, अस्मि (तेन) लज्जितः

उपहारीभवेयं० ॥

हे-निराकार, निष्कलङ्क

त्रिलोचन, अस्मि-त्वं सर्वमेव ।

हे-आनन्दधन, वृषभवाहन

उपहारीभवेयं० ॥

हे दयामय, संकर्षण

सावधानेन मनसा धारयेयं-तव ध्यानम् ।

यादृक् अभूत्वं तादृक् पुनरपि संभवेयम्

उपहारीभवेयं० ॥

प्रत्येकस्मिन् गिरौ गिरौ, प्रत्येकस्मिन् वने वने

हे-सनातन, अनुचरेयं-त्वां अहम् ।

त्वमेव अस्मि द्रव्यं, त्वमेव अस्मि धनम्

उपहारीभवेयं० ॥ ३६५ ॥

हे-भक्तचिन्तामणे, श्रीमन्नात्मदेव

हे महादेव, यतीन्द्र ।

द्यन्-राथ् च्य् करय् सौव्

लगय् गङ्ग-जटानि ॥

दक्का-कुलि चिग्वन मेव

चिदाकाश ग्रवन्म-सूत्य् ।

तथ्-मङ्गु बेलि-फल् कुख् शिव

लगय् गङ्ग-जटानि ॥

खक् बेलि-फल् कुह् सूक् दान

कुलु ह्यथ् लंज्य लंगौ-सान् ।

हनि-हनि वातिथ् कुख् च्य् पान

लगय् गङ्ग-जटानि ॥

बोजन थिख् च्ह् ज्ञाञ्-ग्यान

अमि इमि सान् सोख् ह्यथ्

दारनाथ वार दारिथ् दान

लगय् गङ्ग-जटानि ॥

स्यदय् साद सूरय्मति

उमापति कुख् नज्दौख् ।

चराचर क्काडथ् कति

लगय् गङ्ग-जटानि ॥ ३७० ॥

दह् लंगु दर स्यमङ्ग-खथि

अश्वह् वासनाथौ-सूत्य् ।

हैरान् कुस् व्वह् इमिय् वति

लगय् गङ्ग-जटानि ॥

अहो-रात्रं तवेव करिष्यामि-ते सेवाम्

उपहारीभवेयं० ॥

सदिच्छावृत्तस्य त्रिगुणात्मप्राकृतिकरूपाणि फलानि (फलितानि)

चिदाकाशसकाशात् (कल्पो रक्षाद्यतमोरूप) रात्रयन्तपतितहिमकणपुञ्जेन ।

तस्य-मध्ये बीजफलरूपः असि-त्वं हे-शिव

उपहारीभवेयं० ॥

तदेव बीजफलं अस्ति अतिसूक्ष्मम्

(यस्मात्) वृत्तः सह शाखाभिः स्तम्भैश्च सह (संभवति) ।

(तत्र सर्वस्मिन्) प्रत्यंशं व्याप्य असि त्वमेव स्वयम्

उपहारीभवेयं० ॥

सुज्ञातो भविष्यसि त्वं संवित्प्रकाशेन

अनेन (अप्रत्यक्षेण) एतेन (प्रत्यक्षेण च) सह सर्वमेव (कार्यकारण-
वर्ग) सह-धृत्वा ।

धारणया दृढं धृत्वा ध्यानम्

उपहारीभवेयं० ॥

हे-श्वरप्रकृते साधो, भस्ममलितगात्र

उमापते, असि समीपवर्ती ।

हे-चराचरात्मन् अन्वेष्टिष्यामि-त्वां कुत्र-नाम

उपहारीभवेयं० ॥ ३७० ॥

दिनं संगतं निरोधे (अवसितं) मध्यभागे-सेतोः (अकृतकृत्यत्वे)

अशुद्धाभिः वासनाभिः

कांदिशीकः अस्मि अहं अनेनैव मार्गेण

उपहारीभवेयं० ॥

भैरव-नाथ महाकाल

स्मरन् चानि निश कुम् दूर ।

तव्य कुम् ब्वह् इमिय् हाल

लगय् गङ्ग-जटानि ॥

आसुतम् खश् कासुतम् जाल

हे बूलवाल दयालो ।

करय् लोल-पोशन् माल

लगय् गङ्ग-जटानि ॥

मारय् लोल-खरज ताल

यितम् माल यश् प्यठ् ।

ख्यतम् ख्यौर-खंडकि थाल

लगय् गङ्ग-जटानि ॥

ओसुम् वार खेतुम् कूद्

इति-थोर् रुद् च्यतम् म्य ।

कूद्-निश केह् द्राम् नो सुद्

लगय् गङ्ग-जटानि ॥ ३७५ ॥

दयावान हे बडि-दय

दयुजय दया कर् ।

बोजन आख् मथ्-निर्नय

लगय् गङ्ग-जटानि ॥

जालय् कांठगनच म्बळ

रत्नदीप दूपय् सान् ।

हे-भैरवनाथ महाकालरूप

स्मरणकर्मणः तव सकाशात् अस्मि सुदूरः ।

तेनैव अस्मि अहं अनेनैव वृत्तेन (युक्तः) (इमामवस्थामाप्तवान् इति)

उपहारीभवेयं० ॥

भूया-नाम-मे प्रसन्नः, अपनय-नाम-मे क्ष्वरान्

हे साधुनाथ दयालो ।

कुर्यां-ते प्रेमपुष्पाणां मालाः

उपहारीभवेयं० ॥

आहन्त्यां-ते प्रेमस्वरोपेतान् तालान्

आगच्छ-नाम-मे निमन्त्रणेन यच्चं प्रति ।

मुञ्च-नाम-मे (मन्निवेदितानि) शितोपस्कृतपायसपूर्णपात्राणि

उपहारीभवेयं० ॥

आसं (तु) साधुवृत्तः, आरुढो-मयि क्रोधः

इतो-ऽनन्तरं स्थितं नित्यस्मृतौ मम ।

क्रोधात् किञ्चिदपि निर्गतं-मे न फलं (प्रत्युत दुष्फलमेव)

उपहारीभवेयं० ॥ ३७५ ॥

हे-दयालो, हे महेश्वर

हे-सुहृद्भूय दयां कुरु ।

प्रतीतो आगतस्त्वं सत्यनिर्णयेन

उपहारीभवेयम्० ॥

प्रज्वालयिष्यामि (आधूपयिष्यामि)-ते गुग्गुलुस्य अञ्जलीन्

रत्नदौघेन धूपेन (च) सह ।

प्रथम-सूत्य् ह्यमथ् कथ्य

लगय् गङ्ग-जटानि ॥

दितम् व्युत् त लीला पर

पशु-बाव-निश रक्तम् म्य ।

इति-योर् व्यञ् कर हर हर

लगय् गङ्ग-जटानि ॥

हे अग्न-स्वख जटादार

अग्न-वत्स् अग्नस् मञ्जु ।

ह्रमय् ख्यत शिव-शङ्कर

लगय् गङ्ग-जटानि ॥

यितम् गर महेश्वर

मनस् दार चोनुय् दान् ।

प्रथम च्याञ् पूजा कर

लगय् गङ्ग-जटानि ॥ ३८० ॥

चरन् चानि दिगम्बर

रटहा हर मनस् मञ्जु ।

लवहा तार् इमि बव-सर

लगय् गङ्ग-जटानि ॥

सादन्-हन्दि हे सत्संग

सतचू म्य-ति कर्तम् लय् ।

संसारन् ब्वह् अनुनस् टंग

लगय् गङ्ग-जटानि ॥

अतिप्रेम्णा मृत्नीयां-त्वां अङ्गे

उपहारीभवेयं० ॥

देहि-नाम-मे जिज्ञां, यथा लीलां (स्तुतिं) पठिष्यामि

पशुभावसकाशात् रक्त-नाम-मां माम् ।

(यथा) इतः-परं, अधुना करिष्यामि हर हरेति (नित्यकीर्तनम्)

उपहारीभवेयं० ॥

हे अग्निमुख जटाधर

हविष्यद्रव्यफलानि अग्नेः मध्ये ।

कुहुयां-ते मुङ्क्षु-नाम हे-शिव-शङ्कर

उपहारीभवेयं० ॥

आगच्छ-नाम-मे गृहं हे-सहेश्वर

मनसि धारयिष्यामि तवैव ध्यानम् ।

प्रेम्णा तव पूजां करिष्यामि

उपहारीभवेयं० ॥ ३८० ॥

चरणौ त्वदीयौ, हे-दिगम्बर

मृत्नीयां हे-संतापहर मनसः मध्ये ।

(येन) लभेयं उद्धारं अस्मात् भवसरसः

उपहारीभवेयं० ॥

सज्जनानां भोः सत्संगरूप

सत्यशस्य ममापि कुरु-नाम-मे प्रीतिम् ।

संसारेण अहं प्रापितस्तेनाहं अत्यन्तमुद्वेगम्

उपहारीभवेयं० ॥

कृष्णम् मयि च्याव् दानं चू बंग
 स्मरण-सूत्य कर्म मयि ।
 तिथुय् तिथु गङ्ग दबंग
 लगय् गङ्ग-जटानि ॥ ३६ ॥

37. HAVING FINISHED HIS PRAISES OF ŚIVA, DAKṢA AGAIN COMMENCES HIS SACRIFICE. HAVING PACIFIED ŚIVA THE GODS OBTAIN PERMISSION TO DEPART, AND REPAIR TO THEIR RESPECTIVE ABODES.

राज्ञन् व्यलि वज्र लीला खन्दर्
 प्रसन् सौपन् शिव-शङ्कर ॥ ३८४ ॥
 यज्ञस् पठ् गय् समिथ् सारिथ्
 शमिथ् त कर्हम् आर-कारिथ् ।
 शिव-दान् दोरुख् हृदयस् अन्दर्
 प्रसन् सौपन् शिव-शङ्कर ॥ ३८५ ॥
 होम करवाया दखन-का राजा*
 घंटा शङ्ख और बाजा नाल ।
 हृष्य् गैय् देवता खग् गौव् ईश्वर्
 प्रसन् सौपन् शिव-शङ्कर ॥
 लाखौं चीजों अग्नि-में पाया
 सावधान् कराया जगन्नाथ ।

* This and most of the following lines are in Hindi.

(ग्रन्थकर्तुः स्वनिर्देशः) कृष्णाख्यं (मां) पायय ध्यानात्मकं भङ्गासम्भूतम् ।

स्मरणेन (स्वेन) कुस-नाम-मां प्रमत्तम् ।

तथैव यथा भविष्यामि मदेन-निश्चिष्टः (इव)

उपहारीभवेयं० ॥ ३६ ॥

सुतेरनन्तरं दत्तस्य पुनर्यज्ञारम्भः । तान्देवान्प्रति प्रसन्नौ-

भूतस्य शिवस्य सकाशात्स्वर्गहाणि गन्तुं लब्धसमनुज्ञानानां

देवानां वृत्तं प्रस्मृत्यते ॥ ३७ ॥

राज्ञा (दत्तेण) यदा प्रोक्ता स्तुतिः शोभना

प्रसन्नः संपन्नः शिवश्चक्रः ॥ ३८४ ॥

यज्ञस्थानं प्रति गताः समेत्य सर्वे-एव

शान्त्वा तु कृतास्तैस्तस्मै आर्तविज्ञप्तयः ।

शिवस्य-ध्यानं धृतं-तैः हृदयस्य अन्तः

प्रसन्नः संपन्नः० ॥ ३८५ ॥

यज्ञं कारितस्तेन दत्तिणापयस्य राज्ञा

घण्टाभिः शृङ्गैः तथा वाद्यविशेषेण युक्तोत्सववृत्त्या ।

संतुष्टाः संपन्नाः-देवाः संतुष्टिं उपगतः ईश्वरः

प्रसन्नः संपन्नः० ॥

लक्षसंख्याकानि द्रव्याणि अग्नौ प्रक्षिप्तानि

(यथा) अत्यन्तप्रसन्नां आपादितः जगदीश्वरः ।

त्रिलोकनाथ ईश्वर् परमेश्वर्

प्रसन् सांपन् शिव-शङ्कर ॥

कोप हटा सिद्ध ऊई मन-की बिना

आग-से यज्ञपुरुष निकला ।

ताज् आव् खामियस् निश नन्दिकेश्वर्

प्रसन् सांपन् शिव-शङ्कर ॥

अर्ज यौ किया जा-के अकेला

जाने-का बेला है नज़दीख् अब ।

सब-को रखसय् करना है ब्यह्तर

प्रसन् सांपन् शिव-शङ्कर ॥

महादेव-ने फिर फिर बोला

सब जावोगे आनन्द नाल ।

जाते-हैं हम भी कैलास-के ऊपर

प्रसन् सांपन् शिव-शङ्कर ॥ २८० ॥

दुख छोड-के रखो आनन्द नालय्

हृष्ण-जी-को रक्ष-पालय् कर ।

दिखावो रूप उस-को अपना दिगम्बर

प्रसन् सांपन् शिव-शङ्कर ॥ २७ ॥

त्रिलोकनाथः ईश्वरः परमेश्वरः

प्रसन्नः संपन्नः ० ॥

(तस्य) कोपः अपगतः, सिद्धा संपन्ना मनसः कामना

अग्नेः यज्ञपुरुषात्मा-शिवः निर्गतः ।

तावदेव आगतः स्वामिनः समीपं नन्दिरुद्रः

प्रसन्नः संपन्नः ० ॥

विज्जमिः इत्थं कृता, गत्वा-समीपं रहस्यतया

गमनस्य समयः अस्ति निकटे अष्टुना ।

सर्वेषामेव गमनानुज्ञानं विधेयं अस्ति योग्यम्

प्रसन्नः संपन्नः ० ॥

महादेवेन पुनः पुनः कथितम्

सर्वे गमिष्यथ आनन्देन युक्ताः ।

गच्छामः वयं अपि कैलाशं प्रति

प्रसन्नः संपन्नः ० ॥ ३९० ॥

दुःखं विहाय (अपाकृत्य) स्थापय आनन्देन युक्तम्

कृष्णाख्यस्य (मे) (च) पालनं कुरु ।

प्रदर्शय रूपं तस्मै (मे) स्वकीयं हे-दिगम्बर

प्रसन्नः संपन्नः ० ॥ ३९ ॥

38. THE SACRIFICE BEING COMPLETED, NĀRADA COMMENCES A TRIUMPH-SONG IN PRAISE OF ŚIVA AS THE LATTER DEPARTS FOR KAILĀSA.

ज्यग् व्यलि म्वकल्योव् वारय्-कारय्
 नारदु व्वथु सेतारय् ह्यथ् ॥ ३८२ ॥
 दपुनस् अरुज् कुम् हे निराकारय्
 गक्खिव् त्वहि खख-मान् कैलास् प्यठ् ।
 वनहाव बूजितोम् अकहन तारय्
 नारदु व्वथु सेतारय् ह्यथ् ॥
 शिवनाथ् सापुन वृषवस् सवारय्
 फौरिय् वननि लगु नारदस् कुन् ।
 सामवौ-दकि खर् वन् वार-वारय्
 नारदु व्वथु सेतारय् ह्यथ् ॥
 रचु वनिज्जि वानी व्वह् कन् दारय्
 वक्ति बावनाय प्रयम-बावय् मान् ।
 दपुनस् बूचूम् त्रिवुवन-सारय्
 नारदु व्वथु सेतारय् ह्यथ् ॥ ३८५ ॥
 इथ् वानिय मज्जु बोज् जार-पारय्
 वस्मादारय् कृष्णस् च्य ।
 रूप् हावुस् सुचरिय् नव-दारय्
 नारदु व्वथु सेतारय् ह्यथ् ॥ ३८ ॥

अथ यज्ञसमाप्तेरनन्तरं नारदर्वर्णान्दीवादनं प्रसूयते ॥ ३८ ॥

यज्ञः यदा समाप्तः सुखेनैव

नारदः उत्थितः वीणां सह-कृत्वा ॥ ३९२ ॥

कथितं-तेन-तस्मै (शिवाय), विज्ञापनं अस्ति-मे हे निराकार

गच्छत यूयं सुखेन कैलासं प्रति ।

कथयेयं-वः शृणुत-नाम-मे श्लोकानां त्रितयमात्रम्

नारदः उत्थितः ० ॥

श्री-शिवः संपन्नः वृषभे आरूढः

प्रत्युत्तररूपेण कथयितुं प्रवृत्तः नारदं प्रति ।

सामवेदस्य स्वरान् कथय शनैः शनैः

नारदः उत्थितः ० ॥

मनोहरां कथयेः वाणीम्, अहं कर्णौ निधास्यामि

भक्त्या भावनया प्रीतिभावेन संयुक्तम् ।

प्रत्युक्तं-तेन-तस्मै, शृणुयात-मे (भक्तिगीतं) हे-त्रिभुवनसारभूताः

नारदः उत्थितः ० ॥ ३९५ ॥

अस्याः वाण्याः मध्ये शृणु करुणाविज्ञप्तीः

हे-भस्मानुलिप्तगात्र कृष्णस्य (अन्यकर्तुः मे) त्वमेव ।

रूपं-स्वं प्रदर्शय-तस्मै उद्घाट्य नवद्वाररूपद्वाराणि

नारदः उत्थितः ० ॥ ३८ ॥

39. NĀRADA'S TRIUMPH-SONG.

The 39th Chapter is in Hindi, and is here omitted (vv. 397—407).

40. ANOTHER TRIUMPH-SONG OF NĀRADA. HE PROPHESES THE MARRIAGE WITH PĀRVATĪ.

सेतार-खर् गयु कननय-कननय
 वननय किय विस-जारो लो-लो ॥ ४०८ ॥
 नीरिय गोख मज्ज ज्यङ्गलन् त वननय
 दृगवस् माँपनुख सवारो लो-लो ।
 दर्शन च्यान्यकु कुस् तलवगारो
 वननय किय विस-जारो लो-लो ॥
 दह-खत दह कुम् लोल् चोन् गननय
 चोवुथम् च कत् रफ्तारो लो-लो ।
 खटुथम् पान् तय रटुथम् गारो
 वननय किय विस-जारो लो-लो ॥ ४१० ॥
 वक्तवागनय-किनि रत्तु कुम् वननय
 डेगहाय् दुवार विद्य च्छ लो-लो ।
 हिमालय-सन्दि गरि कुय विवाह-कारो
 वननय किय विस-जारो लो-लो ॥
 तय खान्दरस् म्य-ति क्कारिय अननय
 डेगय् निबुवन-सारो लो-लो ।
 तति बोझनावय् बिय सेतारो
 वननय किय विस-जारो लो-लो ॥

नान्दीवादनं नारदस्य ॥ ३९ ॥

पुनर्गानं नारदस्य ॥ ४० ॥

वीणास्वरः गतस्ते कर्णयोः

कथयन्तः सस्ते दैन्यालापान् नाम ॥ ४०८ ॥

निर्गत्य गतस्त्वं मध्ये अटवीनां, अरण्यानां च

वृक्षभे संपन्नस्त्वं आरूढो नाम ।

दर्शनस्य त्वदीयस्य अस्मि अयुत्सुकः

कथयन्तः ० ॥

दिनाद्विनं अस्ति-मे प्रेम तव घनीभवत्

आरब्धं (प्रकान्तं)-त्वया-मत्तः त्वया कुत्र गमनं नाम ।

गूहितस्त्वया-मे स्वात्मा, पुनः परितृहीतं-त्वया-मे सुगूढगुहास्थानम्

कथयन्तः ० ॥ ४१० ॥

सुभाग्यतया शुभं अस्ति-मे भवितव्यम्

पश्येयं-त्वां द्वितीयवारं पुनः त्वामेव नाम ।

हिमालयगिरेः गृहे अस्ति-ते (भविष्यत्) विवाहकर्म

कथयन्तः ० ॥

तस्मिन् विवाहोत्सवे मामपि निमन्त्रयिष्यन्ति

द्रक्ष्यामि-त्वां हे-त्रिभुवनसार नाम ।

तत्र आवयेयं-त्वां पुनः वीणाशब्दम्

कथयन्तः ० ॥

कम् कम् बूझन् च्य-क्ति रननय्
माल यिख् गंगादारो लो-लो ।

वरिथ् निहन् बिय राजकमारो
वननय् क्षिथ् विस्त-जारो लो-लो ॥

मनच वाज्य-मञ्जु नाव् च्योन् खननय्
द्यान-न्यारिनि नामदारो लो-लो ।

म्वहर् च्याञ्ज मानन् कुह् मोर् संसारो
वननय् क्षिथ् विस्त-जारो लो-लो ॥

शाफ् किम् तननय् पाफ् किम् छननय्
आफ् छम् व्वञ्ज कूतु प्रारो लो-लो ।

तार् दिम् बव-सर करुनावतारो
वननय् क्षिथ् विस्त-जारो लो-लो ॥ ४१५ ॥

गरि गरि दर्शन् च्योन् कुम् वननय्
हृदयस्-मञ्जु, कतु लारो लो-लो ।

यित व्वञ्ज सन्म्वख् दित दीदारो
वननय् क्षिथ् विस्त-जारो लो-लो ॥

कृष्ण् लगि पारि-पारि च्यान्यन् वननय्
छत कर्त नरकुन् नारो लो-लो ।

इति-योर् यियितनय् जगतुकु आरो
वननय् क्षिथ् विस्त-जारो लो-लो ॥ ४० ॥

कानि कानि भोज्यानि त्वत्कृते पाचयिष्यन्ति

निमन्त्रयेन आगमिष्यसि गङ्गाधर-भोः नाम ।

वृत्वा नयिष्यसि-तां पुनरपि राजकुमारीं (सतीम्)

कथयन्तः ० ॥

मनोरूपायाः कर्मिकायाः-मध्ये नाम त्वदीयं उदुङ्कयन्तः

ध्यानात्मखनकलोहक्षुरविशेषेण द्वे-प्रशस्तसद्नामधेय नाम ।

मुद्रां त्वदीयां मानयन् अस्ति सर्वः संसारः

कथयन्तः ० ॥

शपाः सन्ति-मे क्षीणीभवन्तः, पापानि सन्ति-मे द्विनी-भवन्ति

(महती) आशा अस्ति-मे, अधुना कियत्कालं प्रतीक्षिष्ये नाम ।

उत्तारं देहि-मे भवसरसः, कसणावतार-भोः

कथयन्तः ० ॥ ४१५ ॥

क्षणे क्षणे दर्शनं तव अस्ति-मे भवन्,

दृश्यस्व-मध्ये (तत्,) कुत्र (सुदूरं) धाविष्यामि नाम ।

आगच्छ-नाम अधुना सांमुखं, देहि-नाम साक्षात्कारम्

कथयन्तः ० ॥

(ग्रन्थकृत) कृष्णाख्यः संयोज्यति स्वात्मोपहारं तव गुणेषु

शान्तं कुरु नारकं अग्निं नाम

इतः-परं आगच्छतु-तव (उत्पद्यतां-तव) जगतौ-प्रति दया

कथयन्तः ० ॥ ४० ॥

41. EPILOGUE OF THE AUTHOR IN PRAISE OF ŚIVA, AS AN
INTRODUCTION TO THE SECOND PART.

सदाशिव-स्वामियो कुख् पाफ् गालन्

सदाशिव-स्वामियो कुख् जगि पालन् ॥ ४१८ ॥

सदाशिव स्वामियो कुख् खर्ग दावन्

सदाशिव-स्वामियो कुख् स्वकलावन् ।

अपेजु पेजु मोहय् सेनु कुख् च्ह चालन्

सदाशिव स्वामियो कुख् जगि पालन् ॥

खठाहन् नाव्वमीज्-मज्ज आश थावन्

खठाहन् गटि-मज्ज कुख् गाश हावन् ।

अग्गख-सूत्य कुख् च्य पाफ् जालन्

सदाशिव-स्वामियो कुख् जगि पालन् ॥ ४२० ॥

करान् कुख् चार लाचारन् त खारन्

विष्णु-रूप कुख् अवतार् दारन्

खठाहन् अंदकार-प्यठ कुख् वालन्

सदाशिव-स्वामियो कुख् जगि पालन् ॥

सदा मायाय अन्द-कनि कुख् च्ह रुजिय्

तमाशाह् कुख् वुळान् बनि क्याह् अय् ।

तवय् कुख् क्ह दिवान् कहन् त वालन्

सदाशिव-स्वामियो कुख् जगि पालन् ॥

अगर् काह् वुभरि-मज्ज करि वारयाह् पाफ्

अकिय् शिव-नाव-सूत्य तय् करख् माफ् ।

अथ हिमालयसंबन्धि वृत्तं प्रस्तूयते ॥ ४१ ॥

हे-सदाकल्याणात्मन्-नाथ असि पापानि विनाशयन्

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन् असि जगतीं पालयन् ॥ ४१८ ॥

हे-सदाकल्याणात्मन् स्वामिन् असि स्वर्गादिलोकान् वितरन्

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन् असि सर्वबन्धमोचकः ।

असत्यं सत्यं सर्वमेव अस्माकं असि त्वं सहमानः

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

असंख्यानां (लोकानां) नैराश-मध्ये आशां निदधन्

असंख्यानां आन्ध्य-मध्ये असि-त्वं स्वप्रकाशं प्रदर्शयन् ।

अग्न्यात्ममुखेन असि त्वमेव पापानि दाहयन्

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥ ४२० ॥

कुर्वन् असि उपायं निरुपायानां च दुर्गतानाम्

विष्णुरूपेण असि अवतारं बिभ्रत् ।

असंख्यान् गर्वान्धसमुच्छायात् असि-त्वं, अधः-पातयन् ।

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

नित्यं मायायाः-सकाशात् ओदासीन्येन असि त्वं स्थितः

क्रीडामात्रं असि पश्यन्, भविष्यति किं अस्याः (इति) ।

तेनेव-कारणेन असि संचरन् (इव) पर्वतेषु च प्रस्थेषु

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

यदि कश्चित् संपूर्णवयसि करिष्यति अनेकानि पापानि

एकेनेव शिवनामस्मरणेन तस्य करिष्यसि क्षमां (पापविनाशम्) ।

ककर्मन् यिथ् ड्यकस् कुख् अथ डालन्

सदाशिव-स्वामियो कुख् जगि पालन् ॥

तिक्कूय् व्वद् दित यिथु अस्य गम् चलि दूर्

ग्रज्जन् चलि वुक्कोथ् जन् चन्द्रमाह् पूर् ।

वलिन् अमि संसारकिय् माया-जालन्

सदाशिव-स्वामियो कुख् जगि पालन् ॥

व्यह् करुमच्च अस्य पथ्-कुन् कर्म हानय्

पत्तुमु पथ् चाव्, नव् नव् हाव् ज्ञानय् ।

नविस् रक्, वुक् म व्वज् पत्तिम्यन् मलालन्

सदाशिव-स्वामियो कुख् जगि पालन् ॥ ४९५ ॥

सती-माताय-हन्दुय् कुय् प्रयम् ज्ञान्

अकिय् कथि च्याज्जि-बापथ् ज्ञोल्लु तमि पान् ।

खकर्म क्वाह् करुमत्तु ओसु हिमालन्

सदाशिव-स्वामियो कुख् जगि पालन् ॥ ४९६ ॥

॥ इति शिवपरिणये पूर्वार्धं समाप्तम् ॥

दुर्भाग्यानां साक्षादागत्य ललाटे असि हस्तेन स्पृशन्

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन् ० ॥

तादृशीं बुद्धिं देहि-नाम, यथा अस्माकं भीतिः अपयायात् दूरम्

उपरागः अपयास्यति, दृष्ट्यामस्त्वां इव चन्द्रमसं पूर्णम् ।

आवृतास्तेन वयं संसारस्यैव मायात्मना जालेन

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन् ० ॥

अस्ति कृता अस्माभिः प्राक्काले कर्मणः हानिः (दुष्टाचरणविधेयत्यागात्म-
दुष्कर्म)

अतीतं पाश्चात्परित्यज्य (पापं क्षात्वा) नवीनां नवीनां प्रदर्शय
सुखमिदम् ।

नवीनतया पालय, पश्य मा अधुना पुरातनेषु अलीकेषु (अस्मत्कृतेषु
त्वद्दिषयेषु)

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन् ० ॥ ४२५ ॥

सत्याः-(जगत्-)-मातुः अस्ति-ते प्रेम अत्यन्तम्

एकस्या-एव कथायाः-निमित्तेन तव-कृते दग्धः तथा स्वदेहः ।

पुण्यकर्म (अलौकिकं) किं-नाम (अचिन्त्यमनुत्तरं च) कृतं आसीत् हिमा-
लयेन

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन् ० ॥ ४१ ॥

॥ इति शिवपरिणये पूर्वार्धं समाप्तम् ॥

PART II.

1. BIRTH OF PÂRVATÎ. HER YOUTH AND UPBRINGING. HER DESIRE
FOR ŚIVA AS HER HUSBAND. SHE WANDERS IN THE FOREST
CALLING FOR HIM.

कर्मवान् ओसु हिमाञ्जल् बड् दयावान्
 मनस्-मञ्जु ओसु दारान् शिव-सन्दु दान् ॥ ४९ ॥
 बडुय् राजा पर्वतन्-हन्दु आसवुन् सर
 स्यठाह् अमिस् खजानय् लाल गोहर् ।
 स्यदन् सादन् दिवान् आसान् दर्म-किनि दान्
 मनस्-मञ्जु ओसु दारान् शिव-सन्दु दान् ॥
 करान् ओसु ईश्वरस्-कुन् जार-पार
 वनान् ओसुस् च्ह कर्तम् न्योन् च्यार ।
 मनस् कुम् दख् स्यठाह्, केह् कुम् न सन्तान्
 मनस्-मञ्जु ओसु दारान् शिव-सन्दु दान् ॥
 स्यठाह् कुम् माल दोलथ् गंज गोहर्
 स्यठाह् अस्वाव् स्खन् त वफ् ज़र-जेवर् ।
 शूराह् कुम् न तवय् कुम् सकथ् अर्मान्
 मनस्-मञ्जु ओसु दारान् शिव-सन्दु दान् ॥ ४९ ॥
 सती-माता गयस खण् वान् ओसुस्
 तमिस् राजस् निशिन् यिन् पान ओसुस् ।
 जन्म छत् तमि तस्-निश् गौव् स्यठाह् ज्यान्
 मनस् मञ्जु ओसु दारान् शिव-सन्दु दान् ॥

उत्तरार्धम् ॥ २ ॥

श्रीपार्वत्या जन्म विवचुरादौ हिमालयवृत्तं प्रारभ्यते ॥ १ ॥

पुण्यकर्मकृत् आसीत् हिमालयः महान् दयालुः (यः)

मनसि आसीत् धारयन् शिवस्य ध्यानम् ॥ ४२७ ॥

महानेव राजा पर्वतानां वर्तमानः शिरोरूपः

अतिशयेन आसंस्तस्य निधयः रत्नानां मुक्तानां (च) ।

सिद्धेभ्यः साधुभ्यः ददन् वर्तमानः धर्मेण-विधिना तद्दानम्

मनसि० ॥

कुर्वन् आसीत् ईश्वरं-प्रति दयोत्पादकविज्ञापनानि

कथयन् आसीत्तस्मै त्वं कुसु-नाम-मे मम अनुग्रहोपायम् ।

मनसः अस्ति-मे दुःखं अतिशयेन, (यतः) किञ्चित् अस्ति-मे न अपत्यम्

मनसि० ॥

अत्यन्तं अस्ति-मे द्रव्यं धनं निधयः मुक्तादि

अत्यन्तं वस्तूनि स्वर्णं रूप्यं च सौवर्णपदार्थानि-भूषणादीनि ।

अपत्यमात्रं अस्ति-मे न, तेन-हेतुना अस्ति-मे दृढः अभिलाषः

मनसि० ॥ ४३० ॥

(अथ) सती-जगन्माता संपन्ना-तस्य प्रसन्ना, सौपात्रं आसीत्तस्य

तस्य गिरिराजस्य समीपे आगमनं स्वयं आसीत्तस्याः ।

जन्म मृहीतं तथा तस्मात् संपन्नं अतिशयेन शोभनम्

मनसि० ॥

तिथिक् कोराह् तमिस्-निश् च्यलि ज्ञाय
 स्यदय-लक्ष्मी स्यदुय् तस् गर चाय ।
 तिथिस् बाग्यवानस्-सूत्य् कुस् करिक् मान्
 मनस्-मञ्जु ओस् दारान् शिव-सन्दु दान् ॥
 त्रिकोटी-देवता द्विक् आसर्वनि यिम्
 स्यठाह् आसिक् प्रयम् तमि-सन्दु करान् तिम् ।
 तसन्दि पाद् दर्शनस् यिक् शेरि दारान्
 मनस्-मञ्जु ओस् दारान् शिव-सन्दु दान् ॥
 कलान्-क्षम् ज्यक् तसन्दि तौजुक् वनय् क्याह्
 करान् आसि देव् गन्दर् स्यद् वाह्-वाह् ।
 स्ये-चन्द्रम-खत आसूय् स ज्ञोतान्
 मनस्-मञ्जु ओस् दारान् शिव-सन्दु दान् ॥
 वनय् कोताह् इद कन्द नाबद-सूत्य्
 रक्षान् खद्मथ्गार् तस् आसिष्य् कूत्य् ।
 बवम् तय् माज्य् आमूय् टाठू जन् प्रान्
 मनस्-मञ्जु ओस् दारान् शिव-सन्दु दान् ॥ ४३ ॥
 बुक्किक् परमशक्तिय-हन्दु दान् दारिक्
 यवुख् तस् पार्वती नाव् पान चारिक् ।
 खन्दर्-मालाह् स्यठाह् क्याह् आसू शूवान्
 मनस्-मञ्जु ओस् दारान् शिव-सन्दु दान् ॥
 रक्षान् आस स्यठाह् तस् चञ्ज दाय
 रक्षन्-आय सतन् मञ्जु याञ् चाय ।

तथैव कन्या-एका तत्समीपे यदा जाता

सिद्धलक्ष्मीः-एव सम्यक् तस्य गृहे प्रविष्टा

तादृशेन भाग्यवता-सह कः करिष्यति स्वर्धाम्

मनसि० ॥

त्रिकोटिसंख्याकाः-प्रधाना-देवाः सन्ति वर्तमानाः ये

अतिशयेन आसन् प्रीतिं तस्याः कुर्वन्तः ते ।

तस्याः पादौ दर्शनार्थं आगत्य शिरसि धारयन्तः

मनसि० ॥

कुण्डिता-भवति-मे जिह्वा तस्याः तेजसः कथयिष्यामि किम्

कुर्वन्तः आसन् देवाः गन्धर्वाः सिद्धाः कौतूहलानि ।

सूर्यात्-चन्द्रमसो-ऽधिकतया आसीत् सा दीप्यन्ती

मनसि० ॥

कथयिष्यामि कियत् दुग्धेन सिताविशेषेण फणितेन

पालयन्तः सेवकाः तां आसंस्तामेव कियन्तः ।

पितुः मातुः च आसीत्ता वत्सला प्राणाः इव

मनसि० ॥ ४३५ ॥

वृष्टा शरमशक्तेः-तस्याः ध्यानं धृत्वा

स्थापितं-ताभ्यां तस्याः पार्वतीति नाम स्वयं विचित्रम् ।

अतिसुन्दररूपा-एका अत्यन्तं किंनाम (श्रवणीनीया) आसीत् शोभमाना

मनसि० ॥

पालयन्त्यः आसन् ब्रह्मः तां सेवकस्त्रियः धात्रयः

पात्यमानतराभूत् समे-वर्षे यादत् प्रविष्टा ।

सदाशिव् चतस् प्योस्, आसूम् पतिम् ज्ञान्
 मनस्-मञ्जु ओस् दारान् शिव-सन्दु दान् ॥
 सती आसू मंग्रोवुन् माजि तथ् मोलु
 गन्योमत् ओस् तस् शिवनाथ-सन्दु लोल् ।
 प्रथम-सूतिन् द्यक-लानिस् द्राय क़ारान्
 मनस्-मञ्जु ओस् दारान् शिव-सन्दु दान् ॥
 शिव-सन्दु दान् करिथ् सथ् न्यथ् मनस्-मञ्जु
 ह्यवान् पथ् वनि दिवान् द्राय वनस्-मञ्जु ।
 तिथ्य्-पाठि शिव-लौला आसू बोलान्
 मनस्-मञ्जु ओस् दारान् शिव-सन्दु दान् ॥ १ ॥

2. PĀRVATĪ HAS MEMORIES OF HER FORMER BIRTH AS SATĪ, AND
 UTTERS PRAISES OF ŚIVA.

धिमय् पत दिमय् नाद्
 कथो याद् म्य प्योहम् ॥ ४४० ॥
 च्य् कुख् जप-यज्ञकु जफ्
 च्य् कुख् तप-वनुक् तफ् ।
 च्य् कुख् सादन-हन्दुय् साद्
 कथो याद् म्य प्योहम् ॥
 च्य् कुख् योगियन्-हन्दु योग्
 च्य् प्रानियन्-हन्दुय् प्रान् ।

सदाशिवः स्मरणे आगतस्तथाः, आसीत्-तथाः प्राचीनं ज्ञानम्
मनसि० ॥

सती आसीत् (अवतीर्णा), विस्मृतस्तया माता पिता च
घनौघ्रतं आसीत् तस्याः शिवस्वामिनः प्रेम ।

प्रेम्णैव स्वभर्तारं निर्गता मार्गयन्ती
मनसि० ॥

शिवस्य ध्यानं कृत्वा सैव नित्यं मनसि
समन्विष्यन्ती संकेतं, मार्गणानि ददती निर्गता वनस्य-मध्ये ।
तेनैव-प्रकारेण शिवस्तुतीः आसीत् वदन्ती
मनसि० ॥ १ ॥

वने प्रस्थिता पावन्ती प्राचीनस्मरणपूर्वकं शिवं प्रति स्तौति ॥ २ ॥

आगमिष्यामि-त्वां पश्चात् दास्यामि-ते आह्वानानि
कथं-नाम स्मरणे मे आपतितस्त्वं-मे ॥ ४४० ॥

त्वमेव अस्मि जपयज्ञस्य जपरूपः
त्वमेव अस्मि तपोवनस्य तपोरूपः ।

त्वमेव अस्मि सज्जनानां-मध्ये साधुः
कथं-नाम स्मरणे० ॥

त्वमेव अस्मि योगिनां योगात्मा
त्वमेव प्राणिनां प्राणात्मा ।

चय् कुख् सज्जन-संवाद्

कथो याद् म्य ष्योहम् ॥

चय् कुख् उख् चय् कुख् नख्

चय् कुख् दूर चय् नज्दीख् ।

चय् कुख् सार्थनिय-हन्दु आद्

कथो याद् म्य ष्योहम् ॥

चय् कुख् दख् चय् कुख् खख्

चय् कुख् परम-आनन्द-खख् ।

चय् कुख् कम चय् कुख् ज्याद्

कथो याद् म्य ष्योहम् ॥

चय् कुख् सादन्-हन्दु सत्संग्

चय् कुय् तनि सफेद् रज्ज् ।

पम्पोश् हिहि किह् च्यानि पाद्

कथो याद् म्य ष्योहम् ॥ ४४५ ॥

वीदन्-मज्ज् कुख् सामवीद्

देवन्-मज्ज् चय् इन्द्राज् ।

दैत्यन्-मज्ज् कुख् प्रह्लाद्

कथो याद् म्य ष्योहम् ॥

रज्जो-ग्वन कुख् ब्रह्मा

सतू-ग्वन विष्णु-भगवान् ।

तमो-ग्वन गालान् व्याद्

कथो याद् म्य ष्योहम् ॥

त्वमेव असि सज्जन-संवादरूपः

कथं-नाम स्मरणे ० ॥

त्वमेव असि आधारात्मा त्वमेव असि समीपवर्तिसहायात्मा

त्वमेव असि दूरे त्वमेव निकटे ।

त्वमेव असि सर्वेषामेव आदिभूतः

कथं-नाम स्मरणे ० ॥

त्वमेव असि दुःखात्मा त्वमेव असि सुखरूपः

त्वमेव असि (मोक्षात्मा) परमानन्दसुखम् ।

त्वमेव असि न्यूनात्मा त्वमेव असि अधिकात्मा

कथं-नाम स्मरणे ० ॥

त्वमेव असि साधूनां सत्सङ्गरूपः

तव अस्ति-ते मूर्तेर्ना शुक्तः* रागः ।

पद्माभ्यां सदृशौ स्तः तव पादौ

कथं-नाम स्मरणे ० ॥ ४४५ ॥

वेदानां-मध्ये असि सामवेदः

देवानां-मध्ये त्वमेव इन्द्रराजः ।

दैत्यानां-मध्ये असि प्रह्लादात्मा

कथं-नाम स्मरणे ० ॥

रजोगुणप्रधानः असि ब्रह्मा

सत्त्वगुणप्रधानः विष्णुभगवान् ।

तमोगुणेन (रुद्रात्मना) प्रधानेन नाशयन् (संसारस्य) व्याधिम्

कथं-नाम स्मरणे ० ॥

* मूर्तिरूपे ग्राह्यसत्त्वप्रधाना ॥

दर्मच लर्य कर्मकि वर

चानिय् वर अचुनु कुम् ।

च्य् कुख् कनू च्य् बुनियाद्

कथो याद् म्य प्योहम् ॥

यमि युस् ज़ोनु सुय् तमि मोनु

च्य् कुख् म्योनु कर्म-लोनु ।

वनय् ब्वह् च्य् लानिनि वाद्

कथो याद् म्य प्योहम् ॥

लोखनि साज़् प्रथम-बंग्

वायय् रोज् दमाह् बोज़् ।

यितम् यूरि दितम् नाद्

कथो याद् म्य प्योहम् ॥ ४५० ॥

कृष्ण् दारनावुन् द्यान्

सुय् यय् दपान् ब्रह्म-ज्ञान् ।

ह्यय् शिव-राग् दिथ् समाद्

कथो याद् म्य प्योहम् ॥

संकल्प् चावि रटि मन प्रान्

वासना गालि दिथि समाद् ।

च्याज़् दयाय प्रावि बिन्दु-नाद्

कथो याद् म्य प्योहम् ॥ २ ॥

धर्मात्मनो मृहस्य कर्मरूपेण द्वारेण

तदेव वरदानेन प्रवेष्टव्यं अस्ति-मे ।

त्वमेव अस्मि प्रतिष्ठाशंकात्मा, त्वमेव आधारभूत्यात्मा

कथं-नाम स्मरणे० ॥

येन यः ज्ञातः स-एव तेन प्रमाणितः

त्वमेव अस्मि मदीयं कर्मभाग्यम् ।

कथयिष्यामि अहं त्वां भाग्यभर्तुः-कृते विज्ञापनानि (उत्तरार्थानि)

कथं-नाम स्मरणे० ॥

पेमात्मकानि वीणादिवाद्यवादनानि हार्दभङ्गा

धमास्यामि तिष्ठ, क्षणमात्रं शृणु ।

आगच्छ-नाम-मे इहैव देहि-नाम-मे आह्वानम्

कथं-नाम स्मरणे० ॥ ४५० ॥

(ग्रन्थकर्तारं मां) कृष्णाख्यं समाधापय-तं ध्यानम्

तदेव, यत् कथयन्ति ब्रह्मज्ञानम् ।

मृहीत्वा शिवरागं दत्त्वा समाधिम्

कथं-नाम स्मरणे० ॥

दुःसंकल्पान् त्यज्यति संग्रहीष्यति मनसा प्राणान्

दुर्वचनानां अपाकरिष्यति, दास्यति समाधिम् ।

तव दयया प्राप्स्यति बिन्दुनादात्मताम्

कथं-नाम स्मरणे० ॥ २ ॥

3. REMEMBERING ŚIVA'S COMELY APPEARANCE AND HIS LOVABLE DISPOSITION, PĀRVATĪ LAMENTS HER ABSENCE FROM HIM AND ADDRESSES HIM IN PRAYER.

The third chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 453--465).

4. CONTINUATION OF THE FOREGOING. SHE CLAIMS IDENTITY WITH ŚIVA.

दया कर् म्य दयावान्

व्वह् छस् पान दयालो ॥ ४६६ ॥

च्य् कुख् द्यक-प्यठुक् टिक

व्वह् छस् बुथि-प्यठुक् तीज् ।

द्यकस् टिक कुय् शूवान्

व्वह् छस् पान दयालो ॥

चह् कुख् दह् त व्वह् छस् राय्

चह् आकाग् त व्वह् बुतराय् ।

चह् कुख् दानू त व्वह् छस् दान

व्वह् छस् पान दयालो ॥

चह् कुख् पोशनूलाह् ज्यान्

व्वह् छस् आरवल् शूवान् ।

अकिय् रंग् किय् आसान्

व्वह् छस् पान दयालो ॥

श्रीशिवस्वरूपं चिन्तयन्ती सविलापमिव स्तौति पार्वती ॥२॥

श्रीपार्वती स्वात्मना शिवैक्यभावेन समाक्रन्दपूर्वकं स्तौति ॥४॥

दयाम् कुरु मे हे-दयावन्,

अहं अस्मि खयं हे-दयालो* ॥ ४६६ ॥

त्वमेव अस्मि ललाटपृष्ठस्य ललाटिकाभूषणम्

अहं अस्मि मुखपृष्ठस्य तेजोरूपा† ।

ललाटे ललाटिका अस्ति-ते शोभमाना

अहं अस्मि० ॥

त्वं अस्मि दिनरूपः च अहं अस्मि रात्रिः

त्वं आकाशरूपः च अहं भूतधात्री‡ ।

त्वं अस्मि दाडिमफलं च अहं अस्मि अन्तर्गतफलरूपा,§

अहं अस्मि० ॥

त्वं अस्मि जीवजीवपत्तिरूपः सुन्दरः

अहं अस्मि पुष्पविशेषरूपा शोभमाना|| ।

एकेनैव रूपेण सस्तौ-एव भवन्तौ

अहं अस्मि० ॥

* भवत्यहचारिणी लदभिन्नशक्तिस्वरूपा शरणागतास्मि । दयाया आलस्य-
रूपाहमप्यस्मीति च भावः ॥

† अहं तेजस्वादुकृष्टा । तेजोराहित्ये तव का नामोत्कृष्टेति भावः ॥

‡ रात्रिं विना दिनं न शोभत इत्यतोऽहमुत्कृष्टा । पृथ्वीसद्भावादेव ततो
यज्ञादिद्वाराकाशस्थानां स्थितिः ॥

§ दाडिमस्य फलेभ्य एव पुनस्तत्त्यादि । लङ्मात्रे तु विफलत्वमेवातो
मे उत्कृष्टता ॥

|| आरवल्पुष्यं विना जीवजीवपत्तिः विरावविकासो नोत्पद्यते ॥

व्वह् छस् कार्तिकचू जून् जून्

स्यठाह् खग् विय मैजून्

वच्चककि खयं कुख् ज़ोतान

व्वह् छस् पान दयालो ॥ ४७० ॥

व्वह् छस् स्यजू त चह् कुख् साद

अकिय् नाद-सूतिन् यिम ।

मासमू छस् त व्वह् कयाह् ज्ञान

व्वह् छस् पान दयालो ॥

चह् कुख् चैलुकु राज्ञ

व्वह् छस् राजर्यञ् चय् हिगू ।

च हिहु कुम् कुह् सुय् व्वह् मान

व्वह् छस् पान दयालो ॥

चय् कुख् आत्म व्वह् छस् प्रान्

अकिस् ज्याय किह् मेलान् ।

चह् कुख् अमृय् त व्वह् छस् वान

व्वह् छस् पान दयालो ॥

चह् कुख् मालि-हन्दिय् फलि

व्वह् छस् पन् तथ् तलि-तलि ।

पन-सूत्य् मालि किह् ज़पान

व्वह् छस् पान दयालो ॥

अहं अस्मि कार्तिकमासस्य ज्योत्स्ना इव

अतिशयेन प्रसन्ना तन्वी च ।

वैशाखमासस्य सूर्यरूपः अस्मि-त्वं प्रदीप्यमानः*

अहं अस्मि० ॥ ४७० ॥

अहं अस्मि सरला त्वं च अस्मि साधुः

एकेनेव आज्ञानेन आगच्छ-मासु ।

बालिका अस्मि अहं च किं जानामि

अहं अस्मि० ॥

त्वं अस्मि त्रैलोक्यस्य राजा

अहं अस्मि महाराज्ञी तवेव सदृशी ।

त्वत्सदृशः कः अस्मि तमेव अहं मंथे

अहं अस्मि० ॥

त्वमेव अस्मि आत्मा अहं अस्मि प्राणरूपा

एकस्मिन् स्थाने स्वं मिलन्तौ ।

त्वं अस्मि असुररूपः अहं अस्मि तत्प्रात्रभू

अहं अस्मि० ॥

त्वं अस्मि मालायाः फलरूपः

अहं अस्मि सूत्रं तस्याः अघोऽधः§ ।

सूत्रेण मालया सन्ति जपन्तः (जपकर्तारः)

अहं अस्मि० ॥

* कार्तिकज्योत्स्नया कुङ्कुमपुष्पाणां विकसितरत्नं, येषां वैशाखमाससूर्यस्य सादृश्यं प्रसिद्धम् । † प्राणानन्वितात्मनः स्थितिर्नास्ति ॥

‡ पाचं विना अमृतस्यापि स्थितिर्नास्ति ॥

§ सूत्रं विना माला स्थिरौकर्तुं न शक्यते ॥

च॒ह् कु॒ख् वृ॒शि-म॒ञ्जु च॒न्द्रम्

स्य॒ठाह् ख॒ग् कु॒न्युक् न॒ गम् ।

रो॒हिन् अ॒स् ब्व॒ह् शू॒वान्

ब्व॒ह् अ॒स् पान॑ दया॒लो ॥ ४ ७५ ॥

मे॒श-ह॒न्दु ख॒य-भ॒गवान्

ख॒ग् आ॒सान् कु॒ख् तथ्-म॒ञ्जु ।

मे॒श-सू॒त्य् च॒ कुय् चारा॑न्

ब्व॒ह् अ॒स् पान॑ दया॒लो ॥

म॒करि-ह॒न्दि हे॒ वौम॑-दौव्

चा॒ज्जि॒य् मौ॒व् कर॑य् न्यथ् ।

इ॒य् र॒त् कुय् न॒ काँह् म॒कान्

ब्व॒ह् अ॒स् पान॑ दया॒लो ॥

क॒ज्ज-ह॒न्दि प्र॒थम॑कि ब्व॒द

र॒क्य् इ॒द त॒ ना॒ब॒द-सू॒त्य् ।

ज्य॒ल् यि॒म् कि॒म् लू॒ख् गे॒लान्

ब्व॒ह् अ॒स् पान॑ दया॒लो ॥

क॒र्क॒टि-ह॒न्दि वृ॒ह॒स्प॒त

अ॒स् प॒त प॒त च॒य् क़ारा॑न् ।

ज्यो॒ति॒श् च॒य् र॒त् ग॒ञ्जुरा॑न्

ब्व॒ह् अ॒स् पान॑ दया॒लो ॥

मौ॒नि-ह॒न्दि शु॒क्र म॒न सा॒वि॒दान्

प्र॒सन् पान॑ रोज्ज॒तम् न्य॒ ।

त्वमेव असि वृषराशो चन्द्रमाः

अतिशयेन प्रसन्नः, कस्यापि-वस्तुनः न खेदः (यस्य सम्भावात्) ।

रोहिणीनक्षत्रं अस्ति अहं शोभमानम्

अहं अस्मि० ॥ ४७५ ॥

मेघराशेः सूर्यभगवान्

प्रसन्नः भवन् असि तस्य-मध्ये ।

मेघराशिना तव अस्ति-ते मेढरम्

अहं अस्मि० ॥

मकर-राशेः हे भौमदेवग्रह

तवैव सेवां करिष्यामि-ते नित्यम्

इदृक् शोभनं अस्ति-ते न किञ्चित् ख्यानम्

अहं अस्मि० ॥

कन्याराशेः प्रेमपात्र हे-बुधग्रह

पालयिष्यामि-त्वां क्षीरेण सिताविकारविशेषेण च ।

श्रीघ्नं आगच्छ-मां सन्ति-मे लोकाः उपहसन्तः

अहं अस्मि० ॥

कर्कटराशेः हे-बृहस्पतिग्रह

अस्ति पश्चात् पश्चात् त्वामेव अन्विष्यन्ती ।

ज्योतिर्विदः त्वामेव शोभनं गणयन्तः

अहं अस्मि० ॥

मीनराशेः हे-शुक्रदेव मनसा सावधानेन

प्रसन्नः स्वयं तिष्ठ-नाम-मां मां-प्रति ।

* रोहिणीं विना वृषचन्द्रो न शोभते । इत्थं सर्वत्रापि स्तोत्रद्वयं
द्योतयन्ती स्वप्रत्यक्षीभावोपासकभावकानि गायति तद्गुह्यमिदं स्वयम्बुधम् ॥

मनकि मिर् अस् य् बावान

व्वह् अस् पान दयालो ॥ ४८० ॥

तोलि-हन्दि ग्रनैस्वर

व्वचुकु गर पनुनु कुय् ।

काडय् वार दारिण् दान

व्वह् अस् पान दयालो ॥

मिथुनि-मस् खश् कुख् राह्

हे पादशाह् खख फोजि-सान् ।

संकटा-दश् कुख् गालान

व्वह् अस् पान दयालो ॥

सिहमि-हन्दि हरश्कि केत

यमदूत-निश्च स्वकलावतम्

अस्य् खख् त दख् पुश्रान

व्वह् अस् पान दयालो ॥

लक्ष्मी-हन्दि नारायण

गयस् मन शरन् अय् ।

चह् कुख् बाव-सूत्य् तोठान

व्वह् अस् पान दयालो ॥

सावित्री-हन्दि ब्रह्मा-जिय

चोनुय् रूप् म्य यियि खश् ।

दर्शन दिम् अस् क़ारान

व्वह् अस् पान दयालो ॥ ४८१ ॥

मनसः रहस्यानि अस्मिन्-ते प्रकटयन्ती

अहं अस्मि० ॥ ४८० ॥

मुक्ताधरराशेः हे-शनेश्वर

(यत्) वक्ष्यमाणं गृहं स्वकीयं अस्मिन्-ते

अन्वेष्टिष्यामि-त्वां समाधेन धृत्वा ध्यानम् ।

अहं अस्मि० ॥

मिथुनराशिमध्ये प्रसन्नः अस्मिन्-त्वं राहुः

हे सप्ताह ! सुखेन सेन्येन-सहितः ।

सङ्कटाख्यां-दशां अस्मिन्-त्वं नाशयन्

अहं अस्मि० ॥

(हे) सिंहराशेः हर्षयुत केतो

(त्वत्समपुच्छेभ्यो) यमदूतेभ्यः उन्मोचय-नाम-माम् ।

अस्मिन्-त्वयि सुखं च दुःखं समर्पयन्ती

अहं अस्मि० ॥

लक्ष्म्याः-शक्तेः हे-नारायण (स्वामिन्)

गताहं मनसा शरणं तवेव ।

त्वं अस्मिन् भावेन (भक्तिमात्रेण) तुष्यन्

अहं अस्मि० ॥

वावित्रीदेव्याः हे-ब्रह्मन् (स्वामिन्)

तवेव रूपं मम आगमिष्यति मनोहरम् ।

दर्शनं देहि-मे अस्मिन् त्वां अन्विष्यन्ती

अहं अस्मि० ॥ ४८५ ॥

पार्वती-हृन्दि परमेश्वर

यितम् गर पनुन् कुय् ।

हृदयम्-मञ्जु कुह् चोनुय् थान्

व्वह् छस् पान दयालो ॥

ईश्वर कोन कुख् थिवान्

दर्शन् कोन कुख् दिवान् ।

मंग्-दिस् कुख् न, कुख् लागान्

व्वह् छस् पान दयालो ॥

पालन् कुख् चह् म्याञ्ज् करान्

व्वह् छस् च्याञ्ज् सीव् करान् ।

हृष्णस् तोठ् म्य महेष्ठान्

व्वह् छस् पान दयालो ॥

ग्रहद्यन्-मञ्जु कुख् सन्निदान्

ग्रहदि-बल् तस म्य-ति कास् ।

लूकन्-मञ्जु छस् मन्दवान्

व्वह् छस् पान दयालो ॥ ४ ॥

5. DESCRIPTION OF PĀRVATĪ IN THE FOREST. THE BEAUTY OF THE
FOREST BLESSED BY HER PRESENCE. SHE ENTERS A LAKE
AND, STANDING IN THE WATER, INVOKES ŚIVA.

इथय्-पाठि शिव-लीला लज्ज वनने ।

वनान् वनान् सदाशिव् लज्ज वनने ॥ ४८० ॥

तिकूय् गय मय् रुदुस् न कुन्यकु होग् ।

फ़लिस् लोलकिस् सरस्-मञ्जु प्रीम-पंपोग् ॥

पार्वतीदेव्याः हे-परमेश्वरशिव

आगच्छ-नाम-मां गृहं स्वकीयं अस्ति-ते ।

हृदयस्य-मध्ये अस्ति तवेव स्थानम्

अहं अस्मि ॥

हे-ईश्वर किं न असि आगच्छन्

दर्शनं किं न असि ददन् ।

कठोरहृदयः असि न, असि तदनुरूपं-कुर्वन्

अहं अस्मि ॥

पालनां असि त्वं मम कुर्वन्

अहं अस्मि तव सेवां कुर्वन्तो ।

कृष्णं(अन्यकर्तारं मां-)प्राति तुष्य, हे-महेशान

अहं अस्मि ॥

ग्रहाणां-मध्ये असि संनिहितः

दुर्ग्रहाणामवस्थां तस्य ममापि अपनय ।

लोकानां-मध्ये अस्मि लज्जमानः

अहं अस्मि ॥ ४ ॥

अतः परं वने यद्वृत्तं संपन्नं तत्पुनःसरं जले स्थित्वा

समाधानं श्रीपार्वत्याः प्रसूयते ॥ ५ ॥

इत्थं-प्रकारेणैव शिवस्तुतिं प्रवृत्ता वक्तुम् ।

उक्ता उक्ता सदाशिवैकरूपा प्रवृत्ता भवितुम् ॥ ४९० ॥

तादृश्येव संपन्ना मत्ता, अवस्थितं-तस्याः न कस्यापि परिज्ञानम् ।

प्रफुल्लानि-तस्य भक्तिरूपस्य सरसः-मध्ये प्रेमरूपपद्मानि ॥

शिवेय् सांपेज् दितुन् शिवनाथस्य दिल् ।
 पननि-पानचू खवर् रुजस् न विल्कुल् ॥
 वनस्-मज्ज कृह् दिवान् आसू रुसिकटू जन् ।
 शरन् गय ईश्वरस् पुग्रिथ् स तन् मन ॥
 वनय् क्याह् तथ् वनस् आसि दन्-बाग्ये ।
 यत्यन् माता भवानौ बक्ति लागे ॥
 सुह् ज्यङ्गुल् ओसू कोताह् कर्मवानय् ।
 यमिस्-मज्ज परम-शक्तिय होवु पानय् ॥ ४८५ ॥
 वनय् कूतु तमि बुतराचू परम् शब् प्रोवु ।
 यमिस्-प्यठ् माजि भवानिय कदम् चोवु ॥
 वनय् क्याह् आसि यिम कुलि इस्ताद ।
 लवुख् पारिकात-खत कदर् ज्याद ॥
 तिमन् आसिय कुल्यन् यिम फल्लिमतिथ् पोश् ।
 सपेज् तुलसी ति डौग्रिथ् तिमन् बेहोश् ॥
 वसवज्ज आस पाज्जिच नहर क्याह् खग् ।
 बुद्धिथ् म्बदुर्यर् तिहन्दु गौव् नाबदस् गग् ॥
 सबेज् कच्छ वथरिथ् तल् पादनय् दन् ।
 सपेनु मख्मल् त प्रकल्योव् आदनाह् जन् ॥ ५०० ॥
 हवाह् कलूर्यनाप् जन् म्बगख्दार् ।
 सपेदु आकाश-प्यठ वक्कु अमृतचू दार् ॥
 समिथ् ज्ञानवार् करान् आसि बोल्-बाग् ।
 वनान् आसि शिव शङ्कर अविनाश ॥

शिवरूपेव संपन्ना समर्पितं-तया श्रीशिवे-एव चित्तम् ।

स्वात्मनः प्रवृत्तिः स्थिता-तस्याः न अखिलतया ॥

वनस्य-मध्ये आर्याणां ददती आसीत् सुगी इव ।

शरणं गता हंश्वरं समर्प्य सा तनुं मनः ॥

वक्ष्यामि किं (वक्तुं न शक्नोमि) तस्य वनस्य आसन् धन्य-भाग्यानि ।

यत्र जगन्माता भवान्नी भक्तत्वं अनुकरिष्यति ॥

तत् महारण्यं आसीत् कियत् (अनन्ततया) भाग्यशालि ।

यस्य-मध्ये परमेशशक्त्या प्रकटितः स्वात्मा ॥ ४९५ ॥

वक्ष्यामि कियत्, तया पृथ्व्या परमं मङ्गलं अवाप्तम् ।

यां-प्रति मात्रा भवान्या (महामायया) पदं स्थापितम् ॥

वक्ष्यामि किं आसन् ये वृक्षाः उत्थिताः ।

लब्धस्तेः पारिजातवृक्षात् आदरः अधिकः ॥

तेषां आसन् वृक्षाणां यानि प्रफुल्लानि पुष्पाणि ।

संपन्ना तुलसी अपि दृष्ट्वा तानि निश्चेष्टा ॥

अवसहन्तः आसन् जलस्य भराः अतिशयेन सुन्दराः ।

अवलोक्य माधुर्यं तेषां, संभूता फाणितस्य सूक्ष्मा ॥

हरिद्वर्णः वृणः आस्तरणीभूतः तले पादयोः द्वयोः ।

संपन्नः कौशेयवस्त्रविशेषरूपः प्रदीप्तः च आदर्श-एकः इव (निर्मलदीप्तिः)

॥ ५०० ॥

वायुः कस्तूरीसुगन्धाभ्युद्भवोषधिः इव सुगन्धपूर्णः ।

संपन्नः, आकाशात् अवतीर्णो असृतात्मनो-जलस्य धारा ॥

समेत्य पक्षिणः कुर्वन्तः आसन् विरावान् ।

कथयन्तः (इव) आसन् शिव शङ्कर अविनाशेति ॥

ग्यवान् आस बागनय-मञ्जु कुकिल गूगुः ।

मलित् बस्माह् वनान् आस शिव शम्भुः ॥

समित् कुम्भी प्रयम-सूतिन् वनान् आसि ।

च कुय् वासुख् हय्य अस्य लोलजय फासि ॥

हवाह-सूतिन् वनान् ओसु पन् कुल्यन्-हन्दु ।

करान् अस्य नालमत् कुय् लोल् तमि-सन्दु ॥ ५० ५ ॥

वनान् ओसु पोञ्जु ज्वयन्-हन्दु हे-सदाशिव् ।

रटन् शिवजौ तवय् छम् चावू-मचू दव् ॥

समित् सारिय् वनान् आसि हे-भवानी ।

चह् छख् शिव-शक्ति-रूप् असि बक्ति च्यानी ॥

करनि आय् देविय-हन्दु देव् दर्शन् ।

करुख् आकाश-प्यठ तस् पोश-वर्शन् ॥

नजर चावून् वुकुन् अख् नागरादाह् ।

वसित् तथ्-मञ्जु दिचून् लोलचू समादाह् ॥

पण्डन् लीला, सदाशिव् शाद् सांपन् ।

प्रयम-सूत्य् शिवनाथस् नाद् सांपन् ॥ ५१० ॥ ५ ॥

6. PĀRVATĪ SINGS A HYMN OF PRAISE TO ŚIVA, ALLUDING TO EACH DAY OF THE LUNAR FORTNIGHT.

वेख वोतु मेखनस् दर्शन् म्य हाव्

प्रयम-सरकित् पंपोश् काव् ॥ ५११ ॥

अदेत रूप् कुख् कुनुय् आसवुन्

अकि ज्योतिरूप-सूत्य् न्यथ् वासवुन् ।

गायन्त्यः आसन् उद्यानेऽवेव कोकिलाः गूगुः (इति शब्दम्) ।

परिमलय्य भक्त कथयन्त्यः आसन् शिव शम्भुः (इति) ॥

समेत्य पक्षिविशेषाः* प्रेम्णा कथयन्तः आसन् ।

तव अस्ति वासुकिः कच्छे, अस्माकं प्रेमरूपाः (स्वदीयाः) पाशाः ॥

वायुना-संयुक्तः कथयन् आसीत् पर्णसमूहः वृक्षाणाम् ।

कुर्वत् अस्माकं आलिङ्गनानि अस्ति प्रेम तस्य ॥ ५०५ ॥

कथयत् आसीत् पानीयं अल्पकुल्यानां हे सदाशिव ।

ग्रहोष्यामि-तं श्रीशिवं, तेनैव अस्ति-मया आरब्धा द्रुतगतिः ॥

समेत्य सर्व-एव कथयन्तः आसन् हे-भवानि ।

त्वं असि शिवशक्तिरूपा वयं भक्ताः तवैव ॥

कर्तुं आगताः देव्याः देवाः दर्शनम् ।

कृत-तैः आकाशात् तस्याः पुष्पवर्षणम् ॥

दृष्टिः दत्ता-तया, दृष्टुं-तया एकं देवस्वातकम् ।

उत्तीर्य तस्य-मध्ये दत्तस्तया प्रेमात्मा समाधिः ॥

अधीता-तया स्तुतिः, सदाशिवः अतिप्रमोदभाक् संपन्नः (यतः) ।

प्रेम्णा शिवस्वामिनः आङ्गानं संपन्नम् ॥ ५१० ॥ ५ ॥

प्रतिपदमारभ्य दैवस्तुतिः क्रियते श्रीपार्वत्या ॥ ६ ॥

समयः प्रातः संगमस्थ, दर्शनं मे प्रदर्शय

प्रेमात्मसरसः पद्मानि उपभुङ्क्ष्व ॥ ५११ ॥

अद्भुत(प्रतिपत्तिधि)रूपः असि एक-एव भवन्

एकेन ज्योतीरूपेण नित्यं भासमानः ।

* कुर्मर इति प्रसिद्धाः कोकिलसदृशाः पक्षिविशेषाः ॥

कुनुय् कुख् तवय् कुय् केवल नाव्

प्रथम-सरकिय् पंपोश् ङाव् ॥

दय-लचन कुख् शिवशक्ति-रूप्

दुयी चाविथ् कुख् प्रज्ञखवुन् दौफ् ।

दय-हन्दि दय चय् कुह् रतु खबाव्

प्रथम-सरकिय् पंपोश् ङाव् ॥

चेलोक्य-नाथ् कुख् चिबुवन-सार

चय-म्वन-सूत्य् कुख् करान् व्यवहार ।

चिनेच-दारवनि नकराह् चाव्

प्रथम-सरकिय् पंपोश् ङाव् ॥

चतुर्भुज वातिथ् कुख् चवा-पोर्

चन् तरफन् ह्यथ् अवस्थाय चोर् ।

चन् वीदन्-मञ्जु कुख् वक्ति-बाव्

प्रथम-सरकिय् पंपोश् ङाव् ॥ ५१५ ॥

पञ्च-म्वख आसवुन् कुख् शिव-जी

पाञ्चन् प्रानन् पैरवुन् च्य ।

इमि पाञ्च-तरङ्ग तार् अन् दर्म-नाव्

प्रथम-सरकिय् पंपोश् ङाव् ॥

शयि शयि* ङाड्य् कुम् च्योन् लोल्

शम्बखिस् कमारजिय-सन्दु कुख् मोल् ।

शङ्कर नाव् च्योन् ओशद् द्राव्

प्रथम-सरकिय् पंपोश् ङाव् ॥

(यतः) एक-एव अस्मि तेनेव अस्ति-ते केवल-इति नाम

प्रेमात्मसरसः ० ॥

हास्यां लक्षणाभ्यां अस्मि शिवशक्तिरूपः

दैतं त्यक्त्वा अस्मि प्रज्वलन् दीप-इव ।

द्वितीयातिथेः* ईश्वर तवेव अस्ति शुभः स्वभावः

प्रेमात्मसरसः ० ॥

त्रैलोक्यनाथः अस्मि त्रिभुवनसारभूतः

गुणत्रयेण अस्मि कुर्वन् जगद्गवहारम् ।

हे-त्रिनेत्रधर शुभदृष्टिमेकां प्रसारय (अस्मासु)

प्रेमात्मसरसः ० ॥

हे-चतुर्भुज व्याप्य अस्मि चतुर्विक्कम्

चतुर्णां दिग्देशानां गृहीत्वा अवस्थाचतुष्टयम्

चतुर्षु वेदेषु अस्मि भक्ति-भावरूपः

प्रेमात्मसरसः ० ॥ ५१५ ॥

पञ्चमुखः वर्तमानः अस्मि श्रीशिवः

पञ्चानां प्राणानां अलंकुर्वन् त्वमेव ।

अस्मात् संसारात्म(पाँचतरन्-नाम्नो)नदीप्रवाहात् तारय, आनय (उत्पादय)
धर्मरूपां-नौकासु

प्रेमात्मसरसः ० ॥

प्रदेशे प्रदेशे अन्वेषिष्यामि-त्वां, अस्मि-मे तव अतिप्रेम

षण्मुखस्य स्वामिकुमारस्य अस्मि पिता ।

षडक्षरमन्त्रात्म नामधेयं तव (संसारस्य) ओषधं उद्धृतम्

प्रेमात्मसरसः ० ॥

* आषाढद्वितीयायां शिवोत्सवः प्रसिद्धः

मथ्-संग् सादन्-हन्दु सत्य-रूप्

सत्य-वादी कुख् कुय् न कैह् लीप् ।

मत्सदाशिव वथ् म्य सतचू हाव्

प्रथम-सरकिय् पंपोश् काव् ॥

अष्टस्यज् सूत्य् छय् कर् म्योनु पाय्

अष्टदल-हृदयम्-मञ्जु च्याञ्ज् ज्याय् ।

अष्टमूर्ति-विष्णु कुख् च्य् मोच् दाव्

प्रथम-सरकिय् पंपोश् काव् ॥

नयुम् गर दसुक् च्योनु दर द्यान्

नव् द्वार् मुचरिथ् रट मन प्रान् ।

नव् निदान् बरि बरि किय् चाव-चाव्

प्रथम-सरकिय् पंपोश् काव् ॥ ५२० ॥

दशभुज् नाव् च्योनु नागिन्द्र-हार

दहवनि द्यशन्-हन्दु कुख् च्य् सार ।

दहन् इन्द्रियनय् म्यति शम्राव्

प्रथम-सरकिय् पंपोश् काव् ॥

एकादश-रुद्र च्यानि बक्तिय् किय्

तिथुय् कर्त यिथु पर्जनावोय् च्य् ।

अद कति रावि अस्थ काहन गाव्

प्रथम-सरकिय् पंपोश् काव् ॥

बाहन् बर्जन्-मञ्जु च्योनु व्यवहार

बाहन् यज्ञन्-मञ्जु च्योनु विस्तार ।

सत्सङ्गात्मा साधूनां सत्य-रूपः

सत्यवादी अस्मि अस्ति-ते न कश्चित् लेपः ।

हे-मन्त्रित्यकल्याणात्मन् मार्गं मे सत्यस्य प्रदर्शय

प्रेमात्मसरसः ० ॥

अष्टसिद्धयः संयुक्ताः सन्ति-ते, कुरु मम उपायम्

अष्टदलयुक्तहृदयस्य-मध्ये तव स्थानम् ।

(पृथ्व्यादि)भूतपञ्चकात्मा-विष्णुः अस्मि त्वमेव मोक्षं दापय-नः

प्रेमात्मसरसः ० ॥

नवमं (ग्रहराशिकुण्डलीरीत्या) गृहं धर्मस्य तव, धारयिष्यामि ध्यानं (ते)

नव द्वाराणि उद्घाटय ग्रहीष्यामि मनसा प्राणान् ।

नव निधयः पूर्णाः पूर्णाः सन्ति-ते अक्लिष्टाः

प्रेमात्मसरसः ० ॥ ५२० ॥

द्वादशमुज, नाम तव नागेन्द्रहार-इति

दशानामेव दिशां अस्मि त्वमेव सारभूतः ।

दशेन्द्रियाणि (तद्विषयवासनाश्च) समापि शमय

प्रेमात्मसरसः ० ॥

हे-एकादशात्मरुद्ररूप तव भक्ताः स्तो-त्रयम्

तथैव कुरु-नाम यथा उपलक्षयिष्यामः त्वामेव ।

तदा कुतो-नाम अविनश्यत् अस्माकं एकादशसंख्याकानाम् (एका) गोः*

प्रेमात्मसरसः ० ॥

द्वादशसु भेषादिराशिरूपगृहविशेषेषु तव व्यवहारः

द्वादशसु (वाजपेयादि-)यज्ञेषु तव विस्तारः ।

* दशेन्द्रियाणां मनस एकादशस्य बाणौ कुतो नाम विनष्टा भवेदिति भावः ।

बाहन्स्यनस्यन्योन तौज् ननु द्राव्

प्रथम-सरकिय् पंपोश् ङाव् ॥

हेरच नुवश् -हन्दु कुख् रतु फल्

राथ्-द्यन् असितन् म्य च्याज्ञिय् कल् ।

त्रयोदश-आत्मस्यन-तीर्थ मन नाव्

प्रथम-सरकिय् पंपोश् ङाव् ॥

चदाह् रतन् द्राख् च्य ओसु वक्ति-बाव्

चदश्-हन्दि खामियो म्य-ति स्वकलाव् ।

पुनिम्-हङ्गु जून् छस् मत मन्दङाव्

प्रथम-सरकिय् पंपोश् ङाव् ॥ ५२५ ॥

पुनिम् त मावसि त्रय् दारि दारि

न्यथ् करहाय् पूज् पोश् चारि चारि ।

लोलक्यन् पोशन् कर्तम् ङाव्

प्रथम-सरकिय् पंपोश् ङाव् ॥

कृष्णस् प्रीम् च्योन यन-प्यठ ज्ञाव्

च्याज्ञ् सीव् करने कन्मस् आव् ।

कालि मेलि वावस्-सूतिन् वाव्

प्रथम-सरकिय् पंपोश् ङाव् ॥ ६ ॥

7. ŚIVA DISGUISES HIMSELF AS AN ASCETIC, AND COMES TO
PĀRVATĪ TO TEST HER. HE URGES HER TO WORSHIP
RĀMA, NOT ŚIVA.

मदाशिव् जूगि लागिय् ओसु लारान् ।

वनय् क्याह् हाल कमि ओसु काल मारान् ॥ ५२८ ॥

द्वादशसु सूर्येषु तव तेजः प्रत्यक्षं निर्गतम्

प्रेमात्मसरसः ० ॥

शिवरात्र्युत्सवाधारभूतायाः त्रयोदशीतिथेः अस्मि शुभं फलम्

रात्रिर्निर्वन् भूयान्नाम मम तवैव अनुरागचिन्ता ।

त्रयोदशात्मसूर्यस्य (मार्तण्डस्य) (त्रयोदशस्य स्वात्मसूर्यस्य वा) तीर्थं मनः

संशोधय

प्रेमात्मसरसः ० ॥

चतुर्दशरत्नरूपः उद्भूतस्त्वं त्वमेव, (यतः) आसीत् (देवासुराणां) भक्ति-भावः

चे-चतुर्दशीतिथेः स्वामिन् (तस्यां त्वदुपासकानां मुक्तिश्रुतेः) मामपि

उन्मोचय ।

पूर्णिमातिथेः ज्योत्स्ना-इव अस्मि मा-नाम लज्जय

प्रेमात्मसरसः ० ॥ ५२५ ॥

पूर्णिमायां च अमावस्यायां व्रतानि धृत्वा धृत्वा

नित्यं कुर्यान्-ते पूजां पुष्पाणि विचित्र्य विचित्र्य ।

हार्दात्मकानि पुष्पाणि कुस-नाम-मे उपभोगम्

प्रेमात्मसरसः ० ॥

(प्रत्यकृतः) कृष्णाख्यस्य प्रेम त्वदीयं यत्कालात्प्रभृति उत्पन्नम्

तत्र सेवां कर्तुं जन्मनि आगतः ।

कालेन संगंक्षति वायुना-सह वायुः (शरीरं नश्यत्, भूततन्मात्रमात्रमवशिष्यते)

प्रेमात्मसरसः ० ॥ ६ ॥

श्रीशिवस्य यतिरूपं धृत्वा पार्वतीवञ्चनाय

परौचित्यमागमनवृत्तं वर्ण्यते ॥ ७ ॥

सदाशिवः योगिनो-लिङ्गं अनुरूपं-धृत्वा आसीत् धावन् ।

कथयिष्यामि किं, वृत्तेन केन अभूत् प्रुतानि ददन् ॥ ५२८ ॥

हरन् मुसलाह् वलिथ् वस्त्राह् मलिथ् आम् ।

बनिथ् वन्वासि त लागिथ् जूगि संन्याम् ॥

महामाया दपान् ओस् ब्रम्रावन् ।

प्रथम् कोताह् कुह तस् म्योन् अज्मावन् ॥ ५३० ॥

कुनुन् कुस् बाव-वानस् लोलुक्थ् खन् ।

मनचू कहवटू व्वच् लागस् क्छा सुह् कुन्दन् ॥

गच्छम् लोलचू नदी ज्यारौ कमिस् कुन् ।

इह् गज्जराविथ् दितुन् आलव् तमिस् कुन् ॥

करव् संवाद् च्छ् कन् थाव् राज्-कूरिथ् ।

कुह् क्याह् कर्मस् च्छ् पुश-प्योमन्तु तिह् पूरिथ् ॥

कुज्जथ्-ज्ज् अथ् वनस्-मज्ज् क्याजि आयस् ।

कसन्दु कुय् लोल् क्कारने कस् च्छ् द्रायस् ॥

सतन्-मज्ज् थिन् पज्जा दक्कनय् वतन्-मज्ज् ।

गण्डिथ् क्यम्खाब् डुलगन्नि दिनि दतन्-मज्ज् ॥ ५३५ ॥

दपुस् देविथ् म्य् क्यम् शिवनाथ-मज्ज् माय् ।

दपुस् तमि कुय् सुह् वेपवाय् है-हाय् ॥

गराह् आसान् कुह् शीतल् जन् सुह् कोपूर् ।

गराह् आसान् स्यठाह् कूदौ स्यठाह् कूर् ॥

पकवुन् कुय् न वौदच वति-कुन् सुय् ।

यमिचू दक्का गक्कान्-क्यस् तिथ् करान्-कुय् ॥

शकर्-वुठव् म कर् व्वज् शिवनाथ शिवनाथ् ।

सुनावता-ह् तुझे अब मै धर्म-की बाय् ॥

* From here to the end of the chapter, the second half of each line is in Hindi.

मार्गं चर्म वसित्वा भस्म परिमलयित्वा आगतस्तस्यै ।

भूत्वा वानप्रस्थः च अनुरूपयित्वा योगिनं संन्यासिनम् ॥

महामायात्मिकां-पार्वतीं चिन्तयन् आसीत् मोहयिष्यामि-ताम् ।

प्रेम कियन्मितं अस्ति तस्याः मम, परीक्षिष्यामि-ताम् ॥ ५३० ॥

विक्रियं अस्ति-तस्याः भक्तात्मापणे प्रेमात्मैव स्वर्णम् ।

मनोरूपं शाश्वतं अहं संयोजयिष्यामि अस्ति-कीदृकं तत् स्वर्णं (सा
शुद्ध-स्वर्णरूपास्ति किम्) ॥

संपत्त्यति-तस्याः प्रेमात्मिका नदी प्रवहन्ती कं प्रति ? ।

इत्थं संकलय्य दत्तस्तेन आह्वाननादः तां प्रति ॥

करिष्यावः संवादं, त्वं कथौ निधेहि द्वे-राजकन्ये ।

अस्ति किं कर्मणः (भाग्यस्य) तव अपूर्णीभूतं ? तत् पूर्णं-भविष्यति ॥

एकाकिन्येव अत्र वनस्य-मध्ये कुतो-नाम आगतासि ? ।

कस्य अस्ति-ते रागः ? अन्वेष्टुं कं त्वं निर्गतासि ? ॥

समने-वर्षे (सप्तवर्षिकाः) आगमनं योग्यमस्ति-किं ईदृशेषु मार्गेषु ? ।

वसित्वा कम्पुखावाख्यं-बहुमूल्यवस्त्रं, निपत्य-संचारान् दातुं (योग्यं
किं) लोष्टेषु ? ॥ ५३५ ॥

प्रत्युक्तं देव्या, मम अस्ति-मे श्रीशिवस्य प्रीतिः ।

प्रत्युक्तं-तस्यै तेन, अस्ति सः निर्भयः (निर्गौरवः) महत्कष्टमेतत् ॥

कदाचित् वर्तमानः अस्ति शीतलः सः कर्पूरः इव ।

कदाचित् भवन् अत्यन्तं क्रुद्धः अत्यन्तं क्रूरश्च ॥

आचरन् अस्त्येव न वेदस्य मार्गं-प्रति सः ।

यस्य (कार्यादिः) इच्छा संपद्यते-तस्य, तदेव करोति ॥

स्वादिष्टौघाभ्यां मा कुरु अतः-परं शिवनाथ शिवनाथेति ।

आवयामि त्वां अधुना अहं धर्म्यां कथाम् ॥

करन् ह्यत तत् त जप् श्रीराम-सन्दु नाव् ।

बद्धत लक्ष्मी वही देवे रखो भाव् ॥ ५४० ॥

जपन् कुम् राय्-द्यन् श्रीराम श्रीराम् ।

मुझे है कुछ नहीं उस-के सिवा काम् ॥

म्य कुम् न लूव् आमवुन् कुम् ब्वह् परदेस् ।

मुझे सब कहते-हैं जोगी-ज्यै आदेस् ॥

अयस्-क्य् कुय् फक्य् म्य अख् कमण्डल् ।

अभी जाता-हूँ मै मण्डल्-ब-मण्डल् ॥

वनिय् सरतलि खन् कन् धाव् च्छ म्य् कुन् ।

अरे राजे-कौ कुमारी गल् मेरी सुन् ॥ ७ ॥

8. CONTINUATION OF THE FOREGOING. ŚIVA, IN HIS CHARACTER OF AN ASCETIC, ADVISES PĀRVATĪ TO DEVOTE HERSELF TO RĀMA, LAKṢMĪ AND KṚṢṆA.

The 8th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 545-552).

9. PĀRVATĪ'S REPLY. SHE TELLS THE DISGUISED ASCETIC TO GO TO THE DAṆḌAKA FOREST, WHERE HE WILL FIND THAT ŚIVA ALONE IS TO BE WORSHIPPED.

हतो सादो मतो वन्तम् म्य दक् क्य् ।

सतच्च क्य् त्रावमच्च क्य् रावमच्च वय् ॥ ५५२ ॥

तिथुय् तप् साद् च्च यिथु निर्मल गक्य् मन् ।

दुधौ चावख् बुकख् पानय् सुह् हन्-हन् ॥

ब्वह् बाबा-जौ वनय् च्यय् कुन् ज्यवावाह् ।

अलख् बोलख् फलख् जन् रतु गलावाह् ॥ ५५५ ॥

कर्तुं प्रवृत्ता-भव-नाम तपः जपं च श्रीरामस्य नामस्मरणरूपम् ।

महतीं विभूतिं स-एव दास्यति-ते आतिष्ठ भाटनाम् ॥ ५४० ॥

जपन् अस्मि रात्रिन्दिवं श्रीराम श्रीरामेति ।

मम अस्ति किञ्चित् नहि तद्रहितं कार्यम् ॥

मम अस्ति-मे न लोभः, प्रवर्तमानः अस्मि अहं वैदेशिकः ।

मां सर्वं कथयन्ति हे-योगिनाथ आदेशोऽस्तु-ते (इति आचारोक्तिम्) ॥

हस्ते अस्त्येव केवलं मम एकः कमण्डलुः ।

अधुनेव गमिष्यामि अहं मण्डलान्मण्डलान्तरम् ॥

संभविष्यति-ते आरकूटस्य (इव) स्वर्णं, कौर्णो निधेहि त्वं मामेव (मदुक्तिं) प्रति ।

अङ्ग राज्ञः कुमारि वाचं मे शृणु ॥ ७ ॥

आदेशपूर्वकमिव पुनर्वच्चयितुं कथयति पार्वतीं प्रति

श्रीशिवः ॥ ८ ॥

शिवायोगिरूपशिवयोः परस्परविवादः ॥ ८ ॥

रे साधो मा-नाम कथय-मे मे इदृशीं कथाम् ।

सत्यस्य कथा संत्यक्ता (त्वया) अस्ति-ते विनष्टः मार्गः ॥ ५५३ ॥

तथैव तपः साधय, तव यथा निर्मलं संपत्स्यति-ते मनः ।

दैतं त्यज्यसि द्रुज्यसि स्वयमेव तं निःशेषम् (विश्वमयम्) ॥

अहं हे-योगिरूप कथयिष्यामि त्वां प्रति प्रत्युत्तरम् ।

अलङ्(-इति शिवसूचकं पदं) उच्चारयेष्टेत्, विकसिष्यसि सुन्दरं ग्वलाव
(कुमारी) पुष्पं इव ॥ ५५५ ॥

अगर् आज्ञा च्ह म्यान् थावख् मनस्-मञ्ज ।

गच्छिथ् सादख् च्ह तप् दण्डख्-वनस्-मञ्ज ॥

दुयौ चावख् कपठ् थावख् न अख् ज्यव् ।

कहेांगी मै तुझे क्या है सदाशिव* ॥

अ कुय् मन ऐन ख्वदै कामदास् खय् ।

बतावेांगी तुझे शिवनाथ क्या है ॥

ननन् कुख् जीव् त ख्वदै बनख् देव् ।

सुनाओांगी तुझे क्या है महादेव् ॥ ८ ॥

10. PĀRVATĪ CONTINUES HER ADVICE TO THE ASCETIC TO GO TO THE DAṆḌAKA FOREST. HE WILL THERE FIND THAT ŚIVA IS ALL IN ALL, THAT HE ALONE EXISTS, THAT HE IS BRAHMĀ, BHAGAVAT, ALL THE GODS, AND ALL CREATION, AND THAT THERE IS NO DUALITY.

The 10th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 560-570).

11. ŚIVA'S REPLY. HE PRAISES PĀRVATĪ'S BEAUTY, AND ARGUES THAT SO LOVELY A PERSON AS SHE SHOULD NOT UNDERTAKE SUCH ASCETIC PRACTICES.

दपुस् सादन् म्य-प्यठ् नाहख् गयख् तज्ज ।

करान् छख् ज्यङ्ग इथ-पाठि गौव् न सत्सङ्ग ॥ ५७१ ॥

कपठ् चाविथ् म्य वनमय् मन थविथ् साप् ।

गरज् क्याह् कुम् म्य अय्-निश, कर् च्ह दन्साप् ॥

म्य कुम् फेरान् च्ह छख्-ना क्याह् खन्दर्-माल् ।

वनय् क्याह्, कुय् अ गोमतु हाल बेहाल् ॥

म्य कुम् फेरान् च्ह छख्-ना खय् निर्मल् ।

कामिय् कहनय् अ इय् कल् रटुय् ज्यङ्गल् ॥

* From here to the end of the section, the second half of each line is in Hindī.

यदि आन्नां त्वं मदीयां निधास्यसि मनसि ।

गत्वा साधयिष्यसि त्वं तपः दण्डकारण्यमध्ये ॥

द्वैतं त्यज्यसि कपटं निधास्यसि न एकं यवमात्रम् ।

वक्ष्यामि अहं त्वां कः अस्ति सदाशिवः ॥

तव अस्ति-ते मनः आदर्शः (इव) यदि अपनेष्यसि तन्मालिन्यं ।

कथयिष्यामि त्वां, श्रीशिवः किं-वस्तु अस्ति ॥

प्रत्यक्षतया-भासमानः असि-त्वं जीवः, यदि तु संपत्त्यसे देवः ।

आवयिष्यामि त्वां, किं-वस्तु अस्ति सदादेवः ॥ ९ ॥

उपदेशादिव कथनं श्रीपार्वत्याः ॥ १० ॥

श्रीशिवस्य प्रत्युक्तिः ॥ ११ ॥

प्रत्युक्तं-तस्यै साधुना मदुपरि निरर्थं संपन्ना-त्वं क्रुद्धा ।

कुर्वन्ती असि युद्धमिव, अनेन-प्रकारेण भवति न सत्सङ्गः ॥ ५०९ ॥

कपटं विहाय मया कथितं-मया-ते मनः कृत्वा (स्थापयित्वा) शुद्धम् ।

प्रयोजनं किं अस्ति-मे मे तव-समीपे, कुरु त्वं विचारम् ॥

मम अस्ति-मे संतापः (शोकः), त्वं असि-नाम किंरूपा (अलौकिकी) सुन्दरी ।

कथयिष्यामि-ते किं, अस्ति-ते तव संपन्नं वृत्तं विपरीतम् (देहकान्ति-कार्यम्) ॥

मम अस्ति-मे संतापः (शोकः), त्वं असि-नाम सूर्य-इव निर्मल-रूपा ।

कोन-नाम कृतं-कोन-ते तव इंदूकु क्लं (वज्रं) (येन हेतुनाश्रितं)

गृहीतं-त्वया विपिनं (इंदूकु) ॥

म्य कुम् फेरान् च्छ ना तौज-वुजमल् ।

गङ्ग मा वज्ज च्छ नाह्म मौगस्य तल् ॥ ५७५ ॥

म्य कुम् फेरान् च्छ चोवुथ फर्ग मखमल् ।

कथय-पाठिन् गरि द्रायख् कमि कडूय कल् ॥ ११ ॥

12. CONTINUATION OF THE FOREGOING. HE ADVISES HER TO GO HOME. ŚIVA IS NOT A HOUSEHOLDER. HE IS NOT SO GLORIOUS AS THE SUN, SO GRACIOUS AS VIṢṆU, OR SO RIGHTEOUS AS BRAHMĀ. SHE SHOULD WORSHIP THEM.

अथ-सुफारिस् चाफ् ऐल सुपारिस्

गर गङ्ग राज-कुमारिस् ॥ ५७७ ॥

सत-वरिगिस् अख् ख्यत च्यत वारय्

मारय् मत कर्त पनुय पान् ।

सुह् कवय् ज्ञानिस् करज् खानदारिस्

गर गङ्ग राज-कुमारिस् ॥

तस् स्वरमतिस् कति दन-दोजय्

मख् कुय् आनन्द-अमृत्य च्यथ् ।

नय् कुय् गहख् त नय् व्यवहारिस्

गर गङ्ग राज-कुमारिस् ॥

वनखय् तौज-सस्तु सूर्य-भगवानय्

रूप कुय् बडि-बडु देवन्-मज्ज ।

खसज् अस् शुबिदार् रथ-सवारिस्

गर गङ्ग राज-कुमारिस् ॥ ५८० ॥

शुबिस् विष्णु-जुव् लक्ष्मीवानय्

सय् शुबि-सानय् श्याम-खन्दर् ।

मम अस्ति-मे शोकः, त्वं अस्मि-नाम तेजस्विनी-विद्युत् (इव)

गमिष्यसि मा-स्वित अधुना त्वं निरर्थमेव मेघमण्डलस्यैव तले
(तिराधानम्) ॥ ५७५ ॥

मम अस्ति-मे शोकः, त्वया संत्यक्तं शयनीयकं मखमलाख्यबहुभूल्या-
स्तरणोपेतम् ।
केनैव-प्रकारेण गृहात् निर्गतासि, केन समुद्राविता-तव दुरिच्छा ॥ ११ ॥

श्रीपार्वतीं प्रति विनयदानपूर्वकं श्रीशिवः कथयति ॥ १२ ॥

चित्स्फारमास्वादय, अद्वि एलाफलानि पूगफलानि(च)

गृहं गच्छ हे-राजकुमारि* ॥ ५७७ ॥

सप्तवार्षिकेव अस्मि भुङ्क्ते-नाम पिब-नाम मधुम्

हतकं मा कुम्भ-नाम स्वकीयं आत्मानम् ।

सः (शिवः) कुतो जानाति क्रियां गार्हस्थ्यस्य (कुटुम्बभरणस्य)

गृहं गच्छ० ॥

तस्य भस्मपरिमलिताङ्गस्य कुत्र धनानि-द्रव्याणि

प्रमत्त-इव अस्ति स्वातन्त्र्यगानन्दासृतं पीत्वा ।

नहि अस्ति गृहस्थः, पुनः नहि व्यवहारं-कुर्वन्

गृहं गच्छ० ॥

मन्यसे-चेत् तेजस्वी (वरणयोग्यः) सूर्य-भगवानिव

रूपेण अस्थेव अनुत्तरः देवानां-मर्थे ।

वाहनरूपेण अस्ति-यस्य शोभमानं रथवाहनमेव

गृहं गच्छ० ॥ ५८० ॥

अनुरूपो-भवेत्तव (सः) श्रीविष्णुः (यो) लक्ष्मी(महाशोभा)वान्

स-एव सुषमयोपेतः श्याम-सुन्दरः ।

* चित्स्फारास्वादपूर्वकम् अचित्स्फारं आसौक्यं गृहं स्वात्मशम्भुलीनतां प्रयाचीति भावः । एतदनुरूप एवार्थोऽत्र चिन्त्यः ।

तमिद्य् इय् जगतस् अवतार् दारिद्य्

गर गक् राज्-कुमारिद्य् ॥

दपख्य् ब्रह्मा ति कुय् म्वनवान्य्

वौद् बखनान्य् न्यय् मय्-रूप् ।

संसार् कुह् वपदावान् चपारिद्य्

गर गक् राज्-कुमारिद्य् ॥

इम् त्रविद्य् छय् कम् पथ् लज्मच

संकल्प-कल्प जन् गज्मच जन् ।

कहन्दि बापथ् छय् ईच लाचारिद्य्

गर गक् राज्-कुमारिद्य् ॥

बुक्कि बुक्कि चय्-कुन् ताव् कुस्-न अनन्य्

वनन्य् कुसय् वज्ज् द्यतकार-पुक्क ।

मन् थव् प्रसन् रोज् बोज् कन् दारिद्य्

गर गक् राज्-कुमारिद्य् ॥

हय् हय् यमि-सज्ज् प्रय् छय् गनन्य्

त्रविद्य् सुह् चलिय् वनन्य्-मज्ज् ।

बूज्मतु कुय् साद् कम् द्राय् मारिद्य्

गर गक् राज्-कुमारिद्य् ॥ ५८५ ॥

गम-रस्तु बुक्कान् कुम् मज्ज् व्यवहारम्

अम्दम् फौरि फौरि संसारम् ।

कम् कम् राज् कम् कम् संसारिद्य्

गर गक् राज्-कुमारिद्य् ॥

तेनैव अस्मिन् जगति अवताराः धृताः

गृहं गच्छ० ॥

(अथवा) मन्यसे-चेत् ब्रह्मा अपि अस्ति गुणवानेव

वेदं अभ्यसन् नित्यं सत्यरूपः ।

संसारं अस्ति उत्पादयन् समन्तादेव

गृहं गच्छ० ॥

एतान् विहाय, अस्ति-त्वं कस्य पश्चात् लग्ना

(नित्यचिन्तन-संकल्पकलनया गलिता इव ज्योत्स्ना (असि) ।

कस्य कृते अस्ति-ते इयती दुर्गतिः

गृहं गच्छ० ॥

दृष्ट्वा प्रति त्वां सहनधर्मं अस्मि न स्वीकुर्वन्

कथयन्नेव अस्मि-त्वां अधुना हितकाराय ।

मनः निधेहि, प्रसन्नं (प्रसन्ना) तिष्ठ, शृणु कर्तुं निधायैव

गृहं गच्छ० ॥

कष्टं कष्टं यस्य प्रीतिः अस्ति-ते घनीभवन्ती

अपहाय सः अपयास्यति (त्वां) वनानामेव-मध्ये ।

श्रुतं अस्ति-त्वया (प्रसिद्धमेतत्) यतयः कस्य संपन्नाः स्थिराः

गृहं गच्छ० ॥ ५८५ ॥

निर्भयः पश्यन् अस्मि मध्ये व्यवहारस्य

स्वेच्छानुकूल्येन परित्यज्य संचारं-गताः (आश्रिताः) संसारस्य ।

के के-नाम राजानः, के के संसारिणः (अन्तेऽपि बहवो महैश्वर्या

महाराजाः सन्ति)

गृहं गच्छ० ॥

त्याग-वैराग-रुस्तु रोज् व्यवहारौ
 व्यवहार-मञ्जु व्यपकारौ आस् ।
 कृष्ण कर् राग-देश-रस्तु खानदारिय्
 गर गक् राज्ञ-कुमारिय् ॥ १२ ॥

13. PĀRVATĪ ANGRILY REPROACHES THE DISGUISED ŚIVA, AND ASSURES HIM THAT HE IS ATTEMPTING AN IMPOSSIBLE TASK IN APPEALING TO HER.

हतो सादो कपठ् सोरुय् वनान्-कुख्
 न च्य् जूगौ न च्य् मज्जन् ननान् कुख् ॥ ५८८ ॥
 हिहिय् फम्-डौंगि त हायस् कज् अनान् कुख् ।
 ब्वह् कैह् बोझय् न, च्य् नाहस् छनान् कुख् ॥
 अबस् खनवट्-सूतिन् खड् खनान् कुख् ।
 अबस् मागस् अन्दर् शौनाह् कनान् कुख् ॥ ५८९ ॥
 वनान् खाराह् फलचू, हाराह् रनान् कुख् ।
 गक्किथ् ब्वलरस् च्ह् नावद्-फलि कुनान् कुख् ॥ १३ ॥

14. CONTINUATION OF PĀRVATĪ'S SPEECH. SHE THREATENS HIM AND PROCLAIMS ŚIVA AS THE ONE OBJECT OF WORSHIP.

न च्ह् कुख् जूगि त न च्ह् संन्यास् ।
 बस्माह् मलनुकु असिनय् पाम् ॥ ५९० ॥
 अलमडह् सूत्य् कुय् कहुमय् माफ् ।
 पाफ् मा खस्यम्, न-त दिमहाय् शाफ् ।
 यिय् पज्जिहिय् तिथ् करहाय् त्राम् ।
 बस्माह् मलनुकु असिनय् पाम् ॥

(ग्रन्थकृतः स्त्रीपदेशः) त्यागेन-वेराग्येण-सहितः तिष्ठु व्यवहारकृत्

व्यवहारस्य-मध्ये परोपकारशीलः भव ।

हे-कृष्णाख्य कुरु रागेण द्वेषेण (च) रहितः गार्हस्थ्यम्

गृहं गच्छ ॥ १२ ॥

सक्रोधोपाच्छन्मिव प्रतिवदति पार्वती ॥ १३ ॥

रे साधो कपटं सर्वमेव कथयसि ।

न त्वमेव योगी न त्वमेव सज्जनः (भासमानः) प्रत्यक्षीभवन्नसि ॥ १८८ ॥

बाहुयं पितु-पितृद्वानि तुलाः च शिलाः आनयन्नसि* ।

अहं किञ्चित् श्रोष्यामि न, त्वमेव निरर्थं (आयासेन) द्वितीभवसि ॥

निरर्थमेव कफोष्णिना गर्तं खनयन्नसि ।

निरर्थमेव साधमासस्य मध्ये हिममिव विक्रीणासि ॥ १९० ॥

कथयन् (साधमानः) खारीप्रमाणं† फलस्य (तच्छुलादेः),

शारीमाणं (अल्पमेव) पचयन्नसि ॥

गत्वा (च) वृत्तराख्यमहापद्मसरसो-मध्ये त्वं फाणितखण्डानि पातयन्

(माधुर्यसंपादनाय) असि ॥ १३ ॥

पूर्ववदेव पुनर्वदति श्रीपार्वती ॥ १४ ॥

न त्वं असि योगी न च त्वं संन्यासी ।

भस्मनः परिमलनस्य भूयात्ते क्षान्तिः (मत्तः) ॥ १९२ ॥

कृष्णाख्यफलविशेषसंभूतः-कमण्डलुः सहभूतः अस्ति-ते, (तेन) कृता-मया

क्षान्तिः ।

(त्विमेमि) पापं मा-स्त्वित् कृतं-भवेन्ने, अन्यथा अदास्यं-ते प्रापम् ।

यथा भवेत्-ते-समुचितं, तथा अकरिष्यं त्रासम् (दण्डम्) ।

भस्मनः परिमलनस्य॥

* अस्मद्वत्समेव वदसीति भावः ।

† खारी-वणवतिषेदकप्रमाणमुच्यते ।

वनुय् कथ्य कौह् कुन् शिवजौ च्च इय् ।

जन् पतिमिय् दह् आमन्ति क्षिय् ।

महाकालन् कुय् कर्मन्तु गाम् ।

बस्माह् मलनुकु अस्मिनय् पाम् ॥

कलि-कालन् मा पान् होवुय् ।

सूत्रमन्तु सोरुय् कर्म रोवुय् ।

चान्द्रायन् चाफ् कर् व्यपवाम् ।

बस्माह् मलनुकु अस्मिनय् पाम् ॥ ५८५ ॥

कन् दारिय् रोज् बोज् संवाद् ।

अथ् थाव् तम् कुन् कथ् थाव् याद् ।

अद कुल् साद् तय् अद वनवास्

बस्माह् मलनुकु अस्मिनय् पाम् ॥

पंपोग् हिहि क्षिय् तमन्दिय् पाद् ।

सुय् स्यद्-सादन-हन्दु कुय् साद् ।

सुय् राजयोग् सुय् प्रान्-अव्याम् ।

बस्माह् मलनुकु अस्मिनय् पाम् ॥

कनम् कर् थफ् अद वनम् मज्ज फेर् ।

दर्मच लय् अथ् कर्मचू हेर् ।

इति-थोर् शिव शिव करवुन् आम् ।

बस्माह् मलनुकु अस्मिनय् पाम् ॥

कृष्ण च्योन् मोलु त माजू कुय् ईश्वर् ।

लोल सान् बोल् शा-शिव शङ्कर् ।

कथितं-त्वया कथं किमपि अस्ति-न श्रीशिवः त्वया इत्यम् ।

प्रायः अन्त्यक्षमयस्य दिनानि आगतानि सन्ति-ते ।

महाकालेन अस्ति-ते कृतः ग्रासः ।

भस्मनः परिमलनस्य ० ॥

कलियुगेन किंनाम स्वात्मा प्रकाशितस्ते ? ।

(येन) संचितं सर्वमेव सत्कर्म नष्टं-ते ।

व्रतं चान्द्रायणाख्यं चर कुरु (अनुतिष्ठ) उपवासान् (अनश्ननव्रतानि) ।

भस्मनः परिमलनस्य ० ॥ ५९५ ॥

कथौ निधाय समातिष्ठ शृणु सत्संवादम् ।

चित्तं समाधत्स्व तं (शिवं) प्रति, कथां निधेहि स्मृतौ ।

ततः अस्ति-त्वं साधुः तथा ततः वानप्रस्थस्य ।

भस्मनः परिमलनस्य ० ॥

पद्मपुष्पसदृशो स्तः तस्य (शिवस्य) पादौ ।

स-एव सिद्ध-साधूनामपि अस्ति सद्गुरुः ।

स-एव राजयोगः स-एव प्राणाभ्यासकर्म ।

भस्मनः परिमलनस्य ० ॥

कर्णस्य कुरु हस्तग्रहणं ततः वनस्य मध्ये संचर (हस्तेन कर्णग्रहणं
नाम श्रपणविशेषः) ।

धर्मरूपे संनिवेशे अस्ति सत्कर्मरूपा अधिरोहिणी ।

इतः-परं शिव शिवेति कुर्वन् भूयास्त्वम् ।

भस्मनः परिमलनस्य ० ॥

हे-कृष्णाख्य-स्वात्मन्*, तव पिता माता च अस्ति-ते ईश्वरः ।

सातिप्रेमभक्त्या रटमानो-भव शिवेति शंकरेति ।

* अन्यकर्तुः स्वं प्रति विनयनम् ।

ज्ञानं ज्ञानं आसख् तसन्दुय् दाम् ।

वस्माह् मलनुकु असिनय् पास ॥ १४ ॥

15. ŚIVA, PLEASED WITH PĀRVATĪ'S CONSTANCY REVEALS HIMSELF IN HIS PROPER FORM, AND PRAISES THE VIRTUES OF CONSTANCY AND DEVOTION.

शरन् डीशिय् फिरनु जूगिस् वरन् प्योस् ।

सदाशिव-जी तिथुय् सौपनु यिथुय् ओसु ॥ ६०० ॥

सतुक् संवाद् बूजिय् साद् खग् गव् ।

शरन् डीशिय् बन्योव् जूगिस् सदाशिव् ॥

सतुक् संवाद् कुय् जि कदरय् करान् नञ् ।

सतकि संवाद-सूत्य् क्यय् कज् गङ्गान् यञ् ॥

सतुक् संवाद् जि नेचन् कुय् अनान् गाग् ।

सतुक् संवाद् जि पापन् कुय् करान् नाग् ॥

सतुक् संवाद् बूजिय् मन् च्ह् खग् यव् ।

सतुक् संवाद् कुह् पानय् सत्-सदाशिव् ॥

शरन्-गङ्गनुय् चनस्-मञ्ज् मोच् दावान् ।

शरन् गङ्गनुय् कुह् लूकालूख् हावान् ॥ ६०५ ॥

शरन्-गङ्गनुय् करान्-कुय् स्वात्मचूय् ज्ञान् ।

शरन्-गङ्गन् कुह् हावान् स्वात्म-शिव् पान् ॥ १५ ॥

(येन) जन्मनि जन्मनि भविष्यसि तस्यैव दासः ।

भक्तनः परिमलनस्य ० ॥ १४ ॥

श्रीपार्वत्याः सकोपोपालम्भप्रतिभाषितोत्तरं दृढभक्तिनिश्चयं

परौक्ष्य श्रीमहादेवस्य लिङ्गिवेशपरावृत्त्या

स्वरूपसाक्षात्कारवृत्तम् ॥ १५ ॥

शरणापन्नतां दृष्ट्वा परिवर्तयितुं योगिलिङ्गिनः (शिवस्य) लिङ्गित्वं आपतितं-
तस्य (लिङ्गित्वं त्यक्त्वा स्वरूपमास्थित इत्यर्थः) ।

(अर्थात्) श्रीसदाशिवः तादृगेव संपन्नः यादृगेव आसीत् (वस्तुतः)

॥ ६०० ॥

वास्तवं संवादं श्रुत्वा साधुः (योगिलिङ्गी) संतुष्टः संपन्नः ।

शरणापन्नतां दृष्ट्वा संपन्नं योगिलिङ्गिनः (वास्तवं) सदाशिवत्वम् ॥

सत्यस्य संवादः अस्ति हि वाङ्मानसातीतं (वृत्तं) कुर्वाणः प्रत्यक्षम् ।

सत्यस्य संवादेन अस्ति शिलायाः भवन्ती नवनीतता (कठोरस्य मार्दवं
संपद्यते इत्यर्थः) ॥

सत्यस्य संवादः नाम अन्धनेत्रयोरपि अस्ति जनयन् सुप्रकाशम् ।

सत्यस्य संवादः हि पापिपापानां संभवति कुर्वन् विनाशम् ॥

सत्यस्य संवादं श्रुत्वा मनः त्वं संतुष्टं संनिधेहि ।

सत्यस्य संवादः (तत्सत्स्वरूपः) अस्ति स्वयमेव सत्सदाशिवः ॥

शरणापन्नता क्षणमात्रकाले-एव मोक्षावस्थां दापयति ।

शरणापन्नतेव संभवति लोके-आलोकं (संसारे सत्प्रकाशं) प्रदर्श-
यन्ती ॥ ६०५ ॥

शरणापन्नतेव कारयति स्वात्मरूप-परिज्ञानम् ।

शरणापन्नतया संभवति प्रदर्शयन् स्वात्मरूपः-शिवः स्वस्वरूपम् ॥ १५ ॥

16. DESCRIPTION OF THE GLORIOUS APPEARANCE OF ŚIVA AS HE REVEALED HIMSELF TO PĀRVATĪ.

The 16th chapter is in Hindī, and is here omitted (vv. 607-617).

17. PĀRVATĪ SEES ŚIVA IN HIS PROPER FORM, AND BEGINS TO SING HIS PRAISES.

बुकुन् जूगिस् बन्योमन्तु व्याख् रंगा ।

खसिथ् वृशवस् वसान् तस् शेर गंगा ॥ ६१८ ॥

सफेद आम् तस् तन् जि जन् निर्मल् सुह् कोपूर ।

करोर् सूर्यन्-हन्दि थदु क्वाह वन तसन्दु नूर ॥

अथन् दन् ह्यथ् सुह् पंपोशाह् त्रिशूलाह् ।

तिथथ् तमि पंरु दास-बावचू खास लीला ॥ ६२० ॥ १० ॥

18. PĀRVATĪ'S HYMN IN PRAISE AND AWE OF ŚIVA. SHE ENTREATS HIM TO TAKE HER FOR HIS SPOUSE. HE PROMISES TO GRANT HER PETITION, AND TELLS HER TO GO HOME AND WAIT FOR NĀRADA.

हे शिव शंकर परमेश्वर हर ।

भस्मादर काल-संहारी ॥ ६२१ ॥

अमरनार्थकि अकाल अमर

व्वह् मर च्य-पत ह्यथ् सारी ।

सुथ् जिन्द मरुन् कुह् देवन् ति आश्वर

भस्मादर काल-संहारी ॥

सतचू वथ् हाववुन् कुख् सद्ग्वर

च्य् कुख् महा-व्यचारी ।

श्रीपार्वतीमोहचिकीर्षयागतस्य श्रीशिवस्य तदनुरूपलिङ्गिरूप-
वर्णनं हिन्दीभाषया ॥ १६ ॥

श्रीशिवस्य योगिलिङ्गितात्यागोत्तरं स्वस्वरूपावस्थान-
दर्शनम् ॥ १७ ॥

दृष्टं-तथा योगिपूर्वरूपस्य संपन्नं अन्यत् स्वरूपम् ।

(यथा) आरुह्य तृषभं (तृषभारूढः सः) प्रखवन्ती तस्य शिरस्तः
गङ्गा ॥ ६१८ ॥

शुक्लवर्णा आसीत् तस्य मूर्तिः हि इव निर्मलं सः (अभूत्) कर्पूरम् ।

कोटिसंख्य-सूर्याणामप्याधिक्येनाभूत्, किंनाम कथये (यत्) तस्याभूत्
प्रभाप्रकाशः ॥

हस्ताभ्यां द्वाभ्यां गृहीत्वा सः (अभूत्) कमलं त्रिशूलं (च) ।

तावत् (तादृक्स्वरूपं दृष्ट्वा) तथा (पार्वत्या) अर्च्येतुं-प्रस्ताविता
दास्याचरणस्य शुद्धा स्तुतिः ॥ ६२० ॥ १७ ॥

तत्स्वरूपदर्शनमनु श्रीशिवं प्रति पार्वत्याः स्तुतिरिचम् ॥ १८ ॥

हे शिव जगत्कल्याणकर परमेश्वर (भवभय-) हर ।

हे-भक्तपरिमलिताङ्ग महाकालसंहारकर्तः ॥ ६२१ ॥

हे-अमरनाथाख्यत्तेत्रनिवास, अनन्त (वा तत्तेत्राश्रयाणां कालहरण)

मृत्युहीन ।

अहं मरिष्यामि (उपहारीकुर्यां स्वात्मानं) त्वामुद्दिश्य सह-धृत्वा

सर्वपरिवारम् ॥

तदेव जीवदवस्थयापि मरणं समस्ति देवानामपि आश्रयोत्पादकं

(दुर्लभं) ।

हे-भक्तपरिमलिताङ्ग ॥

तत्त्वज्ञानस्य मार्गं प्रदर्शयन् अस्मि सद्गुरुमूर्तिः ।

त्वमेव अस्मि सन्महाविवेककृत् ॥

च्य् कुख् प्रश्नं त च्य् कुख् व्यत्तर

भस्मादर काल-संहारी ॥

च्य् कुख् माता पिता चर-अचर

च्य् कुख् बांदव् त बंद् सारी ।

च्य् कुख् पनुन् त च्य् कुख् व्यपर

भस्मादर काल-संहारी ॥

च्य् कुख् विष्णुरूप महेश्वर हे हर

संसारम् आख् अवतारौ ।

राक्षस् गालिथ् बक्य् कर्ण्य् खर

भस्मादर काल-संहारी ॥ ६२५ ॥

वीदचू शोबा कुख् च्छ् विद्यादर

च्य् वातिथ् कुख् च्छ्वापारी ।

कृपा कर्तम् कुम् च्योन् आसर

भस्मादर काल-संहारी ॥

गंगाद्य गयाद्य प्रयाग पुष्कर

धर्मकि फल पाप-न्यवारौ ।

च्य् देवन्-देव् कुख् महेश्वर

भस्मादर काल-संहारी ॥

न्यथ् सुखि व्ययद्वा पतिमि पहर

चरनन् लगहाय् दान पारी ।

दद्या म्य कर्तम् दद्या-सागर

भस्मादर काल-संहारी ॥

त्वमेव असि सत्प्रश्नरूपः त्वमेव च असि उत्तररूपः ।

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

त्वमेव असि माता पिता चराचरात्म-जगतः

त्वमेव असि ब्रान्धवरूपश्च संबन्धिरूपश्च सर्वे (ब्रान्धवः संबन्धिनश्च
सर्वे त्वमेव)

त्वमेव असि स्त्रीपुंशः त्वमेव च असि परः

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

त्वमेव असि विष्णुरूपः महेश्वरः (जगत्पालकः) हे हर (जगत्सुखकर्तः)

संसारे आगतस्त्वं अवतारेण ।

राक्षसान् विनाश (मुक्तिकरी) भक्तिः कृता-त्वया स्थिरा

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥ ६२५ ॥

वेदस्य शोभा (सारगम्यः) असि त्वं हे-विद्याधर (सर्वविद्याश्रय)

त्वमेव व्यापकः असि सर्वतः ।

दयां कुरु-मयि, अस्ति-मे तव अवलम्बः

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

श्रीगङ्गायां गयातीर्थे प्रयागतीर्थे पुष्करतीर्थे

हे-सद्गुर्मफलदातः (तथा) पापनाशन ।

त्वमेव देवानां देवः असि हे-महेश्वर

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

नित्यं सुवेलायां (ब्राह्ममुहूर्ते) उत्तिष्ठेयं रात्र्यन्त्यप्रहरे

(ते) चरणयोः येजयेयमात्मानं समाधिं धृत्वा ।

दयां मयि कुरु-मयि हे-दया-सागर

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

महाराज वनिथ् यितम् कटादर

सूत्य ह्यथ शूविदार् सवारी ।

कृपा कर्तम् वर्तम् न्य स्वयंवर

महादेवन् काल-संहारी ॥

शिवनाथन् तोर दपुनस् ब्वह् तिय् कर

यिथ् वनहाम् तिय् राज-कमारी ।

खग्र रोज् खख-मान् गक् ब्वज् पनुनु गर

भस्मादर काल-संहारी ॥ ६३० ॥

शक्ति ह्यथ् वातिय् नारद-मुनीश्वर

करनावि खांदरचू तयारी ।

यिमथ् त निमथ् हालय् गक्किय् सर

भस्मादर काल-संहारी ॥

द्योनु न्य-ति कृष्णस् प्रयम्-दिगंबर

चाञ्जय् बक्थ् छाम् सदांरी ।

ओशद् मनश् कप न्यथ् शडचर

भस्मादर काल-संहारी ॥ १८ ॥

19. ŚIVA COMFORTS THE AWE-STRICKEN PĀRVATĪ. HE PROMISES
TO MARRY HER IN HER FATHER'S HOUSE, AND RETURNS TO KAILĀŚA.

महादेवन् दपुम् अज्-हद् करुथ् तफ् ।

ब्वह् करुथस् खग्र स्यठाह् दफ् कथाह् गक्किय् दफ् ॥ ६३२ ॥

यिक्ख् यदवय् त पख् म्यथ्-सूत्य् च्ह् वुज्जक्यन् ।

पकख्-नय् अद करुन् कथाह् गक्कि तिह् च्य् वन् ॥

महाराजः (वरः) भूत्वा आगच्छेः-मे (महारणाय) हे-जटाधर

सह धृत्वा शोभमानां जन्यसादिततिम् ।

कृपां कुरु-मयि वृणुयाः-मां मां स्वयंवरेण

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग ॥

श्रीशिवनाथेन उत्तरं कथितं-तस्यै अहं तदेव कुर्याम्

यदेव कथयेः-मां तदेव हे-राजकुमारि ।

प्रसन्ना भव सुखेन गच्छ अधुना स्वीयं गृहम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग ॥ ६३० ॥

संदेशं धृत्वा प्राप्नुयात्-ते नारदमुनीश्वरः

कारयिष्यति विवाहोत्सवस्य सज्जनाम्

आगच्छेयं-ते नाम सह-नयेयं-त्वां शीघ्रमेव भवेत्ते मुञ्जातम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग ॥

तव ममापि कृष्णाभिधस्य (ग्रन्थकृतः) प्रेम (अस्ति) हे-दिगम्बर

तवैव भक्तिः अस्ति-मे प्रोन्नताधिकारित्वम् ।

भवौषधभूतं मन्त्रं जपेयं नित्यं षडक्षरात्मकम् ।

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग ॥ १८ ॥

श्रीपार्वत्यास्तपःसंतुष्टः श्रीमहादेवः पुनरपि तत्प्रशंसनोत्तरं

वरदित्तया संवदति ॥ १९ ॥

श्रीमहादेवेन कथितं-तस्यै अत्युत्कृष्टं कृतं-त्वया तपः ।

अहं कृतस्त्वयाहं प्रसन्नः अतिशयेन कथय किं वृष्टं-तव कथय ॥ ६३३ ॥

इच्छसि यदि तु आयाहि मयैव-सह त्वं अधुना ।

आयासि-न-चेत् ततः कर्तव्यं किं अस्ति तत् त्वमेव वद ॥

द'पुस् तमि ह्यम् म्य थिच्छा हिमाल-मन्दु थिख् ।
 त्रिकोटी देवता ह्यथ त'ति म्य वरिथ् निख् ॥ ६३५ ॥
 द'पुस् त'मि तोर सोरुय् चोनु कुह् मंजूर ।
 ब्वह् कुस् चय् सूति-सूतिनय् कुस्-न केह् दूर ॥
 थिह् फ्रमावख् ब्वह् तथ्-कुन् न्यथ् थवय् चय् ।
 सआदथ् कुम् सआदथ् कुम् सआदथ् ॥
 ब्वह् यूरि सोज़ख् सत-च्छेपि ह्यथ् अरन्धथ् ।
 मुकरर् तिम करन् इति खांदर'चू कथ् ॥
 तिमन् पत पान नारद-च्छेपु ब्वह् सोज़न् ।
 लदख् शक्ति तिम तसज्ज्य वानिय बोज़न् ॥
 च्ह गक् ब्वज् माज्य-मालिस् माज्यराह् वन् ।
 इह् बूज़िथ् थियु लदन् तिम हनि-प्यठ् हन् ॥ ६४० ॥
 ब्वह् कुस् शिव् शक्ति-रूप वातिथ् चपोरुय् ।
 यमिस् दितु म्य तमिस् चय् दितुथ् सोरुय् ॥
 ब्वह् कुस् चय् सूत्य् चय् म्य सूत्य् ह्यख् नितोन्यथ् ।
 इज्जय् कुय् सथ् इज्जय् कुय् सथ् इज्जय् सथ् ॥
 च्ह ह्यख् गौरी ब्वह् कुम् शंकर् कुह् क्याह् ब्यन् ।
 कुह् क'रुमतु कर्मलानिय् अस्य पैव्यन् ॥
 च्छ सूत्य् केह् म्य तफावथ् ह्य-न कन् थाव् ।
 कुह् गौरी-शंकर व्य'दु म्यय् कुनुय् नाव् ॥
 इज्जय् नाव् युसु ज़पिथ् तस् कास संकठ् ।
 दया करवुनु रोज्ज न्यथ् ब्वय् तमिस् प्यठ् ॥ ६४५ ॥

प्रत्युक्तं-तस्मै तथा अस्ति-मे मम इच्छा हिमालयस्य (गृहे) आगच्छेत्स्वम् ।
 त्रिकोटिसंख्याः देवताः सह-कृत्वा तत-एव मां वृत्वा नयेत्स्वम् ॥ ६३५ ॥
 प्रत्युक्तं-तस्मै तेन उत्तरं सर्वमेव त्वदीयं अस्ति (मे) स्वीकृतम् ।
 अहं अस्ति त्वया नित्यं-सहवर्त्यैव अस्ति न किमपि दूरे (व्यतिरिक्तः) ॥
 यत् आच्चापयसि अहं तदुपलब्धं नित्यं समाधास्यामि वित्तम् ।
 अतिसंमतं अस्ति-मे अतिसंमतं अस्ति-मे अतिसंमतम् ॥
 अहं इहैव प्रेषयिष्यामि-तान् सप्तर्षीन् सह असम्भ्रया ।
 निश्चितं ते करिष्यन्ति इह विवाहोत्सवस्य कथां (वृत्तम्) ॥
 तेषां पश्चात् (तान्प्रति) स्वयं नारद-देवर्षिं अहं प्रेषयिष्यामि-तम् ।
 प्रेषयेयं-तान्प्रति संदेशं, ते तस्य वाचा श्रोष्यन्ति ॥
 त्वं गच्छ अधुना मातापितृभ्यां सर्ववृत्तान्तं कथय ।
 इदं-वृत्तं श्रुत्वा यथा आरोपयिष्यतः तौ अङ्गेषु अङ्गानि (हर्षेण स्ववपुषि नो
 मास्यतः) ॥ ६४० ॥
 अहं अस्ति शिवः शक्तिरूपेण (अभिन्नशिवशक्तिः) व्याप्य-स्थितः परितः
 (सर्वत्र) ।
 यस्मै दत्तं (भोगमोक्षफलं) मया तस्मै त्वयैव दत्तं-त्वया सर्वम् ॥
 अहं अस्ति त्वयैव सह त्वमेव मया सह अस्ति नित्यदा
 (न कदापि विपुक्तिरावयोः)
 इदमेव अस्ति सत्यं इदमेव अस्ति सत्यं इदमेव सत्यम् ॥
 त्वं अस्ति गौरी अहं अस्ति शंकरः अस्ति को-नाम भेदः ।
 अस्ति कृतं आद्यदैवेन आवयोः पिण्डैक्यम् ॥
 त्वया सह कोऽपि मम विशेषः अस्ति-न कर्णौ निधेहि (समाधानेन शृणु)
 अस्ति गौरीशंकर-इति प्रसिद्धं मम एकमेव नाम ॥
 इदमेव नाम यः जपिष्यति तस्य अपाकुर्वी संकटम् (दुःखजालम्) ।
 कथां कुर्वन् भवेयं नित्यदा अहं तं प्रति ॥ ६४५ ॥

इज्जय् नाव् जपवन्यन् न्यथ् स्वर्गं दावे ।
 इज्जय् नाव् युस् जपिय् सुय् मोक्ष प्रावे ॥
 बन्धेमन् च्छब्ध् व्यस् कुम् ब्वह् सूतिनय् च्छय् ।
 च्छ त म्य च्छ-न फल्व् केह् च्छम् पननञ्ज् द्रिय् ॥
 वनिय् दय् गव् सदाशिव् कोहि-कैलास् ।
 अमिय् लोल अमिय् प्रयम दहय् आस् ॥
 बनिन् कृष्णस् म्य इक्कू बन्तो इथुय् लोल ।
 च्छ म्य गौरी-शंकर कुख् माज्जु तय् मोलु ॥ १८ ॥

20. PĀRVATĪ LEAVES THE FOREST OF HER AUSTERITIES, AND RETURNS HOME. HER RECEPTION BY HER PEOPLE.

भवानी आय अज्ज-जंगल् ब-खानय् ।
 वनय् क्काह् तफ् करन् ओसुस् बहानय् ॥ ६५० ॥
 महामाया स आसू-ना पननि-पानय् ।
 कुह् सोर् च्छेलोक् तमन्दुय् अख् निशानय् ॥
 शिवस् सूत्य्-शक्ति अज्जलय् मिलु प्रसिद् ओस् ।
 दय्य् ज्ञाहिर्-जमादाह् तफ् करन् प्योस् ॥
 हर्षोव् तम् तप-सूत्य् तेज्ज् कोताह् ।
 वनव् कोताह् करय् व्वज्ज् कस् कोताह् ॥
 ह्योव् याज्ज् तमि पक्कनुय् गर-वते-कुन् ।
 बुद्धिय् देवव् तिह् ह्यत् तम् बोज्जनावुन् ॥
 करय् देवन्-हन्दिय् देवन् बड्डु च्छ प्रसाद् ।
 च्छ गौरी राजकूरी कुय् आफरौ-बाद् ॥ ६५५ ॥

इदमेव नाम जपद्भ्यः नित्यं स्वर्गभोगं दापयिष्यति ।

इदमेव नाम यः (समाधानेन) जपन्त्यात् सः मुक्तिं प्राप्स्यति ॥

संविद्धा अस्मि-त्वं अहमेव, अस्मि अहं नित्यावियुक्तः त्वया ।

तव अपि ममापि अस्मि-न अन्तरं किमपि (तत्कृते) अस्मि-मे स्वात्मनः

शपथः ॥

उक्ता इत्यमेव गतवान् श्रीसदाशिवः शिखरस्थानं-कैलासस्थ ।

ईदृश्या आसक्त्या ईदृशा प्रेम्णा (युक्ता) नित्यमेव भूयाः (इति) ॥

भवतु-नाम कृष्णस्य मम ईदृशी भक्तिः ईदृगेव प्रेमासञ्जनम् ।

त्वमेव मम हे-गौरीशंकर अस्मि माता पिता च ॥ १९ ॥

श्रीगौर्याः पितृगेहमागत्य तदनुबन्धि वृत्तम् ॥ २० ॥

भवानौ आगता वनप्रदेशात् पितृगेहम् ।

वदिष्यामि किंनाम तपश्चरणं आसीत्तस्याः हेतुमात्रम् ॥ ६५० ॥

(यतः) महामायाशक्तिः सा आसीत्-न सस्वरूपेण . (वस्तुतः) ।

अस्मि-हि सर्वं त्रैलोक्यं तस्या-एव एकं कलामात्रम् ॥

शिवेन सहचारिणी (अभिन्ना) शक्तिः (इति) आदित-एव ऐक्यं प्रसिद्धं
आसीत् ।

कारणविशेषेण (स्वातन्त्र्यलीलामात्रेण) लोकाचारदर्शनार्थं तपसः करणं
आभाषितम् ॥

(तत्रापि) अत्युत्कृष्टता-गतं तस्याः तपश्चर्यया तेजः अत्यन्ततया ।

वक्तुं-शक्यं कियद्नाम, कुर्यात् अद्युना प्रासङ्गिकवृत्तं समाप्तम् ॥

आरब्धं यावत् तया संक्रमणं गृहमार्ग-प्रति ।

समीक्ष्य देवैः तत् आरब्धं तामुद्दिश्य संस्तवनं (प्रशंसनम्) ॥

(यथा) कृतः देवानामपि देवेन महान् तव प्रसादः ।

तव, हे-गौरि, हे-राजकुमारी, अस्मि अभ्युदयवादः (अस्तः) ॥ ६५५ ॥

बुद्धि मैनवतौ गय वारथाह् खग् ।
 हिमालय ते स्यठाह् लङ्गु तम् करनि शावग् ॥
 प्रज्ञलवुनु तम् वुकुख् कर्मुकु वड्डु खप्रकाग् ।
 कह्ख तम् मर्हवा शावाग् शावाग् ॥
 ल्वकटि-पान-प्यठय् आसूय् च्य सतचू लय् ।
 च्य व्वयिनय् जय् सदाशिव-सङ्गु दया क्य ॥ २० ॥

21. HIMĀLAYA AND MĒNAKĀ PRAISE PĀRVATĪ.

प्रथम् ओसुय् शिव-सन्दु ज्यन-कालय् ।
 करय् व्वह् लोल-पोशन् पोश-मालय् ॥ ६५८ ॥
 दिचय् हरनञ्ज कालय् लोल-डालय्
 सदाशिव् पान क्कोडुयन् बाल-बालय् ।
 च्यहय् बाल-पान तोद्योय् बूल-बालय्
 करय् व्वह् लोल-पोशन् पोश-मालय् ॥ ६६० ॥
 दलन्-दीशुकु च्लुय् जलदय् मलालय्
 च्य वरने सदाशिव् थिथि कमि हालय् ।
 च्य लूखुमतु र्तु कुह् पानय् पननि कपालय्
 करय् व्वह् लोल-पोशन् पोश-मालय् ॥
 गनान् छम् प्रय् वनन्-हन्दि पोश् वालय्
 च्य लागय् पोश् मिलविय् अर्ग-चालय् ।
 क्यह् कृष्णञ्ज पालना च्यानिय् हवालय्
 करय् व्वह् लोल-पोशन् पोश-मालय् ॥

(तां तथाविधां) दृष्ट्वा मेनका (जननी) संपन्ना अत्यन्तं प्रसन्ना ।
 हिमाञ्जयः (पिता) च अत्यन्तं (प्रसन्नः) लग्नः तस्याः कर्तुं प्रशंसासु ॥
 देदीप्यमानः तस्याः दृष्ट्वाभ्यां सौभाग्यस्य अतिमहान् स्वप्रकाशः ।
 कृतं-ताभ्यां (च) तस्याः अहोभाग्यमिति प्रशंसनं प्रशंसनं (वीक्षया
 प्रशंसनम्) ॥
 बाल्यादेव-प्रभृति आसीत्ते तत्र सद्ब्रह्मसंयोगस्य प्रीत्यासक्तिः ।
 तव भूयात्ते जयजयकारः श्रीसदाशिवस्य महान् अनुग्रहः अस्ति-यां-प्रति
 ॥ २० ॥

श्रीपार्वत्या मातृकृतस्तुतिप्रस्तावना ॥ २१ ॥

प्रेम आसीत्ते परमशिवस्य जन्मन-आरम्भ ।
 कुर्यां-त्वत्कृते अहं प्रेमपुष्पैः (विचिताः) पुष्पमालाः ॥ ६५९ ॥
 दत्तानि- (विहितानि-) त्वया भृगपोतस्येव उच्छलितगतानि
 प्रेमविह्वलतया
 श्रीसदाशिवः स्वयमेव अन्विष्टः प्रति-पर्वताधित्यकोपत्यकम् ।
 तवैव बाल्यावस्थायां संतुष्टीभूतस्ते नित्यबाल्यमनोहरमूर्तिः-शम्भुः
 कुर्यां-त्वत्कृते ॥ ६६० ॥
 दाक्षिणात्यप्रदेशस्य (अर्थतो दत्तप्रजापतिसंबन्धी) अपगतस्ते
 श्रीघ्रमेव मनुः
 तव वरणाय श्रीसदाशिवः आगमिष्यति केनापि वृत्तेन
 (महाप्रश्रयसंभारेण)
 त्वया (हि) लिखितं प्रशस्तं अस्ति (सद्भाग्यं) स्वयमेव स्वस्मिन्
 भालपट्टे
 कुर्यां-त्वत्कृते ॥
 धनीभवन्ती अस्ति-मे प्रीतिः वनानां पुष्पाणि आनयिष्यामि
 त्वयि समर्पयिष्यामि पुष्पाणि मेलयित्वा अक्षतहस्तपूरैः ।
 अस्ति कृष्णस्य पालनं तव स्थायत्तमस्ति
 कुर्यां त्वत्कृते ॥

करन् वक्ति वक्तु च्याञ्ज परमशक्तौ
 ह्यह् वक्तुन् च्याञ्ज वक्तुय नित्यवक्तौ ।
 ह्यह् वक्तौ च्याञ्ज कासान् साञ्ज सक्तौ
 ह्यह् वक्तु च्याञ्ज वक्तुन् नेखवक्तौ ॥ २१ ॥

22. PRAYER AND PRAISE ADDRESSED TO PĀRVATĪ BY THE WHOLE
 UNIVERSE.

हिमालय-पर्वतनि गरि च्य ज्ञायख् ।
 आयख् करने जगि रत्नपाल् ॥ ६६४ ॥
 परमशख्य परमशिव् क्वाडनि द्रायख्
 कर्म-सूत्य सपञ्जुख् शिवशक्ति-रूप् ।
 भगवथ्-माया बोजनय् आयख्
 आयख् करने जगि रत्नपाल् ॥ ६६५ ॥
 परमात्म-सूर्य-मञ्जु तीज् ननु द्रायख्
 प्रकलनि आयख् संसारम् ।
 यमि-मञ्जु द्रायख् तथि मञ्जु चायख्
 आयख् करने जगि रत्नपाल् ॥
 जगतचू दाता ह्यख् फलदायख्
 यम् दिख् च्य तम् दिथि शिवजी ।
 सुय् च्य लायख् च्य तम् दायख्
 आयख् करने जगि रत्नपाल् ॥
 वरने यियि च्य वैकुण्ठ-नायख्
 वीगिम् खसनुकु कुय् ह्यय्यख् ।

कुर्वन्ति (सर्व एव) भक्ताः भक्तिं तवैव हे परमशक्ते
 अस्ति (हि) भक्तानां तव भक्तिरेव नित्यमुक्तिरूपा ।
 अस्ति (हि) भक्तिः तव नाशयन्ती अस्माकं संकटम्
 अस्ति (हि) भक्तिः तव भक्तानां सौभाग्यशालिता ॥ २१ ॥

पार्वतीं प्रति सर्वस्य जगतः स्तुतिपूर्वकं कीर्तनम् ॥ २२ ॥

हिमालय-पर्वतस्य गृहे त्वमेव जाता-त्वम् ।
 आगता-त्वं कर्तुं जगत्याः पालनाम् ॥ ६६४ ॥
 परमशक्तिरूपा परमशिवं अन्वेष्टुं निर्गता-त्वम्
 सत्कर्मणा (लोकाचारविहितेन) संपन्ना-त्वं अभिन्नशिव-
 शक्तिरूपा ।
 भगवन्माया (साक्षात्) दृष्टिपथं आगता-त्वम्
 आगता-त्वं ॥ ६६५ ॥
 परमात्म-सूर्य-मध्यात् प्रकाशरूपा प्रत्यक्षं निर्गता-त्वम्
 प्रकाशयितुं आगता-त्वं संसारमण्डलम् ।
 यन्मध्यात् निर्गता-त्वं तस्यैव मध्यं प्रविष्टा-त्वम्
 आगता-त्वं ॥
 जगतः दातृरूपा असि फलदात्री
 यस्मै दास्यसि त्वमेव तस्मै दास्यति (सत्फलं) श्रीशिवः ।
 स-एव तवैव योग्यः त्वमेव तस्य धीमचिवात्मिका
 आगता-त्वं ॥
 वरीतुं आगमिष्यति-त्वां (सः) सह-कृत्वा वैकुण्ठ-नायकम्
 (श्रीविष्णुम्)
 विमानचित्रस्य* आरोहणस्य अस्ति-ते संपदुपभोगः ।

* विवाहोत्सवेषु गृहाङ्गनमध्ये पञ्चरङ्गादिना शिवमानाकारं चित्रं लिख्यते
 स उच्यते ।

मानर्यञ् पतिव्रत् त सती द्रायख्
 आयख् करने जगि रचपाल् ॥
 कृष्ण लोल-तारौ सेतार वायख्
 वाणी भवानी चय् गच्छि स्यद् ।
 सय् करिय् नाद-व्यंद् बोझनस् लायख्
 आयख् करने जगि रचपाल् ॥ २२ ॥

23. THE LEGEND OF THE ASURA TĀRAKA. HE OPPRESSES THE GODS.
 ŚIVA TELLS HOW BRAHMĀ HAS EXPLAINED TO THEM THAT HE
 CAN ONLY BE CONQUERED BY ŚIVA'S SON, AND SENDS ARUNDHATĪ AND
 THE SEVEN ṚṢIS AND OTHERS TO HIMĀLAYA TO ASK HIM AND
 HIS WIFE TO GIVE THEIR DAUGHTER TO ŚIVA IN MARRIAGE. THEY CON-
 SENT. ARUNDHATĪ, ETC., RETURN TO BENARES AND INFORM ŚIVA.
 HE IS PLEASED, AND DIRECT NĀRADA TO SUMMON BRAHMĀ, VIṢṆU, AND
 THE OTHER GODS.

च्छ्वाह् अख् ओस् ओसुस् शिवसन्दु बाव् ।
 तमिस् किय् सूत-पौरानिख् दपान् नाव् ॥ ६७० ॥
 कषीश्वर् बडु तपोश्वर् कर्मवानय् ।
 मनस् आसिस् खनिथ् अरदाह् पुरानय् ॥
 दथय् पाठिन् दिवान्-कुय् वीद-साक्षी ।
 तपोवन-प्यठ शिव-जी आव् काशी ॥
 बनारस् नाव् काशिय-हन्दु कुह् मगह् ।
 महादेवस् कुह् तमि दौशकु प्रथम् पूह् ॥
 बसान् युस् तति मोक्षचूय् गथ् बनान्-व्यस् ।
 सदाशिव् पान शिव-लूकस् अनिय् तम् ॥
 ततुय् वातिथ् सत च्छि मंगनाविन् ।
 तिमन् सारिय् मनकि सिर् वार बाविन् ॥ ६७५ ॥

मानवतौ पतिव्रता सती च निर्गता-त्वं (एव)

आगता-त्वं० ॥

हे कृष्णाख्य* हार्दात्म-तन्त्रीभिः वीणां वादयिष्यसि (चेत्)

वाणी (परात्मिका) भवानी तवैव संपत्स्यते सिद्धा ।

सा-एव करिष्यति-ते नाद-बिन्दात्मकां† अवगार्य योग्यम्

आगता-त्वं० ॥ २२ ॥

प्रकृतवृत्तकथानकरूपणम् ॥ २३ ॥

ऋषिरेकः एकः आसीत् आसीच्-(च)-तस्य शिवात्मपरमात्मनः अतिरागः ।

तस्य सन्ति (लोकाः) सूत-पौराणिक-इति कथयन्तः नाम ॥ ६७० ॥

(सः) मुनीश्वरः महान् तपस्विनामग्रः सत्कर्मशीलः (च) ।

मनसि आसन्-यस्य उट्टुङ्कितानीव अष्टादश पुराणानि ॥

(तत्कथनानुरूपं) इत्थं प्रकारेण प्रददाति वेदस्य-प्रामाण्यम् ।

तपोवन-पृष्ठात् श्रीशिवः आगतः काश्याम् ॥

वाराणसीति नाम काशीपुरः अस्ति प्रसिद्धम् ।

महादेवस्य अस्ति तस्य देशस्य प्रेम पूर्णम् ॥

वास्तव्यः यः तत्र मोक्षस्यैव गतिः संभवन्ती-तस्य ।

सदाशिवः स्वयं शिवलोकं आनयिष्यति तम् ॥

तत्रैव प्राप्य समर्पयः आनायितास्तेन ।

तेषु सर्वाण्येव मनसः रहस्यानि सम्यक् आविष्कृतानि-तेन ॥ ६७५ ॥

* ग्रन्थकृतः स्तोत्रिः ।

† योगप्रसिद्धः शब्दः ।

‡ एतद्वृत्तं वेदे पूर्वभूतमेव प्रकाशयति स्मृत इति भावः ।

अरुंधती वमै नारद-मुनीश्वर ।
 सर्पिन् हाजिर् तिमन् लगु वननि ईश्वर ॥
 कुह तारक-नाम् दैत्याह् अस् बजोरय् ।
 तमिन् न्युमत्तु-कुह देवन् राज्य सोरय् ॥
 छिह् तस्-निग् देवता लाचार् आमति ।
 बहार् अत्राप् छिन् तप् करनि द्रामति ॥
 तिमन् वनुमत्तु जि कुह ब्रह्मा-जियन् दय् ।
 कुह राजौ तारकस् पठ् पान शिव-जिय् ॥
 करिव् तप् शिव-नाथस् बनि संतान् ।
 लबिव् अद राज्य् सुय् ह्ययि तारकस् ज्यान् ॥ ६८० ॥
 सुह तारख् दर्म-कर्म-निग् प्ययि तत्तु-ताम् ।
 शिवस् संतान् व्वत्पथ् गक्कि यत्तु-ताम् ॥
 बहानाह् ज़ाहिस्कु तस् दय् वनुन् पय् ।
 न-तय् निष्काम निष्कल् कुय् सदाशिव् ॥
 गक्किव् ल्हि तस् हिमालम् निग् वनिव् दय् ।
 अनोन् गौरौ वनन् दय-पांठि शिव-जिय् ॥
 कुह फ़र्मावान् दय-पांठि शिव शंकर् ।
 करव् गौरिय् सूतिनय् अस्ि स्वयंवर ॥
 व्वय्यन् जै-जै च्य-हिहिस् बाग्यवानम् ।
 सदाशिव् पान यियि यस् कज़दानम् ॥ ६८१ ॥
 इह् बूजिय् सत-च्छपि अरुंधती ह्यय् ।
 पकान्-गय् वज़ूख् हिमालम् हकैकय् ॥

असन्धतौ (वसिष्ठसिधर्मिणी) (च) सह नारदधिष्ठा ।

(ते सर्वे) संपन्नाः संनिहिताः तान्-प्रति प्रवृत्तः वक्तुं ईश्वरः ॥

अस्ति (हि) तारको-नाम देव-एकः एकः अतिबली ।

तेनैव अपनीतमस्ति देवानां राज्यं सर्वमेव ॥

सन्ति (हि) तस्मात् देवाः उद्देगं आगताः ।

बहिरेव दूरेषु-प्रदेशेषु सन्ति तपः तमुं निष्क्रान्ताः ॥

तेभ्यः कथितं हि अस्ति श्रीब्रह्मणा इदमेव ।

अस्ति प्रसन्नः तारकं प्रति स्वयं श्रीशिवः ॥

कुरुत तपः (येन) श्रीशिवस्य उद्भविष्यति अपत्यम् ।

अलक्ष्यत ततः राज्यं (स्वं) स-एव ग्रहीष्यति (अपनयिष्यति)

तारकासुरस्य जीवनम् ॥ ६८० ॥

सः तारकासुरः धर्मात्-कर्मणः पतिष्यति तत्कालपर्यन्तम् ।

शिवस्य अपत्यं उत्पन्नं संपत्स्यते यावत् ॥

मिथमात्रं प्रत्यक्षं (लौकिकं) तस्य ईदृशं कथयितुं आपतितम् ।

अन्यथा निष्कामः निर्वासनः अस्ति सदाशिवः ॥

गच्छत धूयं तस्य हिमालयस्य समीपे कथयत इदमेव ।

आनयिष्यामः (आनयिष्यामि)-तां गौरीं कथयन्ति (कथयति)

इत्थं श्रीशिवः ॥

अस्ति आज्ञापयन् इत्थं-प्रकारेण श्रीशिवः शंकरः ।

करिष्यामः (करिष्यामि) गौर्या सह वयं (अहं) स्वयंवरम् ॥

भूयात् जयकारः त्वत्सदृशस्य भाग्यशालिनः ।

सदाशिवः स्वयं आगमिष्यति यस्य कन्यावरणार्थम् ॥ ६८१ ॥

इदं श्रुत्वा सप्तर्षयः असन्धत्या सह ।

निर्जग्मुः कथितस्तैः हिमालयाय वृत्तान्तः ॥

चूह् कुख् बडु बाग्यवानय् कर्मवानय् ।

यियिय् शिवनाय् ह्यियि च्यय् कज्जदानय् ॥

कुह् वीदुक् आद् युस् ओंकारसय्-मज्ज ।

यियिय् सम्बख् सुह् च्यानिस् द्वारसय्-मज्ज ॥

निरंजन् निर्मल् निर्ग्वन् निराकार् ।

न तस् कूदय् न तस् लूबय् निराहार् ॥

महामायाय इन्दु कुय् कर्मलोनुय् ।

दियिय् दर्शुन् यियिय् सुय् गर च्योनुय् ॥ ६८० ॥

तिथय् मैनावतौ य्यलि बोज्जनावूख् ।

स्यठाह् साँपज्ज प्रसन् आँकार् स दावूख् ॥

दपुख् हिमालन् ति मज्जूर् कुह् मज्जूर् ।

पुनिमू-चंद्रम खत् म्यय् पूरि-कनि पूर् ॥

इहय् कय् च्यय् थविथ् मानिव् दय-गथ् ।

म्य वनुमव वाख् त्वहि ज्ञानिव् सतो सथ् ॥

ह्यतुख् रुख्सय् तिमन्-निग आय् काशी ।

महादेवस् दपुख् हे अविनाशौ ॥

यिह् कैकाह् अस्य आसूय् आगिया च्याज्ज ।

अकूय् कय् बोज्जवुनु पानय् तिमौ माज्ज ॥ ६८५ ॥

इह् बूज्जिय् वारयाह् खग् गव् महेश्वर् ।

तिथय् हाँजिर् सपेनु नारद् सुनीश्वर् ॥

महादेवन् दपुस् गच्छि बोज्ज थव् कन् ।

गच्छिथ् ब्रह्मा-जुवस् विष्णस् इह् कथ् वन् ॥

त्वं असि महान् भाग्यवान् सुकर्मकृत् ।

आगमिष्यति-ते श्रीशिवः प्रतिग्रहीष्यति-ते त्वत्तः कन्यादानम् ॥

अस्ति (हि) वेदस्य आदिभूतः यः ओं- (प्रणव)-इति-तस्य मध्ये ।

आगमिष्यति-ते संमुखं सः तव द्वारमध्ये (द्वारे) ॥

(यः) निरञ्जनः निर्मलः निर्गुणः निराकारः (च) ।

न तस्य क्रोधः न तस्य लोभः निरपेक्षभोज्यः (चास्ति) ॥

महामायारूपायास्त्वत्कन्यायाः अस्ति भाग्यं (भर्तृरूपः सः) ।

॥ दास्यति-ते दर्शनं आगमिष्यति स-एव गृहं तवेव ॥ ६९० ॥

तथैव मेनका यदा आविता-तेः ।

(सापि) अतिशयेन संपन्ना प्रसन्ना अङ्गीकारं सा दापिता-तेः ॥

प्रतिकथितं-तेभ्यः हिमालयेन अपि स्वीकृतं अस्ति स्वीकृतम् ।

पूर्णिमाचन्द्रमाः (इव) उदितः समेव पूर्वदिग्भागात् पूर्णः ॥

इमामेव कथां (वाचं) चित्ते निधाय मन्यध्वं देवी-गतिम् ।

मया कथितं-वः वाक्यं पूयं जानीत सत्यमेव सत्यम् ॥

गृहीता-तेः गमनानुज्ञा तेभ्यः आगताः काशीम् ।

(तत्र) महादेवाय कथितं-तेः हे अविनाशिन् ॥

यत्किंचिद्रूपा अस्माकं आसीत् आज्ञा त्वदीया ।

एकामेव कथां (वाचं) शृण्वद्भिः स्वयमेव तेः संमता (सा)

॥ ६९५ ॥

इदं श्रुत्वा अतिशयेन प्रसन्नाः संपन्नाः महेश्वरः ।

तथैव प्रत्यक्तः संपन्नः नारदः सुनीश्वरः ॥

महादेवेन कथितं-तस्मै संदेशं शृणु निर्धेहि कर्णौ (त्वम्) ।

गत्वा श्रीब्रह्मणे विष्णवे इमां वाचं वद ॥

त्रिकोटी देवता ह्यथ अस्य निशं धिन् ।

बुद्धिं वेलाहं समिधं तिमं हाजिरीं दिनं ॥

इह बुद्धिं द्राव नारद-जौ तुजुनं दव् ।

पकान्-गव् विष्णुलूकस् वातिथ्य-प्यव् ॥ २३ ॥

24. NĀRADA GOES TO VIṢṆU, AND, AFTER PRAISING HIM, INFORMS HIM OF ŚIVA'S INTENDED MARRIAGE.

हरि-नारायणस् लग् बावने हाल् ।

महाराजा महादेवुन् च कुय् साल् ॥ २०० ॥

चह् राम-रूप-किनि सौताय तोयोख्

चह् कृष्ण-रूप-किनि राधाय तोयोख् ।

तुलुय् च्यक् किय-प्यठ् गोवर्धनुक् बाल्

महाराजा महादेवुन् च कुय् साल् ॥

च्य लोलचू यञ् ख्यय् यशोदाय निशं

चह् रुदुख् लोल-किनि कुजाय निशं ।

सुदामनि अथ ख्यय् कम-सिरिचू चाल्

महाराजा महादेवुन् च कुय् साल् ॥

वनोवुयन् अकिध् सिरि-म्वद्य-सूत्य् दनिय्

दयिम्य म्वद्य अथ रटुनय् श्रीरुक्मिण्य् ।

यनय् कलूनय् दिहस् कोताह् जरो-माल्

महाराजा महादेवुन् च कुय् साल् ॥

विभीषणस् दितुय लंकाय-हन्दु राज्य्

कलस्-प्यठ् च्यय् यवुय् सुग्रीवस्य ताज् ।

त्रिकोटिसंख्याकान् मुख्यदेवान् सहकृत्वा अस्माकं समीपे आगच्छेयुः ।

(यथा) समीक्ष्य समयं समेत्य ते साक्षात्कारं दद्युः ॥

इत्थं श्रुत्वा निष्क्रान्तः नारदर्षिः उत्थापिता-(स्वीकृता)-सेन द्रुतगतिः ।

अगमत् (च) विष्णुलोकं प्राप्सौत् ॥ २३ ॥

विष्णुलोकं प्राप्य नारदार्षर्विष्णुं स्तौति प्रवृत्तिं च

प्रस्तौति ॥ २४ ॥

हरये-नारायणाय प्रवृत्तः कथयितुं वृत्तम् ।

हे-महाराज महादेवस्य तव अस्ति निमन्त्रणम् ॥ १०० ॥

त्वमेव राम-रूपेण सीतायाः (परमशक्तेः) अतुष्यः

त्वमेव कृष्ण-रूपेण श्रीराधिकायाः अतुष्यः ।

उत्थापितस्त्वया त्वयैव कनिष्ठिकाङ्गुल्यां गोवर्धनाख्यः पर्वतः

हे-महाराज ० ॥

त्वया प्रेमसमर्पितं नवनीतं मुक्तं-त्वया यशोदायाः समीपे

त्वं आस्थितस्त्वं हार्देन कुञ्जायाः समीपे ।

सुधामब्राह्मणस्य हस्तेन मुक्तं-त्वया तख्डुलकणरेणोः

हस्तपूरमात्रम्

हे-महाराज ० ॥

संपादितस्त्वया-सः एकेनैव तख्डुलकणचूर्णदानेन महाधनी

द्वितीयायाः सुष्ठुः (तद्गृहणकृते) हस्तः गृहीतस्तया-ते

श्रीरुक्मिण्या ।

विज्रप्तिः कृता-तया-ते दास्यसि-तस्मै कियन्-नाम स्वर्णादिद्रविणम्

हे-महाराज ० ॥

विभीषणाय दत्तस्त्वया लङ्कायाः राज्यम्

शिरसि त्वयैव स्थापितं-त्वया सुग्रीवस्य (राज-) मुकुटम् ।

अथ बख्चुथ बलिदानवस् ति पाताल

महाराजा महादेवुन् अथ कुय् साल् ॥

वच्छन् त बालकन् ह्यथ ग्वयु अथ ब्रह्मा

बनाविथ तिम् तिथिय् तस् करूय् चमा ।

चह् तोयोख गोपियन् कुय् नाव गोपाल

महाराजा महादेवुन् अथ कुय् साल् ॥ ७०५ ॥

मरिथ असि देवकिय् गर्भमिति श संतान्

अनिथ दितियस् दिहुकु कडुयस् अथ अर्मान् ।

तिमन् ओसु मरनस् गोमंतु स्यठाह् काल्

महाराजा महादेवुन् अथ कुय् साल् ॥

परिथ विद्या ग्वरन् दक्षिना मंजूय् ज्ञान्

गच्छमत्यय् दिनु मूदुमंतु अनिथ संतान् ।

समुद्रस् फटुम् वदि वदि म्य गलिम् लाल्

महाराजा महादेवुन् अथ कुय् साल् ॥

मनस् व्यलि राग् संतान-सन्दु स्यठाह् गोम्

अनिथ तमि रूप दितुयम् यिथु तमिस् ओसु ।

करून् अस्त्वथ अथ-कुन् चय् कुख् फिरान् काल्

महाराजा महादेवुन् अथ कुय् साल् ॥

शंखाखर् दैत्य मोरुथन् शंख् तमिस् द्राव्

कुह् तथ् शंखस् अथ थवुमंतु पान्चजन्य् नाव् ।

तवथ-बापथ् दिचूथ् पाजिस् अन्दर् काल्

महाराजा महादेवुन् अथ कुय् साल् ॥

त्वया परितोषेण-समर्पितं-त्वया बलिदानवाय अपि पातालराज्यम्
हे-महाराज० ॥

वत्सान् (गोपाल-) बलकान् च संगृह्य अपगतः त्वत्तः ब्रह्मा
समुद्भावितास्त्वया ते तथैव (तादृशा एव) तस्मै (ब्रह्मणे)
कृता-त्वया क्षमा ।

त्वं संतुष्टस्त्वं गोपीनां अस्ति-ते नाम गोपाल (इति)
हे-महाराज० ॥ ७०५ ॥

मृत्वा आसन् देवकीमातुः गतपूर्वा षट् पुत्राः
आनीय दत्तास्त्वया-तस्यै मनसः निष्कासितस्त्वया-तस्याः
त्वया अत्यौत्सुक्येणः ।

तेषां आसीत् मरणकालात् व्यतीतः अत्यन्तः समयः
हे-महाराज० ॥

अधीत्य (अध्याप्य) विद्याः गुरुणा दक्षिणा प्रार्थिता-त्वत्तः स्या
इष्टं-देयमस्ति-चेत् दातव्य(स्त्वया) मृतः आनीय पुत्रः ।
समुद्रे निमग्नः-स-मे रुदित्वा रुदित्वा मम विनष्टा-मे कनौनिकाः
हे-महाराज० ॥

(इत्थं) मनसि यदा रागः (अत्यौत्सुक्येण हठः) पुत्रस्य अतिशयेन
संपन्नस्तस्य
आनीय तेन रूपेण (साक्षात् एव) दत्तस्त्वया-तस्मै यादृश
(-एव) तस्य आसीत् ।

कृता-तेन कृतकृत्यभावेन-स्तुतिः त्वां-प्रति, (यतः) त्वमेव असि
विपर्ययन् मृत्युम्
हे-महाराज० ॥

शङ्खगुरनामा दैत्यः हतस्त्वया-सः शङ्खः तस्मात् निर्गतः
अस्ति तस्य शङ्खस्य त्वया संनियतं पाञ्चजन्य-इति नाम ।
तत्कार्यार्थमेव प्रक्षिप्ता-त्वया जलधेः मध्ये भग्ना
हे-महाराज० ॥

करनि लङ्गि पाङ्क् पांडव् च्याञ् पूजा

स्यठाह् गव् रशख् राजन् क्याह् इह् शूया ।

सुदर्शन-चक्र मोरुयन् सुय् शिशुपाल्

महाराजा महादेवुन् च्य कुय् साल् ॥ ७१० ॥

कुह् कम् तागय् वनिथ् ह्यकि च्योनु चर्यथ्

शुराह् साम् ऐठ् अख् हथ् त्रिय वर्यथ् ।

वरिथ् कुख् बालुखाह् चटिथ् मुहनि जाल्

महाराजा महादेवुन् च्य कुय् साल् ॥

बनाविथ् रूफ् व्यनु व्यनु प्रथ्-अकिस् सूत्य्

कुनुय् आसिथ् करान् ओसुख् च्ह दिह् कूति ।

स्यठाह् शर्मन्द गोसय् तिथु बुक्किथ् हाल्

महाराजा महादेवुन् च्य कुय् साल् ॥

च्य खारिथ् म्वक्तमालि-किति म्वक्त कुलिय्

मङ्गिमि-यारि राधिकाय-हन्दि कूति तुलिय् ।

तिथय्-पाठि वालि शिवजी रूद-कनि लाल्

महाराजा महादेवुन् च्य कुय् साल् ॥

वरूथ् यिथ-पाठि लक्ष्मी आसू च्यय् प्रय्

तिथय्-पाठि शंकरस् गौरी वरूञ् व्यय् ।

करनु कुय् वारयाह् खग् तस्ति हिमाल्

महाराजा महादेवुन् च्य कुय् साल् ॥

कुनुय् कुख् आसवुन् किय् लक्ष्-बदि नाव्

सदाशिव-रूप कृष्णस् दर्शनाह् हाव् ।

कर्तुं प्रवृत्ताः पञ्च पाण्डवाः तव पूजाम्

(तेन) अतिशयेन संपन्नः द्वेषः राज्ञः किंनाम इत्थं शोभते
(योग्यं नास्तीति)

(तावत्) सुदर्शनेन-चक्रेण हतस्त्वया-सः स-एव शिशुपालः

हे-महाराज० ॥ ७१० ॥

अस्ति कस्य सामर्थ्यं कथयितुं शक्नुयात् तव चरित्रम्

घोडश सहस्रं अष्टौ एकं शतं स्त्रियः वृतास्त्वया ।

(तावत्) वृत्वा असि बालकमात्रं हित्वा मोहस्य जालानि

हे-महाराज० ॥

उन्नावितानि-त्वया रूपाणि भिन्नं भिन्नं प्रत्येकया सह

एक-एव भूत्वा कुर्वन् आसीः त्वं रूपाणि कियन्ति (असंख्यानि) ।

अतिशयेन लज्जितः संपन्नो-ऽहं-ते तादृशं दृष्ट्वा चरितम्

हे-महाराज० ॥

त्वया आरोपिताः राधिकायाः-कृते (मुक्तमालाया वा) मुक्तफलात्मकाः

वृक्षाः

मध्यस्थेन (विवाहार्थं) (येभ्यः) राधिकायाः असंख्याः

(मुक्ताः) उत्थापिताः (प्राप्ताः) ।

तादृक्-प्रकारेण वर्धयति श्रीशिवः वर्धणरूपेण रत्नानि

हे-महाराज० ॥

वृता-त्वया येन-प्रकारेण लक्ष्मीः आसीत् तवेव अनुरागः

तादृक्-प्रकारेण शङ्करस्य पार्वती वरणीया अस्ति ।

कर्तव्यः अस्ति अतिशयेन प्रसन्नः तस्यापि हिमालयः

हे-महाराज० ॥

एक-एव असि वर्तमानः सन्ति-ते लक्षशः नामानि

सदाशिव-रूपेण भक्तस्य (कृष्णाख्यग्रन्यकर्तुः) दर्शनं प्रदर्शय ।

अबौद-बवथ् वख्चुस् तस् दुथी गाल्

महाराजा महादेवुन् च कुय् साल् ॥ ७१५ ॥ २४ ॥

25. VIṢṆU, PLEASED, DISPATCHES NĀRADA TO CALL BRAHMĀ AND THE OTHER GODS. THEY ALL APPROACH ŚIVA. ŚIVA DISPATCHES NĀRADA TO WARN HIMĀLAYA, WHO NOTIFIES THE APPROACHING WEDDING. NĀRADA INFORMS ŚIVA OF THIS. THE WEDDING PROCESSION IS FORMED AND STARTS. VIṢṆU LEADS THE OTHER GODS.

इह् बूज़िथ् श्री-विष्णुजी खग् स्थठाह् गव् ।

वननि लंगु मोनु स्वामी श्री-सदाशिव् ॥ ७१६ ॥

अच्छिव्-किनि असि पक्व् हरश्म थविथ् मन् ।

चह् गक् ब्रह्मा-जियस् वन् सूत्य् सुय् अन् ॥

गंडिथ् गुलि द्राव् नारद-जी इह्य् कथ् ।

वज्रन् ब्रह्मा-जियस् कथ् आव् तस् ह्यथ् ॥

खवर् नारद-जुवन् करू ज्याय-ज्याय ।

त्रिकोटौ देवता बूज़िथ् तिय् आय ॥

खमिथ् गरुडस् मुरारी करू तयारी ।

शिवस् निग आव् अद ह्यथ् देव् सारी ॥ ७१७ ॥

गंडिथ् गुलि त करूश् शिवनाथम् नमस्कार् ।

अह् क्याह अस्य आगिया, सारिय् किह् तयार् ॥

महादेवन् दंपुख् नारद-मुनीश्वर् ।

ग्वडज् शक्ति ह्यथ् गकिन् तंतु तिय् कुह् व्यहर्त् ॥

गकिथ् वन् नारदन् हिमालयस् इय् ।

त्रिकोटौ देवता ह्यथ् ओय् शिव-जिय् ॥

ब्रह्मैतद्रूपां-भक्तिं वितर-तस्मै तस्य (भक्तस्य) द्वैतं विनाशय ॥ ७१५ ॥ २४ ॥

हे-महाराज ॥

श्रीविष्णुना तच्छ्रुत्वा प्रत्युच्यते यच्च विधीयते तद्वृत्तम् ॥ २५ ॥

इत्थं श्रुत्वा श्री-विष्णुः प्रसन्नः अतिशयेन संपन्नः ।

कथयितुं प्रवृत्तः अस्माकं स्वापी श्री-सदाशिवः (अस्ति)

॥ ७१६ ॥

अक्षिद्वारा (इव) वयं (अहं) आगमिष्यामः (-मि) हर्षं

स्वार्पयित्वा मनः ।

त्वं गच्छ ब्रह्माणं वद, सह तं आनय ॥

बद्धा अञ्जलिं निर्गतः नारदर्षिः इयमेव वार्ता ।

(गत्वा) कथिता-सेन श्री-ब्रह्मणे कथा (प्रवृत्तिः), आगतः

(नारदः) तं सह-कृत्वा ॥

प्रवृत्तिः नारदर्षिणा कृता (आवृत्ता) प्रति-देश-देशं (सर्वान्देवादीन्) ।

त्रिकोटिसंख्याकाः मुख्यदेवाः श्रुत्वा तदेव आगताः ॥

आरुह्य गण्डं मुरारिणा कृता सज्जना ।

शिवस्य समीपे आगतः अनन्तरं गृहीत्वा देवान् सर्वान् ॥ ७२० ॥

बद्धा-तैः अञ्जलीन् कृतस्तैः च शिवस्वामिने नमस्कारः ।

अस्ति का-नाम अस्माकं आत्मा सर्व-एव स्मः सज्जाः ॥

महादेवेन प्रत्युक्तं-तान् नारदमुनीश्वरः ।

प्रथमं संदेशं गृहीत्वा गच्छतु तत्र तदेव अस्ति समञ्जसम् ॥

गत्वा (च) कथितं नारदेन हिमालयस्य इदमेव ।

त्रिकोटिसंख्यात्मकान् देवान् सह-कृत्वा आगतस्त्वत्समीपे

श्रीशिवः ॥

पकान् ह्यथ स्यथ पतथ तसंज्ञथ सवारौ ।

तथारौ कर् तथारौ कर् तथारौ ॥

खवर् बूजिथ बजाविन् श्रुदियान् ।

वज्रान् ओसु ज्यावज्या बहु नगार्खान् ॥ ७१५ ॥

मुवाफिख् आव् म्य व्यञ्ज् दोर्य-जमान् ।

बनिथ् महाराज् यिथि शिव-नाथ् पान् ॥

सदाशिवस् निश नारद् मुनीश्वर् ।

सपेन् हाजिर् दयोनस् हे महेश्वर् ॥

पकिव् हिमाल-सन्दि-किनि ह्यन कुतिचू तारू ।

बुकूम तस् वारयाह्-पाठि ह्यमथ् त दारू ॥

खवर् बूजिथ सपेन् सारिचू तथारौ ।

सवारौ आसु देवन्-हञ्ज् चपारी ॥

बुकुख् लग्नाह् ग्रहदि तथ्-प्यठ् किंदरि बीठि ।

स्यदथ् आय योगिनी ह्यथ् तथ् दितिन् मीठि ॥ ७३० ॥

सदाशिव् द्राव् ह्यथ् त्रैलोक्य मोरुथ् ।

लकन्-हन्दि लक् करोरन्-हन्दि करोरथ् ॥

खसिथ् गरुडस् चतुर्भुज् श्री-नरायण् ।

पकान् अमृथ् ह्यकान् ओसु शंख् वायन् ॥

करान् आसिस् त्वता गंदर्व सारौ ।

हरे गोपाल श्री-गोवर्धन-दारौ ॥ ७५ ॥

आगच्छन्तः सन्ति ममेव पश्चात् तस्य सादिमुखाः (सहचराः) ।

सज्जनां कुरु सज्जनां कुरु सज्जनाम् ॥

वृत्तान्तं श्रुत्वा वादितास्तेन (हिमालयेन) उत्सवार्थपटहाः ।

ध्मायमानः आसीत् प्रतिस्थानं महान् आनकादिवाद्यनिवहः

॥ ७२५ ॥

इष्टानुकूलः समागतः से अधुना प्रचारः-समयस्य ।

(यतः) भूत्वा महान्वरः आगमिष्यति श्रीशिवः स्वयम् ॥

(अनन्तरं) श्रीसदाशिवस्य समीपे नारदः मुनीश्वरः ।

संपन्नः प्रत्यक्षः कथितं (-च)-तेन-तस्मै हे-महेश्वर ॥

आगच्छत हिमालयस्य-द्वारा नास्ति कस्यापि (वस्तुनः) विलम्बः ।

दृष्टुं (-च)-मया तस्य अत्यन्त-प्रकारेण औदार्यं धैर्यं (च) ॥

(एतत्) वृत्तं श्रुत्वा संपन्ना सर्वप्रकारेण सज्जना ।

अश्वहस्तादिवाहनानि आसन् देवानां समन्तात् ॥

समीक्षितं-तैः विवाहमुद्धूर्तलग्नं ग्रहाः (सूर्यादयः) तत्र-स्थानेषु

केन्द्राणां स्थिताः ।

सिद्धिः आगता योगिनैः गृहीत्वा तस्य (लग्नस्य) दत्तानि-तया

शुभचुम्बनानि ॥ ७३० ॥

सदाशिवः निर्गतः गृहीत्वा त्रैलोक्यमुख्यान् सर्वान् ।

लक्षसंख्याकानां लक्षान् कोटिसंख्याकानां कोटीः ॥

आरुह्य गरुडं चतुर्भुजः श्रीनारायणः ।

गच्छन् अमृतं सिञ्चन् आसीत् शङ्खं वादयन् ॥

कुर्वन्तः आसन्-यस्य स्तुतौ गन्धर्वाः सर्व-एव ।

हे-हरे गोपाल हे-गोवर्धनधर (इति) ॥ २५ ॥

26. THE GANDHARVAS PRAISE VIṢṆU.

तोठान् चय् कुख् बक्ति-बावस् ।

श्याम-रूप लगयो राम-नावस् ॥ ७२४ ॥

सासिम्बख गीय् कुय् ग्यवान् शेषनाग्

राय्-द्यन् अस्मितन् म्य च्योन्य् राग् ।

जनख्-राज् चय् करनोवुथन् त्याग्

राज्-भर्तृहरियस् दितुय् वैराग् ।

योग-किन्नि तोयोख् भुसुंड-कावस्

श्याम-रूप लगयो राम-नावस् ॥ ७२५ ॥

शंख-मङ्ग शब्द-चावनम् लगयो

बोजवुनु मोच् दावनस् लगयो ।

असवुनु म्वख् हावनस् लगयो

नाश-रस्तिस् यावनस् लगयो ।

लगयो मथ्-रूपकिस् खबावस्

श्याम-रूप लगयो राम-नावस् ॥

हे शिव केशव कुम् च्योनु दास्

शिव-रूप वसवुनु कुख् च्ह कैलास् ।

राम-रूप लंकाय करवुनु डास्

कृष्ण-रूप-किन्नि कुख् खेलान् राम् ।

तार् दिम् मोहनिस् दरियावस्

श्याम-रूप लगयो राम-नावस् ॥

मुख्यमयं च श्रीविष्णुं प्रति गन्धर्वादौनां स्तुतिप्रस्तावः ॥ २६ ॥

तुष्यन् त्वमेव अक्षि भक्तिभावस्य ।

हे-श्यामरूप उपहारीभूयासं-ते रामेति-नाम्नि ॥ ७३४ ॥

सहस्रमुखैः क्रीर्तिगौतिं अस्ति-ते गायन् शेषनागः

एन्निन्दिवं भूयान्नाम मे तवैव अनुरागः ।

जनकराजः त्वयैव कारितस्त्वया-सः सर्वसंसारत्यागम्

राज्ञे-भर्तृहरये दत्तं-त्वयैव वैराग्यम् ।

योगविधानेन संतुष्टस्त्वं भुसुष्ट-काकस्य

हे-श्यामरूप ॥ ७३५ ॥

शङ्खमध्यात् शब्दप्रकाशनस्य उपहारीभवेयं-ते

तच्छ्रुतिसमकालमेव मोक्ष-वितरणस्य उपहारीभवेयं-ते ।

हसनशीलस्य मुखस्य प्रदर्शने उपहारीभवेयं-ते

अनन्तस्य यौवनसौन्दर्यस्य उपहारीभवेयं-ते ।

उपहारीभवेयं-ते सत्यरूपस्य स्वभावस्य

हे-श्यामरूप ॥

हे शिवात्मन् केशवात्मन् अस्मि तव दासः

शिवस्वरूपेण वास्तव्यः अस्मि त्वं केषासे ।

रामरूपेण लङ्कायाः कुर्वन्नस्मि सर्वनाशम्

कृष्णरूपेण अस्मि-त्वमेव क्रीडन् रामलीलाम् ।

तारं देहि-मे मोहात्मिकायाः सहानद्याः

हे-श्यामरूप ॥

कति थ॑वि सम॒यन् क॑मस् ज़ोर्

कति रू॒ज् राव॑णस् तिक्कू॒ दोर॑-दोर ।

कति रू॒दि लं॑काय बाह् शथ् पोर्

अ॒ज्-ता॒ज् सं॒सा॒र् कस् रू॒द् सो॒र् ।

क॑मि दौ॒फ् प्र॒ज॒लोवु॑ म॒ज् वाव॑स्

श्याम-रू॒प ल॒गयो॑ राम-नावस् ॥

सर्व॑-व्याप॒स् कु॒स् म॒ज् मन॑स्

कृ॒ष्ण-रू॒फ् दारि॑थ् म॒ज् वन॑स् ।

कल॑ ह्यथ् वामन्-जीवनस्

आश्च॑र् च॒ होवु॑थ् अ॒र्जुन॑स् ।

च्या॒ज् व॒क्तिय॑-ह॒न्दु कु॒म् म्य॑ हावस्

श्याम-रू॒प ल॒गयो॑ राम-नावस् ॥

राम॑च॒न्द्र शी॒तल् कु॒य॒ खवा॑व्

पु॒निमू॒द्दह॑ शिव-आ॒र्तौ कर॑नाव् ।

च॒न्द्रचू॒ड सूर्य॑-हि॒ज् द॒र्शन् म्य॑ हाव्

कृ॒ष्णस् शिव॑-लो॒ल ति॒थु ग॒ज्रा॑व् ।

यि॒थु पा॒थीं करि॑ दरि मावस्

श्याम-रू॒प ल॒गयो॑ राम-नावस् ॥ ७४ ॥

कुत्र-नाम निहितानि समयेन कंसस्य वीर्याणि

कुत्र-नाम स्थिता रावणस्य तादृशी प्रभावशीलता ।

कुत्र स्थितानि लङ्कायाः द्वादश शतं पुराणि

अद्या-यावत् संसारः कस्य स्थितः सारभूतः (ध्रुवः) ।

केन दीपः प्रज्वलितः मध्ये वातस्य

हे-श्यामरूप० ॥

सर्वव्यापकः असि-त्वं मध्ये मनसः

कृष्णरूपं धृत्वा मध्ये वनस्य ।

शिरः कृत्वा वामनजीवनाख्यस्य

आश्चर्यरूपं त्वया प्रदर्शितं-त्वया अर्जुनाय ।

तव भक्ति(-दार्यस्य) अस्ति-मे मे कुतुकम्

हे-श्यामरूप० ॥

हे-रामचन्द्रात्मन् शीतलः अस्ति-ते स्वभावः

पूर्णिमा-दिने शिव-आरती-नामिका-दयाक्रन्दस्तुतिं कारय-मासु ।

हे-चन्द्रचूड सूर्यवत्प्रदीप्यमानं दर्शनं मम प्रदर्शय

कृष्णाख्यस्य (मे-अन्यकर्तुः) शिवप्रीतिं तादृशीं धनीकुसु ।

यथा (नित्यं) पार्थिवलिङ्गात्मशिवार्चनां करिष्यति व्रतानि-करिष्यति

अमावस्यादीनाम्

हे-श्यामरूप० ॥ ७४० ॥ २६ ॥

27. THE AUTHOR EXPLAINS THAT HE CANNOT DESCRIBE THE
GLORY OF ŚIVA'S WEDDING, WHICH EVEN THE GODS
ARE UNABLE TO PRAISE.

कलन् क्यम् ज्यव् डलन् कुस् कुय् सय्य-सय् ।
कुह् कस् ताकय् सुह् करि तमि खांदरचू कय् ॥ ७४१ ॥
समेमति आसि सालर् क्याह् वनय् कूति ।
सदाशिव् ओस् किथु त कम् आसिस् तमिस् सूत्य् ॥
महापुरुषन् महादेवुन् महात्मिय् ।
वनुन् दर्लब् म्य व्वद् कय्य-पांठि वातिय् ॥
तसञ्ज लौला कठिञ् गामचू क्यह् देवन् ।
वनुन् पञ्चा अद अस्य मूर्खन् त जीवन् ॥
वनय् क्याह् मूर्ख-बावाह् दयु वनुन् कुय् ।
फकय् शिवनाथ-सन्दु नावाह् वनुन् कुय् ॥ ७४५ ॥
रनिस् खनवट-सूतिन् खड् खनुन् कुय् ।
अनिस् रूपम् अंदर् वावाह् अनुन् कुय् ॥
दयिस् कुलिसय् कुह् कति तुह्कय् कुह् कति मूल् ।
करान् कुस् स्वक्तमर् अति कुम् गङ्गान् तूल् ॥
कलन् क्यम् ज्यव् डलन् व्वद् क्यम् वनय् क्याह् ।
परय् लौला करय् व्वञ् कस् कोताह् ॥ २७ ॥

28. THE AUTHOR AGAIN EXPRESSES HIS INABILITY AND UNWORTHINESS.

सदाशिव खामियो कुस् बक्ति ह्युनुय् ।
बन्योमतु पाप-गैलाह् कड् त च्युनुय् ॥ ७४८ ॥

ब्रह्मादिभिरपि स्तोतुमशक्यस्य श्रीशिववृत्तस्य वर्णितुमत्यशक्तत्वं

स्वीयं मन्यमानो ग्रन्थकृददति ॥ २७ ॥

मूकीभवन्ती अस्ति-मे जिह्वा चञ्चलीभवन् अस्मि अस्त्येव

सत्यमेव-सत्यम् ।

अस्ति कस्य सामर्थ्यं सः करिष्यति तस्य उत्सवस्य निरूपणम्

॥ ७४९ ॥

समेताः आसन् जन्याः किं वदिष्यामि कियन्तः (असंख्याः) ।

सदाशिवः आसीत् कीदृशः के च आसन्तस्य तस्य सदृचराः ॥

महापुरुषाणां (अपि) महादेवस्य साहाय्यम् ।

वक्तुं दुष्करं मम बुद्धिः केन-प्रकारेण पर्याप्स्यति (तन्साहाय्यं

वक्तुम्) ॥

तस्य स्तुतिक्रिया कठिना संभूता अस्ति देवानाम् ।

कथयितुं योग्यमस्ति-किं ततः अस्माकं मूर्खाणां देहिनां च ॥

कथयिष्यामि किं मौर्ख्यमेव ईदृक् कथनीयं अस्ति ।

केवलं श्रीशिवस्य नाममात्रं कथनीयं अस्ति ॥ ७४५ ॥

कुकरस्य कफोणिना गर्तः खननीयः (इव) अस्ति ।

ग्रन्थस्य (इव) रूपस्य दर्शनविषये वायुः (कीदृग्रूपोऽस्तीति

पृच्छा इव) आनेयः अस्ति ॥

ईदृशस्य वृत्तस्य अस्ति कुत्र अग्रभागः अस्ति कुत्र मूलभागः ।

कुर्वन् अस्मि संक्षेपणं (परंतु) अत्र अस्ति-मे संभवन् दीर्घम् ॥

मूकीभवन्ती अस्ति-मे जिह्वा, तरलीभवन्ती बुद्धिः अस्ति-मे,

कथयिष्यामि किम् ।

पठिष्यामि स्तुतिं करिष्यामि अधुना वृत्तान्तं समाप्तम् ॥ २७ ॥

स्वासामर्थ्यमयोग्यत्वं च प्रकटयन्ग्रन्थकृदेव पुनर्वदति ॥ २८ ॥

हे-सदाशिव स्वामिन् अस्मि भक्त्या हीन-एव ।

संपन्नः पापात्मशिलारूपः जडः भित्तिरूपः च ॥ ७४६ ॥

दया दर्मस् कुनय् कँह् कुम् न मैल्य ।

क्वचैल्य् कुस् क्वचैल्य् कुस् क्वचैल्य् ॥ ७५० ॥

अहंकारन् बनोवुमत् ग्वनौ रस्तुय् ।

ग्वहाह् आसिथ् ग्वहन कर्म्मन्तु व्वह् हस्तुय् ॥

मळिनि वस्त्र् वलिय् किम् कुम् न अचुय् ।

फकथ् इन्द्रिय-खखचू छम् वार रुचुय् ॥

पश्यन्-हन्दि-पाठि कुम् खय् चय् शृंगान् व्वह् ।

मशान् मथ् कुम् दिङ्गकु खख कुम् मंगान् व्वह् ॥

शमान् कुम् न लमान् कुम् लूबसय् कुन् ।

कुनान् तश्चा तवय् छम् लूबसय् कुन् ॥

स्यठाह् कुम् मद त छम् न वासना श्वद् ।

गङ्गख् कथ-पाठि स्यद् म्य छम् न तिकूय् व्वद् ॥ ७५५ ॥

न ज्ञानय् योग् पूजा नय् त्वता द्यान् ।

न ज्ञानय् यज्ञ वक्थ् न संद्या आन् ॥*

न ज्ञानय् वीद् परुन् खरुन् न नावय् ।

न ज्ञानय् तफ् न ज्ञानय् बक्ति-वावय् ॥

न कुम् परुमत् शास्त्र् नय् पुरानय् ।

बुद्धिय् लूकन् कुनय् कुम् व्रथ् दरानय् ॥

यविय् व्रथ् छम् खनचू आसान् मनस् कल् ।

खसान् कुम् क्रूद् असान् आसान् पतय् लल् ॥

* न ज्ञानय् पार्थि-पूजा नय् त्वता च्याज् ।

न ज्ञानय् चारत्ती न आन् संद्या ॥ इति पाठान्तरम् ॥

† न ज्ञानय् जफ् करुन् । इति पाठान्तरम् ॥

दयायां धर्मं प्रत्येव कापि अस्ति-मे न रुचिः ।

कुचैल-एव अस्मि कुचैल-एव अस्मि कुचैल-एव ॥ ७५० ॥

अभिमानेन संपादितः शुणेः विहीन एव ।

ममकः भूत्वा मोहेन कृतो-ऽस्मि अहं हस्तिरूपः ॥

मलिनानि वस्त्राणि आच्छादितानि सन्ति-मे, अस्मि न शुद्धः ।

केवलं इन्द्रियसुखस्य अस्ति-मे सुष्ठु रुचिरेव ॥

पशूनां-सदृशवृत्त्या अस्मि जग्ध्वा पीत्वा स्वपन् अहम् ।

विस्मरन् सत्यं अस्ति-मे, देहस्यैव सुखं अस्मि कामयन् अहम् ॥

शाम्यन् अस्मि न अनुसरन् अस्मि लोभं प्रत्येव ।

पातयन्ती तृष्णा तेनैव-हेतुना अस्ति-मे लोभं प्रति ॥

अतिशयेन अस्ति-मे मदः अस्ति-मे च न वासना शुद्धा ।

संपत्त्यसि केन-प्रकारेण सिद्धः मम अस्ति-मे न तादृशो

बुद्धिः ॥ ७५५ ॥

(तव) न जानामि योगं पूजां नैव स्तुतिं ध्यानम् ।

न जानामि यज्ञं भक्तिं न संध्यां स्नानम्* ॥

न जानामि वेद-पाठां स्मरणं न नाम्नः (तव) ।

न जानामि तपः न जानामि भक्ति-भावम् ॥

न अस्ति-मया अधीतं शास्त्रं नैव पुराणम् ।

समीक्ष्य लोकान् प्रत्येव अस्मि व्रतानि धारयन् ॥

निधाय व्रतानि अस्ति-मे मुक्त्यर्थमेव वर्तमाना मनसि कलना ।

आरोहन् अस्ति-मे क्रोधः हसन्ती वर्तमाना अन्वेष्ट ललना

(कुत्तिष्ठ) ॥

* न जानामि पार्थिवलिङ्गपूजां न स्तुतिं तव ।

न जानामि चार्तिस्तुतिं न स्नानं संध्याम् ॥ इति पाठान्तरस्य ॥

† न जानामि जप-करणम् । इति पाठान्तरस्य ॥

म बुक् स्यक् कुन् उमानाथो चमा कर् ।

चह् बुक् पनञ्जय दयाय कुन् दया कर् ॥ ७६० ॥

खवर् च्यक् छ्यक् बह् कुम् अन्तर्बहिः किथु ।

चह् कुख् यिथु यिथु नमस्काराह् च्य तिथु कुय् ॥

बन्धोमन्तु कुम्, स्यठाह् कुम् मूर्ख नादान् ।

तवय् ज्ञानान् बह् कुम् कुम् मासुकु पान् ॥

खवर् केह् छ्यम् न इय् मासम् बन्धोव् कथ् ।

खवर् केह् छ्यम् न छ्यम् कथ-पाठि व्यत्यथ् ॥

अन्दरि-किनि काल मारान् कुम् चपोह्य ।

न्यवरि-किनि कुम् वनान् प्रारब्ध कुह् मोह्य ॥

असथ् वानौ वनान् कुम् कुम् डलान् मन् ।

अपञ्जु पञ्जु बूझि बूझिय् कुम् थवान् कन् ॥ ७६५ ॥

न्यवर् तज्जर अन्दर् मोह्य स्वच्यर् कुम् ।

खच्यर् कुम् तय् खच्यर् कुम् तय् खच्यर् कुम् ॥

तिक्रय् कामचू म्य छ्यम् नेचन् अन्दर् ज्याय् ।

नज्जर यामथ् दिवान्-कुम् छ्यम् गङ्गान् राय् ॥

म बुक् स्यक् कुन् उमानाथो चमा कर् ।

चह् बुक् पनञ्जय दयाय कुन् दया कर् ॥

खवर् मोह्य च्य छ्यम् मन् म्योन् कूठु किथु कुय् ।

चह् कुख् यिथु यिथु नमस्काराह् च्य तिथु कुय् ॥

गराह् वनान् कुमय् निर्ग्वन् निराकार् ।

गराह् वनान् कुमय् शंभो जटादार ॥ ७७० ॥

मा पश्य मामेव प्रति,* हे उमानाथ क्षमां कुरु ।

त्वं पश्य स्वकीयामेव दयालुतां प्रति, दयां कुरु ॥ ७६० ॥

विदितं तवैव अस्ति-ते अहं अस्मि अन्तर्बहिः (च) कीदृशः ।

त्वं अस्मि यादृक् यादृक् (रूपः) नमस्कारः (मम) ते तादृक् अस्ति ॥

त्रिमलेन-स्थूलीभूतः अस्मि, अतिशयेन अस्मि सूर्खः निर्बुद्धिः ।

तेनैव-हेतुना जानानः अहमस्मीति (ममतां) अस्ति-मे मांसमयः

स्वात्मा ॥

विदितं किञ्चित् अस्ति-मे न इदं मांसं संपन्नं कस्य-वत्तुनः ।

विदितं किञ्चित् अस्ति-मे न अस्ति-मे केन-प्रकारेण उत्पत्तिः ॥

अन्तःकरणद्वारा भ्रम्याः ददन् अस्मि समन्तादेव ।

बाह्यव्यवहारेण अस्मि कथयन् प्रार्थ्यं अस्ति सर्वमेव ॥

असत्यां वाचं कथयन् अस्मि, अस्ति-मे तरलीभवन् मनः ।

असत्यं सत्यं श्रुत्वा श्रुत्वा अस्मि संनिदधन् कर्णौ ॥ ७६५ ॥

बहिः तनुता अन्तः सर्वमेव स्थौल्यं अस्ति-मे ।

मालिन्यं अस्ति-मे मालिन्यं च अस्ति-मे पुनः मालिन्यं अस्ति-मे ॥

तादृश्येव कामनायाः मम अस्ति-मे नेत्रयोः मध्ये स्थितिः (ते) ।

दृष्टिं यदा ददामि अस्ति-मे संभवन् संकल्पः ॥

मा पश्य मामेव प्रति, हे-उमानाथ क्षमां कुरु ।

त्वं पश्य स्वकीयामेव दयालुतां प्रति, दयां कुरु ॥

विदितं सर्वमेव तव अस्ति-ते मनः मदीयं कठोरं कीदृक् अस्ति ।

त्वं अस्मि यादृक् यादृक् नमस्कारः (मम) ते तादृक् अस्ति ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां निर्गुणः निराकारः ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां हे-शम्भो जटाधर ॥ ७७० ॥

* मत्कर्माणि कुर्वितानि मा समीक्षस्व इति भावः ।

गराह् वनान् कुसय् कुय् न च काँह् रंग् ।

गराह् वनान् कुसय् कोफुर् किय् अंग् ॥

गराह् वनान् कुसय् निर्लूब् निश्रिक्त् ।

गराह् वनान् कुसय् क्यय् बावचूय् प्रय् ॥

गराह् वनान् कुसय् खटिथ् रटिथ् वन् ।

गराह् वनान् कुसय् पानय् च्ह् हन् हन् ॥

गराह् वनान् कुसय् ओकारकुय् ब्यन्द् ।

गराह् वनान् कुम् नय् ग्वड् न च्यय् अन्द् ॥

गराह् वनान् कुसय् अगोर हे-खक्कन्द् ।

गराह् वनान् कुसय् बे-मिस्लु-मानन्द् ॥ ७७५ ॥

गराह् वनान् कुसय् कुख् आत्मा प्रान् ।

गराह् वनान् कुसय् कुख् योग् त ज्ञान् ॥

गराह् वनान् कुसय् बडू क्यय् च्य दया ।

गराह् वनान् कुसय् केह् कुय् न पर्वा ॥

गराह् कुय् विष्णुरूपय्-किनि म्कुटा ।

गराह् क्यय् शिवरूपय्-किनि च्य जटा ॥

ब्वह् कुम् द्वन्-त्यन्-अन्दर् गोमतु ब्वदासी ।

कुनुय् कुख् आसवुन् कैलास-वासो ॥

च्य कुम् ज्ञानिय् च्ह् कुख् किथु-हिहु निराकार् ।

च्ह् कुख् यिथु तिथु तिथय् ब्ययनय् नमस्कार् ॥ ७८० ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां अस्ति-ते न तव कश्चित् रागादिः ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां कर्पूरस्य(-इव) सन्ति-ते अङ्गानि ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां निर्लोभः निष्क्रियः (इति) ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां अस्ति-ते भावस्यैव प्रीतिः ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां गूढं गृहीत्वा वनरूपः (इवागाधः) ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां स्वयमेव त्वं अंशमशंसु ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां प्रणवस्य बिन्दुरूपो (ऽसीति) ।

कदाचित् कथयन् अस्मि नहि आदिः न तव अन्तः ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां अघोर हे स्वच्छन्देति ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां अनुपमसादृश्य-इति ॥ ७७५ ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां असि आत्मा प्राणरूपः ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां असि योगः ज्ञानं च ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां महती अस्ति-ते तव दया ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां किञ्चित् अस्ति-ते न भयसु ॥

अदाचित् अस्ति-ते विष्णुरूपस्य मुकुटसु ।

कदाचित् अस्ति-ते शिवरूपस्य तव जटा ॥

अहं अस्मि दोलायमानः संपन्नः उदासः ।

एक-एव असि वर्तमानः कैलासवास्तव्यः ॥

त्वां कः जानाति त्वं असि कौटुक निराकारः ।

त्वं असि यादृशः तादृशः, तादृशः (तादृशाय) भूयात्ते नमस्कारः ॥

29. THE REJOICING IN THE HOME OF HIMĀLAYA AT THE APPROACHING ARRIVAL OF ŚIVA. NĀRADA IDENTIFIES TO MĒNAKĀ THE MEMBERS OF THE PROCESSION, AS FROM A HIGH TOWER SHE WATCHES THE APPROACH. HER LAMENTATIONS ON ŚIVA, IN HIS ASCETIC FORM, BEING POINTED OUT TO HER. SHE REFUSES TO BE COMFORTED. PĀRVATĪ, ON THE OTHER HAND, IS ENRAPTURED, AND CONSOLES HER MOTHER.

वनय् क्वाह् वाति तिम नजदोख् यख्-बार् ।

हरेः नारायणम् ब्रय्यनस् नमस्कार् ॥ ७८१ ॥

तिथय् अद पाञ्चजन्य् नोमु शंख् वोयुन् ।

शिवः शंभुः करिथ् श्वब-शब्द् लोयुन् ॥

शब्द् बूजिय् स्यठाह् खश् गैय् सारौ ।

वननि लङ्गि वाच् शिव-नाथज्ञ् सवारौ ॥

तिथय् मैनावतौ गय वारयाह् खश् ।

लयौ-खत थद् बुकुन् बंगालुकुय् पश् ॥

खसिथ् तथि-पठ् दपुन् पिल्यम् नजर् दूर् ।

बुकुन् शिव-जी आसि किथु कुम् प्रयम् पूर् ॥ ७८५ ॥

यिथ्यम् महाराज्ञ् किथु राजकमार्य ।

कथ चाविथ् लगस् बह् रथ-सवार्य ॥

लगस् अथ् स्वक्त-ज्ञप्पानस् लगस् बह् ।

लगस् महाराज्ञ्-सामानम् लगस् बह् ॥

गुरिस् खसनस् पथर् वसनस् लगस् बह् ।

खंदर्-म्वखस् र्तिस् असनस् लगस् बह् ॥

लगस् क्खम्खाब-ज्यामन् लगस् बह् ।

लगस् अतलास-पैज्यामन् लगस् बह् ॥

प्रकृतवृत्तमेतत् ॥ २६ ॥

कथयिष्यामि किं-नाम, प्राप्ताः ते समीपस्थानं युगपत् ।

हरये नारायणाय (प्रधानपुरुषाय) भूयान्नाम-तस्मै नमस्कारः ॥ ७८१ ॥

तथैव (तत्काले) ततः पाञ्चजनं नाम शङ्खः धमापितस्तेन ।

शङ्खः शम्भुरिति कृत्वा कल्याणप्रदशब्दः प्रचालितस्तेन ॥

शब्दं श्रुत्वा अतिशयेन प्रसन्नाः संपन्नाः सर्व-एव ।

कथयितुं प्रवृत्ताः प्राप्ताः श्रीशिवस्य अश्वहस्त्यारोहादयः ॥

तथैव (विशेषतः) मेनावती संपन्ना अतिशयेन प्रसन्ना ।

वृद्धेभ्यः अयुन्नतः समीक्षितस्तया (यः) प्रासादस्य पटलः (ऊर्ध्वभागः) ॥

आरुह्य* तस्मिन्नेव कथितं-(विचारितं)-तया पर्याप्त्यति-मे दृष्टिः सुदूरं
(अस्मादेव) ।

द्रष्टव्यमि-तं, श्रीशिवः स्यात् कीदृशः अस्ति-मे प्रेम (श्रीसुखं) पूर्णम् ॥

७८५ ॥

समागमिष्यति-मे वरश्रेष्ठः कीदृक् राजकुमार्याः ।

(अन्याः) कथाः परित्यज्य उपहारीभवेयं-तस्य अहं सहागतरथिभ्यः ॥

उपहारीभवेयं-तस्य अस्मिन् सुक्तामयथाप्ययाने उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ।

उपहारीभवेयं-तस्य वरार्हसामग्र्यां उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ॥

अश्वं-प्रति आरोहणे तस्माद्भूमौ अवतरणे उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ।

सुन्दरमुखे शोभन स्मिते उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ॥

उपहारीभवेयं-तस्य बहुमूल्यवस्त्रविशेषेषु उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ।

उपहारीभवेयं-तस्य बहुमूल्यवस्त्रविशेषाधारीयवस्त्रे उपहारीभवेयं-तस्य
अहम् ॥

* मनोराज्यानि करोति मेना ।

यिथय् पाठिन् गनान् ओसुस् प्रयम् बाव् ।

तिथय् नारद् मुनीश्वर् तस् निशिन् आव् ॥ ७८० ॥

गन्धि गलि तस् दपुन् इय् हे मुनीश्वर् ।

दमन् मज्ज कुम् कुह् हावुम् शिव-शंकर् ॥

इह् वन्तम् श्याम-रूपय् कुम् कुह् जोतन् ।

स्वकटाह् दिथ् हटिस् कुम् कोस्वव-मन् ॥

खमिथ् गरुडम् कुनिथ् कुय् लाल-मालय् ।

वलिय् कुस्-ना पीतांबरकुय् दुशालय् ॥

निथर् पंपोश् किस् जि कुय् तीजवानय् ।

म्य अमि-सन्दु स्वख् वुक्किथ् कुय् दख् चलानय् ॥

इय् मा महाराज् आस्यम् खग् गच्छम् मन ।

गनिथ् यक् क्षम् स्यठाह् पक् म्य अन्तम् ॥ ७८५ ॥

दपुस् नारद्-जियन् लक्ष्मी-नरायन् ।

इज्जय् कुय् पाञ्चजन्य् नोमु शंख् वाचयन् ॥

सद्व-ग्वन् कुम् स्यठाह् कासान् कुह् संकट् ।

भृगज्ज लथ् क्षम् भृगलन्तः वक्कस्-षट् ॥

इज्जय् शिवनाथ-सज्ज खरन् फिरान् कुय् ।

शरन् गक्कि गक्कि चरन् तमन्दिय् खरन् कुय् ॥

दप्योनस् विय हे नारद मुनीश्वर् ।

म कर जल्दी म्य सूतिन् अख् गराह् वर ॥

इह् वन्तम् कुम् कुह् ह्यथ् गंदर्व-लूखय् ।

स्वखौ चोरौ परान् कुय् वौद-अखय् ॥ ८०० ॥

येनैव प्रकारेण घनीभवन् आसीत्तस्याः प्रेम भक्तिः ।

तथैव (तत्काले) नारद-मुनीश्वरः तस्य समीपे आगतः ॥ ७९० ॥

बद्धा अब्रूहि तं-(नारदं-)प्रति कथितं-तथा इदमेव हे मुनीश्वर ।

एतेषां मध्ये कः अस्ति प्रदर्शय-मे शिव-शङ्करः ॥

इदं कथय-नाम-मे श्यामरूपः कः अस्ति देदीप्यमानः ।

मुकुटं धृत्वा वेकतकं अस्ति-तस्य कोस्तुभ-रत्नम् ॥

आसद्य गरुडं निपात्य अस्ति मणिमालाः ।

वसितं अस्ति-तस्य-नाम पीतरागवस्त्रस्य बहुमूल्यकम्बलयुरमम् ॥

नेत्रे पद्मपुष्पे-इव स्तो-ऽस्य हि अस्ति महातेजस्वी ।

मम अस्ति सुखं दृष्ट्वा अस्ति दुःखं अपगच्छत ॥

अयं खित् महावरः स्थान्मे प्रसन्नं संपत्स्यति-मे मनः ।

घनीभूता कामना अस्ति-मे अत्यन्तं प्रतीतिं मे आनय-नाम-मे ॥

७९५ ॥

प्रत्युक्तं-तस्यै नारदर्षिणा लक्ष्मी-नारायणः ।

अयमेव अस्ति पाञ्चजन्यं नाम शङ्खं वादयन् ॥

शुद्धसत्त्वगुणः अस्त्यस्य अतिशयेन अपनयन् अस्ति संकटम् ।

भृगुमुनेः पादघातचिह्नं अस्ति-तस्य भृगुलत्तेति-नाम वक्त्रसि ॥

अयमेव श्रीशिवस्य स्मरणं अभ्यस्यन् अस्ति ।

शरणं गत्वा गत्वा चरणौ तस्यैव स्मरन् अस्ति ॥

प्रत्युक्तं-तया-तस्मै पुनः हे नारद मुनीश्वर ।

मा कुम्भ श्रेष्ठं मया सह एक-घटिकाकालं व्यतिक्रमस्व ॥

इदं कथय-नाम-मे कः अस्ति सहधृत्वा गन्धर्वलोकान् ।

सुखैः चतुर्भिः पठन् अस्ति वेदश्रुतीः ॥ ८०० ॥

खसिथ् हंसस् वलिथ् वस्त्र् वज्रलि कुय् ।

अयन् चन् ह्यथ् चतुर्विंशत् परान् कुय् ॥

दपुस् नारद्-जियन् शक्तिं बोज् चह् कन् दार् ।

इह् कुय् ब्रह्माजुवय् वय्यनस् नमस्कार् ॥

अमिथ् व्यपदोवुमत्तु कुह् संसारं मोक्षय् ।

असङ्ग्य वानिय निश्र द्राथ् वीद् चोरय् ॥

दथोनस् बिय वन् कुम् शिव-सन्दु लोल् ।

म्य सारिथ् हावत् वज्रं यिथ् चक्षम् होल् ॥

इह् वन्तम् ह्यथ् कसञ्ज् इक्क रथ-सवारौ ।

पकान् कुय् स्रुत्य् ह्यथ् बालख् चपारौ ॥ ८०५ ॥

खठाह् कुय् तीज-संसुय् तीजवानय् ।

म्य अमि-सन्दु दर्शनुय् कुय् खश-यिवानय् ॥

इह् मा महाराज् आख्यम् खशं गच्छम् मन् ।

दपुस् नारद्-जियन् वनं व्वह् चह् थव् कन् ॥

इह् कर्मुक्कु गाश् कुय् दर्मुक्कु निदानय् ।

इह् प्रत्यच् देवता कुय् तीजवानय् ॥

अमिस् क्खिथ् सूर्य-भगवानय् वनानय् ।

इज्जय् कुय् परमशिव-सन्दु रथवानय् ॥

इथ्य-पाठि हाविनस् वनि-दिथ् चपारिय् ।

दर्म-राज् बमै इन्द्राज् सारिय् ॥ ८१० ॥

दथोनस् बिय वन्तम् ह्यम् इच्छा इय् ।

अक्खिक्कु वुक्कहान् किथु कुह् महाराज् शिव-जिय् ॥

आरुह्य हंसं वसित्वा वस्त्राणि रक्तवर्णीनि अस्ति ।

हस्तेषु चतुर्षु गृहीत्वा चतुर्वेदान् पठन् अस्ति ॥

प्रत्युक्तं-तस्यै नारदर्षिणा संदेशवाचं शृणु त्वं कर्णैर् धारय ।

अयं अस्ति ब्रह्मा भूयादस्मै नमस्कारः ॥

अनेनैव उत्पादितं अस्ति जगत् सर्वमेव ।

अस्य वाणी-प्रकाशात् निर्गताः वेदाः चत्वारः ॥

प्रत्युक्तं-तथा-तस्मै पुनः कथय अस्ति-मे श्रीशिवस्य हार्दम् ।

मद्यं सर्वानेव प्रदर्शय-नाम अधुना यथा अपयास्यति-मे

अत्यौसुकाधिः ॥

इदं कथय-नाम-मे अस्ति कस्य ईदृक् रथगामिसमूहः ।

ब्रजन् अस्ति सह कृत्वा बालकान् समन्तात् ॥ ८०५ ॥

अतिशयेन अस्ति तेजःसहितः महातेजस्वी ।

मम अस्य दर्शनमात्रं अस्ति अतिरोचकम् ॥

अयं स्वित् महावरः स्यान्मे प्रसन्नं संपत्स्यति-मे मनः ।

प्रत्युक्तं-तस्यै नारदर्षिणा कथयिष्यामि अहं त्वं निधेहि कर्णैर् ॥

अयं कर्मणः प्रकाशात्मा अस्ति धर्मस्य हेतुभूतः ।

अयं प्रत्यक्ष-देवः अस्ति महातेजस्वी ॥

अस्य सन्ति सूर्यभगवानिति (नाम) कथयन्तः ।

अयमेव अस्ति परमशिवस्य रथवाहकः ॥

इत्यमेव प्रदर्शितास्तेन-तस्यै अन्विष्य परितः ।

धर्मराजः सह इन्द्रराजादिभिः ॥ ८१० ॥

प्रत्युक्तं-तथा-तस्मै पुनः कथय-नाम-मे अस्ति-मे इच्छा इयमेव ।

नेत्राभ्यां पश्येयं-तं कीदृक् अस्ति महावरः श्रीशिवः ॥

कुह् सादाह् अख् दमन् मञ्जु कमि हाल ।
 हटिस् प्रथ-तर्फ गंडिय् सर्प-माल ॥
 असन्दु खख् कासवुनु दख् गालवुनु व्याद् ।
 इऊय् गव् साद् क्विस् पंपोश-हिहि पाद् ॥
 म्बसोऽवाह् नालि कुनिथ् कुय् कमि हाल ।
 इथिस् निर्मल रूपसय् कल-माल ॥
 इह् तन् ज़ोतन् स्यठाह् व्यस् कुस् मलिय् सूर ।
 सफेद् साफ् त निर्मल ज़न् कुह् कोफूर ॥ ८१५ ॥
 अंगन् बस्माह् अमरबूथाह् मलिय् कुस् ।
 गज़-चम् त सह-सुसलाह् वलिय् कुस् ॥
 खसिय् वृशबस् असवुनु न्यय् लसवुनु ।
 ननन्-कुम् मञ्जु वनन् आसिय् बसवुनु ॥
 करिय् वनवासू सत्यास-चालाह् ।
 कुह् ज़न् सूर-सासस् तल् खाम लालाह् ॥
 कुह् मस्तानाह् कुन्यकु कुस् न खयालाह् ।
 स्यदाह् सादाह् विरक्ताह् बूलबालाह् ॥
 इह् मारान् आसि क़ाल बाल-बाल ।
 इह् वन्तम् कथ-पाठि आमन्तु कुह् साल ॥ ८१० ॥
 दथोनस् तमि च कुय् दन्-बाग्य कन् थव् ।
 पयस् वाचूख् इऊय् क्वा गव् सदाशिव् ॥
 इऊय् शिवनाथ् कुय् महाराज् च्योनय् ।
 कुह् कोर्य च्याज़-हन्दुय् कर्म-लोनुय् ॥

अस्ति (हि) साधुः एकः एतेषां मध्ये केन चरितेन (अलौकिकरूपः) ।

कण्ठे (यस्य) प्रतिस्थानं (परितः) बद्ध्वा सर्पात्ममालाः ॥

अस्य मुखं अपनयन् दुःखं विनाशयन् व्याधिम् ।

अयमेव अस्ति साधुः स्तो-ऽस्य पद्मसदृशो पादो ॥

योगीन्द्रः कण्ठावलम्बं पातयन् अस्ति अचिन्त्य-रूपेण ।

इदं दृश्ये निर्मले रूपे-ऽपि कपालमालाः ॥

इयं (अस्य) तनुः दीप्यन्ती अतिशयेन अस्त्यस्य, अस्त्यस्य परिमलितं भस्म ।

शुक्लः शुद्धः निर्मलः च अस्त्ययं कर्पूरः इव ॥ ८१५ ॥

अङ्गेषु भस्म अमरभूतिः परिमलितं अस्त्यस्य ।

गजचर्मं सिंहचर्मं च वसितं अस्त्यस्य ॥

आरुढः वृषभं हसनशीलः नित्यं जीवन् ।

परिज्ञायते-मया (अयं) मध्ये वनानां स्यात् निवसन् ॥

कृत्वा वनवासयोग्यां संन्यासवृत्तिम् ।

अस्ति भस्मरेणोः अधस्तात् शोभनं रत्नं इव ॥

अस्ति आमोदमग्नः कस्यापि अस्त्यस्य न स्मरणमात्रम् ।

सिद्धः साधुः वैरागी ऋजुस्वभावः ॥

अयं प्रचारयन् स्यात् पुनर्वत्संचारान् गिरो-गिरो ।

इदं कथय-नाम-मे केन-हेतुना आगतः अस्ति निमन्त्रणे ॥ ८२० ॥

प्रत्युक्तं-तेन-तस्यै तेन (नारदर्षिणा) तव अस्ति धनवाद-भाग्यं, कस्यैर्
समाधत्स्व ।

सञ्ज्ञानं प्राप्ता-त्वं अयमेव नाम अस्ति सदाशिवः ॥

अयमेव श्रीशिवः अस्ति महावरः त्वत्संबन्धी ।

अस्ति कुमार्याः तव कर्मभाग्यभूतो-वरः ॥

इज्जय् सय्याम् कुह् आसान् कोहि कैलास् ।

किह् सारिय् अमि-मन्दि दासन्-हन्दिय् दास् ॥

इह् ब्रुजिय् प्योस् मातम् गोस् हाला ।

वनान् क्याह् कुख् च्ह इथु वनुनुय् बह् चाला ॥

दथोनस् बिय नारद्-जौ इह् क्याह् गोम् ।

ग्वसोऽवाह् हिहु इह् कियु महाराज् यिय् प्योम् ॥ ८२५ ॥

इह् कम्पि इकुनम् इथुय् महाराज् यियिनय् ।

ग्वसोऽवाह् राजकमार्थ् च्च निधिनय् ॥

इकुम् कम्पि पोशमय् सूत्य् खार् रुजिन् ।

इकुम् कम्पि सूरमय् सूत्य् नार् रुजिन् ॥

दिचून् अद बाख् लज्जुम् वज्ज् लूक-पामन् ।

मलनि लज्जु खाख् वालिन् च्याख् ज्यामन् ॥

दमन्-मज्जु वुक् वनान् क्याह् व्यवहारस् ।

सपेज्ज् मातम्-सरायाह् राज्-दारस् ॥

समिय् घहर्यज्ज् यिम आमय् वनवान् ।

वुठन् ब्रिडि कडिय् गय अथ हावान् ॥ ८३० ॥

सपेनि हैरान् सारिय् इथि हालय् ।

लज्जोव् अद बोज्जनावने तस् हिमालय् ॥

म वद् कर् बद् गयख् च्चय् कथ् खयालस् ।

त्रिलोकेश्वर् कुह् आमत्तु पान सालस् ॥

इकुय् इक्का गयस् दोरुन् इथु लिबासाह् ।

मेलुन् अथ नूर-रूपस् सूर-सामाह् ॥

अयमेव संन्यासिरूपः अस्ति वर्तमानः कैलासपर्वते ।

सन्ति सर्व-एव अस्य दासानामपि दासाः ॥

इत्थं श्रुत्वा आपतितस्तस्याः शोकः संपन्नं-तस्याः (च) वृत्तं-कठिनम् ।

कथयन् किं-नाम अस्मि त्वं, ईदृक् कथनं अहं सदृष्यामि-किम् ॥

कथितं-तया-तस्मै पुनः हे-नारद इदं किं संपन्नं-मे ।

वैराग्यवान् इव अयं क्रीदृक् वरः आगत्य आपतितो-मे ॥ ८२५ ॥

इदं केन (द्विषता) अभीष्टितं-तेन-मम ईदृगेव वरः आगच्छतु-ते ।

विरक्तसाधुः राजकुमारो तव नयतु-ते ॥

अभीष्टं-मे केन (द्विषता) पुष्पेणैव सह कण्टकजालं तिष्ठतु ।

अभीष्टं-मे केन (द्विषता) भस्मनेव सह अग्निकणः तिष्ठतु ॥

प्रसारितं-तया ततः आक्रन्दनं लग्नाहं अतः-परं लोकनिन्दापात्रताम् ।

परिमलितुं प्रवृत्ता (स्वदेहे) मृद्वस्मादि, कृतानि-तया खण्डनानि
वस्त्राणाम् ॥

क्षणे-क्षणे पश्य संपद्यते किं-वृत्तं (विपर्ययः) व्यवहारस्य ।

संपन्नं शोकाक्रन्द-मृहं (इव) राजद्वारस्य ॥

समेताः संबन्धयितृस्त्रियः याः आसन् गायन्त्यः ।

ओष्ठेषु संकोचान् विधाय गताः हस्तान् प्रदर्शयन्त्यः ॥ ८३० ॥

(यदा) संपन्नाः विमनस्काः सर्व-एव ईदृशेन वृत्तेन ।

प्रवृत्तः तदा आवयितुं तां हिमालयः ॥

मा रुदिहि संविधत्स्व बुद्धिं गता-त्वं त्वमेव कस्यां चिन्तायाम् ।

त्रिलोकेश्वरः अस्ति आगतः स्वयं निमन्त्रणे (स्वयंवरे) ॥

ईदृशी इच्छा संभूतास्य, धृतो-ऽनेन ईदृशः वेषः ।

परिमलितोऽनेन अस्य ज्योतिःस्वरूपस्य भस्मरेणुव्यूहः ॥

अमिस् लक्ष्म-नविमय किय लक्ष्म-वदि रंग् ।

च्य डूठुय् अकुय् रंग् दकु गयख् तंग् ॥

इज्जय् शंभू स्वयंभू कुम् इज्जय् रूप् ।

इज्जय् कुय् प्रजलावान् सतवय् दीप् ॥ ८३५ ॥

सूर्य अमि-सन्दि तीजुकु अख् ज्चाह् कुय् ।

समंदर् सय् अमज्जु अख् कल्-क्चाह् किय् ॥

दयय् पाठि तस् हिमालन् य्यलि वज्जोनम् ।

दपुस् तमि तोर हे खामौ व्वज्ज करिव् वस् ॥

कुह् फारमावुन् तुहन्दु सोरुय् सयय्-सय् ।

म्य कुम् फेरान् इह् छम्-ना खांदरचू कथ् ॥

इह् गरू छय् सारयनिय् शुवाय मानय् ।

तवय् लूकन् वुक्किथ् छस् मंदकानय् ॥

महाराजस् पज्या दारुनु वरन् इथ् ।

यहस्यन् लूव-मस्यन् कुय् खरान् इथ् ॥ ८४० ॥

दपिव् य्वदै त्वमल् दाज्जस् कुह् नेरान् ।

म्य वुज्ज-कान् पक् यिय्यम्-न कुम् जि फेरान् ॥

इह् गम् य्यलि वोज्जनोवुन् डूठु तय् कूठु ।

हिमालय् गव् व्वथिय् अद लवि-कनि बूठु ॥

दयय्-पाठि सारिवय् ब्यनु ब्यनु वलुख् तस् ।

कमी तस् गयम्-न केह् कूद-चूवस् ॥

खवर् देविय गय रुदुम्-न केह् होश् ।

महादेवनि महोवतन् दितु तमिस् जोश् ॥

अथ लक्ष्मि- (अनन्त-) नामधेयस्य सन्ति अनन्तानि रूपाणि ।

त्वया दृष्टं त्वया एकमेव रूपं ईदृशी संपन्ना-त्वं विद्वा ॥

अयमेव कल्याणप्रभवः स्वयंभूः अस्त्यस्य इदमेव रूपम् ।

अयमेव अस्ति विद्योत्तमन् सप्त दीपान्* ॥ ८३५ ॥

सूर्यः अथ तेजसः एकं कणमात्रं अस्ति ।

समुद्राः सप्त अथ एकं गण्डूषमात्रं सन्ति ॥

इत्थं प्रकारेण तस्यै हिमालयेन यदा कथितं-तेन-तस्यै ।

प्रत्युक्तं-तस्मै तथा उत्तरं हि स्वामिन् अतः-परं कुरुत अलम् ॥

अस्ति आच्चापनं योष्माकीर्णं सर्वमेव सत्यमेव ।

मम (तु) अस्ति-मे वैमनस्यं, इयं अस्ति-मे-नाम महोत्सवस्य कथा
(अवसरः) ॥

इयं देवा अस्ति सर्वेषामेव शोभया सहिता (भवितव्या) ।

तेनैव लोकान् समीक्ष्य अस्ति लज्जमाना ॥

वरस्य योग्यमस्ति-किं धारणीयं रूपं ईदृक् ।

गृहस्थानां सदा-कामनोपेतानां अस्ति अरोचकं ईदृक् (विधानम्) ॥

८४० ॥

कथयिष्यथ यदि तच्छुलं धान्यात् अस्ति निर्गच्छत् ।

मम संप्रति (तादृङ्-नियमवाक्ये) प्रतीतिः आगमिष्यति-मे-न, (यतः)

अस्ति-मे हि वैमनस्यम् ॥

इत्थं शोकः यदा आवितस्तया-सः दीर्घः क्लिष्टः च ।

हिमालयः गतः सत्याय ततः कोष्ठात्तभागे आस्थितः ॥

इत्थमेव सर्वैरेव भिन्नं भिन्नं कथितं-तेः तस्यै ।

नूनता तस्याः संपन्ना-तस्या-न काचित् क्रोधक्षोभयोः ॥

विदितं देव्याः (पार्वत्याः) संपन्नं समास्थितं-तस्यै-न किञ्चित् स्मरणम् ।

महादेवस्य प्रेमातिशयेन द्वितीयां तस्यै पाठवम् ॥

* योगप्रसिद्धाः सप्तभूमिकाः ।

पकान्-गय माज्य निश तस् वननि लज्ज इय ।

चह् क्वाह् ज्ञानस् कमिस् यव् नाव् शिव-जिह्व ॥ ८४ ॥

जगथ् कुनि ओसु-न तथ् ब्रौट् सुय् ओसु ।

चिम्बन-रूपाह् करुनु इच्छाथ-पुच्छ् योस् ॥

इथिस् आकाशमय् वीदस् ति गव् ज्युट् ।

खसुनु ह्यस् सु-ति अकिस् हेरि-प्यट् ब्युट् ॥

कुह् कस् ताकथ् महात्मा वनि अमि-सन्दु ।

कठिनु ब्रह्मा-जुवस् गोमत् कुह् यमि-सन्दु ॥

इज्जय् वेरंग् कुय् प्रथ् रंगसय् मज्ज ।

इज्जय् सादन्-हन्दिस् सत्संगसय् मज्ज ॥ ८५ ॥

30. PĀRVATĪ DESCRIBES ŚIVA'S VIRTUES TO HER MOTHER.

परम-शक्ति वरवुनु परमेश्वर् है ।

इज्जय् शंकर् है चिबुवन-सार ॥ ८५० ॥

ब्रह्म-रूप आसवुनु वीद-सागर् है

विष्णुरूप दारवुनु जगि अवतार् ।

शिव-रूप राक्षसन् ति दिववुनु वर् है

इज्जय् शंकर् है चिबुवन-सार ॥

इज्जय् चूरि निवनावुनु सीताय है

इज्जय् लंकाय है करवुनु डाम् ।

इज्जय् राम-लक्ष्मण् श्याम-खंदर् है

इज्जय् शंकर् है चिबुवन-सार ॥

आगमत् (च) मातुः समीपे तां कथयितुं प्रवृत्ता इदमेव ।

त्वं किं-नाम जानासि कस्य आपतितं नाम शिव-इति ॥ ८४५ ॥

जगत् कुत्रापि आसीत्-न तस्मात् प्राक् स-एव आसीत् ।

त्रिगुणात्मकरूपं करणीयं स्वेच्छार्थं आपतितं-तस्य ॥

एतादृशे चिदाकाशे (स्तोतुं) वेदस्य अपि संपन्नं दीर्घम् ।

आरोहणं ऊर्ध्वं सोऽपि एकस्मिन् सोपाने आस्थितः ॥

अस्ति कस्य सामर्थ्यं माहात्म्यं वदिष्यति अस्य ।

कठिनं (दुष्करं) श्रीब्रह्मणः संपन्नं अस्ति यस्य (माहात्म्यानुकीर्तनम्) ॥

अयमेव नीरूपः अस्ति प्रति-रूपस्य मध्ये ।

अयमेव साधूनां सत्सङ्गस्य मध्ये ॥ २९ ॥

अथात्र पार्वती मातरं प्रति श्रीशिवस्य सद्गुणान्वर्णयति ॥ ३० ॥

परमायाः शक्तेः वरः परमेश्वरः अयि (मातः) ।

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ८५० ॥

ब्रह्मात्मना वर्तमानः वेदसमुद्रः अयि

विष्णुरूपेण धारयन् जगत्यां अवतारम् ।

शिवरूपेण राक्षसेभ्यः अपि वितरन् वरं अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अयमेव चौर्यमिषेण नाययन् (रावणद्वारा) सीतां अयि

अयमेव लङ्कायाः अयि कुर्वन् सर्वनाशम् ।

अयमेव रामलक्ष्मणात्मा श्यामसुन्दरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

पानुन् पांडवन्-हन्दु ईश्वर् है

इज्य् अरदाह् अचौहिनी गालवुनु ।

इज्य् कृष्ण-जुव् मुरली-मनोहर् है

इज्य् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥

मङ्ग-अवतार कुय् ज्ञान् व्यपदाववुनु

सावर्णि-राजस् प्रलय् हाववुनु ।

कल्पाय् अग्नि-सन्दु जन-माथर् है

इज्य् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥

कूर्म-रूप समुद्रस् कुय् मंदनाववुनु

चदाह् रत्न दाववुनु बाग्राविथ् ।

अथि ह्यथ् त अमृत्य धन्वन्तर् है

इज्य् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥ ८५५ ॥

पाताल वराह-रूप पृथिविय खारवुनु

हिरण्यच-दैत्यस् इज्य् मारवुनु ।

गङ्गेन्द्रस् भवकलावुनु हरिहर् है

इज्य् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥

प्रह्लाद-भक्तिस् इज्य् पालवुनु है

मद-माज्ञ वालवुनु हिरण्यकश्यपस् ।

नरसिंह-जी इज्य् नर्मदेश्वर् है

इज्य् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥

इज्य् भव्य् करवुनु मुक्तीश्वर् है

इज्य् भुव-राजुन् गोपीनाथ् ।

पञ्चानां पाण्डुपुत्राणां ईश्वरः अयि

अयमेव अष्टादश अक्षौहिणीः विनाशयन् ।

अयमेव ओकृष्णः सुरलीमनोहरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

सत्स्थावतारेण अस्ति ज्ञानं उत्पादयन्

सावर्णिमनवे प्रलयं प्रदर्शयन् ।

कल्पमितकालः अस्य क्षणमात्रकालः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

कूर्मात्मनावतारेण समुद्रं अस्ति मथयन्

चतुर्दश रत्नानि दापयन् विभक्त्य (देवासुरेभ्यः) ।

हस्तेन धृत्वा च असृतं धन्वन्तरिः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ८५५ ॥

पातालात् वराहात्मावतारेण पृथिवीं उद्धारयन्

हिरण्याक्षायैत्यं अयमेव निघ्नन् ।

गजेन्द्रं उन्मोचयन् हरिहरात्मा अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

प्रह्लाद-भक्तं अयमेव पालयन् अयि

मदान्मांसात् (निर्मदवीर्यं कुर्वन्) अवरोपयन् हिरण्यकशिपुम् ॥

नरसिंहरूपी अयमेव नर्मदेश्वरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अयमेव मुक्तिं विदधत् मुक्तीश्वरः अयि

अयमेव ध्रुवराजस्य इष्टदेवो-वरपदस्य ।

अटल-पद् दिववुनु विश्वेश्वर् है
 इज्य शंकर है त्रिवुवन-सार ॥
 इज्य वामन-जी गंगादर् है
 बलि-राजस् बडु दात करवुनु ।
 इज्य पान आसवुनु कुह स्खर् त अखर् है
 इज्य शंकर है त्रिवुवन-सार ॥
 अमिसय सादन-हन्दु न्यथ प्रनाम है
 भार्गव-राम है इज्य आसवुनु ।
 चत्रियन् गालवुनु अथि तबहु छय है
 इज्य शंकर है त्रिवुवन-सार ॥ ८६० ॥
 ब्वद्ध-रूप् दारिय् न्यंद् चववुनु है
 ज्यग-निश थाववुनु राचमन् पथ ।
 इज्य दन-दिववुनु दामोदर् है
 इज्य शंकर है त्रिवुवन-सार ॥
 कर्कि-अवतार् कुय् इज्य दारवुनु है
 अदर्मी गालवुनु तथ कालम् ।
 दर्म् बड्राववुनु विद्याधर् है
 इज्य शंकर है त्रिवुवन-सार ॥
 इज्य विष्णु-भगवानुनु सद्-ग्वर् है
 पोश-कनि लोगुनम् चियुम् निथर् ।
 राम-सन्दु पूजनी रामेश्वर् है
 इज्य शंकर है त्रिवुवन-सार ॥

अचलपदं (तस्मै) वितरन् विश्वेश्वरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अयमेव श्रीवामनः गङ्गाधरः अयि

बलिदानवराजं सहस्रान्तं वदानं कुर्वन् ।

अयमेव स्वयं वर्तमानः अस्ति देवात्मा असुरात्मा च अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अस्मा-एव साधूनां नित्यं प्रणामः अयि

भार्गवरामरूपेण अयि अयमेव वर्तमानः ।

क्षत्रियान् विनाशयन् हस्ते परशुं धृत्वा अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ८६० ॥

बुद्धावतारं धृत्वा योगनिद्रां आस्थितः अयि

यज्ञात् निधापयन् राक्षसान् विमुखान् ।

अयमेव धनदाता दामोदराख्यः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

कल्कावतारं अस्ति अयमेव धारयन् अयि

पापात्मनः विनाशयन् तस्मिन् काले ।

धर्मं विवर्धयन् विद्याधरेति अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अयमेव विष्णोर्भगवतः सद्गुरुः (पूज्यश्च) अयि

(येन) पुष्पार्चं निवेदितं तृतीयं नेत्रम् ।

रामस्यापि पूजायोग्यः रामेश्वरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

कालस् कालवुन् वस्मादार् है
 तव्य नाव् धवृहस् कालसंहार ।
 यमराज्ञस् अमि-सङ्गु थर-थर है
 इज्य शंकर है त्रिवुवन-सार ॥
 इज्य अमरनाथकु अमरेश्वर है
 अयोधाय द्वारकाय विद्य मथुरा ।
 नैपाल काशिय कश्मीर-पर है
 इज्य शंकर है त्रिवुवन-सार ॥ ८६५ ॥
 बूगन् बूगवुन्* योगेश्वर है
 अथ ब्वद् मन् प्रान् इज्य आत्मा ।
 इज्य अंदर है इज्य न्यवर है
 इज्य शंकर है त्रिवुवन-सार ॥
 पुष्पदन्त-रूप कुय् बूग-मूल् दाववुन्
 इज्य वननाववुन् महिन्न-पार ।
 इज्य आनन्द-गन् नन्दिकेश्वर है
 इज्य शंकर है त्रिवुवन-सार ॥
 हनि-हनि मङ्ग इज्य चराचर है
 कृष्णस् वननाववुन् लीला ।
 थापना असङ्गु हृदयकु मंदिर है
 इज्य शंकर है त्रिवुवन-सार ॥ ८६६ ॥

* जेनवुन् (अयकत्) इति पाठाक्षरम् ।

कालं दाहकः भस्ममलिताङ्गः अयि

तेनेव नाम नियतं-तैरस्य कालसंहार-इति ।

यमराजस्यापि अस्मात् महाकम्पो-भीतिश्च अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अयमेव अमरनाथक्षेत्रस्य अमृतेश्वरः अयि

अयोध्यायां द्वारकायां पुनः मथुरायाम् ।

नेपालदेशे काश्यां कश्मीरदेशे अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ८६५ ॥

भोगानां भोगकृत् योगेश्वरः अयि

चित्तरूपः बुद्धिरूपः मनोरूपः प्राणरूपः अयमेव आत्मा ।

अयमेव अन्तः अयि अयमेव बहिः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

पुष्पदन्तात्मना अस्ति भोगमोक्षात्मफलं दापयन्

अयमेव वाचयन् महिम्राख्यं-स्तोत्रम् ।

अयमेव आनन्दराशिः नन्दिकेश्वरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अंशस्य-अंशस्य मध्ये अयमेव चराचरात्मना (परिणतः) अयि

कृष्णस्य वाचयन् स्तुतीः-कीर्तिश्च ।

वासस्थानं अस्य हृदयरूपं मन्दिरं अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ३० ॥

31. MĒNAKĀ SCOLDS PĀRVATĪ FOR THUS SPEAKING WELL OF THE HORRIBLE BRIDEGROOM. PĀRVATĪ JUSTIFIES HERSELF. NĀRADA REPORTS THE STATE OF AFFAIRS TO ŚIVA.

इयम् पाठि पार्वतीय शिव-लीला ।

कनन् माताय कर्ह् अस् बड् दलीला ॥ ८६८ ॥

महात्मा तस् वनुन् कोताह् वनय् क्याह् ।

दपुस् तमि इय् वनुन् पञ्चा च्च वाह् वाह् ॥ ८७० ॥

मंदक् अय्-ना वनान् अख् ऊर्-तैशूर् ।

चह् अख् किकू कूह् म्य-निश् व्वज् दूर् चल् दूर् ॥

अक्वि वुक्कनय् वनान् अख् बड् दलीलाह् ।

असङ्गु ब्रौठय् बन्येमच् अख् वकीलाह् ॥

चपाय् तस् दिच्चन् अय् वारयाह् शर्म ।

यिवान् कैह् अख्-न अक्कि-तलि अख् चह् नर्म ॥

सपञ्ज् शर्मन्द गौरी इय् वुक्किय् हाल् ।

इह् क्याह् बोज्यम् अमिस् वलुमंतु मुहन् नाल् ॥

महादेवुन् महात्माह् बोजि सुय् पूर् ।

अहंकारस् बन्योमंतु आसि यस् सूर् ॥ ८७५ ॥

व्वलंगिय् रोजि सुय् मायाय जालय् ।

प्रयन् यस् परमशिवज् सर्प-मालय् ॥

सफेदस्-ण्णट् लगान् किय् वारयाह् रंग् ।

सफेदी मानि सुय् युस् ज्ञानि सत्संग् ॥

शरीरस् कुय् पतव्-लाकन् वनान् सूर् ।

बस् प्रयि तस् युस् रोजि देह-निश् दूर् ॥

इत्थं पार्वत्युक्तिं श्रुत्वा सभर्त्सनमिव प्रतिवदति मेना ॥ ३१ ॥

इत्थं प्रकारेण पार्वत्या शिवकीर्तिस्तुतिः

कर्णयोः मातुः कृता (गोचरीकृता) अस्ति-तस्यै महती कथा
(वार्ता) ॥ ८६९ ॥

माहात्म्यं तस्यै कथितं-तया कियत् कथयिष्यामि किं (अलौकिकम्) ।

प्रत्युक्तं-तस्यै तया (मात्रा) इदमेव कथनीयं योग्यमस्ति-किं त्वया
अहो अहो ॥ ८७० ॥

लज्जा अस्ति-तव-न-किं कथयन्ती असि असमञ्जसम् ।

त्वं असि कीदृशी कन्या मत्तः अधुना दूरं गच्छ दूरम् ॥

अस्तिभ्यां अदृष्टैव कथयन्ती असि महतीं वार्ताम् ।

अस्य (शिवस्य) पुरस्तादेव संपन्ना असि मध्यस्थरूपा ॥

चण्डिका तस्यै प्रतिमा-तया अस्ति-तव अतिशयेन लज्जा (काका नेति) ।

आगच्छन्ती किञ्चिदपि असि-न अस्तिविषये असि त्वं सुकुमारीव ॥

संपन्ना सुलज्जिता गौरी इंदुकं कृष्टा वृत्तम् ।

(व्यचारयच्च) इयं किं-नाम श्रोष्यति-मां अस्याः आवृतं मोहेन
वेष्टनम् ॥

महादेवस्य माहात्म्यं श्रोष्यति स-एव पूर्णम् ।

अहंकारस्य संपन्नं स्यात् यस्य भस्म ॥ ८७५ ॥

उल्लङ्घ्य स्थास्यति स-एव मायायाः जालम् ।

प्रौतिजनकाः यस्य परमशिवस्य सर्पात्ममालाः (भवेयुः) ॥

शुक्लवर्णे संलग्नतः सन्ति अनेकाः रागाः ।

शोक्ता मंस्यति स-एव यः जानाति सत्सङ्गम् ॥

शरीरस्य अस्ति अन्ततः संभवत् भस्म ।

भस्म प्रियं-भविष्यति तस्य यः स्थास्यति देहात् दूरं (उदासीनः) ॥

तिथ्य नारद्-जियन् व्यलि बुक्कु दयुय् रंग् ।
 व्वथिय् गव् पकनि लङ्गु साँपन् स्यठाह् तंग् ॥
 सदाशिवस् निग् दवान् दवान् आव् ।
 व्वनय् कहुनस् प्रबो अर्जस् म्य कन् थाव् ॥ ८८० ॥
 अह् व्वस्स लव्व अस्सवज्ज् मैनावतौ हग् ।
 बुक्किथ् मय् सुख्-व्वज्ज्-किनि गय नाखग् ॥
 इक्कान् अस्स महाराजाह् ज्ञान् यिय्यम् ना ।
 वरिय् सुय् राजकमार्य निय्यम् ना ॥
 कुनिय् क्वि व्वहि तुह्ज्ज् माया अह् प्रजा ।
 दुयो तस्मि बासि यस् अस्मि लूक-लज्जा ॥
 मंदक् यस्मि चावू तमिय् प्रावू गय् वेग्गस् ।
 च्छ् मंदक्क् कस् कुक् सर्वव्यापक् ॥ २१ ॥

32. NĀRADA PRAISES ŚIVA, AND ASKS HIM TO ABANDON
 HIS HORRIBLE FORM.

लज्जाय-रस्ति प्रजाय ।
 अनुग्रह् कुह् चोन् ज्ञाय-ज्ञाय ॥ ८८५ ॥
 कुस् कुय् दयुमु कस् मंदक्क्
 निर्मल-रूप-किनि कुय्-न गय् ।
 म्वन् चानि न गज्जरन आय
 अनुग्रह् कुह् चोन् ज्ञाय-ज्ञाय ॥
 बालक-अवस्था अय् चय् न्यय्
 कुय् बूल-बालय् नाव् च मय् ।

तथेव नारदधिष्ठा यदा दृष्टं इंदुं चरितम् ।

उत्थाय गतः चलितुं प्रवृत्तः संपन्नः अत्यन्तं बद्ध-इव-कुट्टः ॥

सदाशिवस्य समीपे धावन् धावित्वा आजगाम ।

विज्ञप्तिः कृता-तेन-तस्मै हे-प्रभो विज्ञप्तेः मम कर्णौ निधत्स्व ॥ ८८० ॥

अस्ति या युष्माकं वर्तमाना मैनावतो श्वश्रूः ।

दृष्ट्वा सेव भूढबुद्ध्या संपन्ना अप्रसन्ना ॥

इच्छन्ती आसीत् महावरः रुचिरः आगच्छतु-मे नाम ।

वृत्वा स-एव राजकुमारौ नयतु-मे नाम ॥

एकरूपाः स्य यूयं भवतां मायाविवर्तः अस्ति प्रजात्मभूतसर्गः ।

द्वैतं तस्यैव भासिष्यते यस्य स्यात् लोकिकी-लज्जा ॥

लोकलज्जा येन परित्यक्ता तेनेव प्राप्ता गतिः निःसंदेहम् ।

त्वं लज्जितो-भविष्यसि कस्मात्, असि (यतः) सर्वव्यापकः ॥ ३१ ॥

नारदस्तुतिवृत्तं श्रीशिवं प्रति ॥ ३२ ॥

हे-लज्जया-विहीन प्रजायाः ।

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥ ८८५ ॥

कः अस्ति-ते द्वितीयः कस्मात् लज्जिष्यसे

निर्मलेन-रूपेण अस्ति-ते-न संशयः ।

गुणाः त्वदीयाः नहि संकलने (सर्वत्र) आगताः

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

बालकस्यैवावस्था अस्ति-ते तवैव नित्यम्

अस्ति-ते बूलबालेति (सदर्जवोपेतार्थकं) नाम तव सत्यम् ।

जै-जै कुय् इकि दयाय

अनुग्रह् कुह् चोन् ज्याय-ज्याय ॥

निर्लूब मुह् कुय् गोलुमंतुय्

आश्चर्यं काम् कुय् जोलुमंतुय् ।

आसिय् इय् तौज् उमाय

अनुग्रह् कुह् चोन् ज्याय-ज्याय ॥

विरक्त वस्त्र् छिब्-न नालि

फेरान् चय् कुख् बालि-बालि ।

कुस् ज्ञानि कुख् चह् कय् शाय

अनुग्रह् कुह् चोन् ज्याय-ज्याय ॥

न्ययननि अमरनाथ् चह् कूख्

वस्त्र् चावि तमि यमि लंबुख् ।

नालमति करि प्रतिमाय

अनुग्रह् कुह् चोन् ज्याय-ज्याय ॥ ८६० ॥

परमशक्ति-संस्ति बूलबाल

नालि छय् कुजमच कल-माल ।

मस्तान बेपर्वाय

अनुग्रह् कुह् चोन् ज्याय-ज्याय ॥

स्वकट-कनि छय् च जटा

नाव् ण्यु संकट-कटा ।

जटा-स्वकट-गंगाय

अनुग्रह् कुह् चोन् ज्याय-ज्याय ॥

जयजयकारः अस्ति-ते ईदृश्याः दयायाः

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

हे-निर्लोभ मोहः अस्ति-त्वया विभाशितः

आश्चर्यं कामः अस्ति-त्वया दग्धः ।

भूत्वा ईदृक् तेजः उमायाः

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

हे-विरक्त वस्त्राणि सन्ति-ते-न वसितानि

संचरन् त्वमेव अग्निं प्रतिपर्वतप्रायप्रदेशेषु

कः जानाति अग्निं त्वं कस्मिन् स्थाने

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

हे-नग्नमूर्ते अमरनाथः त्वं अग्निं

वस्त्राणि त्यक्तानि तेन येन लब्धस्त्वम् ।

आलिङ्गनानि करिष्यति प्रतिमायाः (तव तत्र)

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥ ८९० ॥

हे-परमशक्त्यपेत सदाजवस्वभाव

वैकल्यरूपेण सन्ति-त्वया धृताः मुण्डमालाः ।

आनन्दमग्नं निर्भय

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

मुकुटस्थाने अस्ति-ते तव जटा

नाम पतितं-ते संकटहर्तृति ।

जटामुकुटस्थायाः-गङ्गायाः

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

नव् निदान् किय् दन-पूर्

आश्वर् तिह् चाविथ् मलुथ् सूर ।

वलुनख् न मुह-मायाय

अनुग्रह् कुह् चोन् ज्याय-ज्याय ॥

वृषवस् खसिथ् वस्माह् मलुथ्

हस्ति-चम् त सह-मुमल वलुथ् ।

खग् ग्वय् च दय् इच्छाय

अनुग्रह् कुह् चोन् ज्याय-ज्याय ॥

महाराज् आयोख् वनिथ्

कस् कोर्य् कुस् ह्यकि वनिथ् ।

मैना च् वुक्कने द्राय

अनुग्रह् कुह् चोन् ज्याय-ज्याय ॥ ८६ ५

डौशिथ् च् गय् लूवस् अंदर्

हावत्स तिथुय् रूफाह् खंदर् ।

यिथ् लुगिहिय् पत्-काय

अनुग्रह् कुह् चोन् ज्याय-ज्याय ॥

हंसनाद-यठ साहाय

रोज् चाव् हंसुनु माय ।

हंसा म्य क्यम् हंसाय

अनुग्रह् कुह् चोन् ज्याय-ज्याय ॥

कृष्णस् तिथु दित दर्शनुय्

यिथ् बासिहेख् त्रिवुवन् कुनुय् ।

नव शङ्खादयो-निधयः सन्ति-ते धनेन-पूर्णाः

आश्चर्यं तत् त्यक्त्वा परिमलितं-त्वया भक्त ।

आवृत्तस्तथा-त्वं नैव मोहमायया

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

(अधुना च) वृषभं आरुह्य भक्त परिमलितं-त्वया

हस्तिचर्म सिंहचर्म च वसितं-त्वया ।

रोचकं संपन्नं-ते तव इदमेव इच्छया

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

महावरः आगतस्त्वं भूत्वा

कस्याः कनायाः (एतच्च) कः पर्याप्नोति कथयितुम् ।

मेनका त्वां द्रष्टुं निर्गता

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥ ८९५ ॥

दृष्ट्वा त्वां गता लोभस्य मर्त्ये

प्रदर्शय-नाम-तस्यै तादृशं रूपं भवितुम् ।

यथा उपहारीभवेत्ता-तव पाश्चात्यशोभायाम्

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

हंसनादस्थानात् सत्ताय

तिष्ठ प्रत्तिप (अस्मात्) राजहंसस्य क्वायां (राजत्वनिमित्तभूताम्)

हिंसा (वृणा) मम अस्ति-ने समीपवास्तव्या

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

कृपाय (अन्यकर्तुः) तादृक् देहि-नाम दर्शनम्

यथा भाषिष्यसे-तेषां त्रिभुवनं एकरूपमेव ।

त्राविहे लूक-लङ्गाय

अनुग्रहं कुहं चोन् ज्याय-ज्याय ॥ २१ ॥

33. ŚIVA TAKES A BEAUTIFUL AND ADORNED FORM. MĒNAKĀ'S WONDER.

इह लीला वृजियय खगं गव महेश्वर ।

अमान् अमान् दण्डोन् तस् हे मुनौश्वर ॥ ८८८ ॥

कुहं सोरुय वनुन् चोनुय म्य मङ्गूर ।

बरावर न-त म्य निश्व स्वक्त तय स्वर ॥ ८९० ॥

ममदृष्टौ वनय क्वाह क्य म्य कथ हिश्व ।

हिङ्गय कुय बुर्ज तय क्यम्खाव म्य निश्व ॥

वनन्-वनन् नजर नारद-जियन् त्राव ।

महादेवन् महामाया पनञ्ज ह्राव ।

स माया यय दपान् विश्वरूप-दर्शन् ।

सुह दर्शन् यय वनन् अमृत-वर्शन् ॥

करोर् सूर्यन्-हन्दुय तौजाह बनोवुन् ।

परं ब्रह्मन् पनुन् प्रकाश होवुन् ॥

परमशिवन् पनुन् प्रचण्ड त्रोवुन् ।

करोर् सूर्य तौज यय-ज्याह मिलनोवुन् ॥ ८९५ ॥

यविव त्वहि बोजवन्यव वार दानय ।

करिव बह चय थविय सय कुम् बनानय ॥

कुनुय सूर्य वुकुन् कुव न बनानय ।

निथर् तय दर्शनस् क्वि न दरानय ॥

(यथा) अत्युच्यत लौकिकी-लज्जाम्

अनुग्रहः अस्ति तव प्रीतिध्यानम् ॥ ३२ ॥

शिवस्य सच्चोभिसालङ्कारादिवेषोद्भवं वृत्तं प्रकाशयते ॥ ३३ ॥

एतां स्तुतिं श्रुत्वा प्रसन्नः संपन्नः महेश्वरः ।

हसित्वा हसित्वा अकथयत् तं (नारदं) हे मुनीश्वर ॥ ८९९ ॥

अस्ति (हि) सर्वमेव कथनं तव मम अङ्गीकृतम् ।

समानं अगथा समैव समीपे मुक्ता भस्म च ॥ ९०० ॥

समदर्शनं कथयिष्यामि किं अस्ति मम कस्य समानम् ।

सदृशमेव अस्ति भूर्जं बहुभूष्यवस्त्रविशेषश्च मम समीपे ॥

कथानुसारं दृष्टिः नारदं प्रदत्ता ।

महादेवेन महाभाया स्वकीया प्रदर्शिता ॥

सा भाया यां प्रवदन्ति विश्वरूपदर्शनमिति ।

तत् दर्शनं यत् कथयन्ति असृतवर्षणमिति ॥

कोटिसंख्याकानां सूर्याणां तेजः उद्भाविता-तेन ।

परब्रह्मणा स्वकीयः प्रकाशः प्रदर्शितस्तेन ॥

परमशिवेन स्वकीयं तीक्ष्णतेजः आविष्कृतं-तेन ।

कोटिसूर्यतेजः- (इव) युगपत् संयोजितं-तेन ॥ ९०५ ॥

समादद्धं गूढं, हे-श्रोतारः, सुष्ठु ध्यानेनैव ।

कुरुत बुद्धिम्, चित्तं निदद्धं, सत्यं अस्ति कथयन् ॥

एकमेव सूर्यं द्रष्टुं अस्ति-वः न प्रभावः ।

नेत्रे तस्मिन् दर्शने स्तो-वः न स्थिरीभवतः ॥

करोर् यति आसि तति क्याह् आसि प्रकाश ।
 बुक्थि कुस् ह्यकि कस् आसि तिथु गाग्र ॥
 ब्वह् क्याह् वन अद महाराजाह् बन्धोव् किथु ।
 तिथिम् परिवारम् यिथु शूबिहे तिथु ॥
 डलन् छम् बद् वनय् क्याह् माङ्गि बदल् ।
 शफख् आव् ब्यूठु तम् तति पादनय् तल् ॥ ८१ ॥
 बुक्थि नारद्-जियन् कर्हन् नमस्कार् ।
 च्ह कर्ता सारिकुय् कुख् हे निराकार् ॥
 कुनुय् ओसुख् मनस् व्यलि ग्वयु च यख्-बार् ।
 ख्ठाह् वनहा त दिमहा ड्यूठु व्यस्तार् ॥
 अकिस् जन-माचस्-मङ्ग सोह् संभार् ।
 कर्ह्य व्यत्य त क्याह् ताजिब् कुह् इथु कार् ॥
 बनाविथ् पाङ्क् कारन् शक्लि-ओकार् ।
 च्ह कुख् परमात्मा मङ्ग-बाग् भ्वख्तार् ॥
 दयालो दय् च्ह कुख् छय् बावचूय् प्रय् ।
 च् ब्वयनय् जै च् ब्वयनय् जै च् ब्वयनय् ॥ ८१५ ॥
 व्यनय् छम् बिय इय् हे मृत्युजय् ।
 बुक्नवाव्यन् तिकू अकि दिह् यिथु बुक्नय् ॥
 असान् असान् पकनि लंगु अद सदाशिव् ।
 वनय् कोताह् प्रचंडाह् पर्वतस् प्यव् ॥
 बुक्थि मैनावती सांपन्न खबरदार् ।
 नङ्गर् चाविथ् बुक्नु शंभू जटादार् ॥

कोटिसंख्या यत्र स्यात् तत्र कौटुकं स्यात् प्रकाशः ।

द्रष्टुं कः शक्नुयात्, कस्य स्यात् तादृक् प्रकाशः ॥

अहं किं वदिष्यामि ततः महावरः संपन्नः कौटुकं ।

तादृशस्य परिवारस्य यादृक् योग्यमासीत् तादृक् ॥

चञ्चलीभवन्ती अस्ति-ने बुद्धिः, कथयिष्यामि किं मञ्जिष्ठारागस्य विधानार्थं ।

दिग्भागः (यः सूर्योदयास्तसमये उत्पद्यते) आगतः निविष्टः तस्य तत्र
पादयोः तले ॥ २१० ॥

दृष्ट्वा नारदर्षिणा कृतस्तीन-तस्मै नमस्कारः ।

(अवदच्च तं) त्वं कर्ता सर्वस्यैव असि, हे निराकार ॥

एक-एव आसीः मनसि यदा उद्भूतं-ते तव एकदा ।

बहु कथयेयं, दद्यां च दीर्घं विस्तारम् ॥

एकस्मिन् क्षणमात्रकाले सर्वः संसारः ।

विहितस्त्वया उत्पन्नस्त्वया, किं च आश्चर्यं अस्ति ईदृक् (वर्तमानं)
कार्यम् ॥

समुद्भावा पञ्च कारणानि प्रणवाकारेण ।

त्वं असि परमात्मा तन्मध्यभागे स्वच्छन्दः ॥

हे-दयालो, ईश्वरः त्वं असि, अस्ति-ते भक्तिभावस्य प्रीतिः ।

ते भूयात्ते जयकारः, ते भूयात्ते जयकारः, ते भूयात्ते ॥ २१५ ॥

(पुनरवदत्) विज्ञप्तिः अस्ति-ने पुनः हयमेव, हे मृत्युञ्जय ।

अवलोकयितृणां तादृशीं दृष्टिं वितर यथा पश्येयुस्त्वाम् ॥

स्मित्वा स्मित्वा गन्तुं प्रवृत्तः ततः सदाशिवः ।

कथयिष्यामि कियत् प्रवृद्धं-तेजः पर्वतं व्यापत् ॥

अवलोक्य मेनावती संपन्ना विदितवृत्ता ।

दृष्टिं प्रसार्य दृष्टुस्तथा शम्भुः जटाधरः (यः पूर्वदृष्टः) ॥

बन्योमत्तु राज-प्रवाह तौजवानाह ।

वरिथ तमन्दिय तौज-सूत्य आमत्तु ज्यहानाह ॥

सुह महाराजाह सुह साजाह राज-चालाह ।

कुह कम् ताकथ तम्यकु करि अख् खयालाह ॥ ८९० ॥

सुह जंपानाह सुह सामानाह विमानाह ।

कुह कम् ताकथ तम्यकु वनि अख् निशानाह ॥

महाराजम् बुक्किय दथ तौजुकुय् स्वस् ।

चलुम् दस् तम् बन्योस् परमात्मुकुय् स्वस् ॥

वननि लजू क्याह मनकि तमन्ना म्य द्राया ।

दह क्का पजु किन बुक्कान् क्यम् खन्न-माया ॥

वनन् वनन् दथय-पाठि गय हर्गम् ।

ग्रहिदि सारि किंदरि बीठिम म्य वर्गम् ॥

च्य व्वन्न हर्गेश्वरो हर्गस् बह् कळ्थम् ।

च्य आनंदेश्वरो आनंद बह् वळ्थम् ॥ ८९५ ॥ ३३ ॥

34. MENAKĀ, SEEING SIVA IN A FORM OF UNEARTHLY BEAUTY,
PRAISES HIM.

म्य गम् कोसुथ दिगंबरय् ।

पंपोश-पूजा करयो ॥ ८९६ ॥

प्रथमय् च्यानि द्रायस् बह् गरय्

करहा हर्गेश्वरकु दर्शन् ।

आनाह करुम् कुरुचेव-सरय्

पंपोश-पूजा करयो ॥

(स-एव) संपन्नः राजपुत्रः अतितेजस्वी ।

पूर्णतां तस्यैव तेजसा समागतं जगत् ॥

(समुत्पन्नः) सः (तादृक्) महावरः तत् अजङ्कारजालं राजयोग्यवेष्टादिकम् ।

अस्ति कस्य सामर्थ्यं तस्य करिष्यति (पः) केवलं स्मरणमात्रम् ॥ ९२० ॥

तत् याप्ययानं तं सामग्रीसमुदायं विमानं (च) ।

अस्ति कस्य सामर्थ्यं तस्य कथयिष्यति (वर्णनेन) एकं चिह्नमात्रम् ॥

महावरस्य अवलोक्य ईदृशं तेजस्वि सुखम् ।

अपगतं-तस्याः दुःखं, तस्याः (मेनकायाः) उद्भूतं-तस्याः परमात्मनः
सुखम् ॥

कथयितुं प्रवृत्ता किं-नाम मनसः श्रोतुकल्लेशाः मम अपगताः ।

इदं अस्ति-किं सत्यं किंवा पश्यन्ती अस्ति स्वप्नमायाम् ॥

कथयित्वा कथयित्वा इत्यमेव संगता-सा हर्षम् ।

(व्यचारयच्च) ग्रहाः सर्वे (सूर्यादयः) केन्द्रस्थानेषु स्थिताः-मे मे

वर्षचक्रे (ज्योतिषप्रसिद्धे) ॥

त्वया अधुना हे-हर्षेश्वर हर्षं अहं आपादिता-त्वयाहम् ।

त्वया हे-आनन्देश्वर आनन्देन अहं पूर्णोक्ता-त्वयाहम् ॥ ९२२ ॥ ३३ ॥

अनुत्तररूपसौन्दर्यं श्रीशिवस्य दृष्ट्वा मेनका स्तौति ॥ १४ ॥

मम शोकः अपनीतस्त्वया, हे-दिगम्बर ।

पद्मेः-पूजां कुर्यां-ते ॥ ९२६ ॥

प्रेम्णा तव निर्गताहं अहं गृहात्

कुर्यां-नाम हर्षेश्वरस्य दर्शनम् ।

स्नानमात्रं कृतं-मया कुक्षेत्रेश्वरसि

पद्मेः-पूजां कुर्यां-ते ॥

प्रथमच्च पृथिविय परात्परय्

इयवान् इयवन कुह् बावुकु ब्योलु ।

जोवरि जन्म-पाफ् जालिय् हरय्

पंपोश-पूजा करयो ॥

जोवरि-नाग-जल्ल जगदीश्वरय्

अय् बाव-ब्यालिस् बन्योव् सग् ।

परमार्थ-रस् प्योस् परमेश्वरय्

पंपोश-पूजा करयो ॥

गलुम् लूव् अकि चनमातरय्

चलुम् खनमुह् वातिय् मुह् ।

भुवनेश्वरिय ताह्स् बवसरय्

पंपोश पूजा करयो ॥ ८ २ ० ॥

अनंत अकाल हे अमरय्

यम्हेरि खमान् बन्योम् शम् दम् ।

यमकिंकर् गालियम् शंकरय्

पंपोश-पूजा करयो ॥

कामकि क्रूदकि भस्मास्वरय्

अस्वर प्रह्लाच् करूनय् सूर ।

हरशस् बह् करूयस् हर्शेश्वरय्

पंपोश-पूजा करयो ॥

हे शिव केशव ग्वफि अंदरय्

दय आकार कुख् अदय-रूप ।

प्रेमात्मिकायाः पृथिव्याः हे-परात्पर

तत्पदमानं ज्यवनाख्यक्षेत्रे अस्ति भावरूपं बीजम् ।

जोवम्-आख्ये-क्षेत्रे जन्मार्जितपापानि दग्ध्या त्यज्यामि

पद्मेः-पूजां कुर्यां-ते ॥

जोवम्-क्षेत्रनागजलेन हे-जगदीश्वर

अस्य भावात्मबीजस्य संपन्नः सेकः ।

(यत्र) परमार्थरूपरसः आपतितः हे-परमेश्वर

पद्मेः-पूजां कुर्यां-ते ॥

विनष्टो-मे क्षोभः एकेन क्षणमात्रकालेन

नष्टो-मे खनमुहाख्यं-क्षेत्रं प्राप्य मोहः ।

(तत्र) भुवनेश्वरीदेव्या-प्रतिष्ठितया (स्वकन्याया च) तारिताहं भवसरसः

पद्मेः-पूजां कुर्यां-ते ॥ ९३० ॥

हे-अन्तरहित कालरहित हे अमृतमूर्ते

यम्-हेर-नाम्नि-गिरौ आरोहन्त्याः संपन्नो-मे शमः दमः ।

यमकिङ्कराः नाशितास्त्वया-मे हे-शंकर

पद्मेः-पूजां कुर्यां-ते ॥

(स्वप्रकृतिं निन्दति) कामात्मनः क्रोधात्मनः भस्मासुरस्य

आसुर्या प्रकृत्या कृतं-तया-तव भस्म ।

हर्षं अहं आपदिता-त्वयाहं हे-हर्षेश्वर

पद्मेः-पूजां कुर्यां-ते ॥

(तत्र) हे शिवात्मन् केशवात्मन् गुहायाः मध्ये

द्वयेन आकारेण अस्मि (वस्तुतः) अद्वैतरूपः ।

रामेश्वर त श्यामखंदरय्

पंपोश-पूजा करयो ॥

संकट-कटा च जटादरय्

नाव् प्ययु म्य कोसुय् सोह् संकट ।

वर् लब्धु म्य चय्-निग् हरे-हरय्

पंपोश-पूजा करयो ॥

हे अमरय् हे अजरय्

बुक्थि च जरय् रुदुम-न होश ।

चराचरय् कुख् आसुरय्

पंपोश-पूजा करयो ॥ ८ ३ ५ ॥

तिक् अक्थ म्य दितम् विश्वेश्वरय्

बुक्थाय् करोर-सूर्यकु तीज् ।

न-त अय् तीजस्-निग् कति दरय्

पंपोश-पूजा करयो ॥

तीज् ईयु बनोबुय् बस्मादरय्

बय्यनय् च दयस् जै-जै-कार् ।

वाचुस् पयस् गयस् व्यस्मरय्

पंपोश-पूजा करयो ॥

कृष्णस् दिह् बन्ती म्वन्तीश्वरय्

गदादरय् सदाह् बोज् ।

आनन्द दिह् आनन्देश्वरय्

पंपोश-पूजा करयो ॥ ३ ४ ॥

रामेश्वरः श्यामसुन्दरश्च

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

संकट-हर्ता तव हे-जटाधर

(तदेव) नाम प्रसिद्धं-ते मम अपकृतस्त्वया सर्वः संकटः ।

वरः लब्धः मया त्वत्त-श्च हे-हरे-हर

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

हे अमर हे अजर

अवलोक्य त्वां अत्यशो-ऽपि स्थिता-मम-न चेतना ।

चराचरात्मरूपेण अस्मि आश्चर्यरूपः

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥ ९३५ ॥

तादृशे नेत्रे मच्चं देहि-नाम-मे हे-विश्वेश्वर

पश्येयं-ते कोटिसूर्याणां तेजः ।

अनाथा अस्मात् तेजसः कुत्र स्यास्यामि

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

तेजः ईदृक् समुद्रावितं-त्वया हे-भस्मर्पारमलिताङ्ग

भूयात्ते तव ईश्वरस्य जयजयकारः ।

प्राप्ताहं स्मृतिं गताहं (च) विस्मृतिं (निश्चेष्टताम्)

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥

(अन्यकर्तुः) कृष्णस्य देहि भक्तिं हे-मुक्तीश्वर

गदाधरात्मविष्णुमूर्ते विज्रमिश्रब्धं शृणु ।

आनन्दं देहि हे-आनन्देश्वर

पद्मैः-पूजां कुर्यां-ते ॥ ३४ ॥

35. MENAKĀ'S SATISFACTION.

स्यठाह् व्यलि सौपनुस् मन साविदानय् ।
 वननि लज्जु छम् कमारौ वाग्यवानय् ॥ ८३८ ॥
 नमस्कार् आश्विनम् कुस् कर्मलोनुय् ।
 स्यठाह् रुपिठ् त खंदर् नुंदबोनुय् ॥ ८४० ॥
 जनानन्कुन् दपुन् दय् है सपनु ननु ।
 खंदर् वाणिय ह्ययितोम् त्वहि वनवुन् ॥ ८४१ ॥

36. MENAKĀ CALLS UPON THE BRIDESMAIDS TO SING
IN HONOUR OF ŚIVA.

भूमिवे दिगिज्जव् वनवुन् ज़ोनु है ।
 महाराज सोनु है त्रिवुवन-सार् ॥ ८४२ ॥
 वुज् ओस् वुड् तय् वुज् बन्योव् बालय्
 सोनु है सालय् कमि हाल आव् ।
 नयन्-हन्दु नवु है प्रान्यन्-हन्दु प्रोनु है
 महाराज सोनु है त्रिवुवन-सार् ॥
 स्यठाह् तीजवान् है शूबाय-सान् है
 गर सोनु पान भगवान् है स्याव् ।
 ज़ोनु है जुवान् है मोनु है सोनु है
 महाराज सोनु है त्रिवुवन-सार् ॥
 संकट-गटि-मज्ज अनवुनु गाश् है
 यववुनु आश् है आशि-रख्यन् ।

अनुत्तरशोभाशालिरूपमवलोक्य मेनाया यद्वृत्तं तद्वर्णयति ॥ ३५ ॥

अतिशयेन यदा संपन्न-तस्याः मनः सानन्दम् ।

वृत्तं प्रवृत्ता अस्ति-मे कुमारी महाभाग्यवती ॥ ६३६ ॥

नमस्कारः भूयात्तस्यै (यतः) अस्ति-तस्याः सत्कर्मभाष्यं (भर्ता)

अतिशयेन रूपवान् सुन्दरश्च मनोहर-एव ॥ ६४० ॥

जना-स्त्वियः-प्रति अकथयत् ईश्वरः अयि संपन्नः प्रत्यक्षः ।

सुन्दररूपया वाण्या आरभध्वमस्यार्थं व्रूयं उत्सवगीतिसु ॥ ३५ ॥

मेनाया जन्यस्याङ्गानपूर्वं गानं वरं प्रति कटाक्षीकृत्य ॥ ३६ ॥

समावेता-भवथ हे-दिव्यस्त्वियः गानं ज्ञातं (अस्माभिरुचितं) अयि ।

(यतः) महावरः अस्मत्संबन्धी अयि त्रिभुवनसारभूतो-(ऽस्ति) ॥ ६४२ ॥

अधुनैव आसीत् स्वविरः ननु अधुनैव संपन्नः बालकरूपः

अस्मद्गृहे अयि निमग्नत्वेन केन (अलौकिकेन) वृत्तेन आगतः ।

नवीनानां नवीनः अयि पुरातनानां पुरातनः अयि

महावरः अस्मत्संबन्धी अयि त्रिभुवनसारभूतो-ऽस्ति ॥

अतिशयेन तेजस्वी अयि शोभावान् (च) अयि

गृहे अस्माकं स्वयं भगवान् अयि प्रविष्टः ।

ज्ञातः (चायं) अयि जीवात्मभूतः अयि संमतः अयि (च) अस्माकं अयि

महावरः अस्मत्संबन्धी अयि त्रिभुवनसारभूतो-ऽस्ति ॥

संकटात्मनस्तामिखात् उत्पादयन् प्रकाशं अयि

निधापयन् आशां अयि निराशानाम् ।

साङ्ग कमारिय-हन्दु कर्म-लोत् है
 महाराज सोत् है त्रिवुवन-सार ॥ ८४५ ॥
 ज़ोतन् तनि-सूत्य मन् निववुत् है
 खख् दिववुत् है खख् हाविथ् ।
 कृष्णस् हृदयस् मङ्ग वामवुत् है
 महाराज सोत् है त्रिवुवन-सार ॥ ८४६ ॥

37. THE BRIDESMAIDS SING PRAISES OF VIṢṆU, WHO LEADS THE PROCESSION.

नन्दलाल् आव् गिंदने राम् ।
 आर करिवे आरय् ॥ ८४७ ॥
 आरवल् दंज लोल-नारय्
 आर-रस्ति कर् वन्वाम् ।
 आर-कचू फीरु आर-आरय्
 आर करिवे आरय् ॥
 देह-दारकाय मङ्ग वारय्
 बुद्धितोन् खेलवुत् राम्
 दार्य मुचरिथ् नवद्वारय्
 आर करिवे आरय् ॥
 हरख तय् हरद्वारय्
 वनि-कडितोन् सन्न्याम् ।
 सूत्य ज्ञान सुव्यचारय्
 आर करिवे आरय् ॥ ८५० ॥

अस्माकं कुमार्याः सुकर्मभाग्यभूतो-भर्ता अयि

महावरः अस्मत्संबन्धी अयि त्रिभुवनसारभूतो-ऽस्ति ॥ २४५ ॥

देदीप्यमानः सूर्या मनः हरन् (अस्ति) अयि

सुखं ददत् अयि सुखं प्रदर्श्य ।

कृष्णस्य (अन्यकर्तुः) हृदयस्य मध्ये भासमानो-(अस्ति) अयि

महावरः अस्मत्संबन्धी अयि त्रिभुवनसारभूतो-ऽस्ति ॥

सहागतसभ्यायं श्रीविष्णुं स्तुतिभिर्गायन्ति जन्यस्त्रियः ॥ ३७ ॥

नन्द-नन्दनः आगतः क्रीडितुं रासलीलाम् ।

दयया कुसुत-भोः मण्डलीविशेषम् ॥ २४७ ॥

पुष्पविशेषवाटिका दग्धा हार्दात्मसन्तापेन

निष्कस्येन कृतः वनवासः ।

दयया-आद्रीभूता संचारंगता जलाटवीषु

दयया कुसुत-भोः मण्डलीम् ॥

देहात्मिकाया-द्वारकायाः मध्ये सुषु

पश्यत-नाम-तं (दृश्यतां सः) क्रीडनशीलः रासलीलायाम् ।

पक्षद्वाराणि उद्घाट्य नवद्वारात्मिकानि

दयया कुसुत-भोः मण्डलीम् ॥

(प्रतिमुखं) हरमुख्याख्ये-गिरिस्तीर्णे पुनः हरद्वाराख्ये-श्रीगङ्गातीर्थे

उपलक्ष्यतां-सः संन्यासी ।

हेतुना ज्ञानेन सद्विचारेणैव

दयया कुसुत-भोः मण्डलीम् ॥ २५० ॥

लारि काह् दमि संसारय्

सासन् ति करिवे सास् ।

अख् दय-नाव् तारि तारय्

आर करिवे आरय् ॥

हार-पर्वत दरवारय्

लच्छा बदि सास-बदि सास्

नियिवे दय-दन-चारय्

आर करिवे आरय् ॥

बनिवे थिय् गुपकारय्

ग्रहर-मझ वन्वास ।

ग्यिविगे शंकराचारय्

आर करिवे आरय् ॥

करिवे खंदरौनारय्

हव्-करनुकु अब्यास् ।

य्याम-खंदर् बोझि वारय्

आर करिवे आरय् ॥

हृष्ण-जुव् चाव् सानि दारय्

सूत्य् ह्यय् हरम्बखवास ।

सूर्य-चंद्रम प्रकारय्

आर करिवे आरय् ॥ ८ ५ ॥

अनुयास्यति किं-वस्तु (सारात्मना) अस्मात् संसारात्

सहस्रशः-संख्याकानि-द्रव्याणि अपि कुरुत-भोः भस्म ।

एकं ईश्वरनाम तारयिष्यति पारं (भवसरः-पारम्)

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥

शारिकागिरिदपात् महाधिकारिपदात्

लक्षसंख्याकानि सहस्रशः सहस्रम् ।

स्त्रीकुरुत-भोः ऐश्वर्यात्मघनद्रव्याण्येव

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥

भवत-भोः आगत्य गुणकाराख्ये-गोपाद्रिप्रदेशे

नगरमध्यात् वनवासिताम् ।

गायत-भोः शङ्कराचाराख्यगिरिस्थज्येष्ठेश्वरमन्दिरे

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥

कुरुत-भोः स्रन्दरिनाराख्ये-स्थाने*

संमुखं-पङ्क्तिद्वयविधानेन† अभ्यासम् ।

(येन) शामसुन्दरः श्रोष्यति सुष्ठु

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥

(अयं) कृष्णचन्द्रः प्रविष्टः अस्माकं द्वारे

सह धृत्वा हरमुखवास्तव्यं-महादेवम् ।

सूर्याचन्द्रमणोः प्रकारेण (सप्त इमौ)

दयया कुरुत-भोः मण्डलीम् ॥ १५५ ॥

* विष्णुपादनिकटे ॥

† पुरःपञ्चाङ्गतिविशेषपूर्वकः स्त्रीणां गानविशेषः ॥

कृष्णम् सूत्य ल्वकचार्य

कृष्ण-जुव् करि अथवास् ।

गिंदनकिं किह् दह् तारय्

आर करिवे आरय् ॥ २७ ॥

38. THE WOMEN ASSEMBLE TO WATCH THE BRIDEGROOM.

इह् बुजिथ् त्रयलूकच त्रिय आय ।

महाराजस् बुद्धनि कमि लोल द्राय ॥ २५७ ॥

नज़र् दायौ बरौ-किनि याज़् चावूख् ।

महादेवज़् सवारौ पर्जन्यावूख् ॥

निथर् दितिनख् तिथिथ् यिथ् बोज़न आख् ।

खंदर् वानिय वज्रेहम् वनवन्-वाख् ॥

ह्यतुख् जन् वैकुण्ठ मंडुल् बनावुनु ।

समिथ् त्रिय-बाव ह्यतुहम् वननावुनु ॥ २६० ॥ २८ ॥

39. THEY SING THE WEDDING SONG.

परि परि लंगितोस् रथ-सवार्य

महाराज राज-कमार्य आव् ॥ २६१ ॥

वय च्लु मृत्युंजयने जय-सूत्य

दय-सङ्ग नयि मङ्ग तोताह् द्राव् ।

हिमालय-पर्वतञ्ज वन्-हार्य

महाराज राज-कमार्य आव् ॥

(अन्यकृतः स्वात्मात्मापः) कृष्णाख्येन सह बाल-एव

श्रीकृष्णः करिष्यति हस्तावलम्बनम् ।

क्रीडाविधानस्य सन्ति दिवसाः त्रिकसंख्याकाः

दयया कुसुत-भोः मण्डलीम् ॥ ३७ ॥

जन्यस्त्रीणां समितत्वम् ॥ ३८ ॥

इदं श्रुत्वा त्रैलोक्यस्य स्त्रियः समागताः ।

महावरं द्रष्टुं केन (महाता) श्रोतुं केन निर्गताः ॥ ३९ ॥

दृष्टिः पक्षकेभ्यः द्वारेः (च) यावत् प्रतिष्ठा-ताभिः ।

महादेवस्य हस्त्यारोहादयः उपलक्षितास्ताभिः ॥

नेत्राणि द्वितीर्णानि- तेन-तासां तादृशानि यथा अवलोकने आगतः-

स-तासां ।

सचिरया वाण्या उदितानि-ताभिस्तस्मै उत्सवगान-वाक्यानि ॥

आरब्धं इव वैकुण्ठ-सदृशं मण्डलं भावयितुम् ।

समेत्य स्त्रीभावेन प्रक्रान्तं-ताभिस्तस्य गाणनम् ॥ ४० ॥ ३८ ॥

शिवमुपलक्ष्य विवाहोपयोगि गानम् ॥ ४० ॥

स्वात्मनः-समर्पणे लगत-तस्य रथावरोहणम् ।

महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥ ४१ ॥

अप्यं अपगतं सृष्टुं यस्य जयेन

ईश्वरात्मनः उपत्यकायाः (नियतिशक्तेर्वी) मध्यात् शुकविशेषः

निर्गतः ।

(सः) हिमालय-पर्वतस्य वन्यशारिकात्मिकायाः (कन्यायाः)

महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

सनिस् पोश-बागस् ओसु गोशाह्

गोशस्-यठ् पंपोशाह् बूठ ।

रोश चाव् पोशनूल् मञ्जु पोश-वार्य

महाराज् राज्-कमार्य आव् ॥

पंपोश-पाद बुक्क साद शाहजादाह्

बागस्-मञ्जु नागरादाह् द्राव् ।

आकाश अमृत् प्यव् दारि-दार्य

महाराज् राज्-कमार्य आव् ॥

पंपोश फर्शाह् कर् बंगालस्

विजगत्पालस् सालस् दपु ।

बाल बूठ बालादर्य यठ्-दार्य

महाराज् राज्-कमार्य आव् ॥ २१५ ॥

वनचूय विगिजाह् वनवनि द्राव

आकाश-यठ वक् अक्करक् ब्वन् ।

ग्वन् छस् वननावान् कन् दार्य

महाराज् राज्-कमार्य आव् ॥

विमानन्-कथ् छिह् पतु-महाराज्य

सिंहासनन् यठ् छिह् राज्य-छिषि ।

वमि यैय् अमि बुद्धिह् हस्ति-अवार्य

महाराज् राज्-कमार्य आव् ॥

साल्रौ डाल दिच यठ् डालानम्

दीवान्खानस् देवता बीठि ।

आस्ताकीनस्य पुष्पोद्यानस्य आसीत् शोभाविशेषः

शोभाविशेषे पद्मं निविष्टम् ।

शनेः-शनेः प्रविष्टः क्षीवजीवपक्षी मध्ये पुष्पवाटिकायाः

महावरः राज-कुमारी आगतः (वरीतुम्) ॥

पद्मचरणोपेतः दृष्टो-स्माभिः सुसुखभासः सखाङ्गनन्दन-इव

तस्मिन्नुद्याने देवखातकमिव निर्गतम् ।

(यत्र) आकाशात् अमृतं पतितं धाराधारेण

महावरः राज-कुमारी आगतः (वरीतुम्) ॥

पक्षीरेव आस्तरणं कृतं प्रासादविशेषे

(यत्र) त्रिलगत्यालस्य निमग्नखणं कथितम् ।

बालात्मा (अस्मः) निविष्टः महीचक्षुस्तिकस्य पक्षद्वारे

महावरः राज-कुमारी आगतः (वरीतुम्) ॥ ८६ ॥

वनवास्तव्या वनदेवता उत्सवगानगानाय निर्गीता

आकाशात् (च) अवतीर्णाः अप्सरसः भूमौ ।

गुणान् सन्ति-तास्तस्य गापयन्त्यः कथौ समाधास्यति (इति अतः)

महावरः राज-कुमारी आगतः (वरीतुम्) ॥

विमानानां-मध्ये सन्ति वरसमानवेषा-बालकाः

चिंहासनेषु-स्थिताः सन्ति राजर्षयः ।

अथः-पतिता-इव* वयं अवलोक्य हस्तिपृष्ठस्यपरिस्तोमविमानानि

महावरः राज-कुमारी आगतः (वरीतुम्) ॥

जन्धेः आसनविशेषाः इत्ताः (कृताः) पृष्ठे सर्वतोभद्रमृदुसम्यग्भाग-
विशेषस्य

कोष्ठकविशेषे देवाः निविष्टाः ।

* अपूर्वतेजःपुञ्जावलोकनेन जातमूर्च्छाः संपन्ना इति भावः ।

अडि अपार्थ त अडि इपार्थ

महाराज राज-कमार्थ आव् ॥

शिव-सत्संग-नोमु अन् कर्म-ज्याय

बांग्रोव् दर्म-सबाय मज्ज ।

परमार्थ रस् फिस् प्रयमच नार्थ

महाराज राज-कमार्थ आव् ॥

ख्यावनस् च्यावनस् छिख् सेवाय

कम् कम् राज-क्षि खदमथगार्

मैल छिख् ख्यावान् ऐल-सुफार्थ

महाराज राज-कमार्थ आव् ॥ ९७० ॥

इय् महाराज पजि इच्छ यज्य कार्य

ज्यल् ज्यल् वलितोस् राज-कमार् ।

वौगिस्-प्यठ् बज् कोताह् प्रार्थ

महाराज राज-कमार्थ आव् ॥

दारस् सानिस् बन्योव् खर्गद्वाराह्

काज्ज् सज्ज् शालमाराह् जन् ।

साल्त्रौ कमि-हाल तति क्काल मार्थ

महाराज राज-कमार्थ आव् ॥

चंदन् त्राविथ् कल छिस् वंदन्

वंदन् छप् दिच् लंदन् वोत्तु ।

चंदन-जिन्नु वोल्नु ज्जोल्नु बुखार्थ

महाराज राज-कमार्थ आव् ॥

केचित् (जनाः) पारभागे (तस्य) केचित् च अवारभागे

महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

शिवश्रास्त्रानुसारिसत्सङ्गनामकं भोजनं सत्कर्मात्मनि-स्थाने

विभक्तं धर्मात्मसभायाः मध्ये ।

परमार्थात्मा रसः प्रस्त्रावितः प्रेमात्मिकायाः नाडीकुम्भ्याः

महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

भोजयितुं पाययितुं सन्ति सेवायाम्

के के (अलौकिकमाहात्म्याः) राजर्षयः सेवाकारिणः ।

रोचकानि सन्ति भोजयितारः रेलापूगीफलानि

महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥ ९७० ॥

(अस्ति हि) ईदृक् महावरः युक्तः* ईदृशेन उन्नतेन श्रीवाङ्मेन-
वर्तमानः

श्रीघ्नं श्रीघ्नं समानीयतामस्य (अवतार्य) राजकुमारी ।

(सोऽयं) अजिरलिखितपञ्चरागात्मकविमानचित्रे अतः-परं कियन्तं-
कालं प्रतीक्षिष्यते

महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

द्वारस्य आस्माकीनस्य संपन्नं स्वर्गद्वारम्

वलभी (गृहोर्ध्वपुरं) अस्माकं शालमाराख्यप्रसिद्धोद्यानगृहं
इव (प्रतिभाति) ।

जनैः अचिन्त्यचरितेन तत्र संचारविशेषाः विहिताः

महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

सर्वबन्धनानि परित्यज्य शिरांसि सन्ति-तस्मै उपहरन्तः

(यत्र) शीतकालेन गूढं आस्थितं नन्दनं प्राप्तश्च-सः ।

चन्दनात्मकाष्टं अवरोपितं प्रज्वालितं कोष्ठमध्यगते-श्रीगणेशोत्पादके-
ऽग्नियन्त्रविशेषे

महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

* अनुत्तरमाहात्म्योपन्यासान् इति भावः ।

कृष्ण अर्दनारौश्वर-संज्ञं द्विद्यं चयं
 चिद्य-बंग मर्द-पान दर्दं वननाव ।
 शिव-शक्ति-रूपं द्यव कौटुम्भं यार्यं
 महाराज राज-कमार्यं आव् ॥ ३८ ॥

40. THE BRIDESMAIDS PRAISE ŚIVA IN A SONG
 ACCOMPANIED BY DRUMS.*

हे अगोर नीलकण्ठ • कुख् हन् हन् तय् ।
 शिव-रूपं दारिद्यं • वृषबासन् तय् ॥ ८ • ५ ॥
 चन्द्रचूड चान्धन् • पद्मपादन् तय् ।
 मीठि दिम ग्रम कुख् • चिलोचन् तय् ।
 भैरवनाथ कर • चय पापन् तय् ।
 हे अगोर नीलकण्ठ • कुख् हन् हन् तय् ॥
 ब्रह्म-रूप संसार • संवालन् तय् ।
 विष्णु-रूपं दारिद्यं • जगि पालन् तय् ।
 संहार-रूप कुख् • श्यथ गालन् तय् ।
 निर्वनं चयं क्रिय • अश्रवयं म्वन् तय् ।
 हे अगोर नीलकण्ठ • कुख् हन् हन् तय् ॥
 नागिन्द्रहार् द्वि नालि आसन् तय् ।
 खख-म्वख कुख् बडु • दख कासन् तय् ।

* In each line of this song, the passage beginning with the mark ° should be read twice. The verses contain a varying number of lines, and, at the end of each verse, verse 975 is to be repeated.

(अन्यकृतः स्वात्मात्मापः) हे कृष्णाख्य अर्धनारीश्वरस्य श्रपयः

अस्ति-ते ।

(यतः) स्त्रीवाग्भङ्गा पुरुषरूपेण हार्देन गापय ।

(सो ऽर्धनारीश्वरः) शिवशक्त्यात्मरूपेण ननु-स्वित् किञ्चिद्नाम

संख्यया-पुर्णता-नयिष्यति ॥

महावरः ॥ ३९ ॥

जन्यस्त्रीभिः स्वरविशेषेण पुनरपि गीयते* ॥ ४० ॥

हे अघोरात्मन् नीलकण्ठ असि ग्रंथे ग्रंथे च

शिवरूपं धृत्वा वृषभासनो (ऽसि) नाम ॥ ९७५ ॥

हे-चन्द्रचूड त्वदीययोः कमलरूपवरणयोः च ।

बुद्ध्यनानि दास्यामि शान्तो-भविष्यामि असि त्रिलोचनः नाम

हे-भैरवात्मस्वामिन् कुरु क्षणं पापानां पुनः ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

ब्रह्मात्मना संसारं विस्तारयन् च ।

विष्णुरूपं धृत्वा जगतौ पालयन् (असि) नाम ।

रुद्रात्मना-संहाररूपेण आसि स्थितिं (जगतः) नाशयन् पुनः ।

हे-निर्गुण तवेव सन्ति त्रय-एव गुणाः पुनः ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

वर्षराजात्महाराः सन्ति-ते वैकल्यरूपेण भवन्तः नाम ।

अकस्मादेव असि महत् दुःखं अपनयन् पुनः ।

* स्तुतिरियमानकविशेषे वादनगानोपयुक्ता । सर्वेषु पदेषु ० एतच्चिह्नानि द्वादिशक्तिपाठः पाठकालं विधेयः । सर्वस्मिन्नस्मिन्स्तोत्रे ऽयं क्रमो ऽस्ति ।

निर्मल तनि कुख् • वस् मलन् तय् ।
 अन् व्ववनन्-हन्दु • कुख् कारन् तय् ।
 हे अगोर नौलकंठ • कुख् हन् हन् तय् ॥
 त्रैलोक्यनाथ किय् च्य • श्व-लख्यन् तय् ।
 महाकल्पाथ् य्यलि • कुय् बनन् तय् ।
 वन-माथर् च्योनु • वीद् वखनन् तय् ।
 माया च्य-कुन् • शांथ् गक्कन् तय् ।
 च्याञ्ज इक्काय-सूत्य् • बिय माँपनन् तय् ।
 हे अगोर नौलकंठ • कुख् हन् हन् तय् ॥
 जीवन् त देवन् • कुख् न्यंगलन् तय् ।
 अविनाश च्य-निश • बिय नेरन् तय् ।
 हे अगोर नौलकंठ • कुख् हन् हन् तय् ॥ ८८ ॥
 च्योनु द्यान् दारिथ् • मारि मज्जन् तय् ।
 खटवनि पान् तय् • रटवनि वन् तय् ।
 परम-शिव हृदयम् • मज्जु वक्त्यन् तय् ।
 परमात्म-ज्योती-रूप • कुख् बासन् तय् ।
 हे अगोर नौलकंठ • कुख् हन् हन् तय् ॥
 मथ्-च्यथ्-रूप • कुख् आनन्द-गन् तय् ।
 अनुवव-बाव-किनि • कुख् तोठन् तय् ।
 हे अगोर नौलकंठ • कुख् हन् हन् तय् ॥
 परम-शक्ति-मस्ति च्यानि • द्यान-खरन् तय् ।
 खनम् मादन् • क्यय मादन् तय् ।

निर्मलायां तनौ अस्मि भस्म परिमलयन् पुनः ।

त्रयानां भुवनानां अस्मि । करणं नाम ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

हे-त्रैलोक्यनाथ सन्ति-से तव शुभलक्षणानि पुनः ।

महाप्रलयात्मा यदा (यावान्) अस्ति भवन् पुनः ।

(तत्) क्षणमात्रं त्वदीयं वेदः कथयति नाम ।

महामाया त्वामेव-प्रति शान्तिं गच्छति पुनः ।

तव इच्छया-हेतुना पुनरपि संभवति (जगत्) पुनः ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

जीवान् देवान् च अस्मि निगिलन् नाम ।

हे-अविनाश तवैव-सकाशात् पुनरपि निर्गच्छति पुनः ।

हे अघोरात्मन् ० ॥ २८० ॥

तव ध्यानं धृत्वा सर्वे सज्जनाः च ।

गूह्यन्तः स्वात्मानं गृह्णन्तः च वनानि पुनः ।

हे-परमकलायात्मन् हृदयस्य मध्ये भक्तानां च (अस्मि) ।

परमात्मज्योतिःस्वरूपः अस्मि भासमानः पुनः ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

सच्चिदात्मरूपेण अस्मि आनन्दघनः नाम ।

अनुभव-भाव-हेतुना अस्मि तुष्यन् च ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

हे-परमशक्तिसंपुक्तं त्वदीयेन ध्यानस्मरणेन च ।

स्वर्णस्य साधकं अस्ति सादनाख्यमोषधं नाम ।

शिव शिव गङ्गन्-कुय् । पाँ-कूलन् तय् ।

पवन-सूत्य् बर्ग- । -खरन् फिरवन् तय् ।

अज्ञपाय पाणि-पान । कुख् जपन् तय् ।

हे अगोर नीलकंठ । कुख् हन् हन् तय् ॥

वासनाय-किनि असि । देह् मानन् तय् ।

सो-ऽहं-सो वनु । माणि प्रानन् तय् ।

असि, बेखवर् केह् । किन ज्ञानन् तय् ।

दह् प्रान् जव-मान् । चय् अर्पन् तय् ।

मुक्तौश्वर कर् । जन्मन् द्यन् तय् ।

हे अगोर नीलकंठ । कुख् हन् हन् तय् ॥

शेर् चोन् थदु प्थठ् । आकाशन् तय् ।

तल् पातालन् । पाद् चानि ब्वन् तय् ।

आदिकार् चोन् कुन । काँह् ज्ञानन् तय् ।

बडि आदिकार-सस्तु । कुख् शवन् तय् ।

हे अगोर नीलकंठ । कुख् हन् हन् तय् ॥ ९८५ ॥

पाद्य-प्रनाम् कुय् । अष्ट-भैरवन् तय् ।

सूत्य् सूत्य् रोजहा । चय् राय्-द्यन् तय् ।

लीलाय चाञ्ज द्यम् न । ब्वद् वातन् तय् ।

चय् कुम् डलन् ज्यव् । द्यम् कलन् तय् ।

हे अगोर नीलकंठ । कुख् हन् हन् तय् ॥

अनाथन्-हन्दि नाथ । श्वव-चरनन् तय् ।

शरने आस् कुख् । संकर्षन् तय् ।

शिव शिव (इति स्मरणं) उद्भवति निर्भगाणां नाम ।

वायुना (प्राणात्मना) भर्गमन्त्रात्म पत्त्राणि च स्मरणं
वर्तयिष्यन्ति च ।

अजपामन्त्रं स्वात्मना अक्षि जपन् नाम ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

(यत्स्वत्स्वात्मरूपं) वासनया वयं देहं मन्यमानाः-स्मः पुनः ।

सोऽहं सः (इति मन्त्रः) उच्चारितः (उच्चार्यते)

आस्माकीनेन प्रायेण पुनः ।

वयं अज्ञाः किञ्चित् स्मो न जानन्तः नाम ।

दश प्राणाः जीवेन-सह त्वय्येव समर्पिताः (सन्तु) पुनः ।

हे मुक्तीश्वर कुरु जन्मनां ह्येदं (निःशेषतां) नाम ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

शिरः तव उद्भूतं उपरि आकाशेभ्यः नाम ।

तलव्यापको पातालानां पाशो तव अधस्तात् च ।

अधिकारं तव नास्ति कश्चित् जानन् च ।

महता अधिकारेण-सहितः अक्षि शोभमानः नाम ।

हे अघोरात्मन् ० ॥ २८५ ॥

पादप्रणतिः अस्ति-ते अष्टभैरवाणां पुनः ।

सहवासः सहवासः तिष्ठेयं त्वयैव रात्रिन्दिवं च ।

स्तुतिकीर्त्तौ तव अस्ति-मम न बुद्धिः प्राप्नुवती नाम ।

चित्तं अस्ति-मे तरलीभवत् जिह्वा अस्ति-मे मूकीभवन्ती च ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

हे-अनाथानां नाथ शुभदचरणयोः पुनः ।

शरणं आगतो-ऽस्मि अक्षि दुःखसंकर्षणः नाम ।

कर् दया पूरक० कुख् पूरन् तय् ।
 निश्कल लीन कर्० म्योनुय् मन तय् ।
 हे अगोर नीलकंठ० कुख् हन् हन् तय् ॥
 बन्धि च्याञ्जुय्० वञ्ज कृष्णन् तय् ।
 यिथु ब्वति रोज्जहा० मञ्जु बन्धन् तय् ।
 गङ्गादर हर० हर यव् कन् तय् ।
 हे अगोर नीलकंठ० कुख् हन् हन् तय् ।
 शिव-रूप् दारिथ्० वृषबासन् तय् ॥ ४० ॥

41. A SONG IN PRAISE OF VIṢṆU.

मुरली-शब्दाह् अस्य गव् कनन्
 वनन्-क्लिह् राधाकृष्ण् आव् ॥ ८८८ ॥
 यशोदा क्खह् नन्द-गूरिस् वनन्
 जगथ् यम् ज्ञाव् सुय् अस्य ज्ञाव् ।
 आसु मुचरोवमस् त आसुर् कुह् ननन्
 वनन्-क्लिह् राधाकृष्ण् आव् ॥ ८८९ ॥
 यिम् म्वन् खटिमति आसि निर्वनन्
 तिम ह्यथ् अंद्र न्यबर् द्राव् ।
 प्रकठ-करि श्रीकृष्णानि ज्यनन्
 वनन्-क्लिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
 उद्धव-जिथस् क्खह् गोपिय वनन्
 च्छह् क्खु ज्ञान् वनन् च्छाव् ।

कुरु दयां पूरकानां अस्मि पूरकः पुनः ।

हे-निष्कल लीनं कुरु समैव मनः पुनः ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

भक्तिः त्वदीया कथिता कृष्णाख्येन (मया) नाम ।

यथा अहमपि तिष्ठेयं मध्ये भक्तानां नाम ।

हे-गङ्गाधर हर पापहर निधेहि कर्णौ च ।

हे अघोरात्मन् ॥ ४० ॥

सभ्यमुख्ययजमानं श्रीविष्णुमुपलक्ष्य गायन्ति ॥ ४१ ॥

मुरलीनाम्नो-वंशस्य-स्वरः अस्माकं संपन्नः कर्णगोचरः

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति राधाकृष्णः* समागतः ॥ ९८९ ॥

यशोदा-गोपिका अस्ति नन्दाख्यं-स्वस्वामिनं कथयन्ती

जगत् यस्मात् जातं स-एव अस्तत्तः जातः ।

आख्यं उद्घाटितं-मयास्य तु (तत्र) आश्चर्यं अस्ति प्रत्यक्षीभवन्

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति ० ॥ ९९० ॥

यानि चरितानि (गुणाः) गोपितानि आसन् निर्गुणेन

तानि गृहीत्वा अन्तरात् बहिः निर्गतः (अयम्) ।

प्रकटीकृतानि-तानि (वयं वा) श्रीकृष्णस्य जन्मना

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति ० ॥

उद्भवाख्याय-यादवायी सन्ति गोप्यः कथयन्त्यः

त्वं शुष्कं (नीरसं) ज्ञानं वक्तुं त्यज ।

* राधया चिच्छ्रित्या अभिन्नः परमात्मा ॥

† श्रीकृष्णे मथुरायां दृढतया कृतनिवेशे गोपीनां समाश्वासार्थं गोकुले उद्भवः प्रेषित इत्याख्यानम् ॥

‡ श्रीकृष्णभक्तिं विना ज्ञानं शुष्कम् । तत्कथनं परित्यजेति भावः ॥

वक्तिथि-सूतिन् क्यह् मुक्ती वनन्

वनन्-किह् राधाकृष्ण् आव् ॥

कुखय् च्छ् आत्मा एकय् वनन्

मुय् गोख् च्छ् अख् ख्वत्ताह् हाव् ।

न-त कुख् अग्रकय् जीवाह् ननन्

वनन्-किह् राधाकृष्ण् आव् ॥

गोवर्धन् तुलु निरञ्जनन्

प्यठ् किख्य यिथ पन-बर्गस् वाव् ।

तिथय् नाव् अस्मि क्यह् मन-वाज्य खनन्

वनन्-किह् राधाकृष्ण् आव् ॥

वक्ति तमि-सञ्जु कर्ह् अर्जुनन्

सुभद्रा निथ् ति व्वज्जवान् द्राव् ।

यस् वरि तस् पापन् किह् प्रज्ञ् वनन्

वनन्-किह् राधाकृष्ण् आव् ॥ ८८५ ॥

द्रौपदिय क्याह् कर्ह् दुर्योधनन्

च्यतस् याज्ञ् प्योस् अख् कृष्ण-नाव् ।

अंबर-अंबर गयेस् वर्दनन्

वनन्-किह् राधाकृष्ण् आव् ॥

दयुम् काह् कुन तस् हिह् ननन्

कस् आसि तमि-सन्दु हिह् खवाव् ।

वैकुण्ठ-गय् प्राव् बिन्द्रावनन्

वनन्-किह् राधाकृष्ण् आव् ॥

केवलया-भक्तैव अस्ति मुक्तिः संभवन्ती

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति ० ॥

असि-चेत् त्वं आत्मा (सर्वव्यापी) एक-एव (इत्थं) आसनन्ति (वेदाः)

सः (तदा) भवसि त्वमेव एकां युक्तिं-कांचित् प्रदर्शय ।

अनया असि असमर्थः जीवमात्रः उपलक्ष्यमाणः

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति ० ॥

गोवर्धनाख्यो-गिरिः उत्थापितः निरञ्जनात्मना-कृष्णेन

पृष्ठे कनिष्ठिकाङ्गुलौ यथा वृक्षपलाशं वायुः (उत्थापयति) ।

तादृशमेव नाम (श्रीकृष्णाख्यं) वयं स्मः मनोरूपायामूर्तिर्मिकायां
खनन्तः

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति ० ॥

भक्तिः तस्य कृता अर्जनेन

(येन भक्तत्वेन) सुभद्राख्यां (श्रीकृष्णभगिनीं) अपहृत्य
अपि बुद्धिमान् निर्गतः* ।

यं वृणुयात् तस्य पापानां (अपि) अस्ति (सन्ति) पुण्यता
(पुण्यानि) संभवन्ती (भवन्ति)

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति ० ॥ ९६५ ॥

द्रौपद्याः (पाण्डवपत्न्याः) कौदृक् (चीरहरणाद्यात्मावमानं) कृतं
दुर्योधनेन

सरणे यावत् आपतित-तस्याः एकं कृष्णनामधेयम् ।

असंख्यत्वं-राशित्वं संपन्नं-तस्याः वस्त्राणाम्

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति ० ॥

द्वितीयः कोऽपि नास्ति तस्य (ईश्वरः) सदृशः प्रत्यक्षरूपः

कस्य स्यान्नाम तस्य सदृशं सामर्थ्यं (स्वभावः) ।

वैकुण्ठगतिः (विष्णुलोकमुल्लेखता) प्राप्ता वृन्दावनेन

(यमुपलक्ष्य) कथयन्ति ० ॥

* तद्भक्तिमत्त्वादेव कृतपापो ऽपि निर्मलबुद्धिर्निष्पाप एव गण्यते इति भावः ॥

न्यथनञ्ज द्राय अस्मि मञ्जु आँगनन्

मुरली-शब्द याञ्ज कनन् चाव् ।

न्यंदरि-हृत्तन् वृठ्-कडू मनन्

वनन्-किह् राधाकृष्ण् आव् ॥

यिह् अस्य वन्योव् त तिह् कम् कुह् वनन्

सुय् ज्ञानि यस् दयु बनिथ् आव् ।

न्यथनञ्ज नेरव् त फेरव् वनन्

वनन्-किह् राधाकृष्ण् आव् ॥

गूरि-बाव् प्रावनाय्य आनन्दगनन्

व्यद् गय स्यद् अस्य दद् याम् ज्ञाव् ।

मोरुय् ह्यकनावि तमि-सन्दि च्यनन्

वनन्-किह् राधाकृष्ण् आव् ॥ १००० ॥

बोजुन् अवन् त करुन् मनन्

निदिद्यासन् कुह् अख् बक्तौ-बाव् ।

मात्तात्कार् वुकु त योगी किह् च्यनन्

वनन्-किह् राधाकृष्ण् आव् ॥

यिकुन् राचन् त यिथ्यन् च्यनन्

राम् अस्मि खेलान् तिय् याद् पाव् ।

तिय् याद् प्यथ् अस्य व्यह् हन्-हन् च्यनन्

वनन्-किह् राधाकृष्ण् आव् ॥

प्रथम् तमि-सन्दु गनन्-गनन्

अस्मि सुय् व्यह् वनन् चह् मो नश्राव ।

नद्याः (दिगम्बराः) निर्गताः वयं मध्ये अङ्गनभूमौनाम्
 (तस्य) मुरली(वंश)-स्वरः यावत् कर्णेषु प्रविष्टः ।
 निद्रालीनानां (अस्माकं) प्रोच्चलितं मनसा
 कथयन्ति ॥

यत् (अवस्थानं) अस्माकं संभूतं तु तत् कस्य भवति संभवत्
 स-एव जानाति यस्य ईदृक् संभूय आपतितम् ।
 दिगम्बराः (भूत्वा) निर्गमिष्यामः तु संचरिष्यामः वनेषु
 कथयन्ति ॥

गोपालिकात्वं प्रापिता-वयं अनेनैवानन्दघनमूर्तिना
 क्रियाः संपन्नाः सिद्धाः अस्माकं दुग्धं यावत् उन्नतम् ।
 सर्वमेव शीक्षिताः तदीयेन पानेन
 कथयन्ति ॥ १००० ॥

(प्रथमं) आतक्यं अवश्यं पुनः कर्तव्यं मननम्
 (ततः) निदिध्यासनं अस्ति एकः भक्तिभावः (उक्तदुष्कर-
 साधनोत्कृष्टः) ।
 (येन) साक्षात्कारः (तस्य) दृष्टोऽस्माभिः पुनः (यदर्थं) योगिनः
 सन्ति खिद्यन्तः
 कथयन्ति ॥

यादृशीषु रात्रिषु यादृशेषु च दिनेषु
 रासलौलां आसन्न क्रीडन्त्यः तदेव स्मृतौ आपातय ।
 तदेव स्मृतौ आगत्य अस्माकं अस्ति निखिलं (अवयवजातं)
 तौणीभवत्
 कथयन्ति ॥

प्रमेव तस्य घनी-घनीभूय (अस्माकं दृढमस्ति)
 वयं स-एव स्मः भवन्त्यः (तदाकारचित्तवृत्तयः स्मः) त्वं
 मा-भो नाशय-नः* ।

* अद्वैतज्ञानादिकथनेन तद्भक्तिसिद्धिं मा च्छेदयति भावः ॥

वनन् दुर्लब् कुह् दयु सज्जनन्

वनन्-क्विह् राधाकृष्ण् आव् ॥

इह् कर् अख् अक्रूरनि निनन्

गक् श्रीकृष्णस् इतु वातनाव् ।

न-त यिख् ह्यन मञ्जु सान्यन् कृष्णन्

वनन्-क्विह् राधाकृष्ण् आव् ॥

इह् बूझिय् चड्डव् कुह् कृष्णस् वनन्

इक् गोपियाह् अख् म्य-ति वननाव् ।

वक्ती इह् अम जिगरस् मनन्

वनन्-क्विह् राधाकृष्ण् आव् ॥ १००५ ॥

ज्ञान-इद् वौद-कामदीनि थनन्

ह्यय् चय् जोनुय् म्य दामाह् च्याव् ।

वद् म्याञ्ज् इद् जन् अह् तनन् त गनन्

वनन्-क्विह् राधाकृष्ण् आव् ॥

बँबुरम्-कुन् यिह् अह् गोपिय वनन्

तय् प्यव् बँबुर-गीता नाव् ।

बूझिय् तिह् वक्त्यन् मुक्ती अह् वनन्

वनन् क्विह् राधाकृष्ण् आव् ॥

यँबँरुजलन् कुह् अंबर् अयनन्

मव् रोग् बँबुर अंबर् काव् ।

अयनन्-कुन् वुक् त तन् लाग् तनन्

वनन्-क्विह् राधाकृष्ण् आव् ॥

कथनीयं अतिदुष्करं अस्ति ईदृगस्तदवस्थानं सज्जनानां (सुनीश्वराणां)
कथयन्ति ० ॥

इदं कृतं अस्माकं अक्रूरयादवस्थ-कर्तृकेण नयनेन (इतः श्रीकृष्ण-
संस्थितः)

गच्छ श्रीकृष्णं इहैव प्रापय ।

अन्यथा आगमिष्यसि बन्धने मध्ये आस्माकीनानां श्रुयानाम्
कथयन्ति ० ॥

(गोपीभ्यः) इत्थं (वृत्तं) श्रुत्वा उद्धवः अस्ति श्रीकृष्णं कथयन् (पुनः)
ईदृशीं काचिद्रोपीं एकां मामपि सम्पादय ।

भक्तिः (भवद्विषया) अमौषां अस्ति मे हृदये मग्नौभवन्ती (अगाधे
इव)

कथयन्ति ० ॥ १००५ ॥

ज्ञानात्मकं-दुग्धं वेदात्मकामधेनोः स्तनयोः

गृहीत्वा त्वयैव ज्ञातं-त्वया (ग्रहीतुं त्वमेव जानासि) मां
पानग्रासमात्रं पायय ।

बुद्धिः मदीया दधि इव अस्ति विरलीभवन्ती (कदाचित्)
घनीभवन्ती च

कथयन्ति ० ॥

अमरं-उपलक्ष्य यत् सन्ति गोप्यः कथयन्त्यः

तत् (शास्त्रस्य) आपतितं (भूतं) अमरगीता इति नामधेयम् ।

श्रुत्वा तत् भक्तानां मुक्तिः अस्ति भवन्ती

कथयन्ति ० ॥

पुष्पविशेषेभ्यः अस्ति अम्बराख्यं (महासुगन्धिद्रव्यं) निर्गच्छत्

मा-नाम रुष्टो-भव अमर अम्बराख्यं (सुगन्धं) उपभुङ्क्ष्व ।

अतिपार्श्वेषु पश्य तु तनुं (स्त्रां) संगमय अस्तन्नुषु

कथयन्ति ० ॥

* दृढवृत्तयो गोप्यः कृष्णसमानवर्णं अमरमुपलक्ष्योन्मत्तौभूता इव हार्दं निवेदयन्ति यत्र ॥

महाराज ज्ञाननावि यिथ् यजुमनन्

सूर्यं त चन्द्रम गर जन् चाव ।

श्यामस् त प्रवातस् मिलु रत् कुह वनन्

वनन्-क्लिह राधाकृष्ण आव ॥

कृष्णुन् अथ अस्मि क्वाह चय-कुन् अनन्

अथस्-सूतिन् अथ मिलनाव ।

इथि रास अथ-वास् ज्ञाह कुह न क्यनन्

वनन्-क्लिह राधाकृष्ण आव ॥ १०१० ॥ ४१ ॥

42. A PRAYER OF THE AUTHOR, UNDER THE FORM OF A SONG
OF THE BRIDESMAIDS.

हंस पख ह्यथ् चय-फंवभीर्य शम्भो

वनि यित म्य हरम्बख-नौरि शम्भो ॥ १०११ ॥

शांति-ग्रहकु दिम् विज्ञान राज्य्य

बक्ति व्वडि दिम् शक्तिपातुक् ताजय् ।

म्वक्त मेलि पानय् ब्रगतीर्य शम्भो

वनि यित म्य हरम्बख-नौरि शम्भो ॥

कल्प-वृक्ष बक्ति रखि कुख् दख् कासन्

निष्क्राम कर्मो कर् निर्वासन् ।

वरः (प्रसिद्धज्योतीरूपः शिवः) सञ्ज्ञापिता-वयं आगत्य (साक्षात्कारं
दत्त्वा) यजमानेन (श्रीकृष्णेन)

सूर्यः चन्द्रमाः च गृहे इव प्रविष्टो-नः ।

मायंकालस्य (श्यामरूपस्य कृष्णस्य) पुनः प्रभातकालस्य (प्रभातशुक्ल-
रूपस्य शिवस्य) संगमः शुद्धः अस्ति भवन्
कथयन्ति० ॥

कृष्णस्य (ग्रन्थकर्तुः) हस्तो वयं स्मः त्वामेव-उपलक्ष्य आनयन्त्यः
हस्तेन-सह हस्तं संगमय ।

इदृशेन रासलीलाविधानेन हस्तसंयोगः जातु अस्ति न भेदं-(किं-)
गच्छन्
कथयन्ति० ॥ १०१० ॥ ४१ ॥

अन्यस्त्रीगानद्वारा ग्रन्थकृत्यं प्रार्थयति ॥ ४२ ॥

हंसात्मपत्नौ गृहीत्वा चित्तात्मक(चेतना)-कम्मसीरुनामकपत्तिणा हे-शम्भो
उपलक्षणे आगच्छ-नाम मम हरमुखगिर्यधित्यकायां (प्रतिमुखं
सांमुख्ये च) हे-शम्भो ॥ १०११ ॥

शान्ति-पुरस्य देहि-मे विज्ञानात्मकं-राज्यम्

भक्तिरूपे शिरसि देहि-मे शक्तिपातात्मकं मुकुटम् ।

(तेन) (मुक्तिरूपा) मुक्ता संयोज्यति (लब्धा भविष्यति) स्वयमेव
वक्रपत्तिविशिष्टपक्षेण (चित्तवृत्तिश्च) हे-शम्भो
उपलक्षणे० ॥

हे-कल्पवृक्षात्मन् भक्तिरूपायाः शाद्वलभूमेः असि दुःखात्मकण्टकान् अपनयन्
निष्कामेन कर्मणा कुरु निर्वासनताम् ।

* यस्य श्रीकृष्णस्य साक्षात्कारेण मुक्तिः सम्पन्ना नः । तथा च सूर्याचन्द्रमसोः
'दिनरात्रिकालस्य' इडा-पिङ्गलाग्निदेवात्मकस्य गृहे सुषुम्नामार्गे प्रवेशो जायते ।
योगिसिद्धं चैतद्यदि हि सुषुम्नायामग्निनाथां प्राणापानात्मकप्राणद्वयस्य लयः सम्पद्यते ।
तदा मुक्तिर्भवति । दिनरात्रिरूपकालादिद्वैतबुद्धिर्विलीयते ॥

गहज्यार् फिर् म्य प्रहृत् वीर्यं शम्भो

वनि यित म्य हरम्बख-नीरि शम्भो ॥

निर्वान-दन्द्रस् कुय् वर विज्ञान्

पखचौ-कनि दन्द्रिय् योज्ज-कनि प्रान् ।

नाम-रूप-पन् कत् वाव-सौर्यं शम्भो

वनि यित म्य हरम्बख-नीरि शम्भो ॥

प्रारब्धस्-प्यठ् रोज् यव् म शुरि-बाव्

दक्कि बाजि मज्जु व्यथोग् डोनाह् चाव् ।

डुल्ल गक्कितन् फच्चि या मौर्यं शम्भो

वनि यित म्य हरम्बख-नीरि शम्भो ॥ १०१५ ॥

देह-दृष्टि-रस्तु युम् रोज्जि देहस्य मज्जु

करि आत्मस् व्यवौक-पूजाय मज्जु ।

मालिग्राम्-हिहु शुवि प्यठ् पौर्यं शम्भो

वनि यित म्य हरम्बख-नीरि शम्भो ॥

शांति विज्ञया च्याविथ् चाविथ् गम्

दम-दम ह्यस खारिथ् वालिथ् दम् ।

खर-दम शम दम-ज्जूर्यं शम्भो

वनि यित म्य हरम्बख-नीरि शम्भो ॥

अन्तःकरनन् मज्जु च्योनु प्राकार्

कार्-कारवनि च्यानि-सूत्य् दन्द्रिय-द्वार् ।

हलि जदि कर् खदि नलिचौरि शम्भो

वनि यित म्य हरम्बख-नीरि शम्भो ॥

शीतलत्वं निर्वर्तय मे प्रकृत्यात्मकस्य वेतसदृशस्य हे-शम्भो

उपलक्षणे ॥

(पुनश्च) निर्वाणात्मनः-सूत्रादिकर्तनयन्त्रस्य अस्ति वेष्टनं विज्ञानात्मकम्

वाङ्मंसार्थं इन्द्रियाणि बन्धनसूत्रार्थं प्राणाः ।

(तत्र) नामात्मकं-सूत्रं कर्तितं वायुरूपपिचवादिखण्डस्य हे-शम्भो

उपलक्षणे ॥

प्रारब्धानुसारेण तिष्ठ सृष्टीष्व मा बाल-भावम्

ईदृश्याः मायायाः मध्ये उद्योगात्मकं अक्षोटफलं प्रतिप

(क्रीडाविशेषार्थम्) ।

(तत्र) गोलवद्विभक्तं गच्छतु नाम (संभवतु) गर्तविशेषाद्वह्निः

अथवा गर्तविशेषमध्ये हे-शम्भो

उपलक्षणे ॥ १०१५ ॥

देहात्मा लोकनेन-विना यः ख्यास्यति देहस्य मध्ये

करिष्यति आत्मनः विवेकात्मपूजाय सज्जनाम् ।

(तस्मिन् कृते) सालिग्राम-सदृशः शोभिष्यते उपरि पीठस्य हे-शम्भो

उपलक्षणे ॥

शान्त्यात्मकं भङ्गुरं पाययित्वा त्यक्त्वा आधिसु

क्षणे-क्षणे सावधानतया ऊर्ध्वारोहणं अधोऽवरोहणं श्वासस्य

शब्ददमेन शान्तो-भविष्यामि प्राणनिःस्पन्दात्मशृङ्खलाया* हे-शम्भो

उपलक्षणे ॥

(यतः) अन्तःकरणानां मध्यभागे तव अन्तःस्थितिः

हे-सर्वकार्यकर्तः तव सहायेन (स्वाधीनानि विधाय) इन्द्रिय-
द्वाराणि ।

वक्राणि रन्ध्राणि कुरु ऋजूनि तालिकाद्वेदनयन्त्रेण† हे-शम्भो

उपलक्षणे ॥

* श्मश्रुत्मात्मकभङ्गारेणुपानयन्ते च ॥

† तालिचूर्णं नाम्नो यन्त्रस्य पञ्चरन्ध्रात्मकस्य कर्मेन्द्रियपञ्चकद्वार-समूहस्य च

परमहंम ज्ञाननावतम् सोहम् पद

तथ् पदसय् यथ् स्वचि सदम्बन श्वद् ।

थूल दृष्टी रंगि क्यम् गौर्यं ग्रम्भो

वनि यित म्य हरम्बख-नीरि ग्रम्भो ॥

बाव काव य्यलि अन् जन् फलवन आख्

प्रयम् तमि-सन्दु कुय् स्वयम्-पाख् ।

मेल् इक्कि कालि इक्कि गालि टीर्यं ग्रम्भो

वनि यित म्य हरम्बख-नीरि ग्रम्भो ॥ १०२० ॥

विश्वरूप् ज्ञान् निर्लेप् विश्वम्भर्

विरक्त-बाव-किनि रोज् दिगम्बर् ।

आग्र-थप् त्राव् अज्ञान-चौर्यं ग्रम्भो

वनि यित म्य हरम्बख-नीरि ग्रम्भो ॥

सुय् कलि निर्मल जल निश्कामय्

मुह-मल वृचू बेरिमति यस् किह् ज्यामय् ।

युस् दार-दर ग्वर-वर चौरि ग्रम्भो

वनि यित म्य हरम्बख-नीरि ग्रम्भो ॥

कृष्णस् गुह आवलन-मञ्जु बेटु खार्

गट-दृष्टि फटनम् कुम् तार् व्यचार् ।

ग्वलि-रस्तु डूनु कलि मञ्जु ईरि ग्रम्भो

वनि यित म्य हरम्बख-नीरि ग्रम्भो ॥ ४९ ॥

हे-परमहंसस्वरूप ज्ञापय-नाम-सां सोऽहं पदम्

तस्मात् पदादेव यस्मात् अवशिष्यते सद्गुणरूपं शुद्धम् ।

खूला दृष्टिः रागेण-युक्ता (या) अस्ति-मे गैरिकेण हे-शम्भो

उपलक्षणे ० ॥

भावात्मकेन अन्नपाकेन यदा अन्नं इव विकासं आगतस्त्वम्

प्रेम तस्य अस्ति-ते स्वयं-पाकः ।

संयोगः संभविष्यति कालेन ईदृशस्य अणुधान्यविशेषस्य पक्वान्तराशेः

हे-शम्भो

उपलक्षणे ० ॥ १०२० ॥

विश्वरूपं जानीहि लेपरहितं विश्वंभरम्

विरागात्मना-भावेन तिष्ठ दिगम्बररूपः ।

आशावलम्बं त्यज अज्ञानात्मक-चौरिनाम्नः कण्टकस्य हे-शम्भो

उपलक्षणे ० ॥

स एव शोधयिष्यति निर्मलेन जलेन निष्कामात्मना

मोहरूप-मलस्य वृत्तग मलिनीकृतानि यस्य सन्ति वस्त्राणि ।

यः धैर्यात्माकर्षणविशेषेण सद्गुरुवररूपेण निष्प्रौढयिष्यति हे-शम्भो

उपलक्षणे ० ॥

कृष्णाख्यं* मीहात्मवर्तात् तीरं-प्रति आरोपय

तामिखव्यामदृष्टिमर्थ्य विकासप्रकाशरूपः अस्ति-तस्य

तारणोपायः विचारात्मा ।

(अन्यथा) त्वग्रहितं अक्षोटफलमिव महानद्याः-संसारात्मिकायाः

मध्ये भ्रान्तो-भविष्यति† हे-शम्भो

उपलक्षणे ० ॥ ४२ ॥

* ग्रन्थकर्तुः स्वानुकूलः संकेतः ॥

† यथाक्षोटफलं मलकं निमज्जति तद्वद्भावे सति निमज्जति नैव तथा गत-
देहात्मबुद्धिः पुरुषोऽपि न निमज्जतीति भावः ॥

43. A PRAYER OF THE AUTHOR, UNDER THE FORM OF A SONG
SUNG BY MENAKA.

बाल् नेरि च्याज़ वेरि शम्भो

निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥ १०२४ ॥

रंग-रंग फ़लु वेरंग कुलु

सत्संगकुय् रंग-बुलबुल् ।

लोल-ओल्वाह् येरि शम्भो

निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥ १०२५ ॥

फिरनावत्तम् दिथ् ज्ञान-बल्

सूक्ष्म-स्थूल थलि समदृष्टि-जल् ।

परमशिव कर्म क्रौरि शम्भो

निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥

धस-वसि हंस-तोलवार्य

आत्म देह ल्वति ग्ववि वार्य ।

प्रानापान ज़ेर्य शम्भो

निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥

गोशि-गोशि होशि पोश-वार्य

द्यान-योग अमृत-दार्य ।

कर्म-डोरि दर्म-बेरि शम्भो

निर्नय नयि फेरि शम्भो ॥

काफिल आसि वायान् डोल

ब्रौठ् श्रैगुमंतु होश-बोलु ।

पुनरपि स्ववाण्यात्मिकां मेनामभिमुखीकृत्य स्तौति ॥ ४३ ॥

बाला (अहं) निर्गमिष्यति तव आशया (लब्धेः) हे-कल्याणप्रभव

निर्णयात्मिकायामधित्यकायां संचरिष्यति हे-शम्भो ॥ १०२४ ॥

नानाविधेन विकसितः अनंशः वृत्तः (संगारात्मा)

(तत्र) सत्सङ्गात्मा (मरीचः) धूम्याटाख्यः-पक्षी ।

प्रेमरागात्मनीडं संतनिष्यति हे-शम्भो

निर्णया० ॥ १०२५ ॥

संचारयस्व-नाम-मां दत्त्वा ज्ञानात्मबलम्

सूक्ष्मस्थूलभूतवर्गात्मके स्थले साम्यज्ञानात्मजलं (यत्र) ।

हे परमेशिव सत्कर्मोत्तमः कृपात् हे-शम्भो

निर्णया० ॥

आरोहावरोहात्मना (प्राणाभ्याससिद्धेन) हंसमन्त्रात्मजलसंयुक्तो-

त्थापनपात्रेण

(१) जीवात्मना (२) देहात्मना (१) लघुना (२) गुरुणा

भारण ।

प्राणापानयोः चालनया (अभ्यासरूपया) हे-शम्भो

निर्णया० ॥

शोभासमूहपल्लव्य चेतनारूपायाः पुष्पवाटिकायाः

ध्यानयोगात्मिकया असृतधारया (युक्ताया यत्र) ।

सत्कर्मोत्तमाख्योत्तमभागेषु धर्मोत्तमावृत्तिसेतुषु हे-शम्भो

निर्णया० ॥

(यत्र) पान्यसमूहः स्यात् धमन् आनकान्

पुरस्तात् संविष्टः स्मृतकृत् ।

प॑तु वाति ब्रौ॑ठ् के॒र्य॑ श॒म्भो

नि॒र्नय॑-नयि फेरि श॒म्भो ॥

श॒हर॑ म॒ञ्जु॑ कर् ह॒रम्ब॑ख ज्ञान्

न वन॑म् म॒ञ्जु॑ म॒श्रि॒रि॒थ् पान् ।

महा॑लि॒श-ह॒न्दि॑ ते॒रि॒ श॒म्भो

नि॒र्नय॑ नयि फेरि श॒म्भो ॥ १०३० ॥

कर् कथ॑ त्याग् कर् कथ॑ राग्

बक्थ॑ ब॒ख्चि॒थ् प्रथ॑म-पो॒श॒ लाग् ।

अ॒मरे॑श्वर-शे॒रि॒ श॒म्भो

नि॒र्नय॑-नयि फेरि श॒म्भो ॥

द्यन् त रा॑चू-ह॒न्दु॑ जग॑ त प्रे॒नु॒ चार्

सू॒र्य॑-अ॒ग्न॑-जो॒श॒ सोम॑-हो॒श॒ फ्यार् ।

सू॒त्य॑ व्य॒चार॑-थे॒र्य॑ श॒म्भो

नि॒र्नय॑-नयि फेरि श॒म्भो ॥

पञ्च॑-तत्त्व श॒म द॑म रट द्वा॒र्

ज्योति॑-रूप स॒ग्रह॑-र्य॒ह॒ कौ॑द॒ खार् ।

प्र॒ख॒त् ब॒न्ति॑-वा॒व॒ से॒र्य॑ श॒म्भो

नि॒र्नय॑-नयि फेरि श॒म्भो ॥

मो॒क्ष॑-दा॒य॒ख् कु॒ह च्यो॑नु॒य॒ नाव्

सू॒र्य॑-ने॒त्र॑चू न॒जरा॑ह् चाव् ।

म॒ञ्जु॑ मो॒ह-अ॒न्दि॑हे॒र्य॑ श॒म्भो

नि॒र्नय॑-नयि फेरि श॒म्भो ॥

प्राप्तायः प्राप्स्यति अग्रतः ध्वजस्य हे-शम्भो*

निर्णया० ॥

(तस्मात् स्वदयया) नगरस्यैव संधे कुम्हरुस्वस्ततीर्थस्य ज्ञानं
(यावन्मृतजातं स्वात्माभिन्नज्ञानम्) ।

न-तु वनस्य मध्ये विस्मयं स्वात्मानम् ।

महालिशिनामाधित्यकाख्यलगतस्य मेघस्य (इव) हे-शम्भो

निर्णया० ॥ १०३० ॥

कुम्भ-नाम कस्य त्यागं कुम्भ कस्य रागसूतं

भक्तिं प्रसार्य प्रीति-पुष्पाणि संयोजय ।

अमरेश्वरात्मनः-शिवस्य-शिरसि हे-शम्भो

निर्णया० ॥

(तच्छ्रुत्वा) दिनात्मनः च रात्र्यात्मनः (च) रक्तवर्णं शक्रवर्णं च
संशोधय

सूर्याग्निमन्तापेन (वामदक्षिणप्राणाभ्यासेन) सोमात्मसंविदं
(रसं) विभिन्नीकुम्भ (निष्कर्षय) ।

सह-कृत्वा त्विचारात्मकं-मार्जनौविशेषं हे-शम्भो

निर्णया० ॥

(यथा) पञ्चतत्त्वानां (भूरादीनां) शमेन दमेन वध्नीयां द्वारम्

हे-ज्योतिःस्वरूपं स्वस्वेहात्महेत्या आधुविशेषस्य परिपाकं-कुम्भ ।

परिपक्वायाः भक्तिभावात्मिकायाः द्रष्टुकायाः हे-शम्भो

निर्णया० ॥

मोक्षप्रदं अस्ति त्वदीयमेव नामधेयम्

सूर्यात्मनेत्रस्य प्रसाददृष्टिं वितर ।

मध्य-एव मोक्षान्धकारस्य हे-शम्भो

निर्णया० ॥

* भक्तिं विना योगमार्गादिषु भ्रमणमायामसाधदमापाततः फलितं भवति, भक्ति-
स्वदनुग्रहलब्धात्यन्तिकसिद्धिदा इति भावः ॥

† यथेच्छं रुचित्यागौ विषयविषयी विधेहि इति भावः ॥

चन्द्रचूड च्योनु चरनारविन्द

अथ बँबुरस् तति करि बन्द ।

फौरिथ् कतु सुह नेरि शम्भो

निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥ १०३५ ॥

म्वक्त-लर्य प्यठ् कुह च्योनु दर्वार

वक्ति-वत्सल कृष्णस् ति खार् ।

शक्ति-पातच हेरि शम्भो

निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥ ४३ ॥

44. A HYMN BY THE AUTHOR IN HIS OWN NAME, UNDER THE
FORM OF A SONG SUNG BY THE WOMEN.

कम् वस्त्र् नालि क्याह वन लो-लो

मन कारथ् वस्त्र्-वन लो-लो ॥ १०३७ ॥

शिव-नाथनि श्वव-दर्शन लो-लो

अत्तके अमृत-वर्शन लो-लो ।

वनि यित म्य वक्ताह नन लो-लो

मन कारथ् वस्त्र्-वन लो-लो ॥

हर-मझ्य वेरि लग दन-पन लो-लो

हर्द वीरू जन् अन्न पन-पन लो-लो ।

सुय् अन्ननुय् कुख् च्ह यावन लो-लो

मन कारथ् वस्त्र्-वन लो-लो ॥

जटदारवनि वृशवासन लो-लो

संकट-गट कुख् कासन लो-लो ।

(यथा) हे-चन्द्रावतंस त्वदीयं चरणकमलम्

चित्तात्मकं भ्रमरं तत्रैव (स्वमर्धे) करिष्यति बद्धम् ।

प्रत्यावृत्तं कुत्र-नाम सः निर्गमिष्यति हे-शम्भो

निर्णया० ॥ १०३५ ॥

मुक्तापये-गृहे (मुक्ताग्रात्मनि-गृहे च) अस्ति त्वदीयः संनिवेशः

हे-भक्तिप्रिय कृष्णाख्यं (मां) अपि अधिरोहय ।

शक्तिपात (अनुग्रह) रूपायां अधिरोहिण्यां हे-शम्भो

निर्णया० ॥ ४३ ॥

ग्रन्थकृत्यं स्तौति ॥ ४४ ॥

कानि-नाम (विचित्राणि) वस्त्राणि वसितानि (तस्यासन्) (इति)

किं वक्ष्यामि (वक्तुं शक्नुयां) नाम

मनसा (समाधानेन मनोरूपे वा) अन्विष्येयं-त्वां

वनविशेषे नाम ॥ १०३७ ॥

श्रीशिवस्य शुभदर्शनेन नाम

चिदात्मनः असृतदृष्टिसेकरूपेण नाम ।

दृष्टिविषये आगच्छ-नाम मम (यथा) भक्तः प्रकटीभूयामहं नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां० ॥

श्रीहरस्य रागे संगंस्थामि धनद्रव्यादिना (मनोवाक्कायादिना सर्वतो

भावेन) नाम

अरदि वेतसतरुः इव क्षीणीभवेयं प्रतिपन्नं नाम ।

तादृशं क्षीणावस्थाभवनमेव अस्ति त्वं यौवनाद्यवस्थदेह नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां० ॥

हे-जटामुकुटधारिन् वृषभवाहन नाम

संकटात्माग्रां अस्ति-त्वं अपहरन् नाम ।

हटि वासुख् कुय् आसन लो-लो

मन क़ारथ् वसृत्-वन लो-लो ॥ १०४० ॥

कसस् पूजा करय् कमि ग्वन लो-लो

कम्बक्तम् बक्ति छन लो-लो ।

निर्दन-सन्दु खन-पोश् व्यन लो-लो

मन क़ारथ् वसृत्-वन लो-लो ॥

प्रथ् मावसि पुनिमू-हन्दि छन लो-लो

अूचि बूजन् चय्-किति रन लो-लो ।

म्वक्थ् वन च्यानि ख्यन अकि वन लो-लो

मन क़ारथ् वसृत्-वन लो-लो ॥

मन-वाज्य नाव् चोत् खन लो-लो

राज-योगुकु राजाह् वन लो-लो ।

चैतन्य तोठ् चय्-चेनन लो-लो

मन क़ारथ् वसृत्-वन लो-लो ॥

च्यानि डेशन छन व्यचन लो-लो

खश् साँपन् रहि-वचन लो-लो ।

अस्य त्रियनय् त्रयलोचन लो-लो

मन क़ारथ् वसृत्-वन लो-लो ॥

मत्पवरगन्-हन्दि सज्जन लो-लो

हे सच्चिदानन्द-गन लो-लो ।

कृष्णम् तोठ् श्वलख्यन लो-लो

मन क़ारथ् वसृत्-वन लो-लो ॥ १०४५ ॥ ४४ ॥

गले वासुकिनागः अस्ति-ते भवन् नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां ॥ १०४० ॥

कां पूजां कुर्यां-ते (कर्तुं शक्नुयां) केन गुणेन नाम

दुर्भाग्यस्य (ने) भक्तिः (तव) नास्ति नाम ।

(प्रसिद्धं च) निर्धनस्य (दरिद्रस्य) स्वर्णमयपुष्पतुल्यं शीघ्रं

(तृणविशेषपञ्चमात्रं) नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां ॥

प्रत्येकस्मिन् अमावस्यायाः पूर्णिमायाः दिने नाम

शुद्धसंपन्नानि भोजनानि त्वत्कृते-एव पच्येयं नाम ।

मुक्तः संपत्स्यामि त्वत्कर्तृकेन आचारेण एकेन क्षणेन नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां ॥

मनोरूपोर्मिकायां नाम त्वदीयं खनिष्यामि नाम

राजयोगस्य (प्राप्तस्वाराज्यसिद्धिः) राजा-एकः संपत्स्यामि नाम

हे-चैतन्यरूपं तुभ्यं चेतनानां-(जीवानां)-चेतनप्रदं नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां ॥

त्वदीयेन दर्शनेन स्मो-न स्वशरीरे-मात्स्यः नाम

प्रसन्नो भवस्व क्रमपङ्क्तिगाथाभिः नाम ।

अस्माकं स्त्रीणामेव हे-त्रिलोचनं नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां ॥

सत्पुरुषाणां (ब्रह्माक्षीनां) हे-सज्जनं (महनीयं) नाम

हे सत्यज्ञानानन्दघनं नाम ।

ब्रूणाख्याय (ग्रन्थकृते-मे) तुभ्यं हे-शुभ- (सत्त्वप्रधान-)लक्षणं नाम

मनसा अन्विष्येयं-त्वां ॥ १०४५ ॥ ४४ ॥

45. ANOTHER HYMN OF PRAISE BY THE AUTHOR, UNDER THE FORM
OF THE WOMEN ADDRESSING PĀRVATĪ AS A ŚĀRIKĀ BIRD.

रंग बुलबुल् कुय् जटदारी

हारी कर् पारीज्ञान् ॥ १०४६ ॥

गेरि-रंग किस् वस्त्र सारी

ननु होवुन् ब्रह्मचारी पान् ।

त्याग-मङ्गय् कुय् व्यवहारी

हारी कर् पारीज्ञान् ॥

राग-देश-निश्च कुय् ल्वति-बारी

पोश-लञ्जनय् प्यठ् कुह् शूबान् ।

संतोश वृच्च प्राण-सन्दारी

हारी कर् पारीज्ञान् ॥

ब्रम् मानिय् करान् खानदारी

गास-कचनय् ओलु येरान् ।

गक्कि आसुन् दथुय् संसारी

हारी कर् पारीज्ञान् ॥

पर-पद-संस्तु यदि प्रकारी

कर्म आश्रन् परम-शिव-स्थान् ।

अख् दाञ्जुरान् अनेक-प्रकारी

हारी कर् पारीज्ञान् ॥ १०५० ॥

ब्रह्म-आज्ञाय-किन्नि व्यवहारी

बाल्-बचनय् आम्प आपरान् ।

पुनरपि ग्रन्थद्वयं स्तौति स्त्रीणां मुखेन शारिकारूपां

पार्वतीं संलक्ष्यीकृत्य ॥ ४५ ॥

धूम्राटपक्षी (मस्तकचूडः) अस्ति जटामुकुटधरः (जटया लक्षणीयः)

हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिज्ञप्तिम् ॥ १०४६ ॥

गैरिकानि सन्ति-अस्य वस्त्राणि सर्वाणि

प्रत्यक्षं प्रदर्शितः-अनेन ब्रह्मचारिरूपः स्वात्मा ।

परिव्राड्धर्ममध्ये-एव अस्ति व्यवहरन् (गार्हस्थ्यम्)

हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिज्ञप्तिम् ॥

रागात्-द्वेषात् अस्ति लघु-भारः (तद्रहितः)

पुष्पशालासु पृष्ठे अस्ति शोभमानः ।

संतोषरूपया वृत्त्या प्राणाप्यायनकरः

हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिज्ञप्तिम् ॥

आन्तिरूपं (संसारं) मत्वा कुर्वन् गार्हस्थ्यम्

तृणा-लवकैरेव कुलायं वितन्वन् ।

इष्टं-हि भवितव्यं इन्द्रशेनेव संसारिणा (मादृशेन)

हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिज्ञप्तिम् ॥

परमपदस्थितः* आत्युच्चैः प्रकारेण

कर्मणा आश्रयन् परमकल्याणस्थानम् ।

एकं ध्यायन् अनेकप्रकारभूतम्

हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिज्ञप्तिम् ॥ १०५० ॥

देवस्याज्ञाकर्तृभावेन व्यवहरन्

बालशिशुकादीन् तृप्तिभुक्तिलवान् भोजयन् ।

* कौटुशेन भाव्यमिति विदुषोति ।

जीव-दयाय पर-व्यपकारी

हरौ कर् पारीजान् ॥

यज्ञरम् वनि-दिथ च्वापारौ

अविनाश बाग कुय् बोलान् ।

कृष्णस् बुधि तारि हंसद्वारौ

हरौ कर् पारीजान् ॥ ४५ ॥

16. PARABLE OF THE MEANS OF SALVATION IN THE FORM OF
A HYMN IN PRAISE OF THE RĀSA-LĪLĀ.

मन् म्योन् बिन्द्राबन् त लो-लो

आत्म-रूप-नारायण् त लो-लो ॥ १०५३ ॥

सूत्य् सूत्य् वृक्ष-गोपियन् त लो लो

तथि मञ्जु कुह् राम् खेलन् त लो-लो ।

मन् म्योन् बिन्द्राबन् त लो-लो ॥

अन्दकार-काल-सर्पन् त लो-लो

भूतात्म वलु हन्-हन् त लो-लो ।

इन्द्रिय-गूरि-बालकन् त लो-लो

व्यह् दिथ् कुह् होश डालन् त लो-लो ।

मन् म्योन् बिन्द्राबन् त लो-लो ॥ १०५५ ॥

ज्ञान-रूप-कृष्णन् त लो-लो

मुह-म्वलु दिथ् त मद्वन् त लो-लो ।

प्रहृच-जल हन्-हन् त लो-लो

श्वद् कर् अमृथ् जन् त लो-लो ।

मन् म्योन् बिन्द्राबन् त लो-लो ॥

जीवइयाबुत्वेन परोपकरणशीलः

हे-शारिके-देवि (पत्तिणि वा) कुम् उपलब्धिञ्जमिस् ॥

अत्युच्चस्यानेषु अनुसृत्य परितः

अविनाशेति भाषणानि अस्ति भाषमाणः ।

कृष्णाख्यं-मां उड्डाय तारय-भोः हंसद्वाराख्यगिरेः (हंसमन्त्राभ्यासमिद्धेः)

हे-शारिके-देवि (पत्तिणि वा) कुम् उपलब्धिञ्जमिस् ॥ ५ ॥

रासलीलामिव लक्ष्मीकृत्य पुनर्यन्यकृत्य स्तौति ॥ ४६ ॥

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम

(तत्र) परमात्मरूपः (मदीयात्मरूपो वा)-नारायणः तु नाम

॥ १०५३ ॥

सह सह (कृत्वा) वृत्तिरूपाः-गोपीः तु नाम

तत्रैव मध्ये अस्ति रासलीलां क्रीडन् तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

अन्धकारात्मना-कालसर्पेण तु नाम

जीवस्वरूपः आवृतः प्रत्यंशं तु नाम ।

इन्द्रियात्म-गोपालबालकानां तु नाम

विषं दत्त्वा अस्ति (स सर्पः) स्मृतिं अपाकुर्वन् तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥ १०५५ ॥

ज्ञानात्मना-श्रीकृष्णेन तु नाम

आब्रिलीभावं दत्त्वा तु सद्गुरुरूपं तु नाम ।

प्रकृत्यात्मकं-जलं प्रत्यंशं तु नाम

निर्मलं कृतं अमृतं इव तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

बावनाय-जमुनाय तन् त लो-लो

वृच-गोपिय नावन् त लो-लो ।

न्यथनञ्ज पान् हावन् त लो-लो

लूक-लज्जाय चावन् त लो-लो ।

मन् म्योनु बिन्द्वावन् त लो-लो ॥

बख्च तुलसी छावन् त लो-लो

श्रीकृष्णस् प्रावन् त लो-लो ।

कृष्ण-नाव् कुह् आनन्द-गन् त लो-लो

कृष्ण-नाव् कुह् मोच् बक्त्यन् त लो-लो ।

मन् म्योनु बिन्द्वावन् त लो-लो ॥

कृष्ण-नाव् कुह् प्रान् प्रानियन् त लो-लो

कृष्ण-नाव् कुह् अन् प्रानन् त लो-लो ।

कृष्ण-नाव् कुह् संजीवन् त लो-लो

कृष्ण-नाव् कुह् आरत्यन् दन् त लो-लो ।

मन् म्योनु बिन्द्वावन् त लो-लो ॥

कृष्ण-नाव् कुह् ग्वनियन् ग्वन् त लो-लो

कृष्ण-नाव् कुह् अविज्यथ् जन् त लो-लो ।

कृष्ण-कृष्ण कर्ह् कृष्णन् त लो-लो

सरत्तलि सपदुस् खन् त लो-लो ।

मन् म्योनु बिन्द्वावन् त लो-लो ॥ १०६० ॥ ४६ ॥

भावनार्त्मिकायां-यमुनायां तनूः तु नाम

वृत्तरात्मिकाः-गोष्पः स्त्रापयिष्यन्ति तु नाम ।

दिगम्बराः देहं प्रदर्शयिष्यन्ति तु नाम

लोकेभ्यः-त्रयां त्यज्यन्ति तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

भक्तिरूपां तुलसीं उपभोक्ष्यन्ति तु नाम

श्रीकृष्णं (तत्साक्षात्कारं) प्राप्स्यन्ति तु नाम ।

कृष्णनामधेयं अस्ति परमानन्दपूर्णं तु नाम

कृष्णनामैव अस्ति मुक्तिः भक्तानां तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

कृष्णनामैव अस्ति प्राणरूपः प्राणिनां तु नाम

कृष्णनामैव अस्ति अन्नं (वृषिकारणं) प्राणानां तु नाम ।

कृष्णनामैव अस्ति संजीवनं तु नाम

कृष्णनामैव अस्ति दीनानां धनरूपं तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

कृष्णनामैव अस्ति गुणिनां गुणरूपं तु नाम

कृष्णनामैव अस्ति सर्वसिद्धिदं मुहूर्तं इव तु नाम ।

कृष्ण-कृष्णोति कृतं कृष्णाख्येन (ग्रन्थकृता मया) तु नाम

रौतिधातोः संपन्नं-तस्य स्वर्थं तु नाम ।

मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥ १०६० ॥ ४६ ॥

47. PRAISE BY THE AUTHOR UNDER THE FORM OF A PARABLE
SUNG BY THOSE DESIROUS OF SALVATION.

बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-थर्य शंभो

हर-दृष्टि गक्कि वरि कति हरि शंभो ॥ १०६१ ॥

राच-वन-खत वन् कुस् वन् कुह् गंबीर

तथि मझ साद् तफ् अद मानोथ् वीर ।

गाल् अज्ञान अखैलु हरि शंभो

बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-थर्य शंभो

स्वप्रकाश-रूप सन्मुख् वुक्त्त कुय् न दूर

अन्दकार-काय् जाल् मल् विज्ञान-सूर ।

हाह् कुय् मझ अनिस् ठरि शंभो

बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-थर्य शंभो ॥

हंस-पखवय्-सृत्य वुफनावुन् पान्

जीवात्म हालव् होश-मैदान् ।

लूब-तोनित् मझ चेलु सुहचर्य शंभो

बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-थर्य शंभो ॥

सुय् वांग्जि-वारि द्यन् बरि शंभो

युस् पर्जन्यावि खानदार् गरि शंभो ।

नर्य बाड्रान् लोस लूक-लर्य शंभो

बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-थर्य शंभो ॥ १०६५ ॥

मोचदायस् प्रावनावि साचात्कार

चन-मात्रस् मझ गालि सुह-अन्दकार ।

मुमुक्षुजनोपकृतये पुनरपि ग्रन्थकदेव स्तौति ॥ ४७ ॥

भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो

हरदयादृष्ट्या संपत्स्यति पुष्टं (तदा) कुत्र-नाम जीर्णीभूय-

पतिष्यति हे-शम्भो ॥ १०६१ ॥

रात्रिरूपात्-वनात् कथय किं-नाम वनं (अधिकं) अस्ति गम्भीरम्

तस्यैव मध्ये साधय तपः ततो मंशामस्त्वा वीरम् ।

नाशय अज्ञानात्मकं दुःस्पर्शदारु पतितं-तद्भवेत् हे-शम्भो

भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

स्वात्मप्रकाशरूपेण संमुखं पश्य-नाम अस्ति न दूरम्

अन्धकारात्म-कृपायां दाहय परिमलय विज्ञानात्मभक्त ।

निःश्वासवायुः अस्ति मध्ये आदर्शस्य निरोधः हे-शम्भो

भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

हंसाभ्यासात्मपक्षाभ्यामेव (हे हंस पक्षाभ्यां च) उड्डापय-नाम-तं

स्वात्मानम्

जीवात्मरूपः शलभः चैतन्यस्थले ।

लोभात्मचञ्चोः मध्यात् संचलितः मोहात्मचटिकायाः हे-शम्भो

भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

स-एव परसन्ननिवासे दिनं व्यत्येष्यति हे-शम्भो

यः उपलक्षिष्यति कुटुम्बनं स्वगृहे हे-शम्भो ।

बाहवः निर्माय भ्रान्ताः परगृहाणि हे-शम्भो

भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः

हे-शम्भो ॥ १०६५ ॥

मोक्षप्रदानशीलः प्रापयिष्यति स्वसाक्षात्कारम्

क्षणमात्रस्यैव मध्ये नाशयिष्यति मोहात्मान्धकारम्

सूर्यस् निग् गट कति दरि शंभो

बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-थर्य शंभो ॥

राजयोग-राज यस् पकि च्यत् द्वि सुत्

दय-दन-वालि तस् वति मेसन कूति ।

इन्द्रिय-चूरन् कति डरि शंभो

बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-थर्य शंभो ॥

यदि सूर्यकु प्योमत् कुह् सज़रस् गाह्

बुक्कि तज़रस् गज़रस् अज़रस् क्याह् ।

नज़रस् पठ् बालादर्य शंभो

बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-थर्य शंभो ॥

विष्णुर्पन् कृष्णस् स्व-स्वरूप् हाव्

च्यत्-आनन्द-अमृत् न्यत् च्यावनाव् ।

निमेश उन्मेश् गरि-गरि शंभो

बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-थर्य शंभो ॥ ४७ ॥

48. THE ASSEMBLING AND FEASTING OF THE WEDDING PARTY. THEY THEN COMMENCE THE WORSHIP OF THE DEITY OF THE HOUSE-DOOR.

महाराजस् सुत् सान् आय

कर्मवान् दर्म-सवाय बीठि ॥ १०७० ॥

इकि मान पकि सान् बीठि ओच्य ज्याय

इक्का-बूज़न् आशि तयार् ।

(तदा) सूर्यस्य (इव) समीपे तमः (इव) कुत्र स्थिरीभवत्यिति

हे-शम्भो

भावनात्मकं-योवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

राजयोगेश्वरः यस्य चरिष्यति त्वयैव सदृशः सह

देवधनपुक्ताः तस्य मार्गं संगंस्थन्ति कियन्तः (अनेके) ।

इन्द्रियात्माचौरेभ्यः कुत्र भेष्यति (भयं प्राप्स्यति) हे-शम्भो

भावनात्मकं-योवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

उच्चस्थानात् सूर्यस्य आपतितः अस्ति निम्नस्थाने प्रकाशः

पश्येन्नाम तनुत्वस्य घनत्वस्य आन्धे किं-नाम (कं भेदम्) ।

प्राकाशो पृष्ठतः प्रांशुपुरप्रासादस्य हे-शम्भो

भावनात्मकं-योवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥

विष्णुप्रौढ्यर्थं (धर्मकारणेन) कृष्णाख्याय (मे) स्वस्वरूपं प्रदर्शय

चैतन्यात्मानन्दामृतं नित्यं पायय ।

प्रतिनिमेषं प्रत्युन्मेषं प्रतिलक्षणं हे-शम्भो

भावनात्मकं योवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो

॥ ४९ ॥

जन्यागमनवृत्तम् ॥ ४८ ॥

महावरेण सह जन्याः समागताः

सत्कर्मशालिनः धर्मसभायां निविष्टाः ॥ १०९० ॥

इच्छया मानेन श्रद्धया सह निविष्टाः शुद्धायां भूमौ

(तत्र) इच्छानुकूलानि-भोजनानि आसन् निष्पन्नानि ।

ख्वश् गव् इय् ईश्वर-दृक्काय

कर्मवान् दर्म-सबाय बीठि ॥

ताज़-ताज़ बूज़न् रननय् आय

माज़रचू-हन्दु कुख् न केह् ति हाजय् ।

राज़ सबि बीठि वाज़ बाग्रनि आय

कर्मवान् दर्म-सबाय बीठि ॥

बूज़न् ख्यय् तिम् आँगन् चाय

हफ्य् गैय् तिहइय् सेवाय-सूत्य् ।

तन मन वार खगि दार-पूजाय

कर्मवान् दर्म-सबाय बीठि ॥ ४८ ॥

49. THE SONG OF THE WOMEN OF THE WEDDING PARTY
AT THIS WORSHIP.

वनवनि अकरक् वक् खर्गद्वारय्

वारय् करयो द्वारय्-पूज् ॥ १०७४ ॥

च्यानि सत्संग-सूत्य् गंगादारय्

द्वारस् कर्म-कूलु खार वारय् ।

रंग-रंग बरहंग द्राव् गंग-आरय्

वारय् करयो द्वारय्-पूज् ॥ १०७५ ॥

हर-दृष्टि द्वारस् बन्योव् हरद्वारय्

दास-बाव दासस् बन्योव् कैलास् ।

अभीष्टितं संपन्नं इदमेव ईश्वरेच्छायाः

सत्कर्मशालिनः धर्म्यसभायां निविष्टाः ॥

अपर्युषितानि भोजनानि पच्यन्ते स्म

पौनःपुन्येन-यथेच्छानुकूलभोजनपृच्छायाः अस्ति-तेषां

न काचित् अपि अपेक्षा ।

राजानः पङ्क्तौ निविष्टाः सूदाः विभाजयितुं (अन्नादीनि) आगताः

सत्कर्मशालिनः धर्म्यसभायां निविष्टाः ॥

भोजनानि भुक्त्वा ते अजिरप्रदेशे प्रविष्टाः

संवृष्टाः (संतुष्टाः) संपन्नाः तत्कृतया सेवया ।

तन्वा मनसा (तत्समाधानतया) सुष्ठु प्रवृत्ताः द्वारदेवतापूजने

सत्कर्मशालिनः धर्म्यसभायां निविष्टाः ॥ ४८ ॥

तत्काले जन्यस्त्रीवाक्यगानं विवृणोति ॥ ४८ ॥

प्रगातुं अप्सरसः अवतीर्णाः स्वर्गद्वारात्

सुष्ट्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥ १०७४ ॥

त्वदीयेन सत्सङ्गेन द्वे-गङ्गाधर

द्वारे सत्कर्मात्मकचित्रविशेषं आरोपयिष्यामि सुष्ट्वेव ।

नानाविधतया द्वारनाचातः प्रसृतः गङ्गाप्रवाहः

सुष्ट्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥ १०७५ ॥

हरस्य-दृष्ट्या द्वारस्थाने संपन्नं हरद्वारतीर्थम्

हरदासभावेन अधोदासस्थाने संपन्नं कैलासस्थानम् ।

* स्वात्मपूजाविधानं च श्लेषेणात्र बोध्यं यच्च शिवस्य प्रवेशः प्रार्थ्यते इत्यप्यवश्यं बुद्धिमद्भिः ।

कूल खोल् लव गय नवच तारय्

वारय् करयो दारय्-पूज् ॥

बीद-रस्ति शिव वीदकि ओंकारय्

शुकदेव् त व्याम् किय् वीद् वखनान् ।

ग्वनवान् योज्म छय् खन-तारय्

वारय् करयो दारय्-पूज् ॥

नवदार् मुचरिय् दारनाय दारय्

जटादार् संकट-कट चोनु दान् ।

पादन् तल् बह् च् इन्द्रिय् मारय्

वारय् करयो दारय्-पूज् ॥

अस्य दरकारय् कति छय् हारय्

म्वहर त दारय् ठेलि बरि बरि ।

कल प्यठि छकोय् लूव रस्ति शूविदारय्

वारय् करयो दारय्-पूज् ॥

बुज् सोनु वैकुण्ठ बन्धोव् वार-कारय्

कूयन् मज्ज् बूठ् कूटि-तौरय् ।

चन्दनुकु खबाव् द्राव् देवदारय्

वारय् करयो दारय्-पूज् ॥ १०८० ॥

लंग्गन् वेल वोत् विग्न-न्यवारय्

अग्नस्-पठ् किय् प्रारान् देव् ।

ग्वनवान् खन हेरि खस् वार-वारय्

वारय् करयो दारय्-पूज् ॥

चित्रविशेषः आरोपितः वरणाः संपन्नाः नभसः ताराव्यासाः

सुष्ट्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥

हे-भेदरहित शिवात्मन् वेदस्य ओंकाररूप (तद्वाच्य)

शुकदेवः व्यासः च स्तः वेदं अधीयमानौ ।

हे-सद्गुण त्वद्गुणवीतस्य सन्ति-ते सौवर्णतन्त्रः

सुष्ट्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥

नवद्वाराणि उन्मोच्य धारण्या धारयिष्यामि

हे-जटाधर संकटहर्तः तव ध्यानम् ।

पादयोः तले अहं तव इन्द्रियाणि (एव मेघोपहारः) क्षयिष्यामि

सुष्ट्वेव करिष्यामि द्वारदेवता पूजाम् ॥

अस्माकं प्रयोजनार्हाणि कुत्र-नाम (न कुत्रापि) सन्ति क्षेपकाकिण्यः

स्वर्णमुद्राः द्रव्याणि च पोटलिकाविशेषेषु पूर्णं पूर्णं ।

शिरसः ऊर्ध्वभागत् प्रक्षेप्यमासः हे-निर्लोभ शोभायमान

सुष्ट्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥

निःसरणं अस्माकं वैकुण्ठरूपं संपन्नं साधुकारमेव

महादारुणु मध्ये निविष्टं कोटितीर्थाख्यं-तीर्थम् ।

अचिन्तनस्य स्वभावः समुद्भूतः चैवदारुणा

सुष्ट्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥ १०८० ॥

विवाहसमयस्य वेला प्राप्ता हे-विघ्ननिवारण

अग्नि-समीपे सन्ति-तव प्रतीक्षमाणाः देवाः ।

हे-सद्गुणोपेत सौवर्ण्यं निःश्रेण्यां आरुह्य शनैः-शनैरेव

सुष्ट्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥

कृष्णम् परमात्मा निराकारय्
 प्रानरूप नाडियन् कुख् फेरान् ।
 विगयन् दारवुन् कुख् नवद्वारय
 वारय् करथो द्वारय्-पूज् ॥ ४८ ॥

50 THE ARRIVAL OF MAHĀDEVĀ HIMSELF THE WEDDING DINNER.

महादेव् य्यलि महाराजाह् बनिय् आव् ।
 तिहेन्दु बावाह् बुक्किथ् बागम् अन्दर् चाव् ॥ १०८३ ॥
 करिथ् ओस् थवुमत् फर्गाह् तिमौ ज्युठु
 इक्का बूजन् ख्यने ह्यथ् देवता ब्युठु ॥
 इक्का बूजन् वनय् क्याह् कथ् वनान्-क्किथ् ।
 यमिस् यमिचू इक्का गक्कि तम् बनान् तिय् ॥ १०८५ ॥
 प्रयन् ओस् यम् थिह् तम् तिय् दयन् लदु
 वयन् यिय् ओस् तम् तिह् मृत्युंजयन् लदु ॥ ५० ॥

51. A FURTHER DESCRIPTION OF THE WEDDING DINNER.

इक्का-बूजन् ख्यथ्य् आंगन्-अन्दर् चाय्
 व्वत्तम् वैकुण्ठ-खत साँपञ्ज् ततिचू ज्याय् ॥ १०८७ ॥
 पद्म-पादौ कदम् तमि याञ्ज् ओवुन् ।
 सुह् आंगुन् परम-पदवौ प्रावनोवुन् ॥
 खसिथ् वीगिस्-य्यठय् य्यलि थवि तमि पाद् ।
 कह्ख् तथ् सर्वतौर्यौ देवप्रसाद् ॥

(ग्रन्थकृतः स्वस्थालापः) कृष्णाख्यस्य परमात्मान्तर्गमिन् निराकारात्मन्
प्राणरूपेण नाडीनां-मध्ये अक्षि संचरन्
विषयाणां संग्रहकर्ता अक्षि नन्दारद्वारा
सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥ ४९ ॥

वरस्य महादेवस्यागमनवृत्तम् ॥ ५० ॥

महादेवः यदा महावरः भूत्वा आगतः

(तत्र) तेषां भावनां अवलोक्य सद्यानस्य मध्ये प्रविष्टः ॥

१०८३ ॥

विधाय आसीत् स्थापितं आस्तरणं तैः सुदीर्घम्

स्वेच्छानुकूलं भोजनं भोक्तुं गृहीत्वा देवान् निविष्टः ॥

स्वेच्छानुकूलं भोजनं कथयिष्यामि किं किं-वस्तु प्रवदन्ति

यस्य-पुरुषस्य यस्य-वस्तुनः इच्छा संभवेत् तस्य भवति-प्राप्ति-

विषयं तदेव ॥ १०८४ ॥

(तत्रापि) रुचिकरं आसीत् यस्य यत् तस्मै तदेव ईश्वरेण प्रेषितं

(प्रापितं)

पथ्यानुसारि यदेव आसीत् तस्मै तत् सृष्ट्युत्पत्तेन (महादेवेन)

प्रापितम् ॥ ५० ॥

उक्तवृत्तमेव पुनर्विवृणोति ॥ ५१ ॥

स्वेच्छानुकूलभोजनानि भुङ्क्तेव अजिर-मध्ये प्रविष्टाः ।

सत्तमं वैकुण्ठस्थानादपि संपन्नं तत्रत्यं स्थानम् ॥ १०८७ ॥

पद्मसदृशवरणाभ्यां पादसंचारः तेन (महादेवेन) यावत् प्रक्रान्तस्तेन ।

तत् अङ्गनं परमपदस्थानं प्रापितं-तेन ॥

आरुह्य चित्रितरेखात्मकविमानप्रतिबिम्बस्थाने यदा स्थापितानि तेन

पदानि ।

कृतस्तैः तत्र-स्थाने सर्वतीर्थैः निवेशात्मा-देवप्रसादः ॥

महार्यञ् वीगिस्य-प्यठ वातनावृख्
 महाराजस् स खोवरिय-कनि थावृख् ॥ १०६० ॥
 महाराज ओस् कुस् कस् ओस् महार्यञ् ।
 महादेवस् महामाया साँपनेञ् नञ्* ॥
 स्यदथ् आयख् जंगि कस्नख् नमस्कार् ।
 क्किख् लक्ष्मिय कल प्यठि स्वहर त द्यार् ॥
 अयस्-क्यथ् दौफ् ह्यथ् ओस् दौपमाला ।
 रत्न-चाँगिय आलवान् ओस् पान ज्वाला ॥
 महाविद्या तिमन् ओस् आपरावन् ।
 तिथिय् नावद्-फलिय् थिम् मोच् दावन् ॥
 बनिय् ओस् संपदा मझ् किसि वाँज्य ।
 बन्येम्-च सरस्वती ओस् दद-माजिय् ॥ १०६१ ॥
 अन्दर् गंगासागर्थ ओस् पान गंगा ।
 गंगजल् ह्यथ् गंगादर् जल् च्ययम् ना ॥
 पकान् गैय् वेगि-प्यठ याञ् वार वारय् ।
 करनि लंगि द्वार्-पूजा वार-कारय् ॥
 क्यह् क्यह् कथ् वन ब्रान्दन् प्राव् किक् गथ् ।
 यमिम् प्यठ् सच्चिदानन्दन् थवून् लथ् ॥
 वनिय् कुस् ह्यकि ततिकिस् व्यवहारम् ।
 नजर चावून् बन्योव् हरद्वार् द्वारम् ॥

* महादेवस् महामाया खोवरि किनि (महादेवस्य महामाया वामभागतः)
 इति पाठान्तरम् ॥

(तदेव) महाराज्ञीरूपा-वधूः विमानप्रतिविम्बे-एव समानीता-तैः ।

महावरस्य सा वामभागतः निवेशिता-तैः ॥ १०९० ॥

महावर आसीत् कस्य का-च आसीत् वधूः ।

(तत्) महादेवस्य महामाया संभवन्ती-आसीत् प्रत्यक्षा ॥

सिद्धिः समागता-ताभ्यां सुशकुनार्थं कृतस्तथा-ताभ्यां नमस्कारः ।

प्रक्षिप्तं-तयोः लक्ष्म्याः शिर ऊर्ध्वतः मुद्राः धनमु च ॥

हस्तयोः नीराजनदीपान् गृहीत्वा आसीत् दीपमालादेवता ।

(तान्) नीराजनदीपान् आसयन्ती (तच्छिरसि) आसीत् स्वयं
ज्वालामुखी ॥

महाविद्यादेवता तयोः आसीत् भोजयन्ती ।

तादृशानि फाणित-खण्डानि यानि मोक्षं दापयन्ति ॥

भूत्वा आसीत् संपदेवी मध्ये कनिष्ठिकायाः कर्मिका ।

संभूता सरस्वतीदेवी आसीत् धात्री ॥ १०९५ ॥

अन्तःस्थितं गङ्गासागराख्यकमण्डलौ आसीत् स्वयं गङ्गा ।

गङ्गाजलं गृहीत्वा अयं-गङ्गाधरः जलं पिबतु-मे नाम ॥

संचरन्तौ गतौ विमानचित्रस्थानात् यदा शनैः शनैः ।

कर्तुं प्रवृत्तौ द्वारदेवता-पूजां साधुकारेणैव ॥

अस्ति का-नाम कथा (यां) कथयिष्यामि देहल्या अवामा कौदुशी
गतिः ।

यस्याः पृष्ठे सच्चिदानन्दात्मना निहितं पदम् ॥

कथयितुं कः शक्नुयात् तत्रत्यं व्यवहारम् ।

दृष्टिः (यत्र) निहिता-तेन संपन्नं हरद्वारतीर्थं द्वारस्य-स्थाने ॥

वनोवुन् दामबावय् दाम् कैलाम् ।

हरिः-हर श्याम-खन्दर् ह्यय् अन्दर् चाम् ॥ ११०० ॥

बिहिय् यति ओम् ब्रह्मा ह्यय् ब्राह्मन् ।

महाराजा ततुय् वोतु ह्यय् नरायन् ॥

बिहिय् पद्मामनम्-प्यठ् शकुलि ओंकार् ।

दितुख् अग्नकु त लग्नकु ज्ञान् व्यस्तार् ॥

सपञ्ज मैनावतौ खग् दथ् बुक्किय् रंग् ।

परनि लज्ज चिय-वानिय बावुकुय् बंग् ॥

नचन् नचान् दपुन् तमना म्य है द्राम् ।

जगदीश्वर् हरिः-हर गर है चाम् ॥ ५१ ॥

52. THE JOYFUL SONG OF MENĀ.

राज-हंसाह् गर चामय्

अज् म्य द्रामय् तमना ॥ ११०५ ॥

बाल बाल-पान वनि आमय्

लाल-माल व्यस् नालौ ।

कमि हाल किस् साल-ज्यामय्

अज् म्य द्रामय् तमना ॥

हनि हनि युस् काँकामय्*

ग्रहर गामय् आलमस् ।

मनि-मज्ज-बाग् वनि आमय्

अज् म्य द्रामय् तमना ॥

* काज्यामय् (अन्विष्टा-मया) इति पाठान्तरम् ॥

संपादिता-तेन दासभावेन-स्थिता शिला कैलासरूपा ।

(यन्मार्गेण) हर्यभिन्नो-हरः श्यामसुन्दरं सह-धृत्वा अन्तः

प्रविष्टुस्तथाः ॥ ११०० ॥

आसीनः यत्र आसीत् ब्रह्मा सह-कृत्वा ब्राह्मणान् ।

महावरः तत्रैव प्राप्तः सह-धृत्वा नारायणम् ॥

स्थित्वा पद्मासने (यत्राभूत्) आसनेन ओंकारात्मा ।

दत्तस्तोस्तत्र अग्निः लग्नस्य च शोभनः विस्तारः ॥

संपन्ना मेनावती प्रसन्ना हृदयं अवलोक्य प्रकारम् ।

पठितुं प्रवृत्ता स्त्रीवाणीयोग्यां भक्तिपूर्णां गीतिभङ्गिम् ॥

नृत्यं-विधाय नृत्यन्त्या कथितं-तथा अत्यौत्सुक्यं मम भीः फलितं-मे ।

(यतः) जगदीश्वरः हरिहरात्मा गृहं भोः प्रविष्टो-मे ॥ ५१ ॥

अतिहर्षेण गानं मेनाया एतत् ॥ ५२ ॥

राजहंसरूपः गृहं प्रविष्टो-मे

अद्य मे फलितं-मे (निर्गतं-मे) अत्यौत्सुक्यं (प्रयोजनम्)

॥ ११०५ ॥

बालरूपः बाल्यात्मनि उपलक्ष्ये आगतो-मे

प्रणिमालाः सन्ति-अस्य वैकल्यकरूपाः ।

केन (अचिन्त्येन) वृत्तेन सन्ति-अस्य निमन्त्रणयोग्यानि-वसनानि

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

अंशं अंशं यः काङ्क्षितो-मया

नगरेषु ग्रामेषु विश्वस्मिन् ।

(सः) मनो-मध्य-भागे उपलक्ष्ये आगतो-मे

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

श्याम-रूपं ह्यथ स्य डेक्षामयं

पठ वामय शिव-जी ।

शिव कर्तुं स्य तंति राम रामयं

अङ्गं स्य द्रामयं तमना ॥

मन-नागस् बाव-सामयं

गण्डि स्य दैर्यं किं चिल-सूत्य ।

प्रीम-जलं चोम् दाम-दामयं

अङ्गं स्य द्रामयं तमना ॥

शिव-रागकुयं स्य वव्यामयं

कर्म-बुतराचू बाव-ब्योलु ।

मथ्यच्य-जलं सूत्यं जामयं

अङ्गं स्य द्रामयं तमना ॥ १११० ॥

न्यथ अविचारच हामयं

नेम-न्यन्द दिथं कज्यमसं ।

प्रथम-रस वसनन आमयं

अङ्गं स्य द्रामयं तमना ॥

अनुग्रह-रुयह-निश खामयं

प्रसूतं गयं स्वक्तिं स्वक्तहालं ।

गज्यम् फिकिरं तं चज्यम् पामयं

अङ्गं स्य द्रामयं तमना ॥

कृष्णं निष्कलं निष्कामयं

शिव-नामयं स्वस्व वरं ।

श्यामरूपं (विष्णुं) सह-धृत्वा मया अवलोकितो-मया

पृष्ठात् पटलस्य श्रीशिवः ।

शिवेति कृतो मया तत्रैव राम रामेति (च)

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

मनोरूपे-ऽज्ञातके भावात्मनिःश्रेष्ठः

सिताः मया धैर्यात्मना कौलकेन ।

प्रेमात्मजलं पीतं-मया पानविशेषेण

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

शिवरागात्मकं मया उप्तं-मया

कर्मात्मिकायां-भूमौ भक्ति-बीजम् ।

सच्चिदात्मकजलेन (तत्) जातम् (उद्भिन्नम्)

अद्य मे फलितं-मे ० ॥ १११० ॥

नित्यं अविचारात्मकाः नीवाराः

नियमात्मकवर्णानि विधाय निष्काशिता-मया (यत्र) ।

प्रेमरसेन आदृतेः-श्लेषप्रकाशावस्थां समागतं-मे

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

अनुग्रहात्मना-स्नेहेन अपक्वैर्भूतपूर्वम्

पक्वं संपन्नं मोक्षात्मकं मुक्तहालनामकं-धान्यम् ।

(येन) विनष्टाः-मे दुःखिन्ताः पुनः अप्रगताः-मे लोकनिन्दाः

अद्य मे फलितं-मे ० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वालापः) कृष्णाख्य निष्कलरूपेण निष्कामतया

शिवनामस्मरणेनैव सुखं समातिष्ठ ।

सुव हाविय् मङ्गु ग्रामय्

अङ्गु म्य द्रामय् तमना ॥ ५२ ॥

53. THE GODS AND BRAHMAN'S RECITE VEDIC HYMNS.

गनन् गनन् प्रयम् व्यलि तमि दथुय् वनु ।

कनन् यस् गव् सुह् जीवन-स्वस्थ् साँपनु ॥ १११४ ॥

परान् ओसु माम-वौदकु श्रूख् ब्रह्मा ।

उमा अय् सूत्य्-सूतिन् कर् च्ह चमा ॥ १११५ ॥

परान् ओसु वौद-अचू तय् बक्ति-श्रूख्य ।

ब्रह्मा-जुव् सूत्य् ह्यय् गन्दर्व-लूख्य ॥

तुलान् ओसु पान नारायण् चतुर्भुज् ।

शिव-शास्त्र् त्वता-नाम परि परिय् यज् ॥

लग्न् वुकु ब्राह्मनौ ह्यत् वौद-वखनु ।

विगन् चल् ज्योति-रूप् गव् अग्न-मङ्गु ननु ॥

त्रिग्वन-ग्रहणाह् अग्न-मङ्गु गव् नमूदार् ।

बिहिय् मग्म्वख् कर्न प्रथ-चौज् आहार ॥

जटौ-मङ्गु अगुन् नेरान् वौरभद्रय् ।

दपान् तस् नाव् किय् कालाग्रिहृदय् ॥ ११२० ॥

प्रयम्-बावुकु स्वथम् तस् कुय् मकानाह् ।

कुह् अन्-अपनुकु अगुन् तसन्दुय् निशानाह् ॥

कुह् सुय् ज्यत्तुकु विमर्शाह् दीप्तिमान् ।

तवय् हृदयस् अन्दर् तसन्दुय् कुह् थान ॥

प्रभातविकासं प्रदर्शयिष्यति-त्वां मध्ये सायाह्नस्य

अद्य मे फलितं-मे ० ॥ ५२ ॥

इत्थं मेनोक्तगौतिविशेषमनूद्य प्रक्रान्तं विवृणोति ॥ ५३ ॥

घनौभूतं घनौभूय प्रेमातिशयवाक्यजालं यदा तथा ईदृगेव कथितम् ।

कर्णयोः यस्य गतं सः जीवन्मुक्त (इवानन्दपूर्णः)

संपन्नः ॥ १११४ ॥

(तस्मिन्नवसरे) पठन् आसीत् सामवेदस्य श्लोकान् ब्रह्मा ।

उमा अस्ति-ते सहचारिणी कुरु त्वं क्षमां (अस्मत्पापादेः) ॥

१११५ ॥

पठन् आसीत् वेदश्रुतीः पुनः भक्तियुक्तश्लोकान् ।

श्रीब्रह्मा सह धृत्वा गन्धर्वलोकान् ॥

उत्थापयन् आसीत् स्वयं नारायणः चतुर्भुजः ।

शिवज्ञानशास्त्राणि स्तुतिमूक्तौः अधीत्य अधीत्य उच्चैः-शब्दम् ॥

(यावत्) लग्नवेला समीक्षिता ब्राह्मणैः आरब्धं वेदाध्ययनम् ।

विघ्नः अपगतः ज्योतीरूपः संपन्नः अग्निमध्यात् प्रत्यक्षः ॥

त्रिगुणात्मा-पुरुषः अग्निमध्यात् संपन्नः प्रकटः ।

निविश्य संमुखं कृतस्तेन प्रत्येकद्रव्यस्य आहारः ॥

जटासद्यभागात् अग्निः(यः) निर्गच्छति वीरभद्रात्मा ।

वदन्ति तस्य नाम कालाग्निरुद्र-इति ॥ ११२० ॥

प्रेमभक्तिभावात्मा स्वयमाख्यप्रदेशः तस्य अस्ति निवासस्थानम् ।

अस्ति अन्न-जीर्णनस्य अग्निः (जाठराग्निः) तस्यैव चिह्न-

(कला-) मात्रम् ॥

अस्ति स-एव चित्तसंवन्धी त्रिमर्शः वेदीप्यमानः ।

तेनैव हृदयस्य मध्ये तस्यैव अस्ति स्थानम् ॥

सुह् ज्योती-रूपं सदाशिव् ओसु पान ।

अग्न-मङ्ग ननु-गङ्गु ओसुम् वहान ॥

कुह् सुय् ज्योती-रूपं हृदयम् मङ्ग स्वप्रकाश ।

कुह् सुय् ज्योती-रूपं न्यथ सच्चिदाकाश ॥

सुह् ज्योती-रूपं कुय् नेत्रम् अन्दर् गाश ।

सुह् ज्योती-रूपं कुय् लग्नम् अन्दर् राश ॥ ११ २५ ॥

सुह् ज्योती-रूपं कुय् सूर्यम् अन्दर् तीज् ।

सुह् ज्योती-रूपं कुय् प्रथ-चौतुक्य बीज् ॥

सुह् ज्योती-रूपं पानय् शिव् त केशव् ।

प्रसन् गव् अग्न-मङ्ग तस् ननु-गङ्गु प्यव् ॥

महामायाय मन हर्गम् खटाह् गव् ।

करन् अनुग्रह् वरन् शंभू सदाशिव् ॥

जनानौ वनु दयन् करु पान दया ।

दयाय दय् दयन् वरु पान दया ॥

परब्रह्मस् पनुनु चिय-बाव् बोवुख् ।

खन्दर् वानौ भवानौ वननावुख् ॥ ११ २० ॥ ५२ ॥

54. SONG FOR THE PUṢPAPŪJĀ, DESCRIBING THE VARIOUS FORMS
UNDER WHICH PĀRVATĪ CHOSE ŚIVA.

ओं कर् अख् पर श्रीगणेशाय

पोश-पूजाय वेल है वोतु ॥ ११२१ ॥

कर्म पंपोश् सोनु ल्यंभि-मङ्ग खतु सर

हर मोनु गर मानि वर याज्ञ चाव् ।

स-तु ज्योतीरूपः सदाशिवः आसीत् स्वयमेव-प्रत्यक्षः ।

अग्नि-मध्यात् प्रकटीभावः आसीत्तस्य मिथमात्रम् ॥

अस्ति स-एव ज्योतीरूपेण हृदयस्य मध्ये स्वप्रकाशात्मा ।

अस्ति स-एव ज्योतीरूपः नित्यं सच्चिदाकाशात्मा ॥

सः ज्योतीरूपात्मतया अस्ति नेत्रयोः मध्ये प्रकाशः ।

सः ज्योतीरूपात्मना अस्ति लग्नानां मध्ये (नेषादि)

राश्यात्मा ॥ ११२५ ॥

सः ज्योतीरूपात्मना अस्ति सूर्यस्य अन्तर्गतं तेजः ।

सः ज्योतीरूपात्मना अस्ति प्रत्येकवस्तुनः बीजम् ॥

सः ज्योतीरूपात्मना स्वयमेव शिवः केशवः च ।

प्रसन्नः संपन्नः अग्नि-मध्यात् तस्य प्रकटीभवनं आपतितम् ॥

महामायात्मपार्वत्याः मनः हर्षपूर्णं अतिशयेन संपन्नं (यतः) ।

कृतस्तया अनुग्रहः वृत्तस्तया कल्याणप्रभवः सदाशिवः ॥

जन्यस्त्रीभिः कथितं ईश्वरेण कृता स्वयं (प्रत्यक्षतया) दया (यतः)

दयया (पार्वत्या) ईश्वरः, ईश्वरेण कृता स्वयं (प्रत्यक्षं) दया
(पार्वती) ॥

परस्मै-ब्रह्मणे स्वकीयः स्वीभावः प्रकटीकृतस्ताभिः ।

सचिरां वाणी भवानी अनुवादिता-ताभिः ॥ ११३० ॥ ५३ ॥

पुष्पपूजार्थं स्तुतिः ॥ ५४ ॥

ओंकारं (मुखं) कुरु श्लोकान् अधीहि (यदागौ) श्रीगणेशाय
(इत्यस्ति)

पुष्पपूजायाः अवसरः भोः प्राप्तः ॥ ११३१ ॥

सत्कर्मरूपं पद्मं अस्मदीयं पङ्क-मध्यात् आरुढं सरसः

हरः अस्माकं गृहे अस्मदीये द्वारे यदा प्रविष्टः ।

स्वर्गच अक्ररक् वनवनि द्राय

पोश-पूजाय वेल है वोतु ॥

जोनुन् त मोनुन् जगतच माज्य

तवय् द्राम् त्रिवुवन-राज नाव् ।

लगम् ना पतु-काय तय् ब्रौठ् गाय

पोश-पूजाय वेल है वोतु ॥

एकम् अनेकस् शरने आय

शिव-शक्ति-रूपम् सूत्य-सूतिन् ।

व्यनु व्यनु ह्दोर् महामायाय

पोश-पूजाय वेल है वोतु ॥

सुलि-बुलि तुलसुलि ग्वर-आजाय

पूजा करू म्य बावनाय सान् ।

भूतेश्वर् वरू माज्य राजाय

पोश-पूजाय वेल है वोतु ॥ ११२५ ॥

मत-सूत्य पर्वत प्रथम त माय

तयि बज्य-ज्याय दिम प्रदख्यन् ।

जय् करू वामदेव् वरू शारिकाय

पोश-पूजाय वेल है वोतु ॥

खिवि करू ज्योती-रूपन् मोनु पाय

मात्र-पालनाय ण्ठ् छह् देवी ।

श्री-महादेव् वरू माज्य ज्वालाय

पोश-पूजाय वेल है वोतु ॥

स्वर्ग्याः अप्सरसः गातुं निर्गताः

पुष्पपूजायाः ० ॥

परिज्ञातस्तया च संमतस्तया जगतः मात्रा (पार्वत्या)

तेनैव निर्गतं (निष्पन्नं)-तस्य त्रिभुवनस्य-गजेति नाम ।

उपहागैर्भवेयं नाम पाश्चात्यशोभायां च पौरुष्य-तरलतायाम्

पुष्पपूजायाः ० ॥

एकरूपस्य अनेकौभूतस्य शरणं अगता-वयम्

शिवाभिन्नशक्तिरूपस्य नित्यसंयुक्तस्य ।

(लोकव्यवहारेण) भिन्नं भिन्नं रूपाणि धृतानि महामायया (च यत्र)

पुष्पपूजायाः ० ॥

सुवेलावसरे* तुलमुलुनाम्नि-क्षेत्रे गुर्वाक्षया

पूजा कृता (तस्याः) मया भक्तिभावनया उपेता ।

(तत्र तद्रूपदेव्या) भूतेश्वरात्मा-शिवः वृतः जगन्मात्रा राज्ञीदेव्या

पुष्पपूजायाः ० ॥ ११३५ ॥

सत्येन (पद्मुन्मपीठाख्ये) पर्वते प्रेम्णा हार्देन च

तस्मिन्नेव महास्थाने दास्यामि (नाम) प्रदक्षिणानि ।

(तेन) जयः कृतः (अस्माभिः) (तत्र) वामदेवात्मा-शिवः वृतः

श्रीशारिकादेव्या

पुष्पपूजायाः ० ॥

स्त्रिवु-नाम्नि-क्षेत्रे कृतः ज्योतीरूपेण (शिवेन) अस्माकं रक्तोपायः (यत्र)

अस्मत्पालनार्थं (गिरि-)पृष्ठे अस्ति देवी ।

(तत्र) श्रीमहादेवात्मा (शिवः) वृतः जगन्मात्रा ज्वालामुख्या

पुष्पपूजायाः ० ॥

* तानि रूपाणि क्रमान्निरूपयति ॥

अकिन्गामि अस्य कर्तुं मन-कामनाय

पूजा त्रिजगत्-माताय ।

ज्यम्बकेश्वर वरु माज्य शिवाय

पोश-पूजाय वेल है वोतु ॥

शिव वरु शक्ति दय वरु दयाय

पार्वतीय वरु परमेश्वर ।

ईश्वर वरु ईश्वर-इच्छाय

पोश-पूजाय वेल है वोतु ॥

मनकिन् तमना सरिय द्राय

कोसल्या आय माय-सूत्य ।

श्यामरूप राम-जुव वरु सीताय

पोश-पूजाय वेल है वोतु ॥ ११४० ॥

बाग्यवानौ किङ्क आसू यशोदाय

तिष्ठ यजमान-बाय पाद्य-प्रनाम् ।

विष्णु-रूप लक्ष्मण-जुव वरु राधाय

पोश-पूजाय वेल है वोतु ॥

श्रीमहागणपथ वरु वसुभाय

माविर्तीय वरु पान ब्रह्मा-जुव ।

ग्वनवान् भगवान् वरु संपदाय

पोश-पूजाय वेल है वोतु ॥

दर्मुकु स्वयु दितु कर्मलेखाय

शक्ति वरु शिव त शिवन् वरु शस्त्र्य ।

अकिन्गोमु-नाम्नि-क्षेत्रे अस्माभिः कृता (क्रियते) मनःकामनासिद्धे
पूजा त्रिजगन्मातुः ।

(यत्र) जम्बुकेश्वराख्यः (शिवः) दृतः जगन्मात्रा शिवादेव्या
पुष्पपूजायाः ० ॥

शिवः दृतः शक्त्या ईश्वरः दृतः दयया
पार्वतीरूपया दृतः परमेश्वररूपः ।

ईश्वरः दृतः ईश्वरेच्छया
पुष्पपूजायाः ० ॥

मनसः चिरन्तनाभ्योस्तुक्यानि सर्वाण्येव फलितानि (यत्र)
कौषल्या आगता अतिप्रिया ।

श्यामरूपः श्रीरामः दृतः श्रीसीतादेव्या
पुष्पपूजायाः ० ॥ ११४० ॥

यशालिता कीदृशी (नाम अलौकिकी) आसीत् यशोदायाः
तादृश्याः यजमानपत्न्याः पादप्रणामो (ऽस्तु) ।

(यस्याः सविधे) विष्णुरूपः श्रीकृष्णदेवः कृतः राधिकया-देव्या
पुष्पपूजायाः ० ॥

श्रीमहागणपतिः दृतः वल्लभादेव्या

श्रीसावित्र्या दृतः स्वयं ब्रह्मदेवः ।

सद्गुणोपेतः श्रीभगवान् दृतः संपदेव्या

पुष्पपूजायाः ० ॥

(यत्र) सद्गुणस्य सेतुः दत्तः सत्कर्मलेखया

शक्त्या दृतः शिवः शिवेन च दृता शक्तिः ।

श्रीमद्धारुद्रं वरु माज्य उमाय
 पोश-पूजाय वेल है वोतु ॥
 प्रान् वरु व्वज्जु द्यान् वरु दारनाय
 बक्ति-बावनाय वरु सत्त्वबाव ।
 स्वक्य कर् कृष्ण वरु शिव-लीलाय
 पोश-पूजाय वेल है वोतु ॥ १४ ॥

55. SONG IN PRAISE OF ŚIVA SUNG AT THE PUṢPA PŪJĀ.

स्वक्त कनि तारख् किम् तापदानम्
 ह्यम् ईशानम् पोश-पूजा ॥ ११४५ ॥
 आकाशि पोश-वर्णन् हनि हनि कुम्
 रथवान-कनि कुम् सूर्य-देवता ।
 सायवान बन्धोमत् कुम् आस्मानम्
 ह्यम् ईशानम् पोश-पूजा ॥
 द्यकस् प्यठ् चन्द्रम् प्रजलान् लाल् कुम्*
 वाव-लूकपाल् कुम् करान् गजिगाह् ।
 ब्रह्मा त विष्णु किम् सूर्य जपानम्
 ह्यम् ईशानम् पोश-पूजा ॥
 त्वप्य ताह् कुम् करान् सामानम्
 इन्द्राज मरकल-बरदार कुम् ।

* अथस् कथं चन्द्रम् ह्यथ रमाल् कुम् इति पाठान्तरम् ॥

श्रीमद्धारुद्रमूर्तिः वृतः जगन्मात्रा उमादेव्या

पुष्पपूजायाः ० ॥

प्राणः वृतः बुद्ध्या ध्यानं वृतं धारणया

भक्तिभावनया वृतः सत्स्वभावः ।

प्राप्तमुक्तिः कृतः कृष्णः (यतः) वृतः शिवसूक्तिस्तुत्या

पुष्पपूजायाः ० ॥ ५४ ॥

पुनरपि पुष्पपूजोचिताः सहभूतसामयौवर्णनोपेत-

कीर्तिगीतौः प्रस्तौति ॥ ५५ ॥

मुक्तास्थाने तारकाः सन्ति-यस्य आतपत्रे

(तस्य) अस्ति-मत्तः ईशानस्य पुष्पपूजा ॥ ११४५ ॥

आकाशमार्गेण पुष्पवर्षणं अंशे अंशे अस्त्यस्य

रथवाहक-स्थाने अस्त्यस्य सूर्यदेवता ।

वितानरूपता संभूता अस्त्यस्य आकाशस्य

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

ललाटस्य पृष्ठे चन्द्रमाः देदीप्यमानः मणिः अस्त्यस्य

वायुलोकपालः अस्त्यस्य कुर्वन् चामरवीजनम् ।

ब्रह्मा विष्णुः च स्तो-ऽस्य सहचरौ याप्ययानस्य

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

चित्रगुप्तः क्रमस्थापनं अस्त्यस्य कुर्वन् सामग्र्याः

इन्द्रराजः मयूरपिच्छवीजनकर्ता अस्त्यस्य ।

दर्मराज यवुमतु प्यठ् दर्म-दानम्

अम् ईशानम् पोश-पूजा ॥

मत-अपि सय् कल् ह्यय् मञ्जु वानम्

अत्र् कोफूर् अकान् हिम् ।

सतवय् ग्रहदि हिम् ह्यय् विमानम्

अम् ईशानम् पोश-पूजा ॥

गंगासागर ह्यय् अम् गंगा

बुद जालान् अम् दीपमाला ।

लक्ष्मी मीठि अम् दिवान् दामानम्

अम् ईशानम् पोश-पूजा ॥ ११५० ॥

नाबद् आपरान् महाविद्या अम्

करान् जमुना अम् वावज्य-वाव् ।

दद-माजू सरस्वतीं सूत्य अम् पानम्

अम् ईशानम् पोश-पूजा ॥

जंगि-याल् अनवज् अम् पान सिद्धा

व्यूग् लेखान् अम् कर्मलेखा ।

आत्म-रूप वसवुन् कुह् मनकिम् थानम्

अम् ईशानम् पोश-पूजा ॥

वासुख् त शेषनाग् छेरि-वरदार हिम्

रत्न-हन्दु म्क्त-हार कुस् नालि ।

गट् सज्जु गाग् आव् सारिसय् जहानम्

अम् ईशानम् पोश-पूजा ॥

धर्मराजः नियतः प्रति धर्मदानवारणे

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

सप्त-ऋषयः सप्त तीर्थजलानि गृहीत्वा मर्धं कमण्डलुपात्रस्य

सुगन्धपुष्पस्वदविशेषं कर्पूरं आसिञ्जन्तः सन्त्यस्य ।

सप्तैव सूर्यादिग्रहाः सन्त्यस्य धृत्वा विमानम्

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

गङ्गासागराख्यकमण्डलुविशेषं धृत्वा अस्त्यस्य गङ्गा

रत्नोद्गमीजविशेषं दाहयन्ती अस्त्यस्य दीपमालादेवता ।

महालक्ष्मीः चुम्बनानि अस्त्यस्य ददन्ती वस्त्राधोभागे

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥ ११५० ॥

पाणितानि मुखे-ऽर्पयन्ती महाविद्या अस्त्यस्य

कुर्वन्ती यमुना अस्त्यस्य तालपत्रव्यजनवायुचालनम् ।

धात्री सरस्वती सहचरन्ती अस्त्यस्य स्वरूपात्मनः-शिवस्य

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

शकुनोचितामद्गादिपूर्णा-स्थालीं समीपमानयन्ती अस्त्यस्य स्वयं

सिद्धिदेवता

चित्ररेखात्मकविमानबिम्बं लिखन्ती अस्त्यस्य कर्मलेखा ।

(यो ऽयं) आत्मरूपेण वासशीलः अस्ति मनसः स्थाने

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

वासुकिः शेषनागः च वेत्रवाहकौ-पुरोगौ स्तो-ऽस्य

रत्नानां मुक्तानां-हारः अस्त्यस्य वैक्लव्यरूपेण ।

तमः अपगतं प्रकाशः समागतः सर्वस्यैव जगतः

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

कुवौर्-जौ त वरुण् किम् खर्च-वर्दारय्

मोर् खर्गद्वारय् सूत्य-सूत्य् ह्यय् ।

रथ किख् गंडिमति मङ्ग मैदानम्

छम् ईशानम् पोश-पूजा ॥

द्यकम्-प्यठ् चन्दन-व्यक् कुम् तौजवानम्

बुधिम् कुम् करोर-सूयक् तौज् ।

छम् दया गुलि गंडिय् तम् दयावानम्

छम् ईशानम् पोश-पूजा ॥ ११५५ ॥

अर्ग कर् मनम् त पोश कर् प्रानम्

कृष्ण पूजाय लाग् सनिदानम् ।

जालिय् पाफ् गालिय् अज्ञानम्

सय् छह भगवानम् पोश-पूजा ॥ ५५ ॥

56. PRAISE OF ŚIVA AT THE PUŠPA-PŪJĀ, INCLUDING A
LIST OF HOLY PLACES.

बाव-पंपोश् फ़लि प्रथम-सरसय्

शिव-शंकरसय् छह पोश-पूजा ॥ ११५७ ॥

शिव-द्यान् दारन् वौद् व्यस्तारन्

अमृय् किह् हारन् कारन् त देव् ।

वैकुण्ठ् सौपन् सानिस् गरसय्

रामेश्वरसय् छह पोश-पूजा ॥

अमरनाथकिम् निश अमरसय्

तीर्थयात्राय द्राय् ह्यय् पुन्य-फलम् ।

कुवेरः (लोकपालः) वरुणः (लोकपालः) च स्तो-ऽस्य व्ययविधाना-
धिकारिणौ

सर्वं स्वर्गद्वारमेव (तत्रत्यधनसंपदं) सह-कृतं धृत्वा ।

गथाः सन्ति-स्तैः नियम्य-स्थापिताः मध्ये दीर्घस्थलस्य

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥

ललाट-पट्टे चन्दन-तिलकं अस्यस्य तंजोमयदीपिकम्

मुखस्य अस्यस्य कोटिसूर्यस्येव तेजः ।

अस्यस्य दयाधिदेवता अञ्जलिं बद्ध्वा तस्य महादयालोः

अस्ति-मत्तः ईशानस्य ० ॥ ११५५ ॥

अर्घ्यं (अत्ततरुपं) कुरु मनः पुष्परूपान् च कुरु प्राणान्

हे-कृष्णाख्य पूजार्थं संयोजयस्व संनिधिस्थाय ।

(स शिवः) दाहयिष्यति-तव पापानि विनाशयिष्यति-तव अज्ञानं
(तत्कार्यभूतजन्ममरणादिकं च)

सैव अस्ति भगवत-ईशानस्य पुष्पपूजा ॥ ५५ ॥

शिवस्तुतिः पुनरपि पुष्पपूजावसरे ॥ ५६ ॥

भक्तिपद्मानि प्रफुल्लानि प्रेमसरसः

(तैः) शिवशङ्करस्य अस्ति पुष्पपूजा (विधेया) ॥ ११५७ ॥

शिवध्यानं धारयन्तः वेदान् विस्तारयन्तः

अमृतं (इव) सन्ति सिञ्चन्तः कारणानि देवाः च ।

वैकुण्ठस्थानं (इव) संपन्नं अस्माकं गृहमेव

रामेश्वरात्मनः (शिवस्य) अस्ति पुष्पपूजा ॥

अमरनाथक्षेत्रस्य समीपात् अमरस्य

तीर्थयात्रायाः निर्गताः (वयं) गृहीत्वा पुण्यफलम् ।

सर्व-तौर्य-फलं कुहं वडु कश्मौर-मरमय्

मुक्तौश्वरमय् अहं पोश-पूजा ॥

म्वड आदिदेवस् कुहं जै-जै-कारय्

गडु दिस त अस् अनवारय् ब्रौठ ।

गनिशबल-जल हल-मुमल-दरमय्

लम्बोदरमय् अहं पोश-पूजा ॥ २१ ६ ० ॥

नवदल कल वन्द अमरेश्वरमय्

यजिवारि कर शंकरमय् पूज् ।

व्यञ्जवारि प्रदखन् दिम चक्रदरमय्

विजयेश्वरमय् अहं पोश-पूजा ॥

बाल प्यठ् तोतलाय अर्चन् करमय्

अनयनाग कर माग-मासमय् आन् ।

शाफ् चल् इन्द्रस् त गव् आश्वरमय्

विश्वम्भरमय् अहं पोश-पूजा ॥

अर्ग पोश भर्गशिखाय पूज् करमय्

मटन् वातिथ् हटन् अपराद् ।

म्वक्थ् गक्कि प्यतरन् लन-मातरमय्

श्रीभास्करमय् अहं पोश-पूजा ॥

शिव-राग काकोट-नाग वौद् परमय्

पापहरन्-नाग हरनम् पाफ् ।

भौमसेननि-पाठि ह्यय् हलधर मय्

हरीहरमय् अहं पोश-पूजा ॥

सकलतीर्थानां-फलं अस्ति महत् कश्मीरमण्डलस्यैव

मुक्तीश्वरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

प्रथमं आदिदेवस्य अस्ति जय-जय-कारः

जल-स्नानं देहि-तस्य नाम अस्ति-तस्य क्रमप्राप्तिः प्रथमं

(पूजादेः) ।

गणेशब्रह्माख्यक्षेत्रजलेन हलमुसलायुधधारिणः

लम्बोदरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥ ११६० ॥

नवदलतीर्थं शिरः समर्पयिष्यामि अमरेश्वराय

यज्जिवोम्-नाम्नि-क्षेत्रं कुर्यां शङ्करस्य पूजां ।

विजयेश्वरक्षेत्रे प्रदक्षिणानि विधास्यामि चक्रधराख्यशिवस्य

विजयेश्वरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

गिरि-पृष्ठं तोतलादेव्याः अर्चनां करिष्यामि

अनन्तनागतीर्थं कुर्यां माघमासे स्नानम् ।

(यत्र) शापः अपगतः इन्द्रस्य पुनः गतः आश्चर्यम्

विश्वम्भरशिवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

अर्घ्येण पुष्पैः भर्गेशिखायाः पूजां करिष्यामि-तस्य

मार्तण्डक्षेत्रं प्राप्य अपगमिष्यन्ति अपराधाः ।

मुक्तिः संपत्स्यति पितृगणस्य क्षणमात्रे-एव

श्रीभास्करशिवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

शिवरागेण कार्कोटनागक्षेत्रे वेदं अधीयीय-तस्य

पापहरणनागक्षेत्रे अपगमिष्यन्ति-मे पापानि ।

भीमसेनवत् आश्रित्य हलधरम्

हरिहरात्मनः अस्ति पुष्पपूजा ॥

प्रीम-पोश-माल ह्यथ बाल-प्यष्टि तरस्य

सुनशाय उमाय कर पोश-पूज् ।

चमा करि म्यति द्यानाह् स्वरस्य

उमाधरस्य ह्यह पोश-पूजा ॥ ११६५ ॥

कूटिहेर अन्दि-अन्दि फेर तथ सरस्य

कूटी-तीर्थकु कुस् महिमा ।

आशु थव संकर्षणनिस् वरस्य

कूटीश्वरस्य ह्यह पोश-पूजा ॥

खस रुखस्य ह्यथ नन्दिकेश्वरस्य

शिवस् त शिवाय कर पोश-पूज् ।

परमेश्वरिथ त परमेश्वरस्य

जम्बुकेश्वरस्य ह्यह पोश-पूजा ॥

अश्वनि मङ्ग करिथ न्यथ व्रथ दरस्य

चिनवनि ब्वय्यनख पाद्य-प्रनाम् ।

खन्दनार्य वन्द पान् श्याम-खन्दरस्य

पौताम्बरस्य ह्यह पोश-पूजा ॥

क्षीर-खण्ड कन्द-सूत्य यालाह वरस्य

प्रीम-सूत्य आपरिथ वन्दहास् पान् ।

नील-नाग नीलकण्ठस् दिगंबरस्य

वीद-सागरस्य ह्यह पोश-पूजा ॥

देव-स्यली ह्यह देवसरस्य

सार्थनिय् देवन् पाद्य-प्रनाम् ।

प्रेमात्मपुष्पमालाः गृहीत्वा गिरिपृष्ठात् तरिष्यामि-तस्य

सुनशायाः (देव्याः) उमायाः (तत्क्षेत्रे) करिष्यामि पुष्पपूजाम् ।

दयां करिष्यति ममपि ध्यानं (यथा) स्मरिष्यामि-तस्य

उमाधरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥ ११६५ ॥

कोटीश्वरक्षेत्रे परितः परिवर्तय तस्य सरसः

कोटितीर्थतीर्थस्य अस्ति-यस्य माहात्म्यम् ।

(तत्र) आशां निधास्यामि संकर्षणाख्यमहादेवस्य वरस्य

कोटीश्वरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

आरुह्यामि आज्ञापनं गृहीत्वा नन्दिकेश्वरात्

शिवस्य च शिवायाः करिष्यामि पुष्पपूजाम् ।

परमेश्वरीरूपायाः च परमेश्वरात्मनः

जम्बुकेश्वरमहादेवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

त्रयाणांमेव (पूजनाय) सज्जनां कृत्वा नित्यदा व्रतानि धारयिष्यामि

त्रिभ्य-एव भूयान्नाम-तेषां पाद-प्रणामः ।

त्रिसन्धाक्षेत्रे (तत्रस्थाय) उपहारी-कुर्यां स्वात्मानं श्यामसुन्दराय

पौताम्बरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

सितासंयुक्तपायसेन फाणितेन स्थालीं पूरयिष्यामि-तस्य

अतिप्रेम्णा भाजयित्वा उपहारयेयं-तस्मै स्वात्मानम् ।

नीलनागाख्यक्षेत्रविशेषे नीलकण्ठस्य दिगम्बररूपस्य

वेदसागरभूतस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

सर्वदेवानां-क्षेत्रस्थानं अस्ति देवसरः-नाम्निपुरगणे

(तत्र) सर्वभ्य-एव देवेभ्यः पादप्रणतिरस्तु ।

वासुक-नाग आन शम यम स्वरमय

मय कौमरसय अह पोश-पूजा ॥ ११७० ॥

कपाल-मोचन वक्ति-बाव वरमय

पाप-क्षय गच्छिष्य पर शाप-मोचन ।

पालवनि कपाल-माला-दरमय

त्रिशूलधरमय अह पोश-पूजा ॥

नय स्रुत्य ह्यथ पननिस् स्वपरमय

शिव-राग प्रयाग-मङ्ग कर आन ।

कूटी-तीर्थ पोश लाग ईश्वरमय

त्रिपुष्करमय अह पोश-पूजा ॥

गंग-जटन वातिष्य वर मंग हरमय

अमृतच दार व्यावनाथम् ।

तमन्दिस् प्रारवुनु कुस् आसरमय

जटाधरमय अह पोश-पूजा ॥

स्वयम् गच्छिष्य त प्रथम् वरमय

कालाग्नि-रुद्रस् त भद्रकालिय ।

पूज निष्कल कल-माला-धरमय

कालशेखरमय अह पोश-पूजा ॥

तुलमुलि पर्जन्याविष्य सय-म्बरमय

राजर्यज्ञ माज्य राज्ञिय कर पूज ।

दूप-दौफ आलवस् ह्यथ चामरमय

भूतेश्वरमय अह पोश-पूजा ॥ ११७५ ॥

(यत्) वासुकिनागतीर्थं स्नानेन शान्तचित्तो-भविष्यामि पतिष्यामि
(च) स्मरणे
सैव कौंभरेति-नाम्ना-प्रसिद्धस्य-तीर्थस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥ ११७० ॥

कपालमोचनाख्य-तीर्थविशेषे भक्तिभावनां धारयेयं-तस्य

पापक्षयः भूत्वा (क्षीणपापो भूत्वा) पठिष्यामि शापमोचनाख्य-
स्तोत्रमन्त्रान् ।

जगत्पालकस्य कपालमालाधरस्यैव

त्रिशूलधरनाम्नः-शिवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

नित्यदा सह धृत्वा स्वीयं परकीयं (च)

शिवानुरागेण प्रयागतीर्थमध्ये करिष्यामि स्नानम् ।

कोटितीर्थाख्यतीर्थं पुष्पाणि निवेदयिष्यामि ईश्वराय

(तत्र) त्रिपुष्कराख्यमहादेवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

गङ्गाजटन्-नाम्नि-तीर्थं प्राप्य वरं प्रार्थयिष्यामि हरादेव

(तत्र) अमृतस्य धाराः पाययिष्यति-मां-सः ।

तस्यैव प्रतीक्षमाणः अस्ति आश्रयदानस्य

जटाधरमहादेवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

स्वयम्-नाम्नि-गिरिक्षेत्रे गत्वा तु प्रीतिं धारयिष्यामि-तस्य

कालाग्निरुद्रात्मनः-शिवस्य (तत्सहवासिन्याः) भद्रकाल्याः च ।

पूजां-करिष्यामि निष्कलस्य कपालमालाधरस्यैव

कालशेखराख्यस्य-महादेवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

तुलमुलु-नाम्नि-क्षेत्रे उपलब्धं सद्गुरुमेव

महाराजगः जगन्मातुः राज्ञीदेव्याः करिष्यामि पूजाम् ।

धूपं-रत्नदीपं जघ्म-आमयिष्यामि-तस्य सह चामरेणैव

भूतेश्वरस्य-तद्रूपदेवतास्वामिनः अस्ति पुष्पपूजा ॥ ११७५ ॥

रामरादन-प्यठ मन पूज् करस्य

प्रारम् हरम्बख वरस्य तल् ।

वरञ्ज-बल खस वात प्यठ ब्रह्मसरस्य

जगदीश्वरस्य छह् पोश-पूजा ॥

हंस-द्वार नेर वात प्यठ कोलसरस्य

शिव-लोल गंगाथ मञ्जु कर आन् ।

विश्वरूप् ज्ञानिथ् विश्वेश्वरस्य

गंगधरस्य छह् पोश-पूजा ॥

अर्जुन-देवन् ह्यथ युधिष्ठिरस्य

नारान्-नाग कर्ह् द्यान पूजा ।

मनकिस् मन्दिरस् मञ्जु श्रीधरस्य

बोधेश्वरस्य छह् पोश-पूजा ॥

पर्वत शारिकाथ लीला परस्य

वामदेव् रक्कि अस्य परनय तल् ।

गात्र्यम् संकटकस् अस्वरस्य

चक्रेश्वरस्य छह् पोश-पूजा ॥

रंग-रंग कंग्-पोश् फ्रलि पौपरस्य

ज्वालाय बालाय पूजि लागस् ।

श्री-महादेवस् त भस्माधरस्य

हर्षेश्वरस्य छह् पोश-पूजा ॥ ११८० ॥

नाग नाग फेर कूतु दथ् बवसरस्य

लाग नाग-नाथस् कुन् मन प्रान् ।

रामराधनगिरिसमीपवर्तिक्षेत्रात् मनसा पूजां करिष्यामि-तस्य

प्रतीक्षित्य-तस्य हरमुखगिरेः द्वारस्य उपत्यकामूले ।

(तत्र) बरजबल-नाम्नि-प्रदेशे आरोक्ष्यामि प्राप्स्यामि पृष्ठे (समीप-
स्थाने) ब्रह्मसरसः
जगदीश्वरस्य (तद्देशवर्तिदेवावतारस्य) अस्ति पुष्पपूजा ॥

(ततः) हंसद्वारात् निर्गमिष्यामि प्राप्स्यामि (च) समीपं कौलसरसः

(तत्र) शिवहार्देन गङ्गायाः मध्ये करिष्यामि स्नानम् ।

विश्वरूपं परिज्ञाय विश्वेश्वरं-शिवम्

गङ्गाधरस्यैव अस्ति पुष्पपूजा ॥

अर्जुन-देवेन (यथा) सहायौकृत्य पुधिष्ठुरम्

नाराण-नाग-नाम्नि-क्षेत्रे कृता (करिष्यामि) ध्यानेन पूजाम् ।

(तत्र) मनोरूपस्य देवालयस्य मध्ये श्रीधरस्यैव

बोधेश्वर-देवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

(ततः) पर्वताख्ये-प्रद्युम्नगिरौ शारिकायाः कीर्तिस्तुतीः पठिष्यामि-
तस्याः

(यत्र) वामदेवाख्यः-शिवः पालयिष्यति अस्मान् पादयोः तले
(समाश्रितान्) ।

विनाशयिष्यति-मम संकटात्मकं असुरम्

चक्रेश्वरशिवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

नानाविधानि कुङ्कुमपुष्पाणि विकसितानि पाँप-नाम्नि-प्रदेशे

ज्वालामुख्याः बालादेवतायाः पूजायै समर्पयिष्यामि-तस्याः-तानि ।

श्री-महादेवस्य (तद्देवताभिन्नस्य) तु भस्मपरिमलिताङ्गस्य

हर्षेश्वरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥ ११८० ॥

क्षेत्रे क्षेत्रे (प्रतिक्षेत्रं) संचरिष्यामि कियत् अस्मिन् भवसरसि

संयोजयिष्यामि नागनाथं प्रति मनः प्राणांश्च ।

पूज् कर अन्दर् शिव-मन्दिरमय्
 आत्म-रूप हरमय् अह पोश-पूजा ॥
 कृष्णम् शिवप्रयमुक् च्यावि चरमय्
 तीर्थ-फल दाव्यम् गरमय् मञ्जु
 रूप हाव्यम् मञ्जु जनमातरमय्
 गडचरमय् अह पोश-पूजा ॥ ५६ ॥

57. THE PROCEDURE AT THE PUṢPA-PŪJĀ.

अनिख् वनि-दिथ् च्चपरिथ् पोश् सारिथ् ।
 करनि लङ्गि पोश-पूजा चारि चारिथ् ॥ ११८३ ॥
 यिह्-कैकाह् ओसु लाङ्गिम करनि लङ्गि तिथ् ।
 प्रसन् सौपेन् तिमन् प्यठ् पान शिव-जिय् ॥
 करिथ् प्रथ-रंग रंग पोशनय् डेर ।
 कसख् शिव-शक्ति-रूपम् अन्दि-अन्दिय् गेर ॥ ११८५ ॥
 परान् ओसु वौद-मंगल्-श्रूख् ब्रह्मा ।
 उमा अय् सूत्य्-सूतिय् कर् च्चमा ॥
 तिमन् बास्योव् न्यवर् अन्दर् शिवय् शिव् ।
 चलुख्-नीरिथ् शिव-मन्दिय् लोल आलव् ॥ ५७ ॥

58. A RAPTUROUS SONG OF THE FAITHFUL AT THE PUṢPA PŪJĀ
IN HONOR OF ŚIVA.

वृशवम् युस् कुह् खमवुनुय
 हृदयम् मञ्जु कुह् वमवुनुय ।

पूजां करिष्यामि अन्तःकरणात्मनि शिवालये-एव

स्वात्मदेवतारूपस्य हरस्यैव अस्ति पुष्पपूजा ॥

कृष्णाख्यस्य शिवप्रीत्यात्मकं पाययिष्यति भङ्गारेणुधूमम्

(यथा) तीर्थसेवनफलं अदापयिष्यत् गृहस्यैव मध्ये ।

रूपं अप्रकटयिष्यत्-तस्मै मध्ये क्षणमात्रकालस्यैव (शीघ्रमेवेत्यर्थः)

षडक्षरमन्त्रात्मनः-शिवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥ ५६ ॥

पुनरपि प्रक्रान्तं स्तुतिपूर्वकपूजोपयोगितया प्रस्तौति ॥ ५७ ॥

आनीतानि-तैः विचित्र्य समन्तादेव पुष्पाणि सर्वाण्येव (नानाविधानि) ।

कर्तुं प्रवृत्ताः पुष्प-पूजां अन्विष्य अन्विष्यैव ॥ ११८३ ॥

यत्-किञ्चित् आसीत् आवश्यकं विधातुं प्रवृत्ताः तदेव ।

प्रसन्नः संपन्नः तान् प्रति (तेन) स्वयं श्रीशिवदेवः ॥

कृत्वा सर्वप्रकारेण नानावर्णानां पुष्पाणां कूटानि ।

कृतस्तैः शिवाभिन्नशक्तिरूपस्य परितः आवृत्तिक्रमः ॥ ११८५ ॥

पठन् आसीत् वैदिकमङ्गलश्लोकान् ब्रह्मा ।

उमा-देवी अस्ति-ते सहचरन्ती कुस त्वं क्षान्तिम् ॥

तेषां (तु) भासमानो-ऽभूत् बहिः अन्तश्च शिवात्मैव शिवः ।

निर्गतश्चान्तरात्-तेषां शिवस्यैव प्रेम्णा आहूतिशब्दः ॥ ५७ ॥

हार्दाद्वह्निर्निस्सृतभक्ष्यपेतस्तुतिप्रस्तावना ॥ ५८ ॥

वृषभं यः अस्ति आरोहणशीलः

हृदयस्य मध्ये अस्ति (स एव) निवसन् ।

यिधि-ना दिधि दर्शनय

करमय् पोश-वर्णुय । ११८८ ॥

पानस् कुह् वस् मलवुनुय

द्यकस् कुस् चन्द्रम ननुय ।

दयुम् काह् कुस् न कुय् कुनुय

करमय् पोश-वर्णुय ॥

प्रथ ज्याय सुय् कुह् आसवुनुय

संकठ् त दख् कुह् कामवुनुय ।

ल्वलि-मञ्जु ह्यमोन् ललवुनुय

करमय् पोश-वर्णुय ॥ ११८९ ॥

मायाय खदराह् कुह् सनुय

कुय् तथ् मुणिकल् तरनुय ।

तमि मञ्जु सुय् कुह् तारवुनुय

करमय् पोश-वर्णुय ॥

स्वप्रकाश् रूप् कुस् ननुय

गाश-रस्त्यन् कुन वनुय ।

गाश-निश् रातस्वगल् अनुय

करमय् पोश-वर्णुय ॥

गङ्गि-ना पालनाय कुनय

जाज्ञ-गाश् ह्ययि बख्चुनुय ।

असि ह्यमोन् पर्जन्यावुनुय

करमय् पोश-वर्णुय ॥

आगच्छन्नु ददातु साक्षात्कारम्

कुर्या-नाम-तस्य पुष्पवर्णमेव ॥ ११८८ ॥

स्वभूतौ अस्ति (यः) भस्म परिमलयन्

(यस्य) भाले अस्ति-तस्य चन्द्रमाः प्रकटः ।

द्वितीयः को-ऽपि अस्ति-तस्य न, अस्ति-सः एकाकीव

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥

प्रत्येकस्मिन् स्थाने स-एव अस्ति वर्तमानः

संकटं (अस्माकं) दुःखं च अस्ति अपनयन् ।

परिष्वङ्गमध्ये आरप्स्यामहे-तं लालयितुम्

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥ ११९० ॥

मायारूपः समुद्र-एकः अस्ति अतिगम्भीरः

अस्ति तस्य अतिदुष्करं तरणम् ।

तस्य मध्यात् स-एव अस्ति तारयन्

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥

(तस्य) स्वप्रकाशात्मा स्वरूपः अस्ति-तस्य प्रत्यक्ष-एव

प्रकाशरहितानां नास्ति उपलक्षणविषयः ।

(यतः) प्रकाशात् (प्रकाशकाले दिवसे ऽपि) पेचकपत्ती अन्ध-एव

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥

गच्छतु-नाम (संभविष्यति ननु) पालनायां संमुखः

ज्ञानात्मकं प्रकाशं प्रवृत्तो-भविष्यति अनुग्रहीतुम् ।

(येन हेतुना) वयं प्रवृत्ता-भविष्यामस्तं उपलक्षयितुम्

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥

ज्यथ् थव् ज्यथ् कुन ज्यनुय

सुय् सय् रोजि पथ्-कुनय ।

इहय् कथ् न्यथ् मानवुनुय

करसय् पोश-वर्शनुय ॥

ग्वन-सूत्य् मनसय् मनुय

वनसय् ह्यमोन् कारुनुय ।

दारनाय द्यान दारुनुय

करसय् पोश-वर्शनुय ॥ ११८५ ॥

खन पोश व्यन ज्ञानुनुय

शरनय् गक्त तस् कुनय ।

लूव् कुस् न कुय् न्यथ् ननुय*

करसय् पोश-वर्शनुय ॥

हर-नाव् वलिंज्य खनुय

शिव-लूख् ह्यतु प्रावुनुय ।

तति कुन ज्यथ् त मरुनुय

करसय् पोश-वर्शनुय ॥

स्थूल-रूप सुय् कुह् शूवुनुय

सूक्ष्म-रूप देह-निश् व्यनुय ।

मायाय अन्द रोजुनुय

करसय् पोश-वर्शनुय ॥

अस्य मज्ज सुय् कुह् कुन् जनुय

शख्च-सूत्य् बख्च तोठवुनुय ।

(तत्सद्भावात्) चित्तं निधेहि जनित्वा नास्ति पुनर्जन्म

स-एव सत्यात्मा स्यात्यति पश्चादवशिष्य ।

इमामेव कथां नित्यं मन्यमानो-ऽहम्

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥

सद्गुणसंपत्तया मनस-एव अतिगम्भीरः

वनात् प्रवृत्ता-भविष्यामस्तं मार्गयितुम् ।

(तदर्थं) धारण्या ध्यानेन धारणीयः-सः

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥ ११९५ ॥

स्वर्णपुष्पमिव व्यनाख्यलतापत्रं ज्ञातव्यम्

शरणमेव गच्छ-नाम तं प्रत्येव ।

लोभः (पूजादेरन्यकृतायाः) अस्ति-यस्य न, (यतः) अस्ति-सः नित्यं
नग्न-एव

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥

हरेति-नाम हृत्कमले खातमस्माभिः •

(येन) शिवलोकः आरब्धः अवाप्तुम् ।

तत्र नास्ति जनित्वा पुनः मरणम्

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥

स्थूलरूपेण (देहादिना) स-एव अस्ति शोभमानः

सूक्ष्मात्मना देहात् भिन्न-एव ।

मायासकाशात् बहिरेव स्थितिशीलः

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥

अस्माकं (सर्वेषां) मध्ये स-एव अस्ति एकः पुरुषः

शक्त्या-हेतुभूतया भक्तिविधानस्य तुल्यम् ।

पोश-पूजाय खतु वनुय
 करसय पोश-वर्षनुय ॥
 अग्नन् ह्यतु प्रजलनुय
 अक्कच-सूत्य बल् निववुनुय ।
 ब्रह्मा-मन्दु विष्णुनुय
 करसय पोश-वर्षनुय ॥ १२०० ॥
 संसार-सर् कुह् बडु मनुय
 व्वन्दुकुय चन्द कुन कनुय
 हर नाव-तार् तारवुनुय
 करसय पोश-वर्षनुय ॥
 लीर-खंड-यालाह् अनुय
 कन्द-नाबद-सूत्य गनुय ।
 दय ह्ययि दय-वत खनुय
 करसय पोश-वर्षनुय ॥
 कृष्णन् बक्ति-बाव् वनुय
 रंग-रंग बंग व्यनु व्यनुय ।
 दिथि तस् लोल मस् चनुय
 करसय पोश-वर्षनुय ॥ ५८ ॥

59. SONG ON PUTTING ON THE WEDDING GARLAND.

वक्त-वत्सल मोनुख म्यानि मननय
 शक्ति-नाथ गंडयो मननय-माल्* ॥ १२०४ ॥

* शक्तिराहित्ये मननात्ममालाया असंभव इति च द्योत्यते ।

भवता चण्डाली मुक्तिं प्रापिता, द्यूतकृत्युचन्द्रः संपादितः, इत्यादि कार्याणि
 स्वशक्त्यैव कृतानि । तत्स्मरणं च मननमुच्यते ॥

पुष्पपूजापुष्पाणां आरूढः (संपन्नः) कूटः

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥

अग्निना (च) आरब्धं प्रज्वलितुम्

आहुतीभिः बलं स्वीकुर्वन् ।

(यत्र) ब्रह्मदेवस्य विष्णोश्च (बलिमित्यन्वयः)

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥ १२०० ॥

संसारान्ध-सरः अस्ति महत् गम्भीरम्

चित्तात्मकं “ पाकट ”-विशेषकं नास्ति रिक्तम् ।

हरेति-नाम नौतरपण्यमस्ति (नः) तरणोपायः

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥

शर्करामिश्रपायसस्थाली आनीता (या)

सिताविशेषेण-फाणितादिना (च) घनीभूतासीत् ।

ईश्वरः आरप्यते विवाहविध्युपयुक्तान्नं भोक्तुम्

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥

(ग्रन्थकर्तुःस्वालापानुकूलोक्तिः) कृष्णाख्येन भक्तिभावः कथितः

नानाप्रकारेण भङ्ग्या (कृन्दसां) भिन्नं भिन्नमेव ।

दास्यति तस्मै स्वप्नेमात्मानं आसवं पानाय

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥ ५८ ॥

(प्रसङ्गतो मङ्गल्यमालाख्यविवाहोपयोगिपुष्पमालाबन्धन-

गीतिं तद्योग्यकीर्तिंश्च गायन्ति ॥ ५६ ॥

हे-भक्तवत्सल संमतस्त्वं ममेव मनसेव

हे-शक्तप्रभिन्नस्वामिन् बध्नीयां-ते मङ्गल्यमालाख्यपुष्पमालाम् ॥

१२०४ ॥

बूझि बूझि अवनय्य युस् करि मननय्य

निदिद्यासन ज्ञान-दौफय्य ज्ञाल् ।

साचात्कार कुख् शिवरूप नननय्य

शक्ति-नाथ गंडयो मननय्य-माल् ॥ १२०५ ॥

आदिकार् दितु-मतु कुय्य सय्य-जननय्य

मज्ज कुय्य अन्द ह्यय्य माया-ज्ञाल् ।

निर्ग्वन लगयो दृश्यनय्य ग्वननय्य

शक्ति-नाथ गंडयो मननय्य-माल् ॥

यिय्य कुख् त तिय्य कुख् किय्य कुख् नननय्य

सुय्य ज्ञानि यस् बनि दय्य हिह् हाल् ।

वनु दिय्य ननु वुक्कि वुक्कि अनि किह् वननय्य

शक्ति-नाथ गंडयो मननय्य-माल् ॥

देहान्दकारुक् कुल्ल ह्ययि कननय्य

तीव्र-वैराग्यकु सूरार्ह वाल् ।

शिवरूप तिय्य बनि यिय्य प्रहि-पननय्य

शक्ति-नाथ गंडयो मननय्य-माल् ॥

बौशन यिम् म्वख् चय्य कुन् अननय्य

तिमनय्य आय्य मंगि काल् यच्चू-काल् ।

तिहृय्य अक्कि-नाँटि मज्ज कल्याण्य वननय्य

शक्ति-नाथ गंडयो मननय्य-माल् ॥

लोल आलव अग्नि-फ्यर्ह बैस् कननय्य

च्यान्यन् गक्किना तर् किम् लाल् ।

श्रुत्वा श्रुत्वा पुराणादिश्रवणानि यः करिष्यति मननम्

तस्य निदिध्यासनात्मना ज्ञानदीपमेव प्रज्वलय ।

साक्षात्कारदानेन असि शिवरूपः प्रत्यक्षीभवन्

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥ १२०५ ॥

प्रधानभावः दत्तः अस्ति-त्वया सज्जनेभ्यः

मध्ये अस्ति-ते अन्तश्च पृहीत्वा मायाजालम् ।

हे-निर्गुण उपहारीभवेयं-ते ईदृशेषु गुणेषु

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

यादृशः असि, तादृशः च असि, कौदृशः असि प्रत्यक्षीभवन्

स-एव जानाति यस्य भविष्यति ईदृक् सदृशी अवस्था ।

मार्गणानि दत्त्वा प्रत्यक्षं दृष्ट्वा दृष्ट्वा अन्धाः सन्ति भवन्तः

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

(अयं जीवात्मा) देहान्धकारात्मा वृत्त प्रवृत्तो-भविष्यति निष्कृतत्वन्तु-
भवितुम्

तीव्र-वैराग्यात्मकान् तुषारकणान् अवरोपय (अत्र विधेहि) ।

शिवभावेन तदेव भविष्यति (यदेव) पौषमासि-वृत्तपर्णानाम्

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

हे-भीषणात्मन् ये सांमुख्यं त्वामेव प्रति आनयिष्यन्ति

तेषामेव आयुर्बलं कामयिष्यति महाकालः चिरकालपर्यन्तम् ।

तेषां अक्षिनिमेषमात्रस्य मध्ये कल्पान्तकालाः संभविष्यन्ति

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

प्रेमात्मना आह्वानेन (युक्ताः) बाष्पकणाः (मदीयाः) वंशात्मनोः कर्णयोः

तव संगच्छन्तु-नाम सखेहे स्तो-मे कनीनिके ।

सुय् स्वक्त बनिहेस् यथ् किह् स्वक्त वननय्

शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥ १२१० ॥

पकि बाव पर् माननाव पान् पनुनुय्

शाह् पूर् वर्ताव अथि ह्यथ् माल् ।

मङ्ग बाज़रस् वान् लदु निर्दननय्

शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥

ह्यलि ह्यलि लावि लावि मावि मावि ग्वन्यनय्

कुज़रकि खल फल वक्कू स्वक्तहाल् ।

गाटम् गाट प्यव् हर्दरस् कुह् कूननय्

शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥

नेमच्यन् नारिज्यन् यमक्यन् चननय्

समदृष्टि-जल् फिर् मालामाल् ।

निष्काम-कर्म-बूमि कल्पवृच् वननय्

शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥

च्यथ्-आकाश हाव् न्यथ् स्वख् पनुनुय्

क्काडनम् लगुमंतु कुम् पाताल्

रनु कुम् खनवट खड् कुम् खननय्

शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥

योग अग्न् विन् कुम् ज्ञान अन् रननय्

योगेश्वर कुय् मुख-सन्दु माल् ।

अनिच्छाय कर्तम् अनुग्रह् पनुनुय्

शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥ १२१५ ॥

(यत्र) तदेव मुक्तारत्नं अभविष्यत्तस्य यस्य सन्ति मुक्ता-इति (विशिष्टं)
कथयन्तः (विज्ञाः)

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥ १२१० ॥

सत्येन भावेन (वास्तवमूल्येन च) उत्कृष्टं संमानयिष्यामि (परमानाख्यं
तोल्यपरिमाणं च) आत्मानं स्वकीयम्
श्वासं (वणिक्त्वं च) पूर्णं प्रवर्तयेयं हस्ते गृहीत्वा मालाम् ।

मर्धे विपण्येः आपणं आरोपितं निर्धनेन (मया)

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

कणिशं कणिशं मुष्टिबन्धं मुष्टिबन्धं हस्तपूरं हस्तपूरं आवसितस्थानेषु
कैवल्यात्मनि खले फलरूपं (धान्यं) निःसृता मुक्तहालनामक-
विशिष्टधान्यभेदं (मुक्तात्मफलं वा) ।
प्रज्ञायाः हीनता (यत्र) संपन्ना आधिक्ये-सति अस्ति न्यूनीभवन्

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

शौचादिनियमात्मिकासु जलनालिकासु अहिंसादियमात्मिकासु अल्प-
क्षेत्रभूमिषु (निम्नोन्नतस्वभावासु)
समदृष्टात्मक-जलं प्रवर्तय परिपूर्णम् ।

(येन) निष्कामात्मकृतकर्मभूमेः कल्पवृक्षाः संभविष्यन्ति

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

हे-चिदाकाशात्मन् प्रदर्शय नित्यं मुखं स्वकीयम्

अन्वेष्टणार्थं लग्नः अस्मि पाताले ।

कुणिः अस्मि कफोणिना गर्ते अस्मि खनन्

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

योगात्मना अग्निना विना अस्मि ज्ञानात्मकं ओदनं पचन्

हे-योगेश्वर अस्ति-तव भूर्खस्य (मम) निमन्त्रणम् (तत्र भोजने)

(तत्सद्भावे ऽपि) अकस्मादेव कुरु-नाम-से अनुग्रहं स्वकीयम्

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥ १२१५ ॥

दय-दन प्रापय् कुह् प्रय्-कैसि वननय्

वान-रस्तु कर्म-ह्यनु कुस् कंकाल् ।

बडि-भगवान् वज्र् म्य लदत् वान पनुनुय्

शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥

गंड-गंड् वुज् अम्यन् पननय्

वर् दिम् इन्द्रचन्द्र कुख् दयाल् ।

दग्नाव् वलंगिथ् कुख् अन् ग्वननय्

शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥

साद अम् इच्छा कमारी नननय्

स्यजू साज्गर्ह् सूक्तिथ् संबाल् ।

वरूनस् सज्जिवरिकिय् वरतननय्

शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥

शक्तिपात-सूत्य् बक्ति-बाव न्यथनन्यनय्

बक्य् कर् मैना-बाव हिमाल् ।

ताह् खूलु वर्-दिनक्यन् वर्दननय्

शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥

थफ् कर्ह् मनस् चिदानन्द-गननय्

तफ् गव् स्यद् अथि मठ् जफ्-माल् ।

मस्य् कर्ह् नस् इथि प्रथम-मस्-च्यननय्

शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥ १२२० ॥

मैनाय हिमाल् पबुय् कुह् वननय्

चक्रेश्वर् कुय् त्रिजगत्पाल् ।

दैवात्मधनस्य प्राप्तिः अस्ति प्रत्येकस्य संभवन्त्येव

(अहं) पात्ररहितः (कुपात्रः) सत्कर्मभाग्यहीनः अस्मि दरिद्र-
पामरः ।

हे-महैश्वर्यशालिन् संप्रति मद्यं प्रेषय-नाम पात्रं (इयात्मकं) स्वकीयमेव

हे शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

अन्ययः (संबन्धाः) अधुनापि अस्ति-मे अपक्वानां सूत्राणांमेव

वराख्यकर्तेन (वरं च) देहि-मे इन्द्र(यन्त्र)रूपप्रकाशस्वभाव
(हे-भगवन्) असि (यतः) परमदयालुः ।

द्विगुणीकुरु उल्लङ्घ्य असि त्रिभ्यः गुणेभ्य-एव

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

ऋजुस्वभावा अस्ति-मे इच्छात्मिका कुमारी प्रत्यक्षीभवन्ती

सिद्धिं (ऋज्वीं च) प्रसाधिकां प्रेषयित्वा संस्कारय (ताम्) ।

वृत्तपूर्वाहं-तस्य समुद्रकस्य* वर्तनेन

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

परमानुग्रहोद्भूतेन भक्तिभावेन दिगम्बराणां (विनाभूतानां) (नः)

भक्तिं कुरु मेनका-भावं हिमालयसु ।

संबन्धनानि उद्धाटितानि वरप्रदानात्मनां वधूयोग्यवस्त्राणाम्

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥

अवलम्बना कृता मनसः चिदानन्दधनेनैव

तपः संपन्नं सिद्धं हस्ते विस्तृता जपविधानमाला ।

उन्मत्त-इव कृतस्तीनाहं ईदृशेन प्रेमात्ममद्यपानेन

हे-शक्तप्रभिन्न-स्वामिन् ० ॥ १२२० ॥

मेनां हिमालयपर्वतः अस्ति कथयन्

(अयं) संसारात्मचक्रेश्वरः अस्ति त्रिजगत्पालकः ।

* यत्र विवाहादौ कुङ्कुमादिचूर्णं वरपक्ष्यैः संस्थाप्य वधूपक्ष्येषु तत्काले समर्प्यते ।

सौरि देव् चक्रस् फौरि प्रदखननय्

शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥

कृष्णम् हरम्बख स्वख् हाव पनुनुय्

थपि खारतन् प्यठ् सोहंस-बाल् ।

फौरि फौरि नेरि नेरि निर्नय-वननय्

शक्ति-नाथ गंडयो मननय् माल् ॥ ५८ ॥

60. THE WOMEN COMPLAIN THAT THE BRIDE HAS NO ORNAMENTS
SIVA CREATES GOLD, AND IT IS SHOWERED LIKE SNOW
UPON THE BRIDE.

दयन् दयाय सूत्य् ह्यतु दय-वत ख्यन् ।

जनानौ वनवन्-वानिय अन्दर् वन् ॥ १२२३ ॥

शख्थ् थियि वलसनम् संसारं दार्य ।

गच्छम् आसञ्ज् लाँकरन् राज्ञ-कमार्य ॥

इहय् कथ् गय शिवनाथम् कनन्-मञ्ज् ।

सुह् कुय्-ना सार्थनिय् वातिथ् मनन्-मञ्ज् ॥ १२२५ ॥

द'पुख् तमि लाँकरन् क्वाह् गय म्य वनितोम् ।

सुह् कुस् ओशद् कुह् वनिय्य पक् म्य अनितोम् ॥

व्यनय् क'ह् म'हाराजा थविव् कन् ।

महार्यञ्ज् लाँकरन् गय गहन तय् खन् ॥

द'पुख् तमि गहन तय् खन् कथ् किह् वनन् ।

कनन् क'रितोम् कुवना कैसि वनन् ॥

सर्वं देवाः चक्रस्य संचोर्णाः प्रदक्षिणेषु*

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥

(ग्रन्थकृतः स्वालापः) कृष्णाख्यस्य हरमुखगिरौ मुखं प्रदर्शय स्वकीयमेव

हस्तावलम्बेन आरोपय-नाम पृष्ठे हंसत्रालाख्य-सोहंसात्मयोग-
भूमिकायां ।

पुनः पुनः अधित्यकासु निर्गमिष्यति निर्णयात्मवनेभ्यः

हे-शक्त्यभिन्न-स्वामिन् ० ॥ ५९ ॥

स्वर्णमणिवृष्टिवृत्तविवक्षया वृत्तान्तान्तरं प्रकामति ॥ ६० ॥

ईश्वरेण दयया (महामायया) सह आरब्धं विवाहविध्युपयोगि-भोजनं
भोक्तुम् ।

जन्यस्त्रीभिः गीतिवाण्याः मध्ये कथितम् ॥ १२२३ ॥

(यथा) शक्तिः आगमिष्यति उल्लसनं गृहस्थव्यवहारं धारयिष्यति ।

(तथा) योग्या-अस्याः भवितुं अलंकृतिः राजकुमारीरूपायाः ॥

इयमेव कथा संगता श्रीशिवस्य कर्णयोः ।

सः (हि) अस्ति-नाम सर्वेषामेव व्याप्नुवन् मनःसु ॥ १२२५ ॥

प्रत्युक्तं-ताभ्यः तेन अलंकृतिः किं-नाम भवति मां कथयत-नाम-माम् ।

तत् किं औषधं अस्ति कथयित्वैव प्रतीतिं मे आनयत-नाम-मे ॥

विज्ञप्तिः कृता-ताभिस्तस्य हे-महाराज निधास्यथ कर्णौ (शृणु) ।

महाराज्याः-कृते अलंकृतिः अस्ति आभूषणानि पुनः स्वर्णम् ॥

प्रत्युक्तं-ताभ्यः तेन भूषणानि पुनः स्वर्णं किं-वस्तु सन्ति कथयन्तः ।

कर्णयोः कुस्त-नाम-मे (आनयत) अस्ति-युष्माकं-न-किं कस्यापि
प्राप्तियोग्यम् ॥

* अस्य प्रदक्षिणेन संसारचक्रप्रदक्षिणफलं संजायते इति ।

सुह् क्का अन् हिह् यिथु सुह् सन्दारि प्रानन् ।

कुह् क्काह् ग्वन् तथ् ब्रह् दथु खन् कुम् न ज्ञानन् ॥

व्वपदु य्यलि कम् त अम्दन् दथु म्वलुलु गव् ।

हिवुथ् शाह् त गढाह् व्वञ्ज् अस्य करुनु प्यव् ॥ १२२० ॥

तिथुथ् बुतराह्-प्यठ् व्वत्पथ् बनिन् खन् ।

हिविथ् सारिथ् बनन् अद लूव-निश् प्यन् ॥

वनिथ् दथ् तस् बेपर्वायस्य् गय राय् ।

करुन् गगराय् जि गहनस् किचू करिव् ज्याय् ॥

ह्यतुन् खन्-शीन् वालुन् दारि-दार्य् ।

गहन वोतु वारिविकु राजकमार्थ ॥ ६० ॥

61. SONG OF PRAISE TO SIVA, ON ACCOUNT OF THE
SHOWER OF GOLDEN SNOW.

खन्-शीन् बुतराय् बरनय् आय

जै-जै भगवथ्-मायाय ॥ १२२४ ॥

सार्थनिय् गहनकि तमनाह् द्राय

शंकरन् कैचाह् लाँकरन् चावू ।

डाय्-गज् खन्कि खति बूमिकाय

जै-जै भगवथ्-मायाय ॥ १२२५ ॥

शरने आय् व्वञ्ज् च्य बेपर्वाय

बडि दय थित अस्य दयाय-प्यठ् ।

दरि नय् लर्थ फेरन् लर्थ ज्याय

जै-जै भगवथ्-मायाय ॥

सः अस्ति-किं अन्नं इव यथा सः जीवयति (स्वस्थीकरोति) प्राणान् ।

अस्ति को-नाम गुणः तस्य अहं ईदृक् सुवर्णं अस्ति न जानन् ॥

उत्पन्नं यदा अस्त्वं सुजातरूपेण च ईदृक् दुर्मूल्यं संपन्नं ।

समानमेव राजा भिक्षुः च अधुना अस्माकं कर्तव्यः आपतितः ॥

१२३० ॥

तथैव भूतधात्रां उत्पन्नं भवतु सुवर्णम् ।

समानाः सर्वे-एव भविष्यन्ति ततः लोभात् पतिष्यन्ति (विमुखा
भविष्यन्ति) ॥

कथयित्वा इत्यमेव तस्य निर्भयस्य संपन्ना मतिः ।

कृता-तेन मेघनिर्घोष-इव-गर्जना हि भूषणादेः कृते कुरुत प्रदेशं ॥

प्रवृत्तं सुवर्णमयहिमं पतितुं धारासारवत् ।

(तत्) भूषणजातं प्राप्तं श्वशुरगेहीयं (वरगेहीयं) राजकुमार्याः ॥

६० ॥

सौवर्णहिमवर्षणवृत्तं गौतिरूपेण प्रस्तौति ॥ ६१ ॥

सौवर्णहिमेन भूतधात्री पूरणं समागता

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥ १२३४ ॥

सर्वेषामेव भूषणजातस्य औत्सुक्यानि फलितानि

शंकरेण कियती (अविच्छिन्नरूपा) स्वर्णालंकृतिः अवरोपिता ।

सार्धद्वयदण्डप्रमाणं सुवर्णस्य अधिरूढं भूमिपृष्ठे

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥ १२३५ ॥

शरणार्थं समागता-वयं अधुना त्वां हे-निर्भय

हे-महन् ईश्वर आगच्छ-नाम अस्माकं दयासांमुख्ये ।

निरुद्धं-भविष्यति न-चेत् विरुद्धपातेन पतिष्यन्ति सन्धानि निवासस्थानानि

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥

ममदृष्टि-सूत्य पथ ह्यतु तश्चाय

वाजन् छह् राजन् सूत्य कस् कोमू ।

राज-बाय-हिश्य द्राय चञ्ज तय् दाय

जै-जै भगवथ् मायाय ॥

खनुकुय् अवतार् दोरु खनशाय

खति प्रथ-शाय खनकिय् डेर ।

खग् गव् दय् ईश्वर-दच्छाय

जै-जै भगवथ्-मायाय ॥

सार्यनिय् खद् गय मन-कामनाय

लूब् चंलु त कुस् कस् रुद् मुहताज्

सोरुय् संसार् गव् कुज् त्राय

जै-जै भगवथ्-मायाय ॥

दय-दन आसवुनु कुह् मज्ज बावनाय

सुय् दन गंक् इमि-निश गैय् सेर् ।

अद् मंगु सारिय् तिय् प्रज्ञाय

जै-जै भगवथ्-मायाय ॥ १२४० ॥

कर्म-फल व्वपदोवु दर्म-अद्दाय

लूब् य्यलि गंलु त मुह् पानय् चंलु ।

पर् त पान् यखसान् बोज्जन आय

जै-जै भगवथ्-मायाय ॥

लूब् कामि छणस् कर्यस् व्वपाय

चय्-शख्च-हय् शूबाय सूत्य ।

समदर्शनेन निवृत्तिः गृहीता वृष्णया

पाचकानां अस्ति राजभिः सह का क्रिया ।

राज्ञीसमानवेशाः निर्गताः (संपन्नाः) चेष्टाः पुनः दास्यः

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥

सुवर्णस्यैव अवतारः धृतः सुनशानाम्ना-देव्या

(येन) अधिरूढाः प्रतिस्थानं सुवर्णस्य राशयः ।

अभौष्टु संपन्नं इदमेव ईश्वरेच्छायाः

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥

सर्वेषामेव सिद्धाः संपन्नाः मनःकामनाः

लोभः अपगतः कश्च कस्य संस्थितः अधीनः ।

सर्व-एव संसारः संगतः एकस्यां अवस्थायाम्

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥

ऐश्वर्यधनं संभवत् अस्ति मध्ये भक्तेः

तदेव धनं अस्मदिष्टु अस्मात् संपन्ना-वयं तृप्ताः ।

अनन्तरं प्रार्थितं सर्वयैव तदेव प्रजया

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥ १२४० ॥

कर्मफलं उत्पादितं धर्म्य-अद्भुता

लोभः यदा विनष्टः मोहश्च स्वयमेव विनष्टः ।

परः स्वात्मा च एकरूपेण समीक्ष्ये आगताः

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥

(अत्यकर्तुः स्वंप्रत्यालापः) लोभं अपनयिष्यति कृष्णाख्यस्य करिष्यति-
तस्य उपायम्

त्वदीयायाश्चित्शक्तः (स्वकीयायाः) शोभया हेतुभूतयम् ।

हावि तस् वलसुन् पनुनु ज्याय ज्याय
जै जै भगवत्-माधाय ॥ ६१ ॥

62. THE GUESTS DECIDE TO CLIMB ON TO THE ROOFS OF THE HOUSES.

महामाधाय प्रत्यस् होवु दर्शन् ।
दुदलि-बदल् पवान् ओसु लाल-वर्शन् ॥ १२४३ ॥
करान् आसि पानवज्ज संवाद सारिय् ।
करिव् बा वज्ज लर्यन् खसनसु तयारिय् ॥ ६२ ॥

63. THE PEOPLE SHOVEL THE GOLDEN SNOW FROM THE ROOFS, AND
FIND THAT THE ROADS ARE BLOCKED UP WITH IT. THEY
LAMENT THE INCONVENIENCE OF THE UNIVERSAL
WEALTH AND INDRA RECOMMENDS THEM
TO ASK ŚIVA TO STOP THE FALL.

समिवो लूकौ खन-शीन् वालव्
पश् आय् बरि-बरि लालौ-सूत्य् ॥ १२४५ ॥
आंगनन् टैग् खति पथ् छतु बालौ
कुठि-पोरन् खतु तालवन-सूत्य् ।
द्वर्गय् चावू गय् प्रावू जदालौ
पश् आय् बरि-बरि लालौ-सूत्य् ॥
शिव-नाथ स्वामियो द्यु न-स चालव्
क्याह् बनि फ्रतयौ त थालौ-सूत्य् ।
वथ् मत लंगितन् पठ् बंगालौ
पश् आय् बरि-बरि लालौ-सूत्य् ॥

प्रदर्शयिष्यति तस्मै उल्लासं स्वकीयं स्थाने स्थाने

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायायाः ॥ ६१ ॥

स्वर्णमणिमयवृष्टिपातवर्णनम् ॥ ६२ ॥

महासायया प्रत्यक्षतया प्रदर्शितं दर्शनम्

(येन) करक-रूपेण निपतन् आसीत् मणिवर्षणम् ॥ १२४३ ॥

कुर्वन्तः आसन् परस्परं संवादं (मन्त्रणं) सर्व-एव ।

कुरुत भोः अतो-ऽनन्तरं सद्म-पटलेषु आरोहणस्य सज्जनाम् ॥ ६२ ॥

लोकानां वृष्टिमनु संवादः ॥ ६२ ॥

समवेता-भवथ हे-लोकाः सौवर्णहिमं अधः पातयिष्यामः

पटलानि संपन्नानि परिपूर्णानि मणिभिः ॥ १२४५ ॥

अजिरेषु कूटानि आरूढानि (यथा) पश्चाद्भावः (पराजयः) गृहीतः

कोष्ठकपुरेषु (गृहोर्ध्वपुरेषु) आरूढं (स्वर्णवर्षणं) पटलैः-

संयुक्तम् ।

दुर्गतिः (दरिद्रता) परित्यक्ता गतिः प्राप्ता चण्डालविशेषैः

पटलानि संपन्नानि ० ॥

हे-शिवनाथ स्वामिन् ईदृक् नहि-भोः शक्रुयाम

किं संपत्स्यति काण्डोलैः स्थालीभिः च ।

मार्गः (गमनार्थं) मा-नाम संयुक्तो-भवतु पृष्ठभागात् गृहोर्ध्वभागेभ्यः

पटलानि संपन्नानि ० ॥

कम् कुन प्यो-मंतु कुच्छ संबालव्
 क्याह् बनि मात्रौ जालौ-सूत्य ।
 वान-वाल्लि वानन् गैय् दिथ् फालव्
 पश आय् बरि-बरि लालौ-सूत्य ॥
 इन्द्राजन् तोर दितुनख् आलव्
 क्याह् बनि तुहझौ नालौ सूत्य ।
 बूजितन् शिव-जौ अबरम् ति डालव्
 पश आय् बरि-बरि लालौ-सूत्य ॥
 लोलुक् अशु चाव् चालौ-चालौ
 म्वक्त वाल् नेचक्यौ लालौ-सूत्य ।
 कृष्णो जप् कर् मालौ मालौ
 पश आय् बरि-बरि लालौ-सूत्य ॥ १२५० ॥ ६३ ॥

64. THE EARTH FINDS THE WEIGHT OF THE GOLD INCONVENIENT.

वननि लज् पृथिवी क्यथ पाठि दरय् बह् ।
 इथय्-पाठि वालि खदै क्याह् करय् बह् ॥ १२५१ ॥
 वननि लज् इय् स जगत्पालसय् कुन् ।
 पड़्या इमि हाल चावुनु लाल-वर्णन् ॥ ६४ ॥

65. THE EARTH IMPLORES SIVA TO STOP THE FALL OF GOLD.

पालवनि इमि हाल वय् लगि बाल-बाल
 बाल यूतु चाल कूतु लाल-वर्णन् ॥ १२५२ ॥

अख्यं (ईदृग्वर्षणं) नास्ति पतितं (येन) कोष्ठानि (धान्यावस्थिति-
गृहविशेषाः) संस्करिष्यामः
किं संपत्स्यति अस्माकं चिन्तात्मशीतज्वरेण ।

आपणव्यवहारिणः आपणेषु गताः दत्त्वा कवाटबन्धनानि
पटलानि संपन्नानि ० ॥

इन्द्रराजेन प्रत्युत्तररूपेण दत्तं-तेन-तेभ्यः संबोधनम्

किं-नाम भविष्यति यौष्माकीनेः आक्रन्दनादेः ।

शृणोतु-नाम श्रीशिवः अभ्यस्य अपि निवृत्तिं-करिष्यामः

पटलानि संपन्नानि ० ॥

प्रेमपूर्णं अश्रु परित्यज हस्तपूरतया (प्रसूतिपूर्णमात्रेण)

मुक्ता (इव) वृष्टिवत्-निपातय नेत्रान्तर्गताभिः तारकाभिः ।

(अन्यकृतः स्वालापः) हे-कृष्णाख्य शिवेति-जपं कुरु मालाभिः
मालाभिः (निरन्तरतया)

पटलानि संपन्नानि ० ॥ १२५० ॥ ६३ ॥

पृथिव्याः सविज्ञापकथनम् ॥ ६४ ॥

कथयितुं प्रवृत्ता पृथिवी केन-प्रकारेण स्थिरा-भविष्यामि अहम् ।

इत्थमेव वृष्टिपातो-भवेत् यदि किं-नाम करिष्यामि अहम् ॥
१२५१ ॥

कथयितुं प्रवृत्ता इदमेव सा जगत्पालकं-शिवं प्रति ।

योग्यमस्ति-किं अनेन प्रकारेण पातनीयं मणिवर्षणम् ॥ ६४ ॥

पृथिव्याः शिवं प्रति सदयं विज्ञापनं प्रस्तौति ॥ ६५ ॥

पालनकर्तः अनेन प्रकारेण अयनं संगंस्थति पर्वतशृङ्गेषु

बालभूताहं इयत् शक्रुयां (सहिष्य) कियत् मणिवर्षणम् ॥
१२५३ ॥

च्याज्ञं पालनाय सूत्य बालं चिज्ञगत्पालं

चालवञ्जं ह्यस्वयं जगत्कुं वारं ।

हिरण्याच्च मारिथ् खाल्यम् पातालं

बालं यूतुं चालं कूतुं लाल-वर्णं ॥

दशमुजं चाव कैचाह् अशञ्च चालं

नशि मा संसारं पशुं कोताह्

पालवनि दधि सालं शूबा इमि हालं

बालं यूतुं चालं कूतुं लाल-वर्णं ॥ १२५५ ॥

वयं काम् हे मृत्तुञ्जय व्वञ्च निश्कालं

जयं शिव ओंकारं ह्यस्वयं च्याञ्च मय् ।

कम् कर्तुं स्वन-श्रीनस्व दम्-संवालं

बालं यूतुं चालं कूतुं लाल-वर्णं ॥

खंडं खंडं काशियं कश्मीरं नैपालं

बलिं च्यानि यावान् किह् मय्यं प्यठ् पाद् ।

तिहन्दि पासं कैलास-वामं कास्तम् जालं*

बालं यूतुं चालं कूतुं लाल-वर्णं ॥

शुक्ल-रंगं गंगजटं दारवनि बूल-बालं

न्यथननि नंगं नालमति रटहाय् ।

मंगं क्याह् च्यं टंगं आयस्व बोज्जतम् नालं

बालं यूतुं चालं कूतुं लाल-वर्णं ॥

* अन्यथा कैलासवन्धस्वमेकाकी अवशेषिष्यसे, कैलासोऽपि निमग्नो भविष्यतीति द्योत्यते

त्वदीयया पालनया हेतुभूतया हे-बाल हे-त्रिजगत्पालक

सहमाना अस्मि अहमेव जगतः भारम् ।

(विष्णुरूपेण) हिरण्यक्षदेव्यं हत्वा आरोपिता-त्वयाहं पातालात्

बालभूताहं इयत् ० ॥

हे-दशभुज (स्वच्छन्दमूर्ति) निःसारयिष्यामि कियतीः अक्षुणः प्रक्षतीः

विनष्टो-भविष्यति मास्वित् संसारः विघादं-करिष्यामि कियत् ।

हे-रक्षणाशील ईदृशे निमन्त्रणे (उत्सवे) शोभिता-भविष्यामि-किम्

अनेन प्रकारेण

बालभूताहं इयत् ० ॥ १२५५ ॥

भयं अपनय हे मृत्युञ्जय इतोऽनन्तरं हे-अविनाश

जय शिव ओंकारात्मन्, अस्ति-मे तव आशा ।

न्यूनतां कुरु-नाम स्वर्णमयहिमस्य (यथा) समाश्रुता-भविष्यामि

बालभूताहं इयत् ० ॥

खण्डे खण्डे काश्यां कश्मीरेषु नेपालदेशे

भक्ताः तव निदधन्तः सन्ति ममेव पृष्ठे पादौ ।

तेषां हेतोः (निमित्तं) हे-कैलासवासिन् अपनय-नाम-मे दुःखात्मज्वरम्

बालभूताहं इयत् ० ॥

शुक्लवर्णां गङ्गात्मजटां धारणाशील ऋजुस्वभाव

दिगम्बरं नगमेव आलिङ्गनेन मृत्नीयां-त्वां-नाम ।

प्रार्थयिष्यामि किमन्यत् त्वत्तः उद्देगं आगताहं शृणु-नाम-मे उच्चैर्नादान्

बालभूताहं इयत् ० ॥

थावरन्-मङ्गु बडि-बल-सस्ति हिमाल*
 स्वन-श्रीन-सूतिन् कावरान् व्यस् ।
 नित्रक्यौ लालौ कोताह् म्वक्त वाल
 बाल यूतु चाल कूतु लाल-वर्णन् ॥
 निश्कल कलमाल-दारवनि कलवाल
 प्रीम-मसकिय् प्याल कृष्णस् च्याव् ।
 मसितौ अनि तस् अद् वनि मंतु-वाल
 बाल यूतु चाल कूतु लाल-वर्णन् ॥ १२६० ॥ ६५ ॥

66. THE GODS, DISTRACTED BY THE IMMENSE MASS OF THE GOLDEN
 SNOW PRAISE ŚIVA, AND CONFESS THAT THEY HAVE
 MORE THAN THEY REQUIRE.

बुक्किय् स्वन-श्रीन् गैय् हैरान् सारिय् ।
 वज्रोख् शंभो लगोयो पारि-पारिय् ॥ १२६१ ॥
 शक्तिनाथो वक्थ्-दिनस् लगोयो ।
 शक्ति-सूत्य् व्वलसन यिनसंय् लगोयो ॥
 अनाहत शब्दकि नादो लगोयो ।
 पद्मपादो स्थदो सादो लगोयो ॥
 जितेन्द्रिय योगाव्यासो लगोयो ।
 म्वसाज्जो जूगि संन्यासो लगोयो ॥
 अबीद-बख्चू-हन्दि बावो लगोयो ।
 प्रयवनि राम-सन्दि नावो लगोयो ॥ १२६५ ॥

* सहायार्थं हिमालयं प्रति कथयति ।

पर्वतादिस्थान-मध्ये महाबलिन् हे-हिमालय

स्वर्णमयहिमेन श्यामीभवन्ती (दुर्बलतया) अस्मि ।

नेत्रयोः कनौनिकाभ्यां कियत्प्रमाणानि मुक्तात्म(-अश्रूणि) दृष्टिवन्ति-
पातयिष्यामि

बालभूताहं इयत् ० ॥

हे-निष्कलात्मन् मुण्डमाला-धारणशीलं स्वानन्दामृतपायिन् (मद्यप)

स्वप्नमात्मासवस्य कंसान् कृष्णख्य(-ग्रन्थकृतः) पायय ।

मत्तता आगमिष्यति तस्य ततः भविष्यति उन्मत्त-इव

बालभूताहं इयत् ० ॥ १२६० ॥ ६५ ॥

पृथ्याः कौर्तितविज्ञप्तिस्तुतेरनन्तरं देवानां तत्काले यत्संपन्नं

तैश्च यदर्णितं तद्वर्णयति ॥ ६६ ॥

समीक्ष्य स्वर्णमयहिमं संपन्नाः विमनसः सर्व-एव ।

अकथयंश्च हे-शम्भो संयोजयिष्यामस्त्वयि स्वात्मोपहारम् ॥
१२६१ ॥

हे-शक्तिनाथ भक्तेः-दानस्य उपहारीभवेमत्वयि ।

शक्त्या-सह विकासभावं आगन्तुं उपहारीभवेम-त्वयि ॥

अनाहतात्मनः शब्दस्य नादात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

पद्मसमानपादं सिद्धं साधो उपहारीभवेम-त्वयि ॥

जितेन्द्रियाणां योगाभ्यासरूपं उपहारीभवेम-त्वयि ।

विरागिन् योगिन् संन्यासिन् उपहारीभवेम-त्वयि ॥

भेदरहित-भक्तेः भावरूपं उपहारीभवेम त्वयि ।

परानन्दवत्प्रीतिजनकं रामस्य (रामेति) नामात्मन् (नामवाच्य)

उपहारीभवेम-त्वयि ॥ १२६५ ॥

कमल-चरनो मनकि खरनो लगोयो ।

अन्दर्-हृदयकि खन्दर्-वर्नो लगोयो ॥

च्यतकि चेतन सतकि संगो लगोयो ।

रंगन्-हन्दि रंग वेरंगो लगोयो ॥

शमिथ् संसार-वैरागो लगोयो ।

देहकि त्यागो सतकि रागो लगोयो ॥

अविनाशो चिदाकाशो लगोयो ।

मनकि गाशो खप्रकाशो लगोयो ॥

ज्ञानकि योगकि होशो लगोयो ।

कलिथ् हृदयकि पंपोशो लगोयो ॥ १२७० ॥

असथ् त्रविथ् सतकि दैर्घ्यो लगोयो ।

सत्त्व-ग्वन-रूप निर्वैरो लगोयो ॥

दया-दर्मेकि सुव्यचारो लगोयो ।

निराकारो निराहारो लगोयो ॥

शिव-प्रथमकि आनन्दो लगोयो ।

अमरनाथकि खच्छन्दो लगोयो ॥

कुनुथ् आसिथ् बज्रस्यामो लगोयो ।

मनकि आरम श्रीरामो लगोयो ॥

दृक्का गवनस् प्रकट्-वननस् लगोयो ।

च्य बिय पानस्-कुनथ् अननस् लगोयो* ॥ १२७५ ॥

देहच खरचू करञ्ज-तगनस् लगोयो ।

देहस् मज्जु म्वह् गक्किथ् लगनस् लगोयो ॥

* इच्छयेदं खट्वा पुनः स्वात्मनि लीनं करोषि इति भावः ॥

कमलसमचरण मनसः स्मरणरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

अन्तःस्थ हृदयस्य रुचिरवर्ण उपहारीभवेम-त्वयि ॥

चित्तस्य चेतनात्मक सत्यस्य सङ्गात्मक उपहारीभवेम-त्वयि ।

रागाणां (प्रकाराणां) (उत्तम) रागात्मक (प्रकारात्मन्)

रागरहित (निष्पञ्च) उपहारीभवेम-त्वयि ॥

शान्तिं-प्राप्य (शमप्राप्तिरनन्तरं) संसार-वैराग्यात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

देहस्य त्यागरूप सत्यस्य रागरूप उपहारीभवेम-त्वयि ॥

अविनाशात्मन् चिदाकाशरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

मनसः प्रकाशात्मन् स्वप्रकाशस्वरूप उपहारीभवेम-त्वयि ॥

ज्ञानस्य योगस्य (च) चैतन्यरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

विकसितस्य हृदयस्य पद्मात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ॥ १२७० ॥

असत्यं परित्यज्य सत्यस्य धैर्यात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

सत्त्वगुणरूप निर्वैर उपहारीभवेम-त्वयि ॥

दयोपेतधर्मस्य सद्दिचारात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

निराकारात्मन् निराहारस्वभाव उपहारीभवेम-त्वयि ॥

नित्यकल्याणात्मप्रेम्णः आनन्दस्वरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

अमरनाथक्षेत्रस्य स्वच्छन्दरूप उपहारीभवेम-त्वयि ॥

एक-एव भूत्वा एकोऽहं-बहुस्यामितीच्छाशील उपहारीभवेम-त्वयि ।

मनसः विश्रान्तिधामरूप श्रीराम उपहारीभवेम-त्वयि ॥

इच्छायाः प्रादुर्भावे प्रकटीभवनस्य उपहारीभवेम-त्वयि ।

तव पुनरपि स्वात्मानं-प्रत्येव आनयने उपहारीभवेम-

त्वयि ॥ १२७५ ॥

देहस्य चित्रात्मतायाः विधानतः उच्चतायां उपहारीभवेम-त्वयि ।

देहस्य मध्ये मोहं अपयाय त्वत्संगीभवने उपहारीभवेम-त्वयि ॥

य सन्धी रोजनस् प्वरशो लगोयो ।

खरूप-दृष्टि-हन्दि हरशो लगोयो ॥

कमार-सन्दि गणेश-सन्दि मान्यो लगोयो ।

जगथ् व्वत्पथ्-करन्वाख्यो लगोयो ॥

लगोयो जुव् पनुनु अर्पन् करथो ।

करिथ् अर्पन् जुवस् जिन्दय् मरोयो ॥

खवर् कति आसु इथ् आसख् च्ह् शिवजौ ।

पननि पानय्-मझ् बासख् शिवजौ ॥ १२८० ॥

खवर् कति आसु कुख् च्य् हनि-हनि-मझ् ।

कुनुय् आसिथ् च्ह् आसख् प्रथ्-कुनि-मझ् ॥

महात्म च्यानि निश आसि डलिमतिथ् आसि ।

य कोसुय् लूव् लूवन् वलिमतिथ् आसि ॥

खनुकु च्लु लूव् दनुकु द्राव् तमन्ना ।

सपेनु मोलुम् सोरुय् कर् च्ह् लमा ॥ ६६ ॥

67. THE PEOPLE PRAY TO ŚIVA FOR THE CESSATION OF THE
SHOWER OF GOLD.

ख्गु ज़ोन शिवरूप् द्रुगु ज़ोन खन्

राय् कति आसु अस्य डाय्-गज् प्यन्* ॥ १२८४ ॥

अस्य ओसु राजसी-हन्दु अन्दकार्

पान्नि खहरि कडहोन् राज्-कमार ।

खन वर्प दिमहोस् सूत्य् अख् ज्ह् मन

राय् कति आसु अस्य डाय्-गज् प्यन् ॥ १२८५ ॥

* अस्य गज्-बन्दि प्यन् इति पाठान्तरम् ॥

तव साक्षितया स्थितीभावस्य अन्तर्यामिन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

स्वीयरूपप्रदर्शनात्मन् हर्षरूप उपहारीभवेम-त्वयि ॥

स्वामिकुमारस्य महागणेशस्य पितृरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

जगतः उत्पत्तिविधानकर्तः उपहारीभवेम-त्वयि ॥

प्रवृत्ता-भविष्यामस्त्वयि जीवस्य स्वकीयस्य समर्पणं विधास्यामस्त्वयि ।

कृत्वा समर्पणं जीवस्य जीवन्त-एव लीना-भविष्यामस्त्वयि ॥

विदितं कुत्र-नाम आसीत् ईदृशः स्याः त्वं श्रीशिवः ।

स्वात्मना स्वात्ममध्ये भासिष्यसे श्रीशिवः ॥ १२८० ॥

विदितं कुत्र आसीत् आसि त्वमेव प्रत्येकप्रत्यंशमध्ये ।

एक-एव भूत्वा त्वं स्याः प्रत्येकवस्तुमध्ये ॥

माहात्म्यात् तव सकाशात् वयं उल्लङ्घ्य-स्थिताः (विपर्यय-गताः) आस्म ।

त्वया अपनीतस्त्वया लोभः लोभेन परिवृता-एव आस्म ॥

स्वर्णस्य विगतः लोभः धनस्य निर्गतं (फलितं) औत्सुक्यं (प्रयोजनम्) ।

संपन्नं विदितं सर्वमेव कुरु (नाम अस्माकं) त्वं क्षमाम् ॥ ६६ ॥

लोकप्रवृत्तिप्रस्तावना ॥ ६७ ॥

सुलभं ज्ञातमस्माभिः शिवरूपं दुर्लभं ज्ञातं सुवर्णम्

ज्ञप्तिः (शङ्का वा) कुत्र आसीत् (नासीत्) अस्माकं सार्धद्वि-
दण्डमानं पतिष्यति (स्वर्णवर्षणम्) ॥ १२८४ ॥

अस्माकं आसीत् आधिराज्यस्य मोहान्धकारः

पञ्चशः सुवर्णमुद्रा (दान-) पूर्वकं विश्वक्ष्यामस्तां राजकुमारीम् ।

स्वर्णस्य रूपस्य अदास्याम-तस्यै संयुक्तं एकं द्वौ (वा) चत्वारिंशत्तटक-
मित (मन्) मानम्

शङ्का कुत्र आसीत् ॥ १२८५ ॥

शिवनाथ खण् माँपन् किह् काँपन्

दरि नय् ज्यल् लर्य लर्य-फेरन् ।

अन् प्येय् बोझ् पय वरन आय् वन्

राय् कति आसू अस्य डाय्-गज् प्यन् ॥

वानौ वज्रमच्च आसू वौदन्

अचू गव् खन् तमि पान् कुह् ओचन् ।

सूर बन्धनय्-प्यठ् अज् कुह् डोलन्

राय् कति आसू अस्य डाय्-गज् प्यन् ॥

वय कास् दय अस्य द्राव् अर्मान्

इह् बुद्धिन् लक्ष्मी ति गय हैरान् ।

इच्छि मायाय निश स छह् मन्दकन्

राय् कति आसू अस्य डाय्-गज् प्यन् ॥

नाव-किनि नूजिमति आसि अस्य लाल

राजस् सानिस् आसू अख् माल् ।

तद-तद आंगनन् मज्जु किह् डोलन्

राय् कति आसू अस्य डाय्-गज् प्यन् ॥

खतुमत् अन्दकार् व्यथु राजन्

यच्चि कुस् म्यच्चि-खत स्वग् गव् खन् ।

राज-कमारन् चंबि कुस् कन्

राय् कति आसू अस्य डाय्-गज् प्यन् ॥ १२८० ॥

आपदा छह् ताप-सूत्य गलि कति खन्

वाप कति बुतराच्च फल् नेरन् ।

हे-शिवस्वामिन् प्रसन्नः भव, स्मः (वयं) कम्पमानाः

निरोधो-भवेत् (वर्षणस्य) नचेत् शीघ्रं सद्धानि विपर्ययेण-निपतिष्यन्ति ।

वृत्तविशेषाः-ब्रह्म-नामानः निपतिताः ब्रोज्जनामानः (कृपावृत्ताः) पतिताः
परिपूर्णानि संपन्नानि वनानि

शङ्का कुत्र आसीत् ० ॥

वाणीयं कथिता आसीत् वेदब्रह्मणा

शुद्धं (स्वभावतः) अस्ति स्वर्णं तेन देहः अस्ति शुभ्रम् (शुद्धिभाक्) ।

भस्मनः कूटेऽप्येव अधुना अस्ति अपरिचयाहं (सुलभतयानादरणीयम्)

शङ्का कुत्र आसीत् ० ॥

भयं अपनय हे-ईश्वर अस्माकं निर्गतं (लब्धं) औत्सुक्यं (लभ्यं)

इदं अवलोक्य लक्ष्मीः अपि संपन्ना सुगधा ।

ईदृश्याः द्रव्यसंपत्तेः सकाशात् सा अस्ति लज्जमाना

शङ्का कुत्र आसीत् ० ॥

नाममात्रेण श्रुतानि आसन् अस्माभिः रत्नानि

राज्ञः अस्मदीयस्य आसीत् एका माला ।

राशिरूपेण अजिराणां मध्ये सन्ति (रत्नानि) अपरिचयेयानि (अनादराहर्षिणि)

शङ्का कुत्र आसीत् ० ॥

अधिरूढः (विहितस्थितः) (द्रव्य-)अन्धकारः उत्तीर्णः (नष्टः) राज्ञाम्

स्वात्मनि-मितो-भविष्यति कः सृत्तिकातो-ऽपि सुलभं संपन्नं स्वर्णम् ।

राजकुमाराणां व्यस्तपति (कुण्डलादिभूषणार्थं) कः (न कोऽपि) कर्णौ
(कर्णरन्ध्रं विधास्यति)

शङ्का कुत्र आसीत् ० ॥ १२९० ॥

आपद्रूपं अस्ति (यत्) आतपेन विनश्यति (प्रसृत्य) कुत्र सुवर्णम्

बीजवापेन कुत्र भूमिप्रवृत्ता फलानि उत्पत्स्यन्ति ।

ग्रान् कथ-पाठि नवि ब्ववि नय् अन्

राय् कति आसू अस्य डाय्-गज् प्यन् ॥

सूरमति पंपोश्-हिवि च्यानि पाद्

अस्य व्या खबर् दमि शख्चू आसि साद् ।

नूर् आसि सूर् तय् सूर् आसि खन्

राय् कति आसू अस्य डाय्-गज् प्यन् ॥

न्यय् चय् सय्-चय्-आनन्दगन्

कृष्णस् पादन् कुन् यव् मन् ।

कुन्दन् खन् क्यस् सय् सुमरन्

राय् कति आसू अस्य डाय्-गज् प्यन् ॥ ६७ ॥

68. MAHADÉVA ASKS THEM WHY THEY ARE FRIGHTENED. THEY REPLY THAT THE EARTH IS COVERED WITH GOLD AND WILL NOT PRODUCE FRUIT. MOREOVER, THERE WILL BE NO LONGER ANY DISTINCTION OF RICH AND POOR. HE DIRECTS THE WIND-GOD TO COLLECT THE GOLD IN A HEAP. THIS IS DONE AND THE WORLD IS RESTORED TO ITS FORMER CONDITION.

असान् असान् लज्जोख् वनने सदाशिव् ।

मंगव त्वह्य वारयाह् खन् वुज्ज कयाह् प्यव् ॥ १२८४ ॥

स्यठाह् खग् सांपनुस् तुहज्जन् बह् लहरन् ।

स्यदय् वनितोम् ब्वज्ज किव कयाज्जि चहरन् ॥ १२८५ ॥

गण्डिय् गुलि तस् दपुख् इय् हे महेश्वर् ।

हरे-हर कर् दया बुतराचू च्छ् वक्कू थर् ॥

क्किह् कांपन् ताप-सूतिन् गलि-ना खन् ।

न्यवर् बुतराचू फल् कथ-पाठि नेरन् ॥

प्राणसमूहः केन-प्रकारेण अतिशयीभवेत् (वृद्धिं यास्यति) उत्पत्स्यति
नचेत् अन्नम्

शङ्का कुत्र आसीत् ० ॥

हे-भस्ममलिताङ्ग पद्म-सदृशौ त्वदीयौ पादौ

अस्माकं अस्ति-किं प्रवृत्तिः ईदृशेन सामर्थ्येन (युक्तः) स्यात् साधुः ।

तेजःपुञ्जः स्यात् भस्मरूपं पुनः भस्म स्यात् स्वर्णरूपम्

शङ्का कुत्र आसीत् ० ॥

नित्यं त्वमेव हे-सच्चिदानन्दधनात्मन्

कृष्णाख्यस्य पादद्वयं (त्वदीयं) प्रति निधेहि (निधापय) मनः ।

अतिशुद्धं स्वर्णं अस्ति-तस्यैव (तादृशी त्वत्पादयोः) स्मरणमाला

शङ्का कुत्र आसीत् ० ॥ ६७ ॥

इत्थं वृत्तस्तुतौः संश्रुत्वा महादेवस्य वृत्तं प्रस्तौति ॥ ६८ ॥

हसित्वा हसित्वा प्रवृत्तस्तान्प्रति वक्तुं श्रीमहादेवः ।

प्रार्थितं-युष्माभिः युष्माभिः अतिशयेन स्वर्णं अधुना कियत् (अल्पमेव)
पतितं (तद्दर्शनम्) ॥ १२९४ ॥

अत्यन्तं प्रसन्नः संपन्नो-ऽहं योष्माकीनासु अहं स्तुतिगाथासु ।

आर्जवेन (सत्यतया) कथयत-नाम-मां अतः-परं स्थ कुतो-नाम
विभ्यन्तः ॥ १२९५ ॥

बद्ध्वा अञ्जलीन् तस्मै प्रत्युक्तं-तैः इदमेव हे महेश्वर ।

हरिरूप-हर कुरु दयां भूतधात्राः त्वं उद्भूतं (निमग्नं च) कम्पं (पृष्ठं च) ॥

सः कम्पमानाः आतपेन नङ्घ्र्यति-स्वित् सुवर्णं (इतीच्छामः) ।

बहिः भूतधात्राः फलानि केन-प्रकारेण उद्भवन्ति (निर्गमिष्यन्ति) ॥

द्विविद्यं सारिद्यं वनन् अद मानि कुस् कस् ।

स्यठाह् प्येमति किह् पायस् बस् करिव् बस् ॥

करिव् ज्जीवन्-हन्दुय् बचनुकु व्यपायाह् ।

जगथ् रक्कनचू कडिव् नञ् विष्णु-मायाह् ॥

व्यनथ् बूजिथ् अमरनाथन् असुनु ह्यतु ।

तिथ्य् आकाश-प्यठ अवरन् वसुनु ह्यतु ॥ १२०० ॥

वतुन् वाव-लूकपालस् दाञ्ज दाञ्ज ।

वतुनु ह्यह् खन-शौनस् शौन-माञ्ज ॥

वटिथ् सोरुय् करिथ् थव् ज्यम यख्-ज्याह् ।

बन्यस् सुमीर-पर्वथ् क्याह् कुह् पर्वाह् ॥

वनिथ् इथ् तस् दितुन् त्यूतु बल् त ज़ोरथ् ।

अकिस् चन-मात्रसथ् मञ्जु वतुन् सोरुय् ॥

अकिस् सातस् अन्दर् पृथ्वी सपञ्ज नञ् ।

फरागथ् ज्जीव-ज्जाचून् वार सापञ्ज ॥

स्यदिस् सादस् यिह् दपुहस् तिथ् करुनु प्योस् ।

जगथ् सापणु तिथ्य् सोरुय् यिथ्य् ओसु ॥ १२०५ ॥

कृष्ण लीला परिय् बोजुस् ग्वसाञ्ज ।

सुमीरस् दितु बज्यर् इच्छाय च्याञ्ज ॥

मनस् अञ्ज वार पक्क संसार-ठाञ्ज ।

ज्ञानुकु खन् दिह् ब्वजू-सरतलि साञ्ज ॥ ६८ ॥

समानवृत्तयः सर्वे-एव भविष्यन्ति ततः संख्यति कः कं (समानयिष्यति
सेव्यसेवकभावेन) ।

अत्यन्ततया पतिताः-स्मः (शरणं) स्मो-वयं चेतनां अलं कुमत अलम् ॥
कुमत-च जीवानामेव जीवनस्य उपायमात्रम् ।

जगतः परिपालनस्य निष्कासयत (आविष्कुरुत) प्रत्यक्षां वैष्णवीं
(व्यापकरूपां) मायाम् ॥

(इत्थं) विज्ञप्तिं (तेषां) श्रुत्वा अमरनाथेन हसितं आरब्धम् ।

तथैव (तत्कालमेव) आकाशात् मेघजालेन अवतरितुं (अदर्शन-
भावाय) आरब्धम् ॥ १३०० ॥

कथितं-तेन वायुदेवाय-लोकपालाय अंशमात्रेण अंशमात्रेण ।

वेष्टयितुं (गोलाकारतया संपादयितुं) आरभस्व स्वर्णमयहिमस्य
हिमानीः ॥

वेष्टयित्वा सर्वमेव विधाय निधेहि राशिरूपं एकस्मिन्देशे ।

भविष्यत्यस्य सुमेरुपर्वतरूपं किं-नाम अस्ति भयम् ॥

कथयित्वा इदमेव तस्मै विष्टुं-तेन तावन्मात्रं बलं वीर्यम् च ।

(यथा) एकस्य क्षणमात्रकालस्यैव मध्ये वेष्टयित्वा-स्थापितं-तेन सर्वमेव ॥

एकस्य क्षणमात्रस्य अन्तरकाले पृथिवी संपन्ना प्रकटा (निर्लंभा) ।

निश्चिन्ता जीवजातीनां पुष्टु संपन्ना (यथा) ॥

ऋजुस्वभावाय साधवे यत्किञ्चित् कथितं-तैस्तस्मै तदेव कर्तव्यं आपतितं-तस्य ।

जगत् संपन्नं तादृगेव सर्वमेव यादृगेव आसीत् (पूर्वम्) ॥ १३०५ ॥

(ग्रन्थकृतः स्वमुपदर्शोक्तिः) कृष्णाख्यः कीर्तिस्तुतीः पठिष्यति-तव शृणु-तस्य
यतीन्द्र ।

सुमेरुपर्वतस्य विष्टुं औन्नत्यं (उत्कृष्टत्वं च) इच्छया तव ॥

मनसः समानीता सुष्टु प्रतीतिः सांसारिकमायाजालविशेषेण ।

ज्ञानरूपं सुवर्णं देहि (कुरु) बुद्ध्यात्मरौतिरूपधातुविकारस्य अस्म-
संबन्धिनः* ॥ ६८ ॥

* योगिन एव जटात औषधिं निष्कास्य रौतिधातोः स्वर्णसंपादनसामर्थ्यम् इति
गम्यते । तस्य सर्वं नष्टत्वं लोकानुरूपमासीत् । वास्तवतः सोऽक्षरोऽच्युतः कूटस्थसिदा-
नन्दस्वभावो विगतमायाप्रपञ्चो वरीवर्ति ।

69. THE AUTHOR PRAISES ŚIVA THE OMNIPOTENT.

यच्छि च्याञ्ज दाञ्ज दाञ्ज वच्च खन-शौन-माञ्ज ।

हा ग्वसाञ्ज साञ्ज सरत्तलि कर्त खन् ॥ १३०८ ॥

नंग कुस् लङ्गुमंतु मञ्जु पववञ्ज शाञ्ज

जंग छम् न क्यथ-पाठि पक मञ्जिलस् ।

अंगहौनिस् म्य आन् करनाव् गंगवाञ्ज

हा ग्वसाञ्ज साञ्ज सरत्तलि कर्त खन् ॥

न्यग्ब्वदु कर्त्तस् मायाय-हङ्ग ठाञ्ज

फ्रक-फोत गङ्गुम् द्वक-रुद्रस् ।

म्वक्त कुम्-बासान् जगतच सेलाञ्ज

हा ग्वसाञ्ज साञ्ज सरत्तलि कर्त खन् ॥ १३१० ॥

संकल्प-चूर् मञ्जु मच्च न्यंदर्थ म्याञ्ज

अञ्ज वासना ह्यथ् कुह् सञ्ज जागन् ।

गंड थव् च्यथ् दन मञ्जु मन हर्मियाञ्ज

हा ग्वसाञ्ज साञ्ज सरत्तलि कर्त खन् ॥

बावकि णोश् आसि पक्कि-हङ्ग पूशाञ्ज

राग-देश-राज्य वति लूट-नौनस् ।

राजयोग-राज आय् मञ्जु अदाल्चू च्याञ्ज

हा ग्वसाञ्ज साञ्ज सरत्तलि कर्त खन् ॥

तश्चा त ममता मौलिय् मान्माञ्ज

माज्य-कोर्थ मेज्यम् खानदारस् ।

सर्वसामर्थ्यं शिवं प्रति ग्रन्थकृत् स्तौति ॥ ६६ ॥

इच्छया त्वदीयया अंशं अंशं* वेष्टिताः स्वर्णहिमान्यः

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य आरकूटस्य (अज्ञानरूपस्य) कुरु-नाम सुवर्ण
(स्वात्मज्ञानप्रकाशरूपम्) ॥ १३०८ ॥

नग्नः अस्मि संलग्नः मध्ये पतन्त्याः हिमभिश्चमहाजलवृष्टिः

जङ्घं स्तो-मम नैव केन-प्रकारेण गमिष्यामि गन्तव्यप्रयाणकम् ।

अङ्गहीनस्य मे स्नानं विधापय गङ्गाजलेन

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥

विगतबुद्धिः कृतस्तेनाहं मायात्मिकाविद्यायाः वागुरविशेषेण

रिक्त-काचमुक्तां संकलिता-मया पूर्णप्रबालस्य ।

‘सन्ति-हि-मुक्ताफलान्यमूनि’ (इत्थं) भासते-मे जगद्रूपस्य मृन्मय-

तुच्छप्रायमुक्तारूपस्य-वस्तुनः

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥ १३१० ॥

संकल्पात्मा-चौरः मध्ये गाढायाः निद्रायाः मदीयायाः

अन्धां वासनां सह-कृत्वा अस्ति स्तियार्थं जागरूकः ।

ग्रथितं निधेहि चैतन्यरूपं धनं मध्ये मनोरूपे रूपकनिधाने†

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥

भक्त्यात्मकानि पुष्पाणि आसन् अद्भुतात्मिकायाः पौष्पिकाः

(यानि) रागद्वेषात्मिकया-राज्या मार्गं (एव) विलुण्ठ-

नीतानि-तया-तस्याः ।

हे-राजयोगेण-देदीप्यमान आगता-वयं मध्ये न्यायालयस्य तव

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥

तृष्णा ममता च संयुज्य अन्योन्यस्पर्धया

मातृकन्ये संगते(मिलिते)-मे गृहस्थधर्मिणे-मह्यम् ।

* षड्भूमितं मानं दाञ् ॥

† रिक्तकविमशिलाद्रवोद्भूतसूक्ष्ममुक्ताप्रतिबिम्बजातम् एतदस्तीति ।

‡ ‘यैलौ’ इति नास्ति रूपकादिनिधानकर्पटमयबन्धनविशेषे ।

संतोशुकु खन् न्यूहम् दाञ्ज दाञ्ज

हा ग्वसाञ्ज साञ्ज सर्तलि कर्त खन् ॥

गंड कुह् सुमीर-सूत्य ज्ञाञ्ज-मालाय साञ्ज

सुमीर् कुख् च्य तय मालि-फलि किह् देव ।

अमि सुमरञ्ज-फिरञ्ज सौव् च्याञ्ज माञ्ज

हा ग्वसाञ्ज साञ्ज सर्तलि कर्त खन् ॥

कृष्णस् आन् शिव-शख्चू-हन्दि प्रयम-पाञ्ज

मान्य-भवाञ्ज-हन्दि पास करनाव् ।

तमि पाञ्ज पपि तस् परमानन्द-दाञ्ज

हा ग्वसाञ्ज साञ्ज सर्तलि कर्त खन् ॥ १३१५ ॥ ६८ ॥

70. HIMĀLAYA'S JOY AND GRATITUDE TO VIṢṆU FOR BEING
ŚIVA'S REST MAN.

बह् क्याह् वन तति लूकन् हाल् किथु गव् ।

बनिथ् यति ओसु महाराज् औ-सदाशिव् ॥ १३१६ ॥

बह् क्याह् वन तति लूकन् किथु सपेनु मन ।

बन्यो-मनु ओसु यति भगवान् यजुमन् ॥

स्यठाह हिमाल् यलि खग्-हाल् सापेनु ।

करनि लंगु आर्ती नारायणस् कुन् ॥

करम् च्याञ्जय दयाय-सूत्य दथु कार् ।

परय् लीला करय् बावुकु नमस्कार् ॥ ७० ॥

संतोषात्मकं सुवर्णं नीतं-याभ्यां-मत्तः अंशं अंशं (निखिलमेव)

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य ० ॥

ग्रन्थिः अस्ति सुमीरनाम्ना-वृहेत्फलेन (सुमेरु-पर्वतेन च) ज्ञानात्ममालायाः
अस्मदीयायाः

सुमेरुः असि त्वमेव पुनः मालाफलात्मानः सन्ति देवाः ।

अनया जपमालया (स्मृति-) परिवर्तनया कीर्तनाः-सेवाश्च त्वदीयाः सम्मताः

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य ० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वालापः) कृष्णाख्यं स्नानं शिवशक्त्यात्मसम्बन्धिना प्रेमजलेन

स्वशक्तिभूतमहामायायाः गौरवेण कारय ।

तेन जलेन पक्वं-भविष्यति तस्य परमानन्दावाप्तिरूपं-धान्यम्

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य ० ॥ १३१५ ॥ ६९ ॥

अनन्तरं वृत्तोपयोगिव्यवहारं वर्णयति ॥ ७० ॥

अहं किं-नाम कथयिष्यामि (वक्तुं न शक्नोमि) तत्र लोकानां चरित्रं कीदृकं
सम्पन्नम् ।

भूत्वा (तु) यत्र आसीत् महावररूपः श्रीसदाशिवः ॥ १३१६ ॥

अहं किं कथयिष्यामि (वर्णयितुं न शक्नोमि) तत्र लोकानां कीदृकं (आनन्द-
पूर्णं) सम्पन्नं मनः ।

सम्भूतः आसीत् यत्र श्रीविष्णुः यजमानः (वरपक्ष्येषु प्रधानः) ॥

अतिशयेन हिमालयः यदा प्रसन्नावस्थः सम्पन्नः ।

कर्तुं प्रवृत्तः कशलात्मिकां-कीर्तिस्तुतिं नारायणं प्रति ॥

कृतं-मया तवैव दयया ईदृकं कृत्यम् ।

पठिष्यामि-ते स्तुतिं करिष्यामि-ते भक्तियुतं नमस्कार-मात्रम् ॥ ७० ॥

71. HIMĀLAYA PRAISES VIṢṆU FOR HIS MERCY AND FOR HIS INCARNATIONS, ESPECIALLY THAT OF KṚṢṆA.

गोकुलानन्द गोविन्द गोपालय्

नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥ १ ३ २ ० ॥

मधु-कैटभ् मारवनि द्वद-चूरय्

मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् गूर-गूरय् ।

पूतना-गालवनि* त्रिङ्गत्यालय्

नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥

यादव-कलकि माधव रामय्

हे-निर्मल निष्कल निष्कामय् ।

गूरि-बालकन् सूत्य् मारवनि कालय्

नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥

राधाकृष्ण चय् नादाह् लायय्

श्रीधर प्रीम-स्वर मुरली वायय् ।

रोङ् श्याम बोङ् साम-वौदच तालय्

नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥

हृदयस् मङ्ग वसवनि न्यथ लसवनि

असवनि असवनि गरुडस् खसवनि ।

नालमति रटहाय् मो दिम् डालय्

नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥

हनि हनि मङ्ग आसवनि वासुदेवय्

रासमंडल् खेलवनि कृष्ण-जीवय् ।

* गोपीनाथ बाल इति पाठान्तरः ॥

इत्थं निराकारतया श्रीनारायणं स्तुत्वा पुनरपि साकारावतार-

कीर्तिगाथाभिः स्तौति हिमालयः ॥ ७१ ॥

हे-गोकुलानन्द (गवां वाचां वानन्दपरिणाम) हे-गोविन्द गोपाल-भोः

हे-नादबिन्दुरूप परमानन्द नन्दनन्दन ॥ १३२० ॥

मधुकैटभात्म-दैत्य-विनाशन दधिहर

मनोरूप-बालोपयोगिदोलाशकटस्य मध्ये कुर्या-नाम लालनाम् ।

हे-पूतनाख्यराक्षसीविनाशक त्रिजगत्पालक

हे-नादबिन्दुरूप ॥

यादवकुलस्य (तदुद्भूत) हे-माधव राम-भोः

हे-निर्मल निष्कल निष्काम-भोः ।

गोपाल-बालकैः सह प्रवर्तक मुतादिक्रीडानाम्

हे-नादबिन्दुरूप ॥

हे-राधया-तदाख्य (स्वशक्त्याभिन्नरूप) कृष्ण त्वद्विषयमेव दूराह्वानं प्रक्षेपयामि

हे-श्रीधर प्रेमस्वरेण वंशीं वादयेयम् ।

आतिष्ठ श्यामसुन्दर शृणु सामवेदस्य तालाः

हे-नादबिन्दुरूप ॥

हृदयस्य मध्ये वास्तव्य-भोः नित्यं जीवनशील

स्मितस्वभाव स्मितस्वभाव गरुडस्य आरोहणशील ।

आलिङ्गनेन गृह्णीयां-नाम-त्वां मा-नाम देहि-मे उपेक्षणानि

हे-नादबिन्दुरूप ॥

अंशस्य अंशस्य मध्ये वर्तमान हे-वासुदेव

रागात्मरासक्रीडां क्रीडनशील हे-श्रीकृष्ण ।

न्यथ वासवनि सथ् दमि कलि-कालय्

नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥ १३९५ ॥

पंकज तनि वैजयन्ती मालय्

तर्ज अकि नालि तय् मोज् दुबालय् ।

संथ छिय् वलिय् वसंत-दुगालय्

नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥

केशव शिव-रूप नारायणय्

वनि दिथ् ननु गोख् बिंद्रावनय् ।

च्यनु छतु च्योनु प्रथम-मस् प्याल प्यालय्

नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥

विदुर-जुवुनुय् गर व्यलि चाखय्

बावनाय-सूत्य् ख्योथ् सिवुमेतु हाखय् ।

कति गोख् तति कोरवन्-हन्दि सालय्

नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥

द्रौपदिय अकि कृष्ण-नाव-सूत्य् शामय्

पैद-गैथ् तस् तीति वसत्र् ज्यामय् ।

यीति कडिस् दुर्योधननय् नालय्

नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥

च्यान्न मायाय-सूत्य् मञ्जु द्वारकाय

मथुराय-हृद्ग हृश्य लर्थ तय् ज्याय ।

पैद-गय अकि दम मञ्जु कमि हालय्

नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥ १३९६ ॥

नित्यं भासमान सत्यरूपेण अस्मिन् कलियुगकाले-भोः

हे-नादबिन्दुरूप० ॥ १३२५ ॥

कमलवद्विकासमानायां तनौ वैजयन्ती-नाम माला

भङ्ग्या एकया उरोलम्बमाना (यया) पुनः शोभा द्विगुणा ।

हे-सोधो सन्नि-ते वसितानि पीतवर्णानि राङ्गववस्त्राणि

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

हे-केशव शिवस्वरूप नारायण-भोः

मार्गणानि दत्त्वा (कृत्वा) प्रकटः संपन्नस्त्वं (सद्योगिनां) वृन्दावनस्थाने ।

पातुं आरब्धमस्माभिः त्वदीयस्य प्रेमरसस्य आसवं कंसैः कंसैः

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

विदुराख्यस्य-पाण्डुराजभ्रातुः (स्वभक्तस्य) सद्य यदा प्रविष्टस्त्वम्

भक्तिभावेन (तेनोपनीतं) भुक्तं-त्वया जलमात्रे-ऽर्धपक्वं शाकम् ।

कुतो-नाम गतस्त्वं (न गतः) तत्र कौरवाणां निमन्त्रणे-भोः

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

द्रौपद्याः (पाण्डवराज्ञयाः) एकेन कृष्णति-नाम-सम्बोधनेन हे-श्याम

समुत्पन्नानि तस्याः तावन्ति वस्त्राणि कुर्पासकानि (त्व) (उत्तराधर-
वस्त्राणि) ।

यावन्ति निष्कासितानि-तस्याः दुर्योधनेन गलमार्गेण शरीरात्

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

तव मायया (सामर्थ्येन) मध्ये द्वारकायाः

मथुरायाः समानरूपशोभानि सृष्टानि पुनः प्रदेशाश्च ।

समुद्भूतानि एकस्य निमेषकालमात्रस्य मध्ये केन (अलौकिकेन) प्रकारेण

हे-नादबिन्दुरूप० ॥ १३३० ॥

अज्ञामिन् द्राव् बहु वाग्यवानय्
 न्यचिविस् ओसु तस् नाव् नारानय् ।
 मरन-विक्लि फूर् तस् तिय् निष्कालय्
 नाद-व्यन्द परमानन्द नन्दलालय् ॥
 श्रीभगवान् कुख् पान प्रथ्-शाय
 कुस् वोटु कुस् वाति च्याञ्ज मायाय ।
 म्वकलाव् अस्य इमि सुहने जालय्
 नाद-व्यन्द परमानन्द नन्दलालय् ॥
 कृष्णस् शिव-रूप दर्शन दित च्य
 सुय् च्य् च्य् सुय् केवल कुख् न ज्य् ।
 श्याम प्रवात-रूप् हाव् तस् कालय्
 नाद-व्यन्द परमानन्द नन्दलालय् ॥ ७१ ॥

72. VIṢṆU IS PLEASED. LED BY NĀRADA, ALL UNITE IN PRAISING HIM.

त्वता बूझिथ् स्यठाह् खश् गोस् केशव् ।
 सुह् दामोदर् सुह् विश्वंभर सुह् माधव् ॥ १ २ ३ ४ ॥
 सपञ्ज स्यद् सार्धनिथ् मन-कामनाय ।
 दपान् असिस् इह् कर् च्याञ्जय् दयाय ॥ १ २ ३ ५ ॥
 तिथय् नारद्-जुवन् सेतार वीयुन् ।
 इथय् पाठि नाद-व्यन्दस् नाद् लीयुन् ॥
 पद्म-पादस् स्यदस् सादस् दितुन् नाद् ।
 करुम् प्रसाद् च्ह् कुख् सादन्-हन्दुय् साद् ॥ ७२ ॥

अजामिलाख्यः (पापवृत्तो ब्राह्मणः) निर्गतः (सम्पन्नः) महान् भाग्यशाली-एव*

(यस्य) पुत्रस्य आसीत् तस्य नाम नारायण-इति ।

(यस्मात्) मरणकाले मुखात्प्रवृत्तं (अतिप्रियतया) तस्य तन्नाम (नारायणेति)
हे-निष्काल

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

श्रीभगवान् असि-त्वं स्वयं प्रत्येकस्थाने

कश्च पर्याप्तः कश्च पर्याप्स्यति तव मायाम् ।

उन्मोचय अस्मान् अस्मात् मोहस्य जालात्

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वालापः) कृष्णाख्याय शिवाभिन्नस्वरूपेण साक्षात्कारदर्शनं देहि-
नाम त्वमेव

स-एव त्वमेव त्वमेव स-एव केवलात्मा असि न द्वयम् ।

हे-श्यामसुन्दर (सायंकाले च) प्रभातरूपं (शुक्लवर्णशिवस्वरूपं) (प्राभातिव
रूपं च) प्रदर्शय तस्मै ह्यस्तने-दिवस-एव (हे कालात्मन् वा

हे-नादबिन्दुरूप० ॥ ७१ ॥

मध्यवृत्तवर्णनम् ॥ ७२ ॥

इत्थं-स्तुतिं (हिमालयात्) श्रुत्वा अतिशयेन प्रसन्नः सम्पन्नस्तस्य केशवः ।

सः दामोदरात्मा स-एव विश्वम्भरः स-एव माधवः ॥ १३३४ ॥

सम्पन्नाः सिद्धाः सर्वेषामेव मनसो-ऽभिलाषाः ।

कथयन्तः आसन्-तं इदं (सर्वं) विहितं तवैव दयया ॥ १३३५ ॥

तथैव (तत्काले) नारदर्शिणा वल्लुकी वादिता-तेन ।

इत्थमेव प्रकारेण नादबिन्दात्मकस्य (शिवाभिन्नविष्णोः) दूराह्वानं दत्तं
तेन (प्रवर्तितं-तेन)

कमलचरणस्य सिद्धात्मनः साधोः दत्तं-(कृतं)-तेन सम्बोधनम् ।

कुस-मे प्रसादं त्वं असि साधूनामपि साधुः (संसेव्यः) ॥ ७२ ॥

* यतस्तस्य तन्नाममात्रेण मोक्षप्राप्तिर्भूता इति भावः ॥

73. HIMĀLAYA AGAIN PRAISES NĀRĀYAṆA.

सत्प्ररगन्-हन्दि सज्जनय

हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय ॥ १२३८ ॥

निर्व्वनय निरञ्जनय

अथ रूपस् ब्वह् कथाह वनय ।

कुख् च्य सचिौ च्य-चेननय

हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय ॥

यन-प्यठ गोस् च्य-निग् छनय

जौवतस् मज्ज आसय छनय ।

चनुल् गोस् मरन ज्यनय

हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय ॥ १२४० ॥

तोठहम् नय अकिय चनय

वासनायन् मज्ज कति छनय ।

यिथुय ओसुस् तिथु बिय वनय

हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय ॥

सोनु सादन् कुह विनय त प्रनय

चेनवनि छिथ् च्यथ् मज्ज मनय ।

सूत्य व्यचार सत्त्व-ग्वनय

हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय ॥

च्य शिव रूपस् लगय पारी

मूल-तल कुख् निराकारी ।

वनि यिवान् कुख् मज्ज मनय

हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय ॥

हिमालयः श्रीनारायणं स्तौति ॥ ७३ ॥

हे-सत्पुरुषाणां (प्रधान) सज्जन

हे सच्चिदानन्दघनात्मन् ॥ १३३८ ॥

हे-निर्गुण निष्कल्मष

अस्य (त्वदीयस्य) रूपस्य अहं किं-नाम वदिष्यामि (वक्तुं न
शक्नोमि कौर्त्यादिकम्) ।

असि त्वमेव सात्तिरूपः चिच्चैतन्यात्मा

हे सच्चिदा० ॥

यत्-कालात् सम्पन्नो-ऽहं त्वत्त-एव प्राप्तभेदः

प्राणिदशायाः मध्ये समागतो-ऽस्मि बन्धनाम् ।

चञ्चलः सम्पन्नो-ऽहं मरणात् जन्मना

हे सच्चिदा० ॥ १३४० ॥

संतुष्टो-भविष्यामि-मम न-चेत् एकस्मिन्नेव क्षणमात्रे

दुर्वासनानां मध्ये कुत्र भिन्नो-भविष्यामि ।

यादृगेव अभवं तादृक् पुनः भविष्यामि

हे सच्चिदा० ॥

अस्माकं साधनं (साधुभ्यश्च) अस्ति विनयः च प्रणयः

हे-चैतन्यस्वभाव सः तवैव मध्ये मनसः ।

सहभूतं विचारेण सत्त्वगुणेनैव

हे सच्चिदा० ॥

त्वयि कल्याणस्वरूपे लगिष्यामि-त्वयि स्वात्मोपहारेण

वस्तुतः असि-त्वं निराकार-एव ।

उपलक्षणे आगच्छन् असि मध्यतः मनस-एव

हे सच्चिदा० ॥

मन्त्रावतम् पथ-कुन् सथ-चय

चावनावतम् आनन्द-अमृथ ।

तमि चनय चय हिहु वनय

हे सथ-चय-आनन्द-गनय ॥

त्रिय-वानिय त्रिलोचनय

वनवनय बूजय कनय ।

अद वुतराय बरूय खनय

हे सथ-चय-आनन्द-गनय ॥ १३४५ ॥

चय विमर्श कुख ज्योति-रूपय

हृदयस् मज्ज प्रजलान् दीपय ।

सूर्य प्रजल्योव् अमि प्रजलनय

हे सथ-चय-आनन्द-गनय ॥

शक्तिय सूत्य आख वलसनय

हन-वनय निरञ्जनय ।

लदत्त कृष्णस् सुय दय-दनय

हे सथ-चय-आनन्द-गनय ॥

सत्कु खर् बूजियथ खग् गोस् सद्ग्वर्

प्रश्न बूजियथ वत्तर करुणस् बराबर ॥ ७३ ॥

74. ŚIVA GIVES RELIGIOUS INSTRUCTION TO NĀRADA, RECOMMENDING INWARD ASCETICISM WHILE LIVING OUTWARDLY A WORDLY LIFE.

सज्जन् वन् मन् कर् कैलासय

वसितिय-मज्ज वन्वासय रोज् ॥ १३४६ ॥

अवशेषय-नाम-मे अन्ततः सत्यस्य-चैतन्यं (सच्चिदानन्दात्मकत्वं वा)

पायय-नाम-मां आनन्दात्मकममृतम् ।

तेन पानेनैव त्वयैव सदृशः अहं-भविष्यामि

हे सच्चिदा० ॥

स्त्रीणां-वाण्या हे-त्रिलोचनाभिन्न

गीतवाणीशब्दैः श्रुतस्त्वया कर्णाभ्याम् ।

ततः भूतधात्री परिपूरिता-त्वया स्वर्णनैव

हे सच्चिदा० ॥ १३४५ ॥

चित्तस्य विमर्शरूपः असि ज्योतिःस्वरूप-एव

हृदयस्य मध्ये जाज्वल्यमानः दीप-इव ।

सूर्यः अदीपिष्टु अनेन प्रदीपनेनैव (प्रकाशेन)

हे सच्चिदा० ॥

स्वशक्त्या सह आगतस्त्वं उल्लासम्

अकस्मादेव (हंसशब्देन वाण्या च) हे-निरञ्जन ।

प्रिय-नाम (विसर्जय) कृष्णस्य (अन्यकृतः) तदेव ऐश्वर्यधनं (अभेदात्म-
तयासुविज्ञानात्मकम्)

हे सच्चिदा० ॥

सदात्मानं स्वरं श्रुत्वैव प्रसन्नः सम्पन्नस्तं-प्रति सद्गुरुः ।

प्रश्नं श्रुत्वा उत्तरं कृतं-तेन-तं-प्रति पूर्णरूपम् ॥ ७३ ॥

महादेवस्य नारदं प्रत्युपदेशः ॥ ७४ ॥

सज्जनः भव मनः कुरु कैलासात्मकम्

जनपदप्राय-मध्ये (वसतिषु वर्तमानोऽपि) वनवासीव आतिष्ठ ॥ १३४६ ॥

च्यत्तुकुय्-वस्म मल् वल् अतलासय्

साद-प्रकृचु संन्यासय् रोज् ।

ओं शिव शंभो कर् अव्यासय्

बसितिय-मञ्ज वनवासय् रोज् ॥ १२५० ॥

विशय-त्यागकु दर माग-मासय्

सत्संगुकुय् वपवासय् कर् ।

आत्म-तौर्य मन नाव मोह-मस् कामय्

बसितिय-मञ्ज वनवासय् रोज् ॥

पान् पर्जनविथ पान म आसय्

सर्व-संकल्पन् ग्रासय् कर् ।

तल-प्यठ चाविथ चाव तलवासय्

बसितिय-मञ्ज वनवासय् रोज् ॥

औ-कृष्ण-महाराजन् खूलु रासय्

गोपिय गुराह् सासय् ह्यथ् ।

बाल-ब्रह्मचारिय् तोति नाव द्रासय्

बसितिय-मञ्ज वनवासय् रोज् ॥

महामाया ह्यथ् रक्वुनु दासय्

शिवनाथ् हृदया वासय् कुय् ।

तोति तस् नाव द्राव साद-संन्यासय्

बसितिय-मञ्ज वनवासय् रोज् ॥

कृष्ण अन्दरिमि त्याग मल् सूर-सासय्

न्यब्रिमि राग वल्लासय् कर् ।

चैतन्यात्मभस्म परिमलयन् वस्त्र कौशेयवस्त्रविशेषम्

साधुप्रकृत्या संन्यस्तसर्वव्यवहारः समातिष्ठ ।

श्रीं शिव शम्भो (इति) कुरु अभ्यासं (नित्योच्चारकरणेन)

जनपदप्रायवसतिषु ० ॥ १३५० ॥

सर्वविषयत्यागात्मकस्य अनुतिष्ठ (स्थिरो भव वा) माघमासस्य (व्रतं व्रते वा)

सत्सङ्गरूपमेव उपवासं (अनशनव्रतं) कुरु ।

आत्मान्वेषणात्मतीर्थं मनः स्थापय मोहात्मकेशान् लुञ्जय

जनपदप्रायवसतिषु ० ॥

स्वात्मानं उपलब्ध स्वयं (देहाभिमानितया) मा-नाम भूयाः

सर्वान्संकल्पान् ग्रासरूपान् कुरु (ग्रासीकुरु) ।

अध-ऊर्ध्वरूपं (व्यवहारं) त्यक्त्वा परित्यज मनो-भीतिं (मूर्क्षात्मिकाम्)

जनपदप्रायवसतिषु ० ॥

(यथा) श्रीकृष्णमहाराजेन क्रीडिता रासलीला

गोपीनां षोडश सहस्रं सह-कृत्वा ।

कुमार-ब्रह्मचार्यवेति तथापि नाम ख्यातीभूतं-तस्य (तथैव)

जनपदप्रायवसतिषु ० ॥

महामायां (स्वशक्त्यात्मिकां पार्वतीं) सह-कृत्वा पालयन् दासान्

शिवनाथः हृदये-एव वास्तव्यः अस्ति ।

तथापि तस्य नाम ख्यातं साधु-संन्यासीति

जनपदप्रायवसतिषु ० ॥

कृष्णाख्य आन्तरेण त्यागेन (अन्तःकरणैस्त्यागवान् भूत्वा) परिमलस्व भस्म-

रेणुसमूहमेव

ब्राह्मणं रागेण (ब्राह्मवृत्त्या रागीभूत्वा) उल्लासं कुरु ।

शुकदेवस् इयं वनिथ् गव् व्यासय्

वसितिथ-मञ्जु वनवासय् रोज्ञ् ॥ १३५५ ॥ ७४ ॥

75. THE GUESTS PREPARE TO DEPART. GRATITUDE OF ALL,
INCLUDING VIṢṆU FOR THIS INSTRUCTION.

करनि लङ्गि नेरनचू सारिथ् तयारी ।

संबालनि लङ्गि पनञ्ज पनञ्ज सवारी ॥ १३५६ ॥

विष्णु-जी व्यथु कछ-कथ् ह्यथ् सदाशिव् ।

स व्वद् कति अन वन तति हाल् किथु गव् ॥

प्रावाथाह् श्यामरूप् ह्यथ् कछ-कथ् द्राव् ।

ज्ञानानौ वनु गटि-मञ्जु गाश् है आव् ॥

तिक्कय् मैनावती वानी वनान् आसू ।

कनन् अन्दर् गक्किथ् मुक्ती वनान् आसू ॥ ७५ ॥

76. MĒNAKĀ'S SONG OF GRATITUDE.

सुवहकि पोशनूल रतु कुख्-बोलान्

बोळान् छसय् ताक-दार्थ् प्यठ् ॥ १३६० ॥

शिवनाथ कथ च्याञ्ज अमृत्य् छह् हारान्

तिमनय् कथनय् थवुमंतु च्यथ् ।

आसू कुम दोरुमंतु अमृत-दार्थ्

बोळान् छसय् ताक-दार्थ् प्यठ् ॥

महाराज्ञ् सूत्य्-सूत्य् राज्ञ-कमार्थ्

तोत ज्ञन् द्राख् वन्-हार्थ् ह्यथ् ।

शुकदेवाय हृदमेव प्रोच्य गतः व्यासः

जनपदप्रायवसतिषु ० ॥ १३५५ ॥ ७४ ॥

अथातः प्रक्रान्तवृत्तं विवृणोति ॥ ७५ ॥

कर्तुं प्रवृत्ताः निर्गमनस्य सर्व-एव सज्जनाम् ।

सज्जनादिना-संस्कर्तुं लग्नाः स्वकीयां स्वकीयां अश्वादिवाहनानि ॥ १३५६ ॥

श्रीविष्णुः समुत्थितः अङ्गमध्ये गृहीत्वा श्रीशिवम् ।

तां मतिं कुतः आनयिष्यामि कथयिष्यामि तत्र वृत्तं (अनुत्तरानन्दस्य)
कीदृक् सम्पन्नम् ॥

प्रभातरूपं (अवदातसद्विकासात्मकं शिवं) सायाह्नात्मश्यामवर्णः (कृष्णः)
गृहीत्वा अङ्गमध्ये निष्क्रान्तः ।

जन्यस्त्रीभिः कथितं तामिस्रमध्ये प्रकाशः अङ्गः समागतः ॥

तादृशीमेव मैनावती वाणीं कथयन्ती आसीत् ।

कर्णयोः अन्तः गत्वा मुक्तिः सम्पद्यमाना आसीत्* ॥ ७५ ॥

मेनकोक्तां तत्कालयोग्यां गौतिवाणीं प्रस्तौति ॥ ७६ ॥

हे-प्रभातकालिक जीवजीवपत्तिन् रुचिरं विरवीधि

शृण्वती अस्मि-त्वत्तः पक्षद्वारस्य (एकतात्मद्वारे च) पृष्ठे (स्थिता) ॥
१३६० ॥

हे-शिवनाथ कथाः त्वदीयाः अमृतं सन्ति प्रस्रवन्त्यः

तास्वैव कथासु निहितं (मया) चित्तम् ।

आस्यं अस्ति-मया सन्निहितं अमृतधारायै

शृण्वती अस्मि-त्वत्तः ० ॥

महावरस्त्वं सहचारिणीं राजकुमारीम्

शुकः इव निष्क्रान्तस्त्वं वनशारिकां धृत्वा ।

* तस्या या वाणी कर्णमध्ये गच्छन्त्यासीत् सा मुक्तिदात्री बभूव इति भावः ॥

कन् थवु कथि च्याञ्ज मन गव् तार्य

बोझान् छसय् ताक-दार्य् प्यठ् ॥

त्रिवुवन-राज्ञ अमि थय्य कार्य

सैलस् नेर् चाकवार्य-कथ् ।

शालमार बनावुम् मनच वार्य

बोझान् छसय् ताक-दार्य् प्यठ् ॥

अतगत पान च्यथ् पत-पत लार्य

कृष्ण संसारस् लायिथ् लथ् ।

सथ् छस् च्याञ्ज न्यथ् सथ् व्यचारे

बोझान् छसय् ताक-दार्य् प्यठ् ॥ ७६ ॥

77 THE AUTHOR PRAISES VIṢṆU, WHO STANDS AS FATHER
OF THE BRIDEGROOM.

होश पोशनूल थव् कन्

वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥ १ २ ६ ५ ॥

राधा-कृष्ण कृष्णजी वन्

लोल अग्रिच-दारि लो-लो ।

रंग-किन् तसि हिहु बन्

वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥

खड कर् मन बिन्द्रावन्

अद नेर् बरि त दार्य लो-लो ।

श्याम-रूप् वुक् हन्-हन्

वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥

कर्णः निहितः कथायां त्वदीयायां मनः संपन्नं-नः आसक्तम्
शृण्वती अस्मि-त्वत्तः० ॥

त्रिभुवनराजरूप अनया अत्युच्चया ग्रीवया (अनुत्तरैश्वर्येण)
संचारार्थं निर्गच्छ नौकाविशेष* (चतुरवस्थात्म-प्रणवरूपे च) ।

शालमार-नामकं-काश्मीरोद्यानविशेषः संपादितो-मया मनोरूपायाः वाटिकायाः
शृण्वती अस्मि-त्वत्तः० ॥

आगमगमरूपेण (कन्यादायविशेषेण च) स्वात्मना त्वामेव अन्वनु धाविष्यति
कृष्णाख्यः संसारे प्रक्षिप्य लताघातम् ।

आशा अस्ति-तस्य त्वदीया नित्यं सत्यात्मत्वं विचारयिष्यति
शृण्वती अस्मि-त्वत्तः० ॥ ७६ ॥

सभ्यसत्तमं वरपित्रात्मभूतं विष्णुमभिमुखीकृत्य स्तौति ॥ ७७ ॥

समाधानेन हे-जीवजीवात्मपत्तिरूप (श्रीविष्णो च) निधेहि कर्णैः
वाणीरूपायाः वन्यशारिकायाः (सेनाया इति भावः) अति-
हार्दनां ॥ १३६५ ॥

हे-राधा-ऽविपुक्त-कृष्ण श्रीकृष्णेति उच्चरस्व
प्रेम्णा (युक्तया) अस्त्रुणो-धारया (व्याप्तमुखः सन्) लोलो-इति-
उत्तरेण-संबोध्य ।

रागेण (वेपथे च) तेनैव सदृशः भव
वाणीरूपायाः० ॥

प्रथमं कुरु मनः वृन्दावनात्मकम्
ततः निर्गच्छ द्वारात् पक्षद्वारात् च लोलो इत्युत्तरं संबोध्य† ।

श्याममुन्दररूपं पश्य अखिलात्मतया
वाणीरूपायाः० ॥

* यस्यामेकपार्श्वे राजोपयोग्यप्रासादगृहं ततोऽन्यद्वीवाहकार्यमेव स्थानं वर्तते ॥

† अतिहार्देन संबोधनार्थकं लोलो इति पदमस्ति ॥

‡ स्वयनः स्थिरीकृत्य श्रीकृष्णविचारभूम्यात्मकं विधायेन्द्रियद्वारा विषयान्भजति भावः ॥

च्याव् वौद-कामदीनि यन्

बख्च-हन्दि चड-वार्य लो-लो ।

च्यथ् वन् आनन्द-गन्

वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥

नित्य वृत्-गोपीयन्

कर्मन् कुह् मन् तारि लो-लो ।

व्यापस् श्रीवासुदेवन्

वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥

प्रौम-सूत्य् कर् मन् रक्काण्

नाद् लायुस् प्यारि लो-लो ।

वक्ति-बाव-सूत्य् एस् वनि दन्

वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥ १३७० ॥

व्वद्-यगोदा अस् ललवन्

मोह-पूतनाय मारि लो-लो ।

यक्कि बवि दद् च्यन् सज्जन्

वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥

वक्तिय-मञ्जु वन् अर्जुन्

रथवान् सुय् लारि लो-लो ।

गलि पान कूद-दुर्योधन्

वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥

मन-वाज्य हृष्ण-नाव् खन्

दैर्य-अल्मास्-तारि लो-लो ।

धुत्त्व वेदात्मकामधेनोः स्तनौ (स्तनं)

भक्त्यात्मकेन दोहनकलशविशेषेण नाम ।

पौत्वा (तत्) भव आनन्दधनः

वाणीरूपायाः ० ॥

नित्यं वृत्त्यात्मिकानां गोपीनाम्

कृतं (येन) अस्ति मनः निरुद्धावस्थतयात्युत्सुकं नाम ।

सर्वव्यापकेन श्रीवासुदेवेन

वाणीरूपायाः ० ॥

प्रेम्णा कुरु मनः रुक्मिणीरूपम्

आह्वानं प्रक्षिप-तस्य (कुरु-तस्य) हे-प्रियेति नाम ।

भक्तिभावेन ऐक्यं भविष्यति द्वयोः

वाणीरूपायाः ० ॥ १३७० ॥

(येषां) बुद्धिरूपा-यशोदा अस्ति-तं लालयन्ती

(तेषां) मोहात्मपूतनाराक्षसीं हनिष्यति-सः नाम ।

रागेण स्तनात् पयः पात्यन्ति सज्जनाः

वाणीरूपायाः ० ॥

भक्तां भव अर्जुनः

रथवाहकः स-एव अनुसारी-भविष्यति नाम ।

विनष्टमिति स्वयं क्रोधात्मा-दुर्योधनः

वाणीरूपायाः ० ॥

मनोरूपोर्मिकायां कृष्णति-नाम खनस्व

धैर्यात्मवज्रमणितूलिकया नाम ।

माज्य यिम् राज तस् हिवि ज्यन्

वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥*

खटि खटि कुह ननु वासन्

अन्द्रिमि अप-कार्य लो-लो ।

च्यथ वुजमलि गट कासन्

वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥

वृन्दावनुकुय वन्

मन् म्योनु व्यञ्चारि लो-लो ।

सज्ज जन् लगि चरनन्

वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥ १३७५ ॥

दास् यति रास् खेखन्

व्यास् नारदु ति लारि लो-लो ।

बोलनावन् शुकदेव जन्

वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥

योगियौ बूगिय् बूगन्

वनुहस् ब्रह्मचारि लो-लो ।

* मन-वाज्य कृष्ण-नाम् खन्

दैर्य-बलमास्-तारि लोलो ।

किसि-पट् कुस् गोवर्धन्

वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥

हिंसाय कंसस् भारन्

सूक्ष्म-दार्य तर-वार्य लोलो ।

माज्य यिम् राज तस् हिवि ज्यन्

वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥ इति पाठान्तरम् ॥

(एतादृशाः) मातुस्तादृशाः ये (त एव) राजानः तस्य सदृशाः जनिष्यन्ति
वाणीरूपायाः ० ॥

(येषां) गूढं गूढं अस्ति प्रकाशं भासमानम्
अन्तःस्थितेन ससंभ्रमगूढव्यवहारेण नाम ।

चैतन्यात्मिकायाः विद्युतः तामिस्रं अपनयिष्यन्ति
वाणीरूपायाः ० ॥

वृन्दावनस्यैव (वृन्दावनरूपं) वनम्
मनः मदीयं उच्चरिष्यति नाम ।

(यत्) हरित्तृणं इव लगिष्यति चरणयोस्तस्य
वाणीरूपायाः ० ॥ १३७५ ॥

भक्ताः यत्र रासलीलां क्रीडिष्यन्ति
व्यासः नारदः अपि अनुधाविष्यति नाम ।

उच्चारयिष्यन्ति (दासास्तान्) शुकदेवः इव*
वाणीरूपायाः ० ॥

योगिभिः भुक्त्वा भोगान् (सांसारिकान्)
कथितस्तैस्तस्य ब्रह्मचार्येव नाम ।

* शुकदेववत्साम्भक्तान्नित्यकीर्तनरतान्मुक्तिभाजस्य विधत्ते ॥

निर्मलं निष्कलं निर्वन्
 वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
 कृष्णस् तोठ् विष्णुर्पन्
 न-त इति क्वाह् लारि लो-लो ।
 काञ् मञ्जु तस्-ति सोहम् अन्
 वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥ ७७ ॥

78. ANOTHER SONG OF MĒNAKĀ IN PRAISE OF VIṢṆU, DETAILING
 THE EXPLOITS OF THE YOUTHFUL KṚṢṆA.

बालक-अवस्थाय लगयो ब्वह्
 मन-मञ्जुलिस् मञ्जु करय् हो-हो ॥ १२७८ ॥
 बाल-कृष्ण काल मारान् यितमो
 गोपाल नन्द-लाल सृत्य नितमो ।
 श्याम प्रीम-दद दाम-दाम च्यतमो
 मन-मञ्जुलिस् मञ्जु करय् हो-हो ॥ १२८० ॥
 चिक्कगत्पाल नालमति रटथो
 पूतनाय गालवनि कथ्य ह्यमथो ।
 दद-यज्ञि-चूर गूर-गूर करयो
 मन-मञ्जुलिस् मञ्जु करय् हो-हो ॥
 यशोदानन्द पत-पत यिमथो
 गोपीनाथ आलव् दिमथो ।
 राग् कुम् च्योनय् काग् ह्यमथो
 मन-मञ्जुलिस्-मञ्जु करय् हो-हो ॥

निर्मलः निष्कलः निर्गुण-इति

वाणीरूपायाः० ॥

(अन्यकर्तुः स्वाभिप्रायोक्तिः) कृष्णाख्याय तुष्टो-भव विष्णवर्षणं (विष्णु-
प्रीत्यर्थदानेन)

अन्यथा इह-संसारे किं-वस्तु अनुगतं-भवेत् (सारभूतमस्ति) नाम ।

ज्ञानस्य मध्ये तस्यापि सो-ऽहं-रूपं प्रकटय

वाणीरूपायाः० ॥ ७७ ॥

पुनरपि विष्णवाभिमुख्येन कौर्तिगौतौः प्रस्तौति ।

मेनाया एव पुनरुक्तिः ॥ ७८ ॥

बालकावस्थायां (तदनुरूपतायां) उपहारीभवेयं-तव अहम्

मनोरूपबाललालनशकटस्य मध्ये कुर्यां-ते वास्तव्यलालनाविशेषम्* ॥
१३७९ ॥

हे-बालकृष्ण भूतानि ददन् (आद्यन्) आगच्छ-नाम-मम-सान्निध्यम्

हे-गोपाल नन्दनन्दनरत्न सह-कृत्य नय-नाम-माम् ।

हे श्याममूर्ते प्रेमात्मस्तन्यं पायं-पायं पिव-नाम-मत्तः

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥ १३८० ॥

हे-त्रिजगत्पालक आलिङ्गनेन गृह्णीयां-त्वाम्

पूतनाराक्षसाः विनाशक अङ्कं गृह्णीयां-त्वां (तद्वत्) ।

दुग्धनवनीतमूषकानुकारिन् मन्त्रसलवागुच्चारणं-लालनाविशेषं कुर्यां-ते

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

हे-यशोदाया-आनन्दकर्तः अन्वनु आगच्छेयं-त्वाम्

हे-गोपीस्वामिन् प्रीत्याह्वानानि दास्यामि-ते ।

अनुरागः अस्ति-मे तवैव अवेत्तां धारयिष्यामि-ते

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

* एतत्करणेन बाल एव स्वपितीति बोध्यम् ॥

भज गोविन्द गोविन्द करयो

असवनि गिन्दवनि जिन्द मरयो ।

बडि दय च्यात्र बाल-खेल खरयो

मन-मङ्गलिस मङ्ग करय हो-हो ॥

दय अवतार् ह्यनसय लगयो

देवकिच निश ज्यनसय लगयो ।

श्री-कृष्ण नाव प्यनसय लगयो

मन-मङ्गलिस मङ्ग करय हो-हो ॥

वसुदेवनिस निनसय लगयो

गोकुल् ह्यय यिनसय लगयो ।

यशोदाय दद-च्यनसय लगयो

मन-मङ्गलिस मङ्ग करय हो-हो ॥ १३८५ ॥

श्याम-खन्दर वरनस् लगयो

जमुनाय मङ्गि तरनस् लगयो ।

नाश-रस्ति बाश-करनस् लगयो

मन-मङ्गलिस मङ्ग करय हो-हो ॥

पूतनाय दाम्-दिनसय लगयो

दाम् दिथ प्रान् ह्यनस् लगयो ।

प्रयमचू थञ्ज ख्यनसय लगयो

मन-मङ्गलिस मङ्ग करय हो-हो ॥

श्याम-रूप ज्याम पैरनस् लगयो

कामदौन रक्कि नेरनस् लगयो ।

भज गोविन्दं भज-गोविन्दमिति-स्तोत्रेण-स्तुतिं कुर्यां-ते

हे-स्मितमुख क्रीडनशील जीवदवस्थायामेव मृत-इव-भवेयं-त्वामनु ।

हे-महेश्वर तव बाल-क्रीडाः स्मरिष्यामि-तव*

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

हे-ईश्वर अवताराणां धारणस्यैव उपहारीभवेयं-तव

देवकाः सकाशात् जन्मग्रहणस्य उपहारीभवेयं-तव ।

श्री-कृष्णोति नाम पतनस्य (नियमस्य) उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

वसुदेवराजस्य (स्वगृहादन्यत्र गोकुले) नयनस्य उपहारीभवेयं-तव

गोकुलं-प्रति गृहीत्वा आगमनस्य उपहारीभवेयं-तव ।

(तत्र) यशोदायाः स्तन्य-पानस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥ १३८५ ॥

श्यामतया-सुन्दरस्य वर्णस्य उपहारीभवेयं-तव

यमुनानद्याः मध्यभागात् तरणस्य उपहारीभवेयं-तव ।

हे-अविनाश बालभाषणानां-करणस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

पूतनाराक्षसाः स्तन्यपानकरणस्य उपहारीभवेयं-तव

स्तन्यपानं कृत्वा प्राणानां आकर्षणस्य उपहारीभवेयं-तव ।

प्रेम्णोपहृतस्य नवनीतस्य भोजने उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

हे-श्यामरूप (दिव्य) उत्तरीयवस्त्राणां वसनस्य उपहारीभवेयं-तव

कीमधेनूनां पालनाय निर्गमनस्य उपहारीभवेयं-तव ।

* बालक्रीडा एव लदीयाः परमानन्ददायिन्य इति ज्ञेयम् ॥

गूरि-गूरि ह्यय् फेरनस् लगथो

मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् हो-हो ॥

बै सरौ-शब्द चावनस् लगथो

गोपी बोझनावनस् लगथो ।

दय-लोल् गङ्ग्रावनस् लगथो

मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् हो-हो ॥

गूरि-गरि मन मेहनस् लगथो

गेहनस् ठठ-करनस् लगथो ।

रास-मंडुल् खेलनस् लगथो

मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् हो-हो ॥ १३८० ॥

दन्द्रस् क्रूद्-गालनस् लगथो

अन्त-रस्तु रुद्-वालनस् लगथो ।

गोकुल्कि लूख् पालनस् लगथो

मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् हो-हो ॥

गोवर्धन् दारनस् लगथो

कह किस्थ-प्यठ् खारनस् लगथो ।

रानस् त दैत्य मारनस् लगथो

मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् हो-हो ॥

गूरि खटिथ् यवनावनस् लगथो

वक्कि चूरि निवनावनस् लगथो ।

बिथ तिथिथ् बनावनस् लगथो

मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् हो-हो ॥

गोपालबालकान् सह-कृत्वा (तव) संचारस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये ० ॥

वंशकशब्दस्य प्रचारणस्य उपहारीभवेयं-तव

गोपस्त्रियः (तत्) श्रावणस्य उपहारीभवेयं-तव ।

(तासां) ईश्वरभक्तेः उपचयकरणस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये ० ॥

गोपालगृहेषु मनसः संमेलनस्य उपहारीभवेयं-तव

(तत्र गोपीनां) अनुकरणस्य उपहासकरणस्य उपहारीभवेयं-तव ।

रासक्रीडार्थमण्डल-संपादनस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये ० ॥ १३९० ॥

इन्द्रस्य क्रोधविनष्टीकरणस्य उपहारीभवेयं-तव

निरन्तरतया वर्षणनिपातनस्य उपहारीभवेयं-तव ।

गोकुलवास्तव्यानां लोकानां पालनस्य उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये ० ॥

गोवर्धनपर्वतस्य धारणलीलायां उपहारीभवेयं-तव

तस्य-पर्वतस्य कनिष्ठाङ्गुल्यां आरोपणे उपहारीभवेयं-तव ।

राक्षसानां दैत्यानां च मारणलीलायां उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये ० ॥

गोपबालकानां गूढं निधापने उपहारीभवेयं-तव

वत्सानां चौर्येण नायने (ब्रह्मणो द्वारा) उपहारीभवेयं-तव ।

(प्रतिरूपेण) पुनरपि (तेषां वत्सबालकानां) तादृशानां समुद्भावने उपहारी-
भवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये ० ॥

ब्रह्मा मन्दकावनस् लगयो

गुलि गंडिथ् वदनावनस् लगयो ।

कृष्ण-गौथ् ग्यवनावनस् लगयो

मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् हो-हो ॥

यशोदा पत-लारनस् लगयो

थक्राविथ् प्रारनस् लगयो ।

गंडनस् कल दारनस् लगयो

मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् हो-हो ॥ १३८५ ॥

आंगनकि कुलि चावनस् लगयो

देवता बनावनस् लगयो ।

आकाशि बुफनावनस् लगयो

मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् हो-हो ॥

अक्रूर् ग्वत दावनस् लगयो

पाङ्गि-मङ्गि तन् नावनस् लगयो ।

आश्वर् बुक्नावनस् लगयो

मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् हो-हो ॥

कंसान्तक क्रूद-निष् ग्रमयो

पंपोश-पादन् मौठि दिमयो ।

न्यथ् च्योनु चरनामृथ् च्यमयो

मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् हो-हो ॥

कृष्ण आसू सुचरावनस् लगयो

विष्ण विश्वरूप् हावनस् लगयो ।

ब्रह्मणः लज्जापने उपहारीभवेयं-तव

अञ्जलिं बद्ध्वा (प्रकोष्ठद्वयं संबद्धम्) (तस्य) रोदनविधापने उपहारी-
भवेयं-तव ।

परमेशात्मकृष्णकीर्तिस्तुतेः (तद्द्वारा) गापने उपहारीभवेयं-तव

सनोरुपशकटस्य मध्ये ० ॥

यशोदायाः अनुधावने उपहारीभवेयं-तव

(तां) श्रान्तां-विधाय प्रतीक्षणे उपहारीभवेयं-तव ।

(तया) ग्रथित्वा (स्थापनार्थं) शिरसः (तद्गन्धनार्थं) धारणे (नम्रीकरणे)
उपहारीभवेयं-तव

सनोरुपशकटस्य मध्ये ० ॥ १३९५ ॥

अजिरस्थानीययोः वृत्तयोः पातने उपहारीभवेयं-तव

देवस्वरूपौ (तौ) संपादने उपहारीभवेयं-तव ।

आकाशमार्गण उड्डापने (तयोः) उपहारीभवेयं-तव

सनोरुपशकटस्य मध्ये ० ॥

अक्रूरस्य निमज्जन-दापने उपहारीभवेयं-तव

जलमध्ये तनोः स्नापने उपहारीभवेयं-तव ।

(तत्र) आश्चर्यस्य प्रदर्शने (तस्य) उपहारीभवेयं-तव

सनोरुपशकटस्य मध्ये ० ॥

हे-कंसान्तक क्रोधात् शान्तो-भवेयं-तव-नाम

पद्मपादयोः चुम्बनानि दद्यां-तव-नाम ।

नित्यं तव चरणनिर्गन्धजनजलामृतं पिबेयं-तव-नाम

सनोरुपशकटस्य मध्ये ० ॥

हे-कृष्ण (ग्रन्थकृत् च) मुखस्य उन्मोचने उपहारीभवेयं-तव

हे-विष्णो विश्वरूपस्य (तन्मध्यतः) प्रदर्शने उपहारीभवेयं-तव ।

यशोदा मच्रावनस् लगयो

मन-मङ्गलिस् मङ्ग करय् हो-हो ॥ ७८ ॥

79. THE AUTHOR TAKING AS HIS TEXT THE PARTING EMBRACE
BETWEEN VIṢṆU AND ŚIVA, EXPLAINS THAT VIṢṆU AND
ŚIVA ARE ONE.

विश्वम्भर् ह्यथ विश्वेश्वर् लङ्गु पकानि ।

हलम् बरि बरि लङ्गिस् तुलसी ककानि ॥ १४०० ॥

पकान् निष्कल् कव्य ह्यथ द्राव् निर्मल् ।

ककान् असिस् लयौ-प्यठि बल् त मादल् ॥

हरस् सांपन् हरिः केशव् बन्योव् शिव् ।

अद्वैत-रूप नारायण् प्रखट्टु गव् ॥ ७९ ॥

80. THE AUTHOR ADDRESSES PRAISES TO ŚIVA AND VIṢṆU AS ONE.

ओं-सच्चिदानन्दगन तोट्

सत्य-देव सत्य-नारायण तोट् ॥ १४०१ ॥

शम-दम तोट् दम-दम ओं तोट्

सत्सङ्गकि समागम तोट् ।

सम्पन्न-हन्दि सज्जन तोट्

सत्य-देव सत्य-नारायण तोट् ॥

एक अनेक-मुख अकि चन तोट्

शिव-शक्ति-रूप द्वय लचन तोट् ।

त्रय-गुन-सक्ति त्रय-लोचन तोट्

सत्य-देव सत्य-नारायण तोट् ॥ १४०५ ॥

(तेन) यशोदायाः उन्मादने (मोहविधाने) उपहारीभवेयं-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥ ७८ ॥

अङ्गे शिवं कृत्वा विष्णोर्यात्रावर्णनमुखेन तदैक्यं निरूपयति ॥ ७९ ॥

विश्वम्भरः (विष्णुः) (अङ्गं) गृहीत्वा विश्वेश्वरं (श्रीशिवं) प्रवृत्तः परिक्रमि-
तुम् ।

वस्त्राग्रभागान् (० भागेषु) आपूर्य आपूर्य (पूर्णीकृतानि) लग्नास्तेषु
(सर्वे लोकाः) तुलसीदलानि प्रक्षेपेत् ॥ १४०० ॥

संचरन् (परिक्रामन्) (सः) निष्कलात्मा अङ्गे गृहीत्वा निष्क्रान्तः निर्मला-
त्मानम् ।

प्रक्षिपन्तः आसंस्तस्य (लोकाः) सद्मपटलोर्ध्वभागेभ्यः बिल्वपत्राणि
मादलीनामपार्वतीयौघधीम् च ॥

हरस्य संपन्नः हरिः केशवः संपन्नः शिवः* ।

(तत्र) अद्वैतरूपेण नारायणः प्रत्यक्तः संपन्नः† ॥ ७९ ॥

शिवाद्वैतरूपेण नारायणं संबोधनस्तुत्या स्तौति ॥ ८० ॥

हे-प्रणववाच्य सत्यज्ञानानन्दघनरूप तुष्य

हे-सत्यदेव सत्यनारायणरूप तुष्य ॥ १४०३ ॥

शमदमात्मन् तुष्य प्रतिश्वासं प्रणवान्तर्यामिन् तुष्य

सत्सङ्गस्य समागमात्मन् तुष्य ।

सत्युरुपाणामपि सज्जनरूप तुष्य

हे-सत्यप्रकाशात्मन्० ॥

एक-अनेकभूत एकस्मिन्नेव क्षणे (शीघ्रं) तुष्य

शिवशक्तिरूपेण विभिन्न-लक्षण्येन तुष्य ।

गुणत्रयात्मन् त्रिलोचन तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥ १४०५ ॥

* एकरूपत्वं तयोः प्रादुर्भूतम् इति भावः ॥

† तादृगङ्गास्त्राङ्गिनोरभिन्नतावस्थायाम् इति भावः ॥

निर्ग्वन तोट् निरङ्गन तोट्

चैतन्य तोट् च्युत्तकि चेनन तोट् ।

अकि पोश व्यन च्यु मङ्ग मन तोट्

सत्य-देव सत्य-नारायण तोट् ॥

केशव केशव केशव तोट्

हे शिव हे शिव हे शिव तोट् ।

गरुडासन वृषबासन तोट्

सत्य-देव सत्य-नारायण तोट् ॥

न्यथ च्योनु व्रथ दर श्रीधर तोट्

श्याम-सुन्दर बस्मादर तोट् ।

सद्दर्शन संकर्षण तोट्

सत्य-देव सत्य-नारायण तोट् ॥

काशीनाथ मङ्ग तपोवन तोट्

द्वारका-नाथ बिन्दावन तोट् ।

अयोध्यानाथ रामरादन तोट्

सत्य-देव सत्य-नारायण तोट् ॥

अमरनाथ श्रव-दर्शन तोट्

शिव-नाथ अमृत-वर्षण तोट् ।

विश्वनाथ कपाल-मोचन तोट्

सत्य-देव सत्य-नारायण तोट् ॥ १४१० ॥

अनुग्रह-सूतिन् हन-वन तोट्

पालवनि नैपालकि वन तोट् ।

हे-गुणातीत तुष्य निरञ्जन तुष्य

चैतन्यात्मन् तुष्य चित्तस्य चेतनात्मन् तुष्य ।

एकेन पुष्पेण व्यनपुष्पपत्रेण (विज्ञप्त्या च) त्वमेव मध्ये मनसः तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥

हे-केशव हे-केशव हे-केशव तुष्य

हे कल्याणस्वरूप हे शिव हे शिव तुष्य ।

हे-गण्डासन (विष्णो) हे-वृषभासन (शिव) तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥

नित्यं तव व्रतं धारयेयं हे-श्रीधर तुष्य

हे-श्यामसुन्दर हे-भस्मधर तुष्य ।

हे-सत्यदर्शन हे-संकर्षण तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥

हे-काशीनाथ मध्ये तपोवनस्य तुष्य

हे-द्वारकाधीश वृन्दावने तुष्य ।

हे-अयोध्यानाथ रामाराधनक्षेत्रे तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥

हे-अमरनाथ शुभयुक्तदर्शन तुष्य

हे-शिवनाथ अमृतवृष्टिद तुष्य ।

हे-विश्वनाथ कपालमोचनक्षेत्रे तुष्य

हे-सत्यदेव० ॥ १४१० ॥

अनुग्रहविधानेन अकस्मात् तुष्य

हे-पालनाकर्तः नेपालदेशस्य वने तुष्य ।

वसु-रस्ति वसु-वन तोठ्
 सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
 गरि-गरि चन-चन द्यन-द्यन तोठ्
 आकाश पाताल हेरि ब्वन तोठ् ।
 पूरि पश्चिमि ब्वत्तर दचिन तोठ्
 सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
 श्याम-रूप तोठ् प्रवात-रूप तोठ्
 ख-प्रकाश-रूप ज्योती-रूप तोठ् ।
 कृष्णस् शिवरात्रू-हन्दि द्यन तोठ्
 सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥ ८० ॥

81. PRAISE OF THE ANTARYĀMIN NĀRĀYAṆA AS ONE WITH ŚIVA.

नारायणो नारायणो
 परमेश्वर पूरक-पूरनो ॥ १४१४ ॥
 अन्तःकरनन्-हन्दि आवासो
 चैतन्य-ब्रह्मो चिदाकाशो ।
 साक्षी-प्ररशो च्यथ-चेननो
 नारायणो नारायणो ॥ १४१५ ॥
 जगथ्-नाथो जनार्दनो
 हे निर्मल निष्कल निर्व्वनो ।
 निराकारो निरङ्गनो
 नारायणो नारायणो ॥

हे-वस्वरहित (दिगम्बर) वसुत्रवनाख्यक्षेत्रे तुष्य ।

हे-सत्यदेव ॥

प्रतिनाडीकालं प्रतिक्षणं प्रत्यहं तुष्य

आकाशे पाताले ऊर्ध्वे अधः तुष्य ।

पुरस्तात् पश्चात् उत्तरतः दक्षिणतः तुष्य

हे-सत्यदेव ॥

सायंकालात्मन् (श्यामरूपेति च) तुष्य प्रभातरूप (शुक्लशिव-
रूपेति च) तुष्य

हे-स्वप्रकाशरूप ज्योतिःस्वरूप तुष्य ।

कृष्णाख्यस्य (मम) शिवरात्र्याः दिवसे तुष्य

हे-सत्यदेव ॥ ८० ॥

शिवाद्वैतरूपेण साक्षाद्भूतसर्वान्तर्यामिनं नारायणं

संबोधनस्तुत्या स्तौति ॥ ८१ ॥

(दूरालसंबोधनार्थानि सर्वाणि पदानि) नारायण-भोः नारायण-भोः

परमेश्वर अणिमादिसिद्धीनां-पूरण-भोः ॥ १४१४ ॥

अन्तःकरणानां (मनोबुद्धिचित्ताहङ्काराणां) आभासप्रकाशक-भोः

चैतन्यब्रह्मस्वरूप-भोः चिदाकाशात्मन्-भोः ।

साक्षिभूतपुरुषात्मन्-भोः चितेश्च-चैतनात्मन्-भोः

नारायण-भोः नारायण-भोः ॥ १४१५ ॥

जगतां-नाथ-भोः प्रार्थितप्रद-भोः

हे निर्मल निष्कल निर्गुण-भोः ।

निराकार-भोः निरञ्जन-भोः

नारायण-भोः ॥

वीदान्तन् ग्यवि-मति गोविन्दो

पान् ज्यय् वन्दयो माधव सुकुन्दो ।

सुह-मद् गालवनि मधुसूदनो

नारायणो नारायणो ॥

ज्ञानकि विज्ञान-द्यानकि द्यानो

योगकि योगो प्रानकि प्रानो ।

मायाय-हन्दु अन्य् चानि ज्ञाननो

नारायणो नारायणो ॥

बख्च-हज्जु सीता ब्वज्जु-हन्दि वनो

काडान् सूत्य् ह्यय् सन्तू-ग्वनो ।

राम-आत्म ज्ञान् मन लक्ष्मणो

नारायणो नारायणो ॥

अंतः-अयोध्याय-मज्जु राय् दानो

बावुकु भरय् कुय् पूजनो ।

सूत्य् ह्यय् अद्दाय शत्रुगनो

नारायणो नारायणो ॥ १४२० ॥

श्वद्-वासनाय-हन्दु विभीषणो

करवुन पान् ज्यय् पय् अर्पनो ।

राघव रघुनाथ रघुनन्दनो

नारायणो नारायणो ॥

द्यानुकु हनूमान् तन-मनो

नाव् च्योन हृदयस् कुय् लेखनो ।

वेदान्तशासनैः संगीतकीर्त वागधीश्वर-भोः

स्वात्मानं त्वय्येव उपहारीकुर्यां-ते लक्ष्मीनाथ मोक्षप्रद-भोः ।

मोहस्य-मदं नाशनशील मधुसूदन-भोः

नारायण-भोः ॥

ज्ञानस्य विज्ञानस्य ध्यानस्य ध्येयरूप-भोः

योगस्य योग(प्राप्य)रूप-भोः प्राणस्य प्राणरूप-भोः ।

अविद्यायाः नाशः तव ज्ञानेन-भोः

नारायण-भोः ॥

भक्तिरूपा सीता बुद्ध्यात्मनि वने-भोः

अन्विष्यन्ती सह कृत्वा सत्त्वात्मगुणं-भोः ।

रामात्मानमात्मस्वरूपं जानीहि हे-मनोरूप लक्ष्मण-भोः

नारायण-भोः ॥

(यं) अन्तःकरणरूपायोध्यायां रात्रौ दिवसे(च)-भोः

भावनात्मा भरतः अस्ति पूजयन्-भोः ।

सह धृत्वा अद्भुतात्मकं शत्रुघ्नं-भोः

नारायण-भोः ॥ १४२० ॥

शुद्धवासनात्मकः विभीषणः-भोः

कुर्वन् स्वात्मानं (नः) त्वामेव प्रति समर्पणं-भोः ।

हे-रघुकुलोद्भव रघुनाथ रघुनन्दन-भोः

नारायण-भोः ॥

ध्यानरूपः हनुमान् तन्वा-मनसा(च)-भोः

नाम त्वत्पदं हृदये अस्ति लिखन्-भोः ।

तमि-सूत्य् मुह-लंका जालनो

नारायणो नारायणो ॥

गोपीनाथो जसोदानंदो

गोर्धन् सूत्य् बूगुय् आनंदो ।

वनु दिथ् ननु गोख् बिन्द्रावनो

नारायणो नारायणो ॥

परं-ब्रह्मो परमानन्दो

बल्लवन् हविथ् चरनारविन्दो ।

ज्यनु त मरनु क्खनु च्यानि ज्यनो

नारायणो नारायणो ॥

देहान्दकारकि मोह-दारनो

राक्षस-प्रहृष्ट-हन्दि मारनो ।

खयं-मोक्ष् क्विथ् कंस-रावणो

नारायणो नारायणो ॥ १४२५ ॥

निरर्गल-पाठि निरन्तर मनो

आनन्द-अमृथ् च्याव् ज्यथ्-गनो ।

अज्ञपा-ज्ञप-यज्ञ ज्ञप् ज्ञपनो

नारायणो नारायणो ॥

निमेश उन्मेश प्रथ् स्वन-चनो

सम्बख् रोज्तम् सनातनो ।

निवृत्त-हृद्य वृत्त प्रवृत्त व्यन्नो

नारायणो नारायणो ॥

तेनैव (सामर्थ्येन) मोहात्मलङ्कापुरीं गच्छन्-भोः

नारायण-भोः ॥

हे-गोपीनाथ यशोदानन्दन-भोः

गोपालैः सह भुक्तस्त्वया आनन्दः-भोः ।

मार्गणं-कृत्वा प्रत्यक्षः भूतस्त्वं वृन्दावने-भोः

नारायण-भोः ॥

हे-परंब्रह्म-भोः परमानन्दस्वरूप-भोः

भक्तानां प्रदर्शिते-त्वया स्वचरणारविन्दे-भोः ।

जन्म पुनः मरणं किञ्चीभूतं (अपगतं) तव जन्मना (अवतारेण)-भोः

नारायण-भोः ॥

देहान्धकारात्मानं मोहं-धारणशीलौ-भोः

राक्षसीभूत-प्रकृत्या (तयोः) मारणशील-भोः ।

(ततः) स्वयं-मुक्तीभूतौ स्तस्तौ कंसरावणाख्यौ-भोः

नारायण-भोः ॥ १४२५ ॥

निरर्गलप्रकारेण निरन्तरेण मनसा-भोः

आनन्दाभूतं पाययस्व चैतन्यघन-भोः ।

अजपाजपयन्त्रे (योगाभ्यासे) हंसात्मजपस्य जपनशील-भोः

नारायण-भोः ॥

निमेषे उन्मेषे प्रत्येकस्मिन् क्षणे क्षणे-भोः

संमुखः तिष्ठ-नाम-मे हे-सनातनस्वरूप-भोः ।

निवृत्त्यात्मिकायाः वृत्तिः प्रवृत्तिः भिन्न-भोः

नारायण-भोः ॥

अन् कालन्-हन्दि ह्यस-फेरनो

तमि फेरन कुन कुन् नेरनो ।

शिवरूप द्रुस्तु चोनु अर्द-प्रदक्षनो

नारायणो नारायणो ॥

मायाय मिलु-करनकि तेलनो

तेलन् तेलन् च्यानि मेलनो ।

दासन्-हन्दि रास् खेलनो

नारायणो नारायणो ॥

देवन् तृप्ति चयनिय् खनो

पचन् यिय् सग् मूलस् दिनो ।

प्यतरन् आप्या च्यानि तर्पनो

नारायणो नारायणो ॥ १४३० ॥

स्थावर-जंगम् कुख् हन्-हनो

देह-दृष्टिय कर् व्यसर्जनो ।

कृष्णस् रूप् हाव् विष्णुर्पनो

नारायणो नारायणो ॥ ८१ ॥

82. HIMĀLAYA PRAISES KṚṢṆA:

कर् स्थ पद्मपत्रन् नेत्रन् मञ्जु वास्

रास् खेलवनि अथ-रठ् चठ् म अथ-वास ॥ १४३२ ॥

सूर्यरूप माया अह् च्यात्रय् क्वाया

जिस माया-का भेद किसी-ने न पाया* ।

* Hindi.

त्रयाणां कालानां (भूतादीनां जाग्रदादीनां वा) चेतनासंचारण-भोः

तेन संचारेण अस्ति-न कुत्रापि निर्गमनम्-भोः ।

शिवरूपस्य संपूर्णं तव अर्धमेव-प्रदत्तिविधानं-भोः*

नारायण-भोः० ॥

मायायाः संगविधानस्यापि विकासकारिन्-भोः

विकास्य विकास्य तव संयोगसंभव-भोः† ।

दासानां रासक्रीडायाः क्रीडन्-भोः

नारायण-भोः० ॥

देवानां तृप्तिरस्ति तवैव अदनेन-भोः

पत्त्राणां यथा सेकः मूलविषये दानेन-भोः ।

पितृणां स्वधातृप्तिः तव तर्पणेन-भोः

नारायण-भोः० ॥ १४३० ॥

स्यावरात्मजङ्गमात्मनोः असि प्रत्यंशं-भोः

देहात्मबुद्धेः कुरु विसर्जनं (अज्ञानं नाशयेति भावः)-भोः ।

कृष्णस्य (मे) रूपं प्रदर्शय विषावर्षणं (धर्मदयानिमित्तं)-भोः

नारायण-भोः० ॥ ८१ ॥

॥ पूज्यं जन्यभूतदेवानां प्रधानयजमानभूतं कृष्णं हिमालयः

स्तौति ॥ ८२ ॥

कुरु मम पद्मपत्त्ररूपाणां नेत्राणां मध्ये निवासम्

रासलीलां क्रीडनशीलं हस्तं रुद्राण्य भित्तिं मा हस्तसंयोगम् ॥

१४३२ ॥

हे-सूर्यरूप माया अस्ति तवैव कृष्यारूपा

यस्याः मायायाः भेदः केनापि न प्राप्तः ।

* ते शिवरूपस्य मात्रात्मकस्युपासनं संपूर्णसिद्धिप्रदं भवतीति भावः ॥

† तन्मध्ये विकसति चेत्त्वसंयोगेनैव ॥

पान कुख् मायाय मञ्जु निर्माया

वह माया देवलोक देखने आया* ।

ब्रह्मा विष्णु रुद्र इन्द्र शुक्रदेव व्यास्

रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास ॥

राधा-कृष्ण रामा श्यामा

अरे नंदलाला अरे निष्कामा* ।

ख्यख् ना केह् च्यख्-ना अख् दामा

गङ्गुरावख्-ना म्यति सुदामा ।

दिथ् त्रिकास् द्वख् म्य कास् ब्वदास् कुस् ब्वह् दास्

रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास ॥

यशोदा बनि बनि कल च्यय् वंद-ना

कर्म-कृय दान-दानि दर्म-ददु मंद-ना ।

हाल् च्यय् गुंद-ना च्यय् सूय् गिंद-ना

त्राविथ् बंदना देवकी-नंदना ।

आसर च्यानि आस् ब्रज-वासिय बास्

रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास ॥ १४२५ ॥

त्रिजगत्पाला बाल-गोपाला

देवकी-नंदना दौन-दयाला ।

हटि कुय् कोसुब-मन् वन-माला

अरे नंदलाला बैसरौ-वाला* ।

सास-ब्वज् त्रिय छय् पत मलि-मलि सास्

रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास ॥

स्वयं असि मायायाः मध्ये (वर्तमानोऽपि) निर्मायः

तां मायां देवलोकः दर्शनार्थं आगतः ।

ब्रह्मा विष्णुः रुद्रः इन्द्रः शुकदेवः व्यासः

रासलीलां क्रीडनशीलः ॥

हे-राधाऽभिन्नकृष्ण हे-राम हे-श्याम

भोः नन्दनन्दन भोः निष्काम ।

भोक्तृसि-न-किं किञ्चित् पायसि-न-किं एकं पानमात्रम्

संकलयस्व-न-किं मामपि सुदामरूपम् ।

दत्त्वा विकासं दुःखं मे अपनय व्यग्रः अस्मि अहं दासः

रासलीलां क्रीडनशीलः ॥

यशोदारूपा भूत्वा भूत्वा स्वशिरः त्वय्येव उपहारीकुर्यां-न-किम्

सत्कर्मरूपमन्यन्यां ध्यानात्ममन्यदण्डेन धर्मात्मदुग्धं मग्नीयां-
न-किम् ।

स्वावस्थां त्वय्येव निवेदयं-न-किं त्वयैव सह क्रीडेयं-न-किम्

अपहाय बन्धनानि हे-देवकीनन्दन ।

आशया तव आगतो-ऽहं हे-ब्रजवासिन् प्रकटीभव

रासलीलां क्रीडनशीलः ॥ १४३५ ॥

हे-त्रिजगत्पालक बाल-गोपाल

हे-देवकीनन्दन दीनदयालो ।

कण्ठे अस्ति-ते कौस्तुभमणिः वनमाला (च)

भोः नन्दनन्दन वंशवादनशील ।

सहस्रशः स्त्रियः सन्ति-ते पञ्चाद्वावन्यः परिमलयित्वा भस्मरंशुम्

रासलीलां क्रीडनशीलः ॥

अच्युत च्युत्तसय् म्यानिस् मङ्गु गन्
 सथ् कर् सत्यभामा मन् रुक्मण् ।
 राधा प्रान् म्यानि पानस्-कुन् अन्
 वृचू गोपियन् तन् हाव् सन्धव् नन् ।
 वन-वन क्वन म आस् अख् आस् व्वश्वास्
 रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥
 खखियन् खख् दिथ् दखियन् दख् कास्
 तन्-खख् मन्-खख् दिथ् सन्धव् आस् ।
 शुराह् कलाय सस्तु च्योनु आवास्
 शुराह् सिंगार पूरिथ् व्वल्लास् ।
 शुराह् कुख् च्छ् ह्यथ् त्रिय शुराह् सास्
 रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥
 गोपौनाथ च्यय् पत पत लार-ना
 मुरली-शब्द न्यूथ् मन् कन् दार-ना ।
 गक्खय् क्वन अकि वन पान् मार-ना
 श्यामस् ताम् च्यय् श्याम-रूप प्रार-ना ।
 काम-दीन ह्यथ् यिख्-न त वन वन्-वास्
 रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥
 पोन्नूल-सन्दि पाठि लोल ओलु येर-ना
 वन वन कृष्ण-गौथ् वनवनि फेर-ना ।
 पीताम्बरकिय् वसत्र् पैर-ना
 वृन्दावनकि वन-किनि नेर-ना ।

अच्युत-भोः चित्तस्य-एव मम मध्ये घनौभव

सत्तां कुरु सत्यभामात्मिकां मनश्च रुक्मिणीम् ।

राधात्मकाः प्राणाः मदीयाः स्व-सान्निध्यं (तान्) आनय

वृत्तगात्मिकानां गोपीनां वपुः प्रदर्शय संमुखः प्रकटीभव ।

प्रतिलक्षणं भिन्नः मा भव एकस्मिन् श्वासे उच्छ्वासे (च)

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

सुखितेभ्यः सुखं दत्त्वा (आधिक्येन) दुःखितानां दुःखं अपनय

तनु(शरीर)-सुखं मनःसुखं दत्त्वा संमुखः भव ।

षोडशभिः कलाभिः युक्तः तव आभासः

षोडश शृङ्गारान् (विलासान्) धृत्वा वेशः ।

बालक-मात्रं असि त्वं धृत्वा स्त्रीणां षोडश सहस्रम्

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

हे-गोपीनाथ तवैव पश्चात् पश्चात् अनुसरेयं-न-किम्

(येन) वंशशब्दमात्रेण नीतं-त्वया मनः कर्णौ ध्रियां-न-किम् ।

भवेः-यदि विभिन्नः एकस्मिन् क्षणे स्वात्मानं हन्यां-न-किम्

सायंकालं यावत् त्वामेव हे-श्यामसुन्दर प्रतीक्षेय-न-किम् ।

कामदुग्धा-धेनूः गृहीत्वा (सह) आगमिष्यसि-चेन्न तर्हि भविष्यामि
वानप्रस्थः

रासलीलां क्रीडनशील० ॥

कोरकपक्षिणः प्रकारेण रागात्मकं कुलायं संतनुयां-न-किम्

वने वने कृष्णगीतिं संग्रातुं संचरेयं-न-किम् ।

पीतरागरञ्जितानि वस्त्राणि वसित्वालंकुर्यां (-स्ववपुः)-न-किम्

वृन्तावनस्य वनमध्यात् निर्गच्छेयं-न-किम् ।

हिमाल् कुस् ब्वह् दास् ह्यथ सुमौर् कैलास्
 रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥ १४४० ॥
 अकि नर्य रुक्मण् त बिय नर्य राधा
 अथ-वास् करिथ् ह्यथ् कर् न्य प्रसादा ।
 बैसरौ-वायवनि लायोय् नादा
 हाविथ् पादा गाल् ब्वपादा ।
 रुक्णस् प्रत्यक् बास् आस्-पास् आस्
 रास् खेलवनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥ ८९ ॥

83. THE WOMEN-FOLK DANCE THE RĀSA DANCE AS GŌPĪS,
 AND PRAISE KṚṢṆA.

स॑मिवि करव् अथव्-वास्
 पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४४२ ॥
 श-च्छथ् सांप॑ञ्ज कुञ्जथ् राथ्
 गोपौनाथ् नच॑नि ल॑गु ।
 वह॑र् दह॑ गव् त प॑हर् मास्
 पकिव् रास् गिन्दने ॥
 दथ् बाल॑-पानस् दिमव् कूहाह्
 दथुय् दहाह् कुह् गनौमथ् ।
 सासस् खगस् करव् सास्
 पकिव् रास् गिन्दने ॥
 शूर्यन् बाचन् लवि॑-कनि साविथ्
 वक्कि॑-तल त्रविथ् नेरव्-ना ।

हिमालयः अस्मि अहं दासः सहकृत्वा मुमेमं कैलासं (च)

रासलीलां क्रीडनशील० ॥ १४४० ॥

एकेन बाहुना रुक्मिणीं तु अपरेण बाहुना राधाम्
पाणिग्रहणं कृत्वा स्तस्ते, कुम्भ मे प्रसादमात्रम् ।

वंशवादनशील दास्यामस्ते आह्वानम्

प्रदर्शय पादमात्रं नाशय दुःखम् ।

कृष्णाख्यस्य (मम) प्रत्यक्षं भासस्व अभितः-समीपे भव

रासलीलां क्रीडनशील० ॥ ८२ ॥

जन्यस्त्रियः समेत्य गोप्यनुरूपेण रासक्रीडामिव कुर्वन्त्यः

कृष्णमुपलक्ष्य गायन्ति ॥ ८३ ॥

संगच्छन् करिष्यामः (च) पाणिग्रहणं-परस्परम्

आगच्छत रासलीलां क्रीडयितुम् ॥ १४४२ ॥

वस्त्रासाः संपन्ना एकैव रात्रिः

(यदा) गोपीनाथः नर्तितुं प्रवृत्तः ।

वर्षकालः दिनमात्रः संपन्नः पुनः प्रहरमात्रः मासः

आगच्छत० ॥

अस्याः स्वबाल्यावस्थायाः दास्यामः उपभोगमात्रम्

ईदृशः दिवसः अस्ति अन्यदा-दुर्लभः ।

सहस्रस्य युगकालस्य* करिष्यामः भस्म

आगच्छत० ॥

अपत्यानि कुटुम्बजनान् प्रान्तेषु शाययित्वा

वत्तस्थलात् परित्यज्य निर्गमिष्यामो-न-किं (अर्थतो निर्गमि-
ष्यामः) ।

* उपलक्षणाज्जन्मार्जितपुण्यपापादिकर्मणाम् ।

सूत्य् सूत्य् ह्यथ व्यञ्ज प्वफ् माज्य मास्

पक्वि रास् गिन्दने ॥ १४४५ ॥

वनिव् कस् कुव कृष्णन् लोल

जुवुकु जुवय् त क्मि क्याह् चोलु ।

निववुन् मन दिववुन् विकास्

पक्वि रास् गिन्दने ॥

त्वह्य कति सोनु हिव् बन्योव हाल्

अद कति ज्ञान् न् त्वहि नन्दलाल् ।

नौरिव्-ना पूरिथ् व्वस्मास्

पक्वि रास् गिन्दने ॥

असि क्मि बापथ् करव् त्याग्

अस्य गक्कि आसुन् कृष्ण-राग् ।

सुय् गव् तफ् ज्जफ् योग् अब्यास्

पक्वि रास् गिन्दने ॥

कथ साञ्ज महामन्थर् ज्ञान्

वुकुन् सोनु मान् व्वत्तम् द्यान् ।

ख्यन् च्यन् सोनु गव् बडु व्वपवास्

पक्वि रास् गिन्दने ॥

बर् दार्थ बक्क त्रविथ् नेरव्

वथ् लव् त मस्तान-वथ् फेरव् ।

दय-लोल-रस्तु क्याह् लयि अतलास्

पक्वि रास् गिन्दने ॥ १४५० ॥

सह सह धृत्वा भगिनी पितृस्वसारं मातरं मातृस्वसारम्

आगच्छतः ॥ १४४५ ॥

कथयत कस्य अस्ति-वः कृष्णस्य प्रेम

जीवस्य (प्राणात्मकस्य) (यदि) जीवात्मा (अस्ति) च कोन किं सोढम् ।

(योऽस्ति) अपहरन् मनांसि ददन् विकासम्

आगच्छतः ॥

युष्माभिः क-नाम अस्माभिः समानं संभूतं-युष्माभिः अवस्थानं

तर्हि कुत्र ज्ञास्यथ-तं पूयं नन्दनन्दनम् ।

निर्गमिष्यथ-न-किं आभूष्य विलासवेशम्

आगच्छतः ॥

वयं कस्य कृते करिष्यामः त्यागम्

अस्माकं इष्टः भक्षितव्यः श्रीकृष्णारागः ।

स-एव अस्ति तपः जपः योगः अभ्यासः

आगच्छतः ॥

कथाः आस्माकीनाः महामन्त्राणि जानीहि

दर्शनं अस्माकं मन्यस्व उत्तम-ध्यानम् ।

भोजनं पानं अस्माकं अस्ति महत् उपवासव्रततुल्यं

आगच्छतः ॥

महाद्वाराणि पक्षद्वाराणि चुलिपार्श्वभागान् (च) त्यक्त्वा निर्गमिष्यामः

मार्गः लब्धः उन्मत्तवत् च संचरिष्यामः ।

ईश्वर (कृष्ण) प्रीत्या-रहितं किं मूल्ययुतं-भवेत् कौशेयवस्त्रम्

आगच्छतः ॥ १४५० ॥

कथ गय न्यंगलिथ् अथ हृजिथ्

कन् द्विन तस् विन् केह् बूजिथ् ।

संवत्पन्-हन्दु कर्ह् संन्यास्

पकिव् रास् गिन्दने ॥

दधि हरश् कर्ह् ह्य् शूकन्

कति बनि मञ्जु लूकालूकन् ।

इक्वज्ज अक्करक् वैकुण्ठ-वास्

पकिव् रास् गिन्दने ॥

ह्यस् ह्य् गव् मुरली वायन्

दिवच्चन् त गन्दर्व-कन्यायन् ।

यिम गरि रोज् तिम गय व्वदास्

पकिव् रास् गिन्दने ॥

उर्वेश् वश् कर्ह् नचनन्

गश् गोस् पुश् प्योस् वचनन् ।

बुक्कि बुक्कि विगिज्ज गय वन्वास्

पकिव् रास् गिन्दने ॥

रागन् खरन् सांगन् खर् ज्जौनि

नाग् आय् बेहोश् बोज्जनि वौन् ।

गम् वम् कुह् कासन् वम्-ज्जौर तास्

पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४५५ ॥

तपोश्चर् आय् सूय् ह्य् बाल्

मञ्जु अकहारस् मारान् ताल्

कथाः गताः निगारणभावं हस्ताः निरोधम्

कण्ठी स्तो-न तं विना क्रिञ्चित् श्रवणशक्तौ ।

सर्वसंकल्पानां कृतो-ऽस्माभिः संन्यासः

आगच्छत० ॥

ईदृशेन हर्षेण कृतः (अस्माकं) नाशः शोकानाम्

कुत्र संभवेत् मध्ये लोकालोकपर्वतानाम्* ।

इच्छन्त्यः (सन्ति) दिव्यस्त्रियः वैकुण्ठवासं (ईदृशम्)†

आगच्छत० ॥

चैतन्यानि गृहीत्वा गतो (ऽयं) वंशीं वादयन्

देवीनां च गन्धर्वाणां-कन्यानां (च) ।

याः गृहे स्थिताः ताः संपन्नाः व्याकुलाः

आगच्छत० ॥

उर्वशी (अप्सराः) वशे कृता नर्तनेन (तस्यास्ससंबन्धिना वा)

मूर्च्छा आगता-तस्याः अपूर्णत्वं समापतितं-तस्याः गीतिवचनानाम् ।

(तत्) दृष्ट्वा दृष्ट्वा वनदेव्यः संपन्नाः वानप्रस्थाः

आगच्छत० ॥

रागेण स्वरेण वेशसामग्र्या समस्वराः जिताः

नागाः आगताः नष्टचेष्टाः श्रोतुं वंशीम् ।

मनस्तापान् वाद्यविशेषः अस्ति अपाकुर्वन् वाद्यविशेषः वाद्यविशेषः

आगच्छत० ॥ १४५५ ॥

तपस्विनः आगताः सह धृत्वा आश्रितगिरिप्रस्थान्

मध्ये नाट्यागारस्य आगन्तः तालान् ।

* सर्वस्मिन्नगति ईदृगर्षसंभवो नास्तीति भावः ॥

† नासात्मनिदुर्लभमिति भावः ॥

हिमाल् सुमीर् ह्यथ कैलास्

पकिव् रास् गिन्दने ॥

सनकाद्यस् सत-क्षि लूकपाल्

बिय यिम् किह् व्वलङ्गिथ् मायाज्ञाल् ।

गुलि गण्डि गण्डि क्खिस् प्रिकान् इतिहास्

पकिव् रास् गिन्दने ॥

काया दारिथ् कुह् मायातीथ्

यूगकु कुह् स्खामी त यूगकु कुह् द्वीथ् ।

बूगिथ् कुह् निर्मल् त निराबास्

पकिव् रास् गिन्दने ॥

तन्-स्खस् मन्-स्खस् ह्यथ मञ्जु-बाग्

स्खिथन् सूत्थ् कुय् ग्यवान् रास् ।

रासिय सूत्थ् ह्यथ दासिय दास्

पकिव् रास् गिन्दने ॥

अपरि नादाह् यपरि वादाह्

चपरि राधा-कृष्ण् कुय् ।

प्रथ्-कैसि सूतिन् करिथ् अथ-वास्

पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४६० ॥

यशोदा-माता गुरुस् अह् मन्दन्

नन्द-गोप-नन्दन् गिन्दन् कुस् ।

ददस् त यज्ञ कुस् करान् यास्

पकिव् रास् गिन्दने ॥

हिमालयः सुमेरुं सह गृहीत्वा कैलासं (च)

आगच्छतः ॥

सनकादयः सप्त-ऋषयः लोकपालाश्च

पुनः ये (च) सन्ति कृतोल्लङ्घनाः मायाजालस्य ।

हस्तौ बहुधा बहुधा (बहुब्रुजलयः) सन्ति-अस्य (श्रीकृष्णस्य) पृच्छन्तः
इतिहासान् (पुरावृत्तानि)

आगच्छतः ॥

कायं (शरीरं) धृत्वा (अपि) अस्ति मायातीतः

योगस्य अस्ति (अयं) ईश्वरः पुनः भोगस्य अस्ति कारणमात्रम् ।

भक्तापि (भोगान्) अस्ति निर्लेपः निराभासः च

आगच्छतः ॥

तन्वाः-सुखं मनसः-सुखं (च) गृहीत्वा (धृत्वा) मध्यभागे

सुखितैः सह अस्ति गायन् रासलीलाम् ।

रासाभिज्ञानवतः सह धृत्वा दासीः दासान् (च)

आगच्छतः ॥

पारभागात् नादः अवारभागात् आह्वानवाक्

परित-एव राधायुक्तकृष्णः अस्ति ।

प्रत्येकया-गोप्या सह कृत्वा पाणिग्रहणम्

आगच्छतः ॥ १४६० ॥

यशोदा-माता तक्रं अस्ति मग्नती

नन्दगोपनन्दनः क्रीडन् अस्ति-तस्याः ।

दुग्धस्य नवनीतस्य च अस्ति-तस्याः कुर्वन् प्रासम्

आगच्छतः ॥

अथ कुस् क्य-मञ्ज न्यवर् कडन्

चत्वि मञ्जि प्रयम् वडन् कुस् ।

खग्-यिववुन् छस् करान् चास्

पकिव् रास् गिन्दने ॥

कज्जन् थज्ज गय पलन् पोञ्ज

नचन् कुह् मञ्ज नारद् ग्वसोञ्ज ।

घीन जन् सुह् गल्लु त चल्लु तल्ल्वास्

पकिव् रास् गिन्दने ॥

मग्गिथ् गव् गुपनन् गास-ख्यन्

वक्कन् त शूर्यन् मठ्ठु दाम्-दिनु ।

सीमावस् हिह् सपेनु अलमास्

पकिव् रास् गिन्दने ॥

रातस् दह् गव् त वहरस् राथ्

श्यामस् वुक्कनि आव् प्रवाथ् ।

पानय् साँपेनु कालस् यास्

पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४६५ ॥

युस् अस्य मञ्ज कोचन् प्रारन्

तस् पत लारन् किय् कारन् ।

बह्णा रुद्दर् इन्दर् व्यास्

पकिव् रास् गिन्दने ॥

अस्य मञ्जिम्यन्-हन्द् कुस् धड्ठु पास

करनावव् असि शूराह् सास् ।

हस्तं अस्ति-तस्याः मन्यनीमध्यात् बहिः निष्कासयन्

क्रुधः मध्ये-एव प्रेम वर्धमानं अस्ति-तस्याः ।

प्रणयकोपपूर्वकं अस्ति-सा-तस्य कुर्वती भर्त्सनम्

आगच्छत० ॥

शिलानां नवनीतता (अतिकोमलता) संपन्ना महाशिलानां जलत्वम्

(यदा) नृत्यन् अस्ति मध्ये नारदर्षिः यतीन्द्रः ।

हिमराशिः इव मोहः नष्टः अपगतं च चित्तभयम्

आगच्छत० ॥

विस्मृतिं गतं गवादिपशूनां तृण-खादनम्

वस्तानां स्तनस्थानां च विस्मृतं स्तन्यपानम् ।

पारतस्य सदृक्तः संपन्नः वज्रमणिः

आगच्छत० ॥

रात्रिकालस्य दिवसः संपन्नः (अतिप्रकाशमत्त्वात्) वर्षकालस्य च रात्रि-

मात्रकालः

सायंकालं (श्यामसुन्दरं च) द्रष्टुं समागतः प्रभातकालः (श्रीमहा-
देवश्च) ।

स्वयमेव संपन्नः कालस्य (महाकालस्य) आसः

आगच्छत० ॥ १४६५ ॥

यः अस्माकं मध्ये अल्पपदवीनां प्रतीक्षमाणः (भवति)

तं पश्चात् अनुधावन्तः सन्ति ब्रह्मादिकारणदेवाः ।

ब्रह्मा मद्रः इन्द्रः व्यासः (आदयः)

आगच्छत० ॥

अस्माकं मध्यवर्तिनीनां अस्ति-अस्य महत् गौरवम्

कारयिष्यामः वयं षोडशसहस्रसंख्याकाः ।

कृष्णस् त श्रीकृष्णस् अथ-वास
पकिव् रास् गिन्दने ॥ ८३ ॥

84. A METAPHORICAL PRAYER TO KṚṢṆA UNDER THE FORM OF
A SONG SUNG AT THE RĀSA DANCE.*

श्याम-खन्दर व्यह्त् । खन्दर् ज्याय
वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥ १४६८ ॥
प्राण-पवन-सूतिन् । सुचरन आय
नव् द्वार् देह-द्वार- । काय लो-लो ।
वृच्च गोपिय ज्यय् । बुद्धने द्राय
वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥
बाल रठ् नालमति । सूत्य पालनाय
साज् बखच्च-हृद्य कु- । ज्ञाय लो-लो ।
निष्काम स्यद् कर् । मन-कामनाय
वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥ १४७० ॥
टोद्योख् गजेन्द्रस् । कथ् विद्याय
आयरिस् कथ् अ- । दाय लो-लो ।
कमि ओचि खग् साप- । सुख् श्वराय
वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥
केवल् बखच्च-हृन्दु । कर् स्य वपाय
सूत्य पननि प्रयम त । माय लो-लो ।
वासुदेव वास् कर् स्य । मज्ज वासनाय
वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥

* In each line of this song, the passage beginning with the mark • should be read twice.

कृष्णाख्यस्य श्रीकृष्णस्य च हस्तसंयोगम्

आगच्छतः ॥ ८३ ॥

अथ षडाधारेभ्यश्चरभूतं श्रीकृष्णं समुपलक्ष्यैव रामलीलावाग्निरेव
गायति ॥ ८४ ॥

हे-श्यामसुन्दर समुपविश-नाम मनोहरायां भूमौ

आस्तरिष्यामि (आसनपटान्) मनोरूपायां मथुरायां नाम ॥
१४६८ ॥

प्राणवायुना-कारणेन उद्वाटितानि संपन्नानि

नव द्वाराणि (शारीरिकाणि) देहात्मद्वारकायाः नाम ।

वर्त्यात्मिकाः गोप्यः त्वामेव द्रष्टुं निर्गताः

आस्तरिष्यामि ॥

हे-बाल (शुद्धचैतन्य) गृहाण आलिङ्गनेन सह पालनार्थम्

आस्माक्रीनां भक्त्यात्मिकां कुञ्जां नाम ।

हे-निष्काम सिद्धां कुरु मनसः-कामनाम्

आस्तरिष्यामि ॥ १४७० ॥

तुष्टो-भूतस्त्वं गजेन्द्रस्य कस्याः विद्यायाः

शत्रुरस्य (गृहस्य) कस्याः शत्रुयायाः नाम ।

केन शोचेन संतुष्टः संपन्नस्त्वं शत्रुर्याः*

आस्तरिष्यामि ॥

केवलायाः भक्तः (त्वदीयायाः) कुरु मम उपायम्

कारणेन स्वकीयेन प्रेम्णा अनुरागेण च नाम ।

हे-वासुदेव निवामं कुरु मम मध्ये वासनायाः

आस्तरिष्यामि ॥

* स्वात्मार्थानुग्रहप्रार्थनपूर्वकमतिदयालुतासूचनार्थमिदम् ॥

राज्ञ-द्वारस् च्या- । निस् बिचाय

आदीन् कर्म-हीन् । आय लो-लो ।

चार कर् म्य आर-कृत्य । खशीलाय

वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥

सुदाम ज्ञानिय । कर् म्य व्यपाय

वलुमत् कुस् ज्ये- । ष्ठाय लो-लो ।

कृचरय् म्योनु पू- । सूत्य पूरनाय

वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥ ।

वान-रस्तु द्रामत् । कुस् गदाय

वूचुमत् दैव-संप- । ताय लो-लो ।

बिचुकस् म्य चाव् राज- । हंसुनु साय

वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥ १४०५ ॥

फल-दायक च्यानि । खल-किनि आय

अनुग्रह् म्य तोल् हरि । ताय लो-लो ।

ववुमत् केह् ति कुम् न । कर्म-बूमिकाय

वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥

श्वक्राव् सकट् त । ग्रह-दशाय

बुलट् समयस्-ष्यट् । ज्ञाय लो-लो ।

फिर-युर् कर् च्ह साज्ञ । कर्म-लेखाय

वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥

बाव मुचुकुन्द म्योनु । पनञ्ज दृक्काय

सोव् मञ्ज् मोह नि- । द्राय लो-लो ।

राजद्वारे त्वदीये भित्ताप्रार्थनाय

कातरा निर्भाग्या आगता नाम ।

रत्तोपायं कुरु मम दयाहृतायाः सुशीलायाः

आस्तरिष्यामि० ॥

मुदाममिव ज्ञात्वा (मां) कुरु मम उपायम्

समावृतः अस्मि अलक्ष्म्या नाम ।

रिक्तत्वं मदीयं पूरय कारणात्मिकया पूरणया

आस्तरिष्यामि० ॥

पात्ररहितः (भाग्यहीनः) निष्क्रान्तः अस्मि भित्तार्थम्

वञ्चितश्च दैव्या-संपदा नाम ।

भित्तुकस्य मम निधेहि (शिरसि) राजहंसस्य क्वायाम्*

आस्तरिष्यामि० ॥ १४७५ ॥

हे-शुभफलदायिन् त्वदीयेन खलप्रदेशेन आगता

अनुग्रहं मयि तोलय अधिकया तुलनारौत्या नाम ।

समं किञ्चित् अपि अस्ति-मया न सत्कर्मात्मत्वेन भूमौ

आस्तरिष्यामि० ॥

शोधय (मार्जय) संकटान् दुर्ग्रहदशाः च

विरुद्धे समयविशेषे जाता नाम ।

वैपरीत्यं (दुर्भाग्यस्थाने सद्भाग्यं) कुरु त्वं आस्माकौनायां कर्मलिपौ

आस्तरिष्यामि० ॥

भावात्मा मुचुकुन्दराजः मम स्वकीयेन हृष्टुन

शायितः मध्ये मोहात्मिकायां निद्रायां नाम ।

* यस्य शिरसि राजहंसः स्वकायां विधत्ते स राजा संपद्यते इति प्रसिद्धम् ॥

बुज्जनाव् मज्जु स्म- । रचू म्बकाय
 वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥
 पानस् पत दोरनाव् । म्याज्ज राय
 सूर्य-रूप जन् पतु- । काय लो-लो ।
 जाल् मद-कालियव- । नस् ति कायाय
 वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥
 भार्कण्डेय जन् । च्याज्ज आशाय
 आयस् मंगने । आयस् लो-लो ।
 कालस् म्य ग्रास् कर्त । बास् ज्याय ज्याय
 वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥ १४८०
 वथरय् आत्माराम । निवृत्त-हृदय राय
 सूर्य पख् म्य ग्रान्थ् सी- । ताय लो-लो ।
 दण्ड् कर् प्रवृत्त । शूर्पेनखाय
 वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥
 गाल् मोह-रावणस् त । क्रूद-सेनाय
 जाल् लूबच्च लं- । काय लो-लो ।
 विवीक-मन लच्छ- । एनि बाय
 वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥
 सद्ग्वन-प्रवृत्त । कोसल्याय
 मख् हाव् सूर्य द- । याय लो-लो ।
 राज्य् कर् आनन्द । अयोधाय
 वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥

उद्बोधय (तं) मध्ये स्मृतिरूपायां गुहायाम्

आस्तरिष्यामि० ॥

स्वात्मनः पश्चात् धावय मम अनुभूतिं (इच्छां वा)

हे-सूर्यरूप इव पश्चादुत्तमानां कृपायां नाम ।

दाहय मदात्मनः कालयवनस्य अपि कायम्

आस्तरिष्यामि० ॥

मार्कण्डेयमुनिः इव तव आशया

आगताहं प्रार्थयितुं आयुर्बलं नाम ।

कृतान्तस्य मम आसं कुरु-नाम भासस्व (च) स्थाने स्थाने

आस्तरिष्यामि० ॥ १४८० ॥

आस्तरिष्यामि हे-आत्मनि-क्रीडनशील निवृत्तिः इच्छया

सह संगच्छ मम शान्त्यात्मिकया सीतया नाम ।

दण्डं कुरु प्रवृत्तिरूपायाः शुर्पनखाराक्षसाः

आस्तरिष्यामि० ॥

नाशय मोहात्मरावणं पुनः क्रोधात्मसेनाम्

दाहय लोभात्मिकां लङ्कां नाम ।

विवेकयुक्त-मनोरूपस्य लक्ष्मणस्य हे-आतः

आस्तरिष्यामि० ॥

सत्त्वगुणप्रधानप्रकृत्यात्मिकायाः कौसल्यायाः

मुखं प्रदर्शय कारणात्मिकया दयया नाम ।

राज्यं कुरु परमानन्दरूपायां अयोधायाम्

आस्तरिष्यामि० ॥

ज्ञान ताज् दिव्य- । दान-दारनाय
 स्रुत्य स्नातन्व्य- । ताय लो-लो ।
 च्यथ तख्तस् व्यह् । ह्यथ समताय
 वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥
 ऊश्रियार् रोज् मज्जु । योग-निद्राय
 ह्यथ समदृष्टि एक- । ताय लो-लो ।
 तुर्या-रूप मज्जु । राज-सवाय
 वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥ १४८५ ॥
 अज् ताज् कैत्याह् । गैय् कूति आय
 वत-गथ् अथ या- । ताय लो-लो ।
 एक कुस् वोतु च्याज् । अनेकताय
 वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥
 वीर् क्ति ईर च्याज् । विष्णु-मायाय
 बडि दय बेप- । वाय लो-लो ।
 यिम त्तिरि त तिम् त्तिरि । च्याज् रुपाय
 वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥
 म्य ति तार् बव-सर । आवलन-ज्याय
 स्रुत्य विवौक-व्व- । पाय लो-लो ।
 यिथु देह डूंग सो- । हम् हम् वाय
 वथरय् मन मथु- । राय लो-लो ॥
 केशव नाव् जप- । नाव् बावनाय
 अजपा जप-मा- । लाय लो-लो ।

ज्ञानरूपं मुकुटं दत्त्वा ध्यानधारणया

सह स्वातन्त्र्यतया नाम ।

चैतन्यात्मनि सिंहासने उपविश सह-कृत्वा समताञ्जलिम्

आस्तरिष्यामि० ॥

जागरूकः तिष्ठ मध्ये योगनिद्रायाः

सह-कृत्वा समदृष्टिं ऐक्यबुद्धिं (च) नाम ।

तुर्यारूपस्य (जाग्रदाद्यवस्थान्त्रयातीतोत्कृष्टस्थानस्य) मध्ये राजसभायाम्

आस्तरिष्यामि० ॥ १४८५ ॥

अद्य-यावत्कालं अनन्तसंख्याकाः गताः अनन्तसंख्याकाः आगताः

पथिकाः अस्यां संसारयात्रायां नाम ।

हे-एकरूप को-नाम अधिगतवान् तव नानारूपताम्

आस्तरिष्यामि० ॥

वीराश्च कृताः जलस्योर्ध्वमिव-आमिताः तव विष्णुमायया

हे-महेश्वर निर्भय नाम ।

ये (च) तीर्णाः ते च तारिताः तव कृपया

आस्तरिष्यामि० ॥

मां अपि तारय संसारसरसः आवर्त-प्रदेशात्

सह विवेकात्मनोपायेन नाम ।

यथा देहरूपं नौविशेषं सोऽहमात्मना दण्डेन चालयेयम्

आस्तरिष्यामि० ॥

केशवेति नाम स्मारय भावनायोगेन

अजपात्मिकया जपयोग्यमालया नाम ।

मन् नाव आत्म-तौ- । ० र्यच जमुनाय
 वथरय् मन मथु- । ० राय लो-लो ॥
 राम-चन्द्र शिव लग- । ० हाय् एकताय
 हाविथ् चन्द्रक- । ० लाय लो-लो ।
 खह-गट कास् म्याञ्ज । ० ब्वज्जु मैनाय
 वथरय् मन मथु- । ० राय लो-लो ॥ १४८ ॥
 साविदान् मन् कर् । ० यज्जुमन्-बाय
 खस्स द्राय मज्जु प्र- । ० जाय लो-लो ।
 वरत्तस् ब्वज्ज वा- । ० निथ कन्याय
 वथरय् मन मथु- । ० राय लो-लो ॥
 विश्वरूप व्युग्ग लूखु । ० कर्म-लेखाय
 सूत्य नाना-व- । ० नाय लो-लो ।
 शक्ति-पात दृष्टि थव् । ० प्पठ् निष्ठाय
 वथरय् मन मथु- । ० राय लो-लो ॥
 करनेश्वरियन्- । ० हज्ज गूरि-बाय
 रास् खेलनि नज्ज । ० द्राय लो-लो ।
 थप् कर् कृष्णञ्ज । ० राग-राधाय
 वथरय् मन मथु- । ० राय लो-लो ॥ ८४ ॥

85. THE SALUTATION OF PĀRVATĪ AS SHE MOUNTED THE WEDDING CAR.

विमानस् क्यथ् पकान् असि ह्यथ् भवानी ।
 खदच्च् अठ् ब्रौठ् ब्रौठ् आसस् दवानी ॥ १४८४ ॥

मनः शोधयिष्यामि आत्मतौर्यात्मिकायां यमुनायासु

आस्तरिष्यामि० ॥

श्रीरामचन्द्रात्मन् शिव उपहारीभवेयं भवदेकतायासु

प्रदर्श्य चन्द्रकलां नाम ।

मोहात्मतामिच्छं अपनय मदीयायाः बुद्धिरूपायाः मेनिकायाः

आस्तरिष्यामि० ॥ १४९० ॥

समाहितं मनः कुरु यजमानपत्न्याः

या निष्क्रान्ता मध्ये प्रजायाः (लोकसंघातस्य) नाम ।

वृणीष्व-तस्याः अमुना (मम) वाणीरूपां कन्यासु

आस्तरिष्यामि० ॥

जगद्रूपः (चे विश्वरूपेति वा) वियोगः (चित्रमण्डलं वा) लिखितः
कर्मलेखया

सह-कृत्वा नानातां नाम ।

शक्तिपातरूपया (अनुग्रहरूपया) दृष्ट्वा निधेहि पृष्ठे सद्रूपनिष्ठायासु

आस्तरिष्यामि० ॥

करणेभ्योर्यात्मिकाः गोपालिकाः

रासक्रीडां क्रीडितुं नग्नाः निष्क्रान्ताः नाम ।

(अतः) हस्तावलम्बं कुरु कृष्णाख्यस्य (मम) अनुरागात्मराधायाः

आस्तरिष्यामि० ॥ ८४ ॥

प्रक्रान्तवृत्तं प्रस्तौति ॥ ८५ ॥

विमानस्य मध्ये (स्थितां) परिक्रामन्तः आसन् धृत्वा भवानीसु ।

सिद्धयः अष्टौ अग्ने अग्ने-एव आसन्-तस्य धावन्यः ॥ १४९४ ॥

करन् जै-जै जया आसूस् दया ह्यथ ।

वितस्ता नर्मदा गंगा गद्या ह्यथ ॥ १४८५ ॥

चिसन्धा रुद्र-सन्धा पवन-सन्धा ।

करान् आसय् दान तसन्दिय आन् सन्धा ॥

पकान् अमृत्य् ककान् अमरावती आसू ।

ग्यवान् गौथ तस् सरस्वती पान आसू ॥

शयौ तर्फौ वनान् तस् भैरवी आसि ।

परान् तस् पान्क् तथ् पञ्चस्तवी आसि ॥

खंदर् वानिय खंदरलहरी परान् आसू ।

महामाया महामाया करान् आसू ॥ ८५ ॥

86. PRAISE OF PĀRVATĪ AS ŚĀRIKĀ.

स्मरन् चान्न सारि पाप् हारी

हार-पर्वतचू हारीय ॥ १५०० ॥

संकट-कट छिख हे मुकुट-दारी

तौज च्यानि प्रकलन आव् संसार ।

सिंहासनचू छिख सवारी

हार-पर्वतचू हारीय ॥

गौरी नावस् लगहाय् पारी

च्याव् प्रथम-दद-चडवारीय

ज्ञाञ्छ अभिनवगुप्ताचारी

हार-पर्वतचू हारीय ॥

कुर्वन्ती जयजयवादं जयाख्या-देवता आसीत्तस्य इयां सह-कृत्वा ।

वितस्तानदी-नर्मदा-गङ्गा-गायां (च) सह-कृत्वा ॥ १४९५ ॥

त्रिसंध्यादेवी (तीर्थविशेषः) रुद्रसंध्या (तीर्थविशेषः) पवनसंध्या
(तीर्थविशेषः) ।

कुर्वन्त्यः आसन् ध्यानेन तस्यैव स्नानं संध्यासेवनं (च) ॥

प्रचरन्ती अमृतं प्रक्षिपन्ती (प्रसिञ्चन्ती) अमरावती आसीत् ।

गायन्ती गीतिवाणीं तस्य सरस्वती स्वयं आसीत् ॥

षड्भिः दिग्भिः कथयन्तः तां भैरवीति आसन् ।

पठन्ति तस्याः पञ्च तत्त्वानि पञ्चस्तवीस्तोत्रं आसन् ॥

रुचिरया वाण्या सुन्दरलहरीनामस्तुतिं पठन्ती आसीत् ।

महामाया-देवता महामायां (अलौकिकचमत्कृतिं) कुर्वन्ती
आसीत् ॥ ८५ ॥

श्रीशारिकारूपां पार्वतीं स्तौति ॥ ८६ ॥

स्मरण्या तव सर्वाण्येव पापानि अपनीतानि

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे श्रीशारिके ॥ १५०० ॥

संकटच्छेदिनी असि हे मुकुटधारिणि

तेजोऽग्नेन त्वदीयेन द्योतमानतां समागतः संसारः ।

सिंहवाहनात्मकं अस्ति-ते वाहनम्

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥

गौरैति नाम्नि संगच्छेम-ते उपहारार्थम्

पायय-नः प्रेमात्मदुग्धकुम्भिकाः ।

अभिज्ञाता-त्वं श्रीमदभिनवगुप्ताचार्येण

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥

नटि लङ्गलि आकाशन् गटन् तारौ

ननु नौरिथ् वनु चोनु महिमा ।

परम-शख्त् माञ्जुख् शंकराचारौ

हार-पर्वतचू हारौय ॥

शिव-शक्ति-रूप् ज्ञानिथ् च्वापारौ

गुलि गंडिथ् वनुनथ् म्य चारौ कर् ।

ह्यथ नखस् नियनख् मङ्गि कष्टवारौ

हार-पर्वतचू हारौय ॥

न्यथ सुमौरस् ताञ् लारि लारौ

कति आसू वातनचू शख्त् ओसु सक्थ् ।

पर्वत-प्रदख्यन् पाप् न्यवारौ

हार-पर्वतचू हारौय ॥ १५०५ ॥

शारिका नाव् कुय् बाव् कुम् चोनुय्

नव् नवुराव् प्राव् प्रोनुय् याद् ।

हाल् बाव् वाल् पापन्-हन्दि बारौ

हार-पर्वतचू हारौय ॥

आद्य-शख्त् पान छख् सर्व-आदिकारौ

पूजा करवन्नि सारौ च्यय् ।

साद् सन्थ् वैरागि जूगि ब्रह्मचारौ

हार-पर्वतचू हारौय ॥

चक्रेश्वरसय् कुह् जै-जै-कारय्

सारिवय् रट् दुर्बारय् सुय् ।

कुम्भेन संमार्जय्या आकाशेन पेक्षित्या अगलेन

प्रत्यक्षं निर्गत्य कथितः (कथिता) तव महिमा ।

परमा(आद्या)-शक्तिः मता-त्वं शङ्कराचार्येण

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥

शिवशक्त्यात्मकं-रूपं विज्ञाय सर्वत-एव

अञ्जलिं बद्ध्वा कथितं-तेन मयि दयां कुरु ।

गृहीत्वा (आरोप्य) स्नानयोः नौता-तेन-त्वं मध्ये काष्ठवाटदेशे

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥

नित्यं सुमेरुगिरिं तावत् धावित्वा धावित्वा

कुत्र आसीत्-नः प्राप्तेः शक्तिः आसीत् (तत्) अतिदुष्करम् ।

(यस्य) प्रद्युम्नपीठगिरिप्रदक्षिणं पापानां निवारकमस्ति

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥ १५०५ ॥

शारिकेति नाम अस्ति-यत्तव भावना अस्ति-मे त्वदीयैव

नवीनव्यवहारं (भक्तिसमावेशादिकं) नूतनं-विधेहि प्रापय प्राचीनं
स्मरणे (जातिस्मृतिशक्तिं विधेहि) ।

स्वस्वरूपं प्रकाशय अवरोपय पापानां भारान्

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥

आद्या-शक्तिः स्वयं असि सर्वाध्यक्षरूपा

पूजां कुर्वन्तः सर्व-एव (ब्रह्मविष्णुवाक्यः) तवैव ।

साधवः सन्तः वैरागिणः योगिनः ब्रह्मचारिणः

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥

प्रद्युम्नपीठस्थचक्रेश्वरस्य अस्ति जय-जय-कारः

सर्वैरेव (देवैः चतुर्विधजनैरार्तादिभिर्वा) आश्रितः अधिकारि-
पदस्थानं तद्वैव ।

कस्मिंश्चिद् संकटं अस्मि संसारौ

हार-पर्वतचू हारौय ॥

द्यानि-सूत्य सारि जीव देव व्यवहारी

द्यानि-सूत्य बलसन आव संसार ।

द्यानि-सूत्य सारि अह दुनियादारी

हार-पर्वतचू हारौय ॥

अष्टादश वज्रवयं सूत्य पर्वत

ह्यतकार-पुच्छ अख बत बांग्रान् ।

सर्व-व्यापख अख सर्व-व्यपकारी

हार-पर्वतचू हारौय ॥ १५१० ॥

कर्म-लेखा अख पान परम-शक्तौ

कर्म सानि पनञ्जय बक्तौ लेख ।

कृत-कर्म-फल अख दिववञ्ज सारौ

हार-पर्वतचू हारौय ॥

अज्ञपा गायत्री जपहाथ अन्दरी

श्री-खंदरौ योग न्यन्दरौ-मञ्ज ।

मन प्रान द्यान ज्ञान व्यचारी

हार-पर्वतचू हारौय ॥

परमात्म-रूप अख जगतचू साची

जितेन्द्रिय इन्द्राची अख ।

प्रान-गखचू सूत्य अख पान व्यवहारी

हार-पर्वतचू हारौय ॥

अपनीतास्त्वया-तेषां संकटाः आसन् संसारिणः

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥

त्वत्कारणेन सर्व जीवा देवाः व्यवहारिणः

त्वत्कारणेनैव विकासं समागतः संसारः ।

त्वत्कारणेनैव आस्माकीना अस्ति कुटुम्बपालनादिवृत्तिः

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥

अष्टादशभिः भुजैरेव साधनेन प्रद्युम्नपीठे

सर्वहितकारार्थं असि भक्तं (भाग्यधनद्रव्यादिकं) विभजमाना

सर्वजीववर्गव्यापिका असि सर्वोपकारकरणशीला

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥ १५१० ॥

कर्मलेखा (भाग्यलिपिकर्त्री) असि स्वयं हे-परमशक्ति

भाग्ये (भाले) अस्मदीये स्वकीयामेव भक्तिं लिख ।

कृतकर्मणां-फलं असि ददन्ती सर्वम्

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥

अजपामन्त्रात्मिकां गायत्रीं जपेम-त्वां अन्तर्मनसि

हे-श्रीसुन्दरि योगात्मिकायां निद्रायाम् ।

मनसः प्राणस्य ध्यानस्य ज्ञानस्य विचारेण

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥

परमात्मत्वरूपेण असि जगतः साक्षिरूपा

जितेन्द्रिया इन्द्राक्षी असि ।

प्राण-शक्त्या हेतुना असि स्वयं व्यवहारकर्त्री

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥

पान छख् योगी त पान ज्ञानी
 वानी-रूप भवानी छख् ।
 ब्वज् सूत्य् ह्यस रटनचू व्यस्तारी
 हार-पर्वतचू हारीय ॥
 चामर् लाग्हाय् पोश् चारि चारी
 चंडी च्य् छख् चैतन्य-रूप ।
 ज्यथ्-शख्य् छख् चैनवज् ज्ञपारी
 हार-पर्वतचू हारीय ॥ १५१५ ॥
 मुह-जाल मज्ज बुफनुकु वपायाह
 कर् राज-हंसुनु साथाह् चाव् ।
 हंस-नाद-सूत्य् तार् इमि हंस-दारी
 हार-पर्वतचू हारीय ॥
 हिमालय-पर्वनज् राज-कमारी
 पादन् लग्य् पारि-पारीय ।
 कृष्णज् बक्य् बोज् कन् दारि-दारी
 हार-पर्वतचू हारीय ॥ ८१ ॥

87. PRAISE OF PĀRVATĪ AS MAHĀRĀJNĪ.

सर्व-व्यापख् छख् राज्ञी भवानी
 परम-पदवी छह् च्याज्जि ज्ञाज्जुय ॥ १५१८ ॥
 तुलमुलि-नागस् लख्-बेदि लूख्य
 प्रथम-सूत्य् परवनि छिह् श्रूख्य ।

स्वयं असि योगिनी स्वयं च ज्ञानिनी

वाणीरूपा (अदृष्टवाग्रूपा) भवानी असि ।

बुद्ध्या साधनेन चेतनायाः ग्रहणस्य विस्तारिणी

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥

चामररूपाणि निवेदयेमहि-ते पुष्पाणि विचित्र्य विचित्र्य

चण्डी त्वमेव असि चैतन्यरूपा ।

विच्छक्तिः असि चेतयन्ती परितः

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥ १५१५ ॥

मोहजालस्य मध्यात् उद्द्वयनस्य उपायम्

कुस राजहंसस्य कृपायां शिरसि-निधेहि ।

हंसेति-मन्त्रनादसिद्ध्या तारय अस्मात् हंसद्वारात्मसंसारात्

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥

हिमालयपर्वतराजस्य राजकुमारी

पादयोः संगच्छीयं-ते उपहाराय ।

कृष्णाख्यस्य (मम) भक्तिं शृणु कर्तुं समाधाय

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे ॥ ८६ ॥

श्रीशारिकारूपां पार्वतीं स्तुत्वा श्रीमहाराजीरूपां

स्तौति ॥ ८७ ॥

सर्वभूतव्यापिनी असि-त्वं राज्ञीरूपा भवानी

परमपदवीप्राप्तिः अस्ति तव ज्ञानेन ॥ १५१८ ॥

तुलमुलुनामक्षेत्रस्थ-नागे लक्षसंख्याकाः लोकाः (जनाः)

प्रेम्णा पठन्तः सन्ति स्तुतिश्लोकान् ।

अनर्प कुस् ब्वह् पर तिहङ्ग मान्माङ्गी

परम-पदवी छह् च्याङ्गि जाङ्गुय ॥

बिकोटी देवता च्याङ्गि बक्ती

करवनि हे महाशक्तिय ।

पानुन् कारनन् छह् दारना च्याङ्गी

परम-पदवी छह् च्याङ्गि जाङ्गुय ॥ १५२० ॥

चशवय् युग् गैय् चय्-निग् बूदय्

अह् गलि त अख् कुय् मूजुदय् ।

कलि-युगचू महाराज-रानौ

परम-पदवी छह् च्याङ्गि जाङ्गुय ॥

लछ-बदि रंग कुय् रुफय् चोनुय्

जै-जै-कार् कुय् सोनुय् ।

संसार स्वक्थ् कह् अमि नाग-वाङ्गी

परम-पदवी छह् च्याङ्गि जाङ्गुय ॥

दूप दीप पूजा करवनि च्य सारी

गन्दर्व देव् ब्रह्मचारीय ।

साद् सन्ध् वैराङ्गि जूङ्गि ग्वसाङ्गी

परम-पदवी छह् च्याङ्गि जाङ्गुय ॥

याल् छिय् जौर खंड कंद बरि-बरिय

जगदौश्वरिय कर्त आहार ।

अविद्याय वासनाय गङ्गु दाङ्गु दाङ्गी

परम-पदवी छह् च्याङ्गि जाङ्गुय ॥

अनधीतविद्युः अस्मि अहं पठिष्यामि तेषां स्पर्धया

परमपदवीप्राप्तिः ० ॥

त्रिकोटिसंख्या-देवाः तवैव भक्तिम्

कुर्वन्तः (सन्ति) हे महाशक्तिरूपे ।

पञ्चानां कारणानां (ब्रह्मविष्णुसहस्रेश्वरसदाशिवानां) अस्ति धारणा
तवैव

परमपदवीप्राप्तिः ० ॥ १५२० ॥

चत्वारि-एव युगानि संपन्नानि त्वत्त-एव उत्पन्नानि

त्रौणि गतानि तु एकः (कलिः) अस्ति अवशिष्ट-एव ।

(तस्य वर्ततः) कलियुगस्य महाराजराजेश्वरि

परमपदवीप्राप्तिः ० ॥

लक्षशः प्रकारेण अस्ति-ते रूपं तवैव

जयजयकारः अस्ति-ते अस्माकम् ।

सर्वसंसारः मुक्तः कृतः अनेन नागजलेन

परमपदवीप्राप्तिः ० ॥

धूपेन (अगुर्वादिनिर्मितेन) रत्नदीपेन पूजां कुर्वन्तः तव सर्व-एव

गन्धर्वाः देवाः ब्रह्मचारिणः ।

साधवः सन्तः वैरागिणः योगिनः यतयः

परमपदवीप्राप्तिः ० ॥

यात्राणि सन्ति पायसेन सितया फाणितेन पूर्यानि

हे-जगदीश्वरि कुरु-नामः तदाहारम् ।

अविद्यायाः वासनायाश्च नष्टं अंशं अंशम्

परमपदवीप्राप्तिः ० ॥

मू॒लं थू॒लं जडं चै॒तन्यं अ॒खं बा॒सव॑ञ्ज
 शि॒व-श॒क्ति-रू॒पं अ॒खं आ॒सव॑ञ्ज च॒य् ।
 सर्व॑-त्याग् करि॒य् ब॑क्ति च्या॒नि मा॒नी
 पर॑म-पद॒वी अ॒ह् च्या॒ज्जि ज्ञा॒ज्जु॒य ॥ १५२५ ॥
 ओ॒-शब्द॑ गाय॒त्रौ अ॒खं पर॑म-श॒क्तौ
 सिंहा॑सन कर् म॒व॒त्तीय॑ ।
 बा॒यि ब॒न्द् ब॒व् मा॒जू च॒य् अ॒खं सा॒ज्जौ
 पर॑म-पद॒वी अ॒ह् च्या॒ज्जि ज्ञा॒ज्जु॒य ॥
 दर्श॑न् हा॒व् अ॒स्य क्खि॒य् आ॒र-क॑ति॒य
 श्री॑-भगव॒तीय ली॒न् कर् म॒न् ।
 वी॒द-प॒रिनि॑ अ॒स्य अ॒ज्ञान॑-म्य॒च क॑ज्जौ
 पर॑म-पद॒वी अ॒ह् च्या॒ज्जि ज्ञा॒ज्जु॒य ॥
 पा॒दन् च्या॒न्यन् मी॒ठि दि॒य् द्रा॒य
 ला॒रा॒न् आ॒य यि॒य् त अ॒ज्ज क॑ाल् ।
 अ॒मर॑नाथ-गं॒गाय॑ हर॒म्वख॑-पा॒ज्जौ
 पर॑म-पद॒वी अ॒ह् च्या॒ज्जि ज्ञा॒ज्जु॒य ॥
 अ॒श्व॒वय॑ म॒वन् ह्य॒य् अ॒वस्था॑य चो॒रय॑
 पा॒न अ॒खं ज्ञ॒पा॒रु॒य् म॒हा॒मा॒या ।
 च॒य् र॑स्तु यि॒ह् के॒का॒ह् मा॒न अ॒य् ठा॒ज्जौ
 पर॑म-पद॒वी अ॒ह् च्या॒ज्जि ज्ञा॒ज्जु॒य ॥
 संक॑ल्प-बु॒तरा॑य् अ॒म खार॑खस॒चय॑
 दाँ॒द् वा॒य ह्य॒रा॒किय॑ व॒व क॑र्म-ब्यो॒लु

सूक्ष्मपदार्थं स्थूले जडे चैतन्ये (च) असि भासमाना

॥ शिवशक्तिरूपेण असि संभवन्ती त्वमेव ।

सर्वत्यागं कृत्वा भक्ताः त्वदीयाः (एव) संमताः (अस्माकम्)

परमपदवीप्राप्तिः ० ॥ १५२५ ॥

प्रणवशब्दमुख्या गायत्री असि परमा शक्तिः

सिंहासनेन (तन्निविष्टदर्शनदानेन) कुरु-नः मुक्तिम् ।

आतरः बान्धवाः पिता माता त्वमेव असि अस्माकम्

परमपदवीप्राप्तिः ० ॥

दर्शनं (स्वस्वरूपं) प्रदर्शय अस्माकं स्तो-त्रयं दयार्थ-क्षिप्रः

हे-श्रीभगवति लीनं (स्वभक्तौ) कुरु-नः मनः ।

वेदरूपतितउना अस्माभिः अज्ञानात्ममृत्तिका उत्पूता

परमपदवीप्राप्तिः ० ॥

पादयोः त्वदीययोः चुम्बनानि दत्त्वा निर्गताः

धावन्तः आगताः आगत्य च आनीता भूम्वा ।

अमरनाथ-गङ्गाया हरमुकुटगङ्गाजलेन (च)

परमपदवीप्राप्तिः ० ॥

त्रीनेव (सत्त्वरजस्तमांसि) गुणान् सह-धृत्वा अवस्थानां (ज्ञाग्रदादीनां

चतुष्टयं (च)

स्वयं असि चतुष्पार्श्वस्या महामाया ।

त्वामेव विना यत् किञ्चित् संस्थामि तत्सर्वमस्ति असत्यमेव

परमपदवीप्राप्तिः ० ॥

संकल्पान्तिका-भूमिः अस्ति-मे कण्ठकगुल्मादिदुष्टा

वृष्टौ आकर्षिष्यामि समाधानरूपौ वप्स्यामि सत्कर्मबीजम् ।

अव्यचार-मूलम् लाय दर्म-खात्री

परम-पदवी छह् च्यात्रि जात्रुय ॥ १५२० ॥

त्याग यवचच्य कूद-दत फुटरावय्

समदृष्टि जनि-सूत्य थावय् सम ।

द्यान-फालम् कुन योग-अल-बात्री

परम-पदवी छह् च्यात्रि जात्रुय ॥

अद्वैत-सग-सूत्य कर्म-ब्योलु ववियय्

नेम-न्यंद दिथ् ह्यस सारी छथ् ।

वैराग-द्राति लोन वसि हरग कात्री

परम-पदवी छह् च्यात्रि जात्रुय ॥

मथ् कात्रि जात्रि-हन्दि कङ्ग मुन कारय्

निर्नय-देगि-मङ्ग रन वन स्वक्थ् ।

परम-शक्ति-द्यान् दार ख्यम मान्मात्री

परम-पदवी छह् च्यात्रि जात्रुय ॥

मन-किनि प्रथ्-ज्याय ज्यय् कुस् कारवुनु

हण्ण् कुस् दारनाथ दारवुनु द्यान् ।

वर् जया कर् दया पालना म्यात्री

परम-पदवी छह् च्यात्रि जात्रुय ॥ ८७ ॥

शख्च-रस्तु शख्य प्राव बख्च-रस्तु संबल

बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सूत्य ॥ १५२५ ॥

अविचारात्म-मूले प्रक्षेप्यामि (हृदनाय) धर्म-खाज्ञ (नामकं अल्पं
हलफालम्)

परमपदवीप्राप्तिः ० ॥ १५३० ॥

व्यागरूपेण लोपुभेदनेन* क्रोधात्मलोपानि भेत्स्यामि

समदृष्ट्यात्मना ज्ञान-इति-नामकेन-वृहत्कुट्टालविशेषेण स्यापयि-
ष्यामि समाप्ता ।

ध्यानात्म-फालेन-सह प्रक्षेप्यामि योगात्मलाङ्गलदण्डम्

परमपदवीप्राप्तिः ० ॥

अद्वैतज्ञानात्मसेकेन सत्कर्मोत्पन्नौजं उपत्वा

(तत्र) नियमात्महस्ताकृष्टिविशेषं दत्त्वा समाधानेन सर्वाण्योन्नि-
याणि सृहीत्वा ।

वैराग्यात्म-दानेण लविष्यामि मिलिष्यति हर्षात्मकः फलपूगः

परमपदवीप्राप्तिः ० ॥

तमेव धान्यादिफलपूगं जप्ति-रूपे उलूखले अवहनिष्यामि सुष्ठु

निर्णयात्मस्थाल्यां पक्ष्यामि भविष्यामि मुक्तः ।

परमशक्तिसंबन्धिध्यानं धारयिष्यामि अत्स्यामि अन्योन्यस्पर्धम्

परमपदवीप्राप्तिः ० ॥

मनसा (अन्तःकरणेन) प्रतिस्थाने त्वामेव अस्मि अनुसरन्

कृष्णाख्यः अस्मि-अहं धारणया धारयन् ध्यानम् ।

वृणीष्व (स्वीकुरु) जयेति (जयकारं मत्तः) कुरु दयां परिपालनां
मदीयाम्

परमपदवीप्राप्तिः ० ॥ ८७ ॥

ग्रन्थकृत् स्वयं शिवं स्तौति ॥ ८८ ॥

शक्तिहीनोऽपि शक्तिं प्राप्स्यामि भक्तिहीनोऽपि संस्कारवान्-ऽविष्यामि
(दृढीभविष्यामि)

हे-भक्तिवत्सल त्वदीयेन अनुग्रहेण ॥ १५३५ ॥

* यवज्ञात लोपभेदनमुच्यते ॥

† समीकरिष्यामि तां भूमिम् ॥

नायक फल-दायक जन्म-स्वफल

ल्यवि-मञ्जु फल पंपोगाह्-हिह ।

कल-दौफ प्रजल मञ्जु-कल स्वकल

बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सूत्य् ॥

कलनाय-रस्तु वन्दहाय निश्कल कल

कल-माल-दारवनि कलवालो ।

च्यम प्याल च्यानि अमृत-जल जल थल

बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सूत्य् ॥

चन्द्रचूड सूर्य-नित्र कमल कूमल

शौन् जन् गल मेल जलसय् सूत्य् ।

न्यथ च्यथ-बुजमलि मञ्जु जल प्रजल

बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सूत्य् ॥

निश्कल ठहर मञ्जु मन-चंचल-चल

फल-रस्ति कर्म परम-गथ् प्राविथ् ।

चाविथ् नरकस् स्वर्ग-मंडल डल

बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सूत्य् ॥

आवन शौन् जन् द्यान-ज्यंगल गल

पान कुनि रोज न-त ज्ञान कुस् जल ।

च्यथ-हिहि ज्याम विरक्त केवल वल

बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सूत्य् ॥ १५४० ॥

नित्य-कर्म च्यत-किनि वस्म निर्मल मल

नाव् कुम् दृष्ण् हावत्तम् शिवरूप ।

हे-नियन्तः सुफलदातः जन्मनः-सुफलरूप

पङ्कमध्ये विकसिष्यामि पङ्कजसदृशः ।

कुलप्रदीपः दीप्तिमान्-भविष्यामि संसारमध्यात् मोक्ष्यामि

हे-भक्तिवत्सल ॥

संकल्पं-विना समर्पयेयं हे-निर्विकल्प शिरः

मुण्डमालाधर आनन्दासवपायिन् ।

पास्यामि कंसान् त्वदीयस्य अमृतजलस्य जले स्थले

हे-भक्तिवत्सल ॥

हे-चन्द्रचूड सूर्यनेत्र कमल कोमलाङ्ग

हिमं इव गलितो-भविष्यामि संगंस्यामि जलेनैव सह ।

नित्यं चेतनाविद्युता मध्ये जलस्य दीपिष्यामि

हे-भक्तिवत्सल ॥

अनपेक्षः स्थास्यामि मध्ये मनश्चाञ्जल्यरहितः

फलेप्सारहितेन कर्मणा परमां-गतिं प्राप्य ।

त्यक्त्वा नरकयातनां स्वर्गमण्डलात् उल्लङ्घ्य-यास्यामि

हे-भक्तिवत्सल ॥

श्रावणे हिमं इव ध्यानारण्यं लीनो-भविष्यामि

स्वयं कुत्रापि स्थास्यामि नाहि ज्ञास्यामि अस्मि जलम् ।

त्वत्सदृशानि वस्त्राणि हे-विरक्तात्मन् हे-केवल वसिष्यामि

हे-भक्तिवत्सल ॥ १५४० ॥

नित्यदा चित्तेन (अभ्यासेन) भस्म निर्मलं परिमलिष्यामि

नाम अस्ति-मे कृष्ण-इति प्रदर्शय-नाम-मे शिवस्वरूपम् ।

शत्र-क्षय रूग-निग्र अकि पत्र बिल बल
बक्ति-वत्सल चानि शक्ति-पात-सूत्य् ॥ ८८ ॥

89. PRAISE OF VIṢṆU AS ONE WITH ŚIVA.

ह्यथ प्रबाधाह् कक्ष-कथ्य आव्
श्याम-रूप् चाव् गर सोनु ॥ १५४२ ॥
रंग् अक्षन्-हन्दु बुक्कि बुक्कि चाव्
कतु त क्कहनु तुन्दबोनु ।
गाग्र-सूतिन् गाग्र पज्जनाव्
श्याम-रूप् चाव् गर सोनु ॥
अख्-अकिस्-निग्र प्रथ्-अखाह् ज्ञाव्
अस्य कुनु प्वरुगाह् मोनु ।
कुनिसय् किह् लक्ष्य-बदि नाव्
श्याम-रूप् चाव् गर सोनु ॥
चैतन्य् थ्यलि चेनन आव्
अद क्याह् गव् नवु तय् प्रोनु ।
ज्ञानवुनु ज्ञान् देह-द्रष्ट् चाव्
श्याम-रूप् चाव् गर सोनु ॥ १५४५ ॥
प्रथ् चौजुकु सुय् कुह् खभाव्
प्रथ्-कुन्युकुय् दथ-लोनु ।
रूपुकुय् रूप् वावुकुय् वाव्
श्याम-रूप् चाव् गर सोनु ॥

हे-इन्द्रियादिशत्रो रोगात् एकेन पत्रेण बिल्वस्य* उल्लाघो-भविष्यामि

हे-भक्तिवत्सल ० ॥ ८८ ॥

शिवाद्वैतभावेन विष्णुं स्तौति ॥ ८८ ॥

परिशुद्ध प्रभात- (स्वप्रकाश-) रूपं (शिवं) अङ्कमध्ये समागतः

श्याम- (सायंकाल-) रूपः (विष्णुः) प्रविष्टः गृहं आस्माकीनम् ॥
१५४२ ॥

रागं (अन्यद्विषयं) अतिसम्बन्धिनं समीक्ष्य समीक्ष्य (विचार्य विचार्य)
परित्यज

शुक्लवर्णं कृष्णवर्णं च अतिप्रमास्यदं (स्वात्मानन्दात्मकम्) ।

प्रकाशात्मनैव प्रकाशस्वरूपं उपलक्ष्य

श्यामरूपः ० ॥

एकस्यैकस्य-सकाशात् प्रत्येक- (जीव-) समूहः संजातः

अस्माभिः एकः पुरुषस्वरूपः संमतः ।

यस्य-एकस्यैव सन्ति लक्षशः (अनन्तशः) नामधेयानि

श्यामरूपः ० ॥

चैतन्यस्वरूपः यदा (यस्यामवस्थायां) चेतनायां (स्मृतौ) आगतः

ततः किं-नाम संभवति नूतनः च पुरातनः ।

ज्ञानन्तं विजानीहि देहे-दृष्टिं (स्वात्मायमिति बुद्धिं) परित्यज

श्यामरूपः ० ॥ १५४५ ॥

प्रत्येकस्य वस्तुनः स-एव अस्ति स्वभावसत्तात्मकः

प्रत्येकस्य भागधेयात्मा-देवरूपः ।

रूपस्यैव (सूर्यादेः) रूपात्मा (तत्प्रभवात्मा) वायोरपि (प्राणादेः)
वायुरूपः (तदुज्जीवकः)

श्यामरूपः ० ॥

* श्विरोगहरणं वैकुण्ठधामप्रापणं च बिल्वेन चण्डाल्याः प्रसिद्धम् ॥

प्रान् हिह् तस् टोटु गङ्गाराव्

ल्वलि मङ्ग-बाग् ललवोन् ।

ज्यथ ऐनस् म्वस् पनुनु हाव्

श्याम-रूप् चाव् गर सोनु ॥

अस् चैतन्य-ब्रह्म ननु द्राव्

विष्णु कृष्णन् शिवजौ कोनु ।

आत्मस्-प्यठ् कुस् कुनुय् बाव्

श्याम-रूप् चाव् गर सोनु ॥ ८८ ॥

90. HYMN IN PRAISE OF THE SIVA-RĀTRĪ FESTIVAL

श्याम कुय् कथ्य सोम-सूर्य-रूप प्रबाय्

शिव-रात्रि-हन्दि दह क्य सतराय् ॥ १५४८ ॥

तेशस् पुनर्वसस्य कुह् अविज्यथ साय्

सूर्य वातिय् तथ् मङ्गु लगि वहराय् ।

अमृत वर्शन फल् दिथि बुतराय्

शिव-रात्रि-हन्दि दह क्य सतराय् ॥ १५५० ॥

ब्रूच प्रक्रय् हांगिज् साज् ल्वच ज्ञान्

बव-सर खर्दस् मङ्गु क्य ईरान् ।

म्वक्त प्रावनाव् चाव् शक्तिपात वसाय्

शिव-रात्रि-हन्दि दह क्य सतराय् ॥

वटुक भैरव-नाथ कुख् चह् शंभु-नाथ्

साथौ क्य कुख् साथय्-साय् ।

प्राणसमूहं इव तं वत्सलं संकलय

अङ्कुस्र मध्यभागे लालयिष्यामस्तम् ।

(तस्मात्) चित्तात्मनि मङ्कुरे मुखं स्वकीयं प्रदर्शय

श्यामरूपः ० ॥

(ततः) एकरूपं चैतन्य-ब्रह्म प्रत्यक्षं निर्गतं (निर्गच्छति)

(येन हेतुना) विष्णुः कृष्णारख्येन (ग्रन्थकृता) श्रीशिव-एव
विज्ञातः ।

(यतः) आत्मनि (व्यापकरूपे) अस्ति-तस्य एक-एव भावः (परिज्ञान-
मतिः)

श्यामरूपः ० ॥ ८९ ॥

ग्रन्थकृच्छिवरात्रौ स्तौति ॥ ६० ॥

हे-श्यामसुन्दर अस्ति-ते अङ्कुस्थितः सोमसूर्यस्वरूपेण-वर्तमानः प्रभातः
(प्रकाशः)

शिवरात्र्याः (फाल्गुनकृष्णचतुर्दश्याः) दिवसे अस्ति-ते द्विरागमन-
मुहूर्ततिथिः ॥ १५४९ ॥

(ततोऽनन्तरं) तिथ्यनन्तरस्य पुनर्वसुनक्षत्रस्य अभिजिन्नाम (विष्णुः च)
मुहूर्त (यदस्ति)

सूर्यः प्राप्स्यति तस्य मध्ये (यदा) संगमिष्यति (आरब्धो भवि-
ष्यति) वर्षावालः ।

(तत्काले) अमृतात्मना वर्षणेन फलानि दास्यति भूतधात्री

शिवरात्र्याः ० ॥ १५५० ॥

फलान् प्रकृतिं शुक्तिमिव अस्माकं लब्ध्वीं जानीहि

संसारात्मनः समुद्रस्य मध्ये अस्ति आन्यन्ती ।

मुक्तप्रात्ममुक्तां प्रापयास्मान् पातय शक्तिपातस्वरूपां वृष्टिम्

शिवरात्र्याः ० ॥

हे-वटुक भैरवनाथाय असि त्वं शम्भु-स्वामी

सहचराणि संयुज्य असि नित्यसहावासः (नक्षत्राणि च) ।

पालवेनि साल यित पालवेनि किह् शिवराथ्
 शिव-राचू-हन्दि दह छय् सतराथ् ॥
 बान-रस्तु बान प्रावि सय् गय सतराथ्
 अश्वय् शख्य् प्रावि गव् शक्ति-पाथ् ।
 प्रस्तस् त वीरि बनि कल्प-वृक्ष त पारिजाथ्
 शिव-राचू-हन्दि दह छय् सतराथ् ॥
 बाग्यवान् साविदान् अस्य थव् त द्यन्-राथ्
 दर्मस् कर्म-हौनिस् कास् गाथ् ।
 बान-रस्तिस् लद् दय-दन पहराथ्
 शिव-राचू-हन्दि दह छय् सतराथ् ॥
 चय् रस्तु पारुद् जन् कुस् द्यन् त राथ्
 पानस् कुन् निम् म्य दौनानाथ् ।
 शिव-शक्ति-पद् मान शख्य् दिम् साख्याथ्
 शिव-राचू-हन्दि दह छय् सतराथ् ॥ १५५५ ॥
 कृष्णस् नालमति रठ् हे शक्ति-नाथ्
 यख्-ज्याह् मिलनाव् पारस् त दाथ् ।
 सुय् गव् अनुग्रह् सुय् गव् शक्ति-पाथ्
 शिव-राचू-हन्दि दह छय् सतराथ् ॥ ८० ॥

बाल कुय् लाल-त्रटि-कनि वासुख् हटि
 हटि मीग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥ १५५७ ॥

हे-जगत्पालक निमन्त्रणेन आराच्छ-नाम पालपराः स्मः शिवरात्रिम्

शिवरात्र्याः ० ॥

पात्र-हीनः (भाग्यहीनः) पात्रं (भाग्यं) प्राप्स्यति (येन) सैव संभवति
द्विरागमकृतिः

असमर्थश्च सामर्थ्यं प्राप्स्यति संभवति शक्तिपातः (अनुग्रहः) ।

प्रस्ताव्यफलरहितवृत्तस्य वेतसवृत्तस्य च संपत्स्यति कल्पवृत्तता पारिजात-
वृत्तात्मता च

शिवरात्र्याः ० ॥

भाग्यवतः प्रसन्नचित्तान् अस्मान् निधेहि (कुम्भ) च प्रत्यहोरात्रम्

धर्मार्थं (धर्मगौरवेण) सुकर्मरहितस्य अपनय कलङ्कम् ।

पात्र-रहितस्य (भाग्यरहितस्य) प्रेषय ऐश्वर्यधन (पूर्ण) वृहत्स्थालौ-
विशेषं (पौषरात्रिं च)

शिवरात्र्याः ० ॥

त्वामेव विना (भूतोऽहं) पारतं (चञ्चलं) इव अस्मि-अहं दिवसेषु च
रात्रिषु (च)

स्वात्मानं प्रति नय-मां मां दीननाथ-बन्धो ।

शिवाभिन्नशक्तिज्ञानात्मपदं* संस्थामि शक्तिं देहि-मे साक्षात्करेण

शिवरात्र्याः ० ॥ १५५५ ॥

(ग्रन्थकृतः स्वानुकूलोक्तिः) कृष्णाख्यं परिष्वङ्गेन गृहाण हे शक्तिनाथ

एकत्र संयोजयस्व स्पर्शमणिना च धातुम् ।

स-एव अस्ति अनुग्रहः स-एव अस्ति शक्तिपातः

शिवरात्र्याः ० ॥ ६० ॥

श्रीशिवं स्तौति ॥ ६१ ॥

हे-बालकरूप अस्ति-ते रत्नहारस्थाने वासुकिः कण्ठे

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्णं स्मरणेन तव आपत् ॥ १५५७ ॥

* हे शिव शक्तिरूपां पद्मिनीं मे देहीति च श्लेषः ।

अथ-वुजमलि साज्ज परम-आकाश खटि

अद कस् चटि राग द्वेशुकु वाव् ।

गाश अनि मज्ज गटि आश थवि मज्ज चटि

हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥

त्रेश-हचि तश्चाय पान् म्योनु कोन नटि

य्युतु खम्बुम् तूतु व्वपदुम् लूब् ।

समुद्रस् पोज्जु-खासुनु गोम् नटि-नटि

हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥

निम् पानस्-कुन् थिस् दिम् मटि-मटि

पालना साज्जय् मटि अथ् अथ् ।

असवनि गंगा वसवज्ज् अथ् मज्ज जटि

हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥ १५६० ॥

मनकिस् वनसथ् मज्ज युस् पान् खटि

हर हरम्बख् अथ् पर्जनविथ् ।

पर त पान् कुनु अन्दि कति मोह-खन्दि फटि

हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥

वीरभद्र च्योनु जोर् नथ् आसि कति म्वटि

मदुकुय् मद-हस्तु अथ् वगि तल् ।

नख क्वाह् वसि थपि दसि-हन्दि नल्वटि

हटि मौग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥

शस्त्र् अन्नु जन् नेरि मज्ज कुर्कटि

यस् कटि च्यानि लोल नारचू र्यह ।

चिद्विद्युतं अस्माकं परमाकाशं स्थगयिष्यति

ततः कस्य भेत्यति रागद्वेषस्य वायुः ।

प्रकाशं आनयिष्यति मध्ये ध्वान्तस्य आशं स्थापयिष्यति मध्ये वज्रस्य

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्णं ॥

अतितर्षवत्या (हतया) तृष्णाया आत्मा मम कुतो-न कम्पितो-भवेत्
(कुम्भेन च)

यावत् संभृतं-मया तावत् उत्पन्नं-मे लोलुभत्वम् ।

समुद्रान् जलारोपणं संपन्नं-मे कुम्भैः

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्णं ॥

प्रापय-मां स्वात्मानं-प्रति आगच्छ-मां देहि-मे पृष्ठि-हस्तस्पर्शताडनाम्

पालना अस्माकं समर्पिता तव अस्ति ।

हे-स्मितमुख गङ्गा अवरोहन्ती तव जटामध्यात्

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्णं ॥ १५६० ॥

मनोरूपस्य वनस्यैव मध्ये यः त्वात्मानं गूहयिष्यति

हे-हर हरमुखाख्ये-गिरिक्षेत्रे त्वामेव उपलक्षयिष्यति ।

परं आत्मानं च एकरूपं संस्यति कुत्र-नाम मोहात्मसिन्धुनद्यां मग्नो-
भविष्यति-सः

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्णं ॥

हे-वीरभद्ररुद्र तव बलं न-चेत् स्यात् कुत्र-नाम आयत्तो-भविष्यति

मदरूपः मत्तहस्तो चैतन्यात्मिकायाः वलायाः अधस्तात् ।

पूर्णतां किं-नाम उत्तीर्णो-भविष्यति अवलम्ब्येन मृल्लोष्ठमयप्राकारात्मना
उपरिव्रज्यनपटलेन

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्णं ॥

शुद्धशस्त्रधातुः विभिन्नतां हव निर्गमिष्यति मध्यात् शस्त्रमलात्

यस्य प्रज्वला-भविष्यति त्वदीयस्य अनुरागात्मनः अग्निः ज्वाला ।

दैर्यकि दकरि दब-सूत्य् कालस् चटि

हटि मीग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥

बेहोश् कर्मतु कुस् मोहज लटि

सूरमेति थपि वृशबनि लटि-सूत्य् ।

इमि बवसर तर अकि न-त अकि लटि

हटि मीग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥

अपूर्व-स्वरूपस्* क्याह् वदि क्याह् गटि

क्याह् जेटि क्याह् कूटि यमि ठलु पान् ।

रावरावि क्याह् लबि क्याह् त्रावि क्याह् रटि

हटि मीग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥ १५६५ ॥

देहकि यावन खटि रंग-सस्ति पटि

म्वल-रस्ति कुय् तावनुनु बाज़ार् ।

बेरंग लथि च्याज़ लथि म्वक्तर्च रटि

हटि मीग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥

पञ्च-म्वख च्चवापोर् सुय् वाति अकि व्वटि

युस् जपि बीद-रस्तु शडचर नाव् ।

अन् पोरन् फेरि बिहियेय् मझ् व्वटि

हटि मीग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥

कृष्णस् छह् मन-कामन् दामन् वटि

जगतकु कँडि-काल् न-त चटि तस् ।

विरक्थ् पाद् च्यानि नय् रटि कति वटि

हटि मीग-वर्न खरन च्यानि आपदा ॥ ६१ ॥

(सः) धैर्यात्मनः अयोधनस्य आघातेन कालात्मकालिमानं भेत्स्यति

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

निश्चेष्टः कृतो-ऽहं अस्मि मोहात्मिकया उन्मादमूर्च्छया (अपस्माररोगेण) ।

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग हस्तावलम्बेन स्ववाहनभूतवृषभस्य पुच्छेन-करणेन
अस्मात् संसारमहासरसः तरिष्यामि एकस्यां नचेत् अपरस्यां वेलायाम्

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

(तस्य) अपूर्वस्वरूपस्य (त्वदात्मनः) किं-नाम उपचितं-भविष्यति किं-नाम-
वा अपचितं-भविष्यति

किं-नाम दीर्घ-भविष्यति किं-नाम ब्रह्म-भविष्यति येन तुलितः स्वात्मा ।

विनष्टं-करिष्यति किं-नाम लप्स्यति किं-नाम परित्यज्यति किं-नाम ग्रहीष्यति

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥ १५६५ ॥

देहस्य यौवनेन असारेण रागेण-सहितेन और्णपट्टेन

हे-अमूल्य (मूल्यरहितेन वा) अस्ति वृक्षितप्रायः विपणिव्यवहारः ।

(स पट्टः) हे-रागरहित मूल्यवान्-भविष्यति त्वदीयेन आसक्तत्वेन मुक्ता-
रत्नात्मना तौल्येन

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

हे-पञ्चमुख (स्वच्छन्दमूर्ते) चतुर्दिक् स-एव प्राप्स्यति एकेन मुतेन

यः जपिष्यति एकाग्रबुद्ध्या (अभेदबुद्ध्या वा) षडन्तरमन्त्रात्मकं नाम ।

तिष्ठतु पूर्णं (लोकत्रये शरीरत्रये वा) परिक्रमिष्यति आसीन-एव मध्ये
मृहाधस्तनपुरे (प्रथमयोगभूमिकास्य एव)

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

(अन्यकर्तुः स्वस्यालापः) कृष्णाख्यस्य अस्ति मनःकामना (तादृशी) वसनाधो-
भागात्मवासनावृत्तिं वेष्टयिष्यति (निरोत्स्यति)

जगत्संबन्धि कण्टकजालं अन्यथा हेत्स्यति तस्य (तद्वस्त्रभागम्) ।

विरक्तीभूय (हे विरक्त इति वा) चरणौ त्वदीयौ न-चेत् ग्रहीष्यति कुत्र-
नाम फलितो-भविष्यति

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥ ६१ ॥

92. PRAISE OF VIṢṆU AS ONE WITH SIVA.

करुनावतार नाव-निग् युस् न ज्ञाह् डलि

कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥ १५६८ ॥

लवि-कनि रुज्जिय् लूक-सवि मज्जु रलि

महाराज् ज्याम वलि साद-प्रकृच्छु ।

ब्रम् मानि संसार् ओम् ज्ञानि थलि थलि

कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥ १५७० ॥

देह-प्रय निग् निर्नय नयि-मज्जु चलि

ल्यवि-मज्जु थलि पंपोशाह्-हिह् ।

फेरि थलि थलि नेरि डूनु जन् मज्जु गलि

कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥

कायाय-मायाय-हन्दि रुग-निग् वलि

बस्म् मलि समताय-हज्जि सरूच्छु ।

ममता तस् ति गलि पोञ्जु जन् भस्म-गलि

कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥

वैराग-मक-सूय् युस् राग-वीरि थलि

निष्कल् मन तथ् करि पेवन्द् ।

हर्द नेरि फल् तस् सोन्त पानय् सुह् थलि

कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥

पुनिम्-हन्दि खामियो च्याज्जिय् अठ्कलि

चन्द्रम जन् गलि परिपूरन् ।

पुनरपि शिवाद्यभावेन विष्णुं स्तौति ॥ ६२ ॥

(जगत्पालनाद्यर्थं) हे-दयया-स्त्रीकृतमत्स्यगदावतार नाम्नः (तव) यः न कदापि
निवृत्तो-भविष्यति

कुत्र-नाम (सः) निमज्जयति मोहात्मकुल्यायां हे-केशवात्मन् ॥ १५६९ ॥

बहिरेव (औदासीन्येन) स्थित्वा लौकिकसभायाः मध्ये संगंश्यते

महावरस्य (इव) वसनानि वसिष्यते आर्जवप्रकृत्या ।

अममात्रं संश्यते संसारं श्रीमात्मकमेव ज्ञास्यति स्थले स्थले (पुरः पश्चात्)

कुत्र-नाम निमज्जयति ॥ १५७० ॥

देहप्रियतायाः सकाशात् सद्दिचारात्मिकायां अधित्यकायां चलिष्यति

कर्मविशेषमध्ये विकसितो-भविष्यति पद्मपुष्पसदृशः ।

संचरिष्यति स्थले स्थले निर्गमिष्यति अक्षोढफलं इव मध्यात् त्वचः

कुत्र-नाम निमज्जयति ॥

कायस्य-मायायाः-संबन्धिनः रोगात् उल्लाघीभविष्यति

भस्म परिमलिष्यति समज्ञानात्मिकाया जपमालया (संयुक्तः) ।

ममता (देहाद्यहंभावः) तस्य अपि विनज्जयति जलं इव भस्मगलं-नाम्नि-
वितस्तादिनदीजलशेषकस्थले (काश्मीरिकावराहमूलाख्यप्रदेशाधस्तनप्रसिद्धे)

कुत्र-नाम निमज्जयति ॥

वैराग्यात्मना-कुठारेण यः संसाररागात्मवेतसवृत्तं किंनशाखं-विधास्यति

निरपेक्षेण मनसा (चित्तवृत्तिनिरोधरूपेण) तस्य विधास्यति संस्कार-
विशेषम्* ।

शरत्काले निर्गमिष्यति फलं तस्य (पुरुषस्य) वसन्तकाले स्वयमेव सः विकसिष्यते

कुत्र-नाम निमज्जयति ॥

हे-पूर्णिमायास्तिथिः स्वामिन् (तस्यां पूजनीय) तवैव अनुरागपौनःपुन्येन

चन्द्रमाः इव विनज्जयति परिपूर्णो-ऽपि ।

* स्वादिष्टफलोत्पत्त्यै यदेकस्य ५ तस्यान्य५ त्वचर्मादिना संक्रामिकसंस्कारविशेष
क्रियते तत् (पौन्दा इति भाषया) ॥

चन्द्रचूड आश च्यात्र खप्रकाश-ज्याम वलि

कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥

कृष्णस् आनन्द-अमृत्य गलि गलि

निष्कल पनत्रिय कलि-सृत्य च्याव् ।

निर्मल व्वज् प्रकृच-हन्दु मल् कलि

कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥ १५७५ ॥ ८९ ॥

93. PRAYER AND PRAISE DIRECTED TO SIVA.

यिम् दिम् बव-सर तार्

शिव करुनावतारो वे* ॥ १५७६ ॥

सारिय् पाप् सानि हार्

बाल काल-संहारो वे ।

नाव् कुय् गंगादार्

च्याव् अमृत दारो वे ।

रूप् कुय् लिंगाकार्

अग् सूर्य-प्रकारो वे ।

यिम् दिम् बव-सर तार्

शिव करुनावतारो वे ॥

तसि कुह् सोरुय् आदिकार्

सादि युस् ओंकारो वे ।

सोहम् ज्ञानि सुय् सार्

ब्रम् मानि संसारो वे ।

* वे शब्दो ऽत्र पादपूरणार्थः ॥

हे-चन्द्रचूड आशया तवैव स्वप्रकाशात्मकानि-वसनानि वसिष्यते

कुत्र-नाम निमज्ज्यति० ॥

कृष्णाख्यग्रन्यकृतः आनन्दात्मासृतं मुखपूरं मुखपूरम्

हे-निष्कल स्वकीयेन यन्त्रेण (अनुरागापेक्षया तद्वानेन च) पायय ।

(यथा) निर्मलीभूतायाः बुद्धेः प्रकृतेः मालिन्यं मार्ह्यति

कुत्र-नाम निमज्ज्यति० ॥ १५७५ ॥ ६२ ॥

पुनरपि स्नेष्टप्रार्थनपूर्वकं श्रीशिवं स्तौति ॥ ६३ ॥

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥ १५७६ ॥

सर्वाण्येव पापानि अस्माकं हर

हे-बालमूर्ते महाकाल-संहारिन् नाम ।

नाम अस्ति-ते गङ्गाधर-इति

पाययास्मान् असृतधाराः नाम ।

रूपं अस्ति-ते लिङ्गाकृतिमत्

अङ्गानि सूर्यसमानदीप्तीनि नाम ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥

तस्यैव अस्ति सर्वमेव आधिपत्यम्

सात्प्रति यः ओंकारं (प्राणाभ्यासात्मयोगेन) दास ।

सो-ऽहमिति-मन्त्रं ज्ञास्यति स-एव सारात्मकम्

आन्तिमात्रमेव मंथते संसारं नाम ।

यिम् दिम् बव-सर तार्

शिव करुनावतारो वे ॥

अनुग्रहकिय् अवार

निम च्यानि दरवारो वे ।

पाफ् प्वञ् व्यन् व्यन् चार्

सूत्य् दर्म-व्यचारो वे ।

यिम् दिम् बव-सर तार्

शिव करुनावतारो वे ॥

साम-वीदस् म्य व्यस्तार्

दिम् प्रौम-सेतारो वे ।

वानिय म्याञ् कन् दार्

हा बस्मादारो वे ।

यिम् दिम् बव-सर तार्

शिव करुनावतारो वे ॥ १५८० ॥

देव् आर्मति किह् लाचार

कर्तस् व्यञ् चारो वे ।

सूत्य् सूत्य् ह्यथ् च्छ कमार

तारक-दैत्य मारो वे ।

यिम् दिम् बव-सर तार्

शिव करुनावतारो वे ॥

कृष्णस् तफ् जफ् यार्

व्वडनस् कुह् तयारो वे ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥

अनुग्रहस्य (त्वदनुग्रहपूर्वकत्वं निदिष्टमार्गं) राशौ न

नयिष्यामि त्वदीयायां पदसंसदि नाम ।

पापकर्म पुण्यकर्म भिन्नं भिन्नं विचिन्

सह-कृत्वा विचारात्मधर्म नाम ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥

सामवेदं (तद्वीत्यनुसारभवत्कीर्तिगानसामर्थ्यं) मयि विस्तारय

(तदर्थं) देहि-मे रागात्मिकां-वीणां नाम ।

(तत्पदानानन्तरं) वाण्याः मदीयायाः कर्णौ निधेहि

अङ्ग (हन्त) भस्मपरिमलिताङ्ग नाम ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥ १५८० ॥

देवाः समागताः (संपन्नाः) सन्ति निरुपायाः (उद्देगातिशयम्)

कुरु-नाम-तेषां अतःपरं रक्षोपायं नाम ।

सह सहायं धृत्वा त्वं कार्तिकेयम्*

तारकाख्यदैत्यं जहि नाम ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वकीयालापः) कृष्णाख्यस्य तपः जपं (च) अकृतमेव-

कृतमिव संकलय

(यतोऽसौ) मज्जने (जन्ममरणादिषु) अस्ति सन्नद्ध-एव नाम ।

* तन्मारणाय निधत्तं कार्तिकेयकुमारमुत्पादयेति भावः ॥

मोर् रोज्यम् न ल्वकचार्

कर्तस् व्वञ् चारो वे ।

यिम् दिम् बव-सर तार्

शिव करुनावतारो वे ॥ ८३ ॥

94. PRAYER AND PRAISE DIRECTED TO ŚIVA.

न्यथ च्याञ् पूजा शिव शंकर कर

बस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥ १५८३ ॥

च्यानि अनुग्रह-रस्तु कति उद्गर दर

व्वक्क तश्चा छम् पत ख्यथ् च्यथ् ।

सच्च च्याञ् राथ् दह् हे दिगम्बर बर

बस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥

स्यकि-आठ् कुम् दया-सागर गर

कल् कुम् बासान् फल् आस् ज्यथ् ।

वेश-ह्तु यिथ् न नागनाथ अमर मर

बस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥ १५८५ ॥

कास्तम् अमर अजर जर जर

बास्तम् प्रत्यस् सूर्य-ह्दिह् न्यथ् ।

जाञ्-गाश् कर्तम् चन्द्रशेखर खर

बस्मादर दर च्योनुय् व्रथ् ॥

च्यानि नाव सूतिन् पाप् हरिहर हर

पान कुख् पालना त संहार् थ्यथ् ।

स्थिरतरं स्थास्यति-तस्य न बाल्यं (कौमारयौवनाद्यवस्थानम्)

कुरु-नाम-तस्य अधुना उपायं नाम ।

आगच्छ-सत्समीपे देहि-मे संसारसरसः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥ ६३ ॥

पुनरपि श्रीशिवं स्तौति ॥ ६४ ॥

नित्यं तव पूजां हे-शिव शङ्कर कुर्याम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग स्थापयिष्यामि तवैव व्रतम् ॥ १५८३ ॥

त्वदीयेन अनुग्रहेण-विना कुत्र-नाम हे-संसारादुद्धारक स्थिरीभविष्यामि

बुभुक्षा पिपासा अस्ति-मे अनुलग्ना जग्ध्वा पीत्वा ।

आशया तवैव रात्रीः दिवः नि (च) हे दिगम्बर पूरण्यम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग ॥

सैकतिला-भूः अस्ति-मे हे-दयासागर गृहम्

जलरूपं अस्ति-मे भासमानं फलं* आगतां-ऽहं (यतः) जन्मना† ।

पिपासाबाधितः (एव) यथा न हे-नागनायस्वरूप अमर मरिष्यामि

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग ॥ १५८५ ॥

अपनय-नाम-मे हे-अमर अजर निःशेषतया (ज्वरादिकं च)

भासमानो-भव-नाम प्रत्यक्षं सूर्यवत् नित्यम् ।

ज्ञानात्मप्रकाशं कुरु-नाम-मम हे-चन्द्रशेखर समुद्यतम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग ॥

त्वदीयेन नाम्ना कारणेन (त्वत्स्मरणेन) पापं हे-हरिहरात्मन् अपाकुर्याम्

स्वयं असि पालनात्मा संहारात्मा च स्थित्यात्मा (तद्वैतुरिति) ।

* भान्यात्मसंसारः सत्यतया नृगदृष्ट्यावद्भासते ॥

† सिकता जन्मिनस्त्वयमेव स्वभावः यद्विनाऽत्रैवं शय्यति ॥

बक्ति बाव च्यानि मन् बागम्बर वर

बस्मादर दर चोनुय् व्रथ् ॥

प्रौम अशु कुम् वसान् च्यानि बज्जर ज्यर

जन् छम् नेचन् मज्जु-बाग् व्यथ् ।

बक्ति-श्रूख् च्यानिय् हे परात्पर पर

बस्मादर दर चोनुय् व्रथ् ॥

पूरि पश्चिम दक्षिण वृत्तर तर

मोह-स्यन्दि व्यचारच नावि-कथ् ।

कृष्णस् गक्त केशव बव-सर सर

बस्मादर दर चोनुय् व्रथ् ॥ ८४ ॥

95. PRAYER AND PRAISE DIRECTED TO ŚIVA.

होश् दिम् लगयो पंपोश-पादन्

हा सादन्-हन्दि सादो हो ॥ १५८० ॥

योगियन्-हन्दि योग प्रानियन्-हन्दि प्रान

ज्ञानियन्-हन्दि हा ज्ञानो ।

च्यानि प्रसाद सूत्य् स्यद् किह् तफ् सादन्

हा सादन्-हन्दि सादो हो ॥

अच्यत च्यानि-सूत्य् च्यत्तुकुय् चेनु

न-त गक्कि मेनुनु कज्जल्यन् पोत्रु ।

प्रौम-जल् कुय् वुज्जान् बाव-नागरादन्

हा सादन्-हन्दि सादो हो ॥

भक्तिविधानेन भावनया (च) तव मनः हे-वागम्बर पूर्णकुर्याम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग ॥

प्रेमपूर्णं अश्रु अस्ति-मे निःपतत् तवैव साहात्म्येन प्रवाहवत्

इव अस्ति-मे नेत्रयोः मध्यभागे वितस्तानदी ।

भक्तिपूर्णश्लोकान् तवैव हे परात्पर पठिष्यामि

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग ॥

पूर्वस्मात् पश्चिमात् इति णतः उत्तरतः निस्तरयम्

मोहात्मसिन्धुनद्याः विचारात्मिकायां नौकायामेव ।

(तदर्थं) कृष्णाख्यस्य (मे) संपद्मस्व-नाम हे-केशव भव-सरसि-अस्मिन्
परीक्षितः

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग ॥ ८४ ॥

पुनरपि स्नेहप्रार्थनपूर्वकं श्रीशिवं स्तौति ॥ ८५ ॥

चेतनां देहि-मे उपहारीभक्त्यं-तव पद्मसदृशपादयोः

हन्त साधूनामपि साधो हन्त ॥ १५९० ॥

हे-योगिनामपि योगरूप प्राणिनामपि प्राणरूप

ज्ञानिनामपि हन्त ज्ञानरूप ।

त्वदीयेन प्रसादेन कारणेन सिद्धाः सन्ति तपः साधयन्तः

हन्त साधूनामपि ॥

चित्तरहितं तवैव हेतुना (प्रसादेन) चित्तस्यापि चेतनत्वं (अस्ति)

अन्यथा संपत्त्यति मानामिव काण्डोलेषु जलस्य ।

प्रमातिशयात्मकं-जलं अस्ति-ते उद्वृक्त भक्त्यात्माखातेषु

हन्त साधूनामपि ॥

ब्रह्म-जन्मस् यिष् कुस् न ब्रह्म-स्मरत्तु
 बुक् म म्याञ्ज राक्षस-प्रक्षत्तु कुन् ।
 च्यानि स्तुत्य बक्थ् च्याञ्ज कर्ह् प्रह्लादन
 हा सादन्-हन्दि सादो हो ॥
 पूरन-धरश क्थम् च्याञ्जय लादन्
 प्रनव-पान् वन्दहाय् पादन् चन् ।
 नाद-व्यन्द कन् थाव् सान्यन् नादन्
 हा सादन्-हन्दि सादो हो ॥
 व्यचार-नेत्रन् ज्ञाञ्ज-गाश् अन् किह् अग्नि
 हर हरम्बख च्यय् दिमहाय् वनि ।
 निष्कल-मन निष्काम रामरादन्
 हा सादन्-हन्दि सादो हो ॥ १५८५ ॥
 अनुग्रह् च्योनु गक्कि आसुनु सादन्
 क्याह् कुह् पापन् कमन् ज्यादन् षठ् ।
 दय् कुख् त च्य कर् सान्यन् अपरादन्
 हा सादन्-हन्दि सादो हो ॥
 कृष्ण अय् च्याञ्ज कपटञ्ज-तल नेरिहे
 अद कति पैरिहे ज्याम नवि नवि ।
 पुश कति पयिहेस् होञ्जन् त रादन्
 हा सादन्-हन्दि सादो हो ॥
 कृपि मञ्ज अय् तस् कृच्यराह बनिहे
 अद कति वनिहे जेक्कर् यतु ।

ब्राह्मणजातिजन्मनि आगत्य अस्मि न ब्रह्मस्मृतौ

ईक्षस्व मा मदीयां रत्नमप्रकृतिं प्रति ।

त्वदीयेन कारणेन (प्रसादेन) भक्तिः त्वदीया कृता प्रह्लादेन

हन्त साधूनामपि० ॥

हे-पूर्णपुरुषात्मन् अस्ति-मयि तवैव अनुकम्पा

हे-प्रणव स्वात्मानं उपहारीकुर्याम-ते पादेषु (वेदात्मकेषु) चतुर्षु ।

हे-नादबिन्दात्मन् कर्णौ निधेहि आस्माकीनेषु कर्मणाक्रन्देषु

हन्त साधूनामपि० ॥

विचारात्मनेत्रयोः ज्ञानात्मप्रकाशं समानय स्मो (यतः) अस्वाः (वयम्)

हे-हर हरमुख्याख्यगिरिक्षेत्रे तवैव अदास्याम-ते अन्वेषणानि ।

निरपेक्षेण-मनसा हे-निष्काम रामरादन्-नान्नि-क्षेत्रे

हन्त साधूनामपि० ॥ १५९५ ॥

अनुग्रहः त्वदीयः भवितव्यः साधूनाम्

किं-नाम अस्ति पापानां अल्पानां बहूनां (वा) (विचारणां) प्रति* ।

ईश्वरः असि नाशं च विधेहि अस्माकं अपराधानाम्

हन्त साधूनामपि० ॥

(अन्यकर्तुः स्वालापः) कृष्णाख्यः चेत् तव (वस्त्रादि) भिदात्मपरी-
क्षातः निरगमिष्यत्

तदा कुत्र-नाम अवसिष्यत् वसनानि वृत्तानि वृत्तानि ।

(पुनश्च) अपर्याप्तं कुत्र-नाम आपतिष्यत्तस्य वस्त्रपार्श्वभागेषु वस्त्रदैर्घ्य-
भागेषु च

हन्त साधूनामपि० ॥

अप्रत्यक्षभाषणात्मक (सानसत्यवहारस्य) मर्ध्यं यदि तस्य संग्रहात्मकता
(उपायान्तरं) समभविष्यत्

तदा कुत्र-नाम अकथयिष्यत् दैर्घ्यं इयत् ।

* दयालवः सन्तः पापनूनाधिक्यं न विचारयन्ति । समानामेव सर्वेषु
दयाभाविविष्कुर्वन्ति ॥

याद् अय् रोजहम् बुञ्ज कुम् आदन्
हा सादन्-हन्दि सादो हो ॥ ८५ ॥

96 IMPOSSIBILITY OF DESCRIBING ŚIVA.

निरञ्जन वतिथ्य् पय् शूञ्ज-थानम् ।
निशानाह् कुम् वनय् तस् बे-निशानम् ॥ १५८८ ॥ ८६ ॥

97. PRAISE OF ŚIVA ON HIS DEPARTURE FOR THE FOREST.

रूप-रस्ति कुम् ज्ञानि कमि-सन नयि गोख् ।
दय गोख् शूञ्ज-शय द्यय् विज्ञान् ॥ १६०० ॥
साद-सत्संगकि निर्नय-पय गोख् ।
जितेन्द्रिय गोख् लय-स्थान् ॥
साद नाद-व्यन्द वानिय-हन्दि वन गोख् ।
निष्कल मन गोख् निरबिमान् ॥
आनन्द् बूगनि आनन्दगन गोख् ।
निरञ्जन गोख् पठ् शूञ्ज-थान् ॥
अद्वैत अच्यत अन्तर्दान् गोख् ।
सूत्य् ज्ञान गोख् ज्ञान्-हन्दि ज्ञान् ॥
केवल पनन्यन् निश बेगान गोख् ।
शिवनाथ पान गोख् शक्तिथ-सान् ॥ १६०५ ॥ ८७ ॥

98. THE AUTHOR AND MENĀ PROCLAIM DEVOTION ON ŚIVA'S DEPARTURE.

लत लायिथ् संसारस्
पत-लारस् लतिथ ॥ १६०६ ॥

स्मृतिगतः चेत् तिष्ठेयास्तस्य अधुनापि अस्ति-तस्य अवकाशः (कथन-
निवृत्तिः)

हन्त साधूनामपि ॥ ६५ ॥

ग्रन्थकृदक्तिः ॥ ६६ ॥

निरञ्जनः प्राप्यैव समापतितः (द्रुतमेव प्रापत्) गृहादिनिर्मितिरहिते
(ज्योतिः स्वरूपात्म) प्रदेशे
लक्षणादिकं कः वक्ष्यामि (वक्तुं शक्नुयां) तस्य निर्लक्ष्णस्य ॥
१५६६ ॥ ६६ ॥

याचामनु स्तुतिप्रस्तावना ॥ ६७ ॥

हे-रूपरहित कः जानाति कया-स्वित् अधित्यकया गतस्त्वम् ।

हे-ईश्वर गतस्त्वं शून्यप्रदेशे (परमचिदाकाशे) संगृह्य (स्वशक्त्या-
त्मकं) विज्ञानम् ॥ १६०० ॥

साधुसत्तङ्गस्य हे-निर्णयस्य-अभिज्ञान गतश्च-त्वम् ।

जितेन्द्रिय गतस्त्वं (सत्तामात्रात्मकं) लयस्थानम् ॥

हे-साधो नादबिन्दात्मन् वाण्यात्मकेन वनमार्गेण गतस्त्वम् ।

निष्कलेन मनसा (सह) गतस्त्वं निरभिमानपदम् ॥

स्वानन्दं भोक्तुं हे-आनन्दधन गतस्त्वम् ।

हे-निरञ्जन गतस्त्वं शून्यस्थानादप्युपरिस्थानं (चिदाकाश-
लयस्थानम्) ॥

हे-अद्वैतस्वरूप अन्तःकरणाद्यतीत अन्तर्धानं गतस्त्वम् ।

सह-धृत्वा हे-ज्ञान गतस्त्वं ज्ञप्तेरपि ज्ञानरूपम् ॥

हे-केवलात्मन् स्वकीयानां समीपतः पररूपः संपन्नस्त्वम् ।

हे-शिवनाथ स्वयं गतस्त्वं स्वशक्त्या-सह ॥ १६०५ ॥ ६७ ॥

श्रीशिवस्य दूरगतिमधिगत्य तदनुरागातिशयं स्ववैराग्य-

पुरःसरं प्रस्तौति ग्रन्थकृत् मेना च ॥ ६८ ॥

लक्षाघातान् प्रक्षिप्य (तिरस्कृत्य) संसारे

अनुधाविष्यामि-तं हे-नायिके ॥ १६०६ ॥

हंस-नादकिस् ज्ञानवारस्

नालि ज्ञाम क्विस् क्वितिय ।

बुफि तार्यम् हसदारस्

पत-लारस् लतिय ॥

सूर कर्ह तमि अंदकारस्

युस् वरु सूरमतिथ ।

व्वति दारनाय दान् दारस्

पत-लारस् लतिय ॥

अथ तीज-रूप् आकारस्

फेर ब्रूठि तय् पतिय ।

पाँपुर् जन् गत-मारस्

पत लारस् लतिय ॥

लोल फवकिस् अंवारस्

र्यह् म्य दिचू सूरमतिथ ।

खह् कुम् व्वञ् कति प्रारस्

पत-लारस् लतिय ॥ १६१० ॥

आरवल् मझ् लोल-नारस्

दंजु-मचू क्यह् प्रौम स्रुतिथ ।

ग्रहज्यारस् क्यह् मझ् आरस्

पत-लारस् लतिय ॥

न्यथ् लगद्दा मझ् चारस्

मथ् बामनाव् सतिथ ।

(यस्य) हंसनादात्मनः विहङ्गस्य*

वसितानि वस्त्राणि सन्ति शुक्तानि ।

उड्डयनं तारयिष्यति-मे (उड्डीय लङ्घयिष्यति) हंसद्वाराखगिरिम्

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

भस्म कृतं (संपादितं) तेन (तदीयस्य) मोहात्मात्यकारस्य

यः वृतः भस्मप्रमत्तेन-तेन ।

(तदर्थं) अहमपि धारण्या ध्यानं धारयं-तस्य

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

अमुष्य तेजोरूपस्य आकारस्य

संचरेयं पुरस्तात् अपि पश्चात् ।

पतङ्गः इव स्वात्मसमर्पणं (स्वात्मारपणगतिम्) कुर्यामस्याहं

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

आतस्व ह्यत्सन् विनुनः कूटस्य

अग्निशिखा मदीयस्य इत्ता (उद्धाविता) भस्मपरिमलमत्तेनानेन ।

(परन्तु) आर्द्रत्वं (प्रतिबन्धात्सकं) (पिनुनः) अस्ति-मे अतः-परं कुत्र-
नाम प्रतीक्षिष्ये

अनुधाविष्यामि-तं० ॥ १६१० ॥

पौतवर्णपुष्पविशेषः (इव) मध्ये अनुरागात्मज्वलने

दग्धीभूता अस्ति पिप्पला हेतुना ।

शैतलप्रायस्य अस्ति मध्यं नदीरूपाटव्याः

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

नित्यं लग्नो-भवेयं-नाम सद्भिचारं

(येन) सत्यात्मत्वं भासमानं-कुरु हे-सति (परमशक्तै) ।

खर् फिहम् चय् सेतारस्

पत-लारस् लतिय ॥

वन्दुन् कुम् पान् थारस्

अन्दुन् कुम् इतिय ।

चन्दुन् गोम् देवदारस्

पत-लारस् लतिय ॥

ग्रज् ब्वक् खन्दर्य-नारस्

इति असिथ् कुह् ततिय ।

वनवनसय् कन् दारस्

पत-लारस् लतिय ॥

काल् मारि मारि ल्वकचारस्

करि म्य पोन्न फ्रतिय ।

गेरि लागस् जटदारस्

पत-लारस् लतिय ॥ १६१५ ॥

कृष्णन् दफ्त बाल-थारस्

करिहेस् नालमतिथ ।

मेलि ग्रस्त्र् त संगि-फारस्

पत-लारस् लतिय ॥ ६८ ॥

99. WHAT MĒNĀ AND THE PEOPLE SAID TO EACH OTHER WHEN
ŚIVA DEPARTED.

हर हरम्बख-वन् गोम्* ह्यथ उमाय ।

अथ आनन्द-गन् गोम् ह्यथ मायाय ॥ १६१७

* अस्मिन् खण्डे “हर हरम्बख-वन् गोम्” इति प्रतिपदान्तार्धभागेष्वनुषङ्गः ॥

स्मृतिरूपं-नादं प्रवर्तय-मे चित्तात्मिकायां वल्लक्याम्

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

उपहर्तव्यः अस्ति-मे स्वात्मा स्वात्मरूपाय

(किंतु) समाप्त्यं अस्ति-मे इहैव ।

चन्दनं संपन्नं-मे देवदारुदारुणः*

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

उच्चैर्गीतिध्वनिः समुद्रतः स्वन्दरिनार्-नाम्नि-प्रसिद्धे-वनदेवतास्थाने

इहैव भूत्वा अस्ति (सः) तत्रैव ।

(तद्विषयकस्य) कीर्तिगानस्य-कृते कर्णौ निधास्यामि

अनुधाविष्यामि-तं० ॥

भम्पासंचारान् दत्त्वा दत्त्वा बाल्यावस्थायाम्

कृताः मया पुष्पाणां काण्डोलपूरं-निचयाः ।

(तानि) शिरसि संयोजयेयं-तस्य जटामुकुटधारिणः

अनुधाविष्यामि-तं० ॥ १६१५ ॥

कृष्णस्य (संबन्धि विज्ञापनादि) कथय-नाम बालसख्ये

(यथा) कुर्यात्-नाम-तस्य आलिङ्गनानि ।

(येन हेतुना) संगतं-भविष्यति शस्त्रं (इव) च (परस्परं) स्पर्शमणिः

अनुधाविष्यामि-तं० ॥ ६८ ॥

लोकोक्तिर्मेनया सह निर्याणकाले शिवयोः ॥ ६६ ॥

महादेवः हरमुख्याख्यं-वनं गतो-मम गृहीत्वा उमासु ।

चित्तं-इव आनन्दघनीभूतं गतं-मम गृहीत्वा मायाम् ॥ १६१७ ॥

* देवार्चने चन्दनार्थं देवादारुं निवेद्यते । तच्च क्रमशो क्षेप्यमाप्य यथा लीनं भवति तथा मच्छरीरमपि भवन्निति बोध्यम् ॥

राम रामरादन् गोम् ह्यथ् सीताय ।

नर-नारायण् गोम् तपच्च ज्याय ॥

अग्निस्य कति ह्यन् गोम् तस्य माय ।

वन क्वाह् वर्तन् गोम् अथ् शूङ्ग-शाय ॥

अन्दकार् अर्पन् गोम् अहन्ताय ।

निर्वन् दिथ् त ग्वन् गोम् व्वपासनाय ॥ १६२० ॥

मिलनाविथ् दन् गोम् दिथ् निष्ठाय ।

दृष्टि-तल सज्जन् गोम् मज्ज दारनाय ॥

खफल प्रदख्यन् गोम् गरि याम् द्राय ।

विश्वरूप् हन्-हन् गोम् कुञ्ज चाय ॥

दृष्टि-तल त्रिवुवन् गोम् मज्ज तुर्याय ।

दृष्टास् पत मन् गोम् व्वज्ज राधाय ॥ १६२१ ॥

100. LAMENTATION OF MENĀ ON ŚIVA'S DEPARTURE.

ज्यथ् विन् कहि द्यन् ह्यक गुञ्जराविथ्

कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥ १६२४ ॥

अज्ञानय् कुम् वथ् रावराविथ्

कोचन् मज्ज फिरनाविथ् म्य ।

ज्वेरेस् कुन्तम् व्वज्ज वथ् हाविथ्

कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥ १६२५ ॥

अनु कुस् त पकनस् हत-व्वज्ज वत ह्यम्

पत ह्यम् लारान् मन-कामना ।

श्रीरामः रामरादनाख्योपत्यकाक्षेत्रप्रदेशं गतो-मे गृहीत्वा सीताम् ।

नर-नारायणः गतो-मे तपसः स्थाने (बदरिकाश्रमे) ॥

अश्रुणश्च कुत्र-नाम क्लेदः संपन्नो-मे तस्यैव प्रीत्या ।

कथयिष्यामि किं वृत्तं संपन्नं-मे अस्य शून्य-स्थानस्य ॥

अन्धकारमिव समर्पितं संपन्नं-मे अहन्तायाः ।

निर्गुणतां दत्त्वा गुणः च गतो-मे उपासनायाः ॥ १६२० ॥

संगमय्य द्वौ गतो-मे दत्त्वा निष्ठाम् ।

दृष्टित-एव सज्जनः गतो-मे मध्यं धारणायाः ॥

समुत्पन्नसत्फलं प्रदक्षिणं संपन्नं-मे गृहात् यावत् निर्गताहम् ।

जगद्रूपत्वं प्रत्यंशे संपन्नं-मे एकस्याः अवस्थायाः ॥

दृष्टित-एव त्रिभुवनं गतं-मे मध्ये तुरीयायाः ।

कृष्णस्य (विष्णोः ग्रन्थकर्तुश्च) पश्चात् मनः गतं-मे बुद्ध्यात्मिकायाः
राधिकायाः ॥ ९९ ॥

मेनाया उक्ति ॥ १०० ॥

त्वामेव विना केन-प्रकारेण दिनानि शक्रुयां व्यत्युत्सु

कं गतस्त्वं परित्यज्य हे-कल्याणप्रभव ॥ १६२४ ॥

अज्ञानमेव अस्ति-मम सत्यमार्गं विनाश (विस्मय)

अल्पानां-मार्गविशेषाणां मध्ये परिभ्राम्य मां (स्थितम्) ।

चतुष्पथे निपातय (निदर्शय)-नाम-मे अधुना मार्गं प्रदर्शय

कं गतस्त्वं ० ॥ १६२५ ॥

अन्धः अस्मि तु गमनाय शतशः मार्गाः सन्ति-मे

पश्चात् अस्ति-मे धावन्ती मनसो-वासना ।

शूच्या गकुनु म्य च्य पथर् पाविथ्

कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥

दया च्याज् आय् अज्-ताज् थ्यकान्

यथ् मङ्गिलस् लूख् पकान्-गैय् ।

कंबस् प्यठ् कुख् म्य चलान् साविथ्

कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥

जय-सस्ति च्यथ् अथि ओसु दय-लोनुय्

बूजिथ् जोनुय् न च्योनु महिमा ।

सत्य-देव कति जोनुख् पर्जनविथ्

कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥

कौरि-मङ्ग खार् न्योनु ब्वडुमत्तु पानय्

भगवान् दयावानय् कुख् ।

यिथु न इथ् नावस् गक्य् मन्दकाविथ्

कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥

कायाय काठिस्-प्यठ् कुस् ब्वह् खसिथ्

रोजुनु त वसिथ् प्यनु कुम् कूठ् ।

दर्मस् ब्राह्मनस् निम् स्वकलाविथ्

कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥ १६३० ॥

कुम् वोतुमत्तु नख् शम्शेरि दँदर्थ

शंगिथ् कुम् मुह न्यँदर्थ मङ्ग ।

च्याज् जेरि रस्तु कुम् ह्यक्यम् वुज्जनाविथ्

कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥

शोभते-तव-किं गमनं मां ते भूमौ निपात्य

कं गतस्त्वं ॥

इयां (दयालुतां) त्वदीयां आगता-वयं अद्या-पर्यन्तं विकृत्यमानाः

यस्मिन् प्रयाणके जनाः अगच्छन् ।

अवदस्य पुष्टिं अस्मि मां चलन् संवेश्य

कं गतस्त्वं ॥

हे-जयनशील तवैव हस्ते (आयत्तं) आसीत् (नः) कर्मभाग्यम्

श्रुत्वा ज्ञातं न (श्रोतुं न शक्ता वयं) तव माहात्म्यम् ।

हे सत्यस्वरूपदेव कुत्र-नाम अभिज्ञातस्त्वं उपलक्षितुम्

कं गतस्त्वं ॥

कृपमध्यात् उद्गारय मदीयं ब्रुडितं आत्मानम्

हे-भगवन् महादयालुः अस्मि-त्वं (यतः) ।

यथा न इदं नामधेयं गच्छेयं हंपयित्वा

कं गतस्त्वं ॥

कायात्मनि शूलपृष्ठे अस्मि अहं आरुह्य (आरुढः)

आस्थानं च निपात्य पतनं (च) अस्ति-मे कष्टम् ।

धर्मार्थं (धर्मगौरवेण) ब्राह्मणं नय-मां उन्मोच्य

कं गतस्त्वं ॥ १६३० ॥

अस्मि-अहं संप्राप्तः समीपं असेः धारायाः

सुप्तः अस्मि मोहार्त्तिकायाः निद्रायाः मध्ये ।

त्वदीयया प्रेरणया विना कः शत्रूयान्मां उद्धोधितुम्

कं गतस्त्वं ॥

रुग्निथ् म्य च्लुहम् डीग्निथ् बावय्

न्यथननिसय् त्रौठ वावय् कुम् ।

स्यदच-हन्दु ज्यामाह् यवुम् पैराविथ्

कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥

नफचञ्ज् बाँबर् क्यम् तंबलाविथ्

दय-नाव् च्योनु मशराविथ् म्य ।

कस् ह्यक पनुनु दथ् हाल् बाविथ्

कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥

रनु कुस् प्योमतु मञ्जु मैदानस्

आशावानस् म यूतु प्रारनाव् ।

अद्दा दिहम् ना अनिय् मननाविथ्

कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥

कृष्णस् च्य यूतु दीन् गञ्जराविथ्

मो कुन् चाविथ् लूकन् ताञ् ।

विण्वर्पन् निन् खख् प्रावनाविथ्

कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥ १६२५ ॥ १०० ॥

101. PRAISE OF AND PRAYER TO HARI-HARA.

कृपा कर्तम् हरिः-हरय्

व्वह् क्याह् करय् ज़ोर ॥ १६२६ ॥

लूसिथ् प्योमतु कुस् बुज्यरय्

खतुमतु कम् बडु बोरु ।

रुधित्वा मां चलितस्त्वं-मां दृष्ट्वा भावेन

नगुप्रायस्यैव (मम) पुरस्तात् वायुः अस्ति-मे (मुखवायुर्गतुं
निरुणद्धि) ।

सिद्धमात्मकं वसनं निधेहि-मयि आभूष्य

कं गतस्त्वं ० ॥

उदरपूर्तीच्छात्मा संभ्रमः अस्ति-मे चञ्चलीकृत्य

ईश्वर-नाम त्वदीयं विस्मर्य माम् ।

कस्मै शक्त्यां स्वकीयं ईदृक् वृत्तं प्रकटीकर्तुं (अभिप्रायेण)

कं गतस्त्वं ० ॥

कुकरः अस्मि पतितः मध्ये दीर्घस्थलप्रायदेशस्य

धृताशं मा इयत् प्रतीक्ष्य (माम्) ।

(तदर्थं) अद्भुतं दास्यसि-मे स्वित् (या) आनयिष्यति-त्वां सान्त्वयित्वा

कं गतस्त्वं ० ॥

(अन्यकर्तुः स्वनिवेदनं) कृष्णाख्यं (मां) त्वमेव इयन्तं दीनं संकलय्य

मा-नाम प्रक्षिप परित्यज्य लोकानां आयत्ततायाम् ।

ईश्वरार्थं नय-तं (मां) सुखं प्रापय्य (अनुभाव्य)

कं गतस्त्वं ० ॥ १६३५ ॥ १०० ॥

पुनरेकत्वेन वर्त्तमानौ हरिहरौ समुपलक्ष्य

स्वप्रार्थनपूर्वकं स्तौति ॥ १०१ ॥

कृपां कुरु-नाम-मयि हे-हर्यभिन्नहर

(तत्र) अहं किं-नाम करिष्यामि हठम्* ॥ १६३६ ॥

आन्त्वा निपतितः अस्मि स्थाविरेण

आरूढः अस्ति-मयि महान् भारः ।

* सर्वथा असमर्थस्वत्वापायोग्ये स्तौति भावः ।

इत् पञ्चालम् कथय-पाठि तरय्

व्वह् कथाह् करय् जोर् ॥

आर कुह् वज्रान् व्वगनि दरय्

वार कुह् करान् शोर ।

कूप कुह् करान् समन्दरय्

व्वह् कथाह् करय् जोर् ॥

वनि वनि यच्च गोस् कूचु अन्दरय्

ननन् जन् कुस् चोर ।

कूपि-हन्दु खख् दिम् योगेश्वरय्

व्वह् कथाह् करय् जोर् ॥

पख क्यम् जयमच कुम् जरजरय्

बन्योमत् कुम् मोर् ।

ह्युन कुम् खरन्-हन्दि आर्चरय्

व्वह् कथाह् करय् जोर् ॥ १६४० ॥

सम्बख् रोज्तम् श्याम-खन्दरय्

प्रबाय् हिवु ज्वपोर् ।

पंपोशस् यिथु न दह् लगि दरय्

व्वह् कथाह् करय् जोर् ॥

आवास चानि-सृत्य गामति किह् खरय्

अन्तःकरन चोर ।

म्य बास् प्रकाश-रूप् ईश्वरय्

व्वह् कथाह् करय् जोर् ॥

ईदृशस्य (ससारात्मनः) पञ्चालगिरेः केन-प्रकारेण निस्तीर्ण-भवेयम्

अहं किं-नाम० ॥

(ईदृशावस्थायां) गिरिसरित् अस्ति प्रवाहध्वनि-कुर्वन्ती उत्तानेन
मार्गगति-विशेषेण

सुष्ठु अस्ति कुर्वन्ती महाकोलाहलम् ।

मौनं अस्ति कुर्वन् (कुर्वन्ती वा) समुद्रः (समुद्रं प्राप्य वा)

अहं किं-नाम० ॥

उक्ता उक्ता अतिशयेन संपन्ना-ऽहं निःसारः अन्तरेव

ख्यातीभवन् इव अस्मि अतिमूढः ।

मौनविधानस्य सौख्यं देहि-मे हे-योगेश्वर

अहं किं-नाम० ।

पत्ताः (इन्द्रियोत्थासाः) सन्ति-मं स्वर्णोद्विक्ताः (इव), अस्ति-मे
भीतिहतत्वम्

संभूतः अस्मि मयूरः ।

कुरूपः अस्मि पादसंबन्धिना अतिहतत्वेन

अहं किं-नाम० ॥ १६४० ॥

प्रत्यक्षीभूतः तिष्ठ-नाम-मे हे-श्यामसुन्दर

प्रभातकालः इव परितः ।

पद्मपुष्पस्यैव यथा न दिवसः संयुक्तो-भवेत् निरोधे

अहं किं-नाम० ॥

आभासेन त्वदीयेन समागतानि सन्ति विकासस्वर्यम्

अन्तःकरणानि चत्वारि (मनोबुद्बुद्गहंकारचित्तानि) ।

मम अनुभवगोचरो-भव-प्रत्यक्षं प्रकाशज्योतिः-स्वरूपः हे-ईश्वर

अहं किं-नाम० ॥

अ-ग्वन् व्वलंगिथ् कुख् शंकरय्

शक्तिय च्याञ्ज कुस् लोह् ।

अगुनिस् दग्नाव् कुनिय् वरय्

व्वह् क्वाह् करय् जोर् ॥

त्वरगुं जन् म फिर् गर गरय्

इह् बाजिगार् क्वा सोह् ।

दुवार म डाल् प्पट् खाल्-दरय्

व्वह् क्वाह् करय् जोर् ॥

अन्दर् चानिय् ज्ञान गरय्

हावुम् चूर्युम् पोर् ।

तय् मञ्जु रुजिथ् आनन्द् वरय्

व्वह् क्वाह् करय् जोर् ॥ १६४५ ॥

कृष्णस् मुचराव् बावकि वरय्

कुनिय् वरय् तोह् ।

इय् लय् ह्यय् चय् बसि अमरय्

व्वह् क्वाह् करय् जोर् ॥ १०१ ॥

102. PRAISE OF AND PRAYER TO HARI-HARA.

सम्बख् थित् द्यान नित् म्योन् मन्

गुहिर्युञ्जु* बनि काचबोटाह् जन् ॥ १६४७ ॥

कय-सस्तु वय मग्रावि हन्-हन्

प्रावनावि रूफ् च्योन् सनातन् ।

* गुहिर्युञ्जु नाम कौटविशेषः कृष्णवर्णः सौमिलि यो गोमयेन गुलिकां विधाय
द्वषात्समुद्रं पूरयितुमिच्छतीत्याख्यायिका ॥

त्रीन्गुणान् अतीत्य असि-वर्तमानः हे-कल्याणकर

शक्तिः तव अस्मि संलग्नः ।

(सूत्रमिव) एकगुणं-सांसारिकगुणकं द्विगुणं-कुरु-मां (मोक्षसौख्यगुणकं
कुरु) एकेनैव वेष्टुनेन (वरप्रदानेन)

अहं किं-नाम० ॥

शारिमात्रं (गोट) इव मा संचालय गेहे गेहे

अयं कृष्णकराशीलः अस्ति-किं दृढः ।

पुनर्वारं मा प्रक्षिप पृष्ठे प्रथमकन्यादिमृष्टे (जनुरर्थे उदरे)

अहं किं-नाम० ॥

अन्तरेव प्रवेश्य ज्ञानात्मनि मृष्टे

प्रदर्शय चतुर्थीं पुरम्* ।

तस्य मध्ये स्थित्वा (स्थिरतया) परमानन्दं अधिगमिष्यामि

अहं किं-नाम० ॥ १६४५ ॥

कृष्णाख्यस्य (मम) उद्गाढय भक्तिरूपस्य द्वारस्य

एकेनैव आवर्तन (वरप्रदानेन) अर्गलम् ।

अस्मिन् सद्गनि सह-धृत्वा त्वामेव निवासं-करिष्यति हे-अमर

अहं किं-नाम० ॥ १०१ ॥

पुनरपि प्रार्थयति ॥ १०२ ॥

साम्मुख्यभावे आगच्छ-नाम स्वध्यानेन नय (वशीकुरु) मदौघं मनः

कौटविशेषः (भूमावप्यसमर्थगतिमान्) संपत्स्यति पुत्तिका (पत्ति-
विशेषः) (अतिशीघ्रगतिमर्थः) इव ॥ १६४७ ॥

जयमेव-फलयन् भयं विस्मारयिष्यति अंशमंशम्

प्रापयिष्यति रूपं त्वदीयं सनातनात्मकम् ।

* अष्टापदचतुर्थकक्षां प्रापय । जापदादावस्थानयान्निष्कास्य तुरीथपदं प्रापय ॥

अथ ब्वद् मनं प्रान् करनावि अर्पन्

गुहिर्युञ्जु बनि काचबोटाह् जन् ॥

आविश पनञ् म्याञ् राय् मञ्जु गन्

म्यानि म्बख पनञ् रोचि कर् वर्तन् ।

उन्मत्त-ब्वद् म्याञ् होशस् अन्

गुहिर्युञ्जु बनि काचबोटाह् जन् ॥

कखु त अदृक् रोज्या य्यलि दज्जि वन्

र्यहि मञ्जु क्खा चौजाह् वासन् ।

सूर्यस् निश क्खा गट ठहरन्

गुहिर्युञ्जु बनि काचबोटाह् जन् ॥ १६५० ॥

ननिसय् वल् वर-दिनुक् वर्दन्

नंगरन् कुह् ताले प्पठ् संगरन् ।

सोत्त रोज्या कुलु हरुमत-पन्

गुहिर्युञ्जु बनि काचबोटाह् जन् ॥

अद क्काजि कुख् दय-गय् ह्वावन्

य्यलि नारद कुय् बोज्जनावन् ।

तिथि म्वन खनरस् म्बकलावन्

गुहिर्युञ्जु बनि काचबोटाह् जन् ॥

दया च्याञ् पाप् पञ्ज क्खा गज्जरन्

मय्-कालि प्पठ् आय् थकनावन् ।

कृष्णस् अथ् प्रश्नस् व्वत्तर वन्

गुहिर्युञ्जु बनि काचबोटाह् जन् ॥ १०९ ॥

चितं बुद्धिं मनः प्राणं (च) कागयिष्यति स्वसमर्पितम्

कौटविशेषः ० ॥

समावेशेन स्वकीयेन मदीयस्य अनुभवस्य मध्ये घनीभव

मदीयया द्वाग स्वकीयायां रुचौ कुरु प्रवृत्तिं (वर्तनम्) ।

उन्मत्तभूतां-बुद्धिं मदीयां स्मृतिं (समाधानं) आनय

कौटविशेषः ० ॥

शुष्कः च आर्द्रः अवशेष्यति-किं यदा दग्धं-भविष्यति वनम्

ज्वालायाः मध्ये अस्ति-किं वस्तुमात्रं भासमानम्* ।

सूर्यस्य समीपे अस्ति-किं तमिस्त्रं स्थिरीभवन्

कौटविशेषः ० ॥ १६५० ॥

नग्नस्य आच्छादय वरप्रदानात्मकं वसनम्

(यतः) नग्नानां (विरागिणां) अस्ति भाग्यं पृष्ठे पर्वतानाम् ।

वसन्तकाले स्थास्यति-किं वृत्तः जीर्णपतितपर्णः

कौटविशेषः ० ॥

तर्हि कुतः असि स्वैश्वर्यं प्रदर्शयन्

यदा-नाम नारदभिः अस्ति-त्वां आवयन् (विज्ञापितवानिति
प्रसिद्धम्) ।

(येन) तादृशेन गुणेन (युक्तस्य) स्वर्णकारस्य मुक्तिं-कुर्वनसि

कौटविशेषः ० ॥

दयालुता त्वदीया पापं पुण्यं (च) अस्ति-किं संकलयन्ती

(इत्यमेव) पूर्वतनकालात् प्रभृति आगताः (पुराविदः) स्नाघ-
मानाः (प्रशंसन्तः) ।

कृष्णाख्यस्य (सम) अस्य प्रश्नस्य उत्तरं कथय

कौटविशेषः ० ॥ १०२ ॥

103. EXHORTATION BY THE AUTHOR TO ATTAIN SALVATION BY MEANS
OF YŌGA PRACTICES.

सतच्च वति पख् सथ् बूमिकाय ज्ञान्
 ब्रह्मरन्द्-गगनस् खस् साविदान् ।
 मिल्लविय् ज्ञान् चय् चन्द्रम सूर्य प्रान्
 प्रावनाविय् योग् परमानन्द-स्थान् ॥ १ ६ ५ ४ ॥
 दशमोद्धार-किन्नि वार कङ् अर्मान्
 सुषुम्ण-मार्गकि स्फार सान् ।
 बासनिय् वासना व्यपासना मान्
 प्रावनाविय् योग् परमानन्द-स्थान् ॥ १ ६ ५ ५ ॥
 ललीश्वरिय सोद् योगाह् ज्ञान्
 द्वादशान्त मंडलस् वातनोव् प्रान् ।
 अनाहत-शब्द बुक्कु प्रनव् सनिदान्
 प्रावनाविय् योग् परमानन्द-स्थान् ॥
 शब्द-प्रकाश-दिप्य् आसूस् प्रज्ञलान्
 खट्कय्-खत निर्मल बासान् ।
 निष्कल् शशि-कलि अमृत्य् चवान्
 प्रावनाविय् योग् परमानन्द-स्थान् ॥
 पनुद्दश कलाय कल्पना गलान्
 शोडश-कला आचू स्वचान् ।
 पूर्न् अमावस्य ज्ञत-शेष् ज्ञन् रोज्ञान्
 प्रावनाविय् योग् परमानन्द-स्थान् ॥

ग्रन्थकृत-उक्तिः ॥ १०३ ॥

सत्यस्य मार्गं संचरस्व सप्त भूमिकाः जानीहि*

ब्रह्मरन्धाख्ये-चिदाकाशे आसृष्ट समाहितो-भूत्वा ।

संगमय्य जानीहि चित्तं चन्द्रमसं सूर्यं प्राणान्

(तादृशः) प्रापयिष्यति-त्वां योगः परमानन्दस्थानम् ॥ १६५४ ॥

दशमोद्वारक्रमेण सुष्ठु निष्कासय अत्योत्सुकं (फलितोत्सुकफलो भव)

सुष्ठुष्णाख्यनाडीमार्गस्य विस्तारंण (विकासने) सह ।

(यत्र) भासमाना-भवेत्त वासना (तामेव) उपासनं मानय

प्रापयिष्यति-त्वां योगः ० ॥ १६५५ ॥

ललीश्वरीनाम्नगा-प्रसिद्धया (अपि) साधितः योगः शोभनः

द्वादशान्त-नाम्नि मण्डले (ब्रह्मरन्ध्रे) संप्रापितः प्राणः ।

अनाहतशब्देन (शब्दरूपो वा) समीक्षितः प्रणवः संनिधानः

प्रापयिष्यति-त्वां योगः ० ॥

(हंसेति) शब्दस्य-प्रकाशरूपा दीप्तिः आसीत्तस्याः प्रव्वलन्ती

स्फटिकरत्नादपि निर्मला भासमाना ।

निष्कलतया (निर्मलतया) शशिकलया (भालदेशस्थया योग-
प्रसिद्धया) अमृतं पिबन्त्या

प्रापयिष्यति-त्वां योगः ० ॥

पञ्चदशकलयाज्ञानेन कल्पना (वासनात्मिका) नश्यन्ती (यस्याः)

षोडशी-कलात्मिका केवलं अवशिष्यती ।

पूर्णीभूय अमावस्यायां हुतशेषः इव तिष्ठन्ती

प्रापयिष्यति-त्वां योगः ० ॥

* सप्तभूमिका नाम ज्ञानस्य प्रभेदाविचारणानुमानसामन्वापत्तिरसंमक्तिः
पदार्थभाविनी, तुर्यगाध्याः ॥

इ॒ज्जय् गव् परमश॑ख् चू-दे॒विय-ह॑न्दु द्यान्

परम-दाम् अपूर्व॑ परम-स्थान् ।

अपर॑ परापर॑ परपद् प्रदान्

प्रावनावि॑य् योग् परमानन्द-स्थान् ॥

ग्यव् गव् ज्ञान् तय् मुश॑ख् गव् विज्ञान्

शब्द-प्रकाश॑स् कुह् च्यमकावान् ।

नेन॑ वासनाव् कृष्ण॑स् इयु॑ निर्वाण्

प्रावनावि॑य् योग् परमानन्द-स्थान् ॥ १६६० ॥ १०३

104. THE WOMEN, AS GŌPIS, SING KṚṢṆA'S PRAISES.

कृष्ण॑स् क॒रान् अ॒सि गय॑ मच॑य्

न्यस॑प् शबन् न्यन्द॑रि-हच॑य् ॥ १६६१ ॥

नच॑न् नच॑न् वनन् क्य॑ह् वच॑न्

अन्द॑स् त मज्ज॑स् पानय् कुह् नच॑न् ।

श्याम॑स् क॒रान् अ॒कि गय॑ क्य॑च॑य्

कृष्ण॑स् क॒रान् अ॒सि गय॑ मच॑य् ॥

तारा-म॑ण्डल् ज॒न् आस॑ शूबन्

मुनी॑श्चरन् सन् ओसु॑ लूबन् ।

ज॑ह् ज॒ज्ज ह्य॑थ् च॒लु त अ॒सि आस॑ कच॑य्

कृष्ण॑स् क॒रान् अ॒सि गय॑ मच॑य् ॥

तिम॑ ज॒ज्ज ज॒न् आस॑ सूर्य॑-च॒न्द्रम्

पान॑स् सृ॒तिन् क॑रु॒णस् संग॑म् ।

इदमेव संभवति परमशक्तः-श्रीदेव्याः-परसंविदः (उत्पद्यमानं) ध्या-
 परमस्थानं अपूर्वं (लोकातीतं) परमानन्द(ब्रह्मा)स्थानम् ।
 अपरात्मकं परापरात्मकं परपदं प्रधानम्
 प्रापयिष्यति-त्वां योगः ० ॥

घृतं (तद्रूपं) अस्ति ज्ञानं पुनः गन्धः अस्ति विज्ञानम्
 शब्द-प्रकाशावस्थां अस्ति प्रकाशयन् ।

(तदेव) प्रत्यक्षं प्रकाशय कृष्णाख्यग्रन्यकर्त्रे ईदृशं-एव निर्वाणम्
 प्रापयिष्यति-त्वां योगः ० ॥ १६६० ॥ १०३ ॥

स्वस्मिन् गोपौलमारोप्य पुनः कृष्णमुपलक्ष्य

जन्यस्त्रियो गायन्ति ॥ १०४ ॥

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः वयं संपन्नाः उन्मत्ताः

अर्धकाले रात्रेः निद्रया-हताः ॥ १६६१ ॥

नर्तित्वा नर्तित्वा कथयन्त्यः स्मः वचनानि

अन्तभागात् मध्यभागे च स्वयमेव अस्ति नृत्यन् ।

सायन्तनकाले अन्विष्यन्तीनां-नः अन्तिणीं संपन्ने शुक्रवर्णे (आ-
 प्रतीक्षाश्रान्त्य

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः वयं संपन्नाः उन्मत्ताः ॥

तारकानां-मण्डलं इव आस्म-वयं शोभमानाः

(यद्दर्शनेन) सुनीश्वराणां मनः आसीत् लोलुभम् ।

हे-एव गोप्यौ सह-कृत्वा पलायितः तु वयं आस्म ब्रह्मः

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः ० ॥

ते-हे स्त्रियो इव आस्तां सूर्याचन्द्रमसौ

(यतः) स्वेन सह कृतस्तेन-तयोः संयोगः ।

पाताल् वक्त्रं किं आकाशं खचय्

कृष्णस् कृारान् असि गय मचय् ॥

तिहन्त्यन् कर्मन् कुह् जै-जै-कारय्

इयु प्योख् नाजन् खरीदारय् ।

नखस् ह्यचन् त ज्ञाजन् खचय्

कृष्णस् कृारान् असि गय मचय् ॥ १६६५ ॥

पंकितव् हन्-हन् वनि दिथ चावव्

कदम् तमि-सन्दि कुनि पर्जनावव् ।

प्रथम हचय् व्यह् मच गामचय्

कृष्णस् कृारान् असि गय मचय् ॥

इय दांजराविथ् कृारनि द्राय

राधा-कृष्णस् ह्यथ् तिम आय ।

पूर्न् सांपन्न असिथ् कृचय्

कृष्णस् कृारान् असि गय मचय् ॥

इयथ्-पाठिन् कृष्णस् म्वख् हाव्

विष्णुर्पन् म्याज् व्यनचू कन् थाव् ।

राधा बनिथ् मज्ज-बाग् नचय्

कृष्णस् कृारान् असि गय मचय् ॥ १०४ ॥

105. THE AUTHOR CALLS UPON HIS HEARERS TO WORSHIP KṚṢṆA.

कृष्ण् कृख् मज्ज हनि-हनि लो-लो

वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥ १६६८ ॥

पाताललोकं अवतीर्णं किं-वा आकाशं आरूढं

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः ० ॥

तत्संबन्धिनं सत्कर्मणां-भाग्यानां अस्ति जय-जय-कार-एव

(यासां) ईदृशः समापन्नस्तयोः ललितानां ग्राहकः-सः ।

स्कन्धयोः (पृष्ठे) संगृहीतास्तेन पुनः ज्ञातास्तेन लब्ध-एव

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः ० ॥ १६६५ ॥

समागच्छत प्रतिदेशांशं मार्गणानि दत्त्वा त्यज्यामः

पादचिह्नानि तस्य कुत्रापि उपलक्षिष्यामः ।

प्रेम्णा संव्याप्ताः स्मः उन्मत्ताः संपन्ना-वयम्

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः ० ॥

इत्यमेव आध्याय अन्वेषणाय निर्गताः

राधाऽभिन्नकृष्णं गृहीत्वा ताः आगताः ।

परिपूर्णाः संपन्नास्ताः भूत्वापि निस्साराः

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः ० ॥

इत्थं प्रकारेणैव कृष्णाख्यस्य (मम) मुखं प्रदर्शय

परमेश्वरार्थं मम विज्ञप्तौ कर्णौ निर्धेहि ।

राधास्वरूपः भूत्वा मध्यभागे नर्तिष्यामि

कृष्णं अन्विष्यन्त्यः ० ॥ १०४ ॥

पुनरपि कृष्णमुपलक्ष्य प्रार्थनस्तुतिः ॥ १०५ ॥

कृष्ण-एव असि मध्ये (अन्तरात्मा) प्रत्यंशं (सर्वस्मिन्नगति) नाम

उपलक्ष्यो समागच्छ-नाम मनोरूपायाः कविशय्याः नाम ॥ १६६६ ॥

सोजय् ब्रह्म-जन्मुकु माङ्गमुयोर्

पासाह् पयिथ् थिख् त न-त क्वा म्य कोर् ।

व्यचार पुक् च् सृत्य अनि लो-लो

वनि थित मन रुक्मणि लो-लो ॥ १६७० ॥

योगकिस् बामस्-प्यठ् म्य खारनाव्

दह् तार मङ्ग रुदि म्य मो प्रारनाव् ।

मख् हाव् तन् लाग् तनि लो-लो

वनि थित मन रुक्मणि लो-लो ॥

राक्कि किम् च् थि निश् वातनस् कूति

जोर निम लडिथ् ह्यथ् पानस् सृत्य ।

च्यथ् रस्तु न-त क्वाह् म्य वनि लो-लो

वनि थित मन रुक्मणि लो-लो ॥

शरनागत-वत्सल् कुथ् नाव्

दर्मस् दथ् नावस् म मंदकाव् ।

वीर-दर्मीथ् च्योनु ननि लो-लो

वनि थित मन रुक्मणि लो-लो ॥

काम-कूद-लूब-मुङ्गनु शिशुपाल्

जेननि आव् म्य कस् वन हाल् ।

जोर निम् थिम् ओर-कनि लो-लो

वनि थित मन रुक्मणि लो-लो ॥

बक्त-वत्सल् कुख् बडु बल-वीर्

म्वकलाविथ् निम् कर्हम् गौर ।

प्रेषयिष्यामि ब्राह्मणजन्मत्वमेव (ब्राह्मणं) मध्यवर्तिसंदेशहम्

माननेच्छा समापतेच्चैतव आगमिष्यमि तु अन्यथा अस्ति-किं मम
सामर्थ्यम् ।

विचारस्य कृते त्वां सह आनयिष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥ १६१० ॥

योगात्मनि गृहोर्ध्वपुरपटले मां आरोपय

दिवसानां त्रितयमात्रं मध्ये अवशिष्टं सम मा प्रतीक्ष्य ।

मुखं प्रदर्शय तनूं संगमय तत्त्वां नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

रक्तकाः (निरोधकाः) सन्ति-मे तवैव समीपे प्रापणार्थं कियन्तः (ब्रह्मवः)

आग्रहेण नय-मां हठेन गृहीत्वा स्वीन सह ।

त्वामेव विना अन्यथा किं मम संपत्स्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

शरणागतवत्सल-इति अस्ति-तव नामधेयम्

धर्मार्थं ईदृशं नामधेयं मा लज्जय ।

वीरधर्म-एव (सामर्थ्यं) तव प्रकटीभवतिष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

कामात्मा क्रोधात्मा लोभात्मा मोहात्मा शिशुपालराजः

जेतुं (स्वयंवरे) आगतः मां कस्मै निवेदयिष्यामि वृत्तम् ।

हठात्प्रगृह्य नय-मां आगच्छ-मां प्रत्यक्षप्रदेशात् नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

हे-भक्तवत्सल असि महान् बलिष्ठवीरः

उन्मोच्य नय-मां कृत-एतैर्मै निरोधः (समावरणम्) ।

आर्चर् म्योनु कुस् च वनि लो-लो
 वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥ १६७५ ॥
 अकि लोसम् चय् बुकि बुकि यिम्
 दर्शन् दिम् त सूत्य पानस् निम् ।
 यिथु न ज्ञाह् अथ-वास् छनि लो-लो
 वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥
 धान-ज्ञाम्बवन्तस् म्य कास् हान्
 वासनाय ज्ञाम्बवन्तीय सान् ।
 मन-मन् नित दाजि-कनि लो-लो
 वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥
 म्यानि संसार-यशुकुय् माजू-मोलु
 त्फय् कर् जुवराव् म्वक्तुकु ब्योलु ।
 बक्ति-कुल्यनय् म्वक्त छनि लो-लो
 वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥
 तन्-खख मन-खख बाव् प्रावनाव्
 खख-म्वख कृष्णस् कृष्ण-म्वख् हाव् ।
 अख् खखियाह् अख् वनि लो-लो
 वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥ १०५ ॥

बाल क्काडय् हरम्बख-बाल शंभो
 दिथ् हरनञ्ज काल लोल डाल शंभो ॥ १६८० ॥

मनोदुःखं मदीयं को-नाम त्वां निवेदयिष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥ १६७५ ॥

अक्षिणी विश्रान्ते-मे त्वामेव दृष्ट्वा दृष्ट्वा आगच्छ-मासु

दर्शनं देहि-मे पुनः सह स्वीन नय-मासु ।

यथा न जातु पाणिग्रहणं (संयोग आवयोः) द्विग्नं-भविष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

ध्यानात्मकस्य-जाम्बवदृक्षास्य मम अपनय निन्दासु

वासनात्मिकायाः जाम्बवत्याः सह ।

मनःस्वरूपं-स्यमन्तकमणिं नय दायार्थं नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

मदीयस्य संसारयशसः (प्रार्थिनौ) मातापितरौ*

परितृप्तौ कुरु उत्पादय मुक्तिरूपं (मुक्ताफलात्मकं वा) बीजम्† ।

मन्दृढीभूतभक्तिरूपवृक्षाणां मुक्ताफलात्ममुक्तिफलं निपतिष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥

तनुसुखात्मक(भोग)मनःसुखात्म(मोक्ष)भावं प्रापय नः

अकस्मादेव कृष्णाख्यस्य (मम) कृष्णरूपमुखदर्शनं प्रदर्शय ।

एकः (प्रधानः) सुखीरूपः केवलः संपत्स्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ-नाम० ॥ १०५ ॥

शिवान्वेषणानुसारिणीस्तुतिः ॥ १०६ ॥

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां हरमुख्याख्यगिरौ हे-कल्याणप्रभव

दत्त्वा हरिणस्य (इव) मृतानि प्रेम्णा लीलागतिविशेषान्

हे-शम्भो ॥ १६८० ॥

* संसारे पितरौ पुत्रस्य यशः कामयतः ॥

† भोगमोक्षौ वितर इति भावः ॥

निर्नय-नयि नुनरच दिमहाय वनि

बाव-बठि-बठि बेरि-बेरि सनि त व्वगनि ।

सोहम् हरम्बख पन्नाल शंभो

बाल क्काडय् हरम्बख-बाल शंभो ॥

शहर गाम छय् सैर्-करनस् कम्स ताह्

खसि वसि छय् प्रान्-अपान कटवाह् ।

फेर् व्वन्दच स्यन्दि-हन्दि नाल शंभो

बाल क्काडय् हरम्बख-बाल शंभो ॥

यार-बल् छय् सूत्य् बक्की-बाव् शंभो

शक्ति-पातच डुंग तय् नाव शंभो ।

वायनस् किह् यथ् भैरव्-विताल शंभो

बाल क्काडय् हरम्बख-बाल शंभो ॥

बाल प्रारान् प्यठ् गंग-आरन् छस्

लार्-तरफस् छय् पत लारन् छस् ।

गंग-बल् प्रज्य म्थ संगर्-माल शंभो

बाल क्काडय् हरम्बख-बाल शंभो ॥

तीज-रूपकु च्यान्यकु कुस् पन-पाँपुर

ज्योति-रूप लोल-नार च्यानि सूर् मल पूर् ।

देह-अन्दकार-त्वय् च्य-पथ् जाल शंभो

बाल क्काडय् हरम्बख-बाल शंभो ॥ १६८५ ॥

लोल-नार च्यानि दज्-मच् छस् आरवल्

बम्मादार वार वार वस्त यार-बल् ।

निर्णयात्मविपिने नुनर्-नामग्रामप्रदेशस्य दद्यां-ते मार्गणानि

भावनात्मकूलेषु-कूलेषु प्रति-क्षेत्रसीमारोधसि (यत्र) निम्नप्राया-
देशाः उन्नतप्रायाश्च ।

सोऽहं (इत्येव) हरमुखाख्ये पार्वतीयस्थले हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां हरमुखाख्यगिरौ हे-शम्भो ॥

प्रतिनगर प्रतिग्रामं अस्ति-ते संचारकरणस्य को-नाम विलम्बः

आरोढुं अवरोढुं अस्ति-ते प्राणापानरूपा अल्पनौका* ।

संचरस्व चित्तात्मिकायां सिन्धुनद्याः कुल्यायां हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

सनिःश्रेणिकनदीक्षानादिस्थानं सन्ति-ते (नावः) संगताः भक्तिश्चभावना
(च) हे-कल्याणप्रभव

(यत्र) शक्तिपातात्मिकाः (अनुग्रहात्मिकाः) महानौकाः पुनः नौकाः
हे-शम्भो ।

नाविकाः (च) सन्ति यस्मिन् भैरव-समूहाः वेतालाः हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

बालरूपाहमपि प्रतीक्षमाना पृष्ठेषु मुकुटगङ्गाटवीनां अस्मि

लार् (लहर) पुरगणप्रान्ते त्वामेव अनु धावन्ती अस्मि ।

(येन तथानुधावनेन) गङ्गातीर्थं विकसिताः से गिरिमालाः† हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

तेजोमयस्वरूपस्य त्वदीयस्य अस्मि पतङ्गः

हे-ज्योतिःस्वरूप प्रेमात्माग्निना त्वदीयेन भस्म परिमलिष्यामि
पूर्णतया‡ ।

देहात्मबुद्धग्रन्थकाररूपं तत्त्वं त्वामनु दाहयिष्यामि हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥ १६८५ ॥

प्रेमात्माग्निना त्वदीयेन दग्धीभूता अस्म्यहं आरवल्-नामपुष्पविशेषात्मिका

हे-भस्ममलिताङ्ग शनैः शनैः अवतर-नाम नदीक्षानोपयोगस्थानम् ।

* या महानदीषु महावायुसंभवेऽपि चालयितुं शक्यते ॥

† गिरिमालास्वरूपोदयः संपन्न इति भावः ॥

‡ खर्-फाह, मल-पूर, इति ग्रामौ प्रसिद्धौ ॥

हार आर-हिय् फ्रज्जुस कँडि-जाल शंभो

बाल क्काडय् हरम्बख-बाल शंभो ॥

ह्यस हंस पखि खार हरम्बख बालम्

थार ह्हिहु कर् वन्दस् त चेत-कालम् ।

यारिथ् बुर्ज-ज्याम जोरि-गाल शंभो

बाल क्काडय् हरम्बख-बाल शंभो ॥

दश-भुज म्य मग्नि कति च्योन्य् रुयह्

लश्य मिलनावि अग्निस् सृतिन् र्यह् ।

म्बक्य् प्राव चाव अग्नि चाल शंभो

बाल क्काडय् हरम्बख-बाल शंभो ॥

खर रोज् बन् मन-कनुक्य् कन-दूर

राजयोग-राज बोज् प्रयम-साज-सन्तूर ।

अजपा जौर-बमच ताल शंभो

बाल क्काडय् हरम्बख-बाल शंभो ॥

रोश-रोश व्यह्त् होश पोशनूल-गोशन्

वानिय वनवन्-हाह् व्यस् बह् तोशन् ।

लोल पोशन् करय् पोश-माल शंभो

बाल क्काडय् हरम्बख-बाल शंभो ॥ १६८ ० ॥

राग-रस्ति कुय् नाग-न्यंदरि मैल

कावनस् व्यय् त्याग-बाग-बबर्ध हैल् ।

जाग-खन्दर्य लाल यित साल शंभो

बाल क्काडय् हरम्बख-बाल शंभो ॥

आषाढमासे (मेनाख्या हारी च) अटवीमालतीरूपा विकसिताहं-किं कण्टक-
जालेषु हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

समाधानेन हंसाभ्याससिद्ध्यात्मपक्षदानेन (हंससमानपक्षदानेन वा) आरोपय
हरमुखाख्यगिरिचित्रं (प्रतिमुखं च) पर्वते

मित्रं (तन्मैत्रीसंरोचकवृत्तिं) इव कुरु शीतकाले (वन्ध्यात्वे) च
ग्रीष्म(धर्म)काले (ऋतुकाले च) ।

(यथा) स्वीकृत्य भूर्जमयाच्छादनान्येव (भूर्जबहुमूल्ये समाने ज्ञात्वा) बहु-
मूल्यवस्त्राणि हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

हे-दशभुज (स्वच्छन्दरूपा) मम विस्मृतो-भविष्यति कुत्र-नाम त्वदीयः खेहः
(मा विस्मृतो भवत्विति)

प्रदीपवत्प्रकाशनधर्मदांरुखण्डविशेषं संयोजयिष्यति अग्निना सह ज्वाला
(येन खेहेन) ।

मुक्तिं (मुक्ताफलं च) प्राप्स्यामि परित्यज्यामि (प्रस्त्रावयिष्यामि) अस्तुष्टः
धाराः (प्रक्षतिपूरं) हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

स्मृतिमान् तिष्ठ भव मनोरूपकर्णस्य कणभूषाविशेषः

हे-राज्ञयोगेन(राज्ञां-सतां)-राज्ञन् शृणु अनुरागात्म-वीणादिवाद्य-
सचिरस्वरान् ।

(पुनः) अजपामन्त्रविकासात्मकस्य ज्वीरबमनाम्न-आनकस्य तालान् हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

शनेःशनेर्गतिविशेषेण (साशङ्कमिव) आतिपुष्ट-नाम समाधानेन हे-जीवजीवा-
त्मन् पुष्पखण्डेषु

वाणीश्च गीतिकृतं वन्यशारिका (मेनात्मिका) अस्मि अहं तुष्यन्ती ।

(तदर्थं) प्रेमात्मकैः पुष्पैः करिष्यामि-ते पुष्पमालाः हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥ १६९० ॥

हे-वीतराग अस्ति-ते सशीतलक्वाथाखातपुष्करिणीतटनिद्रायां रुचिः

उपभोगार्थं अस्ति-ते त्यागात्मोद्यान(बबू)सुगन्धलतायाः अभ्यासः ।

नित्यावेक्ष्याशीलसुन्दर्याः (मे) हे-मणिभूत आगच्छ-नाम निमन्त्रयेन हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

पोशौ-कनि दह् इन्द्रिय् लागय्

दूप-दौप-कनि प्रान् आलविथ् त ज़ागय् ।

शिव-पूजाय च्यथ्-शिवाल शंभो

बाल क़ाडथ् हरम्बख-बाल शंभो ॥

आश वालवाश्य मञ्ज बाश-पान् वुफनाव्

अविनाश-नौलकाश्य हंस-बाश करनाव् ।

डाल दिथ् कड् मुहनि ज़ाल शंभो

बाल क़ाडथ् हरम्बख-बाल शंभो ॥

वृत्तिय लंज्य निर्वासन् फम्बसौरू

व्यहनाविथ् युस् ज़ानि सुय् गव् वीर् ।

अय् कालन् वुफि अकि हाल शंभो

बाल क़ाडथ् हरम्बख-बाल शंभो ॥

अय् बाग् दिथ् कुख चिकबागुकु एख्

चन् हालन् मञ्ज विज्ञान-विवौख् ।

मञ्ज-बाग् अन्द् मुह-ज्यजाल शंभो

बाल क़ाडथ् हरम्बख-बाल शंभो ॥ १६८५ ॥

कस् कुह् साम्बय् सुय् करि च्योनु हिहि कार्

निश्काम् रुज़िथ् करि दथ् व्यवहार् ।

योग-लर्य लदि बूग बंगाल शंभो

बाल क़ाडथ् हरम्बख-बाल शंभो ॥

अमरेश्वर अथि कुय् अबय् त् वर

विष्णवर्पन् कृष्णञ्ज पालना कर् ।

पुष्पाणां-स्थाने दश इन्द्रियाणि समर्पयेयं-ते

॥ धूप-दीपयोः-स्थाने प्राणान् ऊर्ध्वतो-भ्रामयित्वा च अवेत्तिष्ये ।

शिवपूजाविधानेन चित्ताख्यशिवालयं हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

(स्वसान्नात्काररूप) आशात्मकस्य जालविशेषस्य मध्यात् श्येनघाति-
पक्ष्यात्मानं (मरीचं) उड्डापय

अविनाशिचापपक्ष्यात्मिकां (स्वमूर्तिं) हंसवत् (हंसेति वा)
भाषणानि कारय ।

अवहेलामिव दत्त्वा निष्कासय मोहरूपात् जालात् हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

तरलवासनात्मिकायां शाखायां निवासनात्मकं फल्बसौह-नामकं-
पक्षिविशेषम्

स्थिरीकर्तुं (उपवेशयितुं) यः जानाति (शक्नुयात्) स-एव
भवति वीरः ।

तिसृषु (त्रिषु) अवस्थासु (जाग्रदादिषु) (कालेषु वा) उड्डयिष्यते
एकयैव अवस्थया हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

त्रयाणां भागं दत्त्वा असि त्रिकभागस्य एकरूपः (मूलकारणम्)*

(यतः) चतसृषु अवस्थासु मध्ये विज्ञानस्य-विवेकात्मा
(त्वमेकरूप एव)* ।

(त्वमेव) मध्यस्थितोऽपि बहिरेव (असि) मोहात्माडम्बरे हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥ १६९५ ॥

कस्य अस्ति सामर्थ्यं स-एव करिष्यति तत्र सदृशानि कार्याणि

निष्कामः स्थित्वा करिष्यति हृदयं व्यवहारम् ।

योगात्म-सद्धानि आरोपयिष्यति भोगात्मकं प्रासादं हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

हे-अमरेश्वर हस्तयोः अस्ति-तव अभयः (तन्नाम्नी मुद्रा) च वरश्च

परमेश्वरार्थं (परमेश्वरप्रीतये) कृष्णाख्यस्य (मे) परिपालनां कुरु ।

* ब्रह्मण एकरूपस्य अंशरूपा ब्रह्मविष्णुमहेश्वरा रूपा धृतदृष्टिस्थितिसंहार-
कलात्मिका विभज्यापि स्थिता वस्तुत एकरूपा एव त्वन्मूलभूता इति भावः । त्रिकबाण
इति प्रसिद्धो ग्रामः यत्र दूरसुखं प्रत्यक्षं दृश्यते । गोनसादिसर्पभौतिस्य तत्र
मास्तीत्यादि द्योत्यते प्रसिद्धवत्तम् ॥

अजगत्पाल दीन-दयाल ग्रंभो

बाल क्राड्य हर्षस्वख-बाल ग्रंभो ॥ १०६ ॥

107. THE CHORUS OF HIMĀLAYA'S RELATIONS ON THE
DEPARTURE OF ŚIVA.

जै कर् जै कर् हे मृत्युंजय

जै बय्यनय जै-जै बय्यनय ॥ १६८ ८ ॥

अथ-तुरगस् त्रावेयम् हय

द्यव लव च्यानि निर्नयचय नय ॥

शय च्याज् ग्रूज-स्थानय अय

कमि स वय तय-करु त कमि लव पय ॥ १७०० ॥

तमि लव पय यमि रटि इन्द्रिय

जै बय्यनय जै-जै बय्यनय ॥ १०७ ॥

108. WARNING GIVEN BY THE AUTHOR. HE PRAISES THE KALI-YUGA.

प्रबाथ हो आव् अकि मुचराव

न्यन्दर् मो चाव न्यन्दर् मो चाव ॥ १७०१ ॥

कुह् चमवान् आत्म-सूर्यकु गाश

न्यवर अन्दर् इह् चिदाकाश ।

मुचर् अकि-दार्य मो उपराव

न्यन्दर् मो चाव न्यन्दर् मो चाव ॥

अतनि ह्यतिनय च्य कृहनि कौश

चह् चैनान् कोन कुख् वपदीश ।

हे-त्रिजगत्पालक दीनदयाकरुणशील हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥ १०६ ॥

हिमालयसंबन्धिनां श्रीमहादेवं प्रति निर्गमनजयस्तुतिः ॥ १०७ ॥

जयं कुरु-नः जयं कुरु हे मृत्युञ्जयमहादेव

जयः भूयात्तव जयजयकारः भूयात्तव ॥ १६९८ ॥

चित्त(अन्तःकरणात्मनः)-अश्वत्थ शिथिलीकृता-मया (दूरगमनाय
शौघगमनाय वा) शिबिका

स्वित् लप्स्यामि तव निर्णयस्यैव सौमारूपोपत्यकाम् ॥

प्रदेशस्थितिः तव शून्ये (परमाकाशस्थाने) अस्ति

केन-नाम सा पदवी पर्याप्तीकृता पुनः केन-नाम लब्धः पर्यन्तः ॥
१७०० ॥

तेनैव लब्धः पर्यन्तः येन निगृहीतानि इन्द्रियाणि

जयकारः भूयात्तव जयजयकारः भूयात्तवेति-शम् ॥ १७१ ॥

ग्रन्थकृत उपदेशोक्तिः ॥ १०८ ॥

प्रभातकालः अङ्ग समागतः अक्षिणी उद्घाटय

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज निद्रां मा परित्यज* ॥ १७०२ ॥

अस्ति देदीप्यमानः आत्मसूर्यस्य प्रकाशः

ब्रह्मिः अन्तः अयं चिदेवाकाशो-यस्य-तादृशः ।

उद्घाटय अक्षिणी-पक्षद्वाराणि मा निरुन्धि

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

शुक्तीभवितुं प्रवृत्ताः तव कृपाः केशाः

त्वं चेतयमानः कुतो-न अस्मि उपदेशम् ।

* त्यागोऽत्र करणार्थं । अक्षिणी उन्मील्य निद्रां कुरु (यथायापि समाहिता भवेति भावः) ॥

समय् गव् रंग् बदलियथ् आव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

समय् जन् बाँड-ज्यग्नाह् ज्ञान्

॥ १०४ ॥ गच्छस् थियु तियु गंडुनु सामान् ।

नवुय् नवु पाथराह् ह्यथ् चाव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥ १०५ ॥

ज्ञानुकु दीप् प्रज्ञलवुनु ज्ञान्

व्यचार-नित्रौ वुक् शिव-द्यान् ।

वुजिय् थियु न खयालुकु वाव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

॥ १०६ ॥ संगर्-मालन् छचर् साँपुन

जगथ् सोरुय् ह्यतुन् नाँपुन ।

चह् स्वख् अद्वैत ऐनस् हाव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

व्वद्योगाह् कर्त खामौ खर्

॥ १०७ ॥ * स्यदथ् पानय् दियिथ् ईश्वर् ।

सुह् करिथ् थियु चह् करहास् बाव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

म कर् चेर फेर होशस् कुन्

व्वद्योग-ज्याम नालिय् चह् कुन् ।

ज्यतस् वुजनाव् आलकु साव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

कालः व्यतीतः अवस्था विपरिणामं समायाता

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

समयं नट-नाट्यव्यवहारमिव जानीहि

योग्यमस्ति-तस्य यादृक् तादृक् ब्रह्म साधनम् ।

नवीन-एव नवीनं रूपकं गृहीत्वा प्रविष्टुः (प्रविशति)

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥ १७०५ ॥

ज्ञानरूपं दीपं जाज्वल्यमानं जानीहि

विचारात्मनेत्राभ्यां पश्य शिवध्यानम् ।

उद्धोषितः (तव वहमानः) - भवेत् यथा न संकल्पात्मा वायुः

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

(देहसंधीनां च) गिरिपृष्ठसालानां शौक्ल्यं संपन्नम्

जगत् सर्वमेव प्रवृत्तं प्रद्योतितुम् ।

त्वं मुखं (स्वं) अद्वैतात्मके आदर्शं प्रदर्शय (प्रतिबिम्बितं कुरु)

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

उद्योगं कुरु-नाम स्वामिनं स्मर

सिद्धिं स्वयमेव दास्यति-ते इंश्वरः ।

सः करिष्यति-ते (अनुग्रहं) यादृशं त्वं करिष्यसि-तस्य आदरम्

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

मा कुरु विलम्बं (चिरकालं) परिवृत्ती-भव स्मृतिं प्रति

उद्योगरूपाणि-वसनानि कण्ठादारभ्य त्वं प्रक्षिप (वस्त्राण्यु-
द्योगात्मकानि वस्त्र) ।

चित्तं उद्धोषय आलस्यं शायय

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

गकुनु ऊस्यार् बडु गथ् छय्

कस्स ज्य लागञ्ज् लागथ् छय् ।

निराग्रन् पानय् गाग्र् हो आव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥ १७१० ॥

कर्म-ख्वाव् दर्म-पादन् पाव्

गक् आत्म-तीर्थं तन् मन नाव् ।

बखच्च-सर प्रीम-पोड़ाह् छाव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

खगन् चन् मज्ज् कुह् चूर्युम् ज्ञान्

खय् चय् गक्कान्-कुह् खग् भगवान् ।

पतिमू-पहरस् कुह् इय् खवाव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

खगन् चन् गक्कि करुनु व्वपवास्

ग्रहस्थ् त्यागुनु बननु वन्-वास् ।

कुह् वुज्ज्-क्यन् बस् कुनुय् दय-नाव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

खग-राक्कस् कुह् जै-जै-कार्

इज्जय् कुह् स्यद्-दिनुकु म्बख्तार् ।

चह् बूगन् बूग् मोक्षय् प्राव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

गनौमथ् ज्ञान् अमि-सन्दु राज्ज्

कलस् प्पठ् थव् व्यचारुक् ताज् ।

गमनं (जागरणं) जागरे महती गतिः अस्ति-ते

किं-नाम तव संयोजनीयं मूलधनं अस्ति ।

निराशानां स्वयमेव प्रकाशः अङ्ग समायातः

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥ १७१० ॥

सत्कर्मात्मकाष्टपादुकां धर्मात्मपादयोः धारय

गच्छ आत्मात्मतीर्थं तनुं मनः सपय ।

भक्तिरूप-सरसः अनुरागात्मपानीयं उपभुङ्क्षु

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

(सत्यादीनां) युगानां चतुर्णां मध्ये अस्ति चतुर्थः प्रशस्तः

(यत्र) भुक्त्वा पीत्वा संपद्यते प्रसन्नः श्रीभगवान्* ।

पाश्चात्यरात्रिप्रहरस्य अस्ति ईदृक् स्वभावः

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

युगेषु त्रिषु (सत्यत्रेताद्वापरेषु) योग्यमस्ति कर्तव्यं उपवासव्रतम्

गृहस्थाग्रमः त्याज्यः भवितव्यं वानप्रस्थाग्रमित्वम् ।

अस्ति-हि संप्रति (कलियुगे) पर्याप्तं एकमेव ईश्वरनाम (-स्मरणम्)

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

(अस्य) युगराजस्य अस्ति (अस्तु) जय-जय-कारः

अयमेव अस्ति सिद्धिदानस्य (विषये) स्वतन्त्रः (समर्थः) ।

त्वं भोगान् भुङ्क्षु (भुङ्क्ष्वपि) मोक्षमेव प्राप्नुहि

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

सुलभं (कृतकृत्यापादि) जानीहि अस्य राज्यम्

शिरसः पृष्ठे निधेहि विचारात्मकं किरीटम् ।

* कृच्छ्रचान्द्रायणमुख्यानशनव्रतान्वितापिलघूपासनया परमेश्वरः प्रसौदति कलियुगे इति ॥

कमान् तुलत् निशानाह् पाव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥ १७१५ ॥

दयस् निश व्यलि चनवय् चाय्

दिचून् प्ठ-कनि अमिसय् ज्याय् ।

असन्दु पानय् बज्यर् गङ्गुराव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

यगन्-हन्दु अनुयङ्कुय् अन्

तप-अग्र पाकवन् गैय् ज्ञन् ।

यिवान् कुस् दथि य्वगस् मङ्गु काव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

यंगुन् कुय् खग् यिवान् वुज्ज-क्यन्

स्यदथ् कुय् दथ् दिवान् वुज्ज-क्यन्

दथिस् वेलस् सुह् मो मश्राव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

यिवान् क्थि वुक्कनि कम् कम् दौव्

ह्यसस् कुस् आसि वुज्ज-क्यन् जीव् ।

स्यदच-हन्दि यार-बल छस् नाव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

फ़ालय् लंज् बावक्यन् पोशन्

मुबारख् साहिबि-हंशन् ।

दथिस् वेलस् करज् ह्यन् काव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥ १७१० ॥

धनुर्ज्यां उत्थापय (च) लक्ष्यं पातय

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥ १७१५ ॥

ईश्वरस्य निकटे यदा चत्वारि (युगानि) प्रविष्टानि

वितौर्ण-तेन आदित-एव (सभायाः) अस्मै-एव (कलपे)

आसनस्थानम् ।

अस्य स्वयमेव महत्त्वं संकलय

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

युगानामनुरूपं अनुग्रहात्मकं अन्नम्

तपोरूपाग्निना पाचयन्तः अतीताः जनाः ।

संपद्यमानः अस्ति-अस्मिन् अस्मिन्नेव युगे पाकपरिणामः

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

शयनं अस्ति-ते मनोहरं आगच्छत् संप्रति-काले

सिद्धिं अस्ति ईश्वरः ददन् साम्प्रतिके-काले ।

ईदृशायां वेलायां तं मा-भोः विस्मर

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

आगच्छन्तः सन्ति निरीक्षितुं के के देवाः (अचिन्त्यवृत्ता महान्तः)

स्मृतिमान् कः स्यात् अधुना जीवः (इति) ।

सिद्धिरूपे नदीक्षेत्रस्थाने अस्ति (त्वदर्थ) नौका

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

विकासः प्रवृत्तः भावात्मकानीं पुष्पाणाम्

धन्यवादः (दिष्ट्या) चेतनावतां-पुरुषाणाम् ।

ईदृशे सुवेले कर्तुं प्रवृत्ता-भविष्यन्ति फलसंचयम्

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥ १७२० ॥

करञ् ह्यन् वूलि ज्ञानावार्

कृष्ण कर् पोशनूलनि कार् ।

प्रथम-सूत्य कृष्ण-गीथाह गाव्

न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥ १०८ ॥

109. THE AUTHOR PRAISES ŚIVA, USING THE WORDS OF SARASVATĪ.

सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्

च्य कुन् आयस् हरे-ग्रंभो ।

दधिस् सायस् तलय् चायस्

पयस् पायस् वरे ग्रंभुः ॥ १०९ ॥

कुह् सायम्-काल् गालन् काल्

पालन् अस्य-हिवि-कंकाल् ।

दधिस् कालस् खरे युस् तस्

कलिकालस् वरे-ग्रंभुः ।

सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्

च्य कुन् आयस् हरे-ग्रंभो ॥

प्रदूशय् दूज् कुय् कासन्

सदाशिव् दीव् ह्यथ् आसन् ।

कुह् आनन्दुकु बच्याह् बासन्

नचान् प्यठ् डाँवर्य् ग्रंभुः ।

सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्

च्य कुन् आयस् हरे-ग्रंभो ॥

कर्तुं प्रवृत्ता-भविष्यन्ति भाषणानि पत्तिणः

(ग्रन्थकृतः स्वसंबोधनं) कृष्णाख्य कुरु जीवन्जीवपत्तिणः कृत्यम्* ।

प्रेम्णा (अनुरागेण) कृष्ण-कृष्णति-गीतिं गायन्-भव

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज ॥ १०८ ॥

सरस्वतीद्वारा ग्रन्थकृत् स्तौति ॥ १०६ ॥

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ।

ईदृशस्य शोभनच्छायस्य तले प्रविष्टा

आपतिताहं स्मरणे (येन) वरीष्यति कल्याणप्रभवः ॥ १०२२ ॥

अस्ति सायाह्नकालः (तत्कालस्मरणादि) विनाशयन् महाकालम्†

पालयति अस्मत्सदृशदरिद्रान् (संस्तुतिभयात्) ।

ईदृशे समये स्मरिष्यति (स्मरति) यः तं-शिवम्

(अस्मिन्वर्तति) कलिकाले (ईदृक्कालं) वरीष्यति शम्भुः इति ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

प्रदोषकालः (तत्काले पूजितः) दोषान् अस्ति अपनयन्

शिवः देवान् सह-कृत्वा वर्तमानः ।

(यस्मिन्काले) अस्ति आनन्दरूपः नर्तकः भासमानः

नृत्यन् पृष्ठे (गृहीत्वा) डमरुवाद्यं शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

* श्रीकृष्णागोपियो इति तद्रुतमभानरुतानि ॥

† सायंकालिकपूजास्मरणादिना मर्त्या अमरत्वमुपयान्ति ॥

नचान् कुय् कौश् मुचराविथ्

विशीशय् ज्याम पैराविथ् ।

कुह् कमि-ताम् हरश्-किन्नि त्रविथ्

दुपटाह् प्पिठि नय्यं शंभुः ।

सरे-शामय् गरे द्रायस्

च्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥ १७२५ ॥

अह् स्मरन् च्यथ्-स्वनच् मादन्

स्वरुस् द्यानाह् ज्यरुस् पादन् ।

थविथ् कन् लोलक्यन् नादन्

अपरादन् हरे शंभुः ।

सरे-शामय् गरे द्रायस्

च्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥

अह् ब्रह्माण्डच् थरुय् फ्रजमच्

रंगारंग् अस् फ्रलय् लजमच् ।

बह् लागस् अस् करज् तजमच्

वरे म्य दूय् थय्यं शंभुः ।

सरे-शामय् गरे द्रायस्

च्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥

महामाया अह् मन् मुहन्

प्रपंचस् कारनन् देवन् ।

करान् कुय् थामि च्यथ् बद् मन्

दृश्य-हिश्य स्खन्दर्यं शंभुः ।

नृत्यन् अस्ति जटाः उन्मोच्य

विशिष्टानि वसनानि (व्याघ्रकृत्तगादेः) संभूष्य ।

अस्ति (च) केनापि (अवाङ्मनसगोचरेण) हर्षेण प्रसार्य

प्रच्छदपटं पृष्ठभागात् भुजस्य शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

१७२५ ॥

अस्ति (हि) स्मरणं (तस्य) चित्तात्मस्वर्णस्य सादन् (नाम द्रवी-
करणद्रव्यम्)

(तदर्थं) स्मर-तस्य ध्यानं उट्टङ्कय-तस्य पादयोः ।

(सः) निधास्यति-तव कण्ठे प्रेम्णातिशयकृतेषु आक्रन्देषु

अपराधान् हरिष्यति शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

(अयं सर्गः) अस्ति (हि) ब्रह्माण्डात्मिका लता विकसिता

नानातया अस्ति-तत्र पुष्पविकासः प्रवृत्तः ।

अहं निवेदयिष्यामि-तस्य अस्ति-तस्य कर्तुं तज्जतया-ज्ञाता

वरिष्यति मम इमां (तां) लतां शम्भुः ।

सायाह्नारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

(तस्य) महामायात्मिका (शक्तिः) अस्ति मनः मोहयन्ती

प्रपञ्चस्य (सर्गस्य) कारणीभूतानां देवानां (ब्रह्मादीनाम्) ।

कुर्वन् अस्ति निस्तब्धाः चित्तं बुद्धिं मनश्च

इन्द्रशैवी सुन्दरी (पार्वत्यात्मनावतीर्णा) शम्भुः ।

सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्

च्य कुन् आयस् हरे-ग्रंभो ॥

वज्ञान् यालज्य त गंटा ह्यय्

वसूलाह् ह्यय् करान् जै जै ।

लविथ् पय् सूत्य् शब्दस् लय्

करिय् अकिसय् गरे ग्रंभुः ।

सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्

च्य कुन् आयस् हरे-ग्रंभो ॥

कुह् मोक्षय्-दात इय् ज्ञानन्

अमिस् द्विय् देवता मानन् ।

सुह् ह्यय् कुय् हरशक्यन् थानन्

स्य निश् वेसाह् वरे ग्रंभुः ।

सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्

च्य कुन् आयस् हरे-ग्रंभो ॥ १७३० ॥

ग्यवान् कुय् ग्याम-खन्दर् ताल्

खर् सांपेनु मनुकु मन्दर् ।

इथिस् नगमस् अन्दर् कृष्णस्

कटाचाह् अख् करे ग्रंभुः ।

सरे-ग्रामय् गरे द्रायस्

च्य कुन् आयस् हरे-ग्रंभो ॥ १०८ ॥

सायाक्षारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

(यत्र) वाद्यमानाः (शब्दायन्त्यः) यालीवाद्यानि घण्टाः (वाद्य-
विशेषाः) च सन्ति

आनकवाद्यं सहकृत्वा कुर्वन्तः (सन्ति) (तद्वादकाः) जय जयेति ।

(किं नाम) लब्ध्वा संज्ञां सह शब्देन लयम्

करिष्यति एकेनैव नाडीकालेन शम्भुः ।

सायाक्षारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

अस्ति (हि) मोक्षस्य-दाता* इत्थं (अथ सायंकालस्य) जानीयां-तम्

अमुमेव सन्ति देवताः आमनन्त्यः ।

तं सह-कृत्वा अस्ति हर्षाणां स्थानेषु

मम समीपे आयुष्यकालं व्यतिकरोतु-नाम शम्भुः ।

सायाक्षारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

१७३० ॥

(तस्मिन्नवसरे) गायन् अस्ति श्यामसुन्दरः (श्रीविष्णुः) तालोपेतं

(यत्र) अञ्जनरूपं संपन्नं (चूर्णीभवति) मनोरूपं मन्दिरम् ।

इदृशस्य नाट्यव्यवहारस्य अन्तरे कृष्णो (ग्रन्थकर्तुः स्वाभिधानम्)

कटाक्षमात्रं (दयायाः) एकं करिष्यति शम्भुः ।

सायाक्षारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्यं) समागताहं हे-विष्णवभिन्न-शम्भो ॥

१०६ ॥

* मोक्षदो मुकुन्द इति ग्रन्थकृत्सगुरुं सूचयति ॥

110. PRAISE OF ONE WHO HAS TAKEN REFUGE WITH SIVA

वय-रस्तु यावत्तम जय-मानो

दय रटुमय् चोनु दामानो ॥ १७३९ ॥

ताप-मंजि कतु गक् अनजानय्

ब्रौठ कुम् ज्यूठु स्यकि-मैदानय् ।

न्ययन्नि-सन्दि सायवानो

दय रटुमय् चोनु दामानो ॥

मज्ज कंजानय् प्योस् कम्-जोरय्

पत-कनि ह्यम् कुस् नन-वोरय् ।

अर्जुन-देवनि रथवानो

दय रटुमय् चोनु दामानो ॥

साद् सन्य गैय् पथ्-कुन् म्य चाविथ्

हंस-पखवय् पान् बुफनाविथ् ।

अनु त रनु कुस् करान् मान्-मानो

दय रटुमय् चोनु दामानो ॥ १७४५ ॥

नाश-रस्ति ह्यम् च्याज्जिय् आशा

अनिसय् अन् गटि-मज्ज गाशा ।

रनिसय् कितु लद्धत विमानो

दय रटुमय् चोनु दामानो ॥

मत बुक्त् म्यानिस् कर्मस् कुन्

दर्मस् ब्राह्मनस् कुय् इह् दिनु पुनु ।

स्वकलाविथ् निम् भगवानो

दय रटुमय् चोनु दामानो ॥

शरणागतस्तुतिं पुनरपि प्रस्तौति ॥ ११० ॥

भय-रहितं स्थापय-नाम-मां जय-सहितं (च)

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते त्वदीयः वस्त्राधोभासः (त्वामेव शरणं
समुपागतोऽस्मि) ॥ १७३२ ॥

प्रचण्डसंतापमध्येन कुत्र-नाम गमिष्यामि अजानन्नेव

पुरस्तात् अस्ति-मे दीर्घं सैकतिलं-महास्यखिलस्थानम् ।

नग्नप्रायस्य (मम) हे-आतपवारणवितानात्मन्

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

मध्यभागे कण्टकानां पतितो-ऽहं अल्पसामर्थ्य-एव

पाश्चात्यभागे गृहाण-मां (यतोऽहं) अस्मि नग्नपाद-एव* ।

(हे) अर्जुनदेवस्य (पाण्डुसूतोः) रथवाहक

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

साधवः सन्तश्च गताः अवशेषभूतं मां परित्यज्य

हंसपक्षाभ्यामेव स्वात्मानं उड्डाय ।

अन्धः कुकरः च अस्मि कुर्वन् स्पर्धाम्

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥ १७३५ ॥

हे-नाशरहित अस्ति-मे तवैव आशा

अन्धस्यैव (मे) आनय तमोमध्ये प्रकाशम् ।

कुकरस्य (हस्तपादादिरहितस्य मे) कृते प्रेषय-नाम विमानं (सद्गतये)

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

मा-नाम पश्य मदीयं ('दुः') कर्म प्रति

धर्मार्थं ब्राह्मणाय अस्ति-ते इदं दानं पुण्यकारि ।

उन्मोच्य नय-मां हे-भगवन्

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

* संसारसंतापतप्तसैकतिलभुवि संचलितुमशक्तोऽस्मि इति भावः ।

दर्म-दान-रस्तु कुस् कर्म-ह्यनुय्

ब्रह्मज्ञात्र-रस्तु दूषणद् द्युनुय् ।

इथि ग्वन कुस् ज्य वर् मंगानो

दय रटुमय् चोनु दामानो ॥

आदीनन् अवतार् दारिथ्

तार्थ-गामत्यन् बव-सर तारिथ् ।

कृष्णस्-ति तार् हा दयावानो

दय रटुमय् चोनु दामानो ॥ ११० ॥

111. PRAYER AND PRAISE BY THE SAME.

निष्काम निष्कल निर्मल शंभो

वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥ १०४० ॥

गडु दिमयो अग्रकि जल शंभो

अग्रकि जल नित्र-कमल शंभो ।

नित्र-कमल पंकज-डल शंभो

पंकज-डल मञ्जु जल यल शंभो ।

मञ्जु जल यल दान-यारवल शंभो

वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥

पान् वन्दयो श्वद् कायाय शंभो

श्वद्-कायाय निर्मायाय शंभो ।

निर्मायाय श्रांथ्-प्रतिमाय शंभो

श्रांथ्-प्रतिमाय अथ् तौज-काय शंभो ।

धर्मेण-दानेन-रहितः अस्मि कर्महीन-एव

ब्रह्मज्ञान-रहितश्च दोषहतः क्षीणश्चास्मि ।

ईदृशेन गुणेन (युक्तोऽपि) अस्मि त्वत्तः वरं प्रार्थयन्

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

परवशानां (कृते) अवतारं धृत्वा

विलम्बितफलांश्च भवात्मसरसः उत्तार्य ।

कृष्णमपि तारय हन्त हे-महादयालो

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥ ११० ॥

शरणाक्रन्दनस्तुतिरियं प्रस्तूयते ॥ १११ ॥

हे-निष्काम निष्कल निर्मल कल्याणप्रभव

वृणीष्व मां शरणागतवत्सल शम्भो ॥ ११४० ॥

स्नानीयजलधारां प्रक्षिपेयं-त्वयि (दद्यां-त्वयि) अस्तुणः जलेन शम्भो

अस्तुणः जलेन नेत्रकमलहैतुकेन शम्भो ।

नेत्रकमलेन (च) पङ्कजदलोपेतेन शम्भो

पङ्कजदलेन (च) मध्यस्थेन जलस्य स्थलस्य (च) शम्भो ।

मध्यभागेन (च) जलस्य स्थलस्य ध्यानात्मस्नानोपयोगनदीक्षेत्रभूतेन शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

स्वात्मानं उपहारीकुर्यां-ते शुद्धे स्वरूपे शम्भो

शुद्धस्वरूपं (च) निर्मायहैतुकम् शम्भो ।

निर्मायस्वरूपं (च) शान्तप्रतिमाहैतुकं शम्भो

शान्तप्रतिमायाश्च (उद्भवः) अस्याः तेजोरूपकृपायायाः शम्भो ।

तौज-काय् खस्स योग-बुजमल शंभो

वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥

निचन् मज्झ करयो ज्याय् शंभो

करयो ज्याय् क्खम् च्याज् माय् शंभो ।

क्खम् च्याज् माय् सत्तच्चय् राय् शंभो

सत्तच्चय् राय् कर् म्य व्वपाय् शंभो ।

कर् म्य व्वपाय् यिधु न ज्ञाह् डल शंभो

वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥

इन्द्रिय-पोश् फ़लि मन-बाग शंभो

फ़लु मन-बाग् पूजि चय् लाग शंभो ।

पूजि चय् लाग सूत्य् सर्व-त्याग शंभो

सूत्य् सर्व-त्याग तौत्र वैराग शंभो ।

तौत्र वैराग वन्दयो कल शंभो

वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥

च्याज् आशाय चय्-कुन् आस् शंभो

चय्-कुन् आस् ष्ययिनय् पास शंभो ।

ष्ययिनय् पास कुस् चोनु दास् शंभो

कुस् चोनु दास् संकठ् कास् शंभो ।

संकठ् म्य कास् सर्व-मंगल शंभो

वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥ १८४५ ॥

हाविय् पाद् गाल् म्य व्वपाद् शंभो

गाल् म्य व्वपाद् काल् अपराद् शंभो ।

तेजोमयकाया (च) या योगविद्युद्रूपास्ति शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

नेत्रयोः (स्वयोः) मध्ये कुर्यां-ते स्थितिं (स्थानं त्वदीयं) शम्भो

कुर्यां-ते (च) स्थानं (यतः) अस्ति-मे तव अनुरागः शम्भो ।

अस्ति-मे त्वदीया प्रीतिः सत्यस्यैव संमतिः शम्भो

सत्यस्यैव संमतिः (यतोऽस्ति) कुरु मम रक्षोपायं शम्भो ।

(तथा) कुरु मम रक्षोपायं यथा न जातु चञ्चलीभवेयं (भ्रंशिष्यामि)

शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

इन्द्रियरूपपुष्पाणि विकसितानि मनोरूपोद्याने शम्भो

विकसितं मनोरूपोद्यानं पूजार्थं त्वय्येव समर्पयेयं शम्भो ।

पूजार्थं त्वय्येव समर्पयेयं सह-कृत्वा सर्वत्यागेन शम्भो

संयुक्तः सर्वत्यागः तीव्रवैराग्येण (यत्र स्यात्) शम्भो ।

तीव्रेण वैराग्येण उपहारीकुर्यां-त्वयि स्वशिरः शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

तव आशया त्वदीय-एव-सामीप्ये आगतो-ऽहं शम्भो

त्वत्सामीप्यं (यतः) आगतो-ऽहं आपततु-ते दयागौरवं शम्भो ।

आपततु-तव दयागौरवं अस्मि (यतः) तव दासः शम्भो

अस्मि (यतः) तव दासः संकटं (संसारदुःखजालं) अपनय शम्भो

संकटं मम अपनय हे-सर्वमङ्गलरूप (यतः सर्वमङ्गलरूपोऽसि) शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥ ११४५ ॥

प्रदर्श स्वचरणं विनाशय मे उपाधिं (आधिं व्याधिं) शम्भो

विनाशय मे आधिव्याधी दाहय अपराधान् शम्भो ।

ज्ञाल् अपराद् कर् म्य प्रसाद् शंभो

कर् म्य प्रसाद् लायय् नाद् शंभो ।

लायय् नाद् व्वल केवल शंभो

वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥

तोर् मुचराव् अद्वाय वर शंभो

अद्वाय वर विज्ञान-गर शंभो ।

विज्ञान-गर योग-मंदिर शंभो

योग-मंदिर शख्च-हन्दि वर शंभो ।

शख्च-हन्दि वर ख्ख्च-हन्दि कल शंभो

वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥

ब्रह्म-जन्मुक् कुम् नव-साल् शंभो

साल् कुम् त शक्ति-पात वर् म्य थाल् शंभो ।

थाल् वर् म्य वुक् श्वब-फल-फाल् शंभो

फाल् वुक् हाल् दिम् स्वक्तहाल् शंभो ।

स्वक्तहाल् दिम् अनुग्रह-खल शंभो

वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥

तिथु करनाव् यथ न आसि करनुय् कैह्

तिथु परनाव् यथ न आसि परनुय् कैह् ।

तिथु दरनाव् यथ न आसि दरनुय् कैह्

तिथु खरनाव् यथ न आसि खरनुय् कैह् ।

मञ्जु राग-नगर त्याग-ज्यंगल शंभो

वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥

दाहय अपराधान् कुरु मे प्रसादं शम्भो

कुरु मे प्रसादं दास्यामि-ते आह्वानं शम्भो ।

दास्यामि-ते (च) नादं आगच्छ भोः-केवलस्वरूप शम्भो-इति

वृणीष्व मां शरणागतः ॥

अर्गलं उद्घाटय अद्भुतमनः द्वारस्य शम्भो

अद्भुतम-द्वारस्य (तस्य) विज्ञानगृहरूपस्य (यत् विज्ञानगृह-
मस्तीति) शम्भो ।

विज्ञानगृहस्य (च) (विज्ञानगृहं च तत्) योगात्ममन्दिरस्य (यत्
योगमन्दिरमस्तीति) शम्भो

योगमन्दिरस्य (योगमन्दिरं च तत्) परमशक्तिः (यत्र परम-
शक्तिर्धृतिः परमशिवोऽस्ति) वरात्मनः शम्भो ।

(हे तथाभूत) परमशक्तिः वर युक्तिरूपेण (तद्दानेन) कृत्वा (केन-
चिद्व्युत्पन्नविशेषेण) शम्भो

वृणीष्व मां शरणागतः ॥

ब्राह्मणजन्मनः (तदात्मना) अस्ति-मे नवीनान्नभुक्तिकालनिमन्त्रणं*
(नववर्षाभ्यन्तरे) शम्भो

निमन्त्रणं अस्ति-मे च स्वानुग्रहेण पूरय मम स्थालीं शम्भो ।

स्थालीं पूरय मे द्रक्ष्यामि शुभफलात्मकं निमित्तं शम्भो

निमित्तं द्रक्ष्यामि अधुनैव देहि-मे मुक्तात्मकं† शम्भो ।

तत्-मुक्तात्मभवत्कहाल्-धान्यान् देहि-मे अनुग्रहात्मनः खलात् शम्भो

वृणीष्व मां शरणागतः ॥

तादृक् (कर्म) कारय-नः (यज्ञादिकं) यस्य न स्यात् कर्तव्यमेव (प्रयास-
साध्यत्वादिकं) किञ्चिदपि

तादृक् पाठय-नः (वेदादिकं) यत्र न स्यात् पठनीयमेव (अस-
लेशेनापि) किञ्चित् ।

तादृक् नियमय-नः (व्रतादिकं) यत्र न स्यात् नियमनीयं (प्रयासादिना)
किञ्चित् (अनशननादिकम्)

तादृक् स्मारय-नः (मन्त्रादिकं) यत्र न स्यात् स्मरणीयमेव
(धारणादिना) किञ्चित् ।

मध्यत-एव विषयरागात्मनगरस्य परित्यागात्मारण्यात् शम्भो

वृणीष्व मां शरणागतः ॥

* अश्वरगेहे नवीनान्नभुक्तिकाले प्रथमं तदर्थं आमाता निमन्त्र्यते इति संप्रदायः ॥

† भवत्कहाल् नामकधान्यविशेषाद्भ्यम् ॥

कृष्णस् तार् इमि बव-सर शंभो
 इमि बव-सर कास् अरसर शंभो ।
 कास् अर-सर फिरतन् खर शंभो
 फिरतन् खर पान् करि सर शंभो ।
 सर करि च्याञ्ज राय चाय तल शंभो
 वर् म्य शरनागत-वत्सल शंभो ॥ १०५० ॥ १११ ॥

112. PRAYER FOR GUIDANCE AND PRAISE OF THE
 MYSTIC SYLLABLE ॐ.

सारिय् समव् त पायस् प्यमव्
 श्रमव् त शान्तिय-कुनय् लमव् ।
 अबौद् अनाय् अतौय् बनव्
 व्यचार् करव् खरव् प्रनव् ॥ १०५१ ॥
 इय् मोह-गुहलिस् ब्वद् छान तरन्
 ज्यय् ज्ञानवारस् पख् छह् हरन् ।
 नठ् वक्कुमच्च राज्ञ-हंसन् छह् परन्
 मन कुन ठौकान् छान् कुन दरन् ।
 श्वद् किन पननि अन्तःकरन्
 अव्यक्थ् वरुन् गक्कु कुन वरन् ।
 यिथु पजि तिथु कुन निशान मरन्
 शरन् सापनि श्री-सद्गवरन् ।
 तम् कडु त ओ रटु ब्वज् क्वाजि छानव्
 व्यचार् करव् खरव् प्रनव् ॥

(अन्यकर्तुः स्वाभिप्रायकथनं) कृष्णाख्याय (से) उत्तारयस्व अस्मात्
संसारसरसः शम्भो

अस्मात् संसारसरसः अपनय किंकर्तव्यमौक्तं शम्भो ।

अपनय (तथा) किंकर्तव्यतामूढतां परिवर्तय-नाम-तं स्मृतिविधाने
शम्भो

परिवर्तय-नाम-तं स्मरणे स्वात्मानं करिष्यति उपलक्षितं
(परीक्षितं) शम्भो ।

(उपलक्षितं (परीक्षितं) करिष्यति त्वदीयायाः संमत्याः आसक्तः
सकाशात् शम्भो

वृणीष्व मां शरणागतः ॥ १७५० ॥ १११ ॥

स्वविधेयविषयवरप्रार्थनास्तुतिं प्रक्रामति ॥ ११२ ॥

सर्व-एव (वयं) समेता-भवेम पुनः चेतनायां पतिष्यामः

शान्ता-भविष्यामः शान्तिसांमुख्यमेव च प्रचरिष्यामः ।

अभेदज्ञानाः अनायाः (इव) अकिञ्चनाः भविष्यामः

सद्भिचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवं (योगाङ्गभूत-
तदभ्यासासक्ता भविष्यामः) ॥ १७५१ ॥

अस्मिन् मोहात्मनिकुञ्जं बुद्धिः अस्ति-न (अस्माकं) तरन्ती

चित्तात्मनः खगस्य पक्षाः सन्ति विनाशमुपयान्तः ।

कम्पः समुद्भूतः राजहंसानां अस्ति पादानाम्

मनः अस्ति-न (नः) स्थिरीभवन् ध्यानं अस्ति-न (नः)
दृढीभवन् ।

शुद्धाः सन्ति-न स्वकीयानि अन्तःकरणानि

अव्यक्तेन वरणीयतां इच्छाम, अस्ति-न वृण्वन ।

यथा योग्यं-भवति तथा अस्ति-न लक्ष्यं लक्ष्यीभवत्

शरणागताः संपन्नाः श्रीसद्गुरुणाम् ।

आयासः (असः) निष्कासितः (अस्माभिः) पुनः प्रणवः सृहीतः

(आश्रितः) अतः कुतो-नाम किन्ना-भविष्यामः

सद्भिचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

संतोशं वृत्तं गच्छि प्राप्नोति सदाहन्

ग्राहं गच्छि ब्रूयिष्य वालुनं त खाहन् ।

देहं कुर्वन् अभिमानं गच्छि माहन्

संकल्पं पतं गच्छि नो लोहन् ।

वैराग्यं दाहन् गच्छि संसाहन्

गंभीरं-पानं कृच्छ्रं हाहन् ।

सहजं-पानं गच्छि पानं ताहन्

ताहन् गवति यो वृद्धाहन् ।

इयं वनं वीदौ त इयं सज्जनौ

व्यचारं करवं खरवं प्रनवं ॥

बहुं लूट्वाहं यिष्यं देहं कुर्वन् यव

लूट्वाहं लूट्वाहं वनं कथाहं किष्यं गमं यव ।

इयं दधि-दधि-मज्जं शमं यव त दमं यव

खरं त पजरं क्रिया त क्रमं यव ।

ब्राह्मणं-जन्तुं माहात्म्यं यव

अथि मज्जं यिष्यं दर्शनाहं ओमं यव ।

विवीक्षं ह्यथं ब्रूयन् त कांयव

तत्त्वं गव त तस्यं निरात्मं यव ।

दय-दनं अथि आवं खजानं खनवं

व्यचारं करवं खरवं प्रनवं ॥

संसार-समुद्राहं कुहं सनुय

तन्मा-जलाहं कुस् फेरवुनुय ।

संतोषात्मिकया वृत्ता योग्यमस्ति प्राणानां संजीवनम्

श्वासः योग्यो-ऽस्ति समाधाय अवरोहणीयः आरोहणीयः च ।

देहात्मबुद्धेः अभिमान-एव योग्यो-ऽस्ति आहन्तव्यः

संकल्पान् अनु योग्यं नास्ति धावनम् ।

वीतरागता धारणीयास्ति योग्या संसारस्य

गम्भीरभूतस्वात्मनः तुच्छत्वं अपहर्तव्यम् ।

सहजस्वात्मा योग्यो-ऽस्ति स्वयमेव निस्तारणीयः

निस्तारः अस्ति तदेव श्रमिति उच्चारणं (निरन्तरम्) ।

इदमेव कथितं वेदैः इदमेव च सज्जनैः

सद्बिचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

महान् परिलुण्ठकः आगत्य देहस्य अमात्मा आपतितः

लुण्ठितुं प्रवृत्तः, कथयेयं किं-नाम कीदृशः संतापः आपतितः ।

इदृशे मल्लामल्लियुद्धे (माध्यस्थ्ये) शमः आपतितः दमः च आपतितः

आर्जवं सत्यता च क्रिया क्रमः च आपतितः ।

ब्राह्मणत्व-जन्मनः माहात्म्यं (महास्तम्भश्च) आपतितम् (०तः)

अस्यैव मध्ये आगत्य न्यायकर्ता प्रणवः आपतितः ।

विवेकं (सचिवं) संभृष्ट दृष्टः पूर्वोक्तभ्रमेण तु कम्पितं (तेन)

अथस्तात् गतं तस्य च पृष्ठे अनालम्भात्मा-प्रपातः पतितः ।

(अधुना च) ऐश्वर्य-धनं हस्ते समायातं निधिर्य (तत्प्राप्तये) खनिष्यामः

सद्बिचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

संसाररूपः-समुद्रः अस्ति (हि) अतिगभीर-एव

(यत्र) तृष्णात्मकं-जलं अस्ति-तस्मिन् परिधाम्यत् ।

राग-देश-कृम मक् क्किस् व्यनु व्यनुय्
 फाटनाववुनु कुस् मुह आवलुनुय् ।
 आग्राय-बठि क्किस् स्त्रप् वनवुनुय्
 हांगिज्ज वप् स्थकि जलं वासवुनुय् ।
 वांति कति लग क्कांठि-कितु कुस् रनुय्
 केशव-रूप् कुम् ओम् तारवुनुय् ।
 इय् नाव मज्ज अनुववस् अनव्
 व्यचार करव स्वरव प्रनव् ॥ १७५५ ॥
 शार्थर् पनुनु कुय् कुनिसय् ज्ह् हावन्
 दुगोश दुय्यत्तु कुय् दग्गनावन् ।
 कुख् रातम्बगुल् मज्ज-वाग् कावन्
 अज्जर पननिय् दह् रावरावन् ।
 पत्तुमु शतरुथ् न ज्यतस् थावन्
 ब्रौठ-कुन्-ति नवुय् नवु नवुरावन् ।
 बरम्दिज्जन पानस् क्कप दावन्
 सूर्यस् तामय् हान् वातनावन् ।
 ओं शब्द-प्रकाश वुक् पूरनो
 व्यचार करव स्वरव प्रनव् ॥
 अरूपस् कुस् सरूप् वनिय्
 स्वरुन्-चाविथ् अज्यत्तु बनिय् ।
 यिह् आसि तिह् वासि तति काँह् न कुनिय्
 तुर्यातीयाह् निर्लेप् ननिय् ।

(यत्र) राग-द्वेषात्मानः-कूर्माः सत्स्थाः सन्ति-तस्मिन् भिन्नं भिन्नमेव
(नानाविधाः)

निमज्जयन्सर्वान् अस्ति-तस्मिन् मोहात्मा जलभ्रमः ।

आशात्मकानि-कूलानि सन्ति-तस्य स्वप्नः संभवन्

(यत्र) शुक्तिकायां रजतं सिकतायां जलं भासमानं-भवति ।

उत्ताने कुत्र-नाम संगंस्थामि बाहुतरणार्थं अस्ति कुण्डरेव

केशवेतिपदोपेतं (श्रीविष्णुनाम) अस्ति-मे ओ-इति तारकमेव ।

ईदृक् नाम मध्ये अनुभवस्य आनयिष्यामः

सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥ ११५५ ॥

वलिरत्वं स्वकीयं अस्ति-ते एकस्यैव द्वित्वं प्रदर्शयन्

द्विर्भासनं दिग्भ्रमं अस्ति-ते द्विगुणीकुर्वत् ।

असि (च) पेचकपत्ती (इव) (शून्यात्मा च) मध्यभागे काकानाम्
(इन्द्रियाणां च)

आन्ध्र्येन स्वकीयेनैव दिनानि विनष्टीकुर्वन् (क्षिपन्) ।

पाश्चात्यं शत्रुत्वं नहि स्मरणे स्थापयन्

पुरस्तादपि नवीनमेव नवं नवीकुर्वन् ।

मध्याह्नकाले (अपि) स्वात्मानं निगूढत्वानि दापयन्

सूर्यस्य यावत् (तद्वेतुना) हानिं संप्रापयन् (आरोपयन्) ।

(तस्मात्) ओमिति शब्दस्य-प्रकाशत्वं पश्य भो-पूर्णस्वरूप

सद्विचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

रूपरहितस्य कः सरूपत्वं कथयिष्यति

स्मृतिं परित्यज्य अचित्तः (मुग्धः) भविष्यति ।

यत् (किञ्चित्) स्यात् तदेव भासिष्यते तत्र कश्चिदपि न कुत्रापि

तुर्यावस्थातोऽप्यतीतरूपः निर्लेपः प्रकटोभविष्यति-तत्र ।

खचि नाद-ब्यंदाह् मञ्जु हनि हनिय्

ब्रह्मानंदाह् व्वगनि सनिय् ।

प्रथ-कुनि मञ्जु आसिथ् अंदकनिय्

तथ् कलि यथ् निश्कल् ओं गनिय् ।

सुय् ज्ञानि यस् बनि अस्मि कथाह् वनव्

व्यचार् करव् खरव् प्रनव् ॥

वनुनु कुह् सुलब् त दर्लब् कुह् पालुनु

पालुनु गव् सोरुथ् कैह् चालुनु ।

चालुनु गव् सह-र्यह् पान् जालुनु

जालुनु गव् देह-अविमान् गालुनु ।

गालुनु गव् मद-निष् पान् वालुनु

वालुनु गव् बय् कामुनु कालुनु ।

पावुनु अतस् रामचन्द्र-शालुनु

व्वपाथ् क्काडुनु इमि कलि-कालुनु ।

न-त कथाह् व्वथ् नख् बूजि बूजि कनौ

व्यचार् करव् खरव् प्रनव् ॥

न्यथ् सर्व-संकल्प-संन्यासी आस्

निवृत्त-हृद्य वृत्त अयासी आस् ।

व्यवहारस् मञ्जु व्वदासी आस्

बस्तिय-मञ्जु-बाग् वन्वासी आस् ।

अबिलाशौ रस्तु व्वक्तासी आस्

आसिथ् न आसिथ् विकासी आस् ।

अवशिष्टं-भविष्यति नादबिन्दुस्वरूपमेव मध्ये अंशस्य अंशस्य (प्रत्यंशम्)
 ब्रह्मानन्दमात्रमेव उत्ताने (हे उत्तानस्वभावेति वा) गभीरी-
 भविष्यति-ते ।
 प्रत्येकव्यवहारस्य मध्यस्थितो-ऽपि भूत्वा बहिःस्थित-एव (उदासीन-
 वदासीनः)

तस्यां वासनायां (स्थितः) यस्यां निष्कलस्वरूपभावेन श्रीमत्य-
 भ्यासः घनीभवति-ते ।
 स-एव जानाति यस्य संपन्थति (ईदृशवस्था), वयं किं-नाम कथयिष्यामः
 सद्भिचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥
 प्रकथनं अस्ति (हि) सुलभं (सुकरं) पुनः दुर्लभं (दुष्करं) अस्ति
 परिपालनं (ईदृशमार्गस्य)

परिपालनं-नाम अस्ति सर्वमेव किञ्चित् सोढव्यम् ।
 क्षमापरिपालनं-नाम (तदेव) अस्ति (परमेश्वर-) अनुरागात्मवत्ति-
 शिखया स्वात्मा प्रज्वालनीयः

प्रज्वालनं-नाम अस्ति देहात्मबुद्ध्यभिमानः विनाशनीयः ।
 विनाशनं-नाम (तदेव) अस्ति मदसकाशात् स्वात्मा अवतारणीयः
 अवतारणं-नाम अस्ति भयं अपहर्तव्यं महाकालस्य ।

आपातनीयः (समुद्भावनीयः) चेतनायां (स्मर्तव्यः) रामचन्द्र-
 शृगालयोर्धर्मविषयकसंवादः (रामायणादिषु प्रसिद्धः)
 उपायः अन्वेषणीयः अस्य कलिकालस्य ।

अन्यथा किं-नाम समायातं (समाप्तीभवति) समाप्तिं श्रुत्वा श्रुत्वा
 कर्णाभ्याम्

सद्भिचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥
 नित्यं सर्वसंकल्प-संन्यासी (संत्यक्तसर्वसंकल्पः) भव

निवृत्तिमार्गस्य वृत्त्या अभ्यासं-कुर्वन् भव ।
 व्यवहारस्य मध्ये उदासीनः भव

जनपदवसतिषु (लोकव्यवहारस्य मध्येऽपि) वानप्रस्थाश्रमी-इव
 भव ।

अभिलाषैः रहितः (निःस्पृहः) (भूषादिना) विलासशीलः भव
 भूत्वा न भूत्वा (च) नित्यविकासवान् भव ।

च्यववुनु निरामय-खासौ आस्

आत्म-निश्चयकु विश्वासी आस् ।

वथ् हावू गथ् प्रावू आनन्द-गनौ

व्यचार करव् स्वरव् प्रनव् ॥

कूति पोश् फ़लि ब्रह्मांडच थय

ओं जोनु थिमौ तिम गैय वरे ।

ओं शिव-हरे ओं-शिव-हरे

तमि पर्ह साहय युस् ओं परे ।

तमि कर्ह सोहय युस् ओं करे

तमि खर्ह सोहय युस् ओं खरे ।

अद कस् मारन् त अद कुस् मरे

विज्ञान-रूपय ओं तस् वरे ।

कृष्णस् सुह ओं-कार मन-वाज्य खनव्

व्यचार करव् स्वरव् प्रनव् ॥ १७६० ॥ ११२ ॥

113. PRAISE OF THE SYLLABLE ŌM.

ओमय कुय् आत्म-देवय्

ओमय कुय् कृष्णजीवय् ।

ओमय खर् कुख् तमेवय्

ओमय खर् कुख् न जीवय् ॥ १७६१ ॥

ओमय कुय् विष्णु ब्रह्मा

ओमय कुय् शिव् त उमा ।

पानशीलः निरामयानन्दासुतकंसानां भव

स्वात्मज्ञप्ति-निश्चयस्य नित्यविश्वासशीलः भव ।

सन्मार्गः प्रदर्शितः गतिः (च) प्राप्ता आनन्दपूर्णसज्जनैः

(तस्मात्) सद्दिचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥

कति-नाम (असंख्यानि) पुष्पाणि प्रफुल्लानि ब्रह्माण्डरूपस्य अल्पोद्यानस्य

प्रणवः सञ्जातः यैः त-एव गताः (संगताः) वरे (पूर्णफलावाप्तिम्) ।

ओं शिवाभिन्नहरे ओं शिवाभिन्नहरे (इति प्रोच्य)

तेनैव अधीतं सर्वमेव यः ओं (इति) प्रणवशब्दं अधीष्यते ।

तेनैव कृतं सर्वमेव यः ओमिति (प्रणवोच्चारं) करिष्यति

तेन स्मृतं सर्वमेव यः ओमिति रूपं (प्रणवं) स्मरिष्यति ।

ततो-नाम कं (न कमपि) स्मरिष्यति ततो-नाम च कः (न कश्चिदपि)
स्मरिष्यति

विज्ञानरूप-एव प्रणवः तं वरीष्यते (समबुद्धिः सर्वविषया ततो जायते) ।

कृष्णाख्यं (स्य) ग्रन्थकर्तारं (तुः) सः (तं) ओंकारं मनोरूपाङ्गुलिमुद्रायां
उद्वृङ्क्ष्विष्यामः

सद्दिचारं करिष्यामः स्मरिष्यामः प्रणवम् ॥ १७६० ॥ ११२ ॥

ओंकारस्तुतिः ॥ ११३ ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते आत्मदेवः (उपासनीयः)

प्रणव-एव अस्ति-ते कृष्णाख्यावतारपरमेश्वरः ।

प्रणवमेव स्मर (नित्याभ्यासेन) असि (यतः) त्वं-पदवाच्यस्तदभिन्नो-जीवात्मा

प्रणवात्म-एव स्वरः (शब्दः) त्वं-असि न (देहाद्यभिमानवान्) जीवः ॥

१७६१ ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते विष्णुः ब्रह्मा (च)

प्रणव-एव अस्ति-ते शिवः उमाख्यशक्तिश्च च* ।

* माण्डूक्याद्युपनिषत्सु प्रसिद्धः ॥

ओमय् कासि च्च ब्रमा

ओमय् खर् कुख् न जीवय् ॥

ओमय् कुय् वीद् पुरान्

ओमय् कुय् देव् बासान् ।

कुनुय् अचर् खरिथ् ज्ञान्

ओमय् खर् कुख् न जीवय् ॥

कुनुय् अचर् खठाह् ज्ञान्

कुनुय् अचर् खठाह् मान् ।

ओमय् कासिथ् वपादय्

ओमय् खर् कुख् न जीवय् ॥

ओमय् कुय् योग् तय् ज्ञान्

ओमय् कुय् दारना दान् ।

ओमय् कुय् ज्ञान विज्ञान्

ओमय् खर् कुख् न जीवय् ॥ १७६५ ॥

वनान् ब्रह्मस् किह् अशब्द्

अशब्दय् कुय् ओमुक् शब्द् ।

इच्छा व्योग् ति प्रारब्द्

ओमय् खर् कुख् न जीवय् ॥

ओमय् कुय् सय्-च्यय्-आनन्द

ओमय् कुय् आद्य् मद्य् अन्द् ।

ओमस् जीवुय् पनुनु वन्द

ओमय् खर् कुख् न जीवय् ॥

(अभ्यस्तश्चेत्) प्रणव-एव अपाकरिष्यति तव अमं (अविद्याकृतम्)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते वेदरूपः (तत्सारात्मा) पुराणानि (च)

प्रणव-एव अस्ति-ते देवः (प्रत्यक्षं) भासमानः ।

एकमेव (तं) अक्षरं (प्रणवात्मानं) स्मृत्वा जानीहि (पुनःपुनर्जानीहि)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

एकमेव अक्षरं (प्रणवात्मकं) अनन्तरं जानीहि

एकमेव तमक्षरं अनन्तं मानयस्व ।

प्रणव-एव अपनयिष्यति-तव उपाधिं (आधिव्याध्यात्मकम्)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते योगः पुनः ज्ञानम्

प्रणव-एव अस्ति-ते धारणात्मा ध्यानं (च) ।

प्रणव-एव अस्ति (स्वात्म) ज्ञानं विज्ञानं (च)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥ १७६५ ॥

कथयन्तः ब्रह्म सन्ति अशब्दरूपम्

(तत्) अशब्दमिति अस्ति-ते प्रणवस्य शब्दं (तन्मात्रवाच्यम्) ।

(तच्च) इच्छात्मकं उद्योगात्मकं (क्रियात्मकं) च प्रारब्धात्मकं (च)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते सच्चिदानन्दात्मा

प्रणव-एव अस्ति-ते आदिरूपः मध्यरूपः अन्तरूपश्च ।

प्रणवात्मनि जीवनं स्वकीयं उपहारीकुरु

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

(ओमस् क्विच् चोर् पादय्

ओमय् खर् दिक् समादय् ।

कुनुय् अचर् कुह् प्रदान्

ओमय् खर् कुख् न जीवय् ॥

(ओमिन् कुय् सत्समागम्

ओमय् बासिय् च्य सोहम् ।

ओमय् कासिय् देह्कु ब्रम्

ओमय् खर् कुख् न जीवय् ॥

ब्रह्म-निष्ठो ओमय् कुय्

खरुन् ह्यत कुस् गमय् कुय् ।

यक्विच् छिनिय् तमय् कुय्

ओमय् खर् कुख् न जीवय् ॥ १७७० ॥

नारायण् कुय् नरन् मङ्ग

अकार् कुय् अचरन् मङ्ग ।

सतुक् खर् कुय् खरन् मङ्ग

ओमय् खर् कुख् न जीवय् ॥

(ओमिन् काकाजियन् ओमय् खर्

सुह् पानय् आत्मदेवन् वरु ।

सहज् पान् तमि सर-कर्

ओमय् खर् कुख् न जीवय् ॥

महापुरुषौ ओमय् मोनु

ललौश्वरिय ओमय् ज़ोनु ।

प्रणवस्य सन्ति-एव चत्वारः पादाः

प्रणव-एव स्वररूपः दत्त्वा समाधिमस्ति* ।

(यः) एक-एव अक्षररूपः अस्ति प्रधानम्

(तद्रूप) प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते सत्समागमरूपः

प्रणव-एव (अभ्यस्तश्चेत्) प्रकटीभविष्यति तव सोऽहमिति-मन्त्र
(तद्वाच्यस्तल्लक्ष्यस्तन्निव्याभ्यासवानात्मा वा)

प्रणव-एव अपनयिष्यति-ते देहाभिमानित्वस्य भ्रमम्

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

ब्रह्मनिष्ठानामावस्थानं प्रणव-एव अस्ति

स्मरणे (तमेव) आरभस्व-नाम को भयावसरः अस्ति-ते (तदा)

भ्रमं-प्राप्य खेदं-प्राप्य विश्रान्तिस्थानं अस्ति-ते (सः)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥ १११० ॥

(यथा तद्रूपो वा) नारायणः अस्ति नराणां मध्ये

अकारश्च अस्ति अक्षराणां मध्ये ।

सद्रूपस्य स्वरः अस्ति स्वराणां मध्ये (सः)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

भुसुण्डकाकेन (काकपदवाच्यसद्भिश्च) प्रणव-एव स्मृतः (अभ्यस्तः)

सः (ते वा) स्वयमेव स्वात्मदेवेन (ईश्वरेण) वृतः (वृता व
(साक्षात्कारदानेन

(येन) सहजः (स्वाभाविकः) स्वात्मा तेन उपलब्धः (सः)

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥

महापुरुषैः (सद्भिः) प्रणव-एव संमतः

ललादेव्या-योगीश्वर्या प्रणव-एव सुज्ञातः ।

* जीवस्य यो नित्यममाधिरस्ति स प्रणवलीनत्वेनैवेति भावः ।

दृष्ण कुय् आत्मा चोनु

ओमय् खर् कुख् न जीवय् ॥ ११३ ॥

114. PRAISE OF THE GOOD WAY

फक-डोनाह् गव् मझ् जल खरय्

वुक् सागरय्-निश क्वा सुह् दूर ॥ १७३४ ॥

फक-डूनु जल मूल चल् जरजरय्

ब्येनु ब्येनु रोज्या शमाह् त नूर ।

मौलिथ् गव् सूर्यस् सूर्य जरय्

वुक् सागरय्-निश क्वा सुह् दूर ॥ १७३५ ॥

पय् ब्रौठ् अख् लाब् दात कुह् हरय्

अरय् हिहु आस् म वन् त्रु ।

व्यचार दार लद् यूगकु गरय्

वुक् सागरय्-निश क्वा सुह् दूर ॥

चमत्कार् तुलनाव् अमरय्

चह् वन् शमाह् त बह् पाँपूर* ।

दिह् दह् थवत्तम् रुफाह् खरय्

वुक् सागरय्-निश क्वा सुह् दूर ॥

मुहनि सहलाब-सूर्य वव-सरय्

प्रत्त-कारन् वसि-प्यय सूर ।

संगीन् कर् म्योनु काकज् गरय्

वुक् सागरय्-निश क्वा सुह् दूर ॥

* अत्र दीर्घोपधीचरणं मूर्धना पूर्व्ययम् ।

हे-कृष्णाख्य अस्ति-ते आत्माजीवस्वरूपः तव

प्रणव-एव स्वरः असि० ॥ ११३ ॥

जीवस्य सत्ताद्योतनपूर्वकं सद्दिचारमार्गं प्रस्तौति ॥ ११४ ॥

बुद्बुदमात्रं (जीवरूपं) संपन्नं मध्यात् जलस्य प्रकटम्

पश्य सागरात् (ब्रह्मरूपात्) अस्ति-किं तत् दूरम् ॥ ११७४ ॥

बुद्बुदः जले (यदा) मिलितः अपगतः भीतिक्लेशः (यथा)

भिन्नः भिन्नः स्यात्यति-किं महाप्रदीपः प्रकाशः च ।

संयोगं गतः (इव) सूर्येण सह दीप्तयः

पश्य सागरात्० ॥ ११७५ ॥

पश्चात् पुरस्तात् प्रक्षिप (परोपकृति धनादिकं वितर) लाभदिकं दाता
अस्ति श्रीमहादेवः

क्रकचः इव भूयाः मा भूयाः वासीरूपः* ।

विचारात्मना दारुणा निर्मापय योगात्मकं गृहमेव

पश्य सागरात्० ॥

स्वोत्सासचमत्कारं उत्थापय (उपभोजय) (नः) हे-अमर

त्वं भव महाप्रदीपः अहं तु शलभः† ।

देहं अतिदृढं स्थापय-नाम-मे भवद्रूपं स्मरेयम्

पश्य सागरात्० ॥

मोहात्मना जलपूरेण-हेतुना भवात्मसरसि

परिपक्वकार्याणां (च) निपतिष्यति भस्म (इव) ।

(तस्मात् स्वदयया) अतिदृढं कुरु मदीयं काकलपत्रात्मकमिव गृहम्

पश्य सागरात्० ॥

* क्रकचो हि दारुभेदनकाले तच्छूर्णं पुरः पश्चात्प्रक्षिपति । वासी तु दारुचूर्णं स्वपार्श्वभाग एव नयति ॥

† यथा शलभः स्वदेहं ज्योतिषि लायति, तथाहमपि परप्रकाशरूपे त्वयि लीनो भवेयम् ॥

न्यवर् वज्रान् कुचु अन्दरय्

बन्योमत्तु कुस् जन् सन्नूर् ।

वायवनि वायत्तम् पननिय् खरय्

वुक् सागरय्-निश क्का सुह् दूर् ॥

कृष्णस् वायनाव् गंगादरय्

सोहम् हम् ह्यय् व्यचार खूर् ।

देह डूंगस्-क्यथ् तरि बव-सरय्

वुक् सागरय्-निश क्का सुह् दूर् ॥ १ ७ ८ ० ॥ १ १ ४ ॥

115. THE SAME, UNITED WITH PRAISE TO RĀMA.

राम-जुव् श्याम-रूप् हावे

परम-गथ् प्रावनावे ॥ १ ७ ८ १ ॥

योग शोग ह्यय् च्यथ् ह्यार्थ

अचि मङ्गु शान्ति-वार्थ ।

ब्रह्मानन्द-पोश् क्कावे

परम-गथ् प्रावनावे ॥

करि सत्संग बोल्-बाश्

चटि सुह् वालवाश् ।

हंस पखवय् वुफनावे

परम-गथ् प्रावनावे ॥

बक्ति-ओल् चेरनावे

शक्ति स्यूत् बसनावे ।

बहिर्भागे शब्दायन् (वस्तुतः) निःसारः अन्तरेव

संपन्नप्रायः अस्मि इव वीणाविशेषः ।

हे-शब्दसत्ताप्रदायिन् शब्दवन्तं-कुसु-नाम-मां स्वकीयेनैव शब्देन

पश्य सागरात् ॥

कृष्णाख्यं (मां) नौचालनां-विधापय हे-गङ्गाधर

सोऽहमित्यजपामन्त्रात्मना नौकादण्डेन गृहीत्वा विचारात्मकं
केनिपातम् ।

(यथा) देहात्मनि महानौकाविशेषे तरिष्यति संसारात्मसरसः

पश्य सागरात् ॥ ११८० ॥ ११४ ॥

मनोरामात्मकं रामं प्रति प्रार्थनापूर्वं स्तौति ॥ ११५ ॥

श्रीरामजीवः श्यामरूपं (सन्ध्यात्मनि तमसि वा रूपं) प्रदर्शयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति (च) ॥ ११८१ ॥

योगात्मकः शुकः गृहीत्वा चिदात्मिकां शारिकां (देवीं च)

प्रवेक्ष्यति मध्यं शान्त्यात्मिकायाः-वाटिकायाः (लघुपुष्पोद्यानस्य) ।

ब्रह्मानन्दात्मपुष्पाणि उपभोक्ष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥

करिष्यति सत्सङ्गात्मकान् पक्षिविरावान्

कृत्स्यति मोहात्मकं जालविशेषं (वागुरास्म) ।

हंसेति-मन्त्रसिद्ध्यात्महंसस्य पक्षाभ्यां उड्डापयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥

भक्तात्मककुलाय संतानयिष्यति

संविच्छृङ्गसह निवासयिष्यति ।

अमृतकि-फल् ख्यावे

परम-गथ् प्रावनावे ॥

पोशूनूल् जन् गज्जरावे

कृष्ण-गीथ् ग्यवनावे ।

नाम-स्मरन्-संस्तु यावे

परम-गथ् प्रावनावे ॥ १७८५ ॥

रूठुमंतु जन् मननावे

आत्म-तीर्थ मन् नावे ।

निश्काम-ज्ञ-दाम् च्यावे

परम-गथ् प्रावनावे ॥

दय-नाव् कति मन्दकावे

दय-गथ् नञ् हावे ।

कृष्णस् वैकुण्ठ दावे

परम-गथ् प्रावनावे ॥ ११५ ॥

116. POET EXPLAINS THE SOURCE OF HIS OWN POWER.

अमर-पानो ब्रम् संसार कुय्

आदिदेव् बननुकु ज्यथ् आदिकार् कुय् ।

हारौ रस्तुय् बव-सर तार् कुय्

सथ्-व्यच्चार सथ् व्यच्चार ॥ १७८८ ॥

आदि-अन्त-शब्दन् मज्जु ओं-कार् कुय्

जपनय् मज्जु अजपा जप् सार् कुय् ।

अमृतात्म (मोक्ष)-फलानि खादयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥

जीवंजीवपक्षिणं इव संभोत्स्यति

कृष्णति-(कृष्णकीर्ति-)गीतिं गापयिष्यति ।

स्वनामसंस्मरणे-युक्तं (मां) स्थापयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥ १७८५ ॥

अवमानितं इव सान्त्वयिष्यति

आत्मात्मतीर्थं मनः संस्थापयिष्यति ।

निष्कामसत्कर्मात्मजलपानं प्रापयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥

ईश्वर-नामधेयं कृ (कुत्रापि न) हृपयिष्यति

स्वैश्वर्यगतिं प्रत्यक्षां प्रदर्शयिष्यति ।

कृष्णाख्यस्य (मम) वैकुण्ठगतिं दापयिष्यति

परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥ ११५ ॥

स्वात्मानमुपलक्ष्य स्वसामर्थ्यकथनपुरःसरमुपदिशति ॥ ११६ ॥

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

देवानामाद्यः भवितुं तवैव अधिकारः (सामर्थ्यं) अस्ति ।

द्रव्यं विनैव संसारसरसः तरणोपायः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥ १७८८ ॥

आदावन्ते-(च)-शब्दानां मध्ये ओंकारः (प्रणवः) अस्ति

जपानां (च) मध्ये अजपामन्त्रस्य जपः सारभूतः अस्ति ।

द्यान मङ्ग आत्मकु द्यान् शूबिदार् कुय्

दारनाय-दार् दारनाय दार् ।

अमर-पानो ब्रम् संसार कुय्

सथ्-व्यच्चार सथ् व्यच्चार ॥

ब्रूँठि यिथ् प्रारब्दकु व्यवहार कुय्

पथ् ब्रूँठि नेरनस् फेरनस् वार् कुय् ।

बाँधि बन्द बब् त माँजू कुस् च्य दरकार कुय्

च्यथ् कर् चार् च्यथ् कर् चार् ।

अमर-पानो ब्रम् संसार कुय्

सथ्-व्यच्चार सथ् व्यच्चार ॥ १७६० ॥

परादौन् मुख-बज् लवकच्चार कुय्

यावनस् मङ्ग कामुकु अन्दकार कुय् ।

मुज्जरस् न-ह्यकुन् संकल्प-बार कुय्

कर् प्ररश-कार् कर् प्ररश-कार् ।

अमर-पानो ब्रम् संसार कुय्

सथ्-व्यच्चार सथ् व्यच्चार ॥

ग्वड अवनय् बोजुन् दरकार कुय्

तव पत अद मननुकु आदिकार् कुय् ।

निदिद्यासन् जेन् तोर तयार् कुय्

साचात्कार् साचात्कार् ।

अमर-पानो ब्रम् संसार कुय्

सथ्-व्यच्चार सथ् व्यच्चार ॥

ध्यानस्य मध्ये स्वात्मनः ध्यानं शोभमानं अस्ति

(तं) धारणायुक्तं धारणया धारय ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

पुरः आगत्य प्रारब्धस्य व्यवहारः अस्ति

पश्चात् पुरः निर्गन्तुं परिवर्तितुं सुकरत्वं अस्ति ।

आतरः बन्धवः पिता माता च को-नाम तव साद्यकृत् अस्ति

चित्तं (अन्तःकरणानि च) कदा मित्राणि चैतन्यं कुरु मित्रम् ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥ १७६० ॥

पराधीनमेव मूर्खबुद्धिदं कौमारं अस्ति

यौवनस्य मध्ये कामस्य अन्धकारः अस्ति ।

वृद्धावस्थायां असामर्थ्यं संकल्पभारश्च अस्ति

कदा-नाम (कदापि न उक्तावस्थासु) पौरुषमस्ति कुरु पुरुषत्वं
(पौरुषं) (उद्योगेन स्वीकुरु) ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

प्रथमतः कथाश्रवणस्य श्रवणं योग्यं अस्ति

ततः पश्चात् च मननस्य अधिकारः अस्ति ।

निदिध्यासनं जय तत्स्थानात् सज्जः अस्ति

(परमेश्वरः) साक्षात्कारः प्रत्यक्षम् ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

मुह-स्यन्दि सुमि-कनि इन्द्रिय-द्वार् क्विप्

यिम् पार् गैय् तिम् दह् चैतार् क्विप् ।

दह् शमराव् दह् खदूमयगार् क्विप्

कर् दशहार् कर् दशहार् ।

अमर-पानो ब्रम् संसार कुय्

सथ्-व्यचार सथ् व्यचार ॥

पानस् नालि कुननुकु यक्तियार् कुय्

अथि आमत्तु वक्ति-हन्दु स्वक्तहार् कुय् ।

कुस् मनाह् कुय् करान् कसन्दु आंकार कुय्

कुख् च्ह स्वक्तार् कुख् च्ह स्वक्तार् ।

अमर-पानो ब्रम् संसार कुय्

सथ्-व्यचार सथ् व्यचार ॥

हार्-वर् लारिय् न सूत्य् अय् च्य खार् व्यय्

आसू वहारविथ् नफ्चञ्ज खार् व्यय् ।

प्रारब्द-फल बूगिथ् पत लार् व्यय्

यट-अन्वार् यट अन् वार् ।

अमर-पानो ब्रम् संसार कुय्

सथ्-व्यचार सथ् व्यचार ॥ १७८५ ॥

कमिस् कासवार् कुय् त कुस् बेकार कुय्

नाहक देह-दृष्टि-हन्दु अन्दकार कुय् ।

मन् जेन् वौदचि ज्यवि यकरार् कुय्

साह्यव्कार साह्यव् कार् ।

मोहात्मसिन्धुनद्याः सेतुभूतानि इन्द्रियद्वाराणि सन्ति

ये (तु) तत्पारं गताः ते दश अवताराः (इव) सन्ति ।

(तानौन्द्रियाणि) दश शमय दश (दिक्पालाः) सेवकाः सन्ति

कुरु दशेन्द्रियविषयावृत्तिमेव कुरु दशहरयोगसंगतिम् ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

स्वस्य गलावलम्बे पातनाय स्वातन्त्र्यं अस्ति

हस्ते समागतः भक्तिरूप-मुक्ताहारः अस्ति ।

(तत्र) को-नाम निरोधं अस्ति कुर्वन् कस्य-नाम अङ्गीकारः अस्ति

असि त्वं स्वतन्त्रः असि त्वं मुख्यतारकः ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

काकिणीमितं उपयोगि-भवेत्-तव न संगतं हि तव खारीकं (महा-
भारः) अस्ति

मुखं उद्घाटय (प्रसार्य) कुक्षिरूपा खार-नाम्नी (पेषणयन्त्रस्योपरि
या स्थाप्यते) अस्ति-ते ।

प्रारब्ध-फलं भुक्त्वा पश्चादेव अपयानावस्था अस्ति

जलयन्त्रस्यपेषणीयन्त्रस्थानानुवारः (इव) पेषणीयन्त्रात्मदेहं
समानय सत्फलावस्थाम् ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥ १७९५ ॥

कस्य-नाम कार्यव्यवहारः अस्ति कः च अकार्यः अस्ति

निरर्थमेव देहात्मबुद्धिरूपं ग्रान्ध्यं अस्ति ।

मनः जय वेदस्य जिह्वया(वाचा) स्वीकारः अस्ति

स्वतन्त्राधिकारः (इति) (मनोजयी) ईश्वर-एव कार्यरूपोऽप्यस्ति ।

अमर-पानो ब्रम् संसारं कुय्

सथ्-व्यचारं सथ् व्यचारं ॥

तौत्र-वैराग्यं खास सब्जारं कुय्

शिव-शिव बोलुनु पान आब्-गारं कुय् ।

व्यहख्य राग-रस्तु बुकनस् वारं कुय्

ग्रान्थं गालमारं ग्रान्थं गाल मारं ।

अमर-पानो ब्रम् संसारं कुय्

सथ्-व्यचारं सथ् व्यचारं ॥

शक्तिपातकि ग्रहहृक् सुवदारं कुय्

दर्मं अर्थं कामं मोक्षं दिनु यक्तियारं कुय् ।

इथुय् सरकारं कुय् इथुय् सरकारं कुय्

कर् चह् दरबारं कर् चह् दरबारं ।

अमर-पानो ब्रम् संसारं कुय्

सथ्-व्यचारं सथ् व्यचारं ॥

कृष्ण नाव् प्योमतु दुनियाह्-दारं कुय्

लूकन्-हन्दु हिह् च्य-ति व्यवहारं कुय् ।

दिववुनु पानय् त्रिवुवन-सारं कुय्

सर्व आदिकारं सर्व-आदिकारं ।

अमर-पानो ब्रम् संसारं कुय्

सथ्-व्यचारं सथ् व्यचारं ॥ ११६ ॥

हे-अमरात्मस्वात्मन् अममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

तौत्रवैराग्यात्मकं शोभनं हरितृणास्तरणं अस्ति

शिव-शिवेति भाषमाणः स्वयं जलप्रपातविशेषः अस्ति ।

निवेशं-करिष्यसि-चेत् रागरहितः दर्शनस्य सौष्ठवं अस्ति

शान्त्यात्मकं शालमाराख्योद्यानं शान्तिमेव हे-मृगधूर्त मारय (जय) ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् अममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

अनुग्रहपदात्मकस्य पुरस्य अधिकारी अस्ति

(तस्य) धर्मः अर्थः कामः मोक्षः दातुं सामर्थ्यं अस्ति ।

ईदृशं प्रधानकार्यं अस्ति ईदृशः राजा अस्ति

कुरु त्वं उपासनामेव कुरु त्वं राजसभास्थितिम् ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् अममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥

(स्वात्मानं प्रति ग्रन्थकृदुक्तिः) कृष्णेति नाम आपतितं कुटुम्ब-भरणं
अस्ति-ते

लोकानां सदृशं तवापि व्यवहारः अस्ति ।

दाता स्वयमेव त्रिभुवनसारभूतः (शिवः परमेश्वरः) अस्ति

सर्वं सामर्थ्यं सर्वाधिकारम् ।

हे-अमरात्मन् स्वात्मन् अममात्रं संसारः अस्ति

सद्वस्तुविचारं सत्यं विचारय ॥ ११६ ॥

117. EXHORTATION AS TO THE UNREALITY OF THE WORLD.

सर कर् संसार नदरुय् द्राव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥ १८०० ॥

बन्द् कर् लूब-संकलुक् वाव्

पानय् पकि प्रारब्ध् चू नाव् ।

कर् पूर्व-कर्मक्यन् पंबछन् क्राव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

संसारस्-मञ्जु रोज् निर्मल्

बुक्त् खलवथरस् लारि मा जल् ।

पाजिस्-मञ्जु आसिथ् चाव-चाव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

मायाय-मञ्जु निर्माथा रोज्

खर रोज् वैराग-राग-खर् बोज् ।

सत्संगक्यन् वंगनय् कन् थाव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

मायाय-हिलि खोक् पत छस् खोज्

समदृष्टि कटवार्थ पकनाव् तीज् ।

दर्म-व्यद्योग कर्म-खोरि वायनाव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

सोहम् हम वाय् मोहनि-ग्राठि

काज् नाव् पकनाव् खलि वति-पाठि ।

पुनरपि सांसारिकावस्थाप्रदर्शनपूर्वकमुपदिशति ॥ ११७ ॥

परीक्षाविषयः कृतः संसारः निःसारः (भृणालमेव) निर्गतः (ज्ञातः)

(तस्मात्) चलितो-भव मा चेतनातः (विमर्शात्) चैतन्य-
(स्मरण)रूपाणि पद्मपुष्पाणि उपभुङ्क्ते ॥ १८०० ॥

निरुद्धं कुरु लोभविषयसंकल्पात्मकं वायुम्

स्वयमेव संचरिष्यति प्रारब्धभोगरूपा नौका ।

कुरु पूर्वकर्मानुरूपाणां पद्मबीजानां उपभोगम्

चलितो-भव मा चेतनातः ० ॥

संसारस्य-मध्यवर्त्यपि तिष्ठ निर्लेपः

पश्य-नाम पद्मपत्रस्य संगंस्यते मा-नाम जलम् ।

जलस्यैव-मध्ये भूत्वा परिपूर्णजलः

चलितो-भव मा चेतनातः ॥

मायायां-मध्ये-वर्तमानो-ऽपि गतमायः तिष्ठ

समाहितः तिष्ठ वैराग्यरागयुक्तस्वरं शृणु ।

सत्सङ्गसंबन्धिषु कृन्दः (वृत्त) विशेषेषु कर्णैर्निधेहि

चलितो-भव मा चेतनातः ० ॥

मायारूपाया-जलनील्यः भीतो-भव अनुवर्तमाना अस्ति-यस्याः स्निग्ध-
मलकलुषता

समदृष्टिरूपं लघुनौविशेषं चालय त्वरितम् ।

धर्मात्मनोद्योगेन सत्कर्मारित्रे प्रवाहय

चलितो-भव मा चेतनातः ० ॥

सोऽहमित्यभ्यासात्मना दण्डेन संचालय मोहात्मसेकतिलद्वीपमार्गेण

जमिरूपां नौकां प्रवाहय ऋजुना मार्गप्रकारेण ।

सहस्र-दल डल पद्मासन् प्राव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् काव् ॥ १८०५ ॥

अन्द्रि वैर-क्कृ रोज् नरकि-पाठि

सह-वस्तुय् पख् सज्जन गाठि ।

लाव् प्राव् प्यत्थ-हिहु कूचरय् म हाव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् काव् ॥

पर्द-तलि क्रिय् कर् बुक् क्यवि जूजि

अन्द्रि प्राव् गोर् जन् ज्ञान्चू गूजि ।

न्यव्रि देह-अदकार् केडु फुटराव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् काव् ॥

अत-गत कुकिलि-पोटु जन् यज् म येर्

जुवरकि-पाठि कसंग-मज्जवाग नेर् ।

म्वक्त्त कुय् सज्जन-बाज्जक्त्त बाव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् काव् ॥

मन-क्यनव्वु दय-लोल लाव् वर

मेलिय् सद्मवर सोदागर् ।

बाव-वाव होश-बुमिपोश् फलनाव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् काव् ॥

संसार-बोर् ल्वच्चाव् चाव् फ्रख्

गिलि-हन्दि-पाठि डल-जल-प्यठि पख् ।

राज्जहंस-पानस् अज्जु म गज्जराव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् काव् ॥ १८१० ॥

सहस्रपत्रपद्मस्थानरूपे सरःस्थाने (ब्रह्मरन्ध्रे) पद्मासनं प्राप्नुहि

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८०५ ॥

अन्तःकरणेन निर्वैरः (सर्वभूतेषु) तिष्ठ नडवत् (अन्तःशून्यः बहिर्दृढः)

स्नेहपूर्णः गच्छ सज्जनात्मना क्षेत्रस्थानेन ।

(ततः) उपलब्धिं प्राप्नुहि असारतृणविशेषसदृशं स्वरिक्तत्वं मा प्रदर्शय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

पटलाधस्तात् क्रियां (नेत्रनिर्निमेषाभ्यासेन संचयं) कुरु पश्य तृण-
मूलकस्यैव आस्तरणपटलम्

अन्तः प्राप्नुहि शृङ्गाटफलं इव ज्ञानात्मकं फलसारम् ।

बहिः देहाश्वकारात्मकं कण्टकजालं भञ्जय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

जन्मस्वागमागमेन तृणतन्तुविशेषं इव वितानं मा वितनु

जलफलविशेषवत् निन्द्यसङ्गमध्यभागात् निर्गच्छ ।

मुक्ताफलस्यैव अस्ति-ते सज्जनात्मपण्यवीथेः मूल्यादरः

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

मनसा-नीलोत्पलफलवत् ईश्वरप्रप्तात्मकं लाभं वृणु

संमिलिष्यति-तव सद्गुणात्मा व्यवहारकः ।

भक्तागमावापुना चैतन्यात्मनीलोत्पलं विकाशय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

संसारभारं लघ्वीकुरु परित्यज भीतिश्वासम्

पक्षिविशेषवत् सरोजलपृष्ठात् प्रचर ।

राजहंसात्मस्वात्मानं पक्षिविशेषं मा कलय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८१० ॥

श्रद्-वासनाय शम् रटनय् कम्

शम् दम् बुक् चाव् दिह् म किसि दम् ।

यदि होशकि गोश पान् बुफनाव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

जबिकुकि-सन्दि-पाठि थद् म तुल् फूदि

बूद् रोज् सूद् कुय् आत्म-बूदि ।

पोशनूल-सन्दि-पाठि कृष्ण-गौथ् गाव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

जगतच ताप-हच्य बुडह्-निश चल्

साय कर् सज्जन कुलिसय् तल् ।

जल् च्य् फल् ख्य् लाग् डल्काव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

ग्वर-शब्द कुकिलु जन् बोल् शंभू

कर् म ककर-सन्दि-पाठि ककरूक् ।

अंग-दूश संग-दूश देह् म रावराव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

वासनाय-गाद्य लूव व्वठ् मो दाव्

मनचूय् तश्चा कन-किनि चाव् ।

व्वज्-ब्रग् संतोश-ताज् दिथ् थाव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥ १८१५ ॥

जीव-दयाय-हन्दु कर् व्यवहार

अविद्याय हारवच्य बीद-न्याय् हार ।

शुद्धवासनया शान्तो-भव ग्रहीष्यन्ति-(न)-त्वां के-नाम (कामक्रोधादयः)

शमेन दमेन आकाशगतिं त्यज (कुरु) देहि मा जलपत्तिवत्
निमज्जोन्मज्जनानि ।

प्रोच्चेन चैतन्यात्मना प्रकाशदर्शनस्थानेन स्वात्मानं उद्गापय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

पत्तिविशेषवत् उच्चेः मा उत्थापय शिरःपत्तिविस्तारम्

सुबोधः तिष्ठ फलं अस्ति-तव आत्मबोधेन ।

जीवंजीवपत्तिविशेषवत् कृष्णस्य-गौतिं गायस्व

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

जगद्रूपायाः आतपतमायाः मरुभूमेः दूरे-भव

क्वायाविश्रान्तिं कुरु सज्जनात्मनः क्वायावृत्तस्य अधः ।

जलं पीत्वा फलं मुक्त्वा अनुकुरु मूढप्रायजनम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

गुरुक्तानुसारेण कोकिलः इव भाषमाणो-भव हे-शम्भो-इति

कुरु मा कुक्कुटपत्तिवत् शब्दविशेष-निरर्थम् ।

अङ्गानां-दोषेण कुसङ्गदोषेण (च) देहं मा विनष्टं-कुरु

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

वासनात्मकं-मीनं लोभेन प्रोढुयन् मा दापय

मनःस्थां तृष्णां कर्णाभ्यां परित्यज ।

बुद्ध्यात्मकं-वक्त्रं संतोषात्ममुकुटं दत्त्वा निधेहि

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८१५ ॥

सर्वभूतदयात्मकं कुरु व्यवहारम्

अविद्यात्मकस्य पत्तिविशेषस्यैव परस्परभेदन्यायं अपाकुरु

अविनाश-नीलक्राश वाश करनाव्

डल् म होश च्यत्तकिय पंपोश् काव् ॥

व्वदरकि लूबकि कम् तय् मक्

शम्रिय् संतोशच ग्वफि अक् ।

कामनाय सौमिज् बारव् म दाव्

डल् म होश च्यत्तकिय पंपोश् काव् ॥

रजि कुय् सर्प-त्रम् न-जि कुय् नाग्

पजि पजि वुक्त्त कुख् चिदाकाग् ।

दजिथ् रजि-हिव् बन् त्यजिथ् नेटि-बाव्

डल् म होश च्यत्तकिय पंपोश् काव् ॥

वीर कुवीर् कुख् किय् न दन द्यार्

समयकि खख दख वीरुथ् म हार् ।

वीर् च्याज् दैर-बोज्-निश वीर्य-माव्

डल् म होश च्यत्तकिय पंपोश् काव् ॥

खप्रकाश व्वज् स्वन-लौकि वथराव्

व्यचार नेचौ नजराह् चाव् ।

रंग-रंग बेरंग् वुक्त्त किय् द्राव्

डल् म होश च्यत्तकिय पंपोश् काव् ॥ १८२० ॥

शान्ति-शालमारु कुय् शिव-अनुयह्

अन्दरिमि त्याग न्यब्रिमि राग ब्यह् ।

संन्यास-वृच् अतलास् पैराव्

डल् म होश च्यत्तकिय पंपोश् काव् ॥

अविनाशरूपस्य-पत्तिविशेषस्य भाषणानि कारय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

उदरनिमित्तस्य लोभस्य (रूपान्) कूर्मान् पुनः मत्स्यान्

शमित्वा संतोषात्मिकायां गुहायां प्रविश ।

कामनात्मिकां सिंहैर् आक्रोशनानि मा दापय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

रज्ज्वामिव अस्ति-तव सर्पभ्रमः नापि (वस्तुतः) अस्ति-ते नाशः

सत्येन सत्येन पश्य-नाम असि चिदाकाशस्वरूपः ।

दग्ध्वा रज्जुसदृशः भव त्यक्त्वा घटभावम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

हे-वीर कुवेरः (इव) असि, सन्ति-ते नहि धनानि द्रव्याणि

समयानुसृतं सुखेन दुःखेन शौर्यं मा त्यज ।

वीराः त्वदीयात् धैर्यात्मच्छायावृत्तात् अल्पवेतसवृत्तलतात्मानः

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

स्वप्रकाशरूपायां बुद्ध्यावैव डल-सरोमध्यगतविशिष्टभूमौ आसृष्टु

विचारात्मभ्यां नेत्राभ्यां दूरदृष्टिं प्रतिप ।

नानारूपेण नीरूपः (सन् परमात्मा) पश्य-नाम कीदृशः निर्गतो-ऽस्ति
(विकासमागतः)

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८२० ॥

शान्त्यात्मोद्यानविशेषे अस्ति-ते शिवानुग्रह-एव (कारणम्)

अन्तर्गतेन त्यागेन बहिर्गतेन रागेण आस्त्व ।

संन्यासवृत्तात्मकं कौशेयवासोविशेषं आच्छादय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

राज-क्षेपि नगर-मङ्ग आस् वन्वास्
 निष्काम् रोज् त्रिय आसिथ् दास् ।
 जनख-राज राजसिय मङ्ग याद् पाव्
 डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् काव् ॥
 शक्तिपात-निशात शिव-मंडल् प्राव्
 कावुन् बख्च ख्ख्च श्ख्च-हन्दु डल् ।
 आत्मस् परमानन्द-मस् च्याव्
 डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् काव् ॥
 निष्कल-रूपकुय् ज्वलावाह् ख्यह्
 निर्मायाय-हङ्ग च्याह्याह् च्यह् ।
 मोह-वति थकनुक् रोजिय् न ताव्
 डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् काव् ॥
 च्यत् तकिय् दिथ् प्पठ् सथ्-फर्गस्
 ब्बज्ज-बार्या आत्मा-प्परगस् ।
 योग-बालादर्थ् प्पठ् लरि साव्
 डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् काव् ॥ १८२५ ॥
 विवौक-वय्-सर मङ्ग कर् आन्
 अद्वैत पाज्जि नाव् मन् तय् ग्रान् ।
 तुर्या-बाग योग-निद्रा चाव्
 डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् काव् ॥
 हंसनाद-खर कर् ग्राह् त्वलि त्वलि
 मांडक-शब्द मिज्ज-खंडख् बूलि ।

हे-राजभूत-ऋषिरूप नगरमध्ये-ऽपि भव वनवासीव

निष्काम-एव तिष्ठ स्त्रियाः भूत्वा दासः ।

जनकराजविशेषं राज्याधिकारस्य मध्ये स्मृतौ समानय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

शक्तिपात(अनुग्रह)रूपोद्याने शिवमण्डलं (सायुज्यम्) प्राप्नुहि

उपमुह्य-तत् भक्तिरूपं युक्तिरूपं ऐश्वर्यरूपं डलसरः ।

आत्मानं परमानन्दस्वरूपमुधां पायय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

निष्कलरूपसारूप्यात्मकं भोज्यविशेषं खादस्व

निर्मायत्वरूपं चव्यौषधिपानं पिव ।

मोहात्ममार्गस्य गमनश्रमस्य अवशिष्टो-भवेत् न संतापः

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

चिदात्मकं उपधानं दत्त्वा पृष्ठे सत्यात्मशय्यायाः

बुद्ध्यात्मभार्या आत्मरूपपुरुषाय ।

योगात्महर्म्यस्य पृष्ठे पार्श्वतः स्वापय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८२५ ॥

विवेकात्मसरोविशेषस्य मध्ये कुरु स्नानम्

अद्वैतबोधात्मना पानीयेन स्नापय मनः पुनः प्राणान् ।

तुरीयावस्थोद्याने योगनिद्रां कुरु

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

हंसेति-नादस्वरेण (हंसपक्षिशब्देन वा) कुरु श्वासं उन्माय उन्माय

प्राणशब्देन (मण्डूकः प्राणश्चोच्यते) मण्डूकसंबन्धि भाषणम् ।

पवनस् त गगनस् सूत्य मिलनाव्

डल् म होश चत्तकिय् पंपोश् काव् ॥

अन् कल्ल् बूगनि गट जन् फेर

कर्म-फल-कल-तल ओटु-हिवु नेर् ।

यख् दिथि लख्-चख् चाज् अख् पाव्

डल् म होश चत्तकिय् पंपोश् काव् ॥

स्यजरकि खिथि पख् सतसय् सूत्य

अज् ताज् वत-गथ् आय् गैथ् कूति ।

त्याग-खोरन् लाग् वैराग-खाव्

डल् म होश चत्तकिय् पंपोश् काव् ॥

बव-सर सैरकु कड् अमान्

मोह-गत्-कदलस् नौरिथ् ज्ञान् ।

कर्म-स्यज् ब्वज्-नाव् स्यज् पकनाव्

डल् म होश चत्तकिय् पंपोश् काव् ॥ १८३० ॥

यख्-ज्याह् मिलविथ् पानुवय् त्वथ्

देह-अग्र-बोटाह् सूत्य आख् ह्यथ् ।

राज् नेर् सैरस् कुस् कुय् वाव्

डल् म होश चत्तकिय् पंपोश् काव् ॥

पर्जनविथ् अमर-पान् आस्

ख्यथ् चय् ह्यथ् दिथ् बाग्यवान् आस् ।

सूत्य-वाज्यन्-हज् यविज्जि न गाव्

डल् म होश चत्तकिय् पंपोश् काव् ॥

प्राणवायुना हृदाकाशेन च सह संयोजय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

अन्नानि जलानि भोक्तुं पेषणी इव वर्तस्व

कर्मफलात्मकलयन्त्रात् पिष्टु-सदृशः निर्गच्छ (भव) ।

परिपाकं दास्यति लक्षसंख्यद्रोणमानं त्वदीयं एकं पादसेटम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

आर्जवेन सेतुना चरस्व सत्येनैव सह

अद्य यावत् पान्याः आगताः गताः कियन्तः (असंख्याः) ।

त्यागात्मपादयोः संयोजय वैराग्यात्मपादुकाम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

भवसरसः संचारस्य उपभुङ्क्ष्व ईप्सितम्

मोहात्ममहाप्रवाहसेतुविशेषात् निर्गमनं जानीहि ।

कर्मसिद्धिग बुद्ध्यात्मनौकां ऋज्वीं गमय

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८३० ॥

युगपत् संयोज्य पञ्चैव तत्त्वानि (पृथ्व्यग्नेजोवाय्वाकाशानि)

देहात्माग्निपयन्त्रोपेतनौकां सह आगतस्त्वं गृहीत्वा ।

राजेव निर्गच्छ संचाराय कः अस्ति-ते मरुत् (नैःस्वं वा)

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

उपलक्ष्य अमरात्मस्वात्मानं आस्व

मुक्ता पीत्वा गृहीत्वा दत्त्वा भाग्यशालीं भव ।

सहचारिवर्गस्य-संबन्धिनीं निधेहि न उपालम्भम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

राजयोग-अव्यास मन-डूंग रठ्

हठ-कर्म इन्द्रिय-वगव्यन् म चठ् ।

फटनकि खोफ गाल् वासनाय वाव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् काव् ॥

दोर्य-फिरि स्वकलख् बुक् वाव-माल्

बाल-पान आलविथ् बाल् रठ् बाल् ।

पूस् पख् दूस् कुय् नख-पूस् चाव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् काव् ॥

मन् जेन् खख् प्राव् स्यद् गक्कि योग्

इन्द्रिय् खुल चाव् बूगन् बूग् ।

निर्मल् आस् कास् देह-ब्रम-बाव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् काव् ॥ १ ८ ३ ५ ॥

साद-प्रक्कचू शाहजाद गरि नेर्

राद-राद सैराह् करिथ् पथ् फेर् ।

सूत्य् आख् ह्यथ् यिह् ख्यथ् तिह् आनन्द प्राव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् काव् ॥

पक्कि-वक्कि सूत्य् प्राव् ज्ञान-गूरि-बाव्

च्यथ्-चडि मझ् आत्म-दद् पर्जनाव् ।

न्यनय खर् ख्याव् चाव् वीद-गाव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् काव् ॥

कर्म-क्य दान-दानि दर्म-दद् मन्द्

ओशद् नेरि तथ् यशोदानन्द् ।

राजयोगस्याभ्यासेन मनोनौकां शृङ्खलीष्व

हठयोगकर्मणा इन्द्रियात्म-कटान् मा किन्दु ।

निमज्जनस्य भगेन नाशय वासनात्मकं वायुम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

नदीभ्रममार्गसंचारात् मोक्ष्यसि निरौक्षस्व वायुगतिम्

बाल्यावस्थया परिवर्त्य कूलं-प्रति ब्रधान बालां (वासनां) ।

पूर्णतया गच्छ दूरं अस्ति शनैः प्रक्रान्तिं त्यज (कुरु)

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

मनः जयस्व सुखं प्राप्नुहि सिद्धः गमिष्यति (भविष्यति) योगः

इन्द्रियाणि स्वतन्त्राणि (उन्मुक्तानि) कुरु भोगान् भुङ्क्ष्व ।

निर्मलः भव अपनय देहभ्रान्तिभावम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८३५ ॥

साधु-प्रकृत्या राजपुत्र (इव) गृहात् निर्गच्छ

तृणपूर्णाधिःशून्यजलक्षेत्रेषु संचारं कृत्वा पश्चात् वर्तस्व ।

(प्रारब्धं) सह आगतस्त्वं गृहीत्वा यत् भुङ्क्ता तत् आनन्दं प्राप्नुहि

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

अतिथिभूतवत्सकेन सहैव प्राप्नुहि ज्ञानात्मगोपालभावम्

चिदात्मदोहनपात्राः मध्ये आत्मरूपदुग्धं उपलक्षस्व ।

निर्णयात्मकं जलतृणविशेषं भोजय दुग्धि वेदात्मगाम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

सत्कर्मात्ममन्यन्यां ध्यानात्ममन्यानेन धर्मात्मदुग्धं मथ

औषधं निर्गमिष्यति तस्मात् यशोदानन्दनात्मा (श्रीकृष्णंति
स्वरूपसाक्षात्कारात्मकम्) ।

तस् कुह् बूग् बूगिथ् ब्रह्मचारि नाव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् क्वाव् ॥

इक्कि प्रक्कच् मोच-दायस् नाम्

व्यवहारस् मज्ज रुद्ध् निष्काम् ।

ल्यंवि मज्ज यियु सुह् पंपोशाह् द्राव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् क्वाव् ॥

मोह-स्यन्दि तारिय् कहनावतार्

कृष्ण बटु खारिय् गंगादार् ।

वव-सर आवलन केशव नाव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् क्वाव् ॥ १८४० ॥ ११७ ॥

118. THE POET DESCRIBES HIS OWN CONDITION.

योग-बल सहस्र-दल डल दितु म्य दम् हरे

च्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥ १८४१ ॥

निष्कल शशि-कलि वुज्जु म्य जंजम् हरे

च्यत्त नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥

बाल-पान आम् च्योनु खयम् प्रयम् हरे

पानि-पान सह-र्यहि व्यथु म्य ज्यंज्यम् हरे ।

तिथु गोम् प्रयम् च्योनु पथ् ह्ययि यम् हरे

च्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥

तेलि सुय् खरूपस् यस् चलि ब्रम् हरे

न-त क्वा चेलि-कर्म तौज-शालि शम् हरे ।

तस्य-हि अस्ति भोगान् भुक्त्वा ब्रह्मचारीति नाम (अभिख्या)

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

ईदृश्या प्रकृत्या (स्वभावेन) मोक्षदायक (इति) नामधेयं

व्यवहारस्य मध्ये-ऽपि स्थितः निष्कामः ।

कर्दमराशेः मध्यात् यथा सः पद्मपुष्पमिव निर्गतः

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥

मोहात्मसिन्धुनद्याः तारयिष्यति-त्वां स दयावतारः

(रे) कृष्णाख्य तटं (सः) उद्धरिष्यति-त्वां गङ्गाधरैकस्वरूपः ।

भवात्मसरसः आवर्तात् केशवेति तन्नामधेयम्

चलितो-भव मा चेतनातः० ॥ १८४० ॥ ११७ ॥

स्वावस्थां निरूपयति ॥ ११८ ॥

योगबलेन सहस्रदलपद्मयुते सरसि (ब्रह्मरन्ध्रे) दत्तं मया निमज्जनं हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो मया अग्रभागः (यत्र) सोऽहमिति नौकादण्डः
हे-हरे ॥ १८४१ ॥

निष्कलरूपया शशिकलया (तदवास्या) उद्धृतं मम अतिगैत्यं (शुद्धसत्त्वं च)
हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

(यतः) बाल्यावस्थायामेव समागतं-मे त्वदीयं स्वभावतः प्रेम हे-हरे

स्वयमात्मनैव स्नेहरुपाया-ज्वालायाः उद्धृतं मम अत्यन्तोच्चाऽर्चिस्त्वं
हे-हरे ।

तथा समागतं-मे प्रेम तव (यथा) निवृत्तिं गृहीष्यति यमः हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

प्रकाशं-करिष्यति स-एव स्वस्वरूपं यस्य अपयास्यति भ्रमः हे-हरे

अन्यथा अस्ति-किं त्रिविधं (पुण्यपापमिश्र) कर्मणा तेजःस्वभावस्य शमः
हे-हरे ।

मेलि मस् चनु कस् गेलि आलम् हरे
 च्यत्त नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
 दोरुम् द्यान् ह्यस खोरुम् दम् हरे
 तोरुम् पान् व्वचोरुम् ओं हरे ।
 चोरुम् त तोरुम् म्वक्तस् चम् हरे
 च्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥ १८४५ ॥
 आश्वर्य-थानस् किह् आश्वर्य थम् हरे
 आश्वर्य वसवुनु कुस् निरालम् हरे ।
 आश्वर्य ज्ञानान् किस् व्वत्तम् हरे
 च्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
 कक-रस्तु शेख् कुय् करान् ओं-ओं हरे
 ठिज्ज-रक्ख गंठाथ खर् किह् कम्-कम् हरे ।
 जेर्य-रस्तु बोज् अजपा जौर-वम् हरे
 च्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
 सांख्य-योग् सोन्ध् आम् ह्यथ्-समागम् हरे
 हरश्-रस बासुन् द्राम् च्लु म्य गम् हरे ।
 होश्-पोश्-थर्ध् प्योम् शान्ति-शब्बम् हरे
 च्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
 सकाम-कर्म-बारिच् तुल् म्य कम् हरे
 निश्काम-कोच चावनाव् रतु कदम् हरे ।
 निर्वासन आसन कड तम् हरे
 च्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥

मिलिष्यति आसवः पातुं कस्य (यस्य) उपहसिष्यति जगत् हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

धृतं-मया ध्यानं समाधानेन आरोपितो-मया प्राणवायुः (आसी वा) हे-हरे

उत्तारितो-मे स्वात्मा उच्चारितो-मया प्रणवः हे-हरे ।

(आदौ) विचितो-मया पुनः तारितं-मया (विहितं-मया) मुक्तासमूहस्य किद्रं
हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥ १८४५ ॥

आश्चर्यकारिस्थानस्य (शरीररूपस्य) सन्ति आश्चर्यदाः (इन्द्रियरूपाः) स्तम्भाः
हे-हरे

(तत्र) आश्चर्येण वास्तव्यः अस्ति-तस्य निराश्रयरूपः हे-हरे ।

आश्चर्यरूपं जानन्तः सन्ति-तस्य उत्तमपुरुषाः हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

(यत्र) आध्मानं विनैव शङ्खः अस्ति कुर्वन् ओम्-ओमित्युच्चारं हे-हरे

(तत्रैव) आहतिरहितायाः घण्टायाः स्वराः सन्ति अनन्ताः (अलौ-
किकाः) हे-हरे ।

(तत्रैव) आहननं विनैव शृणु अजपात्मकं वाद्यविशेषशब्दं हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

साङ्ख्ययोगात्मा वसन्तकालः समागतो-मम हितं (गृहीत्वा वा)-समागमं हे-हरे

हर्षात्परसेन अङ्कुरः निर्गतो-मे अपगतं (च) मम (संसृत्यात्म) भयं
हे-हरे ।

सञ्चेतनारूप-पुष्पलतायाः आपतितो-मे शान्त्यात्मचन्द्रमण्डलोद्भूतसुधारससेकः
हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

कृतसकामकर्मरूपभारस्य उत्थापय मम अङ्कसंग्रहं हे-हरे

निष्कामकर्मात्ममार्गविशेषेण चालयस्व साधु पद्धतिं हे-हरे ।

(यथा) निर्वासत्वरूपेण आसनेन निष्कासयिष्यामि आन्तिं हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो० ॥

स्व-स्वयम् वासुदेव् कुह् सर्वस्व-यम् हरे
 श्वद-च्यत्त-बूद-मय् कुह् शब्द-ब्रह्म हरे ।
 आत्म-तत्त्व ज्ञाग् त्याग् अनात्म हरे
 च्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥ १८५० ॥
 मूरयः किह् तत्पद चावान् त्वम् हरे
 वर् कया सय् प्रिया च्याज्ञूय् ह्यम् हरे ।
 कर् दया वुक् म कृष्णस् क्रिया क्रम हरे
 च्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥ ११८ ॥

119. HE ELOQUENTLY PRAISES ŚIVA FOR HIS GIFT OF KNOWLEDGE OF THE MEANS OF SALVATION.

कृष्ण च्यानिस् होशस् लगे
 यिह् च्यत् तगुय् तिह् तगे कम् ॥ १८५२ ॥
 च्यानि ह्यस-सूत्य् च्यत् वुकि मञ्जु जगे
 बव-सर सूक्ष्म स्थूलचू यल् ।
 समदृष्टि सगय्-सूतिन् सगे
 यिह् च्यत् तगुय् तिह् तगे कम् ॥
 सह् कुस् दमन् मञ्जु कैडि-जालस्
 कठिनिस् बालस् खसुन् कुस् ।
 च्यत् तुरगु रटनावत्तन् योग-वगे
 यिह् च्यत् तगुय् तिह् तगे कम् ॥
 ज्ञानचू संजीवनी अन्तस्
 अज्ञान रुगस् बन्तस वैद्य ।

स्वप्रकाशरूपः वासुदेवः अस्ति सर्वस्वस्तम्भः हे-हरे

शुद्धचिज्ज्ञानमयः अस्ति शब्दब्रह्मरूपः हे-हरे ।

आत्मनः तत्त्वेन जायहि त्यज अनात्मत्वं हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो ॥ १८५० ॥

पण्डिताः (प्राप्तबोधाः) सन्ति तत्पदेन (अपरोक्षबोधेन) त्यजन्तः
प्रत्यक्षदृश्यमानपदार्थं हे-हरे

वृणीष्व जयकारं सैव प्रीतिः त्वदीयैव अस्ति-मे हे-हरे ।

कुरु दयां पश्य मा कृष्णाख्यस्य (मम) क्रियां क्रमं हे-हरे

चिद्रूपनौकायाः गृहीतो ॥ १९८ ॥

ससच्चेतनतया स्तौति ॥ ११६ ॥

कृष्णाख्यः (अहं) तव चित्स्वरूपे उपहारौभविष्यति

यत् तवैव सुशिक्षितं (सुज्ञातं) तत् सुशिक्षितं (सामर्थ्यं) कस्य ॥
१८५२ ॥

त्वत्संबन्धिना सुज्ञानेन त्वामेव द्रक्ष्यति मध्ये जगतः

संसारसरसः सूक्ष्मां स्थूलरूपां स्थलीम् ।

समज्ञानात्मना संकेनेव आसेक्ष्यति

यत् तवैव सुशिक्षितं ॥

(लोभात्मा) सिंहः अस्ति-तस्य (कृष्णस्य) धमन् मध्ये कण्टकजालस्य

अतिदुर्गमस्य पर्वतस्य (अनन्तजन्मव्यत्ययात्मनः) आरोहणं अस्ति-तस्य ।

चित्तात्मकस्य तुरङ्गमस्य ग्राह्य-नाम-तं योगात्मरज्जुं (जानुद्वययोगात्मनाश्चस्य)

यत् तवैव सुशिक्षितं ॥

ज्ञानरूपां संजीवनौषधिं प्रापय-नाम-तस्य

अज्ञानरूपस्य रोगस्य भव-नाम-तस्य वैद्यः ।

ग्रहज्यार फिर्तस् दादिस् दगे

यिह् च्यय् तगुय् तिह् तगे कस् ॥ १८५५ ॥

मुहनिस् म्बडिस् मख् ह्यथ् यितस्

दितस् पान् पर-माननुकु पर् ।

देहाबिमानस् दुप जन् दगे

यिह् च्यय् तगुय् तिह् तगे कस् ॥

चिदानन्दकु रस् सूत्य् प्रानन्

पनन्यन् थानन् ह्यस च्यावनाव् ।

राज-योग सबाय मज्जु तगि-तगे

यिह् च्यय् तगुय् तिह् तगे कस् ॥

सहज-व्यचार रस्तु केह् न स्वरन्

अन्तःकरण ह्यथ् तन्मयता ।

प्रकाशस् सूत्य् विमर्शं लगे

यिह् च्यय् तगुय् तिह् तगे कस् ॥

अहि अवलख् सूत्य् निवृत्त-नवार

गंडिथ् च्छ् तस् वार करनाव् सैर् ।

समदृष्टि-सडकि ब्रह्मनिष्ठ-वग्य

यिह् च्यय् तगुय् तिह् तगे कस् ॥

प्रवृत्त मज्जु यच्च द्विवेमच वृत्त

सूच-कुन् यिन् त मुजराह् दिन् ।

कुकिल-फोज् जन् च्याज् अकि व्यगे

यिह् च्यय् तगुय् तिह् तगे कस् ॥ १८६० ॥

आरोग्यशीतलत्वं प्रवर्तय-नाम-तस्य पौडायाः कष्टस्य

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥ १८५५ ॥

मोहात्मनः स्थाणोः कुठारं गृहीत्वा आगच्छ-नाम-तस्य

देहि-नाम-तस्य स्वात्मानं परमेश्वर-मननात्मकं (परं स्वात्मरूप-
मेव यथा मंथति तादृशिति वा) काष्ठमयकूटम् ।

देहाभिमानं धूपं इव आहनिष्यति

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

चिदानन्दात्मकं रसं सह प्राणैः

स्वकीयेषु स्थानेषु (इन्द्रियेषु) समाधानेन पायय* ।

राजयोगात्मिकायाः सभायाः मध्ये पङ्क्तिक्रमस्थित्या

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

सहज(स्वाभाविक)विचारेण विना किञ्चित् न स्मरन्

अन्तःकरणानि गृहीत्वा तन्मयताम् ।

प्रकाशात्मना सह विमर्शः युक्तो-भवेत्

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

नेत्रात्मकं शोभनाश्रयुगं सह (निमित्तेन) निवृत्त्यात्मदृढरज्ज्वा

बद्ध्या त्वं तं सुष्ठु कारय संचारम् ।

समदृष्ट्यात्मघण्टापथे ब्रह्मनिष्ठतारथे

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

प्रवृत्तेः मध्ये अतिशयेन मत्तौभूताः वृत्तयः

स्मृतिं अनु आगमिष्यन्ति तु फलितत्वं दास्यन्ति ।

कोकिलसमूहः इव त्वदीयेन रक्तेन समावेशचालनेन

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥ १८६० ॥

* जलज्जीवन्ममाणः स्त्रीभिर्वा यानैर्वा नोपजनं स्मरन्निदं शरीरमिति श्रुति-
पादितजीवन्मुक्तावस्थं विधेहीति भावः ॥

सार्यय वत च्याज्ज अमृथ् अह् ककान्
 थप् कर्त अग्नि-पाठि पकान् कुय् ।
 कमि-ताम् मार्ग मार्गस्य मगे
 यिह् च्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
 सेर् अय् करहान् पननिय् डेरय्
 सेरय् बापय् कतु फेरे ।
 अद क्वाजि व्वपर-गरन् लगे
 यिह् च्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
 निरामयुकु मय् च्यावनाव्तन्
 पय् दिथ् न्याव्तन् लय-स्थान् ।
 मय् ज्ञन् फिरनाव्तन् रगि रगि
 यिह् च्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥ ११८ ॥

लगयो परम गच्य
 ब्रह्माकार वृच्य ॥ १८६४ ॥
 सद्ग्वन प्रहच्य
 बौद-रस्ति वौद-अच्य ।
 योग-ज्ञान-सच्य
 ब्रह्माकार वृच्य ॥ १८६५ ॥
 तुर्या जागरथ्य
 अन् स्वचराव न्यथय् ।

सर्वा-एव पदव्यः त्वदीयाः असृतं सन्ति क्षरन्त्यः

हस्तावलम्बं कुरु-नाम अभ्यवत् गच्छन् अस्ति ।

केनापि (अलौकिकेन) मार्गेण मार्गमासस्य मद्योपलब्ध्यामावस्यातिथौ*

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

तृप्तं-चेत् अकरिष्यस्तं स्वकीयेन अनुग्रहात्मपुञ्जेन

सेटकमिताम्नस्य कृते कुत्र प्रचरिष्यति ।

ततः कुतो-नाम परकीय-गृहेषु अनुगतो-भवेत्

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

निरामयात्मकं आसवरसं पायय-नाम-तम्

संकेतं (आजीवनसेकं वा) दत्त्वा नायय-नाम-तं लयस्थानं
(सायुज्यम्) ।

रसं (संक्रान्तिगुणं च) इव परिवर्तय-नाम-तं नाड्यां नाड्याम्

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥ ११९ ॥

स्वात्मसमर्पणास्तुतिं प्रस्तौति ॥ १२० ॥

उपहारीभवेयं-ते परस्यां गतौ

ब्रह्माकारायां वृत्तौ† ॥ १८६४ ॥

सत्त्वगुणात्मिकायां प्रकृतौ

हे-भेदरहित वेदश्रुतिप्रतिपादितायाम् ।

योगज्ञानसत्ताभूतायाम्

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥ १८६५ ॥

तुर्या-जाग्रदवस्थामेव (जाग्रत्यपि तुरीयावस्थायुत्तमोच्यते)

तिष्ठेत् (जाग्रत्स्वप्नसुषुप्त्यात्मावस्थासु) अवशेषय नित्यमेव ।

* सा हि प्रसिद्धोत्तमा शिवतिथिरुपोषिता समाधानेनार्चितशिवा चेन्मोक्ष
दात्रीत्याम्नायः । तल्लक्षणपदं चैतत् ।

यत्र सो ऽस्तमयमेति विवक्षांश्चन्द्रमःप्रभृतिभिः सह सर्वैः ।

कापि सा विजयते शिवरात्रिः स्वप्नप्रभाप्रसरभास्वररूपा ॥ इति ॥

† या ब्रह्माकारवृत्त्यात्मिका तव परमा गतिरस्ति तस्यामित्यन्वयः ॥

ऊग्रियार् न्यन्दरि-हृचय्

ब्रह्माकार वृचय् ॥

आग्रिय् शूज-मकान्

वेग मीग-खोत पकान् ।

कडयो च्य आलचय्

ब्रह्माकार वृचय् ॥

शब्द-प्रकाश लवुय्

गगराय-खोत म्ववुय् ।

बुजमलि-खोत ल्वचय्

ब्रह्माकार वृचय् ॥

अग्न गगन पवन वुतराच

सलिलय् जन् सुलव् वाच ।

श्वस् हन् व्यह् मञ्जुमचय्

ब्रह्माकार वृचय् ॥

निश्कल पवन फिर् कल्

कल् जन् वनि शीतल् ।

बव-सन्नाप तचय्

ब्रह्माकार वृचय् ॥ १८७० ॥

रुद्र-तुल आसु कथय्

दम् दिथ् म्वक्त ह्यय्य ।

शिव-अर्नव खचय्

ब्रह्माकार वृचय् ॥

जागरुको-भूत्वा (पुरुषः) (तस्यावस्था यत्र) निद्राहृतप्राया (स्यात्)

ब्रह्माकारायां (तादृश्यां) वृत्तौ ॥

आश्रित्य शून्यप्रायस्थानम्

वेगेन मेघादप्यधिकं चलन् ।

समावर्तयेयं तव नीराजनामेव

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

(यथा) शब्दप्रकाशः लब्धः

मेघगर्जित-सकाशादपि गुरुतरः ।

(या च) तडितः-सकाशादपि लघुतरा

(तस्यां) ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

अग्निः आकाशात् पवनात् भूतधात्राः

सलिलादपि इव सुलभत्वेन प्राप्ता-या ।

या मात्रा अस्ति मथिता

(तस्यां) ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

निष्कलेन प्राणवायुना वर्तयस्व यन्त्रम्

जलं इव भविष्यति शीतलप्राया ।

संसारसंतापेन तप्तभूता

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥ १८७० ॥

विद्रुममाना आसीत् कथा

निमज्जनं दत्त्वा मुक्ताफलं गृहीत्वा ।

शिवरूप-समुद्रात् आरूढा

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

वृज् तय तार् कच्य

वर च्यानि सूक्ष्म खच्य ।

क्रानि किस् बाल कच्य

ब्रह्माकार वृच्य ॥

सहज-पानच चह थव पक्

मूर्खेन किच दह व्य प्रक् ।

तस् प्रिनि यस् दह व्यच्य

ब्रह्माकार वृच्य ॥

दसिती च्यानि मसिती

वसिय्य कुह नश खसिय्य ।

मस्-मच्य नच व्वह न च्य

ब्रह्माकार वृच्य ॥

कृष्णस् हाव तिथु रास्

यिथु अख गङ्गुरि हथ-सास् ।

नचि नचि पाव प्रच्य

ब्रह्माकार वृच्य ॥ १८७५ ॥ १९० ॥

121. PRAYER FOR INCREASE IN KNOWLEDGE OF GOD.

बूल-बाल बालकन् सूत्य खेलनावत्तम्

बालक-अवस्था प्रावनावत्तम् ।

बुद्धिरूपया कर्तनशिल्पिकवर्गा तन्तुः कर्तिता

वरात्मवेष्टनेन त्वदीयेन सूक्ष्मा आरुढा ।

ज्ञप्तिरूपकाख्योल्यां सन्ति-यस्य बालाः अनेकाः

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

सहज-स्वात्मनः त्वं आस्थापय प्रतीतिम्

मूर्खानां कृते इयं अस्ति पृच्छा ।

तस्य गुणदं-भविष्यति यस्य इयं संमता-भवेत्

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

शीघ्रमेव (द्वारेण) त्वदीयेन मत्तता

अवरुद्ध अस्ति मोदः आरुढप्रायः ।

आसवमहाघटस्य रन्ध्रबन्धिनी अहं न त्वमेव

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥

कृष्णाख्यस्य (मम) प्रदर्शय तादृशीं रामलीलां

यथा एकरूपमेव संकलयेत् शतसहस्रं (असंख्यभूतसमूहम्) ।

नर्तित्वा नर्तित्वा संघातय चेतनात्मवेष्टनाधारवस्तुनि

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥ १८७५ ॥ १२० ॥

स्वाभिमतप्रार्थनस्तुतिं प्रक्रामति ॥ १२१ ॥

हे-सदार्जवस्वभाव बालकैः सह क्रीडय-नाम-माम्

बालकसदृशीमवस्थांप्रापय(च)-नाम-माम् ।

ज्ञान् करनाविथ् पान् पर्जनावत्तम्

खदि वाञ्जिनि पाठि हावत्तम् रूप् ॥ १८७६ ॥

कठिनि बव-सर क्वाँट् वायनावत्तम्

मोह-पोञ्जु वोतुम् हटिसंय् ताञ् ।

लटिसंय् वृशबस् थफ् करनावत्तम्

खदि-वाञ्जिनि पाठि हावत्तम् रूप् ॥

थञ्जरय्-प्यठ अख् नञ्जराह् चावत्तम्

शिश्निरम्-नाग म्य थावत्तम् नेव् ।

वनि यिथ् अञ्जरकि सञ्जरय् म रावत्तम्

खदि-वाञ्जिनि पाठि हावत्तम् रूप् ॥

ब्राह्मन-जन् दिथ् मत मंदकावत्तम्

नव-प्यठ व्वन् मत दावत्तम् दव् ।

अमरनाथो अमर् वनावत्तम्

खदि-वाञ्जिनि पाठि हावत्तम् रूप् ॥

दासन्-हन्दु दासाह् गञ्जरावत्तम्

मत मशिरावत्तम् पनञ्ज् ज्ञान् ।

यति कुख् पानय् ततु वातनावत्तम्

खदि-वाञ्जिनि पाठि हावत्तम् रूप् ॥ १८८० ॥

अज्ञपा-ज्ञप यज्ञ ज्योथ् प्रज्ञलावत्तम्

ऊत-शेश् जन् स्वच्चावत्तम् म्य ।

हे महेश् दीश् दीश् मत दश्रावत्तम्

खदि-वाञ्जिनि पाठि हावत्तम् रूप् ॥

उपलब्धिपरिचयं कारयित्वा स्वात्मानं प्रत्यापय

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण प्रदर्शय-नाम-मे स्वरूपम्* ॥ १८७६ ॥

अतिदुर्गमे संसारसरसि ब्राह्मत्तरणं संचालय-नाम-माम्

मोहात्मजलं प्राप्तं-मे कण्ठदेशं यावत् ।

पुच्छं स्ववाहनभूतवृषभस्य अवलम्बं कारय-नाम-मे

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण ० ॥

उच्चप्रदेश-पृष्ठात् एकां दृष्टिं वितर-नाम-मयि

शिशिरं-नागक्षेत्रात् (०क्षेत्रे वा) मम निधेहि-नाम-मे संकेतम् ।

उपलक्षणे आगत्य आन्ध्ररूपे गभीरस्थाने सो नष्टो-भव-मे

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण ० ॥

ब्राह्मणवर्णवज्जन्म दत्त्वा मा-नाम लज्जापय-नाम-माम्

आकाशात् (ऊर्ध्वस्थानात्) अधः मा-नाम दापय-नाम-मे
निपाताघातम् ।

हे-अमरनाथ अमरं (अजरामरं) संपादय-नाम-माम्

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण ० ॥

स्वदासानां एकं-दासं संकलय-नाम-माम्

मा-नाम विस्मारय-नाम-मां स्वकीयां क्षमिम् ।

यत्र (स्थाने) असि स्वयमेव तत्र प्रापय-नाम-माम्

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण ० ॥ १८८० ॥

अजपामन्त्रस्य-जपेन यज्ञेन ज्योतिः (स्वात्मगतं) प्रज्वालय-नाम-मयि

हुताच्छेषभूतं २ व अवशेषय-नाम-मां माम् ।

हे महेश्वर देशे देशे मा-नाम कलङ्कितं-कुरु-नाम-माम्

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण ० ॥

* अत्रेयमाख्यायिका— सुदर्शनाभिधः कश्चिद्वणिगभूत् । स तु काले काले क्रीडद्गो बालकेभ्यः फलानि मिष्टान्नादिकं च विभज्यादात् । तैर्बालकैः स ह क्रीडनार्थं बालकरूपं धृत्वा त्रीशिवः समगमत् । फलदानकाले उक्तवणिजो दृग्गोचरमनागतं शिवं बालका अस्मै किं न दीयते इति व्याजद्गुः । स तु कंचिदनालक्ष्य शङ्कितचेता भूत्वा तान्बालकानेव तत्प्रदर्शनाय शरणं जगाम । ते च तत्प्रार्थनचोदनाभिस्तं प्रति प्रसन्नोक्त्य साक्षादर्शनं दापयामासुरिति ॥ cf. verse 240.

सथ्-चथ्-आनन्द अमृथ् च्यावत्तम्

न्यथ् बासनावत्तम् सो-ऽहं-सो ।

ओं शिव शम्भो शब्द शम्भ्रावत्तम्

खदि-वाञ्जिनि पाठि हावत्तम् रूफ् ॥

मन-नागस् प्रथम-पोञ्जु बुज्जनावत्तम्

सुलि बुज्जनावत्तम् त हावत्तम् रूफ् ।

मञ्जु प्रवातस् सातस् स सावत्तम्

खदि-वाञ्जिनि पाठि हावत्तम् रूफ् ॥

मोह-मायाय सूत्य् मत तंबलावत्तम्

सतचूय् कथ् पावनावत्तम् याद् ।

चत्तुकुय् चेनुन् न्यथ् चेननावत्तम्

खदि वाञ्जिनि पाठि हावत्तम् रूफ् ॥

सतकि निर्नय पय पकनावत्तम्

दथ पनञ्जिय् नथि हावत्तम् वथ् ।

नाव् कुम् कृष्ण शिव-बाव् बड्रावत्तम्

खदि वाञ्जिनि पाठि हावत्तम् रूफ् ॥ १८८५ ॥ १२१ ॥

122. PRAYER FOR ACCEPTANCE, AS ABHINAVAGUPTA WAS ACCEPTED.

सारिथ् ह्यथ् निम् सर्व-व्वपकारी

अभिनवगुप्ताचारी जन् ॥ १८८६ ॥

बाह् शथ् चाट ह्यथ् सुह् बाल-ब्रह्मचारी

सारिथ् ह्यथ् गव् शिव-लूकस् ।

सदात्म-चिदात्म-आनन्दात्मकं असृतं पायय-नाम-माम्

नित्यं अनुभावय-नाम-मां सो-ऽहं स (इति) ।

ओं शिव शम्भो (इति) शब्देन शान्तिभाजं-कुरु-नाम-माम्

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण ० ॥

मनोरूपनागे स्वप्नेमात्मजलं प्रोद्धावय-नाम-माम्

सुवेले (ब्राह्मे मुहूर्ते) उद्धोधय-नाम-मां तु प्रदर्शय-नाम-मे रूपम् ।

मध्ये प्रभातकालस्य (बाल्यं च) क्षणमात्रं मा स्वापय-नाम-माम्

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण ० ॥

मोह-मायया कारणेन मा-नाम चपलय-नाम-माम्

सत्यस्यैव कथां समापातय-नाम-मे स्मरणे ।

चित्तस्यैव चेतनत्वं नित्यं चेतय-नाम-माम्

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण ० ॥

सद्वस्तुनः निर्णयात्मना अनुसरणेन गमय-नाम-माम्

हे-ईश्वर स्वक्रीयायामेव उपत्यकायां प्रदर्शय-नाम-मे मार्गम् ।

नाम अस्ति-मे कृष्ण (इति) शिवभावनां वर्धय-नाम-मे

सुदर्शनाख्यवणिजः प्रकारेण ० ॥ १८८५ ॥ १२१ ॥

पुनरपि खेष्टप्रार्थनस्तुतिं निरूपयति ॥ १२२ ॥

सर्वानेव (बन्धादिसहचारिवर्गं) गृहीत्वा नय-मां (स्वसमीपं) हे-सर्वोपकार-
करणशील

अभिनवगुप्ताचार्य इव ॥ १८८६ ॥

(यथा) द्वादश-शतं शिष्यान् सह-कृत्वा सः (अभिनवगुप्ताचार्यः) ब्रान्त्याच्चरित-
ब्रह्मचर्यः

सर्वानेव गृहीत्वा गतः शिवलोकम् ।

इति दिह् ह्यथ् गव् कुस् दिह्-दारी

अभिनवगुप्ताचारी जन् ॥

वेक्ति च्यानि कति महाकालन् मारी

लगयो-पारी शिव-रूपम् ।

पालना करवनि काल-संहारी

अभिनवगुप्ताचारी जन् ॥

हर्ख्वख दृष्टि अस्य सर्व-पाफ् हारी

याज्ञ् आय् नुनरकि नारी-किनि ।

स्यन्दि-आन शिव-द्यान शाफ् न्यवारी

अभिनवगुप्ताचारी जन् ॥

रामरादन खति भरत-बाल सारी

बाल चय् सूत्य गय पारौजान् ।

वरज्ज-बल मुचरिथ् प्रथम-वरज्ज तारी

अभिनवगुप्ताचारी जन् ॥ १८८० ॥

नादब्यन्द-हंसनाद कुख् च्वा-पारी

नाडौ-चक्र-सूत्य गय ब्रह्म-जान् ।

ब्रह्म सर सर गोख् तरि हंस-दारी

अभिनवगुप्ताचारी जन् ॥

स्वख-स्वख प्रथमुक् अण् गव् ज्यारी

न्यथननि सनि-व्वगनि वनि तति आख

शिव-लोल कोलसर सर्व-पाफ् हारी

अभिनवगुप्ताचारी जन् ॥

इहृत्यं देहं गृहीत्वा गतः कः देहधारी

अभिनवगुप्ताचार्यः इव* ॥

भक्ताः तव कृ-नाम (न कुत्रापि) यमेन हताः

उपहारौभविष्यामि-ते (तादृशं) शिवरूपम् ।

(हे) जगत्पालनां करुणशील कालसंहारिन्

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥

हरमुखाख्यगिरिस्थानात् (यावद्भूतसमूहैकस्य वा) दर्शनेन अस्माकं सर्वपापानि
हृतानि

यावत् आगता-वयं नुनर्-ग्रामस्य (सुषुम्नाख्येन वा) नाडीमार्गेण ।

(तत्र वहत्) सिन्धुनद्याः (सङ्गमात्मनद्या वा) स्नानेन शिवध्यानेन (च)
शापाश्च निवारिताः

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥

रामराधनाख्यक्षेत्रे (रामाराधनरूपे) आरूढाः भरताख्यगिरिं सर्व-एव

हे-वत्सल त्वयैव सह संपन्ना उपलब्धिः ।

ब्रजबलाख्यस्थाने (प्राप्यमणिपूरात्मनि) उद्घाट्य प्रेमात्मद्वारस्य अर्गलानि

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥ १८९० ॥

नादबिन्दाश्रितहंसनादेन असि चतुष्पार्श्वतः (परितः)

(यत्र) नाडीचक्राभ्यासेन संपन्न-नः ब्रह्मज्ञानम् ।

ब्रह्मसरःस्थानरूपे (ब्रह्मरन्ध्रे) उपलब्धः संपन्नस्त्वं तीर्णा-वयं हंसद्वाराख्यगिरितः

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥

अकस्मादेव प्रेम्णः अश्रु संपन्न-नः प्रवहत्

हे-दिगम्बर निम्नोन्नते उपलक्षणं तत्र आगतस्त्वम् ।

शिवरागात्मनि कौलसरो-नाम्नि-सरसि सर्वपापानि परित्यक्तानि (अस्माभिः)

अभिनवगुप्ताचार्येणैव ॥

* केवलं स एव गुहां प्रविश्य सद्वादशशतशिष्यवर्गः अनेनैव देहेन गतः शिव-
लोकम् । तत्प्रवेशगुहा च बीर-पुरगणे प्रसिद्धा वर्तते ॥

कोफुर-रंग कुख् च्ह गंगादारौ

अस्य ष्ठ गंग-जट जारौ चाव् ।

बख्ति नन अद बन सर्वादिकारौ

अभिनवगुप्ताचारौ जन् ॥

भैरव-नाथ पत पत लारि-लारिय्

बीरू ष्ठ निम् लारिय्-किन् ।

ग्वफि-मझ् अमृथ् दिम् दारि-दारिय्

अभिनवगुप्ताचारौ जन् ॥

गज्ज म्य दग्य् त च्ज म्य खारौ

लज्ज म्य वथ् थजिवारौ-किन् ।

ग्वफि-मझ् गजिगाह् करय् जट-दारौ

अभिनवगुप्ताचारौ जन् ॥ १८८५ ॥

जे जे कुय् च्च जे शिव ओंकारौ

थित दर्शन् दित नित कृष्णम् ।

चावनाविथ् सर्व-संकल्प-वारौ

अभिनवगुप्ताचारौ जन् ॥ १८९ ॥

123. PRAYER FOR THE THREE GREAT BLESSINGS.

सदाशिव खामियो कर् म्योनु चारय् ।

इह् ब्राह्मन-जन्म मा मेल्हम् दुवारय् ॥ १८८७

दया-दर्मय् चचारय्-सूत्य् वारय् ।

सहा रोज्तम् त बोज्तम् कथ तारय् ॥

कर्पूरमलिताङ्गुतया (तत्समानवर्णः) असि त्वं हे-गङ्गाधर

अस्मान् प्रति जटागङ्गां प्रवहन्तीं प्रक्षिप ।

भक्तः प्रकटो-भवेयं ततः भविष्यामि सर्वाधिकारयुक्तः

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥

हे-भैरवनाथ अनु अनु अतिशयेन धावित्वा

भीरुपुरगणस्थानं प्रति नयस्व-सां लहरपुरगणमार्गद्वारा ।

(तत्र) गुह्यामध्ये अमृतं देहि-मे धारासंपातपूर्वकं-प्रक्षिप्य

अभिनवगुप्ताचार्यस्येव* ॥

गलिता मे दुर्गतिः च नष्टा (च) मम क्लिष्टता

संमिलिता मम पदवी अजिवोद्-नाम्नो-ग्रामप्रदेशात् (परमोत्कृष्टपदात्) ।

(तत्र) गुह्यामध्ये चामरवीजनां (त्वदर्चाव्यवहृतिं) कुर्यां-ते हे-उपलक्ष्यमाण-
जटाधारिन्

अभिनवगुप्ताचार्यः इव ॥ १८९५ ॥

जय-जयेतिकारः अस्ति-ते ते जय शिव ओंकार(प्रणव)स्वरूप

आगच्छ-नाम दर्शनं देहि-नाम नय-नाम (स्वस्वमीपं) कृष्णाख्यं (माम्) ।

त्याजयित्वा सर्वसंकल्पभारान्

अभिनवगुप्ताचार्य इव ॥ १२२ ॥

पुनरपि स्वाभिमतानुरूपं प्रार्थयति ॥ १२३ ॥

सदाशिव स्वामिन् कुरु मदीयं उपायम् ।

इदं (वर्तमानं) ब्राह्मण-जन्म मा-नाम मिलिष्यति-मे पुनर्बारम् ॥ १८९७ ॥

स्वदयायाः-धर्मेण (स्वभावेन) विचारेण सुष्ठुव ।

साह्यकृत् तिष्ठ-नाम-मे तु शृणु-नाम-मे कथानां (विज्ञप्तीनां) त्रयम् ॥

* अकस्मादेव सर्वव्यवहारमध्यगमपि विषयभोगद्वारैव ब्रह्मविदं संपादय माम्
इति भावः ॥

अह् अस् कथ् इह् वनञ् गकुम् पनञ् ज्ञान् ।
 इमिथ् जन्मथ् गकुम् नेरुन् इह् अर्मान् ॥
 सथ्य् बासुन् त कासुन् गकु म्य अज्ञान् ।
 मरुन् गकुस् न पशु-हिवु मूर्ख् नादान् ॥ १८०० ॥
 मरन-विज्ञि खरुन् गकुस् शिव-द्यान् ।
 अचिथ् पथ्-कुन् स्वचिथ् त्रावुन् गकुस् प्रान् ॥
 इहथ् कथ् नञ् अह् कञ् अथ् संगिफारस् ।
 चन्दुन् कुय् हट् वुक्तस् त ग्रीतज्यारस् ॥
 स कञ् यथ् लज् त तथ् चौजस् बन्योव् खन् ।
 स हट् यथ् लज् त तथ् तोरुन् पनुन् ग्वन् ॥
 हथ् तथ् कञ् व्यलि इथ् आसि खबाव् ।
 ब्वह् कथाह् वन आसि कियु अद शिव-सन्दु नाव् ॥
 कुह् अस्त्वथ् म्य न्यथ्य् शिव-त्रथ्य् दर् ।
 कुह् अस्त्वथ् म्य इहथ् शिव शिव कर् ॥ १८०५ ॥
 कुह् अस्त्वथ् म्य इहथ् ओसु शिव-सन्दु लोल् ।
 कुह् अस्त्वथ् म्य शिव्य् जोनु माजि तथ् मोलु ॥
 त्वता च्याज् य इक् पञ् या अपञ् वञ् ।
 इक्काय च्याज् कड् वानी म्य-निग् नञ् ॥ १८०६ ॥

पथ्-कुन् अमृथ् कुह् प्योमतु यार्थ
 बेखवरिय-मञ् सबञ् सापञ् ।

अस्ति एका कथा (तत्र) इयं कथनीया अभीष्टा-मे स्वस्य (स्वात्मनः) ज्ञप्तिः ।

अस्मिन्नेव जन्मनि अभीष्टितं-मम निर्गमनीयः (सफलभावाः) अयं इष्टः ॥
सद्वस्त्विव भासतां अपगच्छतां च इष्टं मे अज्ञानम् ।

मरणं (मर्त्यं) इच्छामि (इष्यते-मया) न पशुजाति-सादृश्येन मूर्खः
निर्बोधः ॥ १९०० ॥
मरणवेलायां स्मरेयं इच्छामि श्रीशिव-ध्यानम् ।

समाविश्य (स्वरूपे) अन्ततः अवशिष्य (देहमात्रेण) त्यजेयं इच्छामि
प्राणान् ॥
इयमेव कथा प्रसिद्धा अस्ति शिला अस्ति स्पर्शमणिः ।

चन्दनं अस्ति काष्ठं पश्य-नाम-तस्य तु शीतलत्वम् ॥
सा शिला येन संगता तस्य तु वस्तुनः संपन्नं स्वर्णम् ।

तत् काष्ठं येन संगच्छते तस्य तु संक्रामितस्तेन स्वकीयः गुणः ॥
काष्ठस्य च शिलायाः यदा ईदृशः भवेत् स्वभावः (गुणः) ।

अहं किं वदिष्यामि भवेत् कीदृशं तर्हि श्रीशिवस्य नाम (तत्स्मरणं) ॥
अस्ति धन्यत्वं मम (यतः) नित्यमेव शिवसंबन्धि-व्रतं धृतम् ।

अस्ति धन्यत्वं मम (यतः) प्रत्यहं शिव शिवेति कृतं (कीर्तितं मया) ॥ १९०५ ॥
अस्ति धन्यत्वं मम (यतः) सदैव आसीत् श्रीशिवस्य अनुरागः ।

अस्ति धन्यत्वं मम (यतः) शिव-एव ज्ञातः (मया) माता पिता च ॥
स्तुतिकीर्तिः त्वदीयैव मया ईदृशी समीचीना वा असमीचीना कथिता (मया) ।

इच्छया (इयया) त्वदीयया प्रादुष्कृता वाणी मत्सकाशात् प्रत्यक्षा ॥ १२३ ॥

अथ शिवनामस्मरणोत्पद्यताफलनिरूपणपूर्वकं ग्रन्थसमाप्तिं पथकुन्
इति समाप्तिवाचकार्यान्तरपदेन निर्दिशति ॥ १२४ ॥

पुरा-हि अमृतं अस्ति पतितं वन्यवृत्तविशेषे

अज्ञातप्रायमर्थे (स वृत्तः) सदा-हरित्पणः संपन्नः ।

अथ युस् शिव-नाव् ज्यवि-प्यठ् खारे

तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥ १८०८ ॥

समयाह् वातिय् पान देह् चावे

च्यत्स्वरूप् तस् ति दान् पावे याद् ।

ब्रह्मांडस् प्यठ् प्रान् तस् खारे

तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥

युस् इति लोल-अशु चावि दारि-दारे

वैतरन् नदी क्याह् करि तस् ।

अकि शिव-नाव् सूत्य् जगतस् तारे

तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥ १८१० ॥

युस् शिवनाथस् अन्जान् माने

तस् कुस् चाने यम्-द्वारस् ।

दर्म-राज् ब्रौठ तस् मौठि दिनि लारे

तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥

अख् शिव-नाव् लच्छ-बेदि पाप् गाले

चित्रग्वप्य् कुस् कलम् डाले तस् ।

कुस् पाप-दंड् तस् बहिय-प्यठ् च्यारे

तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥

युस् शिव-पूजाय किति पोश् चारे

तस् करि देवलूख् पोश-वर्शन् ।

सुय् खसि विमानच सवार्य

तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥

तर्हि यः शिवस्य-नाम जिज्ञास्ये आरोपयिष्यति

तं क्व हनिष्यति यमः कालश्च ॥ १९०८ ॥

समयं प्राप्य स्वयं देहं त्यज्यति

चित्स्वरूपः (शिवः) तं अपि ध्यानं पातयिष्यति स्मृतौ ।

ब्रह्मरन्ध्रस्य पृष्ठे प्राणं तं आरोपयिष्यति

तं क्व हनिष्यति० ॥

यः इह अनुरागाश्रु त्यज्यति धारासंपातम्

वैतरणी नदी किं करिष्यति तस्य ।

एकेन शिवनामस्मरणेन जगतीं तारयिष्यति

तं क्व हनिष्यति० ॥ १९१० ॥

यः श्रीशिवं अज्ञानेनापि मानं-विधास्यति

तं कः प्रवेशयिष्यति यम-द्वारम् ।

यमराजः पुरस्तात् तस्य चुम्बनानि दातुं धाविष्यति

तं क्व हनिष्यति० ॥

एकं शिव-नाम लक्षशःसंख्याकानि पापानि नाशयिष्यति

चित्रगुप्तः कां लेखनीं वर्तयिष्यति तस्य ।

किं-नाम पापदण्डं तस्य लेख्यपत्र-पृष्ठे बध्नीयात्

तं क्व हनिष्यति० ॥

यः श्रीशिवपूजायाः कृते पुष्पाणि विचेष्यति

तस्य करिष्यन्ति देवलोकाः पुष्पवर्षणम्* ।

स-एव आरोह्यति विमानस्य वाहनम्

तं क्व हनिष्यति० ॥

* देवानां पूज्यः स भवेत् इति भावः ॥

संसारस् थिन् कुह् गट-अन्वारे

प्रारब्ध् कुय् फल् स्वार्थ-मञ्ज् ।

फल् सोरि कल् ब्यहि कुस् कस् प्रारे

तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥

कृष्णस् सुय् शिव शिव करनावे

च्यावनावे तस् प्रयम-अमृत् ।

सुय् नाव् ज्ञान-योग् तस् पारे

तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥ १८१५ ॥ १२४ ॥

॥ इति शिवम् ॥

॥ इति शिवपरिणये स्वात्मानुरागात्तशिवनामस्मरणफलानुकथनं
समाप्तम् ॥

॥ उत्तरार्धं च संपूर्णतां गतम् ॥

॥ ग्रन्थश्चायं समग्रः समाप्तः श्रीशिवार्पणं पाठकश्रोत्रादिसत्फल-
मोदाय च भूयात् ॥

संसारमार्गं आगन्तुं अस्ति पेक्षणीयन्तानुवारेण

प्रारब्धं अस्ति फलं उपरिस्थकाण्डाल्याम् ।

फलं अवसितं-(यदा)-भवेत् क्लयन्तं निविष्टं-भवेत् (तदा) कः कं
अनुधाविष्यति

तं क हनिष्यति० ॥

कृष्णाख्यं (मां) स-एव (तन्नाम) शिव-शिवेति (स्मरणं) कारयिष्यति

पारयिष्यति तं (मां) स्वप्नेमात्मानृतम् ।

तदेव नाम ज्ञान-योगं तस्य पारयिष्यति

तं क-नाम हनिष्यति यमः कालश्च ॥ १२१५ ॥ १२४ ॥

